

# **Digitales Brandenburg**

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

## **Sefer ha-Tashbets**

Ḥuṭ ha-meshulash

**Avraham ben Ya‘aḳov ibn Ṭavah**

האווט נבא בקעי נב מהרבא

**Amsterdam, 498 [1737/1738]**

ישילש קלח

**urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9070**

ענין ראשון

**בנאייה** בית המיט בלדו אחד בית דירה לישראל ובלדו האחר בית הכנסת ויש בו חלונות פתוחות ונאסר לכהנים ליכנס בבית והותר להם ליכנס לבית על ידי סככה שסתמה החלון. ולפי מה שכתב הרמ"ם ז"ל בהלכות טומאת מת היה נראה שאין הבתים טמאים שהם כתב וז"ל אי היה מתא תומי הקד זיוין והכסדראות שרי ליה לכהנה למיעל ולמיתב צנו ביהא שדרך טומאה ללאת ואין דרך טומאה ליכנס כדתקין ז"ל שהיא סוכה את הבית ואכל בפתח שלש חלונות טומאה בבית כלי שתמתיו טמאים כך היא גרסתו וגרסת הרמ"ם ז"ל וכן מלאתיה במשניות והיא תימה. ורבינו שמעון ז"ל גרים טהורים ואינו ענין ללדון הזה. וסוף המשנה הוא טומאה תחתיו ר' אליעזר מטימא את הבית ור' יהושע מטהר. וכיון דק"ל כר' יהושע לנבי ר' אליעזר וגם במסכת נדה אמרו שאין הלכה כר' אליעזר בסדר טהרות אלא בארבע הלכות וזו אינה אחת מהם א"כ הלן הבתים שיש בהם זיוין בולטין מאלהין על הקבר טהורין וכן וכנסין גם הכהנים לבי שאין דרך טומאה ליכנס אלא ללאת ומשנה זו היא בפ"ד ממוסכת אהלות ובשם מקום לא נמצא על משנה זו לשון זה שכתב ר"ף ז"ל שאין דרך טומאה ליכנס אבל בפ"ק דביצה ובפרק בתרא מיימו מתני' ובפ"ד אהלות במת שהוא בבית ולו פתחים הרבה כולן טמאים שאם יש תקרה על הפתח מבחוץ כלים שחתת התקרה וטמאים אף על פי שהפתחים נעולים לפי שדרך הטומאה ללאת ועדיין לא הוברר באיזה פתח יאמר. ואם נפתח אחד מהם הוא טמא וכולן טהורין שהרי דרך הטומאה ללאת מהפתח הפתוח ושאר הפתחים נעולים טהורים אבל אם היו פתוחים אף על פי שחשב להוציאו מאחד מהן כולם טמאים כן הוא פירוש משנה זו לרש"י ז"ל וכן פירשה הרמ"ם ז"ל בפירוש המשנה. ובפ"ד מהלכות טומאת מת וכן פירשה רבינו שמעון ז"ל ואף על פי שנתחלפו בטעמא ומה ששנינו בחוספתא בבתים הפתוחים לאכסדרה והמת באחד מהם אם היה דרכו של מת ללאת בחצר בית שער והבתים טהורים וכן היא הגרסא הנכונה כבר פירשה הרמ"ם ז"ל בהשגות דמיימרי דבגון שיש דרך לחצר מלד אחד ופתחי הבתים שהם לאכסדרה מוגפין והרמ"ם ז"ל גרסתו תמוהה ומשנה זו של ז"ל פירשה הוא ז"ל שאין טומאה שבתוכו מטומאה הבית לפי שאין בויו פתח טמא ורבינו שמעון ז"ל פירשה בענין אחר ולא יאמר משנה זו התר לכלים שבבית אם יש טומאה תחת ז"ל הסוכה אם יש בו פתח טמא אבל נראה בלדון הזה שהבתים הם טהורי ומה ששנינו בפ"ד ממוסכת אהלות מוגדל שהוא עומד באויר וכו' היה עומד בתוך הבית טומאה בתוכו הבית טמא טומאה בבית מה שבתוכו טהור לפי שדרך הטומאה ללאת ואין דרך הטומאה ליכנס וכיוצא בו שנינו גם בבית המגדל והביאנו בגמרא בפ"ה העור והרובץ ואף על פי שהבית שיש בו פתחים הרבה אם הם כולם פתוחים כולם טמאים אף על פי שחשב להוציאו בחתך מהם וכן ז"ל שיש בו פתח טמא מביא את הטומאה אפ"ה בשמת בבית מה שבתוך המגדל טהור שלפי שאין דרך להכניס המת במגדל לא גזרו בו חז"ל דמוכח בפ"מ מלחמה שאין בכל זה אלא גזרה דרבנן וכמו שכתב רש"י ז"ל בפרקא קמא דביצה ובפרק העור והרובץ וכן בהסכמה הסכימו כל המפרשים ז"ל שאין בכל זה אלא גזרה דרבנן. והוא הדין ללדון הזה שאין דרך להוציאו המת מהקבר להכניסו בבתים שאין לגזור עליו ואם היה צריך סתימה היה צריך לסתמו בשפטי כלי עץ העשויין לנחת כיון שהזכירוהו חז"ל בפרק בני העיר ועינין שם ב"ה. אבל סתימת סככה אינה כלום בחלון העשוי לאורה אם יש שם אויר כמלא מקדח במקום אחד כדברי בית הלל. כמו ששנינו בפרק שלשה עשר ממוסכת אהלות ובמוסכת בכורות בפרק על אלו טומיין ובפ"ד ממוסכת כלים פירוש המשנה מלא מקדח שהוא כשיעור פוקדיון. גם פירש הרמ"ם ז"ל שהוא כשיעור חלי וזו משקלו שמה גררי

שעורה ושכבה שכתב הרמ"ם ז"ל בלשון המשנה הוא סרינות ורפפות. העולה מזה הוא שהבתים הם טהורים וכנסים גם הכהנים ואין צורך סתימה בחלון ואלו היה צריך סתימה סתימות השכבה אינה כלום אם יש שם במקום אחד אויר כשיעור או קטן הוגדל חללו שמקלו שמונה גררי שעורה שודאי אלו החלונות עשויין לאורה הם שאם לא כן יסתמום לגמרי.

ענין ב

ההיכל הוא בניו על גבי קברים ומתקלה לא היה סתום סביב הקברים אלא היו כפין כמין אכסדרה והוכרחו לסתום אותם כפין סתימה גמורה ועכשו כותל ההיכל וההיכל הם צמים על גבי קברים שאין להם פתח בשום מקום ונראה שהכהנים אסורים ליכנס להיכל. ודבר זה נלמד ממה ששנינו בפ"ג ממוסכת אהלות ב"ב שהוא קמור תחת הבית וכו' יש בו פתח טמא ואין ביציאתו פתח טמא טומאה בתוכו הבית טמא ופי' זה הוא שזה הביב הוא מקום שופכין ושם יוצאין השופכין אחד הוא כנוס בבית וראשו האחר הוא חוץ לבית ושם יוצאין השופכין וקמני שאם אין ביציאתו פתח טמא הבית טמא אם יש שם טומאה בבית אף על פי שאינה בבית אלא בראש האחר שהוא חוץ לבית הבית הוא טמא לפי שהטומאה היא מתפשטת בכל הבית האיל ויש בו פתח טמא ואינה יכולה ללאת לפי שאין ביציאתו פתח טמא וזהו שאין בוקעת ועולה. ופי' רבינו שמעון ז"ל דהא דכתיב ביציאתו פתח טמא היינו כשאין הביב בו אלא כזית מן המת פתחו טמא אבל אם הוא מת שלם שפתחו ד' טפחים כמו ששנינו שם צריך שיהיה ביציאתו ד' טפחים והכי פירשו בחוספתא דאהלות וכן כתב הרמ"ם ז"ל בפ"ד מהל' טומאת מת. ובחוספתא דתהרה אמר שקבר דוד וקבר חולדה שהיו ביזושלם אין מפנין אותם לפי שמתלות הן לקן וטומאה יוצאה לנחל קדרון. וא"כ דבר פשוט הוא שההיכל הזה טמא הוא שהרי אין ביציאתו ארבע טפחים והיינו כקבר כחוס' שהוא מטמא כל סביביו כמו ששנינו שם בפ"ג נפש העונה אם היה מקום הטומאה טמא על טמא על רוס טמא העובע בה מ"ת טמא מפני שהוא כקבר סתום וכתב הרמ"ם ז"ל דטומאה דאורייתא היא. והביא הרי"ם מדינתא בספרי כמו שהיא כתובה בספרו ספר תורת האדם ומצוי הוא אצלכם וכן כתבה לברייתא זו רבינו שמעון ז"ל בפירושו בפ"ד מהלכות וכן דעת הרמ"ם ז"ל בפ"ד ובפ"ד מהלכות טומאת מת וכן בגמרא מפורש בפ"ד השופכין שרנו בבית סתום פורץ פנימו מטמא כל סביביו כדן קבר ורש"י ז"ל ור"ח ז"ל פירשו אפילו אין הם זיוין ורבינו שמעון ז"ל פירש דדוקא אם יש בו זיוין ואם סביביו מטמא כ"ש עליונו שהטומאה בוקעת ועולה ופי' דאהלות תנן בית שמלחה עפר או צרורות וכן כרי של תבואה הרובל של צרורות אפילו כגלו של ענב טומאה בוקעת ועולה ועולה ויורדת. ואם יש מקום הטומאה טמא על טמא צרוס טמא הרי הוא כקבר סתום ומטמא כל סביביו ואף על פי שיש מעוזה מוסקת הכל טמא שכן שנינו בפרק שביעי מהלכות טומאה צסתכל כל העלויות שעל גבה אפילו עשרה סן טומאות וכיון שההיכל טמא והוא פתוח לבית הכנסת גם בית הכנסת טמא כדמוכחא ההיא דביב שהוא קמור. ומהא יש תקנה בדבר לעשות פתח באותה סתימה ארבעה טפחים. ומשום כבוד שכונה שיתפללו בו הכהנים אין לגזור כמו שהתירו לרלב על גבי ארונות לכהנים לקראת מלבים כו"ש בפ"ה דברכות ויהעל דעת רש"י ז"ל שפירש ההיא דבית סתום משום גזרה דרבנן כמו שכתוב בפירושו אבל לפי מה שכתב הרמ"ם ז"ל שהיא טומאה דאורייתא וכן דעת הרמ"ם ז"ל כמו שכתבתי וגם רש"י ז"ל מודה שעליונו מטמא דבר תורה. וכיון שאסורו דבר תורה בלא פתח ארבעה טפחים ואלא ובפתח גזרו משום מיעוט ארונות שאין להם פתח טמא. ולא התירו אלא מפני כבוד מלבים כדליתא בפרק מאימתי בלדון הזה שיש בית הכנסת בעיר יש לכהנים תקנה להפליג בו לא מיעוט שהקילו בכיוצא בזה. והרמ"ם להקל יקל. וכן הדעת נוטה להקל.

ענין ג

אשר עליו נעשה וגמרי התיקון אללם לפי המוסר לנו אבל לענין להתפלל שם כל זמן שאין ביציאתו ארבעה טפחים נראה שאסור כיון שדינו

באשר סתום ובקבר סתום אסור להתפלל תוך ארבע אמות ואף על פי שבבית סתום שלא פקח את פניו לאמריון בפרק השותפין ממשמח כל סביבו כי רש"י ז"ל ורבינו הגה"ל ז"ל פירשו אפילו אין שם זיוין בולטין ורבינו שמשון ז"ל חלק עליהם דרוק א"י יש זיוין בולטין ותחתיהם כלים שאלו לא פקח את פניו אינו אלא סתום בעלמא ומסתמא יפריזוהו ויולא המת דרך שם אכל פקח את פניו ומסתמא כל סביבו שהזיון שסביב מאהילין על הכלים שאין ידוע שהיה פתח יאל המת וכו' וא"י גוונא שנינו במסכת אהלות המת בבית ולו פתחים הרבה וכו' מתניתין כמו שכתבתי למעלה והזקיקו לרבינו שמשון ז"ל לומר כן דקשיא ליה על פירוש רש"י ז"ל ורבינו הגה"ל ז"ל הא דאמרין בסוטה בפרק משוח מלחמה חזר הקבר העומדת בתוכה טהור משום דמסיימי מחילת' והאי בית נמי למה מטמא כל סביבו מסיימי מחילת' א"ן דברי רבינו שמשון ז"ל ואף על פי שגראה לי להעמיד דברי רש"י ז"ל ודברי רבינו הגה"ל ז"ל שיש לחלק בין בית סתום לחצר בית הקברות כי מחילת חזר הקבר הגולה אין דינה כקבר ובית סתום המחויות עלמן דיין בקבר כיון שהוא סתום מכל מקום רבינו שמשון ז"ל מודה הוא בנדון שלפנינו שבבית הכנסת עם האיכל שהוא על הקבר הס' אהל אחד שהטומאה היא מתפשטת בכל הבית ומשום הכי הכהנים פאסרים ליכנס שם א"ס כן המתפלל שם הוא מתפלל בבית הקברות ודבר זה אסור הוא בלי ספק ואף על גב דבפרק מאימתי גברכות משמע דרוקא בסוף ארבע אמות הוא דאסור אבל חוץ לארבע אמות מותר ובפרק משוח מלחמה אמרין דמת תופס ארבע אמות היה אפשר לומר דרוקא בבית מגולה כחצר הקבר שהרי הקבר אינו תופס אלא ארבע אמות כדאיתא תם אבל בבית זקולה כמו בית הכנסת זה היה אפשר לומר דכל הבית היו ארבע אמות לענין אסור תפלה כמו שהוא לענין טומאת אהל לכהנים אלא שבפרק בני העיר משמע דשרי להתפלל בו ולא גורמו לעשות מחילה אלא לכהנים אבל מכל מקום תוך ארבע אמות הדבר פשוט שהוא אסור שהרי דינו כקבר סתום וכל היכא שאיכא למימר הכי ואיכא למימר הכי ואפשר לכהן לנאת ידי כל הספקות המתעקש בזה אין רוח חכמים נוחה היומו' גם כי הדבר מבוטא שיתקיים בהם השוכן אחס בתוך טומאות ואף על פי שיש מעויבה ומפסקת כיון שהכותל הוא בנוי על הקבר הכל טומא אפילו עשר עליות זו על גב זו כדאיתא בפרק שביעי מזהלות וגם להניח ספר תורה על גבי קברים בלא ספק שהוא אסור משום לועג לרש כדאמרין התם לא ילך אדם בבית הקברות וספר תורה בדרושו וכדאמרין בפ' אבות גזקין בעיני ס' ע"ג מטה אמוי לא מנחין ובפרק חלו מגלחין אמרין כי נח כפשיה דרב הונא סבור לאגוהי ספר תורה אערסיה אמר להו רב חסדא מלתא דמחיים דיליה לא סבר השתא נקום ונעביד ליה והרי זה ק"ו שאם לתלמידי חכמים שקיימו התורה ויכולין עליהם לומר קיים זה או למד זהמה שכתוב בזה אסור כ"ג שאסור לעשות כן בקברי עמי אהרן' אי משום לועג לרש' אי משום זילותא דס' והאבות ז"ל אסרו להגות ס' על גבי מטתו של תלמיד חכם בשעת הספדו כמ' הרמב"ן ז"ל בספר תורה האדם ובית זה דינו כקבר סתום בלא תקון ובתקון ולא מכלל קבר ושפיר דמי להכנס בו הפהנים ולהתפלל בתוכו ולא יאחז בהיכל ספר תורה

חלמכאן

שאלה ד

ראובן הקדיש שני חדרים בחצרו שימכרו ויקנו בדמיון ספר תורה ויש עליו כתובת אשה ובעל חובות וגם חפיקת א"ס יפקיע הקדש זה שעבוד שהקדש מפקיע מידי שעבוד כמו שכתב הרמב"ם ז"ל :

תשובה

רש"י ז"ל כתב בפרק השולח שאין הקדש מפקיע מידי שעבוד אלא הקדש מוצה שהוא קדוש קדושת הגוף אבל הקדש בדיק הבית שהוא הקדש דמים אינו מפקיע מידי שעבוד והביא ראיה מפרק שם החומים דתנן תם התקדיש בכסיו והיתה עליו כתובת אשה ובעל חוב אין האשה יכולה לגבות בכתובה ולא בעל חוב את חובו מן ההקדש אלא השודה פודה על

מנת ליתן לאשה כתובתה ולבעל חוב את חובו כדאיתא התם אלא שצריך עוד להוסיף דבר כדי שלא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון כדפריש עלה בגמרא וכן כתב בעל הערוך ז"ל בערך הקדש ואף על פי שהרמב"ם ז"ל נתן הטעם בזה מפני שהקדש מפקיע מידי שעבוד כבר השיג עליו הראב"ד ז"ל וכן הסכימו כל החכמים שאין הקדש בדיק הבית שהוא קדושת דמים שאיפשר לו בפדיון מפקיע מידי שעבוד קרקעות ולא חלק אדם בזה מעולם וכן כתב הרמב"ן ז"ל בחדושי בפרק החולין ובפרק אע"פ וכן כתב בתוס' המשפט בס' ק"ד ואף לדברי הרמב"ם ז"ל שסובר שההקדש מפקיע מיד שעבוד אפילו בהקדש קדושת דמים לא אמר ס' אלא כשההקדש חל בגוף הקרקע או המטלטלין כמו הקדש בדיק הבית וכן בקוממו כדאיתא בפרק האשה רבה שקודם פדיון יש לו קדושת גופו ואם נהנה ממונו מעל ויש מעילה בקוממו כדאיתא בפ' דשבוט' ובגדרים פרק אין בין המורד וכן בקדושת דמים יש מעילה כדמוכח בפרק קמא דשבוט' ובמסכת מעילה שאפילו בקרקעות איפשר לבוא לידי מעילה כהקדש בדיק הבית כמ"ש בפרק המוצר א"ן הספיה ובגון הדש מלעין בשה הקדש שהוא נהנה מגוף הקרקע אחר שנתלש משום דאבקה מעלי להו כמו שזכר במקומו במסכת מעילה אבל המקדש קרקע לקנות בדמיון ס' לא חלה קנה הקרקע להפקיע מידי שעבוד בלא להוסיף דינר שאפילו קנה הספר בדמיון יכולה אשה ליתלו בכתובתה וכן הסכימו כל הכספים במשנת בכורים וכן ספר תורה כלומר כמו שהבכורים הם נכסי כהן ונותן בעל חוב בחובו ואשה בכתובתה כן הדין לענין ספר תורה וכן פי' רבינו שמשון ז"ל וכן כתב הרב הסרד"י ז"ל בשם הרב אלברגלוי ז"ל בספר התרומות וכן בספר חזן משפט שבעל חוב וכתובת אשה נוטלין ספר תורה ואף על פי שרש"י ז"ל בפרק הורוץ פירש וכן ס' לומר שחוקין בדמיון בכורים ספר תורה וכן פירש הרמב"ם ז"ל וכן הרמב"ן ז"ל בחדושי חולין אבל הדין דין אמת הוא וכן יראה מדין סדור שמשדרין לבעל חוב דרוקא תלוי שיהי' דין מלבוש מנחין לו אבל ספרים אחרים אין מנחין לו ונוטלין ב"ה ואשה בכתובתה והרמב"ן ז"ל עלמו כתב כן בחדושי בפרק המקבל וא"כ אף יפקיע הקדש הקרקע שעבוד ששפילו קנה ספר תורה גובין ממונו ואפילו היה הדין נותן שאין אשה גובה בכתובתה מהספר עלמו מפני קדושתו אבל המעות הנקדשים לקמותו לא חלה עליהו קדושה כלל ואפילו לאבי דסבירא ליה הזמנה מילתא היא באורג בגד למת כדאיתא בפרק נגמר הדין מודה בזה דלא מילתא היא' ודמי לעווי לאריג דלאו הזמנה היא' וכדמוכח בפרק בני העיר וכל שכן לרש"י דסבירא ליה דהזמנה לאו מלתא היא' שאפילו לקמגולין לכתוב בהם ספר תורה לא חלה עליהו קדושה וכן כתב בעל התרומה וקיימאלן כרב חסדא דאמ' בפר' מי שמתו ובפרק נגמר הדין בכים של תפלין דאזמנה ולא רב ביה דשרי למייר ביה פשיטי' וא"ס כן זה האיש שיאחד ביתו לקנות מדמיון ספר תורה ולמסרו לזכור הא שעבוד שעבוד נכסיו לתת לזכור ואינו יכול לחוב לא לאשה ולא לבעל חוב ואפילו לענין מה שאמרו אין נשבעין על ההקדשות אין הקדשות אלו בכלל דלא מועטי הקדשות אלא מדכתיב רעהו והקדש לעניים רעהו קרינא ביה וכן כתב הרשב"ה ז"ל בתשובה וכן כתוב בספר חזן משפט והוא הדין למקדש חצרו לקנות בדמיון ס' למסרו לזכור שהרי אמרו בגמרא בפ' חוקת דטולי עלמא לגבי ספר תורה ענייה כינה ולענין אונאה לא מועיט ספר תורה מדכתיב עמיתך ואפילו למאן דאית ליה שאין בהם אונאה וכו' ש' לדין דקיימא לן שיש להם אונאה כדאיתא בפרק הזהב:

מיוקא

שאלה ה

שאלנו על ענין שתי בחי כנסיות אשר במיורקא הבית הגדול הקדוש והקטן השני שהקדיש ר' אהרן מעלני אחר שנכנסו עכ"ס בשכונה בחדש שלופה עמדו חרבים ולאחר זמן מועט כמו חמש שנים קנו הקטן יהודים שנאספו שם סוחרים וזולתם והבימוהו והקדישוהו והתפללו בזה הגבור כמו כ"ה שנים ואח' ייחדו אגשי הארץ שכונה א"ל היהודים קרוב לכו' הקדוש ועמד אחד וקנה אותו וייחד ממונו חדר

כדמוכח פ' חוקת הבתים אחר שאין רשות לישראל לבנות בתים כנסיות אלא בהרמנו' דמלכא ומלכא אמר שכל ממון שאין לו בעלים ליהוי דמלכא וזה הרי הניחוהו בעליו אם מפני אונס השמד אם מפני בריחת משם ומתחלה כשהוקדש על תנאי זה הוקדש וא"כ אין לזה האחרון קדושה עד שקטוהו הגבור או הקדש אותו הקונה לנתינות לדורותיו ותרד בו קדושה חדשה והגבור יכולין לבקף אותו ע"ז כמו שכתבתי העולה מזה בקלרה הוא שהבית שקנה זה היחיד לבית הכנסת ממה נפשך אסור לו ליחדו לעצמו שאם לא הופקעה קדושה ראשונה הרי הוא בית הכנסת של רבים והוא אין לו חלק בו אלא כאחד מהם ואם הופקעה קדושתו הראשונה א"כ הרי הוא חולין ומייבין הגבור לכופו להקדישו במכירה או בהקד' כדי שיהא להם בית הכנסת שזה אינו בית הכנסת כל זמן שהוא ממון יחיד עד כאן לשון התשובה ;

קפצה ואלהאמה

שאלה ו

שאלת שטר מתנת שכיב מרע שכתב זמנו בעשר האחרון לירח אייר ותחתמש חתימתו עד שבעה עשר בסיון שאחריו וכתב בו דמנו מרעיה איתפטר ליה לבית עלמיה ועדים מעידים שאותו זמן שהיה עשור האחרון לירח אייר היה המנוה בריא בלי ספק והעדים שחתמו בו אמרו שכן הוא האמת אלא שפעו בין חדש סיון לחדש אייר והיה להם לכתוב סיון במקום אייר ושאלתם אם נאמנין העדי' בזה ורשאיין לכתוב שטר אחר בזמן שהם זכורי' עתה' או איין נאמנין ותבעל המתנה' כי אם נכשר זה השטר והוא בריא המתנה בטלה שאין בה קנין ומתנת בריא נריכה קנין ואם היא מתנת שלים מרע השטר הוא מוקדש ;

תשובה

שטר זה פסול הוא ועדיו פסולין הן ואין ראוי שתקובל עדותן ולא על פי בית דין ולא שכתבו שטר אחר וכן כתב הרמ"ן ז"ל בחדושו במסכת מ"ע אף פרק איזהו כשר ז"ל אם כתבו העדים ביטין והקדימו זמנו מתש"י שעבר פסולין הם שאין אלו ראויים לעדות אם אינן בקיאים בדברי זה' ועוד ששרי שקר העידו ללא בשתרי הוא אלא בניסן עכ"ל ואם היו נאמנין לומר שטעו בחדש שהיה להם לכתוב סיון וכתבו אייר והלא זמן החתימה היה שבעה עשר לחדש סיון ואם זמן המנוה היה בעשור האחרון לירח סיון איך יהיה קיים באותו זמן וכבר נפטר קודם י"ז בסיון ושיטעו בחדש מסיון לאייר וכן בחלין ימי החדש מעשור האחרון לקודם זמן י"ז בסיון אינן נאמנין בזה כלל' ואחר שהשטר הוא פסול והעדים פסולין המתנה בטלה ומה שאמרתם שיש עדים אחרים שאומרים ששמעו נראה זו מפי השכיב מרע' אלא שהאחד הוא משרת בבית מקבל המתנה הזו והוא אמושל' שכיב מרע' והוא עם הארץ והאחר הוא סומא ואינו רואה אלא מעט וגם השכיב מרע לא הוסיף עדים אם ראוי שתקובל עדותן בזה אני אומר שאם מפני ט"ה הוסיף לעדים' אין לפסול עדותן דבמתנת שכיב מרע אפילו אותה המתקיימת ומחייב אין צורך לומר אתם עדי וכן כתב רבינו שמואל צ"ל וכן נחלין והסכים על ידו הרמ"ן ז"ל ואמר דמילת' דפשיטא היא' אבל אם העד אשר הוא קרוב לסומא אינו יכול להבחין בין איש לאיש אפילו כשהוא מסתכל בהם עדותו בטלה מן התורה אף על פי שהוא מבחין אותה בעצמית הקול וזה הוא מגזרת הכתוב שנאמר והוא עד לא ראה וכו' מי שהוא ראוי לראות עדותו עדות וכן כתב הרמ"ם ז"ל בפ"ג מהלכות עדות וכן מוכח בסנהדרין פ' אחד דיני ממונות ובגדה פר' בא סימן ופירק יש נחלין ופירק שני דנישין וכן אותו משרת שהוא עם הארץ נראה שהוא פסול לעדות ממה שאמרו בפרק קמא דקידושין כל שאינו במקרה ולא במשנה ולא בדרך ארץ אינו מן הישוב ואמר ר' יוחנן ופסול לעדות ואף על פי שפירק חומר בקדש אמרו כחלין מקבלין האידלג' סהדותא מעם הארץ כחלין כר' יוסי והוא עם הארץ ישנו בדרך ארץ וכן פירש רש"י ז"ל וכן כתב הר"י אף ז"ל פרק אלו עובדין אחר כל אלה הדברים מתנה זו שהיא להפביר הגולה מן הארץ דבר תורה בטלה היא וירשו היורשים הנכסים דבר תורה ואסור להעביר נהלה בעדות כאלה' וכל מה דליפטר לבית

חדר אחד להיות בית תפלה דק' שאלה אל הקהל ועל זה האומה מנעה הגבור מלהתפלל בבית הכנסת האחר באומרם שאין לתת להם שתי בתי כנסיות ונשאר בית הכנסת סגור ומסוגר' והגושה בא לקחת חוב ששעבדו הקהל על אותה בית הכנסת עם פירות המס הקבוע בכל ענה שכן מעותיו ואם לא יפרעוהו יגביה בית הכנסת והוא המושבעד בחובו ויניחוהו לחולין ללכדיו או ללמד בו תימנות עכו"ם' והקהל הם מלטערים על זה מאל שאלא קדושת ב"ה ליד האומות אחר אשר עזרוס מן השמים והתפללו בו כ"ה שנים' ועוד שהם זקוקים להתפלל בבית הכנסת דק' שאלה להיותם כפופים ליחיד ועתה השאלה היא אם ייעשר להפקיע קדושת הבית שנקנה בראשונה והתפללו בו ואם זה שנקנה באחרונה יש לו קדושה ואם היחיד ההוא יכול לבקף הגבור להתפלל בו בשאלה או אם יכולים לכופו למכרו או להקדישו ;

תשובה

ע"ז שבעת החורבן פקעה קדושת שתי בתי כנסיות לגמרי שאפילו בבית המקדש שקדושתו יותר חמור' מקדושת מקדש מעט אמרי צפ"ר' ישמעאל שכוין שנכסו עכו"ם בו הופקע' קדושתו משום דקראתשכח ודרוש וכו' בה פריטים וחללה כדאמרינן התם וכשקנו הבית הראשון אנשים מקובלים והקדושה לכל יבוא להתפלל בו חלה בו קדושת ב"ה של הרבים שאינו נמכר לעולם כדאיתא בפ' בלי העיר ובשקנה הקונה הוא זה הבית לעצמו הרי הוא חולין בידו שהרי קדושתו הראשונה הופקעה ופני החורבן ומפני קנייתו לא ירדה ביה קדושה והוא לא הקדשו לגבור אלא השאילו להם ובידו לסלק ממנו ולעשות בו כרצונו' ודינו כסודרא דר' ביה ולא אומניה כיון שלא הקדישו' וכן כתב הרמ"ם ז"ל בפרק אחד עשר מהלכות תפלה' וכן הוא בירושלמי פרק בני העיר ומעתה הבית הראשון חייבין הגבור לסלק שעבוד עכו"ם מעליו כדי שלא ישתקע בידו ויגבה הממון מכל הדמים במקום ההוא' כל אחד לפי ממונו שכל דבר שבממון אינו נכבה לפי נפשות אלא לפי ממון כמו שהוא מוזכר בפרק הגזול בתרא לענין תייר ובפרק השותפין לענין חומה' ואם נרכיס עור מהמקלות חייבין הקהלות לעורס להציב גבול אלמנה ולא יהיה מסח דבית גאים' ואם אינם יכולין להתפלל בו יעמוד שומם עד יחנן ה' ויש בלב אגשי הארץ להרחיב את גבולם ולהתפלל בו וכן כך יעמוד בקדושתו סגור כאשר הוא עתה שאפילו היה חרב כך הוא דינו כדאיתא בפרק בני העיר וזה הבית שנקנה עתה יכולין הגבור לבקף לקונה למכרו להם שהגבור חייבים לבנות להם בית הכנסת כמו שכתב הר"ם במ"ז פ' אחד עשר מהלכות תפלה מהתוספתא וכשימכרו להם ימכרוהו באתו סך שנקנה אותו שכיון שיחדו לבית הכנסת גלוי אדעתיה שלא קנאו לצורך תשמישו אלא לצורך תפלה וכיון שהדין נותן שהן קודמין לזה ממנו א"כ הרי הם כבעל המזר שהקונה אינו אלא שלוחם כדאיתא בפ' המקבל שאין לך ועשית הישר והטוב גדול מזה וכו' שכן בעלים ראשונים ויש להם דין בעל המזר כדאיתא התם וכשימכרו להם יפרע הוא חלקן עמהם לפי ממונו ואם יחשוב זה פגם לכבודו ואינו רוצה למכרו יכולין לכופו להקדישו לגבור בכל הדברים שהם צורך צבור שהצבור כופין היחיד כדאיתא בפ' השותפין' וכמו שכתב הרמ"ם ז"ל גם זהו מהלכות כנסים בתחלתו שכתב שכולין בני העיר לבקף זה את זה לבנות בית הכנסת ובריתא היא שניה בתוספתא בפ' בתרא דמילתא' והביאה הר"י ז"ל בפרק קמא דצבא בתרא ולשון התוספתא' הוא לקנות בית הכנסת והוא ז"ל כתב לבנות וזה הבית כל זמן שהוא של יחיד אינו בית הכנסת ודינו כדון רחבה של עיר כמו שכתב הרמ"ם ז"ל סוף פ' אחד עשר מהלכות תפלה ואם יש מוי שלבו נוטה לומר שאף על פי שנכנסו עכו"ם לשבונה לא הופקעה קדושת בתי כנסיות מדכתבו והשמותי את מקדשיכם קדושתן אף כשהן שוממין כדאיתא בפרק בני העיר וכן כתב הרמ"ם ז"ל בפרק הגזבר וקרא דבבוא בה פריטים וחללה דמשמע דוכו בהן עכו"ם וזרת הכתוב היתה במקדש ראשון ובצבא מוצב מפני שהפיקדוס מישראל כמו שפירש מדברי רש"י ז"ל שם ואינו ענין לבתי כנסיות א"כ קדושה ראשונה שהיתה בזה הבית שקנה זה היחיד עדין היא בו ויחזיר לרבים כמו שהיה ואם הוא פדה אותו מיד עכו"ם בממונו וזה לשנים שאין לו בו אלא באחד מישראל זהו לפי שבכא זו' אבל האמת הוא שהופקעה קדושתן וזכה בהן המלך מדינה דמלכותא

אחתם אלא בלא פדיון קדשו ואף על פקיע מיד בל אחרות לו בסדיון עולם' וכן כתב בתק' שההקדש אמר פן אלא בדק הבית ש לו קדושה ז' דשבוט' לה כדמוכח עות איפשר המוכר את הן הקרקע מו במסכת קדושה על אפילו נקנה כמו שנינו ה' הם נכסי לענין ספר בשם הרב שבעל חוב זרק הזרוע וכן פירש מת הוא' שהם דק' וכו' וכו' ק המקבל ספר תורה ה כתובה קמותו לא ונה מילתא בזה דלא וכדמוכח לאו מלתא לא חלה רב חסדא דאומניה ייחד ביתו גב נכסיו ו שאפילו אלו בכלל יים רעהו ספר תנן ור לצבור יה עניים יתך דקיתא לן שתי בתי יורקה הקודם בשכונה עים קנו קדישתו פ שכונה חד ממונו ר'

לצית דין לעשות להעמיד הנכסים ביד הירוש דבר תורה ראשון  
הן זכורים לטוב וכתב ר' אפרים ז"ל דכל היבא לזיבא ספקא  
במלתא דנחלה מוקמי' אלאוריית זכין כתב בעל העטור ז"ל והרמ"ב  
ז"ל ש' יש נחלין ובהלכות בכורות משמו' ומה שאמרתם שהנכסים  
היו משועבדים לכתובת אשתו שהיא זקוקה ליבם כמו שכתוב  
בכתובתה' אם משועבדים הם לכתובת אשתו אינו יכול להפקיע  
שעבודה ע"י מתנה לא מתנת בריא לא מתנת ש"מ אשילו נעשית  
המתנה כהלכתה בשטר כשורבועדים כשרים ע"כ :

קוסנטינא על הענין הנזכר

ענין ז

שטר גזאה שהזמן שכתוב בו הוא י'  
בסיון וכתבובי הדברים נמסרו להם  
בעשור האחרון לירח חייב ומלאו כי  
באותו זמן היה בריא וכן הודו העדים אלא שטעו בין חדש לחדש  
והדבר פשוט שהשטר פסול שעדים שחותמין על השטר נעשה כמי  
שחוקקה עדותן ב"ד כדליתא ב"ק דקידושין וב"ש עני לכתובות  
ואלו העידו ב"ד כמו שכתוב בשטר עדותן בטלה ובשטר חוב  
המוקדמין שכתב רש"י ז"ל שהוא כשר לגבות מבני מורין והקשו  
ע"ז והלא עדים פסולים הם שהקדימו הזמן הנזכר לתת טעם  
בגון דטעו בההיא דרב אסי אי כמי בגון דטעו בשיפוטא בין מלא  
וחסר בגון שטעו היולך ביום שלשים של אדר וכסבורים שבניסן  
עמד וכותבין באדר הבא שנה ראשונה והשטר הוקדם בטעות  
שאינו יודעין עיבורו של חדש או שהיו הנכסים מחמת נפשות וכודע  
על פיהן או על פי אחרים אבל שיטעו בין חדש לחדש שאין טענה  
לטעותם אינם נאמנים בזה' וז"ל ש"אם כתב ידם יולא ממוקם אחר  
דאשילו בשטרי חוב המוקדמין שהירושלמי אומר שהם עצמם  
נאמנים להכשירו כשידענו טענת טעותם' כתב הרמ"ב ז"ל  
שאינם נאמנין אלא כשאין כתב ידם יולא ממוקם אחר אבל כשכתב  
ידן יולא ממוקם אחר אינו נאמנין אף בזה ובשטרי חוב המאחרין  
שהם כשרים פירש הרמ"ב ז"ל בפירוש המשנה באחרון משבועות  
שהיא עגון שלוח בניסן וכתבו השטר באייר ולפי פירושו זה לא  
הזכיר בחזונו בהלכות מלוה מה שהעלו בפרק מי שמת שאינו כשר  
אלא כדכתב ליה דאקנה שלא העלו כן שם אלא כשכתבו השטר יום  
ההלואה ואיחרו הזמן דאי לא כתב ליה דאקנה התי למיטרף לקומות  
על כדון אם קנה נכסים בין ההלואה לזמן השטר ומכר דמן הדין  
לא נשתעבדו למלוה אלא אם כתב לו דאקנה אבל אם לא כתב  
בשטר יום ההלואה אלא בזמן הכתוב בשטר הרי באותו יום היו  
כבר ללוה אותן נכסים ואם טרפן המלוה כדון טרפן זהו פירוש של  
הרמ"ב ז"ל בשטרי חוב המאחרין והעולה מזהו לפי דעתו' וב"ש  
אחד דיני ממונות מוכח דמיירי שההלואה היתה בניסן וכתב זמן  
השטר באייר ומשום הכי אמרי' התם דאפשר בדרישה וחוקרה  
ונראה מדברי הרמ"ב ז"ל שאם נכתב השטר בניסן והזמן הכתוב  
בו הוא אייר שאינו כשר שהרי עדות שקר הוא אף על פי שהרמ"ב ז'  
ז"ל מכשר בזה לפי שזיון שהורע כמו של מלוה שאינו טורף אלא  
מאחר ואילך ראויים הם העדים בכך ואי אתו לאמלוכי בו אמרי'  
לכו זילו חתומו שהמלוה רוצה לזיון בנכסיו וכן אמרו בירושל'  
דשביעות המאחרין כשרים מפני שהוא מוריע את כחו אבל  
שיכתבו העדים באדם שהוא בריא שהוא ש"מ לקיים דברי בריא לפי  
הזמן הכתוב בשטר כדברי ש"מ להוריע כח הירוש אינו נאמנים ודבר  
זה פשוט הוא וכל מה שחדשתי הוא ש"אף בעל פה אינם נאמנים  
זהבמתו זה מלשון הרמ"ב ז"ל שכתב בחידושו אבל אם כתבו בניסן  
והקדימו זמן מתשרי שעבר פסולין הם שאין אלו ראויים לעדות אם  
אינו בקיאים בדבר זה ועוד שהרי שקר העידו דלאו בתשרי הוא  
אלא בניסן וכתבתי עוד שאשילו יגידו טעותם להאמינם שטעו בין  
חדש לחדש והדברים נמסרו להם בעשור האחרון לירח ניסן סיון  
היולך בחמשה החתימה לשבעה עשר בסיון הקודם לו ובחד  
שיפוטא טעו אינשי בתרי שיפוטא לא טעו אינשי ועד רובא דירח טעו  
אינשי ספיקא לא טעו' וזה שחוקק דבריק' להאמינם לפי שאין  
הזמן מעכב בשטר אף על פי שהיא עדות שאין אתה יכול להזימ'  
אינו חוקק שאף על פי שאינו מעכב אם כתב בטעות פסול זה  
דומה לשם עירו ושם עירה שגראה שאינו מעכב ואם שינה פסול  
ומה שאמרת שהעדים נאמנים לומר שלא נטרפא מה ענין זה לזה

שאינו סותר דבר ממה שהעידו והרי קברו מוכיח עליו אבל שיטעו  
באיש שהוא בריא לפי הזמן הכתוב בשטר שאם חולה אינם נאמנים  
ומה שחוקקה דבריק' מההיא דשטר שזמנו כתוב בשבת דמכתבי  
ליה אינו חוק' שהעדים לא כתבו שחתמו בו ביום שבת שאם כתבו  
כן פסולין הן אבל כתבו שנמסרו להם הדברים באותו יום וזמנו  
שהיה שבת לפי חשבון ימי החדש ואינו מעמידין אותם בחזקת  
כשרות שלא חתמו בו ביום שבת והרי זה יש בו אחד משני דברים  
הדברי' נמסרו להם בערב שבת וכתבו זמנו בשבת והרי זה מאחר  
וכשראו הדברים נמסרו בלחד בשבת וכתבו זמנו בשבת והרי זה  
מוקדם ופסול' ואינו דמי להקל שהשטר בחזקת כשרות וכן פירוש  
הגאונים ז"ל וכן נראה דחזוקין שהדי בשקרי לא מחזיקין כדליתא  
ב"פ השותפין שרלו אבל שטר שנודע בברור שהיום שכתבו בו הוא  
ש"מ היה בריא פסול הוא בלי ספק והחולק ע"ז לא ידע בדברי  
ממונות ולא כלום והדבר ברור גם כן למחן דלחית לעומקא דדין  
שאפילו על פה אינם כשרים בעדות זו ונראה מדרביק' בזה  
שכתבת שראית טעם הכשר שמרי חוב המוקדמי' שהוא כשר מפני  
שטעו בשמות המלך או בחדש מלאו חסר שלא ירדת לסוף דבריהם  
שהכל הוא דבר אחד שטעו בשמות המלך מפני טעות חדש מלא  
וחסר דכחך ודאי נאמנין דטעו בשיפוטא דירחא כדליתא ליה שכת  
בסנהדרין אבל שיטעו בשמות המלך בלא טעות מלא וחסר אינם  
נאמנין :

תנ"ס

ענין ח

מעשה אינשי במקומם שגולד כ'  
יום א"ב ימים לחדש אב והרי  
יום ח' ללידתו יום תשעה באב  
שהוא יום גוס ואזינו משעת לידתו א"ר שלא ימול אותו עד ומחר  
היום שהוא יום ט' ללידתו כדי שיוכל לשמוח ולשגת בשעבודת  
המילה וחתם אמרתם לו כי אפשר לתקן הסעודה מן המזבח  
ולמעלה ולאכול אותה בליילה ולא שמע אליכם וימול הילד ביום  
ט' ללידה ולעזוב עליו כל המדינה וש' אומרים כי המילה נעשית  
באיסור שכפר בתו' ומיבי לקבל חרס וגדו ואתה חפשת בספק  
אם יש עליו עונש ולא מלאת אלא מה שכתבו שמי שלא מל ביום  
בכל יום עובר בעשה ולא מלאת שהעובר בעשה הוא כידון בלא  
דינין אלו קן חורף דבריק' ועתה מה אשיב אחר שנעשה מעשה  
באיסור אבל כדי שלא יורגלו לעשות כן אכתוב מה שגראה לי בזה  
**החלה** יש לך לדעת כימי שאינו בקי בדינין מפני מיעוט  
הרגל התלמוד ומפני העדר הספרים יש לו ללכת  
אחר המנהג כמ"ש בירוש' ב"פ' ממשכת מעשר שני וביבמות פר'  
אלמנה ל"ג' וב"ש' ממשכת פאה אם הלכה היא רופפת בידך רח'  
איך הגבור מהב ומהג כמותם' ומעולם לא נשמע שתעטב המיל  
ליום ט' מפני טעות המילה שלא תיעשה ביום גוס ואחר  
גוגנין כשהמילה היא באותו יום מכנין שם הילד מנחם כמו שכת'  
תהיה המילה ביום פורים מכניס אותו מרדכי ואחר זה אודיעך  
הסכלתם עשה וגדול עונכם מנאשו כי המילה בזמנה נתנה  
שבת לדחות אללה ושלא בזמנה לא נתנה שבת לדחות אללה וה'  
עיקר מנהג אינה אלא ביום ח' כמו שני' ב"ר אליעזר שאמר  
שם שמיני למעוטי תשיעי ואם שבת שהיא שקולה כנגד כל התורה  
והמתלה שבתות בפרהסי' שחיטתו נבילה כמו עובד עבודתה כ'  
שאמר בראשון מחולין ורבן של כל הנביאים דן לסקילה עליה כ'  
הנגדף והי' קודמת לתורה כמו שנזכר ב"ש' שלשם שאכלו שהמילה  
כברתו עליה י' ברייתות והתורה לא נכרתו עליה אלא ג' בריית'  
וא"כ איך דחיתם אותה מפני טעות קלה והנה הסעודה היא  
סעודה של מצוה כשנעשית המלוה כהלכתה ושהיה המלוה עיי'  
והסעודה טפלה לה אבל לעשות הגאח הכרם עיקר והמלוה טפלה  
לה אין זו סעודה של מצוה שהיה ת"ח ראוי ליהנות ממונה ואני קו'  
ע"ז נאמני' בריית' עלי זבחי זבחי' כלתם אוננים' ועליהם א'  
קורא וזריתי פרש וכו' ויודאי שהסעודה כשנעשית המלוה כהלכת'  
היא סעודה של מצוה ולולי לטעם דיוקא היינו מברכין שהשם  
במעומו כמו שנזכר בשני מכתובות ועליה אמר דוד שש אבני  
אמרתך לפי שפרשת מילה נאמרה בלשון אמירה לא בלשון דבר  
ועליה אמר למנחם על השמינית על המילה שגהגה בשמינית  
שנזכר

על שחלף נפשו וא"כ ביום ח' למיתו היה מותר לכם להכותו ע"י  
 עכו"ם עד שתלא נפשו לעשות מצוה בזמנה אבל אחר שהתעללם  
 בזה באותו יום ועבר היום והשלים זממו אין עליו עונש כדוי אבל  
 אבד שבר מצוה בזמן' בעול' הבא ודי לו בעונש כזה ויותר קשה הוא  
 מעונש כדוי ואף על פי שאמר שזו היא מצוה על האב ואם לא  
 מל אותו אביו היא מצוה על ב"ד כמו שהזכירו בראשון מקדושין זה  
 כשאין אביו כאן אבל כשהביו כאן אין מצוה זו מוטלת על בית דין  
 שהיא אמר' בפ' החולץ אין אדם מל בן איש בע"כ ואף על פי שיש  
 מפרשים אותה לענין גר הבא להתגייר אבל בפ' הערל אמרו בענין  
 מילת זכריו מעכבתו מלעשות פסח שאם היה האב חשוב בבית  
 האסורים שאין הבן נמול ביום ח' שחל ערב פסח ואם פי' רש"י ז"ל  
 שאין מצוה זו מוטלת על האחים והרמ"ב ז"ל כתב פר' ראשון  
 מה' מילה אין מלין בנו של אדם שלא מדעתו אלא א"כ עבר ומנע  
 נראה מדבריו שהם לא עבר ומנעו אלא שהוא מתעלל בה אין חייבין  
 לעשותה בזמנה אבל היו חייבין לכופו אפילו על ידי הכאתו כיון  
 שלא היה לו אונס כמו שכתבתי :

לאיסרדאניא

ענין ט

מעשה היה פה צאלגיר בחור אחד  
 מאי סרדאניא שמו יהודה בר יצחק  
 שדך בחורה אחת מצאלגיר הגזבר  
 ששמה בלנקא בת ר' יצחק הלוי כ"ע והבחורה הגזבר היא בראש  
 אמה ובעל אמה ואחר זמן מה מיאנה הבחורה הגזבר מאות לאשה  
 להבחור הגזבר ושדכה עלמה ברלון אמה לבחור אחד שמו קרשקש  
 אב"ד פה היום צאלגיר הגזבר ואחר חדש אחד ששדכה הבחור  
 קרשקש הגזבר רצה קרק' הגזבר לקדש בלנקא הגזבר וכאשר שמוע  
 יהודה הגזבר שדע' הבחורה בלנקא הגזבר להתקדש ולהנשא להבחור  
 קרש' הגזבר קרא יהודה הגזבר רוב בני קהלינו י"ל לבית הנכנסת  
 ופרסם שם ברבים שתשמר הבחור' בלנקא הגזבר שלא תקבל  
 קדושין מיד הבחור קרשקש הגזבר כי היא מקודשת מיד יהודה  
 הגזבר ודעתנו ודעת רוב קהלינו היה כי יהודה הגזבר עשה זה  
 מרוב כעסו נגד הבחורה הגזבר על אשר מיאנה בו כי הרחיק את  
 עדיו עדי קדושו ואמר כי בפני שני אורחים אשכנזים אשר עברו  
 פה עמי שנים קודם זה המחלוקת אמר שפני האורחים הם  
 קדשה והרונה לקרר ירחיק את עדיו מזה עשה קרשקש הגזבר  
 הלך בבית אחד מהעיר הזאת אשר היה שם הבחורה בלנקא הגזבר  
 עם אמה וקדשה שם בפני שני עדים כשרים אחר כל אלה הדברים  
 היתה קטטה בין שני הבחורים הגזבר על הבחורה הגזבר והלכו  
 ע"ז בפני החזנים המלכיים והגיס כל אחד דיו לפני החזנים  
 הגזבר ואז נזו החזנים לנאמני קהלנו י"ן שיבררו הנשים תכמים  
 ונבונים מהמגלחים בתוך קהלנו ויהיה כח בהם לשפוט ע"ז  
 המחלוקת כפי דיני ישראל ובררו' בי דינא ע"ז וקבלו טענות כל  
 אחד ואחד מהגזבר וטענת בלנקא הגזבר שאמרה שמעולם לא  
 קבלה קדושין מיד יהודה הגזבר כי אם נניד הבחור קרשקש הגזבר  
 וקבלו עדות העדים שהעידו שקדש קרשקש הגזבר הבחורה בלנקא  
 הגזבר בפני אמה וברונה ככתוב בארובה בתוך הפירוש הנעשה  
 ע"ז מפי אב בית דין אשר הבררו ע"ז ואחר שראו ב"ד טענות כל  
 הגזבר ורצו להסיר ריב ומחלוקת וקטטה מהגזבר ופסקו גזר דינם  
 שתלא מזה ומזה בלנקא הגזבר' ומשאר פטורה משניהם ותלך  
 ותנשא למי שתראה ולפי הנשמע תוך בני קהלינו י"ן מפי נשים  
 שהיתה דעת הבחורה הגזבר' ודעת אמה שתוך ימים מועטים  
 תלך הבחורה בלנקא הגזבר' ותנשא לבחור קרשקש הגזבר מה  
 עשה יהודה הגזבר עם קצת יחידים מבני קהלינו י"ן המחזיקים  
 בידו שבצו עם החזנים המלכיים שיקבלו עליהם יהודה וקרשקש  
 הגזבר שבועה חמורה וכנח חרם שלא יוכל אחד משניהם לקדש  
 ולישא הבחורה הגזברת כל ימיהם לעולם והבחור יהודה הגזבר  
 כאשר ידע כי הבחורה בלנקא הגזבר לא רצתה אותו בשום פנים  
 אמר שהוא ישבע שלא ישאנה כל ימיו לעולם אך כואת שישבע ג"כ  
 הבחור קרשקש הגזבר כמוהו אז ענה קרשקש הגזבר שלא ישבע  
 בשום נד ולפי דעתנו כי על זה היה ממאן קרשקש הגזבר ליסבע  
 באשר היה אוהב מאד הבחורה בלנקא הגזבר' והיא גם כן אוהבת  
 אותו אחר זה באו קצת יחידים להשתדל עם נאבד קרשקש אב  
 הבחור



שהוא נשבע בלב שלם ובנפש חפה שמפני האונם אמר כן ואעפ"י ששכחתי לזכור מן הדין שיעקוב בלבו מה שאמר בפיו כגון שיאמר בלבו הונס אשתי כהגית לי היום כדליתא בפרק רביעי דנדרים ואם לא חשב בלבו לעקור הגדר כמו הגדון שבפניכם הגדל הוא קיים זהו כשהאונס אינו אונס אותו לאסור אשתו אלא שנתן לו מכס והם טועין שהיה של בית המלך ופטור מהמכס יאמרו דברו בגדר הו שבועה ויאמר קונס אשתי כהגית לי אם איגס של בית המלך אבל אם האגס הונס אותו באיסור אשתו ואומרו לו אם לא תאסור אשתך בשבועה אעשה לך כך וכך חפילו לא עקר הגדר בלבו א"ט כדרך היתרוקו ימאלן האדם בשבועה פרט לאגס וכמו שכתבתי למעלה כך נראה לי העולה מזה הוא ששבועה זו אינה נריכה היתר ומי שלבו נוקפו ורונה לנאח ירי כל מערער יש לה היתר בשלשה הדיעות ופירש דמי :

**בפני דרכי שלום** ולהשפית מלחמות וקריאת תגר בין איש ובין אחיו ובין בעל דינו דברים עליו אונס וזה הפיק רמב"ן השולחם שמנס שמו זית דך בראש אמיר ובראש היות כל אל מגרגר יבא חזר משעת העונה לדבר במקו צ גדולים להתהלל במפתח חוגר כי הכל מוסייעין למלאכת שמים להכנס כלה בית אישה ולהויתא מן הסגר ואומר מי לי ללמה יבא שום עליך נפשו כי יעול ביתי במגיל וגר : ואין אלא לרוב נהר טוב הוא שיעשה עמו פסח ומגיד : והגביר ולשבת בביטוי כמפתח אדם לשבת בית ולעבור את נחל הבשור יפגר גס בזה לא בחר והרשות נתונה לכל עת לדבר כסוס עגור מלפסף ועומר : גס שבגס שיש גס בחורגס בתולה וכל אשה חממת לב קטון וקטנה כער וערה בגורת ובוגר יאלי יאמן ה' ויפלו דבריו בעז רמון לזוג הזוג נאה וידגו לחוב בפרי בטן עגורק פרה ורבה והוגר : ויתברכו בכספים קרובים לעיר רחוקים יאן העין לאן ובקר ופטר שגר : והאל אשר עלטלבו טלמולה בבר : יתנוק כדמנו לבית הבחור האומת וגר : ואם חנק ישוב לבט ושאר' חמות יבא חוגר : ומבקש רעתנו והרודפים אתנו כאשר ירדוף הקורא בדרים כסאם לארץ יוגר : ישמידם ויאבדם יכניעם וכאשר יגיע בכבה יגיע : ומרוב חבב לבס רב הפגר : ומלך ושדים המושלים בנו ומרחמים עלינו שונאים בדיהם יסגר : כה דבר כושפת על המשגר חיילים יגבר : כמותת שלומות דורות משגרי אל הקהל הקדוש וקיונו ושופטיו ושותריו עולם וזקן קבעו דירתם בארץ ארמנה בעיר הגורג האיש אשר הוא ואבתיו עמד טעמים בם רוחם לא נמר : והם אורקו ומכלי אל כל מפרוצינא ולחורקא ונמורקא לאגרי החמותם בחדש אדר שנת ח' ח' ה' יוד"ך לשמע שלומכם יגיל ישמת : שמעון כה"ר למחזקה :

זה אלא ירושלמי פ' דנדרים י' ע"ג וירין אלו ועמינה ה' בשטר ידרכם ידרכה יתא בן לחם יא כהר בם לא ועוד יד המון י' יבוא י' שמעון י' שבתות בלובות י' אונס י' ון היתר י' גר והכ ב' שפרק י' ולי בית י' א' אף י' שלש י' ה' ה' ג' כשכב י' ו' אונס י' ובדוה י' לו אונס י' גדאמו י' שוב אף י' ז' כתוב י' פ' שם י' ז' ביום י' בופת י' מר ל י' התה י' של י' י' ס' ז' י' שמת בשטר י' ה' לא י' בלונס י' לו ב' י' דה א' י' שכח י' בבטול י' סירה י' עלמו י' בדאי י' שב"א י' הוא י' שאלה י' מתל י' עלמו י' עדות י' יב' ז' י' בך י' אית י' נר על י' שאני י' אונס י' ז' אמר

**שאלה י**  
עד שיבטלה והמבשלת שהוא חוסר משום גיעולי ביום לא בראה לך דסתם קדירות חין בני יומן עכ"ה :

**תשובה**  
תחלת מה שיש לעיין בזה הוא אם אסור החממה הוא בכלל איסור גבינה אם לא כי אם גאסרה החממה במיין אחד עם הגבינה אין לה היתר בשום פנים משום דדבר שחממה במיין ארץ מיין אחר להתירו ואפילו בטל טעם האסור לא בטלה הגזירה וכבר הסכימו הגאונים ז"ל שהגבינה אפילו העמידו בשעשים אסורה היא : ואמרו כי יש ספרים בינושמי שגורסין בחממותיהן ומלומייהן ובגינה מי"א דברים זה הירושלמי ולחיי שבשם יש בו חממה א"ה מי"א דברים לפי גמרא דידן בפ"ק דשבת אבל הרשב"א ז"ל כתב שדין החממה כדין הגבינה ומראה לי שלא גאסרה החממה עם הגבינה שהרי הטעמים שהזכירו בגבינה לא שייכי בחממה כלל והרבה טעמים לאמרו בה מפני שמעמידין חממה בעור קיבת כבולה ומפני שמת' לקון פניה בשוון חויר ומפני שמעמידין אותה בחומין ומפני שמעמידין אותה בשרף עדלה ואלו היה איסור החממה בכלל היסור הגבינה היו מקפין בגמרה חי הכי חממה השתרי שהרי חמך מרני טעמי לא שייכי בה ובין שלא גזרו עליה בכלל הגבינה אין לנו לאסור אותה מטעם משום

גזירה לגבינה אם אין טעם באיסורה ואחד מן הטעמים שנתגן בגבינה הוא משום נקור שהגויס חין מושפין לגלוי ובוה יש לומר שבדורות הללו לא חששו לגלוי ואעפ"י שהרמב"ם ז"ל אמר שהגביל' אסורה משום טעם נקור חף במקומו' שלא נהבו לאסור גלוי היינו היינו דווקא בגבינה שגזרו עליה אבל כבר הוכחתי שהחממה לא היתה בכלל אותה גזרה והיו טעמים של גאונים ז"ל שהתירוה כמו שכתב הרמב"ם ז"ל בפרק שלישי מ' הלכות מאכלות אסור' וכן כתבו רבותינו הרפתים ז"ל שבהרבה מקומות נהגו בה היתר וכן נמצא שהוא אחד מהטעמים שבין הגשי מ' רח ואגסי מערב ומה שכתב הרב ז"ל שיש גאונים שחששו לה לחממה חלב וזה לפי פירושן של רש"י ז"ל שפירש מה שאמרו בגמרא חי בגבינה חי איפשר לה בלא לחממה חלב דשמה היה מעורב בחלב שבגנו ממינו חלב טמא' וכאשר בגבינה לחממה חלב ל"ת ז"ל לא פירש כן אלא לפי שהקשו בגמרא על ר' יהושע בן לוי ז"ל שאמר בטעם איסור הגבינה שהוא משום נקור חי הכי יבשה שתחרי לפי שאין מניחין אותו ליבש : בא ר' ירמיה ותיירץ שאי איפשר בלי לחממה חלב כלומר שמה יש בגבינה נמונה ובתוך אותה נמונה נשאר זו החלב ואותו חלב לא תפיישש ויש בו ארס הגחש וזה פירוש ר"ת ז"ל אבל לחוש לחממה חלב טמא אינו נכון : כי הגוי שידע שחלב טמא אינו עומד למה יערבנו עם חלב טהור שילך לאיבוד עם הכסיוב בזה חין לחוש כלל : ומה שאמרו בגמרא בענין חלב שחלבו גוי השתא דאחית להכי גבינה כמו איכא דקאי בימי טפי אינו לתת טעם לאסור גבינה כמו שפירשן בו הרבה מפרשים דמאי שייכא הכא והלא חין דבריו אלא בחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו אבל הוא לתת טעם למה אסרו חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו ולא התיירוהו לעשות בו גבינה כיוון דחלב טמא אינו עומד מה יש לחוש ונשאו וכתבו בזה ובמשקלה אמרו : שאי אפשר לעמוד על דבר זה לפי שאפי' יעמוד החלב ויעשה ממינו גבינה יש לחוש שמה יאחר מהמא' בימי יטפי : אבל מה שמעמיד העכו"ם בביתו : חין לחוש לתערובות חלב טמא וזהו טעם היתר שנהגו בו הגאונים ז"ל הראשונים ולא חששו לחממו חלב טמא כמו הגאונים האחרונים ז"ל ואלו היינו חוששים לחממו חלב טמא אם היתה מוספקת תקנתו של הרמב"ם ז"ל בביטול יש לדון כי הראב"ד ז"ל וגם הר"מ ז"ל השיגו עליו שאין לוקחין מהעכו"ם דברים שיש לחוש לאסור על סמך בטול וזה אינו כל כך קשה שהרי היו סבורים בגמרא שחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו שיהא מותר ללקחו על סמך תקון לולי שלא מצאו לו תקון אבל חמת הוא הדבר שהחממה היא מותרת מדין התלמוד : ולא היתה בכלל איסור הגבינה ואין בה טעם לאסור לא משום תערובת ולא משום גלוי ולא משום העמדה בדברים האסורים ואעפ"י שחולטין מעט מים ומערבין בגוד כדי להעמידו לא חשיב מעמיד בדבר האסור בעור קיבת כבולה לגבנה : לפי שאותן מים מותרין הם בדיעבר משום דנותן טעם לפגם הם דסתם קדירות' אינן בני יומן ומהאי טעמא שרי' בגמרא כוספן של עכו"ם שהחמו חמין בין בירה גדולה בין בירה קטנה כדליתא בפרק חין מעמידין ואף לדברי הרמב"ם ז"ל שחושש לחממה שבטלה עכו"ם לגיעולי עכו"ם החממה מותרת היא : אפילו נאמר שהמים הם אסורים משום גיעולי עכו"ם ולא חשיב מעמיד בדבר האסור לפי שאין המעמיד בכאן הוא הפליטה האסורה : אלא רתיחת המים יתדע לך שהדבר כן שהרי בימות חממה איגס לריכין מים חמים : וכיון שאין ההעמדה אלא מוכח רתיחה אפילו היתה רתיחה בימים אסורים לא חשיבא העמדה בדבר האסור שאין הפליטה בכאן עקר אלא טפל ולא יהיה הטפל המור מן העיקר ומה הטעם חין חתיכה שרתיכה קליפה מפני שהיא בלועה מאסור שאינו מפעפע אסורת חתיכה הסמוכה לה שכיון שמחמת עליה אינה אסורת מחמת בליעתה אינה אסורת מהאי טעמא : וכן כתוב בתוספות ובספר התרומה : הכא נמי כיון שאין הפליטה אשר במי' רותחין נחשבת מעמיד חף המים רותחין בלועין ממנה איגס נחשבים מעמיד בדבר האסור ואפילו נאמר שהמים עלמם הם אסורים מטעם גיעולי עכו"ם כדעת הרמב"ם ז"ל בחמאי המבשלת שחושש לגיעולי עכו"ם וכן כתב בפרק י"ח מהלכות מאכלות אסורות כלומר כמו שיש לחוש להם לשלש עכו"ם דלפי' בפת יש משום גיעולי עכו"ם כדמוכח הדין דשלש מלאכות בפת ולא התייר אלא פת פלטר



משום חיי נפש ובסופגנין לא מצינו ההיר' ללא פת ומקרו לענין המוליד וברכת המזון וכיון שכן אסורים הם משום ביטולי עכו"ם כבד הרב ז"ל דאף משום גיעולי עכו"ם הם אסורים וכבר הגיה עליו הרב רבי משה הכהן ז"ל בזה של סופגנין דהא ק"ל דסתם קדרות לאו בני יומין ניבחו ואולי לאו דדעתו של רבינו ז"ל בסופגנין ובמאמץ מבושלה שהוא סוכר דכיון דתדיר למיעבד הכי וזו היא אומנותו לאסרו משום גיעולי עכו"ם ממדה מתרי טעמי אי משום דחשבינן להו בני יומין או משום דחשיב לכתחלה ובאומר לו עשה בשבילי דודאי אסור וכדמוכח בפרקא קמא דחולין גבי האומ' לשכנתו אשת עם הארץ דאי אמר לה עשי לי משליכי חשיב לכתחל' וקדרות שאינן בני יומין אף על גב דניתן טעם לפגם הן אינו מותר אלא ברביעית כדליתא בפ' בתרא דע"ז וכיון שהעלינו שהמאמץ הוא מותרת בכל השנה אף בפסח הוא מותרת דנותן טעם לפגם אף בחיין בפסח מותר כהסכמת האחרונים ז"ל וכן התירו הגאונים ז"ל מטעם זה שחין ודבש בפסח שכיון שהזכר היתרן בגמרא סתם לא מחמירינן בהו בפסח עפי ומכל השנה שהטעם בהיתרן ה' משום נתינת טעם לפגם ולתערובת איסור בעין לא חיישינן לאחזוקי איסורא לא מחזיקין:

### ענין י"א

ומענין הפולין המתלעין באיביהן שהוקש"ל שנהגו בהן היתר במקום בני תורה ונראה לך לאסור כמו העדשים שנהגו בהן איסור וכן כתבו המפרשים איסורן שהגם בגמרא נזכרו כמו העדשים לאסור ולפי פי' בעל ה"ג שפירש יתושין שבכוסין באק"ל בלשון ערבי ובאק"ל הם פולין ודע כי אלו ואלו שוין לך לאסור בלא בדיקה כי הרחם מצינו בהם מה שאין כן באפויין שאין הרחם מצינו בהן אבל היתר הגהג בפולין יותר מן העדשים הוא מפני הבדיקה כי נהגו לבדוק הפולין בתחלת חדושן לעשות מהן גרים ואם לא נמצא חולע בין הקליפ' לפרי ולא בין הפלח לפלח הרי הן מוחזקין שלא התלעו באיביהן וכיון שבדקנו מהם שיעור סעודה הנשחרים מלוחן הגדקין הם בחוקת היתר' ומותרין על כן לא תאסור מה שנהגו בו היתר אבל ראוי לך ללמד לעשות בדיק' זו ויש לסמוך עליה שהרי בעודם לחין אף הרחם מצינו בהן וכולם אנו אוכלים אותם בליחוחן והחשש אינו אלא אם התלעו באיביהן אחר שנתייבשו וזו חששא רחוקה ובבדיקה כזו יאכזבו די ספק ב"ב בספר מצות הגדול כמו בפירוש כי אין לחוש אלא לחותן הגדלים בשרביטין אבל חותן הגדלים בפולין נעלם ודאי לאחר שנתלשו גדלו ואין לחוש להם אלא פירשו וכו' בספר הטורים ויותר יש לחוש לאסור הסופגנין שאתם נהגין בהם היתר בהוראת חכם שאף על פי שאין לחוש בגיעולי עכו"ם שסתם כלי עכו"ם אינן בני יומין ובדיעבד מותר כמו שהתירו ליקח מהם כוספין ושמן ודבש ולא חשיב לכתחלה אבל יש לאסורן מפני ביטולי עכו"ם שאע"פ שהדייסא אין בה משום ביטולי עכו"ם לפי שהחטים נאכלין כמות שהן חיון אבל אחר שנטחנו אין הקמח נאכל כמות שהוא חיון ולפי' ז' לבי שהרסנה עיקר היינו אוסרין אותה מפני הקמח וא"כ הסופגנין יש בהם משום ביטולי עכו"ם ולא התירו אלא פת פלטר והפייה לחוד ובשול לחוד והרמ"ב ז"ל אסרן אף משום גיעולי עכו"ם אלא שהרב' משה הגהן ז"ל הגיה עליו בזה הטעם והכלל אומר לך כי מה שמברכין עליו המוליד מותר אם הוא של פלטר והמברכין עליו בורה מיני מוזוניסור והסופגנין כיון שישוין על ידי משקין אין מברכין עליהן לא בורה מיני מוזונות ושומר נפשו ירחק מהן ומעולם לא פשט היתר זה במקומנו ואינו מתיר הקורא שיהיה פת היא ומברכין עליה המוליד והקורא שיהיה חלת לחם ובלשון חכמים מקראות בפרק ראשון של מ"ט טהרות מקראות הנושט' זו בזה ובידעו שחלה על הקורן שתתקוותה ותרגום חלה גרסא דבמעט שני באותיות היתרונות שהן מנומקת' והול' יביא ומיני מתק' אנו מתירין לפי שהדבש עיקר ואין בו משום ביטולי עכו"ם ואין מברכין עליה אלא שהכל נהיה בדבש ודומיא לתבשילא דלפתא דאע"ג דמפשי בה קמח אין מברכין עליו בורה מיני מוזונות משום דקמחא לדבוקי בעלמא הוא דעבד ליה והוא הדין לחותן מיני מתקה שהדבש הוא העיקר וסולתא לדבוקי ומ"ה אין מברכין אלא על הדבש שהוא העיקר' ובתב' הרמ"ב ז"ל ואדם חשוב יש לו לאסוף לעצמו' כדמוכח בפ' ביה שומונין ולאסור הקורא אשילו אשאה ישראל מפני חשש לאכלה עם הבשר' כמו שאמרנו בפ' כל שעה אין לשין עסה בחלב' ואם לש השת כולה

אסורה כיון שיש בה שמי וגיבד שהיא במאמץ מותרת' ובימורקא הם נהגין בה היתר מפני טעם זה דומה למה שאמרנו בגמרא כעין תורה:

### ענין י"ב

ומה ששאלת לאמר עיני שכלל במקוה חסר תשעה עשר סוף והמשיכו לחוט תשלוס הארבעים ואחר כך חסר תשעה עשר אס' ישלימו פ"ע שניה ומאדבע' על ידי המשכה או לא וראיתי הרב ר' אברהם'ן דלאוד ז"ל חולק כי הכפתור אחר המשכה ופחת ממי הגשמים ומיני השאוב ואין כהן אחד ועשרים כשרים ואם הושיכו פ"ע שניה נפסל כולו ואחר נסתפק לך האם אס' אחר המשכה חסרו ומימיו י"ט סוף וירדו עליו מי גשמים והכשירוהו לארבעים ואחר כך חסרו פ"ע שלישי י"ט אס' מי גשמים הכשירוהו כולו כאלו אין שם שאוב ומותר לכתחלה להמשיך א' אמרי' אין מי גשמים מכשירין וזלמי בפ"ע ההוא והתי' החסרון כג' כאלו היו חסרו בחלו' ועל ידי המשכה נפסל כולו ע"כ מה שכתבנו מדעתך כי מקוה שהיו בו כ"א סוף והמשיכו לו י"ט סוף והשלימוהו ואחר כך חסרו ועמד על כ"א סוף וירדו עליו גשמים והשלימוהו שהוא כשר אינו כן לפי סברת הרמ"ב ז"ל שעליה בזה שאלתך כי אלו הכ"א סוף יש בהן מהמים שהמשיכו עליה מתחלה שהם שאובין ואע"פ שבהמשכה בלו עליו כיון דליבא רביה בלא המשכה הרי הוא פסול כאילו לא המשיכו וכל מקוה חסר שנפלו לחוטו שלשה לוגין מים שאובים אף על פי שנפלו עליו מי גשמים הרי הוא בפיסולו עד שיג'א ממנו מלאו ועוד כדחתן בפ"ג דמקואות בור שבתל' ונפלו לו ג' לוגין מים שאובין לעולם הוא בפיסולו עד שיג'או ממונו מלאו ועוד וזאתו עוד הוא כדי שימרוהו שלשת לוגין וישאלתך אם יש לה פנים היא במקוה שהיו בו שלשים סוף והמשיכו לו עשר סוף והשלימוהו ואח"כ חסרו ונמנו י"ב סוף ועמדו על כ"א שיש מהם לפי חשבון הראשון כ"א סוף מים כשרים ושבעה סוף מים שאובין ואחר כך נפלו עליו ארבעה עשר סוף מי גשמים והיו בו מ"ב סוף ואחר כך נתמעט ועמד על כ"א סוף ושנית מים שאובין שהם עליו עד ארבעים סוף לפי שששית מהמקוה הם שאובין שהם סוף למ"ב וכשעמד על כ"א סוף ושנית יש שם כ"א סוף מי מקוה ושבע סוף מששית מים שאובין כיון שיש שם כ"א סוף משלים על החמשה ועשרים וששית' ד' סוף וחמש ששיות ויהיה כשר' אבל אם חסר יותר ולא נשאר בו כ"א סוף וששית אינו כשר ע"י המשכה לפי שלא נשאר בו כ"א סוף מים כשרים ואין רביה והמשכה בעינן וכו' לדעת הרא"ב ז"ל שכיון שהוא פסול מקוה שיש בו מ' סאה מים כשרים ונפלו בו מ' סאה מים שאובין שהם לא חסר כלום הוא כשר' והם חסר ממונו מ' סאה פסול משום דליבא במקוה אלא מחל' כשרים ואין ריבו בעינן כדליתא בפ' הערל כ"ב בשאלתך שבמקוה הזה שנפלו בו מים שאובין ולא הוכשר אלא בהם וחסר מארבעים ד' עש"ב' להנהו מים שאובין כאלו עתה נפלו ופסולין המקוה אם לא נשאר שם כ"א סוף ומשיכו עליו לתשלוס מקוה' והוא כלל הדבר שכן הוא לפי דעת זו מים שנפלו בהמשכ' ורביה במקוה חסר כמו מולא בכתף למקוה שלם חסר שחדשתי לך משבת' ומ"ו וכו' לדעתו של הרב ז"ל אבל לדעת רבינו ישש"ר ז"ל וגם הרמ"ב ז"ל הסכים עמו לעולם מקוה כשר שנפלו בו מים שאובין או מקוה חסר והמשיכו לו מים והכשירוהו אינו נפסל לעולם שהרי המים השאובין הם נרעין בתוכו ולעולם הוא נחשב כאלו היו כולו מי גשמים והיה דעתן סאה וכל סאה כפ' ד' דמקואות ופירשו בפ' הערל דבעינן דישתיר רובו בני פירות הוא' כדמוכחא מתני' דהתם וכן כתבו ר"ת והרמ"ב ז"ל והרמ"ב ז"ל ולפי דעת זו אין שגתמלא בהמש' כ"ב שנתמלא' בני גשמים וחור חסר ממשך לו י"ט סוף אס' נשאר בו כ"א סוף וזאת הסברה ראוי לסמוך עליה בשעת הדחק דודאי שאובה שהמשיכוהו אינה פסולה אלא מדרבנן ואם איפשר ללכת ידי כל הסברות הוא הישר והנכון' ואם הוא שעת הדחק באיסורא דרבנן אשכח לסמוך על המקל כביוצא בזה שהדעת מוכרעת כן:

### גרנאמא אל החכם הר' עמרם י"א

### ענין י"ג

משפטי ה' אמת ועדות ה' נאמנה פתי ומחיימת יעירו ויעוררו כפס מתלמנת שוכבת נדהמת זכונה מנה'ת

מנהיגת ומחלמת מפתמת מרחמת' ה' יושבת וכדברנו ודרבס חו' כאשה נכ' על זאת' בחולמת' הכבה הב' כמו בולמ' אשר הוא' והרומתי' והם היוס' מעט גור' היתה גומ' גברית' וכפ' הל' מתכייס' וכנעימת' קודמת' ללח'ת' ומפחדת' ו' תהיה ה' והערבה' המוטל ע' ושלוס מש' ובחוק' שד' שדעתי בו

### קדל

### האומ

ולבאר זהו הלא על ק' שלהן שהם שגשג' יתו' אס' מתהפ' בפ' האשה וכוור מטמ' חורה וטעמ' לה שהקור' הוא כי מי לקוברו וכי להתעבק ממוטע ע' בגמרא בפ'

מנהגות בראות עדת הדין מרשעים עין מעלמת ומיה אומת ומחלמת וקרנות מרוממת וכל הפלס משלמת שמנס וקטרסת מפטמת מלחו בתיהם כל טוב החטה והכוסמת וכרחם חב עליהם מרחמת ועין לחמלה עליהם פוחמת וסוחמת ונפש היושבים לפני היושבת שוממת והלמות עמלים הולמת ומחנייה הוומת וכרחב נוקמת חונס לורמת ולבס נמוטמת גודרת בעדס ודרכס חוסמת לא תלה כקטעת וגדמת תרחיק ממנה אורב ורוע כאשה מפוחמת מלובלכלת במומים ומזוהמת וכחומט והתנשמת על זאת דלפה עיני מתוגה ומי דמועה זרמת ונפש וזומת יהיה במחלמת וכבאן דומת סוגרת פיה וטלמת ולדעת זאת מערמת מיה הכסה הגורמת ובי עמול הוא לעיני עדיה בולמת ותשב כשוממת כמו בולמת אך רחיתה מתנחמת כי טובת העולם הזה א הרע אשר הוא חי מדבר מת אינה אלא כבאן מפולמת מקלעת ומסקלת ורוממת ומרבת ומחמת וכעדה מתקוממת ובלבה שוממת ואם היום בגד שש לו רוקמת ועורות תחשים עליו קורמת עוד מעט גזר דין עליו חותמת ועל הטובה מתנחמת ועם השופי חותמת גומת ובדי ישע מעליו פורמת מהטוב הלפון נפשו תלמית גברית ולדמית ואש לא נפש זו מחוממת וכירה מסקלת ולא קוטמת ונפש הדליק בטירה חורמת ותחמר לה לא נטמאת ממשעי לא מתבייש ולא נכלמת ולא בפניה מכורכמת רק מוקטרת ומבושמת וכענינות נכח נעממת ומעט צרי ומעט דבש לאכול בעולם הזה קודמת ובעולם הבא הקרן קיימת וכי רחיתי עולה עם האמת בלחמת ויהי מתעקמת וכגדה מתעלמת וכן חורקת ומגומת משקלת ומחיימת חמרת אולי אם נפשי עינה מרחות תהיה עונתי תהיה האמת מתעורת ונסמית והחלק התימות והשל הפטמת והערבה נקטמת ע"כ גברה ידי להיות בשבח מסימות וחוב המוטל עליה פורעת ונשיה משלמת ודברי ריבות להתם ושלום משלמת וכן מריבה מרעשת ארץ ופולמת סוגרת וסוחמת ובחוק שדה אהבה חלמות השלום מהלמות ואחוק בספר ומה שדעתי בו מסכמת ולהנחות בדרך אמת נפש מאל שאלת מערכת ומשכמת

קדול

ראו שהיה להם טורח בחפירת קבר והיו צריכין לשכור חופרים ולפעמים עד דליר וזכ וכדי שיהיו מלויין בעלי מלוה זו בכל עז תקנו חבורה אחת בתנאים ותקנות אשר מכלל התקנות הסכימו שכל מי שמת והוא אמוד יוקח מנכסיו שלשים זוזים ואם הוא בינוני עשרים זוזי עד עשר זמי שהוא לנרך יתעסקו בו חכם ואלו הזוזים עם זוזים אחרים שהגו לקבץ בכל קבורה ובכל חלש יגנו לכל צרכי קבורה לנצרכים לארון ולתכריכין ואם יש בחבר מי שהוא צריך ויוכרח לעמוד בגורלו לחפור שינתן לו כשכיר יום יקוה פעלו באותו יום שיתעסק כדי להחיות את ביתו וככלל פרקי תנאי התקנה שיוצאו מאלוה תיבה לפדיון שבוס ולצדקות הגרובות לפי ראות עיני הזקן והגבאים וטובי העיר וכל הקהל הסכימו בזה ועמדו בהנהגה זו ומן מה אחר זה נתעורר ה' מהקהל והמר עברה גדולה היא זאת ואסור גמור הוא ביד החברים אחרי שקחו שכר מנכסי המתים אלא יתעסקו בחגס וכשראו החברים זה אמרו אם כתבנונו לא נרעשינו עבירה אין אהנו חפלים בזה ועל זה נתבטלה החבורה ע"כ :

האומר

כי עבירה גדולה היא ואיסור חמור ליטול החבורה דבר קטוב מנכסי המתים לא כיון יפה להלכה ולבאר זה אקדים ואומר כי קבורת מת שיש לו קרובין אינה מוטלת אלא על קרוביו ולפי זה הכהנים הם מטמאים לשבעה מתי מנהג שלהן שאם הם לא יתעסקו בהם לא יוצאו קברים ואפילו כן שגשא יתומה קטנה שאין נשואיה נישואין דבר תורה ואינה שארו חם מתה מטמא לה כיון שהוא יורשה ונתנו טעם בזה ביבמות בפי האשה רבה דעשאוה כמת מנהג שהכהנים ואפילו כהן גדול וגזיר מטה' לו וכן הוא יומא' לו חף על פי שאינה שארו דבר תורה ועשאוה דשויה כמת מנהג דכיון דלאוה ירית לה קרי' ולא ענו לה שהקרובים אומרים איהו ירית לה ואין קברינה לה והגלמת פנה הוא כי מי שיש לו קרובים יורשים נכסיו חן הרחוקים חייבין לקבורו וכיון שהדבר הזה הוא ברור חם החברים נדבה רוחם אותם להתעסק בכל המתים ואינם רוצים להתעסק בהם עד שיקחו ממנו ענין קטוב לא מפני זה אבדו שכר מלותם ומה שאמרו בגמרא בפרק ואלו מלחין בענין המת בעיר כל בני העיר אסורים

בעשיית מלאכה חבורתא כינהו ש בו שני פירושים האחד שהעיר היא נחלקת לחבורות כל חבורה מתעסקת בחברים שלה ואין לשאר בני העיר עסק באוהם חברים והשני שהעיר נחלקת לחבורות חלפות חבורה אחת מתעסקת תלה ואחריה השנית ואחריה השלישית לכל בני העיר אכל שתהיה חבורה אחת מתעסקת לכל בני העיר ושאר בני העיר לא יתעסקו חם לא רצו לקבל עליהם זה אלא על הגוי המוכר בתקנה רשאין הן בכך ולענין שכר המלות אמרו מלמדי הלכות קמינה היו נוטלין שכר מחזרות הלשכה כדליתא בפרק שני דיני גזירות וכן מה שאמרו במשנה שקלים והבזיוה בגמרת מנחות בפרק קרבות הגזור וכן בפ' הבית והעליה שומרי ספיחים בשביעית היו נוטלין שכר מחזרות הלשכה ואפילו אמרו לעשות בחגס חין מקבלין מהן משום פעלי ורעות ולר' יוסי דלא חייב לבעלי זרעות שאם רצה ליעול שכר נוטל וכן נמי בהן המטרה טמאי מתים חף על פי שהיא מלות עשה ואסור ליעול שכר על המלות שגאמר וחותי' לזה' ללמד תלמיד דרשו חז"ל מה אני בחגס חף חגס בחגס אמרו בגמרא בכורות בפ' עד כמה שאם בטלו ממלאכתו נותן לו שכר כפועל בטל וכן אמרו בפרק האיש מקדש דשכר הבאה ומלוי שיש בהם טורח הוא מותר ואינו אסור אלא שכר הוא וקדוש שאין בהם טורח ולענין שש' חביתה שהיא מלוה אמרו בפרק ואלו מלואות שאם היה בטל מן הסלע נותן לו שכר כפועל בטל ואם התנה עמו בפ' ד' נוח' לו כמו שהתב' ועוד ח"ר הרמ"ב ז"ל שאפילו שכר מליה עלמה חם פסק עמו נותן לו כמו שפסקו כמו שהר"ך בספר מורת האדם וגם הרש"ב ז"ל הסכים עמו בחדושי יבמות בפרק מלות חליה העולה מזה הוא שמונות קבורה אינה מוטלת אלא על הקרובים הארשים וכן לענין אשה אמרו קבורתה תחת ידושתה ואם רחוקים מטפלים בהם רשאין ליעול ממון מנכסייהן לנרך מלות ומי שהוא צריך למעשה ידורשאי ליעול שכרו כפועל בטל או כמו שהתנה עמהם ואפילו היתה חפירת הקבר מלוה בכלל מלות הקבורה דהוי כשכר הזאה וקדוש וכ"ש שיראה שאינו אלא כהבאה ומלוי שהם טורח בהכשר מנהג שאין מלות הקבורה אלא להכניסו לקברו והחפירה הכשר מנהג היא שהרי האדם בחייו יכול להטוב לו קבר כמו שכתוב מה לך פה ומי לך פה כי חבית לך פה קבר מוצבי מרום קברו וכן בקברי אשר כריתו לי בארץ כנען שמה תקברני לפי מה שגראה מדרך הפשוט וכן נראה בגמרא בפרק נגמר הדין ובמשכת משקין שהמערות וכו' והמהמורות מוכנות לקבור שם הארונות וכן הוא מובא בגמרתין בפר' המוכר פירות בענין המוכר קבר לחצירו וכולה סוגיא דהתם וכיון שהאדם יכול לחבוז קבר בחייו ואין מוטל על הרבים אלא להכניסו בקבר שאי אפשר זה אלא על ידי אחרים חם רוצה להטיל טורח החפירה על החיים רשאין ליעול ממנו כמו שהתנו וזה שתקנו שיהיו אותן מעות מוכנים לפדיון שבוס ולארון ותכריכין לענים זה נדר הוא וכן הוא ראוי לכל מי שימות ויניח נכסים שיקדיש מהם לעניים וכבר אמרו בספרי כבר לענין ישראל אלו החיים אשר פדית אלו המתים מכלל שהמתים צריכין כפרה כדליתא בהריות ומכאן נהגו לנדור כדריס מפני המתים ואם החיים בחייהם קבלו עליהם זה הרי הוא נדר ואסור לבטלו כמו שכתב הר"ח ז"ל בפרק שור שנגח ד' וה' וכן כתב הרמ"ב ז"ל פרק כ"ב מהלכות מוכרה יא לא לנו מכל זה כי המבטל חבורה זו הכשיל רבים לעקור מנהג שקבלו עליהם ואינו מחרץ בזה כי לא היתה עיקר השאלה בזה ודי לחכם כמון בראשי פרקים ואין מפרשין לחכם :

ענין יד

בענין הקטלנית שהתחם לכונסה אחר שנתארכה על פה הרמ"ב ז"ל אחר שנתליתם באלין גדול ואלה הדבר בהיתר יא ואף על פי שהר"א ז"ל בפסקיו בפרק כערה שנתפתחה היה האומר דמירא סכנתא מאיסורא ויציא וכן כתב בגמ' ז"ל בספר חבן העזר לא נהגו כן ואני הייתי אומר להרב ר' יצחק ז"ל בר ששת ז"ל דהלוקח ימוש לעצמו ואין צ"ד וקוקין לכך וכמו שאמרו בירושלמי דתרומות לענין גלוי דבעי ימות לקיול גובתיה ימות ובירושלמי דעבודה זרה אמרו וכי ערבא דנפשא אלא יצביי עבד עובדא בנפשיה וכסיב חומה כדליתא בפרק הבא על יבמתו ולא הסכים עמי הרב בזה אלא הוא התיר בכלא אשה שנתארכה ונהרג הארום בניורקא ושאלת בכלא ונהרג זה השני והיה



למטה  
לשאלה  
קוים  
אקבע  
זי שאל  
גרעור  
דיינין  
יכולה  
ע בין  
עמוק  
לגוד  
ברים  
וקודם  
צדור  
א דעד  
י פירוש  
ז פשוט  
דגריס  
יתקיים  
ההלכה  
קיוון  
על פי  
עביעית  
ז קבוע  
זי שאל  
מתהל  
ללקיים  
זי דיינין  
במות  
כתובות  
תרינו  
זווחוק  
זו שאל  
זי נחתם  
לאלוין  
נסכא לא  
יעל בגט  
ורטו אינו  
ז קיימים  
זר נעשה  
לו בעלי  
הרי הוא  
יעד אחר  
דאי אינו  
ז מוקיים  
זי נחתם  
זל  
ימו עמו  
זרם אלא  
ז מתירין  
לו תאמר  
אחר מזה  
תקו ואינו  
ירין אותו  
זי כתבס  
זחזו וכיון  
כתבו לו  
זרם תורה  
הוא כשר  
זה עדותו  
ירד שאל  
ז"ש שנקל  
זמה

זמה שמיצו חכמים והוא שנרדף קיום על הקיום וקף על פי שגט  
שאנו מקויים אנו זריבין לעד שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם  
אם בנט נכתב הקיום נעמידנו על חזקתו וטפי עדין גט מקיים  
שלא נתקיים הקיום מעד אחד אומר בפני נכתב ובפני נחתם ודבר  
זה למדתו מדברי הרמב"ן ז"ל והרש"ב ז"ל שהם כתבו בירושלמי  
שהיה הרי"ף ז"ל בסוף וזמות  
מגלה כתוב בשטר איש פלוני  
מת דקיימא לן כמאלו דאמר  
דכשר דלא בעיני מסיסה ולא  
מפי כתבם מהיה דפרק מי  
שאחו ואמרו שאפילו אין אנו  
מכירים חתימת העדים היא  
מוחרת ותמוה על הרמב"ם ז"ל  
שכתב שרדף שוכרו חתימת  
העדים ואמרו שאם מפיה ולא  
מפי כתבם שהוא דבר תורה  
הקלנו כל שכן שהכל בעדים  
חתימים על השטר שנעשה  
כמו שנחקרה עדותו ב"ד דבר  
תורה ולא נחמיר בקיו' דאנרדף רבין וקף על גב דאמרין ברש  
גטין דמשום הכי תקנו לומר בפני נכתב ובפני נחתם משום דלתי  
לאחלופי בקיום שטרות ולפי זה היה אפשר לומר בגין זה לתי  
לאחלופי בקיום שטרות דעלמא בעד אחד להכשיר קיום בית דין  
בלא קיום שאני הכא דשם בית דין עליהם ולא דמי לעד אחד  
וקת' דמיון יס לזה ממה שאמרו בס"ק דסוכה דשם ארבעה מחילות  
עדיף משני מחילות גמורות :

אמ"ה

אלו נחתם בשטר פלוני נכתבה היה  
הכדון דמה לפניה הכל כות' חזן יום א"ת  
מעור בדרושה ואם נחת להחיות ה"ב  
בלא הכרת חתימתו א"כ קף על קיום בית  
דין אלא בעיני מסיסה שנתקין בעט וטפי וקף  
שאר גטין לא נשדף בפני כתב וקפי  
נחתם יעד שהיה ב"ז ז"ל כתב דבגין  
דקיימין דהכי דוקא כשהיה עדימת חסום  
דליקא ומכסה ומלח דעידת לחגוני  
אבל בעיני לא ו"פ ז"ל ודכין שז"ל פי  
דראש"ל הרמב"ם ז"ל אין היחלפת חתום  
על נחירתו וכשר שמעט בית דין אין  
עדין קיום ודלא הוא לסימן עליו בשבט  
הדחת קיום דרבין הוא פד דבין אחריו  
כתי' הוא פלוני לקיף עליו בשעת הדחת  
כית שאמרנו ע"ק דליקא דקיה"ל  
לענין דעמי טלה כר הכ"ר שישון  
ז"ל ה"ה :

שאלה יז

ראובן הלוח לשמעון זמון  
ידוע ומשכן לו בתים והיה  
מטבע היוצא באותה שעה  
שבעים זונים באוקיית בזמן הפירעון נשתנה המטבע בזמנו המלך  
וזו באוקיית שמונים והמטבע הראשון לא פסלו המלך ולא נשתנה  
שטר דיגר זה ומלואים הם לנרף בהם הזונים הראשונים כאשר היו  
ועתה ראובן תובע המטבע הראשון שמעון אומר לא יפרע אה זמון  
היוצא בשעת הפירעון :

תשובה

הדין עם ראובן בודאי מה שנתן לו  
חייב לפרשו ובגמרא בפ' הגוול ע"ז  
לא הוצרכו לדבר על כיוצא בזה ומה שדברו בגמרא הוא במטבע  
שנפסל שהמלך או המלוי פסלו אותה לור' ואינו יוצא במקו וממכר  
כלל שאינו יכול לומר טול מה שנתת לי דאף על גב דלענין נסכא  
ליכא שנוייה כלל כיון שהגור' מפסלה הרי בטל חשיבו אותה המטבע  
שחין חשיבות המטבע אלא מפני הגורה וכמו שאמרו בפ' הזהב  
דחין מטבע נעשה הלפין משום דדעתיה אגורתא וזורתא עבידה  
דבשלת' זבין פסלתו מדינה דסגו במדינתא אחריתי בין פסלתו  
ומלות דסגו בנעשה באותה מדינה כבולוה לא היו חפשי מדי' ומה  
טעמא דדעתיה אגורתא דסגיא בכל דוכתא ובפרהסיא ומשום הכי  
חמרי' דאי חית ליה ארמא למישן יבול לומר לך והוציא במישן דמאי  
פסידתא חית ליה' זה נהגה זה אינו חסר הוא ומתיות טוב לא  
חקר רע קרין ביה אל תנוע טוב מבעליו' וכו' דברו בגמ' במלואה  
על המטבע והוסיפו עליו ונראה שפירוש דבר זה הוא שהמלך לוח  
הסתך המטבע הראשון ועשו מטבע אחר באותה לורה הראשונה אלא  
שהמטבע יש בו תוספת לענין נסכא ובהא חשיקנה כרב פפה ורב  
הוגא ברין דרבי יהושע דעבד עובד' צווי' דלגר דמי טייעה עד עשר'  
בתימיה אף זיל תרעא מחמת טבעא' אבל זי זיל תרעא מחמת  
טבעא' מנכי ליה וטפי מעשרה חמייה חפילו לא זיל תרעא  
מחמת טבעא' מנכי ליה משום דשבחא לענין נסכא' אבל שבחא  
דלענין נסכא' עד עשרה בתימיה לא מנכי ליה' וזה העול' מהגמרא  
בענין המלואה על המטבע והוסיפו עליו והרי"ף ז"ל והרמב"ם  
ז"ל כתבו שהוא הדין לענין גירעון דתימיה נעשרה לא מוסיף ליה  
וכל זה אינו ענין לגדון הוא שהמלך לא הוסיף במטבע הראשון כלום  
אבל הגיון ועשה מטבע אחר שחייב לתת לו המטבע הראשון חף  
על פי שהמטבע החדש הוא פחות מחמתו מלבד חשי' לדברי הרמב"ם  
ז"ל והרמב"ם ז"ל שהשוו גירעון לתוספת שחומש שבעים מלבד הוא

שמונה עשר וחצי והמטבע לא היה הגירעון אלא משבעים לשמונים  
שהוא אחד מז' והגע עמך הנה פרח שוב י"א דיריאלים ופסע' די  
נקיש וחמשה עשר די מורקיש וראובן נתן לשמעון מאה פרחים  
בבלאנסיחא שיתן לו חלק ומאה די ריאלים שהוא מטבע היוצא בשע'  
הלואה והמלך לא פסלו הריאלים אבל הוא שיהיה מקום וממכרם  
בנקיש או במורקיש כי בלא ספק אין ראובן יכול לומר לשמעון  
תן לי חלק ומאה די נקיש אם נשתנו הנקיש וכן שמעון אינו יכול  
לומר לא נתן אלא חלק ומאה די מורקיש אם נשתנו למורקיש  
שבין שהמטבע נשאר כאלו הרי"ף ז"ל פסלו המלך אע"פ שהוא שיהי'  
מקום במטבע אחר והמטבע הראשון יוצא במשה ומתוך ג' כ' דודאי  
שחייב ליתן לו מה שהלואה וכן בגדון הזה המטבע הראשון לא  
מיפסלה לזרות וגם הוא יוציא כמו שהיה מתחלה בזירוף דינוי זהב  
ומפני שחדש המלך מטבע אחר לא נשתנה דין משאל ומתנס  
ונראה לענין ברור ההלכה שהרי"ף ז"ל והרמב"ם ז"ל שהשוו  
גירעון לתוספת שלא מתורת רבית נעוזה שאין גירעון סדך  
רבית וכן לא מפני חסרון הנסכא מפני ההתכה מוטבע למטבע  
שאם מפני ההתכה הוא למה השוו הגירעון והלא בהתכה יהיה  
הגירעון יותר ויפסד משני הגדדין ותמוה לזי ממה שכתבת  
שהרמב"ם ז"ל פי' טעם התוספת מפני ההתכה והסכים עם הרמב"ם  
ז"ל שהגירעון כמו התוספת שהדברים נראים סותרים זה את זה  
אבל נראה טעם ההשוואה בין גירעון ותוספת משום דשמו רבין  
דעתייהו דאיכסי דלא קפדי במטבע לענין נסכא בחומשא בין  
לתוספת בין לגירעון כיון דלא זיל תרעא ולא יקיר מחמת טבעא'  
והקיים להו לרבין כדקיים להו דבפחות משמות הוא ממילא  
במטלטלין וכן כתוב בשטר התרומות ולפי טעם זה ליכא לאפלוני  
בין פרקמטיא להלואה דליכא חש' רבית בתוספת נסכא כיון דלא  
קפיד אבל המחלקין בין תוספת לגירעון זריבין לחלק בין מלוה  
לפרקמטיא מפני הרבית וסבירה להו דבגירעון חשי' עובדא זי לא  
יקיר תרעא נותן לו מטבע היוצא ולא חייטין לנסכא וכתבו לך  
מה שכת' בזה הרב בעל העטור ז"ל בעא מינה רבא מרב חסדא וכו'  
כדאיתא בהל' ומסתברא כר"ש ז"ל דאמר דוקא המלוה את חברו  
פרקמטיא ליתן לו כדוכן מטבע אבל הלואה מעות אלו' דלא זילי  
פירי כיון דשבח לענין נסכא רבית הוא ונותן לו מטבע שהלואה  
לפיכך כותבין מד' פשוטות של סכף לרוף מכך וכך דהוקו והינו  
דאמר עד עשרה בתמינה שהמוכר הרויח מפרקמטיא שלו חומש  
כדאמר' התשתכר לא ישתכר יותר מחומש והא דאמר ר"ף ז"ל ה"ה  
לפחתו מסתברא מדלא בעי לי' פחתו ואוסיפו מהו ש"מ פחתו בזמן  
הפירעון לא קמבעיה ליה הוסיפו קמבעיה ליה משום רבית אבל  
שדרו ממתיבתא גברא לחוויף זוני ואפחות ומד זוזא לחוויף שוי תרי  
זווי מהכי דפקי השתא ואפחות לענין נסכא דינא הוא דמשלם לפי  
שבתא וכו' ע' לרש"י ז"ל דאמר דבעיה דרבא אליבא דמ' דנותן לו  
מטבע היוצא הוא משמע דאליבא דשמואל דאמר לך והוציאו במישן  
היכא שהוסיפו עליו לא נפסל הראשון והרי יכול להוציאו במדינה  
עממה והכי אמרנו תן לו מטבע היוצא באותה שעה ולסבירה דולייה  
ליתא להא דעבד עובדא עשרה בתמינה אליבא דהלפתא  
ובמתיבתא חסוקה כרב פפא ורב הוגא ברין אותו בדין יהושע עכ"ל  
ולענין הגדון שהוא בגירעון אם אנו דנין אותו בגין המטבע  
שנתבטל וחדשו אחר גרוע לפי דברי הרמב"ם ז"ל אף לא יקיר תרעא  
אינו נותן לו הלא מטבע היוצא כיון דלא גרע חומשא' אבל מדברי  
הגאונים ז"ל נראה דמשלם לפום שבחא ואע"פ שלא הזכירו זה לא  
בפחתה דמחד תרין זבזה מורה הרמב"ם ז"ל שנותן לפום שבחא  
נראה שהגאונים ז"ל לא ירדו בזה דלקדוק חומשא' וה"ה לפחתה  
דבזיר מהכי סבירה להו דיחייב ליה לפום שבחא' אבל לפי מה  
שהלקתי בין שגשאר המטבע הראשון למטבע שנתבטל לעול' נותן  
לו מטבע שהלוח לדברי הרמב"ם ז"ל וכו' שאם יכול להוציא במדינה  
זו שנותן לו מה שהלוחו כדאמרין לך והוציאו במישן זה לכולי עלמ'  
ובספר חשן משפט שהמלוה לחברו בשעה' שיש עשרה קרונא דזש  
בזהב ובשעת פירעון יש עשרה קרונא דזש בזהב חייב ליתן לו עשרה  
קרונא דזש כמו שהלוחו אם המטבע הראשון נשאר והרש"ב ז"ל נשא  
מי שהלוח לחבירו מטבע אפסל' ולזמן בל' לפרועו והלוח אינו רוצה  
אלא בנותבט שלו והמלוה אינו רוצה לקבל אה מטבע היוצא והשו'  
מי שהלוח את חבירו מנה ונתחלק המטבע הדין מחלק לפי זיווי  
המלך דהא קי' ז' דדינא דמלכותא דינא בכל מה שהוא מחקי המלכו'  
ומדין

מדון המלוכה הוא לחליף המטבע ולעשות קצבה לומר מטבע זה  
זמחלק זהו' כך וכך אז מי שחייב במטבע ראשון לחברו יפרע מזה  
בכך וכך להסוף ולפחות ולפי מה שאמרו בנמי' מדון חליף המטבע  
לא נלחמו הדברים אלא כשהחליף סתם ולא כתב דבר על גוויו  
ומעשה היה בארץ הזאת שהחליף אדוניו המלך המטבע הראשון  
במטבע היותר טובה שכל מי שחייב לחברו מנה יפרע חמישים מן  
האג' בע היותר עכשו וכן מזה מווי ידוע הבא להחליפו עם הזכיר  
ודנו בו כחך המלך עכ"ל ז"ל:

### שאלה הי

ראובן הגיח יתום ונשא  
בת שמעון ואמו נתנה לו  
בת' בשטר בערבאותיה'  
ובמקום הוא הם משכירים השטרות העולים בערבאותיהם ואחר  
הגשון היתה קטנה בין כלם לחמותה והבן החזיר המתנה  
בערבאותיהם לאמו ומת הבן ולא הגיח נכסים לבנות אלמנתו  
כתובתה אלא מאותן בתים והדיינים פסקו שתהיה גובה כתובתה  
מאותן בתים שכל שבורה עליהם וטעמים בזה שאפי' מר אומת'  
בעלה היתה עורפת כתובת' מהם וכי' כדון הזה שגרהה שהחזר'  
המתנה לא היתה אלא קטנה וערערו עליהן שאם הם הכשירו שטר  
המתל' שעת' ממות' לבנה למה לא הכשירו שטר החזר' שלפי א' תו  
השטר בטל השעבוד של הכלה מהבתים והדיינים השיבו שאין  
משכירין בנותן מקום שטרותיהם אלא על תנאי שלא להפסיד זכות  
שום אדם דלתיקוני הסכימו ולא לעוותי':

### תשובה

יפה דנו ויפה וכו' שהאשה זכותה  
קיים על הבתים ומפני החזרת  
המתנה לא נתבטל זכותה ודברי  
המערערין אינם כלום שמפני שהכשירו שטר המתנה העשי  
בערבאותיהם לא היה להם לבטל זכות האלמנה מפני שטר החזרה  
שנעשה בערבאותיה' ואין בדבריהם סתירה כלל ועיקר דבר זה הוא  
שכשהכשרתם שטרות העולים בערבאותיהם לא הכשרתם לדון  
באותן שטרות בדיוקן אלא שהם כאלו נעשו בעדים כשרים משו'  
דינה דלמלכות דינה והמלך מקפיד הוא לפסול עדיו אבל אחר  
שהוכשרו שטרותיהם נידון בהם בדיוקן כאלו היו שטרות נעשים  
בעדי ישראל ולא יותר וא"כ שטר החזרה אם נעשה בעד ישראל לא  
אבדה זכותה האלמנה שאין הבן רשאי לחוב להשקו להזיק שבורה  
כיון שאם נעשה השטר בעדי ישראל היה זכות האלמנה קיים אף אם  
נעשה בערבאות נשאר זכותה קיי' ואע"פ שאינו כן בדיוקה ודבר  
זה כתבוהו הראשונים ז"ל ומפני זה אמרו שאם יחסר בשטר העולה  
בערבאותיהם תנאי או דקדוק שזכורו שטרותיהם אלא להכשיר  
ע"פ שאינו מבטלו בדיוקה שאין המלכות מקפדת אלא להכשיר  
השטרות לא לדון בדיוקה ממנה זה מפורש בתשובת הרמ"ב ז"ל  
בספר התרומות בשער ס"ז ושם הוציאה בעל הטורים בספר משן  
משפט בסו' ס"ז וכ"כ הרשב"א ז"ל בתשובה וכן בחדושי גטין בשם  
רבו הרב רבי יונה ז"ל:

### ענין ית

להתיר על גול הנות והוא אחר  
ומירת הלפר ב"ר ראשון הרבה  
נאות בזה הרמ"ב ז"ל וא"כ בספר  
תורת האדם דענו בטל גול וטעו בהוצאה שאע"פ שהותר ההוצאה  
שלא לצורך דוקא בשיש בה צורך נפש קלתי אבל מת שאין בו צורך  
נפש הולאתו הויה כהוצאת אבנים לבנין והעידו לנו כי בברלונגה  
מתה בת יחידה לאביה ערב שבת עם חשכה ולא היה פנאי לקבורה  
קודם השבת וחל י"ט של שבועות באחד בשבת ולא נקברה עד י"ט  
שני כי לא רצה אביה שיתעסקו בה עמינין ובניוורק היתה מחלוקת  
בזה ואני הייתי בארנון ובמקום הזה שאל לי בהיות הרב רי"ב ז"ל  
קיים ואמרתי הלכו אליו ואמר להם שהוא קבל עליו שלא להורות  
בזה לא איסור ולא היתר לפי שצארונו חלקן עליו בזה וכששמעו כך  
הלכה זו לאחר מותו ולא הנחתי לישראל להתעסק כלל במת ב"ט  
ראשון לא בטל גול ולא בהוצאה והיה המת ההוא מהנחשבים במקום  
הזה גדולים ובעלי ידוע ואמתה נת נפשו הללת וקולר תלוי בנאמר  
המתיר:

### ענין ד

ענין דרש הדורש שהתיבה היתה  
תחת' שלישי' רמז לגוף האדם  
שהוא חלק לשלשה משכנים המת

והטרפס המפסיק בין הלב והמעיים והוא רמז לשלשה עולמות או  
תינוקות של בית המטבחיים יודעים אותה שהבמות כך הם  
בחלקות ומה נלחם התורה ברימו זה שצורך היה לעשות התיבה כן  
שיהיו עליונים לאדם האלמעי' למדור ותחתיים לובל ובמשכן הוא  
שיש למורשהו רמז לעולם גדול ולעולם קטן בשלשה חלקיו ולזה  
נעשה ע"י בללה' שהיה חכם בחכמה ובחכמה ובדעת בשלשה אג'  
בגדה העולם ה' בחכמה יסד ארץ כגון שמים בתבונה בדעתו  
תהומות נבקעו ויש בכל אחד מהחלקים דמיון ודוגמא לזה האג'  
הוא מקום המנוחה רמז לעולם השפל שהוא מקום הסויה וההפסד  
וכן הוא הכבד בלדס מושך ומחזיק ומעכל ודומה' בית הקדש רמז  
לעולם האלמעי' שבו י"ב מולות ושבעה כוכבי לכת וכן יש על  
השלקן בשמים מערכות שש המערכת כנגד י"ב מולות ששה  
לפוגיים וששה דרומים ויש בו מורה ב' יריותה וגר מערבי  
כנגד השמש היה האלמעי' אם היתה המורה מונחת לפון ודרום א'  
השני אם היתה מונחת מזרח ומערב ודומה למחלוקת הוא נחלק  
תמי התיבה השמש' אם הוא האלמעי' לשבעה כוכבי לכת או הוא  
השני בין כוכב ולבנה ובאדם הוא הלב אשר בתנועתו חיי האדם  
כתנועת הגלגלים ולפי לכנים ששם הארון והכוכבים סוככים  
בכניסיהם רמז לעולם המלאכים ומקרא' מלה הוא בל' ולתבנית  
המרכבה הכרוכים וכו' ובאדם הוא המוח שהוא מרכבת הכסמה  
המשללת אלו הם דברי חכמה והמקרא' הוא אומר דורשני כך שאין  
איפשר לחלוק על רמזים אלו הלא בעל מוח מזהם אבל שתיהן  
התיבה רמז לזה והנה המדור התחתון שהוא לזבל אך הוא רמז  
לזה העולם התחתון שהוא מורה חכמת הבורא ית' בזה שברא בו  
ממוצב ולמחוי' מודבר והתמדת הסויה בו תורה על' השבת  
המשגי' ולפי הדורש הזה היתה השבת ה"ק במדור התחתון  
שהוא זבל והמדור האלמעי' שהוא כולו אלה ובעלי חיים אוכלין  
ומתריזין אך הוא רמז לעולם האלמעי' שהוא כולו ספירה מס' ג' ריש  
כבוד אל ומכירים אותו זבא השמים ולו משתחווים והמדור  
העליון שהוא לאדם איפשר שיש בו קלת רמז שהם נח ובניו ארבעה  
כנגד ארבעה החיות או ארבע מלאכים סוככים כסא הכבוד אבל  
חס המקולל לאזו מהחיות הוא רמזו' אם לשור אם לכשר או לשאר  
ולאזו מהמלאכים הוא רמזו' אם למיכאל או לגבריאל או לשאר  
ולפי דברו היה אפשר לו לומר כי נח ובנו הם רמזו' לארבעה כוחות  
האדם שהם צומח' חס הוא המוח המשותף שהוא המוקד' האזו  
שהוא מקבל המוחשים מהחושים אגשמים ולרוב תנועת המוחשים  
וכל תנועה ממנומת נקרא חס' כן נברא המוח קר כדי לקנות  
חמימות התנועות שהם חזרות אליו והיניכיים הולכים ממנו  
ויפת הוא הכח המדמה שהוא באמצעות המוח ונקרא יפת לש  
הרחה כי הוא מתרחב הרבה אחר שקבל המוחשים מהחוש  
המושותף והוא מוכנס אל הכח הזוכר שהוא אחריות המוח וגם הוא  
מתרחב להרכיב המוחשים כי אחר שקבל מהמוח המשותף מורה  
הספינה והתעופפו' הגשר הוא מרכיב ומדמה הספינה מעופפת  
ובכאן טעו המדברים שאמרו כל מדומה אפשר וכן נקרא יפת לש  
יפוי כי שם כח המחשב שהוא מייפה דמיון האלמנה ובורר הבור'  
מהבלתי נודק וזאת היא פעולתו ויש בן נח הוא הכח הזוכר שהו'  
היותר רוחני שבכחו' ע"כ נאמר יפוי' שכן באהלי שם ונקרא שם כי הזכר  
סבת השם ושם וזכר הם שמות נרדפים נאמרם בלשוננו זה קח  
זה ונח היה כח השכלי אשר מלאך שבעיני השם כי הוא לבדו נשאר  
משאר כחות הגשם והוא הלדיק התמי' המתהלך את האהים ונק'  
נח כי נח עליו רוח ה' והיתה מנוחתו כבוד וזה על פי דברו  
רצה להוציא רמז דברי חכמה של דרך אכמכתא וכיוצא בזה במה  
בספר הושר להרש"ב ז"ל והם ושלום שיהיו דרשות אלו דומות  
לדרש אברהם ושרה חומר וצורה כי הדורש הוא לא פיה' על אברהם  
ושרה הנזכרים בחומה וצורה' אלא על אותה הגדה של רבי בני'  
ולא היו בדבריו דברים רעים רק אשמת הגלוי נרכים אבל לא  
הדברים שיאמרו צפי' התורה קרוב הוא להביא השומעים להב'  
שלא היתה תיבה ולא היה מצול והכל משל' ואתה הידיד מלך  
יקימון כושל וכש' כי אחת לדיק יראת ה' מושל ברוב מוח  
שוכס ולא נשפט מושל ולא נמשל' ואם איש יערים ערום לקרא  
בגד האמת ולפרוס יידך עליו תרוס' להכות דבריו על השל משל'  
כמים יגל ובקציר זורעי עמל תשלח מגל' כי בשל ואם קם למח'  
רשע' איש חמוס ולבו כלב האריה כהמס דוגמ מפיך האם י'  
ואמריך

והאחר  
כחמי  
וקיבל  
לחיות  
לבוש  
תעלו  
הסרון  
ש  
בסכי  
אחד ק'  
דוגמ  
וכתי  
וארז  
טעם  
אחרוני  
אל מני  
מקום  
המקום  
כלום  
נוהג  
עד שי  
ואמרי  
נראה  
והזמן  
החמה  
לשמות  
שהוא  
ת  
יפרקו  
לק"י  
דחיית  
בדסקי  
השטמי  
אין הש  
דק"ל  
מ"ט לא  
מהקב  
שאין לה  
ברשות  
שהוא  
רב חני  
בחתם  
אומת  
מוסר  
לא שרי  
שלא יו  
ומניח  
שזכו  
על ידי  
אותיות  
חזוננו

והחריך יהיה נחשל ואם מקדשו יבן כמו רמים תרדפו עד אבל כרמים וזיתו ישל ואשר נטה אל אל ידו יראו עיני כידו וקיקלון על כבודו יהיה לפניך מוכשל כה דברי חמך הלא לחמונה להפיץ רזונך נתחוק ולא נתרשל בשעשוע דברך עלן לבו ושמת מעתיד לל לחמך יעשה קמת שמעון כהה"ד נחמ זלה"ה

ושעל הבתב

תעלומה יולא אור סתומה ועוממת חכמתו בחרון הכשר כל חסרון סוכמת רוח נדיבה תסמכהו לגלות כל רו לא מנתשת ולא קוסמת החכם הישע רבי עמרם אפרתי בן מרוחם

בלנסיה

שאלה כא

כתבת כי ספינה בלא מקלאביריה שהיה בה יין כשר והיה בל בסנינה יהודי אשומר וקודם הגיעם לקאליר השליכים הרוח למקום אחד קרוב פלירס ושמה היהודי השומר הגו' שהיו בפלירס שמונה דוגיאיות וירא היהודי שמה יתפשוהו ולא רצה לבא עם היין לקאליר וכתב כתב אל יחידים אלהקהל בכתב בונה כמנהגו לכחוב לחבריו והודיעם כי בספינה הנזכר יש כך וכך פטסיס של יין ושהוא טעם קודם יין של העכו"ם בתחתית הספינה ראשונה לטעינה אחרונה לפריקה ושהיו עליו יותר משבעים והפקיד היין והכתבים אל מכהיג הספיני' שהיה הג'ם ואלא מהספיני' ופרשו גם ובלאו מאותו מקום לקאליר בשלום ובעת הגיע הספיני' עלו שני יהודים מטובי המוקס וראו את היין כמו שכתב בכתב יהודי הגו' ולא יכלו למלאו כלום מהיין הגו' כי המלחים אמרו להם לא תוכלו לראות כלום נוהגה שלכם עד שיפרקו יותר מתלי יושא הספיני' והניחו שם שומר עד שיפרקו הספיני' וע'ו נתקלו הקהל לשתי כתות קתם מתירים ואומרים האולי הודיע לחבריו ונמלא כמו שהודיעו שהוא כשר דלא טרח ונזויף או לא טרח ומנסך וכ'ש שהקהל אין להם יין לשמות והימן היה עלול והמים רעים והארץ משכלת והיו שפורי גדר אמרו המוקלין מוטב שיתירו יין זה ישמו אותו בהתיר ולא שילכו לשקות מהגורמים והאוסרים אומרים האולי וכשאר ברשות העכו"ם שהוא אסור לגמרי ואין לו היתר וכ'ש שלא היה ביין חותם כלל ע"כ תורף שאלתך

תשובה

היין מותר היה בלי ספק מן הדקיון שפטסיס הרבה על היין ולא היה אפשר ליגע בו העכו"ם אלא אם כן יפרקו אותם מעל היין וזה הוא ברור שלא פרקו אותן עד שבהו לקאליר והרי הוא כאלו היה בו חותם ועדיף טפי מדיקונא אפומא דהביתא וניהדק דהו חות' צ"ח כדאיתא בפ' אין מעמידין וכן מגוד בדיקא ברור ותתומה וכו' כדאיתא התם ובגדון הזהג"ב כיון שהיו הפטסיס של יין נסך עליו ולא היה אפשר לזייף ביין כשר בשום ענין אין חשש בדבר דהא אמרינן בפ' השוכר את הפועלים וכו' מאחר דק"ל כרש"ב דלא חייש לשומרו ובר"א דלא חייש לזיוופא דהאי דק"ל מ"ט לא מותבין חמר' ביעכו"ם חי שיקן לשבי כלומר שמא יולא היין נהאקב שבפי הפטס שמינחין אותו כדי שיכנסם החויר ובגדון הזה שאלון לחוש לשבי מותר הוא ומה שאומרים האוסרים כיון שנשאר ברשות העכו"ם שהוא אסור לגמרי טעות הוא בידם שכל שהו' בענין שהוא כמו חב"ט שלוחים אותו ביד עכו"ם שהרי אמרינן בפ' כל כתבי רב חנינא היתר לבית רב לשמות יין הבא בקרנות של עכו"ם בחותם אחד ולא ידענא חי משום דסבר ליה כר' אליעזר חי משום אימתא דבי נשיא' וכל הספק הזה לא היה אלא בשלח היה שם אלא מותר אחד ולדברי קתם המפרשים מפתח היה ביד של בית ר' דר"א לא שרי אלא במפתח חותם אבל בשני חותמות לא נסתפק אדם שלא יהי' מותר לשלוח יין ביד עכו"ם ואפי' במטען יינו של כנרי ומניחו בחטרו שחמרו במרחא בפ' ר' ישמעאל שאינו מותר אלא עד שישב ומשמר כתב הרמ"ב ז"ל כי רבותינו הארפתים ז"ל התירוהו על ידי חב"ט שכל שיש בו שני חותמות אינו לריך כלום ואפילו שתי אותיות כתבו בשם רבינו יחזק ז"ל בעל התוספות דהו כשני חותמות וכ' בגדון הזה שהיו כמה פטסיס עליו ואי אפשר ליגע בו

עד שיפרקו והדבר ברור שלא פרקו שאין לחוש כלל וגם בעל התוספות אמרו שכל מי שולח יין לחבריו והודיעו שיש בו חותם א' והעכו"ם יודע בכך והיהודי שנשלח לו מולא החותם באותו ענין שהודיעו ישראל חבריו שהוא מותר ואע"פ שאין בו שני חותמות וכ' בענין שני חותמות היינו כשאין מודיעו ענין חותמו היך הוא דאי איכא שני חותמות שרי וזו שטה נכונה ואף לדברי האומר' שאף בשני חותמות לריך שיודיעו היך הוא חתום וכדאמרו התם השולחין וכולו אם מכיר חותמו מותר ואם לאו אסור בגדון הזה שכבר הודיע' השומר איך היה ומלאו כדבריו ואף לדברי הר"א בד' ז'ל שכת' שריך הכרה בטביעות עין לפי דבריו אין תקנה ביון ששולח ישראל לחבריו אלא בכתובה בפי הכלי לפי שאין אותו סימן יולא מתחת יד עכו"ם לעולם ואע"פ שלא נראו דבריו לאחרונים ז'ל אבל אפי' לפי דבריו זיהו בחות' העשוי בפי הכלי שאפשר לו ייפיו אבל בגדון הזה אפי' ארב ז'ל וידע שאין לריך כלום כיון שאין לחוש להשתנות משא הספינה מתחתון עליון ממוקס שהניחו השומר עד שבה לקאליר ובפ' אין מועמידין גרסינן ההוא ארבע דמורייסא דאתא לגמילא דעכו אותיב ר' אבא דמן עכו נטורי בהדה א"ל ר' אבא לר' אבא דמן עכו ועד שהתא מהן נטריה ח"ל עד האידינא למאי ניוחם לה וכו' ודילמא נהארתא אתא דנפיש חומרא התם עקולו ופשוירי איכא כלומר כיון שממוקס שיז"א איך לחוש עכשו שעבר על שאר מקומות אין לחוש ב"כ לפי שיש עקלתות והפסרת שלנו' ואין יכולין לעבור שם וכן בגדון הזה כיון שממוקס שהניחו היהודי השומר אין לחוש אף ע"פ שהניחו השומר אחר כך ובאה הספיני' לקאליר דרך ישר אין לחוש לפריקה וטעינה וכן בפ' לא יחפור אמרינן חבית שלפה בגרה אמר רב נמצאת כנגד עיר שרובה ישראל מותרת כנגד עיר שרובה עכו"ם אסורה וש"אל אמר אפי' בעיר שרובה ישראל אסורה אימא מהאי דקריא אתא ואסיקנא דבהא פליגי דרב סבר אם איתא דמהאי דקריא אתא אקולי ופשוירי הוו מטבעי להו שמואל סביר תריפתא דנהר נקט ואתאי וק"ל כרב באוסור' כדאיתא בפ' יש בכור ובגדון הזה אפילו שמואל מודה שאין לחוש כלל שהרי אין זה היין ע"י שומר אתא והוי כחבית שלפה על פי הגהר שאפי' לא ידענו שהיא של ישראל חו"ל להקל שבה מעיר שרובה ישראל אלמלא חש דמהאי דקריא אתא לשמואל ובכאן שאין לחוש שנתחלף היין הכשר בשל עכו"ם מותר אפי' לשמואל ומעשי' בכל יום בימי זקנינו ז'ל וגם באנונו זה להחיר בכיוולא בזה ואין חולק ותו לא מירי ע"כ

שאלה כב

הגין כתבת כי ספר שליחות קבלה נעשה בודי' אש ושם נתקיים ובמאל' קא חתם אחד בסוף כי הוא מכיר חתימת העדים ובמקומך הגין לא הכרתם חתימת העדים ולא חתימת הד' שקיימוהו אבל הכרתם חתימת היחיד שחתם במל' קא וע'ו סומכתיס לקבל השליח הגט ונעשה מעשה ב"ד להתיר האש ונקרע הגט וכשאת ונתת בזה אם קיום ב"ד לריך קיום אם לא ואם תימנאל לומר לריך קיום אם תספיק חתימת היחיד דליון אלא גלוי מלתא בעלמא: הסכמת אחרונים ז"ל היא דקין ב"ד לריך קיום והכי מוכחא היא דפרק האשה שנתאמל' דעד ודיין מטטרפין דמשמע דבדייני קין קיימא ואפי' ה' אסיקנא דעד ודיין לא מטטרפי דמאי דמסהיד האי לא מסהיד האי ומאי דמסהיד האי לא מסהיד האי ומכאן יתברר דעד המעיד על חתימת הדיינים כמו הגדון שלפניך שאינו נאמן דלאו גלוי מלתא היא אלא לעדות גמורה בעינן כיון דחיישין לזיופא ואע"פ שהרי"ף ז"ל בפ' גט פשוט לא פי' שהיה דעד ודיין מטטרפין בדייני קיום אלא בשנים שהעידו ב"ד והעידו ב"ד אחר אם יבוא א' מכל ב"ד וילטרף אבל בדייני קיום היה נראה מדעתו שאין לריך כלום אבל בירושלמי מפורש דהיה דעד ודיין מטטרפין היא בדייני קיום דהכי גרסי' התם בגטין קרא ערער על חתימת ידי עדים או על חתימת יד הדיינים אם רצה לקיים בכתב יד עדים מקיימין בכתב ידי הדיינים מקיימין ואני אומר אפי' בעד אחד ודיין א' מטטרפין ע"כ וכן במס' ר"ה ובפ' זה ברור גרסי' התם אשר הדיינים מהו שיכא לריך ב"ד רב השעיא ושמואל חד אמר יתקיים או בכתב ידי העדים או בכתב ידי הדיינים וחד אמר אפי' בכתב עד א' או בדיין אחד ור"מ ז"ל כתבו לזה הירושל' בפסק הלכה

למות ו  
וכן הם  
חובה כ  
שכן הוא  
קולו וזה  
לשה לא  
בדעתו  
ה החזר  
ההפסד  
דש רמז  
כן יש בו  
ות ששה  
מערב  
דיום א'  
ה חלק  
או הוא  
י האדם  
סוככים  
לתבנית  
הכשמה  
כך שאין  
ל שתי  
הוא רמז  
שברה בו  
השבת  
התחתון  
אוכלן  
זכר  
המדות  
ארבעה  
בוד אב  
או לשאר  
או לשאר  
ה בחותם  
האומר  
המנוח  
לקומה  
ממנו  
יפת לש  
מהח  
וגם הו  
חף אור  
מיופס  
יפת לש  
ד הגור  
כר שהו  
כי הזו  
ו זה תו  
בדו נסה  
הים וכן  
לדרכו  
בזה נהל  
אלו דומי  
על אבר  
רבי בנל  
אבל ה  
ים להב  
ייד מל'  
ב ממש  
וס לקר  
של משא  
קם למח  
המם י  
ריך

הלכה הגה זה מפורש דהיא דעד ודיין מצטרפין דקאי בדיוני קווי  
 דשמואל אמר לה בגמ' דידן והוא אמר לה בירושלמי ושי התלמודים  
 מסכימים שקיום ב"ד לר"ך קיום ואין מחלוקת בגמרא וברוש'  
 אלא אם עד ודיין מצטרפין או אין מצטרפין ותלמודא דידן אסוק  
 לר"ך קיום וכבר הוקשה לבעלי התוספות ז"ל ע"ו הירו' מהירושלמי  
 אחר דבסדר זרעים מומכת שביעית בפ' בתרא דתניא התם אין  
 מעשה ב"ד לר"ך קיום זה הקשו הם ז"ל ואני לע"ד אומר שאפי' יהי'  
 פי' זה הירושל' כפשוטו ויהיה חולק על הירו' האחר יש לנו לדמות  
 מהכרעת גמרא דידן דמהיאה דעד ודיין מצטרפין משמע דס"ל  
 לגמרא דידן דקיום ב"ד לר"ך קיום אבל ראיתי לרש"ב ז"ל בתשו'  
 שהיא מקיים הכל ומחלק בין ב"ד קבוע לב"ד שאינו קבוע דב"ד  
 קבוע כיון שחתימתן ידועה וכבר לא יבואו לזייף משא"כ בב"ד  
 שאינו קבוע ע"כ כתב הרב ז"ל ולי אינו מתוק ועבר זה החלוק שאם  
 משענו לזיוף בכל ענין יש לנו לחוש שהזיוף לא יחוש לא לכבוד  
 ב"ד ולא לחתימתן אם היא ידועה אם לא והכי מוכח בפ' גט פשוט  
 בההוא גברא דזייף חתימת רבא ורב אחא בר אדא ר"ל הוא כרי שלא  
 יוקשה הירושלמי זה על זה והרמב"ן ז"ל כבר כתב שאין קושיא  
 ביניהם והיא דשביעית מיירי בפרובול המקושר דר' יהודה אמר  
 שהדיינים חותמין בפנים והעדים בחוץ וע"ז אמרו לו אין מעשה  
 ב"ד לר"ך קיום כלומר שכיון שחתמו הדיינים בפנים אין לר"ך  
 שיחתמו העדים בחוץ זהו ענין זה הירוש' אבל לענין קיום מעשה  
 ב"ד לר"ך קיום והדברים הם מוכרע' בעצמם שכיון שמשענו לזיוף  
 ידי עדים למה לא נחוש לזיוף ידי ב"ד ומה שכתב הרמ"ב ז"ל  
 בהלכות עדות ולעולם אין ב"ד בודקין אחר ב"ד אלא מחזיקין אותם  
 שהם בקיאים ולא יטעו אבל בודקין אחר העדים ע"כ אפשר הוא  
 לטעות בדבריו לפי המקום שכתבו אבל לפי לשון התלמוד בזה  
 המקום שהביא הרב ז"ל וממנו זה הלשון לא מוכח הכי דבפריקיש  
 בוחלין ובפרק גלות הליגה הכי גרסי' אמר רב דימי מנהרדעה  
 הילכתא אין חוששין לבית דין טועין מאי שנא מדברא דאמר רבא  
 אין חולצין אלא אם כן מכירין ואין מחזיקין אלא א"כ מכירין לפיכך  
 כותבין גט חליצה אף על פי שאין מכירין וכותבין גט מילוח אף על  
 פי שאין מכירין מאי טעמא לאו משום דחיישינן לב"ד טועין כי דינא  
 בתר כי דינא לא דייקי ובי דינא בתר עדים דייקי עכ"ל הגמרא  
 וענין זה הוא שאין בית דין חוששין לבית דין שהתמו בחליצה  
 ובמילוח טענו ולא הכירו החלוטה והמחלוקת דודאי בדקו אחריהם  
 והכירוהו אבל מכל מקום נריכין אלו להכיר חתימותיהם דשמואל הוא  
 שער מוזיק ולא ב"ד התמוהו כל זה כתבתי לאחד מהחברים  
 מייורקא בתשובה סי' קע"ב זה לו קרוב לעשרים שנה אלא שבנדון  
 הזה יש להקל שמצינו בעלי התלמוד מקילין בעדות אשה בעד  
 שנשתתק ואינו יכול להעיד מפני לבדוק אותו להעיד ברמיזה  
 אף על גב דרמחמא אמר מפייהם ולא מפי כתבם וכן כתב הר"י אף  
 ז"ל בפרק מי שחזו דלא בעינן מפייהם בעדות אשה וכן פסק  
 הרמ"ב ז"ל ומכאן למד הר"ב ז"ל דקיימא לן בהיא פלוגתא  
 דירושלמי שהביא הר"י אף ז"ל סוף הלכות יבמות מלאו כתוב  
 בשטר פלוני מת דקיימא לן כמילין דאמר מילין את אשתו דכיון  
 דלא בעינן בעדות אשה מפי כתבם כי ליכי דאם יעיד ברמיזה  
 תסויין אותה הוא הדין אם מלאה כתוב בשטר אלא שהוא ז"ל כתב  
 שר"ך שיכירו חתימת העדים וכן כתב הרמ"ב ז"ל אבל הרש"ב ז"ל  
 ז"ל כתב בחדושי יבמות שאין לר"ך שיכירו חתימתן שאם במה  
 שהוא מן התורה דהיינו מפייהם ולא מפי כתבם הקלנו איך נחמיר  
 במה שהוא מדבריהם דהיינו קיום שטרות דעדים החתומי' על  
 השטר נעשה כמי שחקרה עדותן בב"ד ורבנן הוא דאנרן ומשום  
 עגונה יש להקל ולזה הסכים הרמ"ב ז"ל הלכך שטר שלימות  
 קבלה שלא נתקיים וקבל השליח הגט סומכין על השטר השלימות  
 אף על פי שלא נתקיים ומשום עגונה ואף על גב דרבנן אנרן  
 לומר לשליח הגט בפני נכתב ובפני נחתם שאני התם שיש תקנה  
 בדבר כיון ששליח הוא מביאו ועמוד עליו אבל בשטר שלימות  
 הכשלח אל השליח יש לסמוך על העדים החתומים על השטר  
 שנעשה כמי שחקרה עדותן בב"ד משום עגונה וכ"כ בנדון  
 שלפניכם שהאשה הנחתה להנשא היא במקום שנעשה השלימות  
 והיא קודם שתנשא מלתא דעבידא לאגלויי עס אם שטר שלימות  
 הוא מוזיק מפי מפלוני מת דלא היא מלתא דעבידא לאגלויי אלא

עמ"ס

שאלה כג

אם יבא מי ואף אם לא קיבילן בלא שטר שלימות והעידו עדים שהיא  
 מינתה אותו שליח היא מבורשת וכיוצא בזה הסבתי ברמון ספרך  
 זה לו קרוב לשנה על גב שטר מקר' טבא' לעיל סי' י' הד'  
 בו סי' רס"ו:

תשובה

כתב בהלכותיו בשם תשובת רבינו האי גאון ז"ל שיש לחוש להם  
 לחמוץ אם נתבקעו והרש"ב ז"ל נשאל מזה האם דינו כחמץ שנפלה  
 עליו מפולת שדינו כמבוער ויהיה מותר בהנאה אחר הפסח ודעתו  
 היה נוסה להתיר אלא שחש לדברי רבינו האי גאון ז"ל שהיה  
 אומר אלא שחש לו היתר ממוקם אחר שאין כאן חמץ ידוע דשמואל  
 אין שם חטים מבוקעי' ואף אם תמלי לומר שיש שם חטים  
 מבוקעי' שמה נפסלו מלאכול כלבב שהדבר קרוב שאין כאן חמץ  
 אלא עפוש והפסד זהו לשונו ז"ל ואף על פי שאנו רואים שאוכלי'  
 אותו אלו השמעהלים בטלה דעתם אלא כל האדם שהפילו הכלבי'  
 והעופות מוחסים אותו ומה שאינו ראוי לכלבי' אינו מהאכל אדם  
 כלל כדאמרו בפ' חלקן גבי הא דאמרו מוערבין שפת עדשים  
 אינו והא האור האורי בשני מר שמואל וסדיה לכלביה ולא אכלה  
 והכי מוכח בפ' אלו עוברין דפת שנפסלה לכלבי' אינה ראיה לאכול  
 לאדם והאובלה בטלה דעתו אלא כל האדם ואינו חושב שאין לזיעת  
 הנחלים דין מים להחמין ודין מי פירות יש לה שאינם מחמין'  
 וכי נראה לי במה ששנינו בפ' שני מים: ממש: ממש: ממש: ויעת הבאים  
 והבורות והשיחין והמערות טוהר' ויעת האר' טוהר' כלומר  
 שאין לה דין מים להכשיר ממה שכתבו וכו' ויתן מים על זרע הוי'  
 שהשוו זיעת הבורות וזיעת האדם וזיעת האר' אינה מחמין'  
 מדתקן אבל שפה היא על צהריבש ופירשו המפרשי' ז"ל דלא  
 חיישינן לזיעה שאין לזיעה דין מי הפה שאין מחמין' ומתקן לא  
 ילעום אדם חמין ויתן על גבי מכתו מפני שכן מחמין' ומי הפה  
 ג"כ יש להם דין מים לענין הכשר זרעים דהכי תמן פרק חמין'  
 מומכת ומכשירין דתולדות המים הוו מי הפה וכיון שמי הפה הם  
 מחמין' כיון שהם מכשירי' א"כ זיעת האדם שאינה מחמלת' כיון  
 שהיא אינה מבשרת נלמוד שזיעת הבורות כמו שאינה מבשרת ק'  
 אינה מחמלת ואף על פי שכל  
 זיעה אינה אלא חלק מחמת  
 הטובה המים כיון שנכלע  
 בכוחים יבא לו מתורת מים  
 לענין הכשר והוא הדין לענין  
 חמון וא"כ אותם ברעמים  
 הנמצאים בבורות אין להם דין  
 חמון וכ"ש לנדון שלפנינו  
 שהחמין' שלא הגיעו צהם הפסד  
 שהם כשרים למזה של מזה  
 ואם עשו להם שמו כשאר חטים הנמצאים על גבי קרקע  
 בשקים ואין ביניהם הפרש ע"כ:

תמוגראן שאלה כד

שאלת שתי עיירות  
 סמוכות זו לזו והטעם  
 ביניהם שכל מי  
 שיעתיק דירתו מעיר לעיר יתן המום לעיר שנתת מונה לא  
 לעיר שהיא דר בה ואשר יבוא מארץ רחוקה וידור באחת מהעיירות  
 הנזכר שבעיר שידור שם יתן את המום ונתקיי' תכלי' זה ביניהם  
 ימים רבים אח"כ בא יהודי ומכלסיה ונתגורר באחת מהעיירות  
 ופרע עמהם מם ימים רבים ואח"כ העתיק דירתו לעיר אחרת  
 וחשבו אנשי העיר השניה שכיון שהוא מארץ נכריה' שיפרע המם  
 עמהם ולא עם הראשונה שנתגורר בה מתחלה ולא חשבו שיהיה  
 ככלל

ככלל כג  
 עומה  
 התנאי  
 העיר  
 היהודי  
 הנכרי  
 הכרחה  
 אצלנו  
 כדברים  
 והיהודי  
 התנאי  
 עליהם  
 ת  
 ראשון  
 שכל מי  
 המלך  
 כל יחד  
 דירתו  
 ואף ככל  
 הכרון  
 ששעבוד  
 הוא מבני  
 אדם מה  
 בנידיה  
 לפרוע  
 המעתיק  
 ג"כ וכל  
 תנאי שכל  
 השותפין  
 שחשבו  
 דין זה  
 ותכלית  
 קו  
 כסף לגבול  
 והמרו  
 ש  
 ציורשה  
 לה נדור  
 אנשים  
 אך שאשכנז  
 אומרת  
 אני אטלס  
 המתי  
 ומטלעלין  
 למכור  
 בעלה ועוש

כלל כלל התנאי וההסכמה לבי שהוא מחייב נכריה שיפרע המס עמהם והכריזוהו על כך ועתה רתה אחת מהעיריות לבטל התנאי הנזכר והעיר האחרת לא הסכימה בבטולו וטענו אנשי העיר שרצו לבטל התנאי לומר אחס בטלתם התנאי לפי שהכרחת היהודי הנזכר לפרוע המס אללכם ענו אנשי העיר האחרת אנהנו כטועים בדעתנו הכרחתו לפרוע המס אללנו וגם אחס הכרחתם לפרוע המס אללכם אנשים באו ממירוקא ונתגררו אללנו שנים רבות כי חשבנו שלא היו בכלל התנאי וגם עתה חס כדבריכם כן הוא היהודי שהוא אללנו מלבנסיה יפרע אללכם והיהודים שהם עמכם ממירוקא יפרעו אללנו ענו אותם שמה זה התנאי שעשו אבותינו עם אבותיכם היה מפני שהייתם מאיימים עליהם במסירי' ועוד אבותיכם התנו תנאי זה והנהנו אין לנו חפצים בו עכ"ל השאלה :

תשובה

כל מה שהתנו בני העיר בענין ממון תנאס קיים וחזר להיות דין גמור ודבר זה מפורש בגמרא בפר' ראשון מבבא בתרא ובחומספתא וז"ל חס בני חברון התנו ביניהם שכל מי שיעתיק דירתו מהם ללכת לדור בלוד יפרע עמהם ומס המלך ומפני העתיק דירתו לא יפרע מהמס ההוא הרי הוא כאלו כל יחיד ויחיד קבל עליו שעבוד זה ובשי"א ראובן מחברון והעתי' דירתו ללוד לא נפרע משעבודו וחייב לפרוע עמהם כאשר בתחל' ואף בני לוד אינם יכולים לחייבו לפרוע עמהם להפקיע זכות בני חברון שאינם רשאים לחוב להם שלא ברצונם וגם ראובן כיון ששעבוד בני חברון נשאר עליו ונזב המלך הוא פורע עמהם פטור הוא מבני לוד לפי שיכול לומר חוב המלך כבר הני פורעו בחברון אחס מה לכס עלי שכן הוא חק המלכות שמי שיפרע חוב המלך במדינה אחת ממדינות היזק אינו בני מדינה אחרת מחייבין אותו לפרוע עמהם ואם בני לוד עושים תנאי זה עם בני עירם שכל המועתיק דירתו מהם ללכת לחברון יפרע עמהם רשאיין הן בכך ג"כ וכל הבא לדור עמה' ממקומות אחרים הוא נכנס עמהם בזכות תנאי שכל הדד בעיר אחת הרי הוא כבני העיר כמו שכזכר בפר' השותפין שרצו ותנאי זה בין שיהיה קדום מוזמן אבותיהם בין שחלשזהו הבנים מעצמם הכל הוא דין אחד אחר שידעתם שורש דין זה שהוא שבני העיר רשאיין להתנות עליהם כל תנאי שבממון והנאס קיים עד שיוסכמו כולם לבטלו וביצמות סוף פ"ק אמרינן כסף לגבותה היכא יהבת פסוס נהרא חי הכי מפוס נהרא את ואמרו זה על מי שהעתיק דירתו מפוס נהרא להרפינא ע"כ :

שאלה בה

תנאס : שאלת ראובן יבס אשת אחיו ויבס לה קרקע ששלה לה צירשה והאשה הנזכר מונעת בעלה מלכחול פירותיו ואומרת לו לא נדור בו לפי שאתה מעביר עליה את הדרך ולפיכך נדור בין אנשים וממי שהוא העוות יישרחו' והבעל אומר זהה העשה לך אך שחשכיר אני החצר ומדמי שכירותו אשכור במקום אחר והאשה אומרת לא כי יאלה שכור לי בית דירה במקו' אחר ושירות דירתי אני העלם ועוד האשה הנזכר מונעת בעלה מלמכור מטלטלי אחיו ומטלטלי האלה הנזכר אינם תכשיטיה ולא תכשיטי הבית ומטלטלי האלה כלי אומנות וזולתם ובכל יום מאיימת על בעלה למכור החצר לישמעאלים כדי להפקיע זכות בעלה והיא ניזונית מן בעלה ועושה מלאכה ואינה רוצה לתת מעשה ידיה לבעלה ומה שרת הדין בזה :

תשובה

בענין פירות הקרקע הדין עם הבעל לפי שהם נכסי מלוו ורובן תכינו ליה לבעל שיאכל פירו' נכסי מלוו של אשתו ואין אשתו יכולה לעכב עליו וגם אינה רשאת למכור אותו להפקיע זכות בעלה ובית דין חייבין למונעה מה שבת כדיו שלא תזיק שעבוד בעלה למכור לישמעאלים ואם מכרה אותו הבעל נוטל כל מה שלקחה מהישמעאלים ולוקח בהם קרקע ואובל פירותיו וכן לענין מעשה ידיה וזה בהם הבעל כיון שהוא זן אותה משלו אלא שיכולה לומר איני ניזונית ואיני עושה אבל שתהיה ניזוג' משלו ומטלת מעשה ידיה לעצמה אינה רשאת אבל לענין מכירת המטלטלים חס וזכה בהם מכח הגדווא' שהיה

באלקא אל הר חיים נרו

ענין בו

אורך ימי' ושנות מיים ושלום יוספו לך עמדתי על מה שכתבת בענין כיום של תפילין שמשתי טעני' נרין שיפור והטענה הראשון לפי שאין מעבירין על המצות נרין שיהיה הכיס טפח ולא יותר שלא יתערבו ויבואו לעבור על המצות ולפי טענה זאת כל שהוא קטן הוא יותר משובח והטענה השנית מזהו הציצה שיהיה מוגין על הטומאה או על הערוה שבצבת' ולפי זה היה נרין שיהיה חללו טפח שאל"כ לא היה חוץ דבטומאה כה"ג עומא' בוקעת ועולה אלו הן דברין כושמעין ומה שאמרת שהיו קטן הוא יותר טוב מטעם שלא יבוא לעבור על המצות כן הוא האמת מהיהו דלמרינן בפ' אמר להם הממונה דלמרי' חס ש"מ מדריש לקיש דלמר אין מעבירין על המצות עבדרי אדרעא הטומפת אסו' רש"י ז"ל היה מפרש להעביר מלפניו של יד להניח תפילין של ראש חסור וזה הפירוש דמה אותו ר"ת ז"ל שהרי אין זה מטעם אין מעבירין על המצות אלא מטעם ולטופפת בין עיניך כל זמן שהם בין עיניך יהיו שתיים כדליתא בפרק הקומץ דבה וגם מה שפירש רבינו אליהו ז"ל דנפקא מינה לענין מה שאמרו חובי אדם למשמשת בתפלוו כל שעה שימשמש תחלה בשל יד הסמוכה לו יותר משל ראש גס זה הפי' אינו נראה שהם ע"ו הפשר לומר אין מעבירין על המצות א"כ לא היינו נרבינן לדרשא דכל זמן שיהיו בין עיניך יהיו שנים דתיפוק ליה מטעם זה שהיד יותר סמוכה לו מראשו דליכא למימר דקרא אתא לעשה על כן מה שפירש בזה ר"ת ז"ל בשם הגאון ז"ל הוא הנכון דמייירי כשחולץין ומתקן בתיק שיכח תחלה בתיק אותו של ראש ואח"כ ישים עליהם של יד כדי כשירצה להניחם ימלא ש"י תחלה ויניחם ואח"כ יניח ש"י כדי שיתקיים הכתוב כל זמן שיהיו בין עיניך יהיו שנים ואילו היה התיק רחב יתערבו ושמה יפגע בש"ד תחלה וינטרך להעבירם מלפניו ואסור מדר' שמועין בן לקיש דלמר אין מעבירין על המצות וזה הפירוש נכון ומכאן יבא המנהג לעשות התיק כר ולפ"ו כל שהוא צר הוא ית' משובח אבל לפי הטענה השנית שאמרת משום חציצה ודאי נרין טפח אבל שיהיה החלל טפח אחר שהכנים התפילין אינו נרין ולא זכור זה בגמרא לענין עומאה שלא מפני הטומאה הנריכו טפח שאין אהמו מוזהר' לשומרם מטומאות מת והרי אנהנו כלנו טמאי מתים וכמו שאמרו בפר' עד כמה וכי הוזה יש לנו וטומאת מת אין לה טהרה אלא באפר פרה וגם לא משום ערוה ומקום הטומפת דכסוי כל דהו' מהני לענין ויהי מחיך קדוש אלא לעני' הנחה ע"ג קרקע מוזכר זה דבכלי שהוא כליין חס אין בו טפח יש בו זול והני כוזב לך מה שכתבתי בזה בפירוש הלכות ברכות שעשיתי זה לו שלשים שנה או קרוב וזהו שכתבתי בפרק מי שמתו בליילה עושה להם כיום טפח פירש כשהוא חולץן ע"מ להניחם בבקר עוש' להם כיום דחללו טפח דחשיב כלי אהל להפסיק בינו לקרקע ל"ש דבעי טפח אלא בכלי שהוא כליין כלו' כיום העשוי לזכרן דכליין קרוב להיות בטל אללם הלכך בעינן דבר הגיביר שיהא חוץ צפניה' אבל כלי שאינו כליין חפילו פחות מטפח ומפרש טעמא בצמרא שהרי פכים קטנים מגילין באהל המת בהיקף צמיד פחיל ואע"ג דלא היו טפח חייבי' ואי קשיא וכלי שהוא כליין כי איכא טפח אחאי חייין והא כגופן דמי וכדנתיב בפרקין בסופי' בית שיש בו ס"מ ותפילין אסור בתשמיש המטה עד שיוציאם או שיניחם כלי לתוך כלי ואמר חבבי לא חמוקן אלא בכלי שאינו כליין אבל בכלי שהוא

שאלה  
ספר  
היה  
חפצים  
את חס  
לחמוקן  
עובד  
ומלא'  
ז"ל  
ז"ל  
שלה  
שפלה  
ודעתו  
שהיה  
דשמא  
חפצים  
זן חמוקן  
זוכלי'  
אכלי'  
לדעתו  
חפצים  
בלומה  
יע חמוקן  
ל דלא  
תכולה  
יו הפה  
חפצים  
שהם  
ת כמו  
רת קר



זאת טעם ע"כ:

ענין כה

לא ידעתי בגוד הגנה מה הפסד יש בו וכתבתי כי כבוד הנח או כבוד ה' המשיב ז"ל לא חומר שאינו נמוח אבל חומר שאין הפסד בזה ואם הגיד ח"ק של אלה"ם אין בזה הפסד שתפסל הקריאה אבל הגיד ז"ל נראה שלא על כיוצא בזה שאין בהם הפסד דבר אלא כגון להגיד שכל נח שהוא בראי חתונה קטנה כגון ש"ב של ש"ן ישראל שאת קראה בהגנה כאלו היתה חתן פתח הרי הפסד וכן כיוצא באלו והרב ז"ל השיב עליו שאין דרך בני אדם לעשות כן ואין דרך להזכירו וזמנה שנהגון בני אדם כגון לאלה"ם לאלי"ם אין הפסד בזה ובספר אורח חיים כתב לשון הרמב"ם ז"ל ולשון ההגנה ולא הוסיף בזה כלום:

ענין כמ

תמדת בחתימה אתה יצרת שאין תומנין בה והנחילו שבת וראש חדשים כדי שיהא סמוך לחתונה מעין החתימה כמו שעושין בשבת וחולו על מועד אין בטוח החתום והנחילו כלל אלא סוף הברכה הוא מתחיל חדש עליו את החתום הזה כמו במוסף של חול ומסיים בה וחקי שבתות וראשי חודשים להם קבעת כדי שיהא סמוך לחתימה מעין חתימה והשבת גס חק הוא שלאמר שם שם לו חק ומשפט ודרשו בסנהדרין שבת ודנין במרה איסור:

ענין ל

במה נשגבו במקומם חכמים ונקראו בלא כשנמנו פיסול בספר תורה ומוציא חמר שיתחיל לקרות ומקום שפסד במקום הטעות והוקשה לך יפה מוכת שזה שיבוש גמור הוא שאלו דלה המחדש מנהג זה לסמוך על מה שנמלא בת שבת הרמב"ם ז"ל שומרי מצוות על ספר פסול וכן כתבו התוספות ח"כ למה הוציאו להוציא ספר אחר והיה לו לחוש לפגמו של ראשון כמו שחשבו בגמרא יומא ובגמרת סוטה ואם לא סמוך עליו בזה כי ב"ס הרמב"ם ז"ל עלמו כתב בסוף הלכות ספר תורה שספר תורה שנמלא פסול או בו קדושת ספר תורה ואין קורין בו ח"כ הקריאה הראשונה לא עלה להם וצרכין להתחיל מתחלת הפרשה ודבר זה פשוט הוא ונראה בכל המקומות שיש בהם רבני גדולים וכן ראיתי במיורקה ובני רבני רפרת וקטלוגיא ובארזון בפני הרב רבי יצחק רפרת והרב ר' חסדאי קרקשק ומורי חמי הרב ר' זונה דמשחתי ז"ל בכתובות שהיו כולם שם בנישואי דון טודרוס וכן בכאן עשינו מעשים בני יום מנין היוצאים בכאן ובידוע

ענין כו

אמרת שראיתי בנוסח ערב המלמד תורה לעמו ישראל שלא הזכירו בה מלכות ותמדת דהא קיימא לן דכל ברכה שאין בה מלכות אינה ברכה אל תתמה שאפילו לדברי הרמב"ם ז"ל והר"ז ז"ל שסוברים שהיא ברכה בפני עצמה ומתחלת הערב נא ה' אלהינו אין לחתום בה במלכות לפי שבמטבע קטר תקנו אותה בברכת זכריה עמך ישראל מרובים שהיא חותמת בראי שומע תפלה וכן אחרות יש כיוצא בהן שנתקנו במטבע קטר חתימה בלא פתיחה ועל זה שנינו במשנה מקום שאמרו לקטר אינו ראוי להארץ וכ"ל לרש"י ז"ל ולר"ת ז"ל שאמרו שהיה סוף ברכת לעסוק בדברי תורה וכן יש בסדורי רפרת והערב בו"ו לומר שהכל הוא ברכה אחת ואין דרך להזכיר בה מלכו' דכל מטבע ארוך שיש בפתחת הברכה שם ומלכות ובהחתימה שם בלא מלכות ולפי זה אין לענות אמן בין לעסוק בדברי תורה ובין הערב נא לפי שהכל הוא ברכה אחת וכן אני אומר שברכת גומל חסדים לעמו ישראל היא בחתימת ברכת המעב' חבלי שיל' מעיניו ותומו' מעפעפינו ואין לענות אמן עד שישלים גומל חסדים לעמו ישראל וברכת התפיל חבלי שינה חוכים שהכל היא ברכה אחת עד המאיר לעולם בו"ו בכבודו אבל מה שהקשית שאם מפני סמיכותה אין בה מלכות א' אם כן אשר בחר בנו מכל העמים למה יש בה מלכות זו ודאי שאלה היא ואפילו לפתוח בברוך לא היה דרך אבל הטעם בזה הוא לפי שאותה ברכה על קריאת התורה בבית הכנסת אינה סמוכה. וגם רב הגוף שהיה מברך אותה על קריאת התורה בשחר לא היה עושה אותה סמוכה הילכך בדיון הוא לפתוח בה בברוך ואין ח"ק על גב דסמוכה להערב עבדי' לה משום דרב פפה דאמר הילכך נימרינהו לתרווייהו לא קצרו ממנה פתיחתה דומה לאשר ברא ששון ושמחה שאף על פי שהיא סמוכה לברכת שמוח תשמח הוא פותחת בברוך לפי שאנו מברכין אותה לבדה בשבעת ימי המשתה וכיון ששם היא פותחת בברוך מן הדיון ח"ק כשהיא סמוכה לא קצרו ממנה פתיחתה וכן כלל הסמוכות הפותחות בברוך יש

ענין לא

במה נשגב הסופ' לגרוד ולדבר על הגרד גויל ולכתוב עליו אין זה דע שהרי ביושלינו פתח קמח דמנולה והביאו הרא"ף ז"ל בסוף הלכות ס"ת אמרו הל' שיהיו כותבין בעמות וכתב' בדיו ומסרגלין בקנה ובורכין בשש ותולין במטלית ודובקין בדבק ותופרין בגידיו וכשהוא תופ' יתיר תופר בפתירה והוא כתוב בש"ס התרומו דמיירי בנקרעה הריש וקאימר שמתוך חס ירעה ישים מעליות או קלף בדבק ע"כ ולא תולין בטי"ת הוא מלשון עלאי' והוא הדיון שאם מבנינים ירעה לדבר שם גויל ממינו שהוא מותר וגם אם יבתי' עליו מה בכך שיון שדבקו יפה הרי הוא גוף אחד וכבר אמרו בפרק העור והרטוב ובס' הקומצ' דבה כל קבשדיו עוברת עליו אינו נקבוק מעשים בכו' יום שאם יש בגויל נקב מדבקין בו גויל וכותבין עליו ושציר דמי ועל זה הוספת לפתוח ולחלוק ולומר שלא בכל נקב אמרו ותלקח

שהוא בליין אפי עשרה מאלי כחד מנא דמי והא ודאי ל'ק דככלי' א' מיאה היו והיינו דא' רבא גלימא עליו קומטרא ככלי בתוך כלי דמי דאלמא קומטרא מהני בכלי אחד ולא בעי' אלא כלי' א' בלחוד אלא ל' קשיא הא קשה דאדרבה אפילו כלי שהוא בליין אמרי אינו מזיל ואפילו בפחות מוטעם דמי גרע כליין מעורר שהוא מוצר עליהן ומהדוק ואי לאו משום ש"ן דכתיב ברו מזיל בדמוכת בפרק במה בהמה יוצאה בעיני קמיעין ול' דלא קשה כלל דודאי לעיני קדושתן של תפילין להכניסן לבית הכסא בני חפוי עור אי לאו משום ש"ן דכל שהן מחפין אפי' בחפוי מהדוק הרי הן בקדושתן והבא הא דבעיני כלי לאו משום קדושה הוא אלא דלאו בבית הכס' איירי דהא בליילה הוא דמנצרכין כלי ובביתו ומשום כבוד שלא יהיו בזול ע"ג קרקע וכן מוכח בפירוש רש"י ז"ל והתם בעיני כלי ואם אינו בליין סגי כל דהו' דכיון שאינו בליין לא בטיל לגבי תפילין וכיון דכלי הוא הוי דבר חשוב להניח שם תפילין דרך כבודן ואי הוי בליין כיון דבטל קמ' לגבי תפילין וגם הכלי יש לו קדושה אי לאו הוי כלי טמא הו' להו מוטלין בביוזין ומש' לך טמא כך נרא' לי כל זה העתקתי מלשון פרישתי' והעולה מכל זה הוא שלענין שמשום הטמא אסור לשמש מטתו בבית שיש בו תפילין אלא אם כן הם כלי בתוך כלי והעליון כלי שאינו בליין ואם יש מחילה עשרה טפחים ממסך שרי אפילו בלא כלי בתוך כלי מקו' דס"ת ולחלותן בכליין מותר אפילו בכלי בפחות מטפה ולהניחן בחלון או בתוך תיבה או ע"ג דף נראה שאפילו בכלי אינו דרך ולהכנס בבית הכסא סגי בכסוי כל דהו' ולהניחם ע"ג קרקע בכלי שאינו בליין מותר אפילו בפחות מטפה ובכלי שהוא בליין דרך כלי טמא על טמא ומהאס אתה מזהירן יפה עשית ושיעור טמא שש' אי דקדקתי בשיעורו לפי שיעור הנזכר בהלכות ס"ת ולפי מה שאמרנו בפרק התכלת שהטמא חתי זרת שלי והזרת שלי הוא הזרת הבינוני מנדת מוכרי בגדים בקנה המדה ממיוורקה שהיא ח' זרתות אבל מורי הקדוש הר' ודאלא הפריים ז"ל היה מרבה בשיעור' והיה אומר' שהאמה שהיא בת ששה טפחים שיעורה שני זרתות וחתי מורתות קנה המדה אשר במוטעשלי' שקנה שלהם מנ' זרתות הם עשר זרתות וקנה המדה אשר במיוורקה הגה הללכם סוחרים לא וכיון המדה והכריע בשכלך בין מדתו למדתו אינו יותר נכונה ע"כ:

אמרת שראיתי בנוסח ערב המלמד תורה לעמו ישראל שלא הזכירו בה מלכות ותמדת דהא קיימא לן דכל ברכה שאין בה מלכות אינה ברכה אל תתמה שאפילו לדברי הרמב"ם ז"ל והר"ז ז"ל שסוברים שהיא ברכה בפני עצמה ומתחלת הערב נא ה' אלהינו אין לחתום בה במלכות לפי שבמטבע קטר תקנו אותה בברכת זכריה עמך ישראל מרובים שהיא חותמת בראי שומע תפלה וכן אחרות יש כיוצא בהן שנתקנו במטבע קטר חתימה בלא פתיחה ועל זה שנינו במשנה מקום שאמרו לקטר אינו ראוי להארץ וכ"ל לרש"י ז"ל ולר"ת ז"ל שאמרו שהיה סוף ברכת לעסוק בדברי תורה וכן יש בסדורי רפרת והערב בו"ו לומר שהכל הוא ברכה אחת ואין דרך להזכיר בה מלכו' דכל מטבע ארוך שיש בפתחת הברכה שם ומלכות ובהחתימה שם בלא מלכות ולפי זה אין לענות אמן בין לעסוק בדברי תורה ובין הערב נא לפי שהכל הוא ברכה אחת וכן אני אומר שברכת גומל חסדים לעמו ישראל היא בחתימת ברכת המעב' חבלי שיל' מעיניו ותומו' מעפעפינו ואין לענות אמן עד שישלים גומל חסדים לעמו ישראל וברכת התפיל חבלי שינה חוכים שהכל היא ברכה אחת עד המאיר לעולם בו"ו בכבודו אבל מה שהקשית שאם מפני סמיכותה אין בה מלכות א' אם כן אשר בחר בנו מכל העמים למה יש בה מלכות זו ודאי שאלה היא ואפילו לפתוח בברוך לא היה דרך אבל הטעם בזה הוא לפי שאותה ברכה על קריאת התורה בבית הכנסת אינה סמוכה. וגם רב הגוף שהיה מברך אותה על קריאת התורה בשחר לא היה עושה אותה סמוכה הילכך בדיון הוא לפתוח בה בברוך ואין ח"ק על גב דסמוכה להערב עבדי' לה משום דרב פפה דאמר הילכך נימרינהו לתרווייהו לא קצרו ממנה פתיחתה דומה לאשר ברא ששון ושמחה שאף על פי שהיא סמוכה לברכת שמוח תשמח הוא פותחת בברוך לפי שאנו מברכין אותה לבדה בשבעת ימי המשתה וכיון ששם היא פותחת בברוך מן הדיון ח"ק כשהיא סמוכה לא קצרו ממנה פתיחתה וכן כלל הסמוכות הפותחות בברוך יש

דיון כן שתינו כתבתי תורה הוא כי שמונה דתפלי תורה ש"ס כתיב מעשה הדרשה ולא כי כתיב הגד דב הרה"ש אוסר ה שחלק בדלת ל נושא ל אשינו ויהי לה האותיות שהרבו לדבק הדברים הלא מן הכתיב בקרעין מהלכו עליו וה השמיט ומקטו מלכות

עב

דעתאלת וכל כן מותרת היתה ב ברא סורי בחולה דס"ל דמסיל ס"ס שפ בה זה ו' הורו בהפך ז' זלאת עמוד בני ובין די דמטבת ישראל בתולין בני כרעה בנברות יותר הו שיטה הרעה

בין

בין נקב לנקב ולא נחת עטם לדברך דע שהעיקר בכל זה הוא שתיבה כתיבה תמה וזהו שהקושב בס' העור והרובע תפלין הוכי כתיבתו וה' ס' ת' ומזוה כמו שכתב הרמב"ן ז"ל והוא בעיני כתיבה תמה וליכא והקשו על זה מה שהיו סבורין לומר כי מקום השער הוא נקב והשיבו על אמרין במערכת כל נקב שהדיו עוברת עליו הוכי נקב וכיון שהדיו עוברת עליו כתיבה תמה הויא וכן הוא בס' שמונה שריטין ובן בס' הקומץ רבה אמרו אמר אביי האי קלפא דתפלי גרין בדוקה דילמא אית ביה ריעותא ובעיני כתיבה תמה וליכא והסיקא דקלמוסא דבדוקה ליה ומשם למדו הסופרים שהם יש נקב בגויל שמדבקין גויל מבחוץ וכתיבין עליו להויא להו כתיבה תמה כיון שהוא מדובק ופה והוספתי בזה שכיון שכן הם מעשים בכל יום מה לי מדובק מבחוץ מה לי מדובק מבפנים הדרבה יותר נאה הוא מבפנים כיון שחינו ניכר כ"כ כמו שכתבת ולא כשהוא מבחוץ ודומה לטלף ובכל זה אין לנו אלא שתהא כתיבה תמה ושיהיה נאה משום התנאה לפניו במלות ויותר טוב הוא דבוק זה ולא לכתוב על הגרד דמחי כמומר כמו שכתב הרמ"ם ז"ל וכל מה שכתבת מדברי הר"ם מרובענדיק ו"ל שהיא אוסר הדבק אינו ענין לזה שהוא לא דבר אלא בספר תורה שנק"ע שחלק התלמוד בין השנין ללא השנין ענין לדבק הקרע מבחוץ בדלא השנין לפי מה שמדקדקין אותו וקורין בו זה מושך לבאן וזה גושן לבאן ושמא יקרע זה חסר הרב ז"ל אבל מה שהוא מבפנים השנין יושבו כל היום ויקרע כל הספר ואותו דבוק עומד במקומו וזה לא חסר הרב ז"ל וגם כתיבה עליו הכל הוא למראית העין אם ההותיות הם מרודות או דבוקות ככתיבה תמה ו"ל פי מה שחמרת שהדבוק הוא יפה שחינו ניכר אלא לדקי הראות על כן אמרתי אמר לדבק טוב הוא ומי שאמר כך שאין הרמב"ם ז"ל מונה זה בכלל הדברים הפוסלים ספר תורה אמת הוא שלח מנא שאין פסול בזה אלא מפני שתהיה הכתיבה תמה וכבר מנה פוסל זה אבל אם הכתיבה תמה כשר הוא ולא היה לו למנותו וכבר התיר התפירה בקרעים אם לא שתתנה נורת האות כמו שכתב בסוף פ"ט מהלכות ס"ת וכן בסוף פ"א התיר לכתוב על נקב שהדיו עוברת עליו ואף על פי שהרב ז"ל כתוב כל הדברים הפוסלים ס"ת הנה השמים אחת שהוא כתב בפ"ט פ"ט כתב מקלט השם בפנים ומקלטו תויו שהוא פסול ולא מנה זה בכלל הפוסלים בפ"י מהלכות ס"ת וכתבתי כך זה ואם אינו מענין השאלה כי הוא תמה ע"כ:

### ענין לג

בנין שיעור המוקה כפ"ל ידעת שיעורו אמה על אמה ברוס' ג' אמות וזה מפורש בתור' שנאמר כי אם רחץ בשרו במים וצ"ל השמש וזהו ואמר בפירוש מה שיבאת שמש כולו כחמץ רחילת גופו כולו כ"ל פי' שלא יבא רוחץ אבר אבר ובת"כ טעמו ומימותו לה בגמ' בפ' ע"פ ורחץ במים אשילו במי מקוה א"ת כל בשרו במים שכל גופו עולה בהן ובמהן אמה על אמה ברוס' ג' אמות מנא"ת או' שיעור מקוה מ' סאה וכן הוא בראשון מחגיגה ובפ' המונגה וזה פסוק הוא בפ' איש כי תלך ממנו שכבת זרע אמה על אמה ברוס' ג' אמות הוא מפורש בכתוב אחר שכוונת הכתוב שיהא כל גופו עולה בהן כ"ל והאדם הוא אמה על אמה בחוס' ג' אמות כבר ביארתי לך בתשובה שלמתי לך בענין המקוה ומכאן הם שפירשו שזה השיעור מחוץ מ' סאה וגזירת הכתוב הוא שיהא במי המקוה מים כשיעור הזה ואשילו לאדם קטן שכל גופו עולה בפחות מזה ושתהיה העוקה גדולה מזה השיעור כדי ששכונם הם האדם ישאר בה' מ' סאה אחר שישפכו ממנו כשיעור גופו ואינו חושב משתפס בדבר זה אשילו תלמוד קטן וכו' רבי יונתן ז"ל בפ' ההלכות מוסכת שבעות וז"ל לר"ך שיהיה המקוה גבוה יותר מחמש אמות או ד' אמות כדי שלא יחסר המקו' כשיכנס האדם בהוכו לטבול וישפכו המים חוץ וחוץ עכ"ל אבל כל החרדה האת' לכס היא במדות המקוה בהלכות אחר השורש רישור לנו כי אמה של שיעור מקוה היא בת ששה טפחים כמ"ס הרא"ב ז"ל והיא שוקת ולא עליבה כמו שהוא מוכיח בראשון מערבין והטפה יש בו ד' הלכות בגודל כמו שגזר בפ' התכלת וזה עור האלבע דקדק בשיעורו הרמב"ם ז"ל בהלכות ס"ת כי הוא כשיעור שתי שערות האורך שהוא שיעור ז' שערות ברוס' והרבה הועלמו בזה לכיון האורך עם הרחב כדי שלא נטעה בשערות דקות ארוכות או קצרות עבות אלא בינוניות מתייחסות האורך והרחב ואחר כל אלה השתים אם יש בכס בקיאים בשיעורין ימדדו כי האלבעות שוות הן בכל המקומות וכשיאמרו בהלכות ימדדו האלבע היותר גס שימלאו והאלבע היו"ד דק ומה שביניהם הוא הבינוני ובו ימדדו האלבעות המקוה וכיוצא בזה אמרו פ' י"ז מכלים והוא יותר מכיון ממדידת הבינים כי אינם שוות בכל מקום וכל זה הוא אם הוא חובה שיהיה המקוה מנומנס אמה על אמה ברוס' ג' ואם יהיה יותר יפסל ושעבוד בו א"ל ולא יותר כי יחסרו המים בטבילתו אבל אם אינו חובה שיהיה מנומנס מיו שהוא בעל גפס ירבה בשיעורין לאת ידי כל ספק וכן נהגין בכל המקומו' לעשותו יותר גדול מהשיעור כפלים וכפלי כפלים ואף על פי שהטובלת במקוה חסר עדיין היא בנידתה אבל אין בניה ממוזים שאף על פי שמכל חיבי כרית' הולד ממוז נדה יוצאה מכלל זה כמ"ס בפ' החולץ כי גס קדושין תופסין בה משא"כ בשאר חיבי כריתות אבל אף על פי שאין ממוז מן הנדה הולד פגום והוא מבני תשע מדות שנאמר בהם וברותי מכם המורדים והפושעים כי כמ"ס בנדרים והבועלה הוא חיבת כרת על כל ביהא וביאה זהו ראווי שאמר לענין מעשה שיבדילו המדות ולא יחשו ללעז כי מנהג הוא להסויף ולגרוע לפי צורך השעה ואין כאן וילותא דבי דינא וליכסוף איניש בהאי עלמא ולא ליכסוף בעלמא דאתי א"ש יש חשש איסור וכ"כ איסור כרת והדבר כראה לעין כי כשתשער המקוה באמות שלנו היום ותכין אותו למדת הבינים במקומות אלו המלא' שהבינים הם קטנות מהשיעור הרב וכשיש שני שיעורין לפניו בלתי שיש ראוי להמיר בשל תורה וכן בתוספתא דמקואות אמרו כל שהוא מד' ושיעורו מד' ס' הולכין בספיקו להמיר וכ"ש אם שיעורו ג' מדברי תורה:

### ענין לב

בריאה שנחתכה ומנאל בחלק מונגה ומאמרות האסורות אם היא אסורה דומיה דמחט דנמלאת בריאה אחר שנחתכה או אם היא מותרת דומיה דבא זכב וככל בני מיעה והחזירין מנוקבין שהיא מותרת כראה שהיא מותרת דדבר ידוע הוא שהריאה נשתנה מרא' שלה למראה הפוסל היתה דיניה וכיוצא בזה וה"כ הרי יש כאן ספק ספיק' דאפילו ב"א סורא דאורייתא חזן מניסור ע"ז חולטין ביה לקולא כמ"ס בפ' בבלה ובזבחים בפ' התערובות ובפ' ד' אבות ולא השתכן תאל דמ"ס א"ס אכור אלא ר"ה"ב"ס התערובות ולא קי"ל כותיה ור"ג דפסילי בס"ם דוקא במקום שמא כדאיתא בפ"ק דכתובות ובאן יש ס"ם שמא כשהוליהו הבהמה לא היה נ"ה זה המראה אית' שהיה זה המראה שמא אם נפחמו אותה חזרה למראה כשר' והגבוני ז"ל הוורו בזה להקל משום דר"ח בחיי הבהמה כפוחה היא וכן אם נהפך זה הספק ככל ס"ם שערך שיתפסק כמ"ס רבתינו הגרפתים ז"ל לאמר שמא אם נפחמו אותה חזרה למראה כשר ואת"ל שהמראה עומד בעינו שמא אחר שהוליהו מהבהמה נשתנה המראה הזה ובין דקי"ל שבה"מ אחר שנשתנה ה"ז בחוקת היתר כל טעדין דמשכחת להיתרא אין לך לאוסר' שהתורה חסה על ממונס של ישראל וכן אמרו ספק קנייא ספק שוגרא אימא קניא לפי שאנו תולין במלתא דשכיחא טפי וכמ"ס בההיא חיתרתא דהוא משגרת ברעה בתרייתא דלא חיישין לחוט השדרה שמא נפסק ותל' בשגרונו ממש דשגרונו שכיח טפי מנפס' חוט השדרה וגם כאן יותר הוא מניו טעמי המראות לאחר שנשת' וכשתהא ולא קודם שחיה מה שאין לומר במחט שנמלאת בריאה החתוכה שהרי הרעה חוקתה דודאי מחיים נכנסה בה ואין בה אלא ספק אדילמא

חלק שלישי ענין לד

חשבון

שאלה לד

עוד על הענין הנזכר למעלה: כתבת כ"ש מי שטועה בדברי הארון ו"ל שכתב שאם היה גובה המוקה ורחבו כך כך שהוא כשר שהכשירוהו לטובל בו חף על פי שלא יתכסה בו האדם וזו טעות גדולה היא שהרי אמרו בספרא פרשת ויכורו מקדשי בני ישראל יכול לטובל אבר אברת ל"כ"א ש רשת בשרו במים ובא השמש ויבאר מה ביאת שמשו כולו כאחת חף רחיצתו כולו כ"א ולא בזה הארון ל"א אלא דלאו דוקא אמה על אמה ברום ג' א"א אפילו אמה על ג' אמות ברום אמה או אמה וחצי על אמה ל"א עשעור המים בשעת גמר טבילה לר"ך שיהיה בהם מ' טאה שהיא שיעור אדם בינוני שהוא אמה על אמה ברום ג' א"א וחס חשתנה הזרה הזאת אין קפידא בדבר אבל לר"ך שיהיה בו בשעת גמר טבילה מ' טאה שהרי מוסכם הוא בכמה מקומות מהתלמוד גמ' טאה טובל במ' טאה חסר קורטוב אינו טובל כדאיתא בראשון מר"ה ובפ' הטאה בכתובות ובמנחות בפ' המנחת והנסכים ובמכות פ"ק והקורטוב הוא אחת משמונה בחינות בלבו שהוא פחות מעשירית ביאה והרמ"בס ז"ל כתב בהלכות מקואות שהוא משקל דינר זה לפי מ"ש בה' ערובין שמשקל דביעית הוא י"ז דינר ומתנה בקירוב והשמינית לפי"ה הוא ח' דינר וג' רובעי דינר ושמינית השמינית שהוא קורטוב הוא דינר בקירוב ואם יחסר שיעור זה המועט מו' טאה לא עלתה לו טבילה וכן לר"ך שיתכסה כולו בניו בשעת טבילה אפילו שעה א' מראשו יונאה והמים היא מעכבת טבילתו ולכן הזכירו הראשונים ז"ל להעמיד אשה על אשה הטובלת כדי שלא יאלו שערות ראשה חוץ למים וכן נהוג ואפי' צמיעין שהוא מטהר בכל שהוא היה או ר"י בעל התוס' ז"ל שר"ך מ' טאה לאדם כשיעור גופו של אדם בינוני ואפילו לאדם קטן מחלחל ובעי' מ' טאה ואין זה אלא כמעין דמקוה ארעה לאו חלחלי ומתחלה אלה שהרא"ב ז"ל והרמ"בס ז"ל כתבו דצמיעין לא צ"ה מ' טאה אלא שיבוא כולו במים וב' של מקואות שנינו מקוה שמיטיו מרודדין פי' שהוא רחב הרבה ויש במים שיעור מקוה אבל אין הטובל בקו מתכסה כל גופו לפי שה מרודדי' ומתפשטין כובש אפילו חבילי עינים ואפילו חבילי קנים פי' לפי שאינן כלים כדי שיפתחו המים ויורד וטובל ומ' חבילי עינים ה"ה אכנים אלא רבותא ק"ל דאפילו בחבילי עינים ש"ד חף על פי שהמ"ה ככנסין לתוך העינים הוו מחוברין והמקוה כשר והנה המקוה שהיה בבית המקדש בגג בית הפרוה לא היה רמוז כי אס' אמות במו שזכר בפ' אמר לה' המזונה ולא היה רחוב כי אס' אמה כמ"ש בפ' ע"פ וא"כ איך היה טובל בוכהן גדול ביום הכיפורים והלא כשהיה נכנס בו יאלו המים ואין טבילה בפחות מו' טאה אבל המים היו יורדין בו מעין עיטס' ושנינו בפ"ה דמקואות מעין שהעבירו ע"ג דריכה והפסיקו הרי הוא כמקוה לפי שאין מי הבריכה מחוברין למעין ולפיכך הרי הוא כמקוה ולר"ך מ' טאה אבל אם לא הפסיקו הטובל בבריכה אין לר"ך מ' טאה שדינה כמעין ומעין מטהר בכל שהוא כמ"ש בפ"ה ממקואות וכן הוא בת"כ' ומ"ה אר"ך שיבוא כולו במים ע"כ היה בו אמה על אמה ברום שלש אמות ע"כ כהב"ב כ"ש מי שאומר שאם העוקה היא קטנה וכשהטובל נכנס בה המים יולאין לחוץ כיון שהם מחוברין למים שבפני' הרי הוא כאלו המקוה גדול שהמים נתפחו למעלה והיו חיבור אלו הן דבריו והשבת עליו שלא אמרו כן אלא בשיעור עוקה קטנה בסמוך למקוה והמים מחוברין שהטובל בעוקה כאלו טובל במקוה שהמים הם מחוברים זה אמת הוא אבל אר"ך לך הביאור לסלק מעליך כל אלו הספיקות שנינו במקואות ג' מקואות בזה"כ ובה"כ ובה"כ מים שאובין וירדו וטבלו ונתערבו המקואות טהורים והטובלין טהורין עוד שנינו שם והביאורו בפ"ק דיבמות ובפ' תר"ה דהגנה עירוב מקואות כשפותרת הגוד בעובייה ובחללה כשתי אצבעות חזרות למקוה עוד שנינו שם כותל שבין ב' מקואות שנשדק לשתי מטרף לערב אין מטרף עד שיהיה במקום אחד כשפותרת הגוד עוד שנינו שם השדה והתיבה שבים אין מטבילין בהם כמה שהם מפני שהמים מעורבין וכן בספר חומר בקדש מוכיח שטובלן בכלי שבתוך המקוה אס' הוא כשפותר הגוד נקוב

עוד שנינו שם עוקת המערה אין מטבילין בה א"כ היתה תקוה כשפותרת הגוד מכל אלו המקומות נראה שאין מקואות מתערבין בפחות משפותרת הגוד ור"ת הקשה שהרי נ"ר בהרה"ק מקומות דבפחות משפותרת הגוד היו חבור שהרי שנינו מטבילין את המקואות העליון מן התחתון והרחוק מן הקרוב כיגד מביא טבילין של חרס או של אבר ומניח ידו תחתיו עד שהוא מתמלא מים ומשש ומשיקו אפילו כשערה ודיו וכן במס' טהרות שנינו הגיעו והקטפרס ומסקה טופח אינו חיבור ומייתלה בגמרא בפ"ק דגיסין ובפ' בתרא דע"ו ומשמע דטופח ע"מ להטפוח הוי חיבור ולא בעיני כשפותרת הגוד וכן בפ' חומר בקדש וכן במסכת פרה מוכח דבקליפת השום הוי חיבור וחלק בזה ר"ס ז"ל דכשהמים מתערבין דרך נקב או דרך פרצה של מעלה שיעור המים כשיעור הפרצה בין לכשפותרת הגוד בין לקליפת השום בין לר"ה בין לרבנן וכי פליגי במים לפי מלמעלה מן הכותל בלא פרצה דרבנן בעי בקליפת השום ולר"ה סגי בטופח להטפוח ולענין הגוד שלפניו זולת החיבור יש ענין אחר והוא ענין החילה שאין טובל במקוה זולת ואם כותלי החדר שבו הוא עוקת המקוה הם סמוכות למקוה ושהמים הם לפים בשעת טבילה ויולאין חוץ לעוקה הם עומדין באשבורין והכותלים מעכבין וחילתם בלי ספק שהמקוה כשר והטובלים טהורין והרי הוא כעוקה קטנה בתוך מקוה גדול שפטובל בתוך העוקה ויולאין המים לתוך המקוה הגדול שהטובל בו הוא טהור כאלו לא היתה שם עוקה שאפילו כלי שהוא בתוך המקוה ויקב כשפותר הגוד הטובל בו הוא כשר כיון שיש שיעור מקוה בשעת גמר טבילה שאם יחסרו המים בשעת גמר טבילה לא עלתה לו טבילה ולא פליגי רבנן ור"ה עפ' אין דורשין במקוה מ' מ' מ' וטבלו זה אחר זה ענין דרבנן אמרו דראשון טהור ושני לא עלתה לו טבילה לפי שחסרו המים בעלייתו של ראשון ור"ה פליג ואמר שאם רגלו של א' במים שהשי ג"כ טהור משהו דאמר' גוד אחית וכלו המים שבגוף הראשון ירדו למקוה דרך רגליו והווי חיבור אבל אם אין רגליו של א' במים אפילו ר"ה מודה שהשי לא עלתה לו טבילה שהרי חסר המים בעבולתו של א' ואף ר"ה מודה דמנומחה לטהרה לא אמר' גוד אחית והעולה מזה לענין הגדון הוא שאם כשיד הטובל לטובל ונתפחו המים יולאין לחוץ וכותלי החדר עכבוהו ומחילת המים שהטובל עלתה לו טבילה חף על פי שלא נשאר בתוך המקוה מ' טאה כיון שיש מ' טאה בין למעלה ובתלי המקוה אין כותלי החדר מעכבין וחילתן בשעת טבילה בזה לא עלתה טביל' דמי מקוה אין מטבילין בו מחילין אלא באשבורן והווי ששנינו במקואות נוטפין שעשאו וחילין סומך ואפילו מקל ואפילו קנה אפילו זה אפילו זה יורד וטובל דר"ה או ר"ה או א' כל דבר שהוא מקבל טומאה אין מחילין בו ופי' ר"ס ז"ל נוטפין שעשאו וחילין ענין מקוה שנפרץ על פתחו ומימינו יולאין וחילין חסור לטובל בו דכיון שמי המקוה נעטרו והתחילו ללאת הרי הוא טובל במקוה זולת אפילו ישר במקוה מ' טאה אחר שיאלו הוזהר מ"ה משתא מיהא הוא טובל באם במים העליונים שכן וחילין זה פי' ר' משאו ז"ל והר"ב ז"ל בשער המים הארוך שלו ר"ה דרבעוד זולת לא יטובל שנגעו המים וחילין ואין המים הנוטפין מטהרין אלא באשבורן ולא משום שלא יחסרו המים מארבעים טאה קאמר אלא אפילו היו שם מ' טאה ואפילו כמה לפי שנגעו כוכן וחילין ובקתני נוטפין שעשאו וחילין דלחמה פעמחא משום וחילה הוא עכ"ל ואף על פי שהר"אס ז"ל סובר שאין זה אלא כשלא נשאר במקוה מ' טאה אבל אם נשאר במקוה מ' טאה טובלין בו חף על פי שהוא זולת וגם הרמ"בס ז"ל יש לו פ"ה במשנה זו וכן הרא"ב ז"ל בס' בעלי הגפש אבל מייבנים ראשון בין הרים גדולים להקל באיסורי תור' ובחיוב כרת בזה שהראשונים ז"ל החמירו ובהם שאפשר לתקן ללאת ירי כל הספיקות וכל זה הוא אפי' שאר במקוה מ' טאה אחר טביל' אבל אם לא נשאר במקוה מ' טאה הכל מודים שלא עלתה לו טבילה ואין המים הפנין משלימין למ' טאה אפילו הן מחוברין כיון שאין להם בחוץ כותלים מעכבין אולם מלחמה שאין חיבור כזה משלים למקוה ובמסכת מקואות שנינו והביאור בפ"ק דיבמות מעשה בשוקת יהוא שהיתה בירושלים וכל טהרות שביחשלים נעשות על גבה ושלאו ב"ס והרחיבוהו ובפ' ע"פ כשהקשה להם בגמרא הרא"ך היו מטבילין השלחן שהיה אמה רחבו

דרכו ודמו שאותו בים בראשון ומחזירין הרחיבו ופרי עב

האדם והוא מסו המזונה וידענו ובלהוה ושל תורר ארבעים הארבע היתר בג והרמ"בס ס"ח ודר ארבעה ז"ל א"כ ד' ארבע י ומלי חמו וחלי א"כ שש כ' הסאה ו אמה על לון ו' ל' טפח טפח ממ ארבעות על זה על רוס בינה ומ יומר ק' אכל רבי וכתובה וחלי א"כ השלים ה והרס ה וחלי חמו ארבעים עב

במרא ד מלרים שלישי תורה ו' שחמור מ"ח פ"ו שמשקלו כלים ו' קידושין בפ' המ שגור ה הוא אינו בלי כר

דחבו במקוה שאינו אלא אמה והיו סוברים לו דשל פדקים הוא ודחו שאם ח"ה להטבילו במקוה של אמה על אמה היו מטבילין אותו בים שעשה שלמה שהיה מחזיק ק"ן מקואות כמו שזכר בראשון מעירובין הרי שללתי ידי כל הרקין היו מתקנין ומרחיבין ומחזירין אחר מקואות רחבין ואחס ג"כ ללאת ידי כל הספיקות הרחיבו המקוה ותלאו מכל עסק ושטנה אל רחובות וירחיבו לה לבס ופריסתו בדרך ותאמרו מלאנו מים חיים הם למזל איהם :

ענין לה

כבר כתבתי לך כי שיעור התורה הוא אמה על אמה ברום ג' אמות כשיעור גוף

האדם ורו"ל אחר קבלתו או דקדקו כשיעור מים כזו"מ סאה וכן הוא מפורש בגמרא חגיגה בספ"ק ובפ"ע ע"פ ובפ"א אמר להם הממונה ואחר שידענו שאמה על אמה ברום ג' אמות הם מ' סאה וידענו כי האמה היא בת' ו' טפחים והטפחים ב' ד' גודלים ובסאה ו' קבין ובקב ד' לוגין ובלוג ו' ביצים משם יאל לנו דרביעי' של תורה שהיא ביצה ומחלה הוא אצבעיים על אצבעיים ברום האצבע יאל לנו כל השיעור' מכוונין והאצבע הוא הביטוי לא היותר גם שבבני אדם ולא היותר דק אלא מה שבין האם אל הדק והרמ"בס ז"ל דקדק כשיעורו להשיבו כשיעור ב' שיעורות כמ"ס ב"ה ס"ט ודרך קצרה לדעת כי אצבעי' על אצבעי' ברום אצבע וחומש אצבע הוא שיעור רביעית אמה על אמה ברום ג"ה מחזיק מ' סאה וג"ה א"ה י"ח טפחים ובכל טפח יש עשרים חמישיות אצבע כי הוא אצבעות בגודל כל אצבע נחלק לחמשה חומשין וכשטול מהם ד' ח"כ יהיו י"ח חמישיות אצבע תחסר מהם רביע שכן ד' חומשין וחצי חומש ישאר י"ג חומשין וחצי חומש שהם אצבעי' על אצבעיים וחצי אצבע וחומש אצבע נעשה כן במים שכן מ' סאין נטול א"ה ח"כ שהם כ' סאין וגחשך מהן רביעי' ישאר סאה ומחלה שהם ט' קבין כי הסאה ו' קבין וט' קבין הם ל' לוג כי הקב ד' לוגין ח"כ כלי שהוא אמה על אמה ברום אצבעיים וחצי אצבע וחומש אצבע מחזיק ל' לוג' ואמה על אמה הם ל' טפחים כי האמה היא בת' ו' טפחי' ח"כ ל' טפחים ברום אצבעי' וחצי אצבע וחומש מחזיק לו' לוגין כל טפח מרובע שהוא ד' אצבעות על ד' אצבעות ברום אצבעי' וחצי אצבע וחומש אצבע מחזיק לוג חצי הוא אצבעיים על ד' אצבעות על זה הרום מחזיק חצי לוג חצי זה שהוא אצבעיים על ד' אצבעים על רום אצבעי' וחצי אצבע וחומש אצבע מחזיק רביעית לוג שהוא ביצה ומחלה ובפ"י רבי' שמואל ב"כ יש דרך חמרת קצרה לא שואת יותר קצרה ובהל' הרי"ף ז"ל יש דרך ארוכה והיא ג"כ בגמרא אבל רבי' שמואל כתב שאינו לשון התלמוד אלא מלשון הלבו' גדולות וכתב בראי' בתוך התלמוד וחס אצבעי' על אצבעי' ברום אצבעי' וחצי אצבע וחומש אצבע הם רביעית שהם ביצה ומחלה כשתחסר השליש מהרום שהוא שיעור חצי ביצה יהיה הנשאר שיעור ביצה והרום הוא י"ג חומשי' אצבע וחצי חומש והשליש הוא ד' חומשין וחצי חומש יהיה הנשאר ט' חומשין שהם אצבעיים פחות חומש ח"כ אצבעיים על אצבעי' ברום אצבעי' פחות חומש הוא שיעור ביצה :

נחשת יהי במשקל האיסר האקי נחשת זו קבלת הגאונים ז' ל"כמ"ט הרי"ף ז' ל"כמ"ט קדושין ולפ"ו משקל רביעי' שהיא י"ז דינר וחצי משקל כל דינרו' וזוים הנקראים זוים גדולים שהם ד' זוים חדשים יהיה ט' זוים חדשים מהיין שהם מא' קיות האורפים ג' אוקיות והר"ם ז"ל שקל העומר שהוא מ"ג ביצים ושליש' שהם פ"ו סלעים ושני שלישים כי כל ביצה משקלה ב' סלעים שהם ח' דינרין כמ"ס בה' חלה חס כן ביצה ומחלה הם י"ב דינרין שהם מ"ח זוים חדשים כי כבר הוכחנו כי דינר משקלו ד' זוים חדשים ואם ביצה ומחלה מהקמת אין משקלה אלא מ"ח זוים חדשים והמים ביצה ומחלה משקלם ע' זוים ח"כ המים יותר כבדים מהקמת יותר מהשליש כי שליט מ"ח י"ז כשהוספו י"ז על מ"ח יהיה ס"ד והמים משקלם ע' יש יותר ו' זוים על שליט שהוא שמינית מ"ח שהוא קרוב למחצית מ"ח בין הכל שהרי כ"ב היתרי' על מ"ח קרוב לחצי מ"ח הם' והר"ם ז"ל שכתב כי העומר הוא פ"ו סלעים ושני שלישי' סלע לא היה צריך אלא ב' חומשי' סלע דמ"ג ביצים וחומש ביצה הוא שיעור חלה הכל הגדיל המדה מפני שיש ועוד כדי שישאר בעיסה שיעור עומר אחר הרמי' חלה ויהיה לפי השיעורין האלה משקל העומר מקמת מוצרים אלק שפ"ו זוים חדשי' בקרוב לפי שיעור י"ז זוים חדשים בסלע כמו שהתבאר שהם כ"ט אוקיות בקרוב ואנחנו שקלנו קמח שלנו ומלאנו משקל ביצה ל"ג זוים ושליש ושקלנו המים ומלאנו משקל ביצה ל"א זוים ורביעית זו ויהי משקל המים יותר קל ממשקל הקמח ב' זוים ורביעי' שלישית זו בכל ביצה וההבדל בזה הוא בין קמח מזרים לקמח המקום מפני דקדוק העיסה שהם טומאין בריחיים של מים והוא דק כאבק וחילו טומאין בריחיים של בהמה והוא גם וכד' והין ההבדל הזה מפני שהמים שלנו יותר קלים אדרבה מין גילום יותר קל מן מכל מימות שבעולם כמו שהעידו הרופאים ח"כ חס מדת העומר של קמח מזרים הוא משקלו כ"ט אוקיות בקרוב יהיה מדת העומר מהקמת שלנו שהוא קרוב לחצי משקלה יותר משמו' אוקיות מאוקיות העטרים' במס' כלים בפ"ב כתב הר"ם ז"ל בפ"י המשנה שהרביעית שהיא י"ז דינר וחצי משקלה ט' דהם מזרים וכן בהל' חלה כתב פ"ו סלעים וב' שלישים הם המאות ועשרי' זוים מזרים יראה מזה שהדינר משקלו זו וחצי מזוים מזרים גדולים וההזוים הקטנים משקלו ו' זוים ח"כ יש בזו הגדול ד' זוים מאלו הזוים הגדולים הנהגין אללנו שהם ב' שלישי' הואו החדש לפי מ"ש במס' שביעית יראה כי הדרכון יש בו ל' שיעורות והם י"ז דרכון באוקיות וי"ז אוקיות בליטות ותהיה הלטר א כ"ד זוים חדשים משלנו כל זה כתבתי קודם שהפתיחו הזוים והוא שכל יבין דבר מתוך דבר לפי משקל הזוים שבכל זמן :

ענין לו

תלמאסין: כתבת כי מ"ש שבידו שלמי אמרו שלא היה הגם שלא אירע קרי לכ"ג אלא במקדש ראשון כי יראה לך שהוקשה להם איך אפשר שיעשה גם למי שאינו הגון כגון רוב כוהני בית שני עד כאן לשונך :

והנה

אמה בזה סותר דברך הראשונים שכתבת שלא היה הגם לכבוד ב"ה אבל עם כל זה אין הדבר כן לא הורכבו בירושלמי לומר שלא היה הגם במקדש ב' מפני שאין הכהני' הגונים חלילה להם לו כן שאם היו הכהנים רשעי' מאריכין ברעתם היה אפשר לומר כן אבל כבר אמרו בפ"ק דיומא' כי לא הוציא כל א' שנתו ובשנה אחת ביום א' בשנה אם לא אירע קרי עם כל אותן השמירות שאמרו בגמ' אין הדבר פלא עד שנייחס אותולנס והגם היה ראוי לדקיקים המאריכין ימים כשמעון האדיק מ' שנה ויוחנן כ"ג קודם שנעשה דקוי כדאיתא בפ"ה ת"פ שנה ור"א בן חרסו' י"ח שנה וגם קודם שמעון האדיק יהושע הכהן הגדול ובגמ' ירוש' י"ח שנה ואלשיב כמ"ס שמשו בימי דריוש הפרסי כמ"ס ב"ה עזרא והו' ל"ד שנים כמ"ס בפ"ק דע"ו וכן שמעי' בנו של שמעון האדיק כמ"ס בסוף מנחות ו' בני קמחית בפ' האזיאו לו את הבק' ור' ישמעאל בן אלישע ז"ל בראשון מברכות וכן ר"ב ב' בסוף בית שני שגר' בספרי ובתוספות פ' שהיה כ"ג ויוחנן בן גבריאל ופנחאי' רבו כמ"ס במקום שנהגו שהיו לדקיקים והאריכו ימים בזה היה נר' הגם ואף ישמעאל בן פאבי שמו אותו פ' מקום שנהגו עם אותן בעלי זרעות של בית בייתום ושל בית חנין ושל בית קתרום ואמרו שהיו בעלי אגרושין כבר מנו אותן עם הדקיקים בפ"ק דיומא' וכן בפ' מקום שנהגו אמרו כי היה כשר וכ"כ רש"י

ענין לו

לפי מה שכתב הר"ם ז"ל בהלכות ערובין משקל הרביעית הוא מהמים או מהיין י"ז דינר וחצי ובפ'

כתרא דפיהה בפ"י המשנה כתב כי דינר משקלו ששה זוים מווי מזרים משקל כל אחד י"ז גרעיני שעורה וא"כ זה הואו שלנו שהוא ב' שלישי' הואו החדש ששה מהם הוא משקל דינר שהוא רביעי' משקל של תורה וא"כ זהו מנה שהזכירו חז"ל שם מנה כסף דינר וכן הפונדיון שאמרו חכמים שיש שני פונדיונין במנה כמ"ס בפ"ק דקדושין והם מ"ח פודיונין בשקל כמ"ס בערכין הואו הואו הקטן שנוהג עכשוו שמשקלו ח' גרעיני שעור' וכ"כ הר"ם ז"ל בפ"י המשנה בפ"י ממס' כלים ובפ"א מהל' שקלים וכן האיסר שהוא חצי פונדיון כמ"ס בפ"ק קדושין הוא משקל ד' שעורות וכ"כ הר"ם ז"ל בפ"י בסדר טהרות בפ"י המשנה ובפ"א ממוסכת שביעית נמצא שהואו הקטן שבקטנים שעובר היום אללנו שהוא חצי זו קטן חס' יהיה במשקלו ד' שעורות הוא איסר האיטלקי כגו' בש"ס נמצא שהפרטה שהוא אחד משמנה באיסר האיטלקי אינה אלא חצי שעורה כסף קני מעורב ב' חלקים

רש"י ז"ל שם וכן באחרון מסופה וכן בפ"ק דיומא וכן בתוספת דפר' נ"ה שהיה גדול בתורה וכן בסנהדרין וגם במשנה זכור ע"ס משה ונזרה ושמועון הגדיק ויוחנן כ"ג ואליהו בן הקוף והגמאל המזרי וכו' שכולם היו דיקי' ראויין לגמ' ואף אותן שהזכירו בכלל המתמני' בשביל המומן דיקים גמור' היו שהרי בפ' הבע"י אמרו על יהושע בן גמלא קטרייתא חזי' הכא ופרש"י ז"ל קשר של רשע' מפני ששינו כתיבתו כ"ג ולא שינו ונטוה ואמרו בגמ' תרקה דדיכרי עיילא מרתא בת בייתוס לינאי מלכא לאוקומי יהושע בן גמלא בכתיב דרברי ואפי' הכי הזכירוהו לשבח בפ' לא יחפור ברס זכור אותו יהושע לטוב ויהושע בן גמלא שמו שאלמלא הוא נשתכחה תורה מישראל וכן בפ' ט"ל הממונה הזכירוהו לשבח שע"י גורלות של זהב ואמרו עליו ועל בן קטין שהיה כ"ג זכר דיקי לברכה וא"כ ראוי לגמ' שהיה ח"פ שהיה מהפלה דרין הא למדת ח"פ שאמרו עליו בגמ' בבבית ירושלמית ושנות רשעים תקוצרה לאו רשעים ממש אלא שלח היו מתמני' הכן בן קטן ככתיב בית ראשון וכן אמרו בירושל' אבל בשתמלק זה מהם דיקים גמורים הן והיו ראויין לגמ' שלא היו זכחם של ישראל ב"הב צמח רשעים תועבה אבל תפלתם בבית קדשי הקדשים הית תפלת ישרים רגזו ואם נמנא ח' מהם לדוקי כבר נגף ביומו ונכנס אחר תחתיו כמ"ס בתלמוד בבלי ירוש' ולא מלינו שמוה העזרה בבי' שני' אלא מפני יששכר איש כפר ברקאי ולא מפני שהיה רשע בלתי ראוי לגמ' אלא דהוא נרדף ודיה בשיראי כמ"ס בסוף כריתות ובמקום שהגבו ושלקיה למטרסמיה בהאי עלמא שהיה מולול בכבוד שמים מפני כבודו והיתה חליצה כמו שפרש"י והתו' ז"ל ואם היו רשעים כהני בית שני כמו שעלה בדעתך שלא היו ראויין לגמ' למה לא נזחה העזרה עליהם וכמה מקומות ביומא לא בכתיב בית ב' אמרו מפני כבודו של כ"ג והיו אומרים לו חפ' הסגן אישי כ"ג וכן העוש' שליחות באותו יום אומרים לו כשמלאו בשוק אישי כ"ג עשינו שליחותך וזה כדי לכבדו בפני העם ואף באותן פלה דרין שהרי היו אומרים לו אישי כ"ג שמה לא למדת וכל ישראל היו מלויין אותו כשיולא מן המקדש וא"כ ראויין היו לגמ' והם היו מתמנים מפני מומן ושנאין זה את זה עון זה עון כולל היה לכל ישראל בבית שני ואין אחד דיקי בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא:

**זמרה**

שהזיקים ביה שלמי לו' שזה הגם לא היה אלא במקדש א' לא מפני זה אמרו בן אלה מפני שהיו מתקיינין לו כהן ומיניעין ממונו כל מהכל המרגיל קרי וקורן לפניו חס לה יב"ב בית יב"כ כדי שישמור את עצמו והיו מעסיקין אותו כדי שלא תהא שינה חוטפתו ואם היו סומקין על הגם לא היו נריכין לכל זה ע"ב אמרו כי הגם לא היה במקדש שני ולזה היו מתקיינין לו כהן אחר מפני קרי זכפי' אמרו שפני הקרי היו מתקיינין ששם שאלו למה לא חששו שארע קרי בשניהם כי מפני עומות אחרת לא היו נריכין להתקין לו כהן אחר כי היה אפשר להשמר מזה אבל מפני הקרי שהיה חונם היו מתקיינין לו כהן אחר כיון שלא היה שם גם ואפי' לשמעון הגדיק ולשאר כהנים הגדיק' היו מתקיינין כי משנה שלימה שיעו לכל כהן ולא פרישו ב"ן כהן לכהן ומעשה דיוסף בן אילם יסייע לו' שמפני הקרי היה כמ"ס בירושלמי אלא שבירוש' יש מי שזומר שאפי' תאמר שהגם היה בבית ב' אפי' היו מתקיינין כהן אחר והיו משמרין אותו כל אותו שימור שלא יבוא לידי קרי שלא לסמוך על הגם משום לא תנסו את ה' ז"ל הירוש' וזה מורה שהגם היה בבית ב' ועולה לשני' מקדשים כי בשניהם היו מתקיינין והוא עולה ויפה דהכי אמרי' בפ' תמיד נשחט דלא סמכי' הניסא ומעשה דיוסף בן אילם מפני קרי היה:

**עוד**

כתבת שאין לסמוך על הירוש' בזה כי לא היה בן מקדש ראשון למקדש שני אלא ה' דברים שהזכרו בגמרא שחמר בית שני והם ארון ופרוכת וכרובי' ואש ושכינה ואורים ותומים ע"כ ואין לדמות הירוש' מפני זה כי גם הם מודים בחלוה' דברים שחמרו בבית שני כמ' שמדר' חיות שהיא אגדה ירושלמית וכן בגמרא העניות בפ' סדר תעניות כ"ד ובפ' אלוהן הגולין אבל גם זה שלא אירע קרי אינו כיוצא בחלו' שאלו ה' דברים היו חסרון כבוד לבית כמו שגרמו בחסרון ה"ה וארצה בו ואכבדה חסר ה"ה כדאיתא בפ"ק דיומא אבל חס היו משמשים שני כהנים ביום אחד און זו חסרון כבוד בית שני מבית ראשון כי גם בבית ראשון היה אפשר בן מפני עומא אחרת ואם היה בבית שני מפני קרי אין זה מפורס' כי הכהן עצמו היה כוסה קלונו אם אירע בן בקעת

שני ואין כאן חסרון כבוד שיהיה כמו בה' דברים הנזכר המפורסמים בכל זמן בית שני' ומה שהקשיה לענין המלכות והב שהיו עושים פירות באחד ולא בשני ותורת מפני שהיה גם קבוע ולא היה בב' אלא באחד כמו חרון וכפרת וזו טענת גדולה דבגמרא לא אמרי' הכי אלא למה לא מכו אותם כפי' במשנה נדבשים דקביעו לא חשיב אבל בדברי' שבין אחד לשני כמו שזכר חרון וכפרת וכרוב וכו' לא מנו ח' לפני והב זה יסייע מ"ס ששלה מכו חרון מה שהו חסרון כבוד לבית חבל מה שאינו חסרון כבוד לבית כמו חילגו והב ולא אירע קרי לא מנו קף על פי שהיו נכסים ולא היו בשני:

**עוד**

כתבת ואשר יראה לי בסבת הגם הוא והיא המחו ר' אבהו שהגם הזה היה קעשה מפני שפרישת כ"ג מביתו ז' ימים היה מן התורה ושומר תורה לא ידע דבר רע והפורע מן האשה ז' ימים חס הוא ברה' אולם וקרב לדודי הוא קף על פי שלא יסרה שיבוא לידי קרי ולכן היה נעשה הגם הוא כדי שלא יתטוה ברשות התורה אשר מנעתה מן האשה ז' ימים ותבוא לו תקלה בשבת ונפילת מעלה ע"פ התורה ולכן לא התירוהו הגם הזה במומא אחרת כמו שקרה לבן קמחית וזהו סותר שהגם היה נעשה לכל כהן' וכל זה טעות כי הפריש' היתה מן התורה אבל הפרישה מהשתו אינה מן התורה כמ"ס בגמרא יומא בבלי וירוש' ויכולה היתה אשתו לישן עמו בלשכה כל ז' הימים ויטבול עי' לקריו ויעריב שמשו וישמש למחר וכן פרש"י ז"ל אבל פרישתו מביתו הית' גזיר' דרבנן שמה תמלא אשתו ספק כדה ויטמא ז' ימים שלמים כ"ג בגמרא בבלי וירושלמי והרי לא בזה לו תקלה ע"י התורה כי התורה לא מנעה לו אשה וברשות התורה יכול לבדול עד שיהיה כביצה המומרת שלא יבא לידי קרי וחכמים שאסרוהו לו אין בידם לעשות לו גם שלא תתאר לו נפילת כבוד מפני גזירתם ומה שלא נמשך גם זה בשאר עומות לפי שהעומה היוצאה מגופו היא מגונה משאר עומות ואף החמירה זו התורה לכבוד המקדש לשלוח מהמקדש יותר מעומות המת החמורה שמת אינו משולח מומנה לוייה וכ"ס מומנה ישראל וכ"ס טומא מת ובעל קרי משולח מומנה כמ"ס בסוטה פ' היה נוטל ובפסחים פ' אלו דברים זכרונ' תמיד ובראשון מכלים ובתוספתא דספרי' וחלת חל' מותרות לכהן טומא מת ואסור' ליוצאת טומאה מגופו כדאיתא בבכורות פ' עד כמה ולא יעלם זה אלא ממי שאינו רגיל בתלמוד' וכ"כ ב"ה' פרישתו לקדושה והרואה קרי אינו קדוש וכן במעמד הר סיני היתה פרישה מאשה לקדושה ע"כ הוצרך הגם הזה לכבוד כ"ג יותר משאר עומות וגם להתקין כהן אחר מפני שאר עומות לא היו נריכין לפי שיכול הכהן להשמר מהם אבל טומא' קרי הוא מוגנה ונריכה גם והוא חונם ונריכה תקנת כהן ועם היות דברים אלו שחמרת טעות בראייה מהגמרא' אבל הסברא עצמה היא חסון שלא היה כ"ג הנכנס לפני לפטים וגדול מחסיו בתורה לפי התורה כמ"ס בפ' קרי שמוך ביומה בירושלמי בגלגדי כמ"ס בפ' הערל ובשבת פ' שאל ומוני חלל אשתו כתרנגולין שיבוא לידי קרי מפני פרישות ז' ימים ושתבטיחו התורה לעשות לו גם ואדרבה אפילו ה"ל קך פרישתו הוא רפואה לו וכאמרם ז"ל בפ' החליל משביעיו רעב מרעיבו שבע ואמרו זה על דוד בענין בת שבע בפ' חלק:

**עוד**

כתבת שאין לסמוך על הירוש' בזה כי לא היה בן מקדש ראשון למקדש שני אלא ה' דברים שהזכרו בגמרא שחמר בית שני והם ארון ופרוכת וכרובי' ואש ושכינה ואורים ותומים ע"כ ואין לדמות הירוש' מפני זה כי גם הם מודים בחלוה' דברים שחמרו בבית שני כמ' שמדר' חיות שהיא אגדה ירושלמית וכן בגמרא העניות בפ' סדר תעניות כ"ד ובפ' אלוהן הגולין אבל גם זה שלא אירע קרי אינו כיוצא בחלו' שאלו ה' דברים היו חסרון כבוד לבית כמו שגרמו בחסרון ה"ה וארצה בו ואכבדה חסר ה"ה כדאיתא בפ"ק דיומא אבל חס היו משמשים שני כהנים ביום אחד און זו חסרון כבוד בית שני מבית ראשון כי גם בבית ראשון היה אפשר בן מפני עומא אחרת ואם היה בבית שני מפני קרי אין זה מפורס' כי הכהן עצמו היה כוסה קלונו אם אירע בן בקעת

יבואו לי' לא ב' שמשל' שהזכירו כמ"ס בפ' על השלח אם יפסל לריכין ר' כדאיתא הושלח וברוש' ב' ובפ"ד דה' בפ"ק דיו' אבל היא

**עוד**

שמן החוד יפסלו בס' והיו בחין בטומאת אובליו ש' בגמ' לא' אלא בגמ' וכן דהכלין ר' סוגיא דג' דמתכ' ד' דס' אפי' ש' הדין מורה יהושע דבי כחכמי בטומאה ש' ש' חכמים חכמות אלו יהושע ומס' בטומאה כ' צדור בטומ' ובימות וב' הוא נושא ו בפ' הקומץ ורבנן פיר' בטומאת ז' אמרו שם ש' קרבן אינו מרצה דהיא משכ' וכלה הדין זריק' הדם ז"ל פ' ד' מ' רבי יבמע' העומר ונט' דטומאה ד' שאם טומא' בללו בלמו' כ"ג ופר' ז' לאו בטומא' או כהני' הרמז' ט' והבנת ט' בלכוד בין' התורה היא המזבח מק

יבוא



הלך שלישי

חשבין

שאלה לו

לה' ומתוך אליה דר' וכל כה' דה' הלכה כר' ע"כ לשוק  
 ויש בכלן הדבה דברים נעלמים שגרה דה' שהכללים המסורין  
 לבנו גמ' בפסקי הלכות מדברי האמוראים שלא היה דעתם  
 בהלכתא למשיחא דהא בסנהדרין בפ' ד' מיתות ובזבחים בפ'  
 ב' אקשי' הלקחא למשיחא וצ"ע דבקצת מקומות פסקו הילכתא  
 למשיחא ולא הקשו כבר הרגישו בזה והרמ"בן ז"ל בחידושי שבת  
 פ' המילה אמר כיון דאקשי' בחד דוכתא לא חיטריכי להקשות  
 בדוכתי אחריני ומתרי' בכל דוכתא כדמתרי' בפ' ד' מיתות  
 ובתוס' אמרו דבר אחר אבל מ"מ הכללים הסתומים נד' שאין  
 בכלל הילכתא למשיחא שאין להמוראי' להכניס ראשן בזה שיעשה  
 מלך המשיחא דיו וכו' ש' בגדה פ' תינות לכשיחיו ומה רבינו  
 עמיהם ואמרו בפ' ק' דיומא לכשיחיו אהרן ובניו ומרע"ה עמיהם אבל  
 כל זה הוא בפסק בין יחיד ליחיד שאין האמוראים כוללין כלליהם  
 ענין הלכה כר"ע מחבירו וכיוצא בו הלא בהלכות הגהגות בזמן  
 הזה והלכתא למשיחא לא היו כוללין כלליה' אבל לפסוק כרבי  
 לגבי יחיד שהוא מלוח מן התורה משום שנאמר אחרי רבים להטות  
 שנאמר גס ע"כ כמ"ש בפ' כ"ב בלי ספק יש לשמור זה הכלל אפילו  
 בהלכתא למשיחא ואם בכללי הפוסקים בין יחיד ליחיד נכנס זה  
 הלכתא למשיחא לא היה הרב ז"ל פוסק כר"ל בעיר הגדולה לגבי  
 ר"י משום דסוגיא דשמעתא דהנהו כותיה שהרי בהנהו תלת  
 דפסקי בפ' החולין כר"ל לגבי ר"י איכא חדא דתניא כותיה ופ"ה  
 אנטריכו בגמ' למיכלל בהדי איך דלא תניא כותיה ומשמע מהא  
 דליבא שט דוכתא דקי"ל כותיה דר"ל ואפילו מסתיימה מלתיה  
 נכונה דתלמודא הלא בהנהו תלת וכ"כ רבי ברוך הכהן ז"ל בפ'  
 התרומה בהל' ע"ב וכן פסק הר"ף ז"ל בפ' כ"ג לענין מעשה לפס  
 לגבי ר"ל ור"א ע"ג דאתחבר ר"י מהאי טעמא וכן פסק רב אחא  
 משבחא וכן הסכימו האחרונים ז"ל הרמ"בן והרש"ב והרא"ש ז"ל וכן  
 פסקו התוס' \* א"כ ויה שפסק הרמ"ב ז"ל כר"ל בענין עיר  
 הנידחת אם היו הכללים גס בהלכתא למשיחא לא הי' לפסוק  
 כמותא אע"ג דסוגיא דשמעתא כותיה כיון שלא כללו בהדי הכך  
 תלת דהא בהנהו תלת איכא חדא דתניא כותיה ואפ"ה אנטריכו  
 למיכלל בהדיהו הלא שגרה לפ' שאין כללי הפוסקים שמורים  
 בהלכתא למשיחא ולפ' איכא לפסוק כר"ל משום דמסתייב מילתיה  
 אע"פ שלא כללו עס אהרן ג' ודבר זה לריך תלמוד וענין גדול  
 בתלמוד שמי' פוכקי' הלכות בהלכתא למשיחא בפ' התכלת ובפ'  
 \* יוחסין ובפ' ק' דיומא גבי כ"ג שארע לו קרי ומינו אחרתחתיו ובפ'  
 המזבח וקדש אבל דברך באו בלי שורש' ובפ' אלו קן הלווקין  
 איפליגו ר"י ור"ל בטמא שנגע בקדש דר"ל ס"ל דלקי ומניא כותיה  
 ולא פסקה הרמ"ב ז"ל והרב ז"ל פסק כחכמים מן הדין והרא"ב  
 ז"ל לא השיג עליו בזה והגוטה ממנו נוטה מן האמת וכו' ל"ל לא היה  
 זכור לפסוק מפני הסיוע המסתייע מן הגמרא אם הכללים הם  
 אפי' בהלכתא למשיחא הלא שאין אותן כללים בהלכתא למשיחא  
 וסמך על סיוע התלמוד ואלו היו דברך אמת שרי פסק כר"י  
 היה טוע' הרב בזה שפסק כחכמים שאע"פ שאין לשמור השרשים  
 הכוללין פסקי הלכות בהלכתא למשיחא היינו דוקא בכללים  
 הסתומים ענין הלכה כר"ע מחבירו וכיוצא באלו אבל בזה שנפסק  
 בגמרא בפ' בהלכתא למשיחא' מי שאינו פוסק בן הוא טועה דהא  
 בזה נטיות נטה קולמוסך בדברים אלו ולפי שכתבתי לך  
 שהראשונים אמרו שהר"ב ז"ל אינו שומר הכללים אלו בהלכתא  
 למשיחא אכתוב לך לשון רבי' שמשון ז"ל כתב הרב ז"ל וז"ל ואף על פי  
 ששיטת הרב ז"ל אין לחוש מהא דקי"ל כר"ל לגבי ר"ל בכל  
 דוכתא בר מתלת דה"מ בדברים הגהגין בזמן הזה ולא בהלכתא  
 למשיחא ושיטתא דתלמודא בפ' חלק כר"ל עכ"ל ר"ש ז"ל והרמבתי  
 לפרש סתומותיו :

עוד

כתב ז"ל לענין כמותא שתי הלחם ולחם הפנים  
 מדאמרי' בגמרא מחלוקת לפני זריקה וטומא' לפני  
 שחיטה לא הוצרכו כלל בין במשנה בין בגמרא לא בסתם ולא  
 במחלוקת לפני מניח שאם נמארו קודם שחיט' שנתבט' קרבן עבור  
 לגמרי אליבא דכ"ע לפי שאין הלחם מתקדש אלא בשחיטה כדאיתא  
 בפ' התכלת ואין הכבשים קרבין על תלה א' והיה לשאר והטעם  
 שלא הוצרכו לפי שאין הדבר תלוי בכס ע"כ :

ובאמת

שאלו הן דברי תלמידי ויפה עוררת אבל בגמרא  
 נזכר למי שידוע לפרש דסתם בפ' התכלת גבי ה'

דא"י הכל מודים שאם הווקו זה לזה שהם מעבדין זה את זה  
 ואזו זיקה שלהם בשמיהו איתיה ושמיט' עושה זיקה ורומיהו  
 עד שלא שחיט' וכו' אם משחטה נטמא לחמה הדם יורק והגמרא  
 יאכל וכו' ואם ד' שמיט' עושה זיקה כיון דהווקו זה לזה בזה  
 איפסייל ליה לחם תפסול נמי תודה שאני תודה דרממ' קרי  
 שלמים מה שלמים קרבין בלא לחם אף תודה נמי קריבא בלא לחם  
 ולמוד מזה שאם הלחם מעכבת הכבשים לכ"ע אחר שהווקו  
 זה לזה בשמיט' אם נפסל הלחם נפסלו הכבשים ואם הפיסול  
 ביוצא קרבן עבור בטל ואם יא' קודם שחיט' וכיכינו שאין הלחם  
 מתקדש להפסול ביוצא אלא בשמיט' וזה בהפך דברך שכתב  
 שכיון שהלחם אינו מתקדש אלא בשמיט' אם נפסל קודם שחיט'  
 קרבן עבור בטל ואמות האו שאין הלחם מתקדש אלא בשמיט'  
 אמרו בפ' התכלת ובפ' משבועות לא פסל ביוצא ובלק' ואלו  
 הפסול הוא בטומאה אינו בטל קרבן עבור שהרי ק"ל הוא קרבן  
 בטומאה כדאיתא בפ' כ"ג הלא שיש מחלוקת אם נאכל ח' לא נאכל  
 אם הלין מרה אכילות כמו שמרנה עולין אם לא כדאיתא התם  
 ומה שאמרת ואין הכבשים קרבין על תלה א' זה אמת הוא בפסוק  
 יוצא אבל בפסול טומא' הוא נמשך לטעמתך שחשבת מחלוקת  
 ר"י ורשב"ן דפ' הקומץ וטמ' אם ק"ל חלוק בפסול הקרבה וכו'  
 פירשתי לך טעמתך בזה דכ"ע מודו דקרבין בטומאה ולא נחלקו וכו'  
 לענין חילת' ומ"ש וה' לשאר אינו מבין לאיזה שאר אתה חור  
 אם ללחם הפנים משכרת בחילת דברך ובלחם הפנים אין  
 בשר שאם יטמא הלחם יפסל הבשר ובלחם שפיגול נוטה  
 כמ"ש בפ' ב"ש בזבחים במשנה וכן בגמרא יומא בפ' הוציאו לו  
 הכף כל דבר שיש לו מתירין יש בו משום פגול ולחם הפנים מתיר  
 הוא הקומץ של לבונה כמ"ש בפ' הקומץ וטמ' ובפ' שתי הלחם ובפ'  
 ואלו מנחות באות מלח מוכח דלח' הפנים שיה לשאר מנחות ללח'  
 פגול ובפ' הקומץ וטמ' לא אפליגו ר"י ורשב"ן אלא אם הקטורה  
 מן הביצין לאכול ב' סדרים למחר אבל אם הקטירה ב' ביצין לא  
 ב' סדרים כולו מודו דפיגול ומייבין עליו כרת וכדא"י שאם ללח'  
 הפנים יש בו משום פגול הינו לחסור הקומץ הלא לחסור הלחם  
 שהרי שנינו אלו דברים שאין מייבין עליהם משום פגול הקומץ וכו'  
 וכו' כדאיתא בזבחים בפ' ב"ש ומייטו לה בפ' הקומץ וטמ' ומן  
 שאין הלחם מתקדש אלא בשמיטה אמת הוא שבגמרא אמרו דפשיט'  
 ליה לרבי יוחנן דשמיט' עושה זיקה אבל לא פשיט' להו אי תתס'  
 עושה זיקה אלא סלקא בתיקו אבל סוגיא דתלמודא בפ' הקומץ  
 וטמ' דתנופה עושה זיקה דאמרי' התם ולריבא דרי' אשמיט' תודה  
 הלחם אינו מפגל את התודה התם הוא דכי מפגל לחם לא מפגל  
 תודה משום דלא הווקו זה לזה בתנופה פי' שאין מייסין התודה  
 עם הלחם אבל כבשים דהווקו זה לזה בתנופה פי' שהרי מניס'  
 הכבשים עם הלחם מפגל נמי כבשים קמי' וכן אמרו זה בזה  
 אות' סוגיא ומהא משמע דסוגיא דתלמודא הוא דתנופה אין  
 זיקה דאלו היתה שחיטה עושה זיקה דוקא ולא תנופה אין  
 תודה לכבשי עזרת כלום דלהו זריכות' למיטני בתרייהו דהא  
 היכי דשתי הלחם מיקדש בשחיטת כבשי עזרת כדאיתא בפ'  
 הקומץ דבה ובפ' דשטות ה"ל לחמי תודה מקדשי בשחיטת  
 הזבח כדאיתא בפ' התורה וכו' שעל זה סמך הרמ"ב ז"ל בפ'  
 מהל' תמידין והרא"ב ז"ל השיג עליו ואמר א"ל ספק ה' בגמרא  
 וזכינו לקיים דבריו ועוד שהרב ז"ל דרבו לפסוק כמ"כ כמו זה  
 תימני לומר ובגמרא בפ' הקומץ יש את' ל' תנופה עושה זיקה והטעם  
 הדבר בשטות מה שלא עו' באם ל' תנופה איבא עושה זיקה  
 ועוד דהוי ספק איסורא ולחמורא ובלחמה סוגייה ג"כ יש תנופה  
 עושה זיקה' ומ"ש שם שאין כבשי עזרת מתקדשין אלא בשחיטת  
 ה"כ ליפסל ביוצא כמו שפרש' ז"ל אבל לענין מעבדין זה את זה  
 כמו שגראה מדברך אינו ענין דאי שמיט' עושה זיקה או תנופה  
 עושה זיקה ענין אחר הוא אבל מה שיש לשאול בזה הוא לחם נפסל  
 כבשים בפסול הלחם דהא אמרי' בפ' הקומץ וטמ' הלחם אינו מניס'  
 את הכבשים משום דלחם גלל כבשים וי"ל דפגול אינו אלא מחשבת  
 וטומאה הוא מנעשה ומשכרה לא חשיבא כמעשה דטומא' וי"ל  
 לפסול הכבשי' מכני הלחם שהוא גלל כבשים אבל מחשבת כבשים  
 חשיבא לפסול הלחם לפי שאין הכבשים גלל הלחם ומנא תימור'  
 דשני לן בין טומא' דמעשה ובין פיגול דמחשבה מדאמרי' בפ' הקומץ  
 וטמ' א' כיצא סברא לא עדיפ' מחשבה ממועשה טומא' תדע דלח'  
 לאפלוני

לחפלוני  
 הלוקח ואל  
 גדול אם  
 זה עמ' מ  
 וכו' סוגי  
 המנחם ב  
 יד של ב  
 המחלק ו  
 הוצרכו ו  
 ומפני ש  
 גרם החס  
 הכבוד ש  
 מתחיל ו  
 והחט' הי'  
 פעם כמ'  
 כרות דול  
 הים ונגמ  
 כרשו די  
 קף על פי

עוד

הוא הפך  
 בליה חו  
 חס חו יומ  
 ולא כיון  
 שזדמנו  
 ההכנים  
 מבעי אס  
 תוס' הבכ  
 ומה הטע  
 גדול והטע

ואמר

אמרו בפ'  
 הלכה לבו  
 היה שלא  
 וזכר בבב  
 הובדוים  
 ואין בזה  
 נמשך לש  
 כבר ראי'  
 מהגמרא  
 משנה בפ'  
 שללאן ד'  
 ולא אמרו  
 הקומץ רב'  
 פסולין פ  
 לשמן פסו  
 אם לא כ  
 הוא דהוי  
 דזבחים ו  
 רוח אם ל  
 שללאן ש  
 אמרו כיו  
 רוח מחמ'  
 שיתכיו ו  
 שאמר ו  
 דמוכח  
 בפ' הוצי  
 המזבח ש  
 פטריהו

לאסלוגי ציטיהודה ר"י פליג בטומא' ואמר אין קרבן צבור  
 חלקו ואלו בפגול מודה שאם נתפגלו להם נתפגלו כבשים וזה  
 גדול הם טעם זה ומספיק לחלק בין פגול לטומאה וקרבן לישב  
 זה עם מ"ש ב' התעורבות טהאת שקיבל דמה ב' כסות ויאל"א'  
 וכו' סוגיא דהתם וכן מ"ש ב' הקומץ זוטא נטמא א' מן הבזיכין  
 הטמא בטומאתו והטהור יאכל וכן פגל ירך של ימין לא נתפגל  
 ירך של שמאל ויש לחלק בין ב' גופין המעבדין זה את זה לגוף א'  
 הגחלק והסם יגלה עינינו להביט נפלאו' ונחורתי' ומ"ש והטעם שלא  
 הזכיר לפי שהדבר הזה תלוי בהם כבר כתבתי שזכר בפי' בנמ'  
 ומפני סמיכות הגם אין נינועין בעלי הגמרא מלפרש הדין אם  
 גרם החטא ולא נעשה הגם שהרי אמרו ב' ב"מ וב' כל קרבנות  
 הכבוד שר מערבינות בה שמן כמידת חברותיה ומומנה היא  
 מתחיל ובה היה מסוי' ושוו עדות לשראל שהשיגה שורה ביניהם  
 והחט' היה גורם שלא היה כר מערבי דולק אחר שמעון הדריק בכל  
 פעם כמ"ש ב' טרף בקלפיו כן בסדר תמיד שנינו כנגס ומלא ב'  
 גרות דולקות וזה היה בשעת הגם מצאן שכבו זה שלא בשעת  
 ה' ונגמרא ב' ק' דיומא באס אירע פיסול כג' ומינו אחר תחתיו  
 כירשו דינו ופסול זה הוא קריבנו שמופרש בירוש' ופירשו דינו  
 אף על פי שהוא כס ולדברך למה הזכירו טומא' לפני דריק' ולא  
 הזכירו לפני שמ"ס והלא הכל תלוי בנכס:

**עוד**

כתבת כי סבת לא הסריתו בשר הקדש מעולם כי  
 הקרבנות הם לריח ניחוח לה יעלו על רצון מוצחו והסרחון  
 הוא הפך הרצון והפך ריח ניחוחו וכל הקרבין לגבי מוצח הם נפסלין  
 צליה חזן למוצח ובשיעלו למוצח לא ירדו ואפילו נתעכבו שם  
 הם חו יומיים לעולם הם קרבין ואף על פי שהכניס זרזין היו  
 ולא היו מלינין אותם ע"ג המוצח אם הפשר להם אבל אם היה  
 שידמנו קרבנות רבים בבת א' ובפרט בימות החמה ולא יוכלו  
 הכהנים להקריב' בולם ביום ההוא הנה הם עשויין להסריח בדרך  
 טבע אם היו מתעבדין שם למחר ונחמתו ולכן היה נעשה זה הגם  
 משום הבטחת ריח ניחוח לה' ומשם שלא יאמרו שלחן ה' מגואל הוא  
 ומוה הטעם ב"ל לא נראה זבוב בביה הזבובים כי יש בזה מילתם  
 גדול והטלת והואמא בבשר וליליה מזה באש' ה' הקרבין על מוצחו  
 לרצון לפני ה' תמיד ע"כ:

**ואמרת**

הוא שאם נתעכבו האיברים זמן מרובה בראשו של  
 מוצח שלא ירדו ואפשר שיבואו לידי סרחון דהכי  
 אמרו ב' המוצח מקדש איברים שלנו בעורה מקטיר והולך כל  
 הלילה לנו בראשו של מוצח מקטיר והולך לעולם וכן מ"ש שהגם  
 היה שלא יאמרו שלחן ה' מ' ואל' הוא אמת הוא זה מספיק ללא נראה  
 זבוב בביה המטבחים אפילו לא היה שם בשר שיהיה נושא מפני  
 הזבובים ואלו לא אמרת ביה יותר ביה טוב וכן אומרים בכל העולם  
 ואין בזה חשש אבל מה שמדעת בזה שהוא מפני הבטחת ריח ניחוח  
 כושף לשאר סברותיך בשאר נסים שהם מפני הבטחת התורה אשר  
 כבר ראית סתירתם במה שקדש אבל בזה יש סתירה גדולה  
 מהגמרא שהרי בנ"ש ב' ק' דובחים לשם ו' דברים הוצח נוצח והוא  
 משנה ב' ב"ש פי' בגמרא שם לשם ריח ניחוח לאפוקי איברים  
 שללאן דלא דא' יהודה איברים שללאן והענין אף בהם משום ריח  
 ולא אמרו למעוטי שלא הסריתו והא דרב יהודה איתאמי ב' ב'  
 הקומץ רבא' והלו היה בדברך שבכלל ריח הוא שלא יסריחו היו  
 פסולי' כמו איך ששה דברים שהוצח נוצח לשמן לא נעשו  
 לשמן פסולי' שאם לא נשחט לשם זבח פסול הוא' וכן לשם זבח  
 אם לא נשחט לשמו כגון עולה לשם שלמים דפרישו התם פסול  
 הוא דהוי קדשי קדשים לשם קדשים קלים דפסול כדאיתא ב' ב' ק'  
 דובחים ומוכח התם דלא עלו לבעלים לשם חובה וכו' ואל' ביה לשם  
 ריח אם לא נעשה לשם ריח חלא' לשם צלייה פסול וכ"ש איברים  
 שללאן שפסולי' ולפי דבריך ה' אם הסריתו בראשו של מוצח ולא  
 אמרו כן וכוונת התורה באמרה כן ריח שהקרבן בעת הקרבנו יולא  
 ריח מחמת האש של מערכה וכן אמרו ניחוח לשם הנחת הריח כלו'  
 שיתכוין בזה שיעלה אותה הריח שמועלה האש לנחת רוח להק' ב'  
 שאמר ונעשו רצונו מ"ש ב' ח' וכלול זה שלא יעלנו לשם עמים  
 כדמוכח ב' הרי עלי עשרון ודובחים בפרק התעורבות וביומא  
 ב' הוילאו לריח הק' ואם באנשו הכהנים ולנו איברים עלגבי  
 המוצח כבדים שם ריח מחמת האש ונעשה רצונו דאנשו רחמנא'  
 פטריה והת' התייהאס לנו בראשו של מוצח לעולם אפילו הסריתו

כדאיתא ב' המוצח מקדש ולא היינו זריכין לגם לקיים הבטחת  
 ריח ניחוח' ועוד שאתה בעיניך מגדיל הגם ואתה מומיעו שלפי  
 דבריך אין הגם חלא' במה שהא' ריח ניחוח ועולה למוצח אבל במה  
 שאינו עולה למוצח שאינו ריח ניחוח אין הגם נעשה בו ואינו כן  
 שיעקר הגם אינו חלא' מפני בשר החטאת וכל הגאכל ליום ולילה  
 עד הצות וגם מפני בשר השלמים וכל הגאכלין לשני ימים ולילה  
 א' וכמו לא הפילה אשה מריח בשר הקדש השני עס ויגיד עליו  
 ריעו שאותו בשר קדש מובטל הוא כמ"ש באהרון מיומא עוברה  
 שהריחה בשר קדש תוחבין לה כוש ברוטב' אבל בקדשי מוצח לא  
 היה צריך אל הגם מפני שהייתם אחר עלייתם למוצח בעתים  
 רחוקות עם זרזות הכהנים והנחת האיברים בשולחנות של שיש  
 כדי שלא ירחיכו כמ"ש ב' ח' תמיד ומליחת דאיברי' שהיה מולחו  
 והפכו ומולחו כמ"ש בקומץ רבא' ועוד שלא היו זריכין לגם לאיברים  
 העולי' במוצח כדי שלא יסריחו שהרי אף עולות היה מעלה שלמה על  
 המוצח כמ"ש בזבחים ולא הסריתו לעולם שהרי אש של שמים  
 מסייעתן כמ"ש בזבחים ב' קדשי קדשים ומה צורך יש לגם אחר  
 גדול מזה ובמקדש ב' שלא הייתה אש מסייעתן לא היו כל הקהל לא  
 ד' רבא' והיה מספיק המוצח להם כמו שהיו יודעים ג' נביאים  
 שעלו מבבל שיסדו אותו והוסיפו על מדות המוצח הראשון כדי  
 שיספיק להם כמ"ש בגמרא ב' ב' קדשי קדשים ועוד אף על פי  
 שלא הייתה אש של שמים מסייעת בבית ב' כמ"ש ב' ק' דיומא אש  
 של מערכה היתה מתגברת כל ימי שמעון הדריק ולא היו הכהנים  
 זריכין לא לשני גזירי עמים כמ"ש ב' טרף בקלפי ובשמת שמעון  
 הד' ונתמעט זה הגם לא נתחדש גם הסרחון' וכמדומה שאתה  
 בורח מריח מעט סרחון שאינו מתפשט חלא' בתוך אמה א' ואיך  
 בורח מריח הבשר והעצמות השרופים שהוא מתפשט לבמה אמות  
 אולי המלאכים הוא מניק להם ריח בשר שנשתהא והעלה ריח ואינו  
 מניק להם ריח הבשר והעצמות השרופים והאימת הוא מ"ש שאינו  
 חלא' כדי שלא יאמרו שלחן ה' מגואל הוא וזה עולה אפילו לבשר  
 קדש הגאכל שצריך שיאכלהו למשחה ולגדולה כדרך שהמלאכים  
 אוכלין כמ"ש ב' ד' דסוטה וב' החומע ובזבחים פ' כל התדיר יש  
 מזה באכילתן אבל מפני הבטחת התורה נשתקע הדבר ולא נאמר  
 ואם הסריתו ברצפה קודם למה אפשר שהם פסולי' ולא יעלו  
 למוצח כשמן שריחו רע וסולת שהתליעה ויין שהעלה קמחין משום  
 בעלי מומין כדאיתא ב' כל קרבנות צבור או משום הקריבוהו נא'  
 לפתחך כדאיתא ב' ג' וב' המוצח פירות וב' לולב וערבה וב' המוצח  
 מקדש וב' ד' דסוטה אבל מפני ריח ניחוח הן דברים  
 בלא שורש:

**עוד**

כתבת כי טעם לא כינו הגשמים אש של מערכה שהתור'  
 אמרה אש תמיד תוקד על המוצח לא תכבה ואף על פי  
 שהיא אזהרה שלא לכבות היא ג' הבטחה והגם הזה היה גדול יותר  
 מאד שהיו הגשמים יורדין על המערכה והיתה האש יורדת לוחכת  
 אותן כלחוד השמן כדתיבא' ויאוכלת לחים כיבשים ומ' בגמרא  
 אש של מערכה והיתה האש לוחכת ומוה הטעם לא נלמה הדות  
 עמוד העשן שאם היתה נוצחת העמוד הית' נוצחת גם האש ויתפזרו  
 הגחלים ותחטבל הבטחת לא תכבה ע"כ תורף דבריך ואם  
 הארכת יש בדבריך טעות גדולה שאמרת שאש של מערכה שאוכלת  
 לחים כיבשים היא אש של הדיוט זרפת לזה לא נלמה הרומ עמוד  
 העשן ובגמרא חלקים כי אש של הדיוט יש לה עשן ובה היה הגם  
 שלה נלמה הרומ אותו העשן ואש של מערכה שידדה מן השמים אין  
 לה עשן והיא אוכלת לחים כיבשים אבל אש של הדיוט לא אמרו  
 שהיא אוכלת לחים כיבשים וזו טעות א' וטעות ב' שאין פי' אוכלת  
 לחים כיבשים שהיתה לוחכת המים כמו שמן שזה היה באש של  
 אליה ועליה אמרו בגמרא פ' ק' דיומא אוכלת ושותה אבל אש של  
 מערכה שהיא אוכלת לחים כיבשים ר"ל שהיתה שורפת עני' לחים  
 כיבשים והנה נתבררו טעותיך בזה מלבד שהסדרה היא רחוקה  
 שיהיה הגם מפני הבטחת הכתוב לא תכבה ובגמרא פירשו' שהא'  
 טעות גמורה שהרי היו עושין מערכה קטנה לקיום האש כמ"ש ב' ב'  
 טרף בקלפיו' ה' ס' התם דלא בעי' במערכה קיום האש ואית'  
 ליה דרשה דאש תמיד כדאיתא בירוש' דהתם ולא פליג בעשרה  
 נסים ח"כ גם זה אינו משום לא תכבה ולמאן דאית ליה קיום האש  
 עושין מערכה ומפני הגשמים היו כושין עליה פסקתה כמו שהיו  
 עושין באש של מעלה במסעות לקיים לא תכבה כמ"ש בספרי פ'



ואנו בספרו המקום חלק וכמו שהיה חרב ז'ל מקום לענין  
 ולא היה לו הדבר ברור והרשב"א ז"ל נשאל בזה והשיב דרך גמורה  
 כי נר' לו שענין זה תלוי במחלוקת שנויה בשבת אם דחוייה  
 אצל הדברים שהותרו בה או הותרה וכן לענין טומאה אצל רבים  
 אם דחוייה היא או הותרה שא"ל דחוייה היא מאכלין אותו הגבילה  
 המזויה ואין שומטין שלא הותר שבת אלא החולה המסוכן כדי שיהיה  
 חזרה שבת להיות מותרת כחול להליל את המסוכן אלא שדוחין את  
 השבת במקום סכנת נפשות ובין שיש בכל להצילו לא הותר לנו  
 לשחוט זה כתב הרב ז"ל וכתב עוד כי ברוב המקומות ידאגו כיון  
 דחוייה היא ולא הותרה ולפ"ו מאכלין אותו הגבילה אלא דחויין שבת  
 להאכליו שחוטתו ואפילו לפי דבריו נראה דדוקא אם הצינו כבינה  
 ולא נצטרך לומר לעולם נצטרך לומר נראה דדוקא אם הצינו כבינה  
 שנינו בבבא מציעא ד' ע"ג ופ"ו א"ל ע"ג ופ"ו א"ל ע"ג ופ"ו א"ל ע"ג  
 ע"ג ע"ג ופ"ו א"ל ע"ג ופ"ו א"ל ע"ג ופ"ו א"ל ע"ג ופ"ו א"ל ע"ג  
 נאכלנו כביל' שיבילה ע"ג א"ל למה לא נחלל שבת כדי שלא נאכל  
 אותו הגבילה המזויה אלא לנו ופ"ו א"ל ע"ג ופ"ו א"ל ע"ג ופ"ו א"ל ע"ג  
 לאסור חלול שבת במקום כבינה משום דשבת דחוייה היא ולא הותרה  
 איברא דלענין טומאה נראה דטומאה דתלמודא דדחוייה היא ולא  
 הותרה בפרק תמיד נשחט ופ"ו כל הפסולין בזבחים וכן בטומאה  
 קמייתא דיומ' ופליגי בה אמוראי רב נתנן ורב ששת ואוקמוהו כחלול  
 דר"ש ור' מרבי ויסי' כולו ס' ל' דחוייה היא ולא הותרה והבי' אסיק  
 תלמודא בפרק כ"ד גולין ד' יוסי' אית ליה דחוייה היא וליבא תנא  
 דש' יעית ליה הותרה בצבור אלא ר"ה וקי' לכותיהו דר"ה ופ"ו א"ל ע"ג  
 הותרה או יחדיה לגבייה ולית הלכת' מותיה וכן בפ"ק דסנהדרין  
 קאמר ר' יו' טומאה הותרה בצבור וכן בפ"ו א"ל ע"ג ופ"ו א"ל ע"ג  
 דחוייה היא ואם באנו לדמות שבת לטומאה דדחוייה היא ולא הותרה  
 כדברי הרב ז"ל שבו מה שיש בין דחוייה להותרה שאם היא דחוייה  
 לא מחללין אלא אם א"ל בדבר אחר ואי אמרינן הותרה לא מהדרין  
 אהיתרא ודחינן לה להדיא והבי' מוכח התם בפ"ק דסנהדרין וכן  
 פרש"י ז"ל אצל לענין שבת אשכחן בפרק טרף בקלפי ואמר' ביהדיא  
 דשבת הותרה לצבור וטומאה דחוייה היא בצבור לענין קרבנו לצור  
 וכן בפרק י"ה אמרי' מה למלאכה שכן הותרה מכללה פירש לענין  
 עבודה בשבת וכן פרש"י ז"ל וזה הלשון מוכיח דהותרה ולא דחוייה  
 כי מזה הלשון הוכיחו בפ"ק דיומא ופ"ק ד' גולין דרבי יוסי  
 ס' ל' טומאה הותרה בצבור ולא דחוייה והע"ג דפ"ק דפסח' ופ"ו א"ל ע"ג  
 תמיד נשחט אמר' בטומאה דהותרה מכללה דפ"ק דפסח' ופ"ו א"ל ע"ג  
 לישאל דדוקא דהא אסיקנא בכל חוכת' דדחוייה היא ולא מלאכה  
 בשום מקום בתלמוד שאמר' בשבת דדחוייה היא אלא שבת טומאה  
 לו את הבק' דכל שומנו קבוע דוחה שבת וטומאה והא לא מוכח  
 וכיון דלענין עבודה אסיק' תלמודא דהותרה שבת ה"ה לענין פקוח  
 נפש דהא תלמודא י"ה י"ק ר"ע דפקוח נפש דוח' שבת ממה שאמר'  
 התורה מעט מוצחי תקחנו למות ואמר' רבא בר רב הונא לא שני  
 אלא להמית אבל להמית אפילו מעט מוצחי ומה זה ספק שיש ממש  
 בדבריו ספק שאין ממש בדבריו ועבור דוחה את השבת ק"ל לפקוח  
 נפש שדוחה את השבת ואפילו למאי דפרכין התם דלמא' כדאבי  
 דאמר אביי מסרינן ליה זונא דרבנן אם יש ממש בדבריו אין ואי לא  
 לא ואשכחן דאי ספק מ"ל מ"מ היכא דאיכ' דאי פקוח נפש מבטלין  
 עבודה שהיא דוחה שבת א"כ פקוח נפש חמיר טפי מעבודה ואי  
 לענין עבודה אמרינן דהותרה כ"ש לענין פקוח נפש וזהו אפילו  
 לפום האי פירכא וכ"ש דלמאי דאסיקנא דטפי חמיר פקוח נפש  
 מעבודה דאפילו בספק מחללין שבת ומש"כ בעבודה הדבר  
 פשוט מק"ו שכן שבת הותרה לענין עבודה כ"ש שהותרה לענין  
 פקוח נפש וכן נמי יש להוכיחן מדברי ר"א בן עזריה שלמד פקוח  
 נפש ממילה ונראה דאי דשבת הותרה למילה דל"ז דחוייה בלבד היא  
 והע"ג דלישאל דתלמודא הוא בכל חוכת' מילה כנהגה שבת לידמות  
 אצלה ה"ה שהותרה שאין בין עבודה למילה לענין שבת כל' דשנייה  
 היתרתם התור' פהדיא בשבת והרי כן אמר' עבודה דוחה שבת וכן  
 בפ"ק דיבמות ופ"ו א"ל דניי' ממונות ולא דוקא דה"ה שהותר' כדאמר'  
 בפ"ק דקלפי וה"ה למילה ובמנוחת אמרי' בענין עומר דאיכא  
 זורך גבוה וניתנה שבת לידמות ולא דוקא וכן פסחים בפ"ו א"ל ע"ג  
 דברים ולפ"ו א"ל ע"ג כבינה וחילול שבת תלוי במחלוקת זו של  
 שבת אם הותרה או אם דחוייה הדבר פשוט שמחללין שבת ואין  
 מאכלין

ואנו בספרו המקום חלק וכמו שהיה חרב ז'ל מקום לענין  
 ולא היה לו הדבר ברור והרשב"א ז"ל נשאל בזה והשיב דרך גמורה  
 כי נר' לו שענין זה תלוי במחלוקת שנויה בשבת אם דחוייה  
 אצל הדברים שהותרו בה או הותרה וכן לענין טומאה אצל רבים  
 אם דחוייה היא או הותרה שא"ל דחוייה היא מאכלין אותו הגבילה  
 המזויה ואין שומטין שלא הותר שבת אלא החולה המסוכן כדי שיהיה  
 חזרה שבת להיות מותרת כחול להליל את המסוכן אלא שדוחין את  
 השבת במקום סכנת נפשות ובין שיש בכל להצילו לא הותר לנו  
 לשחוט זה כתב הרב ז"ל וכתב עוד כי ברוב המקומות ידאגו כיון  
 דחוייה היא ולא הותרה ולפ"ו מאכלין אותו הגבילה אלא דחויין שבת  
 להאכליו שחוטתו ואפילו לפי דבריו נראה דדוקא אם הצינו כבינה  
 ולא נצטרך לומר לעולם נצטרך לומר נראה דדוקא אם הצינו כבינה  
 שנינו בבבא מציעא ד' ע"ג ופ"ו א"ל ע"ג ופ"ו א"ל ע"ג ופ"ו א"ל ע"ג  
 ע"ג ע"ג ופ"ו א"ל ע"ג ופ"ו א"ל ע"ג ופ"ו א"ל ע"ג ופ"ו א"ל ע"ג  
 נאכלנו כביל' שיבילה ע"ג א"ל למה לא נחלל שבת כדי שלא נאכל  
 אותו הגבילה המזויה אלא לנו ופ"ו א"ל ע"ג ופ"ו א"ל ע"ג ופ"ו א"ל ע"ג  
 לאסור חלול שבת במקום כבינה משום דשבת דחוייה היא ולא הותרה  
 איברא דלענין טומאה נראה דטומאה דתלמודא דדחוייה היא ולא  
 הותרה בפרק תמיד נשחט ופ"ו כל הפסולין בזבחים וכן בטומאה  
 קמייתא דיומ' ופליגי בה אמוראי רב נתנן ורב ששת ואוקמוהו כחלול  
 דר"ש ור' מרבי ויסי' כולו ס' ל' דחוייה היא ולא הותרה והבי' אסיק  
 תלמודא בפרק כ"ד גולין ד' יוסי' אית ליה דחוייה היא וליבא תנא  
 דש' יעית ליה הותרה בצבור אלא ר"ה וקי' לכותיהו דר"ה ופ"ו א"ל ע"ג  
 הותרה או יחדיה לגבייה ולית הלכת' מותיה וכן בפ"ק דסנהדרין  
 קאמר ר' יו' טומאה הותרה בצבור וכן בפ"ו א"ל ע"ג ופ"ו א"ל ע"ג  
 דחוייה היא ואם באנו לדמות שבת לטומאה דדחוייה היא ולא הותרה  
 כדברי הרב ז"ל שבו מה שיש בין דחוייה להותרה שאם היא דחוייה  
 לא מחללין אלא אם א"ל בדבר אחר ואי אמרינן הותרה לא מהדרין  
 אהיתרא ודחינן לה להדיא והבי' מוכח התם בפ"ק דסנהדרין וכן  
 פרש"י ז"ל אצל לענין שבת אשכחן בפרק טרף בקלפי ואמר' ביהדיא  
 דשבת הותרה לצבור וטומאה דחוייה היא בצבור לענין קרבנו לצור  
 וכן בפרק י"ה אמרי' מה למלאכה שכן הותרה מכללה פירש לענין  
 עבודה בשבת וכן פרש"י ז"ל וזה הלשון מוכיח דהותרה ולא דחוייה  
 כי מזה הלשון הוכיחו בפ"ק דיומא ופ"ק ד' גולין דרבי יוסי  
 ס' ל' טומאה הותרה בצבור ולא דחוייה והע"ג דפ"ק דפסח' ופ"ו א"ל ע"ג  
 תמיד נשחט אמר' בטומאה דהותרה מכללה דפ"ק דפסח' ופ"ו א"ל ע"ג  
 לישאל דדוקא דהא אסיקנא בכל חוכת' דדחוייה היא ולא מלאכה  
 בשום מקום בתלמוד שאמר' בשבת דדחוייה היא אלא שבת טומאה  
 לו את הבק' דכל שומנו קבוע דוחה שבת וטומאה והא לא מוכח  
 וכיון דלענין עבודה אסיק' תלמודא דהותרה שבת ה"ה לענין פקוח  
 נפש דהא תלמודא י"ה י"ק ר"ע דפקוח נפש דוח' שבת ממה שאמר'  
 התורה מעט מוצחי תקחנו למות ואמר' רבא בר רב הונא לא שני  
 אלא להמית אבל להמית אפילו מעט מוצחי ומה זה ספק שיש ממש  
 בדבריו ספק שאין ממש בדבריו ועבור דוחה את השבת ק"ל לפקוח  
 נפש שדוחה את השבת ואפילו למאי דפרכין התם דלמא' כדאבי  
 דאמר אביי מסרינן ליה זונא דרבנן אם יש ממש בדבריו אין ואי לא  
 לא ואשכחן דאי ספק מ"ל מ"מ היכא דאיכ' דאי פקוח נפש מבטלין  
 עבודה שהיא דוחה שבת א"כ פקוח נפש חמיר טפי מעבודה ואי  
 לענין עבודה אמרינן דהותרה כ"ש לענין פקוח נפש וזהו אפילו  
 לפום האי פירכא וכ"ש דלמאי דאסיקנא דטפי חמיר פקוח נפש  
 מעבודה דאפילו בספק מחללין שבת ומש"כ בעבודה הדבר  
 פשוט מק"ו שכן שבת הותרה לענין עבודה כ"ש שהותרה לענין  
 פקוח נפש וכן נמי יש להוכיחן מדברי ר"א בן עזריה שלמד פקוח  
 נפש ממילה ונראה דאי דשבת הותרה למילה דל"ז דחוייה בלבד היא  
 והע"ג דלישאל דתלמודא הוא בכל חוכת' מילה כנהגה שבת לידמות  
 אצלה ה"ה שהותרה שאין בין עבודה למילה לענין שבת כל' דשנייה  
 היתרתם התור' פהדיא בשבת והרי כן אמר' עבודה דוחה שבת וכן  
 בפ"ק דיבמות ופ"ו א"ל דניי' ממונות ולא דוקא דה"ה שהותר' כדאמר'  
 בפ"ק דקלפי וה"ה למילה ובמנוחת אמרי' בענין עומר דאיכא  
 זורך גבוה וניתנה שבת לידמות ולא דוקא וכן פסחים בפ"ו א"ל ע"ג  
 דברים ולפ"ו א"ל ע"ג כבינה וחילול שבת תלוי במחלוקת זו של  
 שבת אם הותרה או אם דחוייה הדבר פשוט שמחללין שבת ואין  
 מאכלין

הרמב"ן ז"ל

בס' תורת האדם כתב כי הראב"ד ז"ל נשאל  
 במלה שיש בו סכנה ויש לפנינו כביל' להאכליו  
 אם נדחה שבת להאכליו שחוטתו או נאכלנו כביל' ולא הבי' תשובתו

בס' תורת האדם כתב כי הראב"ד ז"ל נשאל  
 במלה שיש בו סכנה ויש לפנינו כביל' להאכליו  
 אם נדחה שבת להאכליו שחוטתו או נאכלנו כביל' ולא הבי' תשובתו

מאכלין אותו נבלה וגם הראב"ד ז"ל התיר כן בהדיא וז"ל תשובתו  
 שה החולה רצה איסור עומד לפניו ומעצבו ודאי איסור שבת ולא  
 איסור נבלה תדע שאלו לא היה שבת מי היינו מבקשין נבלה  
 להאכילו לא כי אם שחוטת וכוון עין האיסור' העומד לפניו ומעצבו  
 ודאי איסור שבת ולא איסור נבלה הוא ששבת היתר גמור לא איסור  
 אחד ולפי' מתירין לו איסור שבת לא איסור נבלה ע"כ' תשובתו ואף  
 ע"פ שהשאלה היתה אם נאמר לעכ"ס לנחור לו והדבר פשוט  
 מהחלמוד שאין לו לעכ"ס לעש' דברים הללו רצה הרב ז"ל ללמד  
 היתר אפי' אם הנבילה היא מלוהארה"ן ז"ל הקשה עליו ואמר שאין  
 איסור שבת עומד לפניו יותר מאיסור נבל' שאם מלא תרגול' נחור'  
 נאכלה אחרת ולא נשחוט עכ"ס שערב ז"ל או' שאיסור שבת מעצבו  
 מלא שח"ך איסור נבלה מעצבו מלא כבו' נבלה שאם לא היה איסור נבל'  
 מעצבו היה אוכל אותה ולמה עומד לפניו איסור שבת יות' מאיסור'  
 נבלה ועוד שאפילו היה כן למה לא נאכיל אותו האיסור שהוא קל  
 ביותר מן ה' דבריו ז"ל - ומ"ז ז"ל שכל כך עומד לפניו איסור  
 נבלה כמו איסור שבת אינו כן שה חולה לכל דבריו מחללין שבת  
 שאפילו מנינו נבלה כריכין אנו לחלל שבת לבשלה וכן כשהתירה  
 התורה פקוח נפש בשבת לא לטען להאכילו בלבד התירה אלא לכל  
 צרכיו כגון להברות כדאיתא בפ' יה"כ ובהדליק לו את הנר אפילו  
 כמותה' כדאיתא בפ' משנין וה"כ שבת היא שהתירה לו והיא עומדת  
 לפניו וכן שבנקמת' כדכ"ו אנו כריכין לחלל שבת א"כ תורה שבת  
 כחול ואין אנו כריכין לחוד אחר איסורין אחרים כדי שלא תחלל  
 שבת שהרי לכל פקוח נפש סלקה תורה קדושת שבת והחזיר' חול  
 במור ומגו' והתורה שבת לשאר צרכיו התירה לענין שחיטה דומה  
 למ"ש במ"ס סוכה בפ"ק בענין סוכה העשויה כמבוי דמנו דכ"ו  
 דוקן לענין סוכה היא דוקן לענין שבת ויהא מותר להאי"ת מר' הי'  
 לסוכה בשבת שבתוך הסוכה אפי' דבשבת אחרת הית' בה איסור  
 סקילה משום מגו הי"ג מגו' והתירה שבת לשאר צרכיו החולה הותרה  
 לענין שחיטה וה"כ יפה אמר הראב"ד ז"ל שאיסור שבת הוא מעצבו  
 והתירו איסור הותר ועוד דאיסור נבלה אינו עומד בפניו שהרי כמה  
 דברים הם עומדים לרשותו ולא דמי לכבשים למי שנשכו נחש  
 גדוהין אותן בשבת כדאיתא בפ' יום הכפורים דרבנן קים להו שהם  
 רשוחים אצל תרגולת יש לה חלפין חלמוני בי"ה והרבה דברים  
 עומדין במקומה והשבת עכ"פ כריכין אנו לחללה והיא העומדת  
 לפניו ומה שהקשה הרב ז"ל למה לא נאכיל אותו האיסור הקל  
 ודומה זה הרב לנבילה ונשיעי' שמאכלין אותו האיסור הקל קשי'  
 זו אינה קשיא ואדרבה אי' להאי עומד לחוד הוה כריכין מן מאכלין  
 אותו נבלה מעשה שבת ואין מאכלין אותו נבלה מעשה שבת ק"ל'  
 דמותה"ן הס' דהוא קדש ואין מעש' קדש והשחוט לחולה מות' דברי'  
 באומלוא' ואפילו המבשל לחולה היה מותר לבירא' אלא משום גזירה  
 שנת' ירבה בשבילי' כדאיתא בפרק כירה ובפ"ק דחולין ובפ' מרובה  
 וכ"כ הוא ז"ל וכיון דהאי מלוה דפקוח נפש על כל ישראל רמייה  
 משום ומי בהם ולא שיימות בהם ומשום לא תעמוד על דם רעך  
 והחזיקו ה"ו משבח והנשאל ה"ו מגונה והשאל ה"ו שופך דמים  
 כדאיתא התם ובירוש' ה"כ מוטב שנחלל שבת להאכילו היתר ולא  
 שנאכיל אותו איסור שאם חללנו שבת קיימונו מלוה ואם האכלנוהו  
 איסור והיה אפשר בתיור עברנו על ולפי' עור לא תתן מכשול -  
 ולפי' שמתו כתב הרב ז"ל דלגבי חולה אין איסור נבלה יותר קל  
 מאיסור שבת דכ"ה נבלה לאיסור לאו ושבת איסור סקילה איכא  
 חומרה אחרת כדאיתא לפי שהחולה עובר בלאו על כל זית וזית  
 שבה כדאמרין לענין נזיר שהיה שותה יין ואמרו לו לא תשתה אל  
 תשתה והוא שותה חייב על כל' ולא תשתה אכל לענין שבת לא עבר  
 אלא בשעת שחיטה והוד' לאו הוא דאיכא מעשה שבת מותרין ומש' ה'  
 לאוין הרבה דנבלה לא יקרו' איסור קל לגבי חו' לאו דשבת ואפי' ז'  
 דהו' איסור סקילה אלו ה' דבריו ז"ל ודבריו אין מוכרעים שיש  
 לאומר שאומר דמי' סקילה חמורה ממלקות וכדאמר' בפ' ב"מ  
 ובפ' הערל לענין כרת ומיתה בירי' שמים דחשבין כרת חמורה  
 אפי' דהק' נפיש סמכי' אהאי טעמא דכרת חמיר מויתה וה"ה  
 לסקילה ומלקות אכל' יש לנו עליו ב' קושיות גדולות א' שערב ז"ל  
 נתן דבריו לשיעורין שאם החולה הוא א"כ אלא לבית ה' ולמשקן  
 כדאיתא דלא עבר אלא חו' לאו היינו מתירין לו איסור נבלה ולא  
 מחללין עליה שבת ורוב חולים מסוכנים כך הוא ענינם שהרופא'  
 ממים להשקותו מרק תרגולת מעט מעט אפילו פחות מרביעי'

ושיהיה שיעור רב בין שתיים לשתיים יותר מכדי אכילה פרס כדי  
 שיוכל כח המסוך לסבלו והרב ז"ל מגדולי הרופאים היה וידע זה  
 ונכבד' ליכא ריבוי לאוין א"כ כריכין אנו להננים טורטני אימתי  
 נחלל שבת ואימתי נאכילו נבל' שאין אלו מדרכי התורה והקוש' ה'  
 השנית שאם היה איסור שבת ואיסור נבלה נעשה הכל באיש א'  
 היה אפשר לו דמוטב לדמות איסור סקילה מהרבה איסורין במלקו'  
 אבל בכדון הזה אינו כן שאיסור נבלה הוא דומה אותו החולה  
 עצמו ואיסור שבת אנו דומין אותו בשבילו ומוטב היה שידחה הוא  
 איסור נבלה בעצמו לפקוח נפשו ולא נדחה אנו איסור שבת  
 בשבילו דמאי' דאמרין בערבין יחיא ליה לחבר' דלעביד איסורא  
 זוטא ולא ליעביד ע"ס הארץ איסורא רבא דוקא כי האי גוונא אכל  
 דלעביד חבר איסורא רבא בחולו שבת כי הכי דלא ליעביד חולה  
 איסורא זוטא באכילת נבל' ליכא מוא' דאמר ואפילו לדברי הרב ז"ל  
 שאומר שהרבה זיתים בלאוין הרבה חמיר טפי מאיסור סקילה בלאו  
 א' אפי' ליכא מוא' דאמר דלעביד ראובן איסורא אפילו זוטא כי  
 היכי דלזכי שמעון וכדאמר' בפ"ק דשבת גבי דביקת פת בתמור  
 וכו' חומרי' לו לאדם טחוא כדי שלא ימות חבידן וכן כל כיוצא בזה  
 הקשו בפ' התכלת ובפ' האיש מקדש והיה דחבר כבר תירצו' בתו'  
 שלא נאמר אלא דבדר שבת האיסור לע"ה ע' החבר אבל בענין  
 אחר אין אומרין לו לאדם טחוא כדי שיזכה חבידן או כדי שלא ימות  
 חבידן וא"כ מפני דבריו לאוין החולה באיסור נבלה לא היה רצוי לנו  
 להתיר לאחרים אפילו להו' ה' ועוד הר' דבריו הם נשברים והתמורה  
 דתניא התם מי שנשכו נחש קורין לו רופ' ומקום למוקס' אפילו  
 בשבת וקורעין לו תרגולת פירש' למה על המכה שזו היא רפואתה  
 וגוזמין לו כרישין פי' מן הממונה ומאכלין אותו וא"כ לעשר דברי  
 ד' וזה יקשה לר' ז"ל שהרי התרנו כמה זיתים לאכול בלא מעש'  
 ולא התירו חו' איסור לעשר ולפי דבריו ז"ל שחשב איסור חמור  
 דיבוי זיתים אפילו לגבי איסור סקילה לא הי' לרבי להקל בזה  
 וכ"ש כשהאי סורין הם שוין שהרי תקון מעשר הוא שבת מדרבנן  
 ואכילת נבלה של כרישין הוא איסור דרבנן דמעשר ירק אינו אלא  
 מדרבנן ונוסף בזה דיבוי זיתים אלא ודאי משמע שאין רבוי זיתים

**ענין לח**  
 ולענין הרין בעצמו באיסור נבלה ואיסור שבת א"ה  
 מהם נדחה היה נראה דבמחלוקת היא עניוה דההיא  
 דכרישין פליגי בה רבי' ור' אלעזר בר' ד' ס' מאכלין אותו וא"כ  
 לעשר ח"ך על פי שהאיסורין שוים' ור' א"כ' ס' ל' לא יאכל  
 עד שיעשר והיא אפשר לומר לדברי ר' דה' שזומטין לו ולא יאכל  
 נבלה ואפי' שהאיסורין דיק' שזה לפי שאין מחלקין בגמרות בין  
 איסור קל לאיסור חמור אלא בחולה עצמו ושני האיסורין בפניו אכל  
 אם האיסור האחד הוא אל החולה והאיסור האחר הוא אל המפקחין  
 כגון כשם שהתירו להם איסור קל כדי שלא יעשה הוא איסור  
 באכילתו כן התיר להם איסור חמור אם א"כ בלאו הכי שהיה הותר'  
 להם שבת מה לי באיסור קל מה לי באיסור חמור כשהוקד' הוא'  
 אליו ולא אל האיסור הקל ואם ענין איסור נבלה ואיסור שבת הוא  
 תלוי בפלוגתא דהני תנאי יהיה אסור לחלל שבת אם יש לו  
 תרגולת חמורה משום דקי"ל הלכה כר' מחבירי' ור' א"כ' בר' ש'  
 חברים היו כדאיתא בפ' הפועלים ואפי' דפלוגתיהו' היא באיסורא'  
 דרבנן דאיסור תיקון מעשרות בשבת ואיסור טבל בירקות דרבנן  
 וניהו מדרבנן שומע לדאוריית' דשחיטה בשבת לגבי איסור אכילת'  
 נבלה הוי כתיקון מעשרות לגבי איסור טבל דרבנן דהיי' דאורייתא'  
 והני דרבנן' ואפי' דתס' אוקי' רבה פלוגתיהו' דתנאי דטבל'  
 ומרומה בשבת ובדלל' אפשר בחולין כלי' שא"ל לרשפת החולה  
 בחולין שישארו אחרי שסילקנו התרומה מהטבל דא"ל בחולין מנדו'  
 כ"ע דמתקנינן ליה בשבת ולא יאכילוהו לא טבל ולא תרומה וא"כ  
 לפ"ו היה מותר לשחוט לחולה ולא להאכילו נבלה וא' ז' יהיה דעת'  
 ר'ה דלא כר' כבר דחו' לז' בגמרא דאפילו ר' מודה בה' שלא אסר  
 ר' תקון מעשר ולהאכיל טבל אלא דמעשר ירק שהתקון הוא שבת  
 ואכילת טבל ירק דרבנן ליכא למינ' לטבל דאורייתא אבל בפלוגת'  
 דתנאי דטבל ותרומה הרי אוקמה רבה בעינן שאינו נקוב' ואפי' ז'  
 דתיקון טבל הו' דרבנן ועינן שאינו נקוב טבלו הוא דרבנן מ"מ'  
 דמי' למעשר ירק דבעינן שאינו נקוב שהוא מין דגן יש לנו ר' אנו  
 עינן נקוב דהו' טבל דאורייתא ומשמע דלא עבדי' איסורא שבת  
 דרבנן אלא היכא דאיכא למגזר לחולה איסור טבל דאורייתא אכל  
 \* \* \* 7 כשהאיסורין

ש  
ב  
ד  
ה  
ו  
ז  
ח  
ט  
י  
יא  
יב  
יג  
יד  
טו  
טז  
יז  
יח  
יט  
כ  
כא  
כב  
כג  
כד  
כה  
כו  
כז  
כח  
כט  
ל  
לא  
לב  
לג  
לד  
לה  
לו  
לו  
לז  
לח  
לט  
לס  
לע  
לז  
לז  
לח  
לט  
לס  
לע  
לז  
לז  
לח  
לט

בשאלותיו שוין הם דאוריית' ודאוריית' הוא דרבנן ודרבנן וליכ' למיגז' דאוריית' מחבלין האיסור לחולה ולא עבדין אן איסורא ומכל ז' יא לנו איסור אפילו כשיש לפנינו נבלה שאינה מבושלת ונלטרך להלל שבת בבשולה דומיא דכרישין שחללו שבת בגזותן במלאכה דאוריית' ולא התיר ר' לחלל שבת לתקן באיסור שבות אלא שהדב' פשוט שאם אין לנו נבילה לא נאמר לעכו"ם לגחור שהרי אמרו אין עושין דברים אלו ע"כ עכו"ם מי' אפי' בנבילה מבושלת היה אפשר לומר דל' לטבל משום שזה האיסור עומד לתקן ואינו חסר אלא לתקן ואלו היה חול היה חוזר היתר ע"י תקון ומפני פקוח נפש התירו התורה כאלו היה מתוקן והרי הוא כאלו אינו חייב לתקן כדון עכו"ם שהתורה פטרותו מפני פקוח נפש וכשאוכלו החול' אוכל היתר אבל זאת הנבלה א"ל לה להיות שחוטת כל עוד שהיא ראויה למאכל אדם דמאי דאמרי' במנחות ובי"ט אפשר לנפלה שתעשה שחוטת היינו לכשתסרח ולא תהיה ראויה לגרוהתו' לה חסר' אלא נבילה הראויה לגרו אכל בעודה ראויה לגרו אין לה תקון לא בחול ולא בשבת והרי הוא כאלו אינה לפנינו כלל דארי' דאיסורא רביע עלה הילכך נשחוט לו מה שבענינו דאלו לא היה לפנינו אלא תרנגולת זאת החיה וז"ש הראב"ד ז"ל שאיסור שבת הוא עומד בפנינו ולא איסור נבלה אבל בסבל אין איסור שבת עומד בפנינו וכיון שלא הצריכתו התורה תיקון וכל זה יש לו לומר שלא לשבור דברי הראב"ד ז"ל דרב גדול ומוכחק היה ודבריו צריכין לפנינו ולפני לפנים והוא היה ראש המדברים בשאלה זו וירד לעומקה ובה ברחמינו ויזאלנו ממרה למתקה :

**ענין מ**

**ענין מא**

ומכל אלו הפירושים תדע כי הארוסה אין לה מוזנות מהאחרים אלא"כ תבעה בב"ד לינשה ונתנו לה זמן והביע הזמן ולא נשאה שאלה מומות אונס כדמוכח בפרק בחולה שהיא ניוונת משלו שהרי היא כששואה לענין מוזנות כיון שדעתנו למוכסה אעפ"י שפדיון הוא ארוסה לענין תרומה אם היא בת ישראל ונתארסה לבתן שאינה אובלת בתרומה עד שתכנס לחופה כדאיתא בפרק אף על פי שז"ס תפס' ממונו מוזנות על ידי ב"ד טועין חייבת להחזיר מה שנתפסה : עוד שם האשה שנתגרשה בנט שכתב משומד במיורקא ושלאחיהו ונתגרשה בו ושאת גראה שהוא בעל שדינו כדון ככרי שאינו כשר לכתוב הגט כדאמר בפ' המביא תביעה וז"ה למשומד לע"ז או לחלל שבתות פרהסי' שהוא כששומד לכל התורה כולה ושחיתתו נבילה כדאיתא בהבבלי שומטין וכ"ש משומד לכל התורה וכ"כ הרמב"ם בפירושו וכן בטא"ח ואם נשאת והיו לה בנים הם ממוזנים ואם הבבלי קיים צריכה גט א' להתירה להשאת ואסורה לשניהם : והגט שכתב בבלגוזאיר ומסר ביד שליח הולכה כיון שלא הגיע ליה אביה כלום וצריכין אחת לעמוד בזה על דברי נכבדי קהל מיורקא מה טענה יש לה שהבשירי אחת משומד לכותבו והעמידו הדבר עד אשר תבוא תשובתם והודיעוהו : עוד שם הגט שנמסר במיאורי' בלא עידי מסורה והבעל לא היה לסופר לכתוב ולעדים ולחתימים בטל הוא ואפילו ריח הגט אין בו לאוסרה לכהונה ותמה אפי' מתקן אשר במוסתבגי"ם מה ראה להכשירו וגם מהאומי' שהוא פסול שיהא לא היה אלא פסול היה צריך הבעל אם החזירה לקדשה אלא בידו בטל הוא והבעל כשהחזירה לא היה צריך לקדשה ולא לכתוב לה כחובה אחרת כיון שלא נקדשה האשונה אעפ"י שמתלהלו לו ולא מחלה לו אלא אם נתגרשה והיא לא נתגרשה ואם בשעת חזרה ברת ברכת ארוסין ונישואין היו ברכות לבטלה ועל כל ברכה וברכה עברו על לא תשא דרבנן כדאיתא בפ' אין עומדין ופר"ת ז"ל דאין עובר אלא מדרבנן כדמוכח לה מדאמרי' ספק אמר אמת ויציב ספק לא אמר אם אמת ויציב דאורייתא חוזר ומבדק כדאיתא בפרק מי שמתו : ואם ברכה שאינה צריכה יש בה משום לא תשא מן התורה למה חוזר ומבדק מוטב שיעבור מן התורה בשב' ולא תעשה ולא יקרא אמת ויציב ולא שיעבור על לא תשא שהוא מן התורה :

**שאלה מב**

מליני"ה שאלת כמה מה שחישן עם בעל' במטה אחת ולאו דוקא עם בעלה במטה אחת בלילה ואפילו הוא בבגדו והוא בבגדה לדבר ברור הוא דאיסור דכתיב ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב שום קריבה בעולם : מיהו אם היתה המטה גדולה כל כך עד שיוכלו להניע שתי מנעוה בשני מפעין : ומי שדיעין ובכל מנע ומנע כרים ובסתות עד שיהא האיש יסן לבדו בזוית או ביוצו והאשה גם היא לבדה בזוית אחרת ביוצו במפלה וסדינה וכו' ובסתותיה היה דבר מותר ודומיא דשלקן שמתר לה לאכול עליו עמו דגוי' לא יאכל הזב עם הזבה הוא כשאוכלין בקערה אחת אבל על שלחן' לא דדומיא דעוף וגבינה שמתר להעלות על שלחן' כשפירשו מפה אחרת כדי שיהא הדבר ניכר או אם יש בדבר איסור משום דכל מטה מוזנת היא לשכיבה ואמרו לך דאמין נזירא שמור שמור לברמא לא תקרב ויהיה חשור לישן לה באות מטה כלל ועיקר שהרי ארו"ל כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה כדה עושה לבעלה חוץ ממוזנת הכוס והלעת המטה והרחלת פניו ודיו ורגליו : והלעת המטה שכתבו דמשמע בפניו איסור משום שהמטה הזמנה לשכיבה היא ולפ"י אפי' יהיה חשור לה לישן עמו במטה א' ואפילו הוא ביוצו והיא ביוצו : ואני מחלה פני כבודך אדוננו לבד לי כל הענין :

**תשובה**

יפה פלפלת וכל מה שראוי לכתוב בזה כתבת ולא יחסר מדרבך אלא דבר א' שהראב"ד ז"ל כתב בס' בעלי הכסף בשער הפרישה שמתשובת ר' האי גאון ז"ל כראה שאסור לישן על מטה של כדה אפי' בשעה שאינה במטה משום הרגל ודוק

**שאלה לט**

תנש שאלת ראובן קדש אשה והלך למדינת הים ונתענגה זמן מרובה וזמ"כ גרשה בנט ששלח לה מומדינת הים והיא כתבה עליו שטר לחיוב מוזנות על נכסיו ואח"כ נישאת וכשבא מומדינת הים תבעה אותו במוזנות כל זמן היותה מקודשת עמו מכא השטר והדיין חייבו לפרוע מוזנותיה מה הוא הדין בזה :

**תשובה**

אין לארוסה מוזנות על הארוס דהכי אמרינן בפ' המדי' דמתנותיהן התם ואמרי' ארוסה מי אית לה מוזנות והאדרו ואמרו דמאי דאמרי' דלארוסה אית לה מוזני היינו צהביע זמן ולא נשאה דאמרינן בפ' דכתובות ובפ' נערה שנתפתת' ועיקרה בפרק אעפ"י שהיא ניוונת משלו אבל אם לא תבעה לינשה ולא נתנו לה זמן שנים עשר חדש לפרנס את עצמה אין לה מוזנות והא דמחייב לזונה כשהביע זמן ולא נשאה היינו טעמא משום דכיון דפרנס' עצמה אחר שתבע' לינשא ולא נשאה ואין לו אונס הרי היא כנשואה וחייב במוזנותיה מדרבנן כמ"ש רש"י ז"ל בפרק המדי' וזה אפילו למ"ד דמוזנות כשואה הם מדאורייתא וכן דעת הרמב"ם ז"ל וכ"ש למחן דס"ל דאפילו מוזנות כשואה אינו אלא מדרבנן וכן דעת הרמב"ן בחידושו פ' המדיר ובפ' ואלה המשפטים : אם כן אם הביע זמן ולא נשאה דמוזנות משל בעלה אינו אלא מדרבנן אבל כל ז"ב חדש שנתנו לה לפרנס את עצמה אין לה מוזנות אפילו תבעה לינשא וכ"ש שאם הלך למדינת הים ולא תבעה שאין לה מוזנות עליו אפילו עמדה זמן הרבה מקודשת עמו : ומה ששאלו בפ' נערה שנתפתתה ארוסה מי אית לה מוזני פריש' ז"ל דבארוסה יתומה היא בעיא אם יש לה מוזנות מהאחים : ומ"ש שם מסבירא לית לה כיון דארוסה לא ניתא ליה דתתול וכן היא גירסת רש"י ז"ל : ה"פ מסבירא אפי' אומר שאין לה מוזנות מן האחים : דמ"ט תקון דבגן מוזנות לבת מנכסי האב כי היכי דלא תיתתול על הפתחים : הכא ליכא למינח להכי דכי חזי לה ארוס דמיוולא לה זין לה אינו מדליה ואע"ג שאינו מחוייב לזונה כיון דאירסה לא ניתא ליה דתיתתול ואסוקא דמסבירא אית לה מהאחין דארוס לא זין לה דכיון דלא קים ליה בגווה אם נתשא לו שמת' ימנא בה מוס לא שרי אפי' ז"ו בכדי וכל זה לשון רש"י ז"ל תכאן נראה מפורש שאין לארוסה חיוב מוזנות על הארוס : ור' חורי"ף ז"ל פירשה בארוסה שמת הארוס לאחר שתבעה לינשא ונתחייב לזונה אם יש לה מוזנות מהיתומים כשאר אלמנות כיון שנתחייב לזונה חי' לה : והגגור ז"ל פירשה ביותמה שכתארס' אם יש לה מוזני מהארוס שכיון שבשביב אירוסיה הספיד מוזנות מהאחין בעי' אם יש לה מוזנות מהארוס

**ענין**

אנוסים בפרהסי' וגם בהיו מוזנות וז' כופר בדר זה הגט וה' הרמב"ם בנים יהיו כשרים וה'

**ואמת**

כעכ"ס ל הגיה עליו קדושין ולא דאורייתא' המולך וה"ל ג"כ כתב ב' בפ' דכל המ' ומעשים צ' ביהדותו וז' ביות נראה לא פירש כ' את הגט כ' דמשומד ל' בני ישראל א' דחולין אמר כי יקריב מת יין ולחלל ש' שבחולה לא' למו משומד' וז"ל לנו מן תורה נבואה' בגט ובז' והרמב"ם ז"ל שגטוגט אף יבגש לחלק

דעה דואי אבל כלה שנבעלה מותר לישן על אותה מטה אחר שמד' מאללו אפי' שהיא אסורה כנדה עד שמטבול אפי' באותו סדין שם בתולים עליו מותר לישן אבל גדהודאי אסור לבעל לישן על מוטת אפי' בשעה שהינה עליו וכבת הרב ז"ל שאפי' שאין זה מן ההלכה הם דברים שהדעת מוכרעת עליהן וכ"כ הרמב"ן ז"ל בפ"ו מה' נדה שלו וכ"כ הרשב"א ז"ל בעשרה פ"ה בת"ה וכן בספר י"ד כתוב ק' והוסף שם שאפילו שלא בפניה אסור ולפי אלא הדברים אני חומר שאם המטה היא מטולטל' כמו עגלה באפני' כמו שראיתי עושין היסודים בארץ ארנון או מפילו קבועה בלא אפנים לא שהיא בנין מטולטל כמו שעושים הגזרים וכן היו המטות של ר"ל כמו שהיא מוכיח בסדרה שרתות במסכת כלים פ"ה ובפ"ט ובמקומות אחרים מהתלמוד דואי שהוא אסור לישן באותה מטה עם הגדה אפי' שהפרישו בעיהם לפי שהכל מטה א' ואם היא מטה קבועה דרך בנין צמ' ציבה או אפי' בקורות קבועין בכותל והמטה היא ארוכה שתגיע מטה במרגלות בעלה בלי קירוב למרגלותיו דואי מותר האוכן נוהגים היתר בזה שאין זה אלא כמי שמיצע מטה אלא מטה בקרקע הבית דואי שא' אבל להציע המצע שלו ושהיו פנים כנגד פנים וראה שיש בזה משום הרגל אפי' שכל א' מהם במצע מיוחד ובכחות מיוחדת אפי' יש מרחק רב ביניהם או תהיה מחיצת סדין ביניהם ובסנהדרין פ' א' דיני ממונות אמרו סנהגה בשוטנים שאפילו בסנהגה של שוטנים לא ישרצו בהם פרומות כלו שאפילו אין בין אשתו נדה אלא סיוג של שוטנים לא יבואו ליד עבירה :

ענין

מג

תנ"ס : שאלת על גט הנכבה במיורקה וכתבו א' מהגקראים אנוסים ובלי ספק שהם משתחיים לע' ומחליין שבתות בפרהסייה והעידו יהודים שתחלת יציאתו מהכלל היתה באונס וגם שהיו באונס השומר היה כוכב יהדות כשימוצא עצמו ניגול מזהות וגם במוות לא נהב. מנהג עכו"ם ולא רצו לקבצו כמנהג כופר בדתם עד שבזוה אשתו מומן אלוהן ענייני זה האיש שכתב זה הגט והיתה השאלה אם הגט שכתב הוא בטל כדון נכרי וכ"כ הרמב"ם ז"ל שדינו כדון נכרי ואם שפחה אשתו בגט זה והוא לא בניס יהיו מומרים ולריכה גם אחר או יהיה הגט כשר ובניה כשרים והיא מותרת למי שנשאה או להגא' לאחר אם מת זה שנשאה בגט זה :

ענין מד

ומת' הוא שהר"ם ז"ל כתב בן וסמך על מ"ש בראשון מהולין דמשומד לע' ולחלל שבתות בפרהסייה דהני כעכו"ם לכל דבריו ופי' הוא ז"ל דה"ל לענין כתיבת גטין וכבר הגיה עליו הר"ם הכן ז"ל שהיה נראה מדבריו שאין קדושו קדושין ולא משמע הכי דהא ק"ל דמשומד שקדש קדושין קדושין דלוריינתא ואפילו גר שחזר לשמו קדושין קדושין כלאיתא בפ' החולין וה"מנוכח בבכורות בפ' עד כמה ובפ"ק דיבמות והרב ז"ל ג"כ כתב בן בהלכות קדושין ומדקדושו קדושין היה נר' דגיעו הוי בט דכל המקדש אדעת' דרבנן מקדש וכ"כ הרב בעל העטור ז"ל ומעשים בכל יום שמשומד מגרש אשה שנתקדשה לו אפילו ביהדות וכתב ר"ת ז"ל שאין כותבין בגט אלא עם יהדות לא עם גויות נראה שדבר פשוט הוא דגט משומד גט הוא והרמב"ם ז"ל לא פירש דעתו אס' גטו גט אלא שכתב שאינו כשר לכתוב אלא הגט כדון נכרי ודבריו ז"ל ע' ומ"ש בתשובת הגאונים ז"ל דמשומד לחלל שבתות בפרהסייה אינו כשראל שכתב ביבין בני ישראל אות היא לעולם כל המשמר שבת נקרא ישראל וכן בפ"ק דחולין אמרי' דאין מקבלין קרבנות מן המשומד מדכתיב ארס כי יקריב מנח ואמרי' מנח ולא כוללם להו' את המשומד לנסך יין ולחלל שבתות בפרהסייה כנר כתב בעל העטור ז"ל דעכו"ם שכתובה לאין לאו עובדי ע"ז הם כלאיתא בפ"ק דחולין א"כ האירא לאו משומד לע' מיקרי ומחלל שבתות ליתא אלא בעדות קרקעות יצא לנו מזה שכל המשומדים שקדשו קידושים קדושין דבר מורה ובוה הודה הרמב"ם ז"ל והיה נראה שאם קדושין קדושין גטו גט וכזה הוא הסכמת האחרונים ז"ל ומעשים בכל יום יוכיחו והרמב"ם ז"ל לא פירש דעתו בזה אס' גטו גט ובודאי שדעתו לומר שגטו גט אף על פי שלא פירש בן כיון שכתב קדושין קדושין שאין שום לחלק בין גטין לקדושין אלא שהוא ז"ל כתב מה שנמא

מפורש בגמרא שאמרו דקדושי משומד קדושין ומה שלא נזכר בגמרא בפירוש הגיחו סתום וילמד סתום מן המפורש ואין ספק שזו דעתו והיה נראה שאם גטו גט שהוא כשר לכתוב גט ולא דמי לנכרי דנכרי ליתיה כלל בתורת גטין וקדושין ואפילו לפי דעתו שהוא פוסל בעבד בכתיבת גט וכן דעת ר"ז ז"ל בעל התוספות יש לומר דדוקא עבד פסול לכתיבת גט שאין בתורת גטין וקדושין כלל שאין לו אישות ומס' פסול בשליחות גט בין להלכה בין לקבלה אבל משומד כיון דאיתיה בתורת גטין וקדושין ובר ברית הוא ובר שליחות הוא דאף על פי שחטא ישראל הוא היה נראה שהוא כשר לכתוב הגט ואפילו תאמר שכתובת הגט אינה אלא שליחות והפסול בשליחות הגט פסול לכתוב הגט וכ"כ שאין טעם פסול הכתיבה משום שליחות דלא בעינן בכתיבת הגט שליחות כמו שפי' הראשונים ז"ל ואין פסול הכתיבה לאותם פסולין אלא לשמה וא"כ איכא לומר דמשומד לאו אדעתא דנפשיה קא עביד ולא כתיב לשמה וא"כ איכא לומר דמשומד לאו אדעתא דנפשיה קא עביד ואם אמרו לו שיכתוב לשמו ולשמה קא עביד אדעתא דידן לכיון שאין הדבר תלוי בפסול גופו מפני שמדמות' אלא מטעם לשמה איכא לומר דאע"ג דלענין פסול גופו הוי כעכו"ם אבל לענין א' עבד אדעתא דנפשיה או אדעתא דידן איכא לומר דאינו כעכו"ם וכל זה הוא למספק בדעתו של הרמב"ם ז"ל. אבל הוא לא ראה לחלק בזה וראוי לחוש לדבריו אבל כדון הוא שהעידו העדים שאין זה כשר המשומדים פורקים עול ולבו היה לשמים הרמב"ם ז"ל יורה בזה שכשר לכתוב הגט בודאי לאו אדעתא דנפשיה קא עביד אפי' תאמר שלענין שחיטתו ושאר דיניו דינו כעכו"ם לפי שהכתיבה הוזהר אינה נפסלת מטעם פסול הגוף אלא מטעם לשמה ואי בריר לן דלשמה קא עביד ודאי הגט כשר הוא ומה שחשבתם לתקן בזה שאחד מעידי הגט אינו זוכר אם זה האונס כתבו במלות הפעל או הפעול לזה לאחד ואותו אחר נכתו לזה לכתבו לפי שהיה סופר מיושר בכתיבתו אלו היינו חוששין לזה לקולו גדול הוא זה שאין הגט כשר עד שיאמר לסופר לכתוב כדאיתא בפ' התקבל אבל לפי מה שנאמר לי כי הגט נמסר במיורקה אין לחוש לשום ערעור אחר מעשה ב"ד דבי דינא בחר מי דינא לא דייקין ולזה נהגין לקרוע הגט ולעשות פועה ב"ד כדי לסלק ערער דבעל :

מיורקה : תשובת כתב אחד המתחיל כבוד מלכסי חקור דברכבוד אלי"ם דבר הסתרי

מהלכות  
אף על  
הרי הו  
יין הו  
שליחה  
שיאמר  
זכרון  
שבתות  
במת  
אם כן  
אם תנין  
מד כל  
משומד  
הוה ל  
להלכה  
שליח  
גוד כזה  
אחיו  
יעניין  
נאמר  
לא נה  
לחיות  
יורה  
ל שם  
בדול  
וב ל  
לו דל  
ה בדר  
ובתורה  
שאל  
דאין  
ב ספק  
ב קרקע  
התורה  
שה ה  
ה :

חיובי כול לחזור בו ונפלו הנכסים ביד יורשיו אין הודלתו ודבריו  
 מחייבתו ונדאי' כפי' הגזול עמים' אשר ליה' את כבוד לך התקבלתי  
 לאוכלוס הוא דילמא אדאיתק שביב ר' אבה ונפלו זוי קמי יתמי  
 והתקבלתי דר' אבה לאו כלום הוא ואפילו בעשר חוב דאמרינן מנהו  
 על היתומים לפרוע חוב אביהם כבר כתבו רש"י והרמב"ן ז"ל שאין  
 בופין על מנהו וזוכן הוא דעת הרמב"ם ז"ל ולא מנינו שהיו  
 הורשין חייבין לשלם מפני כבוד אביהן אלא כשהגיע להן אביהן  
 דבר מסויים כגון פרה ועלית של רבית ועשה תשובה ולא הספיק  
 להחזיר עד שמת אבל בדברים אחרים כגון חלו אין חייבין לשלם  
 מפני כבוד אביהן שאין כאן עבירה בדבר מסויים ובה נתקיימו  
 הנכסים ביד היתומים ובטלו טענות דודס' וידוע הוא כי  
 הנכסים הם מועטין בפני יתומות קרובות להתפרנס בנישואין  
 ויחס ללמדן ספר ויחס לגזול משוד אמו מלבד מוונותיהם בכל  
 יום ואכזריות גדולה היא לדודס המתור אחר טענות ואם היה  
 דין עליהם היה חייב להגיש להם בתורת נדקה וכ"ש במה שאין  
 הדין נותן לחייבם ואלה הדברים הם במקום האוא' חדשים וזריס'  
 בילא אורגלו בדיני ממונות ולא שמעו ולא ראו באותם ארצות אלא  
 אסור והיחר' והלכות סעודה לברך הגזב והמטיב שתקנו על  
 הצוית ביהר' ולבדוק בטריפות ובסימני טופות ובקרני מבזים אם  
 יש להם כרעיים על הארץ לנחר' ואף בזה שמע ארצכם לבנו  
 בתוך יצתר' כי נוהגים הם ולזול וזה משחית הוד פנים וקלסתר'  
 בה דברי האיש וישב על משבר מפני עקת גזלן בפניו קרקע עולם  
 באשתר' מיתל כי עוד לאלוה מלין לראות נקמת ה' אם זעיר  
 אכתר' ונדיק כי יחזה נקם ישמח אחיכם גאון באהבתכם  
 מעתיר' לאל למחכם יעשה קמוח' שמעון כה"ר מנח ז"ל ה"ה :

### שאלה מה

בגא'יה : שאלת כי  
 קודם שנתאספו  
 אללכם האגשים  
 שיאלו מארץ אדום הייתם מתפרנסים בריוח עם הערביים שבו  
 פריכין לאומנתכם שהו מביאין להם מעות בהקדמה ואחס גושאים  
 ונחמים בהם ומרויחין פרנסתכם וכשאלו אלו הגאספים הביאו  
 עמהם נכסים המקוימין לעשות מאוהה אומנות והערבי כשהוא  
 בכנס אללכם מוצא כל זכרו עמהם ואינו קוקו לכס ובה נתמעט  
 פרנסתכם ותבעתם לאלו האגשים שיתנו עמכם ביום המלך והם  
 נתחייבו אליכם בזה ונתנו כמו שפסקתם עליהם שש שנים  
 ובשביעית יאלו לחפשי תאם בלא טענה ועל זה נתעוררו דברי  
 ריבות בשעריכם ואחס חרית לדעת הדין בזה מהו מתחלה  
 עד סוף :

### תשובה

מתחלה כשראיתם שנתמעט משא  
 ומתן ביניכם מאשר היה קודם שאלו  
 אלו האגשים מפני ביאתם שורת  
 הדין היה להתנות תנאים ביניכם לתקת כל האומנים כדין בני  
 העיר שהם רשאין להתנות על השערים ועל המדות ולהסיע על בני  
 קצותם כמו שזכר בפרק השותפין שרצו ודין בעלי האומנות הוא  
 כדין בני העיר כמו שזכר שם ממה שאמרו הגהו טבחי דאתנו  
 בהדיהו כל מאן רעביד ביומא דחבריה לקרעוה למשכיה וכן  
 בחוספתא דבבא מצינא אמרו רשאין להצבעין והמרין להתנות  
 ביניהם שכל מקח שיבוא ביניהם בעיר יהיו שותפין בו זה הותם  
 דשאין לעשות מן הדין לא עשיתם זה אבל תבעתם אותם שיפרעו  
 עמכם עם המלך זאת פטרה היתה לא דין שמתן הדין כל מי שהוא  
 מבני העיר או מעיר אחרת ופורע מם המלך אין בני העיר יכולין  
 לעכב עליו מלעשות מלאכתו ולמכור כרצונו ואינן יכולין לומר לו  
 פסקת לחותמינו כמ"ש בפ' לא יחפור על מה שאמרה הברייתא כופין  
 בני הגובאות או את זה שלא להושיב ביניהם לא חייט ולא בורס  
 ולא אחר מכל בעלי' אומנות אמרו שם אמר רב הונא ברבי דרבי  
 יהושע פשיטא לי בר מתא אבר מתא אחריי מני מעכב ואי שדי  
 ברגיה להכא לא מני מעכב אם כן מה שנתחייבו לפרוע מם המלך  
 עמכם לא היה דין אלא פטרה ואלו היה חוב המם חוב שהטילה  
 אותו התורה ונתחייבו הם מעמם לפרוע אותו אף על פי שהיו  
 שטורין הרי הדין נתן שיעמדו בחיובם ולא יפסקו כיון שהתחילו  
 אין מפסיקין שכן שנינו במשנת שקלים קטן שהתחיל אביו לשקול  
 על ידו אינו פוסק עד שיגדיל וישקול על ידי עצמו ואם בשקלים

שאלמה התורה העשיר לא ירבה אם חייב עצמו לפרוע על  
 שהתורה פטרנו כקטן אינו פוסק כ"ש כנדון הזה שעל ידי עשיית  
 נתחייבו בפטרה שלא היה הדין נותן לפסוק מלידת כל זמן שהעשיר  
 קיימת אם לא מסרו מודעה שוכלו לטעון הנכסים היינו וסמך  
 נתחייבו בלי שום תכאף אבל חוב מם המלך אינו חייב שהטילה התורה  
 התורה אלא חייב מם ממום האומה ואם עמדתם בפני ערכאות  
 ופטרו אותם כבר נסתלק חובם שהגומם המטיל חובם פטור  
 ואין כח ביד דינינו לחייב מה שפטרו דינם בענין חוב גמולם אלא  
 כשאר לכס שאם הטענות הראשונות הם קיימות להתנות ביניהם  
 תנאים לתקנת האומנות שלא יפסקו האחד חיי חבירו וחי האחר  
 עמך כתיב אם שניהם יכולין לחיות והנה עמכם מה שאין בהרע  
 מקומות מאלו הארצות וקיים יודעים הנהגת הגיבור יודיע  
 ודין ואחס במעמדם תתקן תקנות כדי שיבוא הדבר לידי פטור  
 כאשר בתחילה ואז כל העם על מקומו יבוא בשלום :

### שאלה מו

תנ"ס : כתבתם כי  
 התיישבות הקהל  
 ממורקא לתקומת  
 נחלקו בענין כסף גולגלחא וכרנא דמלכא תקהל האזרחים בלח  
 והתושבים הם נחמנים מם למלך בכל חדש שני ואזכרים ושמעיה  
 והאזרחים שלשה ואזכרים כי כן יסד המלך וכן עמד הדבר בקביע  
 גם אחר אשר נתן המלך מנתו אל השופט לא הוסיף ולא גרע ועמד  
 עמדת ראשי קהל האזרחים ותבעו אל התושבים ואמרו להם כש  
 זה חלק בחלק ורצו להוסיף על התושבים שלשה שמיניות וזו  
 ולגרע מעליהם והתושבים לא נתפייסו להם בזה כי אמרו אין לנו  
 דין ודברים עמנו ואין לנו כי אם מלכנו ושריו ומה לכס וזו  
 גבולות חלק המקום בינינו ובניכם \* אין בדין ואתון בדין  
 וכשראו כך האזרח' הסכימו ביניהם לפרד מהתושבים בפת פת  
 ובין משתיים שלא יאכלו מבשר שחיטתם ולא ישתוייכס וגם  
 יבקרו חוליהם ולא ימולו את בנייהם ולא יאשר אחד מהם שני  
 הנכנסת בעת הקבוע להם בבית המדרש ובשבע שתייהם  
 משמרת שלום יתפלל שלא יעמוד אחד מהם לקרות בתורה  
 זה בכח חרם ועתה שאלתם אם יש לאזרחים דין על התושבים  
 בתיבעתם ואם נעשו הסכמות אלו כדין וכהלכה :

### תשובה

ידוע הוא כי לתת מנת המלך  
 מחוקי המלכות כמו שזכר בספר  
 עזרא שלא פטר מזה אלא החבירה  
 ופירושו חז"ל בפרק קמח דבבא בתרא כל אשר יבוא המלך  
 הוא כדין המלכות כ"ש אם יש לו בזה חוק לפי דתם דבריו קיימין  
 מן הדין ואין לשנות כלום בכל מה שיגזיר בזה דקיימא לן דין  
 דמלכותא דינא כדאיתא בפרק ארבעה נדרים בענין גזיר  
 דמוכסין ובפרק הגזול ומאכל בענין פורטין מחיבת המוכסין  
 בפ"ק דגמין בענין שטרות העולים בערכאות של עכו"ם ובפני  
 חוקת בענין נכסי העכו"ם הרי הן כמדבר ומי שהוא בקי בהלכה  
 אלו יוצא מפורש כי דין המלך דין הוא וכל הגוטל דבר מתוך  
 לעבור על מה שגזר המלך גזילה היא בידו וא"כ כיון שהמלך  
 על כל אחת משתי כחות הגזירות מה שהטיל אין טענה לומר  
 על האחרת להוסיף ולגרוע ואם עשו כן הם בכלל בעלי זמנתי  
 לא תתיבואת בישראל ואפילו יטענו ויאמרו אנתם כבדים הם  
 קלים ורפים אין להם דין ודברים עליהם אם המלך רצה לה  
 עליהם רשאי הוא לעשות בכנסו מה שירצה ויש דאיה לזה  
 בפ' חוקת אמר רב אשי פרדת מסיע מתא והני מילי דאלו  
 בני מתא אבל אנדיסקי סייעתא דשמייתא ופירש ר"ח ז"ל פתרה  
 אדם טייל והוא לשון מורכב פוריה דוכתיה' ואם הגילוהו  
 העיר ואמרו למלך זה בטל הוא פטור הוא מהמם ומסייע מם  
 לבני העיר אחר אשר הם פטורו' אבל אנדיסקי שהם לא הגילוהו  
 אלא שהמלך נתן לו כתב וזהו פירוש אנדיסקי לפוטרו או לה  
 מעליו וכן בירושלמי בפ' אמנית את הכד מוכח שאחרי אשר הוקם  
 המם על בני העיר זה נותן ק"ו זה נותן כ"ך אין אחד מבני העיר  
 רשאי לאחזרי אטלדקי להקל מעליו להטיל על אחד כדגורס  
 התם ראה אחת המים שוטפת ובהא לתוך שדיה עד שלא נכנס  
 המים לתוך שדיה רשאי לפנות למקום אחר פי' לתוך של הדי  
 כלומר שיסתם דג שדיה אף על פי שהם נכנסין לתוך של הדי  
 ואם

ואם משכננסו לתוך שדהו אצו רשאי לפנותו למקום אחר פירוש  
 לתוך של חבירו עד כאן והגלמוד מזה הוא כיון שהמס כבר נקבע  
 עליו אצו רשאי להסילו על חבירו אחר אשר הוקבע עליו וכן אמרו  
 שם בפי' אהן אכריסו ארבידה עד לא יתו אהן כריסו ארבידה שארי  
 מימד ליה פלג עביד עיבדתי מן דאצו כריסו ארבידה אסיד פירוש  
 כריסו ארבידה כוס של כסף מוזב בשלשן וין ר'ל' אס המלך הוא  
 שאל שיעשו לו כוסות של כסף מוזבבים ומלא ביד אחד מהאשי  
 העיר כוס של כסף מוזבב אס קודם שנכנס לעיר ראהו בידו רשאי  
 לומר לו אני איני אומן אים פלוגי אומן עשהו לי כדי לפטור את  
 עצמו ממלכת המלך אבל אחר שנכנס לעיר והוטלה מלכת  
 המלך על כל אצו רשאי אצו רשאי לפטור את עצמו בטענה זו  
 שכבר הוטלה עליו בכלל אצו רשאי העיר ומלכת המלך תוגרס'  
 התם אהן אכנסו פירכא עד לא יתון רומיא ערי משחדיניה מן  
 דיתון רומיא אסיד ופי' כשהמלך הוא הולך ממקום למקום ומייליו  
 הס ושבבים באהלים וכשנכנסין לעיר הם שאלים אכסנייא מן  
 היהודים ונקראים אכנסו פירכא כי פירכא מלשון פירכא ופירכא  
 היא פרכת ואהלים קרויין פרכת וקודם שיכנסו הרומיים חיל המלך  
 לעיר מותר להשחידם כשיכנסו לעיר לא יתאלו מינו אכסנייא  
 אבל אחר שנכנסו והוטלה האכסנייא על כל בני העיר אסיד  
 להשחידם כדי לפטורו לפי שהוא מניל עצמו בזמן חבירו שהם לא  
 יתאכנסו א'לו יתאכנסו אלא אחר וכבר הוטלה האכסנייא על הכל  
 משעה שנכנסו לעיר ובלמוד מכל זה שהדבר הנקבע מחוקי המלכה  
 על בני העיר אינן רשאים להקל מעליהם ולהטיל על האחרים  
 ואחר שנחבר שאלין דין ודברים לאורחים על החושבים להסוף  
 על מה שגזר המלך ושריו כלום וליטלו לעצמם להקל מעליהם אם  
 כן כל אותם השכמות שלא בדיון נעשו ומיביין להתיר החרם מן הדיון  
 ואצו רוגה להאריך בזה מפני כבודם וארון השלום ישם  
 לכם שלום:

מין וכדכתבין דבר זה בר'ר הוא שמשומד ואפי' בן משומדת שהוא  
 ערל אס קדש ישראליה קדושו קדושין גמורין כישראל גמור וכן  
 בעל ה'ג' ז'ל בסוף הל' קדושין כתב בר משומד דאתליד מעכ'וס' או  
 מקדש לא תפסי ליה קדושין תשמע מדבריו דוקא דאתליד מעכ'וס'  
 אבל בן עכ'וס' דאתליד ממשומדת תפסי ליה קדושין:  
**ומה** שיש לעיין בזה הוא שאם ישראל גמור נשא ישראליה  
 גמורה ומת בלא בנים ויש לו אח משומד אס הוא זקוקה  
 לו אס לא ומלאהי בה'ג' בהל' יבמות בשלשן הוא שומרת יבם דנפלה  
 קמי משומד לא משתרייא לעלמא עד דחלין לה דא בקדושיה  
 קאי דקי'ל דאי קדש תפסי ליה קדושין עכ'ל' וכי' בעל הטורים ז'ל  
 בשם רב שריגאון ז'ל אבל ראיתי להרש' בא' ז'ל שכתב בשם רב  
 יהודה גאון ז'ל שהוא מחלק בזה שאם נשמת אחו' אחר שנשאה אחיו  
 היא זקוקה' ואם כשנשאה אחיו כבר היה משומד כתב ללא בעי'יא  
 חלי'ה' ועוד כתב ושמעו שאם הבעל הוא משומד וישנה תחתיו  
 באונס ומת בשמדותו בלא בנים אינה זקוקה ליבם דהא לאו אחיו  
 הוא ואינה זקוקה גם כן לחלי'ה' והרש' ז'ל חלק על הגאון ז'ל בכל  
 זה משום דאע"פ שחטא ישראל הוא' וגם בעל הטורים ז'ל לא  
 ידענא למה לא תהיה אשת משומד זקוקה וגם מה שחילק בין אס  
 היה היבם משומד כשנשאה אס ללא עכ'ל' ז'ל - נראה אס בשעת  
 נישואין היו שניהם ישראליים ואח' כשנשאה אחד מהם בין נשמת  
 הבעל בין נשמת היבם זקוקה היא דבשעת נישואין אחי' היו ומפני  
 שמדות אחד מהם לא פקעה זיקה דחיל'ה' עליה' ואי איכא למימר  
 דליכא זיקה' ליתה אלא כשהיה משומד בשעת נישואין בין שהיבם  
 היה משומד בין שהבעל היה משומד ונשא' באונס או היתה משומדת  
 כמוהו ומתאלמנה וחורה בתשובה דאיכא למימר דכיון דבהאי  
 שעתא דנשאה הוא חד משומד ומד ישראל לא קרינן ביה כי ישבו אחי'  
 יהדיו דכיון דנטמע בע'ל' לאו אח הוא' ודבר זה נלמד מדגרוסין  
 בפ' אין מעמידין המינים והמשומדים מורדין ולא מעלין א"ל' אפי'  
 שונה לכל אבידת אחיך לרבות את המשומד ואת אחרת מורדין  
 סמי מכאן משומד' והגלמוד מכל זה הוא שכל שמורדין אותו לית  
 ליה אחיה בהן ואע"ג דמיין מכאן משומד היינו משומד לעבירה  
 אחת כגון אוכל כבילות כדאיתא התם' אבל הנטמע בעכ'וס' הרי  
 הוא כמיין ומורדין אותו וכיון שמורדין אותו אינו קרוי אח ואף  
 הרמ'בן ז'ל החמי' בזה בחידושו בפ' איזוהי נשך בבן העולד ממשומד'  
 והתיר להלות לו בריבית משום דלא קרינן ביה ומי אחיך עיך  
 דלאו אח הוא מהאי טעמא ולא דנו כדיון חינוק שנשבה לבין העכ'וס'  
 ובייבוס דבעינן אחים יחדיו ה"ה והוא הטעם אס בשעת נישואין היה  
 משומד ובספרא לעינן טומאת קרובים ומייהו לה בפ' נגמר הדיון  
 דריש בעמיו בעושה מעשה עמיו והדברים נראין שדיון יבוס ודיון  
 טומאה שוים הם דאחיהו דהתם כאחיהו דהכא וכיון דמשומד לא  
 מיטעמי ליה אחיהו ה"ה לא מיקרי אח לעינן זיקה והדברים כפסטרן  
 נראים דמטייעין אל הגאון ז'ל אלא אי'כ' נאמר מדאגטרין רחמנא  
 למעוטי התם משמע דבכל דוכתא מיקרי אח והדברים מסופקין הם  
 דאיכא למימר מדגלי התם ה"ה בכל דוכתא ונשאר מחלוקת זה אי'  
 איגטרין אי דגלי ובסוגי' קמייתא דבמות ובמקומות אחרים  
 ומיהו אס בשעת נישואין היה ישראל ואח'כ' נשמת איכא למימר  
 שהיא זקוקה ודילמא באחיהו בשעת נישואין תלי'א מילתא זה ה"ל'  
 להלכה' וזה שנאמרו הדברים בשם גאון ז'ל והרמ'בם ז'ל בפ"ג  
 מהל' גיטין כתב ישראל שנשמתו לע'ז' או מחלל שבתות בפרהסי'א  
 הרי הוא כעכ'וס' לכל דבר ולא פיר' אס יכול לגרש כמו שקדושין  
 קדושין וכן אס יבמתו זקוקה לו וכבר תמה עליו הרמ' הקבן ז'ל  
 מ"מ' אס שניהם הם משומדין ומת אחד מהם  
 בלא בנים בלי ספק שהיא זקוקה לייבוס דלא  
 גרעו מעכ'וס' נמולי' דאית להו חיים כדאיתא  
 ביבמות בפ' הבא על יבמתו וכי היכי דאי' להו  
 חיים דאבות ה"ל' אית להו חיים דאחיהו וה"ה  
 למשומד' דאית להו חיים דאחיהו בהדי הדדי והכי מילי לעינן יבוס  
 דבע כן אחיהו אבל לעינן קדושין לא תלי'א באחיהו אלא על שמעו  
 ישראל וזה אע"פ שחטא ישראל הוא ובפ' אבול קמא אמרינן יבמה  
 שנפלה לפני מוכה שחין תיפוק בלא חלי'ה' דאדעתא דהכי לא  
 קדשה נפשה אמרי' התם נמי אהן סהדי דמי'א נישא לה בכל דהו וכו'  
 טב למיתב טן ד מלמיתב ארמלו ובודאי דמשומד לא נישא לה וזה  
 סיוע אל הגאון ז'ל שלא יגטרך חלי'ה' למפלת לפני משומד דודאי  
 דלדעתא

שאלה מז

והראון על אלו האמרים  
 שהם נושאים גש' אנוס'  
 בחופ' וקדושין אס תלא'  
 איו אנוסה לפכנסם בבריתנו ויהי בעלה חי אס יהיה דינה כדיון  
 עכ'וס' או כדיון יפת תואר שאלן אישות לעכ'וס' או לא' ואס יהיה  
 זה הדיון נובע במי שהוא ערל שגולד אחר השמד או במי שאחר  
 שנשמתו נשא אשה אלו כן דברך:

תשובה

אין בין ישראל למשומד בענין זה  
 כלום דקי'ל אע"פ שחטא ישראל הוא  
 כדאיתא בפ' נגמר הדיון וכדאמרי'  
 אצו אסא קאי ביני חלפי אסא שמינה ואסא קארו ליה ואפילו גר  
 שנתגייר וחור לסורו הרי הוא כישראל לעינן זהו כדאמרי' בפ' החולץ  
 טבל ועלה הרי הוא כישראל לכל דבריו ולמי' הלכתא א"ר יוסי ב"ר  
 הגי'ה' דאי' הדך ביה כישראל משומד הוא ואי קדיש בת ישראל קדושין  
 קדושין ואמרינן גמי' בפ' עד כמה הגר שקיבל עליו דברי תורה  
 ונשדד לדבר אחד ואפי' נשדד לכל התורה כולה הרי הוא כישראל  
 משומד כ"מ דאי קדיש קדושין קדושין ואע"ג דאמרינן בפ' השולח  
 דגר שחור לסורו מין הוא אפי' חסיקנא דקדושין קדושין כ"ס אלו  
 האגוסים ססס תולעת יעקב ומתי יהודה שאם קדש אחד מהן את  
 הששה שקדושין קדושין ואפי' הגולד מן בשמדותן והערל כן הוא  
 דינו כל שאמנו אנוסה אפי' היה האב עכ'וס' דקי'ל בפ' כינד ביבמות  
 בן בתך הבא מהעכ'וס' קרוי בנך כ"ס אס היה אביו ואמו אנוסים  
 והכי נזכר בפ' דיבמות דאמרינן התם אמר רב יהודה אמר רב  
 עכ'וס' שקדש בזמן הזה חוששין לקדושיו שמה מעשרת השבטי' הוא  
 ושמואל לא פליג עליה' אלא כיון דנשאו להם עכו"ס הולד כמוה  
 כדאמרי' בפ' האומר בקדושין וכאחיהו מעשר' השבטי' מודה שמואל  
 אלא משום דמורי' דבנה' דהו' ר'הו' ר'הו' איגטרין אצו כולו נקבע  
 דחמין ונעשו עקרונ' כמו שפי' רש"י ז'ל והר"ף ז'ל בקדושין פרק  
 האומר' ואף לישנא בתרא דאמר התם לא זו משם עד נעשאו'ם  
 עכו"ס גמורים שנאמר בה'ג'בו' כיבני' ארים ילדו לאו למימרה דכל  
 הגולדים ממשומדים עשאו'ם עכו"ס גמורי' אלא בני' שגולדו מאותן  
 כסי'ש' אחיהו הדור הוה שעשאו'ם עכו"ס גמורי' וכן כתב הרש"ב  
 ז'ל בחידושו בפ' ביבמות' אבל בכל משומדים ובני משומדות  
 הרי הם כישראלי' גמורי' לעינן קדושין מן' גר שחור לסורו דהוי

אשה  
 בפרק ראשון מהלכות  
 יבוס כ"כ שאלת  
 משומד לעבירה וזה  
 זיקק כן נראה לי

דאדעתא דהמי לא נשאת לו שהרי משומד היה ומה שמילק בזה בין נשאת לאחר שנשאת מד לשחמד אחר שנשאת לפי כשנשאת כבר ידעה שיכול להשתמד כמו הבעל וכמו שבהשתמד הבעל לא פקעי קדושין בן בהשתמד הובס לא פקעא זיקא ואחר שהעלינו שקדושי משומד בבת ישראל הווי קדושין גמורים הווי קדושי ישראל במשומדת או קדושין גמורים והווי בקדושי משומד במשומדת דטעמא דהע"פ שחטא ישראל הוא שייך בכלום ומה שיש לדון בענין שאלתך אינו אלא מפני העדות דק"ל דהמקדש בלא עדים אין קדושין קדושין ואפי' שניהם מודים דילפינן דבר דבר ממנון כדלית' בן' האומר בקדושין וכו' המקדש בפסולי עדות שאין קדושין קדושין וכדליתא במסכת סנהדרין בפ' זה בורר' וא"כ זה האנוס שקדש האנוס זו אם קדשה בפני עידי ישראל לריב גט' ואם קדשה בפני עדים האנוסים דדכותיהו אין קדושין קדושין דודאי פסולים לעדות הם דלא גרעי מישראל בעל עבדות שהוא פסול לעדות שנין שעמדו עם ברזוכס ומתפקדים לעבור על דברי תורה בכמה דברים אפילו כשהן לבין עצמן כגון איבילת בזילות וחלול שבת מלבד השתחיתן לעבודה זרה אין ספק שפסולין הם לעדות דבר תורה והמקדש אשה בפניהם אינה מקודשת כלל ודבר זה אין בו ספק כלל:

**ומה** שיש לעיין בזה הוא שאם קדשה כדת משה וישראל בפני עדים האנוסים כמנהגם אם הוא אללס מנהג קבוע ונשאה א"כ כדרך נישואים שגושאין בדת העכו"ם סכטמעו בהם אם יש לחוש לנישואין אלו שבאו אחר קדושין באלו סקן בפסולי עד' דליתא למימר דכיון דגלו דעתן דלאו בתורת זנות קא נסבי להו כיון דמוקדשי ובתרהכי נסבי אס כן איבא למימר דגמרי ובעלי לשם קדושת נישואין וכיון שיש ישראל כשר' לעדות בעיר עומה ויודעין שהם מתייתדין אמרינן עירי יימוד הן קן עירי ביאה וחייילי קדושין משענה בעילת דחזקה היא שאין אדם מחזר אחר קדושין ועושה בעילתו בעילת זנות ודמיה הא מלתא למגרשת את אשתו ולכח עמו בפונדק דק"ל כב"ה שאם נתגרשה מן הנישואין שלבו גם כה שריכה ממנוגט ואוקומנא בנא בפ' הורק בשלא ראה שבבעלה ובדאיכה עירי ימוד דס"ל לב"ה הן קן עירי יימוד הן קן עירי ביאה ואם ראה שבבעלה אפי' נתגרשה מן האירוסין לריכה גט משו' דאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות ואף ע"ג דבפנויה בעלמא לא אמרינן הכי כדעת הרמ"ב בס' ז' וכן הסכימו עמו האחרונים ז"ל הכא כיון שהיתה אשתו לא אמרינן דעביד בעילתו בעילת זנות ודכותה הכא כיון שקדשה בפני עדים האנוסים דכותיהו ודאי לשם נישואין כתייחד עינה ולא לשם זנות ומה שלא קדשה בפני עדים כשרים הוא לפי שהיא אומר שהאנוסים הם יותר כשרים בעיניו מישראל' ודומה למה שאמרנו בפרק חומר בקדש בענין עם הארץ שאמרנו שכלי של ע"ה טמא או עוור א"ל טמא ואם חתה אומר לו טמא כלום משנית עליך ולא עוד אלא שאומר לך שלך טמא ושלי עוור' וכן בכלן אס ישאלך האנוס אם פסול אם כשר אם נאמר לו פסול אינו משגיח עליך עוד אלא שאומר לך חתה הוא פסול ואני כשר לפי שלבו מסור לשמי' וכיון שכן זה האנוס שקול שנשאה אשה זו קדשה בעדים האנוס' אינו אומר שאם נתייחד עמה וידעו זה עירי ישראל כדאמרינן הן קן עירי ימוד הן קן עירי ביאה וכאן בעלה לפני' לשם קדושין ואינו עושה בעילתו בעילת זנות וחוששין לה להשריכה גט ממנו זה ל' להחמיר בזה' ושאלתך אמר זה שקדשה בעדים פסולים אע"פ שבעל א"כ על סמך קדושין הראשונים הוא בועל ולא לשם קדושין וכיון שקדושין הראשונים אינן כלום אף מה שבעל אחר כך אין אותן בעילות אסורות אותה שרי על סמך קדושין הוא בעל וכמ"ס בקדושי פער' בפ' בא סימן שאפי' בנה מורכב על כתיפה מומנת והולכת ור"ל שאין קדושין קדושין הא ליתיה דוקא בענין סבלנות שבאו אחר קדושין בטלים הוא דאמרינן הכי שכיון שהוא סועה בקדושין הראשונים אף הסבלנות ששלא אחר כך לא שלחם בתורת קדושין שהוא סועה שקדושין הראשונים אכל אס בעל אחר קדושין פסולים שטענה בהן שהם קדושין כשרים וגמר לעולם ובעל לשם קדושין והכי מוכח בפ' איש מקדש וכמו שכתבו המפרשים ז"ל שם והביא ר"ה מהתוספתא דתניא ה' המקדש בפחות משנה פרוטה וכן קמן שקדש ושלח סבלנות לא עשו כלום שעל מנת קידושין הראשונים שלחו בעלו קנו' ואע"ג דרבי שמעון פליג התם ואמר דלא קנו שמחמת קדושין הראשונים בעלו לא ק"ל כותיה דימדהא

**והוציא** מכל זה הוא שאם קדשה בעדים כשרים קדושין קדושין דבר תורה ואם קדשה בעדים אנוסי' הן מוששין כלל לקדושין' וכן אם נשאת בחזקת העכו"ם הרי הוא אלו כפילגש ואין לחוש כלל לבעלותיו שאין ביעילותו דרך אישות' ומה שיש לחוש בזה הוא אם קדשה בעדים האנוסים ונשאה בחזקת העכו"ם בעיר שיש בה ישראל שאפשר לומר דגמר ובעל לשם קדושין ומוששין להם ככ"ל:

**ומצאתי** בספר עיטור סופרים בלשון הזה וכד משומד דלמיליד מגוויה לא תפסי קדושין משומד גופיה תפסי קדושין דגרסי' בבכורות וכו' ובפ' החולין וכו' ויודקתאמרי וקדושין קדושין ולא קאמר ומוששין לקדושין ש"מ דאורייתא תפסי קדושין והלא כן גיטיה גט דכל דקדוש אדעתא דרבנן קדיש וחי פלה ליה יבמה חלק לה כדאמרי' בסנהדרין אע"פ שחטא ישראל הוא וכן מצינו בתשובות רבינו שלמה ז"ל ואפי' משומד לחלל שבחוח ולע"ז אבל בתשובה דקמת משומד לחלל שבתות אינו כישאל שאל' ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם כל המשמר שבת נקרא ישראל ותניא מקבלין קרבנות מפושעי ישראל' חוץ מן המשומד לנסך יין ולחלל שבתות כפרהסייא הילכך מחלל שבתות כפרהסייא עכו"ם הוא וקדושין לאו קדושין ומסתברא כיון דק"ל עכו"ם שבח' לחלל' עובדי ע"ז הם האידתא אינו משומד לע"ז' ומחלל שבתות כפרהסייא ליתיה אלא בעבודת קרקע וקדושין קדושין וגירושין גירושין עכו"ם וזכינו להסכים לדעתו אלא שבמה שהורה הרב ז"ל במשומד לע"ז שלא בח"ל וכן מחלל שבתות בעבודת קרקע דלאו ישראל מיקרי אינו נראה דהא דאין מקבלין מהם קרבנות לאו משום דלאו ישראל מיקרו אלא גזירת הכתוב היא מדכתיב אשר יקרב מכס ודרש' מכם ולא כלכם כדאיבא בפ' הכל שומעין ואדרבא מהתם שומע דאי קרי ישראל דממעטינן להו מדכתיב מכם ולא כלכם הא אלו כתב קרא אדם כי יקריב מכם לא הוא ממעטינן להו דכלל ישראל הן ככ"ל' סווע מנאתי לדברי בספר רבן העזר שכתב שם ישראל משומד שקדש קדושין קדושין ולריכה ממנו גט' וי"א דמשומד לחלל שבתות כפרהסייא וע"ז דינו כדיון עכו"ם גמור ואין קדושין קדושין ולא נהיר' עכו"ם וכן הרמ"ב ז"ל לא חילק בזה בפ' מהל אישות וכו' שאפי' עובד ע"ז קדושין קדושין ואולי בעל העיטור ז"ל סמך על דרייתא דתורת הכהנים דתניא התם מכם לאויא את המשומדן שאינו מכם אבל דרייתא דמיתו בגמרא לא משמע מיניה הכי והדברים מוכרעין הן ממעטין דודאי מי שלא נתגייר אלא שעה אחת וחזר לסורו לאלתר ועבד ע"ז מחלל שבתות כפרהסייא כעכנא קודם שנתגייר ומין הוא ומן המורדין הוא דלא קרינן ביה אחין כתי"ש למעלה ואפי' חשבין ליה ישראל משומד וקדושין קדושין ואף אם פשטה דם וקבלה קדושין מאחר אין קדושי אחרן כלומפני קדוש ראשון דקדושי ודאי חשבין להו כמ"ס הרב בעל העטור ז"ל הן ראיתי בתשובה למורי חמי הרב רבי' יונה ז"ל שכתב כן' וכן כתוב בספר העיטור ובספר רבן העזר שמועה היה בכומי שקדש ואזרכוה גיטאמר רב יודה ומר רב שמואל ריש' כו' והדבר ידוע שגזרו עליהם להיות כעכו"ם גמורים כדאיבא בפרקא קמלא דחולין:

**שאלה מה**

ברש"י: ראובן בן בנה ביהמה ומנא רש"י האומה מנא פטו דבוק בעיקר הריאה ומתפשט הדבוק עד שומן הלב וכיס הודל כשיער שני אצבעות ברוחב בלא פילוס כלל ולא הגיע הדבוק לשיפולי הריאה והי' הדיבוק חזק שלא יכול להתפרק מחמת נענוטה ולפי' שיהיה הדיבוק בלא פילוס התירה לפי שגרה לו שלא היה סורא כיון שגדקה בלא פילוס ואף ע"פ שאינו נמוק דריכתה היא מחילת ברייתו ושומעון אסרה כדיון סרכה היונא מלאמה לאותן מקומות ועוד לאחר שהויתא יוד ראובן משמשו בריאה ומנא רש"י פילוס והוא אומר שהפלוש נעשה אחר הדקה והעלו אשה בכשיהוראו שהדיבוק לא הגיע לשיפולי הריאה ורבו בזה המקל' על המחמירין והתירוה במנין אלא ששמעון האוסר כיון שאסרה שיהא חפשיה חתיכה דאיסורא וכל האחרים אכלוה לפי שהדברים נראין עוה תחלת ברייתה היה כן:

תשובה

ה

שעלי  
אלו  
לא  
היו  
שלא  
התם  
ואפי'  
שהתו  
דכית  
ואי  
שפרם  
בכלים  
לשון  
המר  
מפרש  
רביה  
סותמי  
מקום  
רבי  
האומה  
שכן  
האומה  
לסמוך  
עובדי  
שהדב  
לסמוך  
בכדו  
לכיס  
הוא  
שלא  
בז  
במית  
למעט  
שלא  
במית  
והכי  
טריפו  
גיד  
נראה  
נמות  
הגידין  
נחתך  
לא  
תני  
אחר  
למקום  
והכלל  
דמילת  
ואומה  
לבג  
וכן  
להרהר  
או לקני  
רמקומו  
אסורות  
היא  
על  
נפ  
דדוסין  
שאין  
כנגד  
יחמת  
אמרים

תשובה

אמת הוא שראובן היה לאמן לומר בשעת דביקה לא היה שם פילוס וזה חירע אחר שבדקתיה שאנו תולין

שעל ידי משמוש השני נעשה הפילוס כדאמרין שמיטת חולין בפי אלו טריפות ריאה דאקריבא היכא דמשמשא ידא דעבדא תלין או לא תלין ואסיקא הלכתא תלין דא תלין בואב וכן בלחן הזה אנו תולין שעל ידי המשמוש נפלא וכ' ש' אחר שהבדק הראשון העיד שכל היה שם פילוס דעד אחד לאמן באיסורין אבל זה הכלל אשר חתם סומכי עליו שבכל מקום שיש דיבוק בלא פילוס שהיא כשירה ואפי' שלא במקום רבייתא לא נזכר בשום מקום מהתלמוד ולא מצינו שהתור התלמוד הלא חרתי אוני דכריבי אהדיי בכסדרן משום דהיינו רבייתיו ופי' רבייתיו ורבייתיו שזכו ומקום רבייתא והיא סתימה מעלייתא ולא יתפרקו לעולם ויש בתקומות אחרים שפרשו רבייתיו לשון גידול בסוף פ' אלו טריפות בענין תולעים בכלים היינו רבייתיו וכן בפרקא בתרא דיומא רבייתא דינקה לשון גידול אבל בכאן פירשו לשון רבייתא ולשון קצר הוא וכלילו אמר היינו רבייתיו ופי' ופי' ש' ש' מדברי רש"י ז"ל נראה שהיא מפרש זה לשון גידול אבל מנסחת ההלכות נראה שהיא לשון רבייתא וכן פירשוהו כל האחרונים ז"ל וכן נראה שניקה ודופן סותמתה אמרי' בגמרא דכשירה במקום רבייתא והאמרי' התם והיכא מקום רבייתא מקום חיובא דלוי וזו שנומא בתלמוד אבל הרב רבינו יואה אלברגוני ז"ל כתב בשם הגאונים ז"ל שאם כל בג האומה מהשלמת כל האונן ולמטה דבוק בשדרה כשירה דאמרין שכן הוא ברבייתא כיון שאין שם פילוס והוא מקום רבייתא וסמכו כל האחרונים עליהם בזה לפי שקבלתם של הגאונים ז"ל קבלה הוא וראוי לסמוך עליהם כאלו נזכר בתלמוד וכן נומא בשם הר"ב ז"ל שאם ענוות דוורדא היא סרוכה לכיס שלה בלא שום פילוס שהיא כשירה שהדברים נראין שכן הוא דרך בריתא ואם אמר הרב ז"ל ראוי לסמוך עליו דרב מוכיח היה שלא נזכרו בתלמוד שהוכיחו טריפת בסדרות אלא שרבינו שלמה ז"ל כתב שאם נסרחה לאכות טריפה דכולהו לגבי דידיה לאו כסדרן ניבחו ובעם הגאונים ז"ל אמרו שאף לכיס שלה טריפה וכשאין שם פילוס הדברים נראין דדרך רבייתא הוא כדברי הרב ז"ל אבל אין תלמודו מזה למקומות אחרים וכ"ס שלא במקומות רבייתא וכי יש בדרך הזה מי שהיא כדאי לדמות בטריפות זו דומה לזו ופי' יש נחלין אמרי' שאל ואמרולו הלכה למעשה ילך ויעשה מעשה ובלבד שלא ידמה והאמרין מתי ובלבד שלא ידמה רב השי אמר ובלבד שלא ידמה בטריפות שאין אומרין בטריפות זו דומה לזו שהרי חותכה מכאן ומתה חותכה מכאן ומתה והכי אמרי' בפ' אלו טריפות ובפ' בהמה המוקשה ורש"י פ"ב' אלו טריפות חותכה מכה ומתה חותכה מכאן ומתה חותכה מייבאה או גיד נזרה ומתה חותך כל כתיפה והיא וכן פי' ז"ל שם בענין פסול דריאה כשר בבלי א' אבל למעלה בחזון פרק פ' חותכה במקו' נזרת הגדין ומתה וחתך בשם רגליה למעלה מזה שלא בת' א' ומתה הגדין ומתה והוא השירוש הנכון ונזכה בפ' בהמה המוקשה אפילו נחתך העלם כיון שאינו במקום נזרת הגדין כשירה ע"כ אני אומר לא תציתו להאי כללא חלה במקום שזכר ואל תלמודו מונעו למקום אחר שאין אומרין בטריפות זו דומה לזו וכ"ס לתלמוד ממקום רבייתא למקום שאינו רבייתא היינו כיון שאין לגודין חומר מתק להקל עליו והכלל הראוי לסמוך עליו מ"ס הרמ"ב ז"ל בחידושו ז"ל כללא דמיתא לא סתם בריתה אלא חונה לדופן או חונה לחברתה כסדרן ואומה לאונה אבל אומה לדופן ואומה לחברתה או לשמטיתא דריגרת או לבב וכן אומה לאונה ודסריכה לריגרת או לשמטיתא דריגרת או לריאה או לטרפשא דליבא או לטרפשא דכבדא או לעטניתא דדורא כל או לקנה הלב ושמינית' שבסמפון שקורין קורדיבא או לשאר כל ריקנות כיון שלא מצינו לרבותי בעלי התלמוד שהציתו אותן הסורית דכלהו שלא במקום רבייתא ניבא כדאמרין מקום רבייתא היבא במקום חתוכי דאובי ובלאו באומה לדופן ניבא ואין סומכין על נפחתן כמו שאין סומכין באומה לדופן היבא דליבא מכה בדופן ואפילו יש מכה באותן מקומות שהסריכה דביקה בהן טריפי' שאין תולין סרכה בוכה אלא בדופן שיהא מקום קשי וחזק כנגד רכות הריאה וממכה של דופן ריאה נסרכת ואין דופן כסדרן מוחמת ריאה ולמחיס שלה כל כך אבל בוכה שאר מקומות לא ואין אמרים בטריפות זו דומה לזו ע"כ ז"ל וכבר כתבו האחרונים

ז"ל שאין הפרש בדברים אלו בין מרכה לדבק ובכל מקום שהסרי' אוסרת הוא הדקן הדבק וזה ראוי לכם לסמוך מנחן ולהבא והי' הטוב יספר בעדי'.

שאלה מט

והאלן: כתבת כי במקומכס נהגו להחיר אומה שנסרכ' לערפש לפי שמלאו כתוב וכן כל נקב שבשר או חלב המותר באכילה סומס אותו הרי זה מותר חוץ מהלב הלב והגיס שעל הלב והמחינה שבאמצע הבטן המבדלת בין איברי המאכל ובין איברי הגשימה והיא שקורעין אותה ואחר כך נראית הריאה והיא הנקראת טרפש הכבד המקום הלבן שבאמצעה ולפי' הורו במקומכס שהסרכה שכנסרכת במקו' הלבן היא אסורה ושכנסרכת במקום האדום מותרת:

תשובה

הלשון אשר בא בשאלה אשר ממנו התורה אומה לטרפש הוא לשון הרמ"ב ז"ל פ"ו מהלכות שחיטה ולא נזכר שם לא אדום ולא לבן ואפי' נזכר שם לבן אין לתמוד משם שהאדום הוא כשר אדרבה יש לומר דלדבותא נקטיה שאפילו בלבן שהוא יותר דך מהאדום אינה סתימה כ"ס האדום אבל מ"מ לא כתב הרב ז"ל אדום ולכן וכסחא משובשת כזדמנה והדין ג' אמת טעות גדולה כי לעולם אומה הסחכה לטרפש בריאה מקום שהיא סרוכה היא טרפה וכן כתב הר"ם במ"ז פ"א מהלכות שחיטה וכ"כ הרמב"ן ז"ל בחדושו בפ' אלו טריפות וכן כתבו האחרונים ז"ל דסרכה לטרפש אסורה רש"ב ז"ל והר"ש ז"ל וכן הר"ן ז"ל והגמירי איסור הפושט בישראל מפני לשון מוכר שלה סתימה אלא מכללא דבר קשה הוא שחרי בגמרא לא נזכרה טהור סותמ' ובשר הנלעפת לאונות והאונות זו לזו מחתוך לחתוך וכן משפוני הריאה לבשר הריאה לפי שהם מקומות לחוקים וקבועים ואינם מתפרדים לעולם ואין לתמוד מהם לחוקים הנסרכת לטרפשא אשר המקום הוא מרווח ומתולוד תמיד ורחמנא ליגלג נבסי האוראה וזו יוכל להאמין שהתיר זה מי שיקרא בעל האוראה:

חונס אל המשביל רבי כעדיה יצו ענין נ

כתבת לשון הרי"ף ז"ל בפ' גיד הכשה דמשקא בינה בששים והיא אסורה בששים ואחת והיא מותרת

ולא חלק בין קלופה לשאינה קלופה וגם הרמ"ב ז"ל ככתב ופאלת אם הם חלוקים בזה כי רבינו יהונתן ז"ל מה' ממלקב' כי רבינו יהונתן מפרש הוא כי התלמוד שלנו לא חלק כלל אלא בין בינה טמאה לבינה שיש בה אפרוח או קורט' דם דביצת טמאה בכל ענין הוא מותר דומיה דביעי ניבא ואין בשליטתה בנותן טעם כלל ואפילו קלופה ובינה שיש בה אפרוח בכל ענין הוא אסור דפליטת אפרוח בה אפרוח דאבור משום השרן השרן על הארץ כדאיתא בפ"ק ד"ט דאפילו רבנן דפליגי עליה דר' אליעזר בן יעקב באפרוח שלא נתפתחו עיניו היבא דלא יבא לאייר העולם מודו ליה כדאיתא בפ' אלו טריפות ואף על גב דמאוריתא שרי רבנן אסרי ליה וקרא אסמכתא בעלמא וביב התרומה כתב דאסמכתא דקרא לא הושרכה אלא לאפרוח של ביצת טמאה דלית בה משום נבילה ואבז טמאה אסמכיה אקרא לטהורה אבל אפרוח דבינה טהורה אסור משום נבילה מן התורה דכיון דחייב בשחיטה לר' אליעזר בן יעקב אפילו כולד ולא נתפתחו עיניו ולרבנן אם הוא עדין בחור הבינה ונראה שהרי"ף ז"ל והרמ"ב ז"ל סמכו על התלמוד שלנו שלא חלקו בביצת טמאה בין קלופה לשאינה קלופה וזה הם שנים ואין מחלוקת ביניהם אבל בירושלמי לא משמע הכי דגרסין התם ביצים טרופות ששלקן עם הטמאות מותרות הלא דמיתא ששלקן בקלפי' הן אבל שלקן כשהם קלופות שיעור אחד יש להם זה נראה בירושלמי וראוי לחוש לדבריו להחמיר אף על פי שישברו שאין בזה אלא איסור דרבנן לא דמי' ליה כיון דבגמרי' לא אסרש בהדיא

ענין נ

קדושתו  
דבי  
הוא  
אשמות  
במקומ  
לשם  
מסומד  
משומד  
דקדמיה  
אשפס  
דש  
והי  
ישראל  
שבמות  
זל  
שאל  
ישראל  
בשך  
עכ  
לש  
פרסי  
עכ  
גד  
עכ  
מיקרי  
ישראל  
י' אונס  
דליקין  
זב  
קרא  
ככל'  
משומד  
לחלל  
קדושת  
ות וכו'  
ימד  
על  
שומד  
זכה  
היה  
נה  
אמת  
ו קודם  
כ' כו"ס  
ואף  
אם  
י' קדוש  
בן  
כתוב  
שקידה  
והדבר  
א קדוש  
בן  
דנה  
ז ראה  
ד פשו  
ה האד'  
הדבר  
ענוונה  
א היתה  
יתה  
ה לאמן  
זכא  
היה  
לו אומה  
המקיל  
שאמר  
הדבריה  
בה



בהדיא לפני עליה דירושלמי בהא דאפילו בשאיין קלופות יש מי שחוסר דעמא דמיא דביעי גיבה דסייה היתה ולא סומכין אדמיו חלק שאין כן הסכמת האחרונים ז"ל ובקלופה יש לחסור בירושלמי :

**ענין נא**

מה שנתא במכילתא חמץ עונשו שבעה וזוהריתו לעולם אם אנו סומכין על הגרסא הזאת שלא יהיה פירשו מה שעלה בדעתך שתוך שבעה עונש על אכילתו כרת ולאחר שבעה אינו חלק באזהרה ויהיה זה לדעת ר' יהודה דס"ל הכי בגמרא בפ' כל שעה משום דתלתא קרתי דכתיבי חד לפני זמנו וחד לתוך זמנו וחד לאחר זמנו ואף על גב דאין ק"ל כר"ש דאמר דלאחר זמנו אינו עובר עליו מכילהא זו נשנית על דעת ר' יהודה דר' ישמעאל חני לה למוכילתא ואיכו סבר לה כר' יהודה ואם אנו חוששין שתהיה ברייתא זו משושית ח"כ נתיח אותה חמץ אזהרתו שבעה ועונשו לעולם ויהיה פירושה שאין איסור חמץ חלק כל שבעה ואם עברו י ימים מותר לבללו ומי שחללו תוך שבעה נשאר בעונשו לעולם שהיא חייב כרת ובה לפרש כי מה שכתוב ובכרתה הגפס היתה מיום הראשון עד יום השביעי שהוא שב אל הרחוק וברייתא זו לא נשנית בתוס' דרבי חייה ולא הביאה בשום מקום מהתלמוד שנוכל להכריע בגרסתה ובפירושה מהתלמוד וכל ברייתא דלא מתנו לטביר חייה ור' אושיעא לא סומכין עליה דהיא מתרצה דלילמא היא משבתתא היא ואולי בה בחר סברא זה גלו לנו בעלי התלמוד בפ' שלוח הקן :

**ענין נב**

כתבת ירוש' שפ' קונס נדר להתענות ונמצאו ימים טובים ושבתות ולוקה ואינו נריך חקירת חכס' נדר להתענות ונמצאו ימים של מגלה ר' חזקיה וכו' תרתיאון מודין וכו' זה אמר ומענה ואינו משלים ואחרונה אמר לוקה ואינו נריך היתר חכס עכ"ל הירוש' והוקשה לך כי לא נחלקו אלא בימים של מגלה אבל ב"ט ושבתות לא נחלקו והרמב"ם ז"ל כתב הנודר שבת ללוס או ב"ט חייב ללוס שהגדרים חלים על דבר מצוה עכ"ל' נראה שהבנת לשון הי' ושלמי סותר דעתו של הרמב"ם ז"ל ואינו כן כדין פשוט הוא בתלמוד שהגדרים חלים על דבר מצוה כדאיתא בפ' ואלו מותרין ובפ' שבוטות שמים בתרא וכן כתב שם הר"ף ז"ל והאי דקאמר בירוש' דזינו נריך היתר חכס לאו בנדר גמור קאמר הכי חלק שקבל עליו להתענות וקבלה כזו כיון שלא אמר הרי עלי לא חמירא כנדרים ממש למועד י"ט חסילו דענילת תענית וכמ"ש בגמרא וכי נדר הוא לגבי לוח אדם העניתו ופורע ומשום הכי קאמר בירושלמי שאינו נריך היתר חכס וב"ט של מגלה הוא שנתלקו יש מי שהשוה אותם לשבתות וי"ט ושמי שלא השווה אותם והנריך להתענות מפני קבלתו ואינו משלם מפני ימי המגלה והאי לוקה דאמריין לאו מלקות דאורייתא הוא כיון שאינו נדר גמור חלק אמת מדרות מדרבנן וכן כתב הרמב"ם ז"ל בהלכות נדרים :

**ענין נג**

כסוף לדור ודור הוא מורה שהכסף הוא דבר בלתי נפרד וממנו כי הוא מורה על גדולתו ועלמותו שאינה דבר יוצא מעלמו ובפ' ט' מהלך השני הביא אותו פסוק וגור עליו לדעת החכמים כי הוא מן הכבדים ומה שאמר כסוף לדור ודור אינו חלק להורות על הגלגלות ושאלת אם היא סתירה בדבריו מתיאוריהן מהסתירות היא אם החמישית או השביעית דע כי בימקום הזה ענה אבן כספי בפ' שחר לספר המורה וזה לשונו שכתב על לשון הרב ז"ל וכבר ביאר ואמר חכה ה' לעולם תשב כסוף לדור ודור' רנה בכלן להשתב"ג כסוף עמך ית' לפי שהשוה אותו לו ית' ונלחמו זה מופלב באומרו לדור ודור ואם יונח על השמים ה"ל כדעת ארס"טו בקדמות ולהעירנו יפרשנו על השמים פ"ט מהחלק השני ובאלו הריה לטובי האחרון יותר מדוק' קראו ככל חלוק שנתא מצד הסבה החמישית וזכור זה עכ"ל הנוטה הזה' ואני חומ' תאלמנה שפתי שקר הדוברות על לדיק עתק בגאולה וכו' כי הוא עונה ותולה ברבו טעותו שהעולם הוא קדמון כדעת ארס"טו ודברי הרב

כנשים הם אין בהם נפול ועקס' ואני הפרש דבריו שהיא תמה על ר' אליעזר הגדול שהוא מבקש חמר לשמים וחמר לחרץ נחשו מהם ואמר הרב ז"ל שאם דעתו שח"ח שיתאוו דבר מלא דבר ח"כ אף תפול השאלה ביאר לבושו ובשלב שתחת כסא הכבוד מתיקן נבראו ואם יהיה להם חמר נבראו וממנו תפול השאלה אותו חומר מהיכן נבראו ועל כל פנים יגיע הדבר לחמר אחד ולא תפול עליו השאלה אותו חמר מתיכן נברא לה' יגע השתלשלות לאין חלית ואחר שיגיע הדבר לאותו חומר שלא תפול עליו השאלה לא ימנע מלאחר משני דברים או שאותו חמר הוא נברא מלא דבר או הוא קדום ואם יאמין שנברא מלא דבר למה בקש חמר לשמים ולאין נבראו ממנו וההכנתו שלח יהיו הם נבראים ראשונים מלא דבר כמו אותו חמר נבראו ממנו' והא יאמין שאותו חמר שלא תפול עליו השאלה מהיכן נברא הוא קדמון ח"כ אינו על דעת חורתינו ויהיה על דעת חפ"ל טון שהאמין הבריאה על דרך זה אף על פי שאינה על דרך ארס"טו ונא לים מ' מ' אינה ג"כ על דעת הגולה מתורתנו ואין לנו כח להוציא מנגלחו כמו שפי' הרב ז"ל בפרקים הקודמים לו וזאת היא תמיכה הרמב"ם ז"ל על דברי ר' אליעזר הגדול' והרמב"ם ז"ל תיקן דברי ר' אליעזר שהוא מאמין חידוש העולם מהאפס המוחלט אבל יאמין עס זה כי החמר הראשון הברא הוא יותר דק מהשמים והאין ואחר שנברא אותו חמר מה אותם חמרים מהאפס המוחלמי נבראו השמים והארץ מהם' חמנס הרמב"ם ז"ל נשאר בתמיהתו על רבי אליעזר הגדול ואמר שדעת החכמים היא שכסף הכבוד נברא חלק שמתחברו על פנים זרים רמוז בה למה שאמרו בפסחים ובנדרים ז' דברים נבראו קודם שנברא העולם וא' מהם כסף הכבוד' וזוהר' זה המחמר שכסף הכבוד הוא חלק מהעולם הוא ואין יהיה ברא עול' קודם עולם' אבל הרב ז"ל לא נחטון בכלל מפרש המחמר הוא חלק לתלמוד ממנו שכסף הכבוד נברא לפי דעתם ז"ל' וכוונת הרב בזה הוא להוסיף תימה על דברי ר' אליעזר המבקש לשמים ולאין מתיכן נבראו והביא שלג שתחת כסא הכבוד למה לא יתא' כסא הכבוד מתיכן נברא' ואחר שסידר תמיהותיו על ר' אליעזר מדעת החכמים תשב הרב ז"ל שאר' אליעזר ראה שכסף הכבוד לא נברא כלל ויסמוך על פשטי הכתובים שלא זכרו בו בריאה בשום מקום כי אם בנמומר' השמים הכין כסאו כי לשון הכנה זו תורה על בריאה כמו מכן לשבתך פעלת ה' מקדש' ה' כונו ידך' וזה המוזמר אינו מבריא כלום כי יסבול הפי' כי הוא תואר לעלמו יתברך כמו שכתב בפירוש כסף בחלק הא' חמנס הגלגל תבו כתוב ואם יפרשנו ר' אליעזר על כסף הכבוד ויתן לו הגלגלות הגלגלות לא יורה על הקדמות כמו שכתוב בפ' שאחר זה ואם על כל פנים יתן הקדמות כמו הגלגלות הנה הוא תואר לעלמו כמו שכתוב בפ' כסף ביח' יאמין ר' אליעזר קדמון השמים כדעת ארס"טו' טאל"ס אמר היותו נכחי' ואם הוא תואר לעלמו אף יתהוה דבר מתאר' זהו פירש לשון הרב ז"ל ומספק על רבי אליעזר על כוונתו ואין סתירה בדברי הרב ז"ל כלל' ומה הברא היה בלמוד לכתוב סתירה בפ' פסוק זה כי להודיע שהכסף הוא מורה על עלמותו כבר הביא לזה דמיון מפסוקי יד עכ"ל כס' ואלה היה נריך לרב ז"ל להוכיח פסוק זה דמיון לזה וכתוב סותרו במקום אחר' גם אם כוונת הרב ז"ל בפירוש הפסוק הוא לומר כי השמים קדומים מה עומק יש בזה בפ' הפסוק שיצטרך להעלימו תחלה ואחר כך לפרשו' והמפרש הזה לא הבין כוונת הרב ז"ל בסתירה החמישית ולא כוונתו בפסוק הזה והאמת הוא יום שכתבתי :

**ענין נד**

עוד כתבת שמות יחא צע"ל כיצד הם יוצא' מפסוק או את בני ישראל ואמרת הליהם אתי קרבו לחני וכו' כמדומה לי שספר יצא דמין לך כי כתוב הקבלה כך כתבו כי באלפא ביתא של מוסף שבת שהיא מהפוכת יש שלש שמות של הקב"ה והם ריק"ח יחא צע"ל והא בחילוף סדר האותיות וכסת' סך האלפא ביחא יצאו כסדרן והשם הא' הוא יוצא מפרשת קרבן שחרית' והשם הב' הוא יוצא מפרשת מוסף של שבת' והשם הג' יוצא מפרשת קרבן בין הערב'ים' וכתבו ג"כ המקובלים שכל השמות האלו יוצאים מהפסוקים על ידי צירוף האותיות כמו י"ה מל"ה יחא צע"ל מל"ה אלהי"ם מה שלא תוכל ללך אס נתחלפו ע"כ פירשו ולא הורשתי לפרש יותר ממה שלא ראיתי

הראשון  
לא היה  
סוד ג'  
ואינם  
ענין  
דאיתן  
חיים  
חיים  
בפסוק  
מהאי  
של חמד  
כיו"ס פ'  
ומ"ס סו'  
מאחר  
בפסוק  
ש' שמש  
באלפא  
אחד  
למפרש  
ענין  
והקשית  
כן הוא  
חליסר ר'  
במשכן  
על כל  
זה כי  
לפרש  
יותר  
וצריך  
לכוונת  
דיוכלת  
כולה  
ראוי  
הוא  
פסוקים  
יש שתין  
שפסוק  
עין  
יוד  
וא'  
ענין  
ט לפי  
והנה  
הג"ס  
הקדושה  
הקדושה  
טעמה  
אמרו  
אחכסס'  
קצין  
יתיר

ה' שני הם' הכל חתה רוחה שקלמלא שאלפא ביתא והופכת  
 לה הנה יוצא אחד מג' שמות הללו כסדר' וצורך האותיות הוא  
 סוד גדול ויודע היה בללא לברך האותיות שבהם נכרה העולם  
 הניס דברים שיעלו במכתב הלא מהפכה לאון למו שזכה בהם :  
 עוד כתבת הנה' דאמר רב המנוני'  
**ענין נה** כל מאן דמייחד ויודא לא בכל יומא  
 חדא וזמנא ליה מלעילא מהכא

דחתון אלן ש"מ מהאי סטרא ומדרך חתון למפרע שדי ובמישר  
 חיים' וסויגין' השמח בפסוק שמע ישראל למפרע שדי ובמישר  
 חיים' והיך' יוצאים מזה הפסוק ע"כ דברוך' והנה יש  
 בפסוק חסרון וכך הוא הלשון הנודק ש"מ מהאי סטרא וח"ח  
 מהאי סטרא' וכך פירושו כי עי"ן של שמע גדולה וכן דל"ת  
 של אחד והסוד עד ה' צבט וכשתכלק עד משמע ואחד ישאר ש"מ  
 כח"ס פתוחה שהיא סוד מלכות תיפתח כי היא ידיעה ונכסו בה'  
 ומ"ס סתומה היא סוד מלכה עליה לא נכנס בה' אדם' וכן ישאר  
 נחמד ח"ח וזהו סודא וזמנא ליה מלעילא ש"מ במלע' וח"ח בתחלה  
 ובסוף' והסוד לכי' השמח בה' וגם שדי יתן לו חיים' כי  
 ש' שמע שהוא הקנה הראשון הוא שדי למפרע כי הש"ן המאוחרת  
 באלפא ביתא ללות דל"ת וי"ד היא ראשונה בשם שדי וח"ת של  
 אחד שהוא הקנה האחרון היא חיים במישר כלו' ביושר הפך  
 למפרע כי כן הוא סדר האותיות באלפא ביתא ובהרבה מקומות  
 יש מישר שהוא לשון וישר ארץ מישר ארץ עקיימא :

**ענין נו**

עוד כתבת כי לא הספיק לך תשובתי  
 בענין שתן חתון שב"קש שהם  
 ס' תיבות כשתכפול פסוק שבכ"מלו  
 והקשתי ע"ז לפי שאין אלו האותיות אלא תיבות ובלשון המדרש תיבין  
 כן הוא האמת בלשון המדרש הוא תיבין מאותה ראייה שהבאת  
 תליסר תיבין ומבשרית עד אלהים תניח' וכן אמרו שבני קלין  
 בחושבן תיבין דיעקב ה' ביום לרה' וגם באלפא ביתא של אל הדון  
 על כל המעשים אמרו דליקון חתון בחושבן תיבין' וגם אני ידעתי  
 זה כי הרבה יש כיוצא באלו באותם מדרשות אלא שהענין מחייבנו  
 לפרש במקום הזה חתון תיבות שהרי מן שמע עד ובשעריך יש  
 יותר מששים אותיות ויתפרש לפי מקומו וכן במדרש אחר אמרו  
 וברך לכוון במ"ס חתון דשמע ובשכ"מלו לבלקא במ"ס תרטין  
 דיבולא וחשיב קודשא בריך הוא ליהוא בר נש כלא קיים אריותא  
 כולה לאתיא במ"ס פנים ע"כ' וכדי שלא יקשו המדרשות זה לזה  
 ראוי לנו לדמוק ולפרש אותם בצד שיסכימו לאמת ולשון המדרש  
 הוא הקורא ק"ש על מטתו כתקנה ושמעתי פירושה שמוסיף שני  
 פסוקים שהם ביהך הפקיד רוחי וכו' ועורה כבודי וכו' ובתוספת זה  
 יש שתן חתון ויותר טוב מכל זה כשתמנה כל האותיות שלמות  
 שבפסוק שמע תינח' אותם ששים על דרך זו' שמע' ש"ן מ"ס  
 עי"ן ישראל' יו"ד' ש"ן' רי"ש' אל"ף' למ"ד' יו"ד'  
 עי"ן' ה' יו"ד' ה' אלהינו' אל"ף' למ"ד' ה' יו"ד' גו"ן  
 וי"ד' יו"ד' ה' יו"ד' ה' א"ח' אל"ף' ח"ת' :  
 דל"ת' סך האותיות ששים :

**ענין נז**

עוד כתב' צ"ח' שפירשתי לך דיבסס  
 מטרופייתא שהיא מטרופא כלומר  
 שימתק ויתקנה מלגלך הקשית  
 כי לפי הדקדוק המ"ס היא יתירה' וגם דיבסס ר"ל דיבוק וקירוב  
 והנה קשית המ"ס הינה קשית כי מצינו ומוזאתו לא רוחן כי תפול  
 המ"ס על הקנין והרמיזה והמתוק הם הוא דבקות הוא דבקות עם  
 הקדושה והקנינות והסדרה' וכבר נזכר לשון בכוס במדרש על  
 הקנין והלבון' כמ"ס דעבין עבין חורין עבין בתלמא' ומאי  
 טעמא בגין דשלי' חורין יתבסס אילין כלומר יתקנה ויתלבן וכן  
 אמרו בפסוק ואיש כי ימרט ראשו וכד' אתעבר מניה שער' דריש' הוא  
 איחבסס' ובגנין כך איקרי טהור הנה מפורש שהבסס אלל' הוא  
 לקון וטהרה וכן אמרו שם וכבסו בגדיהם והטהרו ובגין דיתבסמוון  
 יתיר' בעי' בהנה דלתי' ומטרה דחמד' עילאה לארמא' לה דכתיב  
 והלך וכו' :

**שאלה נח**

תלמאסן' שאלת הכנה  
 כיצד יתנה עמה  
 בעלה ואם ימי נדות

כמו לכוון או יש ציניהם הפרש ואם היא מלעת השולחן צפני בעל'  
 ואם אוכלת עמו על שולחן או על מפה אחת' ואם אוכל עמה  
 בקערה אחת עם האשים אחרים' ואם ישב עמה על השמיכה או  
 על המחללת' ואם ישב עמה ע"ג קרקע בקיבוץ ד' אמוא ואם יקח  
 מידה כלום או משליך מידו לידה' ואם ישנו ע"ג מטה אחת הוא  
 בסדיו והיא בסדיו' ואם יעול לדבר עמה דרך שחוק כדרך שמדבר  
 עמה בשהיא טהורה ואם הוא רשאי ליגע בצנדי' כשהיא לבושה  
 עליה או חלוצים' ואם יכול לישב על מטתה או ליטן עליה' ואם  
 יוכל ליגע בה בעץ או בקנה' ואם יהיה אחד מהם חולה אם תוכל  
 לישב בצדו או אם תבליהו ותשקו ותליע לו המטה בפניו  
 ותלבישהו בצנדי' ותחלוך לו אחרים ותמשמש בבשרו אם הוא חס'  
 ואם יכול הוא ג' כ לעשות לה כן' וכיצד תדקוק עלמה' ואיזה יום  
 תחמיל לספור אם יום שפסק הדם עולה למינין ואם חטטה במינין  
 או שכחה מתי פסק הדם ומאי תקנה ויצד חטובל ומתי חטובל  
 אם יום' ולספירה או יום ח' ואם ביום או בלילה ואם נרץ בעלה  
 לעמוד עליה עד שתטובל או אשה כשרה' ואם נאמנת לומר כבר  
 טבלתי ומזה הם הדברים שחולצין ומזה הן שאין חולצין ואם נאמנת  
 לומר טהורה אני אחד שאמרה טמאה הגי' ואם תוכל להקדים  
 טבילה יום אחד ולמחר תשכב עם בעלה' ואם חטובל בשבת או  
 ב"ט או ב"ז' ובי"ח ודין כתמים שנומלו' בעדה או בצדו ואם  
 יכול לשמש בלא עדים או בעד אחד ובדיקת העדים אם היא  
 נאמנת על שלו והוא על שלה ודין אם לא בדקו כלל או אם אבדו  
 העדים קודם בדיקה או אם שמוע קודם בדיקה ואח"כ נמלא כתם  
 בעדים ודין אם יוכל לשמש לפני וסמה או לאחר זמן וסמה ומה הוא  
 חייב על כל דין ודין בפני עצמו' ודין היולדת זכר או נקבה' ודין  
 המפלת זכר או נקבה' ודין ספק אם הפילה אם לא' ודין ספק  
 אם הפילה זכר או נקב' כמה חשב וחטובל ואם מהג בזמן הזה דם  
 מותר אם לאו ודם בתולים אם הוא חס' כמה נדות אם לאו :

**תשובה**

אין הפרש בין ימי ליבון לימי נדות  
 שאין אשה עולה ממומחה אלא  
 בטבילה ודורות הראשונים היו  
 טובלות אחד ז' אם פסקה טבילה דאורייתא ואח"כ סופרת ז' נקיים  
 כמנהג בני ישראל' וזוה אמרו בפ"ק דשבת שהיה מיקל אותם  
 תלמיד ליגע בה ואמר אליהו זכור לטוב בחך המקום שעקרו שלא  
 שח פנים לתורה לעשות סייג מדבריהם כ"כ ר"ת ז"ל' ב' מותרת  
 להגיע שלחן בפני בעלה בעלה שלה אסור' אלא הגעת המיטה בפניו  
 ג' לחבול על שלחן ח' בקערה מיוחדת לה הר"ח ז"ל' אסר כדן צ'  
 אכנסאיש זה אוכל בשר וזה אוכל בבינה ובס' עמודי גולה כתוב  
 שאנחנו אוכלין בשלחנות גדולות אין להקפיד כי אם בקערה אחת  
 דלפי' עם אחרים אסור' ד' לישב סמוך לה בקרקע ע"ג מחללת  
 מותר וא"כ הרחקת ד' אמות שלא באסרה אלא נגיעה ממש וכ"כ  
 הרמ"ב ז"ל' ה' אסור להושיט דבר מידו לידה' ובגמ' בפ' אף  
 ע"פ משמע דוקא מידו דאבילה אבל רש"י ז"ל' היה נוהג הפי להושיט  
 לה מפתח וכן רבנו' וליטול מיהא התינוק נראה שיותר דמי נושא  
 את עצמו' ולהשליך מידו לידה מותר שלא אסרו אלא על ידי חבור  
 בהושטה' ו' לישן במטה אחת אסור צ' בפ"ק דשבת הוא בצנדרו  
 והיא בצנדרה כאשר איש שהכתוב הקיטן ביחוקאל שנאמר ואת אשת  
 רעשו לא טמא ואל אשה בגדת עומתתה לא קרב וכל שכיבה שהיא  
 אסורה עם אשת איש אסורה באשתו נדה' אבל יש לחלק בזה אם  
 המטה היא מיוחדת לה אסור כמ"ס הר"ח ז"ל' בס' בעלי הגפס'  
 וכן אם היא מוטלת אבל אם אינה מיוחדת לה אם המטה היא רחבה  
 ואינו מתקרבין זה לזה ודאי מותר שלא אסרו' אלא קריבה' אבל  
 זה אינו אלא ייחוד' ואף ע"פ שבשאר עריות אסור להתייחד עם  
 אשתו נדה מותר להתייחד כדליתא בפ"ק דכתובות' ובפסקי  
 ובכנהדרין אמרו' בהאי סוגה בשושנים' ובגלגל שתיא' ישנה בכלי  
 מלע מיוחד לה והוא בכלי מלע מיוחד לו' ז' באבות שניו' חרבה  
 עימה עם האשה באשתו אמרו ק"ו באשת חבירו' ובאבות דר' נתן  
 עי' באשתו נדה ורש"י ז"ל' פירש באשתו טהורה' ח' בעת החולי  
 אם אסורה קריבה זה לזה והלעה וכל הדברים האסורים משום  
 הרחקה אם לא' הרש"ב ז"ל' היה המייר בזה בתשובה' ולא התיר  
 אלא ח"כ יש לורך פקוח נפש ואין אחר בעיר שיעשו דברים אלו על  
 ידו ולפי הנראה אפשר להקל באיסורין דרבנן להתרפאות בהם שלא  
 במקום סכנה כדמוכח בס' כל שעה וכל מה שקפסר להחמיר בזה  
 הוא

אמת  
 אהיו  
 א"כ  
 היכן  
 זמיר  
 עליו  
 לית  
 מנע  
 הוא  
 לרץ  
 מלא  
 שלח  
 דעת  
 ד זה  
 דעת  
 בז"ל  
 די' ר'  
 אפיין  
 אשון  
 זר או  
 ו'  
 ואמר  
 פנים  
 ברים  
 ת זה  
 ועול'  
 דהו'  
 שונת  
 פנים  
 ישאל  
 יעור  
 כבוד  
 ריאה  
 נהו'  
 דין'  
 עצמו'  
 ת זו  
 מחת'  
 גל כל  
 בתוב  
 סמ'  
 דבר  
 ונתו'  
 כתוב  
 נמוח  
 לר'  
 נס'  
 זמית  
 ד כך  
 וישית  
 ע"ה  
 ת בני'  
 קרבו'  
 קבלה  
 שלח'  
 סדר  
 הוא  
 זוסף  
 זב"ג  
 ירוף  
 זוכל  
 שלח

ואם בדברים הנכנסים בגוף שאין מתרפאין בהם אלא במקום סכנה  
 וכל הרמ"ב ז"ל בס' תורת האדם מ"א חס' הפסד ע"י אחר' לא נתייר  
 אוסורא דרבנן. ט' לגע בבדיה בעודה לבטיה להרחיק  
 אבל כשאין עליה מותר שלא נאסר משכב ומושב שלה לא לטהרות  
 אבל בעלה לא. י' האשה זריכה לבדוק את עצמה יום שפסקת בו  
 ונהגו הגסים ללבוש חלוק לבין בין השמשות או לכרך בגד לבן  
 להפסיק בין חלוקה המלוכה לבשרה ומתחלת לספור מיום המהרת  
 ז' ימים ולבסוף ז' ימים טובלת בלילה ח' חס' תראה ואם מתפחת  
 מהגבים טבול למחרת שהוא יום ח' לתחלת ספירתה ויו' שפסקה  
 אינו מן המניין כמות שהיו עושות בנות כתיים. ואף ע"פ שהר"ה  
 ז"ל היה מיקל בזמן הזה שהגדות מונות ונקיים אין לסמוך עליו כיון  
 דמשויקן לה עוונות ודין כדיון ובות וקודם טבילה תבדוק עצמה  
 וכן בכל יום ואם לא בדקה אלא ראשון ו' דיה' אבל חס' לא בדקה  
 ראשון ו' זריכה לספור ז' ימי אחר' בדדיקה דבעיקר ספורים פנימו  
 והבי איתא בפ' תיבוקת וכן פסקו האחרונים ז"ל ובדיקה זו היא  
 שתכנים בגד לבן או למר גפן בחורין ובסקרין עד מקום שהשמש  
 דש והבי מוכח בפ"ק דגדה ואם טעמה בזמן תחילת לספור מאותו  
 יום שהוא ברור לה חס' בדקה בו ותבדוק בסוף המנין ואם לאו  
 תספור ספירה אחרת בדדיקה. י"א טבילה נדה הוא בלילה ח'  
 לדאיתא במגלה פ"ב וביומא פ"ה י"ב ובפסחים פ' אלו בדברים ובגדה  
 פ' תיבוקת וכן היולדת ואם טבלה ביום ח' ומשם ואילך עלתה לה  
 טבילה ואם טבלה ביום ז' כחזר רב אחא משבחה שלא עלתה לה  
 טבילה ותמה הוא שהרי לא אסרו בג' בפ' תיבוקת לאו שלא תשמש  
 באלו יום שמה תראה דם באלו יום מהמת תשמים ומתור. ומ"מ  
 א"א לחלוק על הגאון ז"ל. י"ב האשה טובלת דרך גדילתה שאינה  
 זריכה להרהר יריבותיה יותר מדלי ולא להצביה ורעותיה יותר  
 מדלי אלא דרך הלכותה וטעם דדיקה ולא תקפון פיה יותר מדלי ולא  
 תעמוץ עיניה יותר מדלי ואינה זריכה להצביה רגליה שכיון שהמים  
 קודמין אינה חליפה ונהגו הגסים לטבול כפרתיהם מופני הלכלוך  
 המתקבץ חוץ מהבשר שהוא חולץ כמו שזכר בתוספתא ואם לא  
 החכה אותם ואין שם לכלוך עלתה לה טבילה שאין הנפרני חוצצים  
 ופ"ב בעל התרומה ז"ל וכל זה מתבאר בפ' תיבוקת ואם טבלה ולא  
 בדקה כפרתיה ולא נזכרה עד לאחר זמן אינה זריכה טבילה אחרת  
 דחליץ לקולא דמייעוטו המקפיד אינו אלא מדרבנן וכ"כ הר"ה ד'  
 ז"ל בספר בעלי הגפס וזריכה אשה לעמוד עליה או בעלה כדי  
 שתתכסה כלה במים בבת אחת ולא אבר אבר כדאיתא בספר אורח  
 יהיה דבר חולץ דבק זה בגון טיט ובזק וביוגה זו שהיא מקפדת  
 בלכלובו דמייעוטו המקפיד גורו משום חבו המקפיד ושלא היו  
 שערותיה קשורות זו בזו ולזה נהגות מתקנת עורא לעשות חפיפה  
 במים מניין כדאיתא בפ' מרובה ואם יש לה מכה ויוגה מונעת לה  
 ונתיבש חולץ הוא והטבעות ג"כ חולצין מפני שמקפדת עליהן  
 ומסירתן בשעת לשה ואם נכנסו בהם מים אין חולצין וה"ה צמדי'  
 ואצטדדה שהם רפויים אינם חולצים ובפ' במה אשה מוכח דגומי  
 האוזן אינם חולצין דהוי מיעוטו שאינו מקפיד עליו שלא אסרו אשה  
 ללאת בשבת אלא בזמני האף והראש ז"ל דגומי האוזן מותרת  
 ללאת. ואלו היו חולצין היתה אסורה ללאת בהן כדיון חוטין שבראשי  
 הבנות. והבצע שזובעין בו ידיהן וראשיהם אינו חולץ כ"כ הרש"ב  
 ז"ל בשם רבו הרמ"ב ז"ל. והביא רחיה מהספרות שהיו צבועות  
 ומלאנו להם טבילה כדאיתא בפ' גיד הגשה. ואינה רחיה כל כך  
 משום דגומי אלו בכך אבל הדיון דין אמת לפי שאין שם ממשו של לבצע  
 וכן הגסים שחולצתן ללבוש טובלות כדרך וכן אמרו בזבחים דם  
 שעל בגד חולץ ואם היה טבח אינו חולץ וכן רבב למוכר רבב. ובפ'  
 הגזל עדים מוכח שאין ממשו של לבצע קיים שלא היתה הבעיה אלא  
 אם יש סמנין בגמר אבל בממשו לא נסתפקו וכן נגדה פ' האשה  
 מוכח דלבע אינו חולץ בטבילה. י"ג האשה נחמנת על טומאתה  
 וטהרתה של וספרה לה לעצמה כדאיתא בפ' המדיר ואם אמרה  
 עמתי אני וחורה אמרה טבלתי ח"כ נחמנת. ואם אמרה טהורה  
 הייתי באלוהי עשה חס' נחמנת אמתלה לדבריה בגון שאמרה אותה  
 שעה היתה אחותך בבית ונחמתי טומאתי או לא היה לי כח לסבול  
 אותה שעה נחמנת וכן הוא בפ"ב דבתובות בבלי וירושלמי. י"ד  
 אשה טובלת בשבת ובי"ט כדמוכח בפ' במה אשה יולדה ובפ"ב ד"ט  
 ואין טבילת שבת אסורה אלא לגר משום דמתקן גברא כדאיתא בפ'  
 החולץ ובט"ב ובי"ה טבולת לדעת הגאונים ז"ל כדאיתא בפ' י"ה

שאלה נט

אבל ר"ת ז"ל ס"ל דלא ק"ל כרבנן דס"ל טבילה בזמנה מנחה  
 כר' יוסי ברי יהודה דאמר כנדה גבי טוניה דיה טבילה אחת בחיוב  
 והרמ"ב ז"ל דעתו כדעת הגאונים ז"ל וכ"כ ז"ל בס' תורת האדם  
 וכן הכרעתי אפי' לעניות דעתי כפסקים שלי בפ' המפלת ולהקפיד  
 טבילה יום א' אינה יכולה שאפי' בז' אינה טובלת עד לפת"י  
 דין כתמים אינו אלא מדרבנן שאין האשה טומאה מן התורה עי'  
 שמתרגיש בבשרה ואם הוא בחלוקה אינו תולין אותו בפשפש עד  
 שיהיה בו גברים ועוד שהוא שיעור ג' עדשות באורך ג' עדשות  
 ברוחב כיון הוא שיעור גרים כמוכר בשפירא ובמסכת געשים  
 לענין געמי' ואם הוא בבשרה במקום שיש לחוש שיא מחבת הקודש  
 אין לו שיעור ואם נמצאו בגדה ג"כ במקום שיש לחוש ש לא תפוס  
 התורפה חוששת לו אם יש בו כשיעור. ואם ישבה על בגדי בעלה  
 או אשה אחרת או בכל כלי שהוא מקבל טומאה חוששת  
 לו. ואם לא ישבה עליהם או אפי' ישבה ע"ג כלי שאינו מקבל  
 טומאה טהורה וכן הקרקע אינו מקבל כתמים מדרבנן וסמכו לזה  
 וקתה לארץ תשב ולפי שכתמים דרבנן לא אמרו בזה להאמיר אלא  
 להקל והולה בכל מה שאפשר לה לתלות במכה ואם נתעסקה  
 בדם ובצבחותי' נדות שיטתו אצלה כדמפורש בפ' הוצאה כח' ברה"ט  
 י' לשמש בעדים יש אומרים שלא נאמר זה אלא לטהרות אבל  
 לבעלה אינה זריכה כלום וכן תוספין עיקר האחרונים ז"ל. י"א  
 שאפי' לבעלה זריכה ב' עדי' אחר לו ואחד לה והיא נחמנת על שם  
 גבו שהיא נחמנת על שלה ואין זריכה בדדיקה אלא פעם א' בלילה  
 ואפי' שמשו הרבה בדדיקה אחת לבסוף ואם נמצאו דם בין בשליו בין  
 בשלה אפי' כל שהוא טומאה חס' היה העד דיוק קודם שתישם ואם  
 לא היה בלוק חס' מלחה בו דם אחר תשמים חס' היה יותר נערים  
 טומאה פחות מכל' תולה במחלוקת להקל. ואם שמשו אחד האין  
 אסורה לשמש עד שתבדוק עצמה פעם אחרת וכל זה מתפרש  
 בפ' כל היד. י"ב וספות ק"ל כמ"ד וספות דרבנן בפ' כל היד והאשה  
 אסורה לשמש בשעה האסת עונה אחת וכדלפי' לה בגמ' שבועות  
 מההורס את בני ישראל שאם היתה רגילה לראות כל מוצאי שבת  
 אסורה כל אותו הלילה ואם עברה אותה הלילה היא מותרת שזמן  
 נעקר וסותה אבל חוששת לו פעמים אחרות עד שיעקר ג' פעמים  
 ואם הוא וסות דופיה אינה מותרת לשמש כל זמן שחוששת בגומה  
 עונת הסות. י"ח חס' שמשו בשעת וסות וראתה דם שלא  
 בשעת וסותה ריץ ליפרוש באבר מת שיציאתו הגאה לו כביאתו  
 ואם יתחייב אשם תלוי או חטאת מפורש בפר' ידיעות הטומאה  
 ובאורות וכשיכנה בית המקדש מלך המשיח הוא יורה חטאת  
 בדרך וזמן הזה יקבל עליו תעניות כדיון העובר על חייבי  
 כריתות. י"ט היולדת בזמן הזה כל שישה ז' נקיים אחר שיבטח  
 ז' לזכר ושבעים לנקבה טהורה וימי לידה שאינה רואה בזה  
 עולים לה כרפא כמו שפסקו הגאונים ז"ל שלא כדעת ר"ת ז"ל  
 כדאיתא בפר' בנות כותים. כ' המפלת בין זכר בין נקבה דינה  
 כדיון יולדת ואפילו הפילה ספק זכר ספק נקבה כגון שפיר מרוקס  
 תשב לזכר ולנקבה ואם לא האוחקה מעוברת והפילה ואין ידוע אם  
 רוח הפילה אם כפל הפילה חס' זכר חס' נקבה תשב לזכר ולנקבה  
 ולגדה כדמפורש בפר' המפלת ודיון יושבת לזכר ולנקבה הוא שהיא  
 טומאה י"ד לנקבה ואין לה דם טהור אלא ע"מ' כזכר דיון יושבת  
 לזכר ולנקבה ולגדה הוא שהיא טומאה י"ד כנקב' ואם ראתה יום ל'  
 ויום מ"א ה' ספק נדה וכן יום פ"ד יום פ"א. וכל אלו הדיון  
 אינו טהורין עכשיו אלא איסור שבועיים לנקבה בין רואה בין אינה  
 רואה ואיסור ז' לרואה שאינה חוששת לנקבה עד שחשב ז' נקיים  
 ודיון דם טהור אינו טהור אצלו. כ"א דין דם בתולים כדיון דם נדה  
 כדאסיקנא בפר' תיבוקת:

הגוף  
 אפי'  
 ת'  
 האמרי  
 היום  
 שליחת  
 ויעיל  
 ותפוס  
 לו טול  
 הרי'  
 ט' מסל  
 לשלם  
 פנימית  
 ולענין  
 חייבים  
 בזה וחק  
 כדאיתא  
 חס' ה'  
 כחפשי  
 ז"ל כתב  
 שלקחו  
 ה'  
 ש'  
 יזכר  
 וגם לא  
 ת'  
 דקיימא  
 בפר' הא'  
 אין כהן  
 שלם לדע'  
 נחמנה ה'  
 הרי גלה  
 לרבו הא'  
 והוא ששד'  
 היו חוששי'  
 לשדך ומ'  
 שתקדשי  
 שהיה נע'  
 לרפיאלו  
 שמה נתר'  
 החאשויס  
 נחמנה ה'  
 נחמנה ה'  
 שהיה מק'  
 שהאב לא  
 לדעת ה'  
 היו קדושי'  
 סה"ל אפי'  
 רבנן נישו'  
 למקום ש'  
 לעמוד ע'  
 מולקיס כ'  
 קטנה או  
 והאב לא

הגוף  
 אפי'  
 ת'  
 האמרי  
 היום  
 שליחת  
 ויעיל  
 ותפוס  
 לו טול  
 הרי'  
 ט' מסל  
 לשלם  
 פנימית  
 ולענין  
 חייבים  
 בזה וחק  
 כדאיתא  
 חס' ה'  
 כחפשי  
 ז"ל כתב  
 שלקחו  
 ה'  
 ש'  
 יזכר  
 וגם לא  
 ת'  
 דקיימא  
 בפר' הא'  
 אין כהן  
 שלם לדע'  
 נחמנה ה'  
 הרי גלה  
 לרבו הא'  
 והוא ששד'  
 היו חוששי'  
 לשדך ומ'  
 שתקדשי  
 שהיה נע'  
 לרפיאלו  
 שמה נתר'  
 החאשויס  
 נחמנה ה'  
 נחמנה ה'  
 שהיה מק'  
 שהאב לא  
 לדעת ה'  
 היו קדושי'  
 סה"ל אפי'  
 רבנן נישו'  
 למקום ש'  
 לעמוד ע'  
 מולקיס כ'  
 קטנה או  
 והאב לא

הנזון או לא הועיל או פטורים אם לא הועיל ואם יתחייבו לפרוע  
אם יפרע ראובן ממי שרעה מהם אם לא ואם הם אחריו וערבין  
זה לזה:

### תשובה

זה השליל עשה שלימותו והוציא  
הנזונותיו כמזנות וחייבין לפרוע לו  
כל מה שאצ"ח ומה שטענו  
האומרים שלא הועיל להם כלום חז"ל טענה לפטרם שאפילו לא  
הוציא משלו כלום פשיטא במזנותם אלא ששכרוהו לעשות  
שלימותם ועשה חייבים פשיטא לו מה שפסק עמהם ח"ק על פי שלא  
הועיל כלום כמו שאמרו בחז"ל השוכר את הפועל להביא עבדים  
והפועלים ודרמסקין לחלום הלך ומלאו שמת או שהביא לא יאמר  
לו טוב מה שהבאת בשכרך אלא נותן לו שכרו משלם. וכו' בפר'  
הר"ף ז'ל בפסק הלכה בפר' האומנין. וכו' הרמ"ב ז'ל בפר'  
ט' מהלכות שכירות וה"ה וכו' אם הוציא האלף במזנות חייבין  
לשלם לו כל מה שהוציא וח"ק על פי שלא הועיל להם שלימותו ואין  
פשיטא כמה שאמרו שלא הועיל להם כלום טענה לפטרם.  
ולענין חיוב הסחורים שאין חתומים בשטר ונתחייבו בקנין  
חייבים הם וח"ק על פי שלא חתמו כיון שנתחייבו בקנין והם מודים  
בזה וח"ק על פי שאין עדים בקנין דלא חיברו סהדי אלא לשקרי  
כדאיתא בפר' האומר בקידושין וכו' אם יש עדים בקנין. ולענין  
אם הם ערבים זה לזה ואם יכול להפרע ממי שרעה דבר זה  
נחפשי בירושלמי בפר' הפקדון וכתבו הר"ף ז'ל שם וכן הרמ"ב  
ז'ל כתבו בפר' ה' מהלכות מלוה ולוה ב' שלו בשטר ה' או  
שלקחו מקח אחד וכן השותפין שלהם אחד מןן או שלקח לשותפות  
כרי הן ערביין זה לזה ח"ק על פי שלא פירשו ע"כ:

### שאלה ס

והראו: שאלת לוי אחד  
היה בלוד וכתב ללואה אנו  
שהיא בחברון שתשדך בתו  
יוכרד לעמרם וכשהגיע הכתב לידה קדשה לו. שלא בפני לוי  
וגם לא נכרעה האב בקדושי עמרם ונתתקם לכס אם חששין  
לקדושו אם לא:

### תשובה

האב מתחלה לא נתן לה רשות  
לקדשה אלא לשדכה שאם נתן לה  
רשות לקדשה הויה מקודשת  
דקיימא לן אומר אדם לבתו קטנה צ"ל וקבלי קדושין כדאיתא  
בפר' האשה נקנית. וכיון שלא נתן לה רשות להתקדש אלא לשדך  
אין כח חש קידושין ואפילו לרב ושמואל דס'ל בקטנה שנתקדשה  
שלא לדעת אביה דלריכה גם ולריכה מיואן משום דחיישינן שמא  
נחלה האב זה הוא מסתמא אבל אם פירוש אמר להם לשדך  
הרי גלה דעתו שאינו רוצה לקדש ואפילו לרב ושמואל אין חוששין  
לרצו האב אלא כשקדמו השדוכין לקדושין כמו שפי' רב נחמן  
והוא ששדכו עקוין שהוא שדכה והלך לו אם נתקדשה שלא בפניו  
היו חוששין רב ושמואל להצריכ' בטו וימאון אבל כשהאב גלה דעתו  
לשדך וימתך גלוי דעתו ונתקדשה הרי זו כאלו אמר לה האב אל  
תתקדשי דודאי כ"ע מודו שאינה מקודשת כל זמן שהיא קטנה בין  
שהיא נערה כל זמן שלא בגרה וכל זה אפילו לרב ושמואל וכו'  
לריכ"ה ולרבה בר שמי דלא ס'ל להא דרב ושמואל אין חוששין  
שמה נחלה האב ואפילו שדך וכמו שהסכימו בזה כל הפוסקים  
הראשונים והאחרונים דק"ל כותיהו ואפילו שדך אין חוששין שמה  
נחלה האב ואפילו לדברי רש"י ז'ל שכתב שאין חוששין שמה  
נחלה האב אלא א"כ שמשעו ומשמע דס'ל שאם שמענו שנתרעה  
שהיא מקודשת למפרע בנדון הזה אין לחוש לפי מה שכתב בשאלה  
שכתב לא נחלה בקדושין ולפי זה נכתבו הקדושין לגמרי וכו' ש  
לדעת הר"ף ז'ל שכתב היבא דקדשה עמהם בלא דעת אביה לא  
היו קדושין אפילו נחלה האב ואפילו לדברי בה"ג שכתב שקטנה  
שדך אביה למדינת הים והשאתה אמה ישואיה נישואין דתקינו  
דבין נישואין לקטנה כי לפיה לא צ"ל והו' פשהאב אינו קרוב  
למקום שכתב שפ' ולא יוכל לעמוד על דעתו אבל אם האב יוכל  
לעמוד על דעתו לא תקינו דבין נישואין לקטנה ככה"ג. וכן התוס'  
מוליקים על בה"ג ז'ל בזה. והעולה מזה הוא שאלה הבת היתה  
קטנה או אפילו נערה בין שערין אינה בוגרת בשעת קידושין  
והאב לא נתן לה רשות אלא לשדך דווקא והיא עמדה ונתקדשה

### ענין סא

ופשטת האב מיתה בקדושה אינה מקודשת:  
קמנטיא יורש מחמת חקנת  
הקהל תבע כתובת אם אמו  
משותף בעלה זקנו וכתבתי  
שנפרע שלא בפניו כדין בעל חוב וכתב אחד מהחולקים הלכתא  
כוותיה ולא מתעמיה אלא משום חינה\* והשפתי שאם בטל  
הטעם בטלה ההלכה ופטר הוא שנידך הוא למודעי דין גדווייא  
הוא כדין חוב כמו שמוכח בגמרא וכו' וכתב הר"ב ז'ל היה  
בחדושי בפר' היוזקין ומפי' פירוש' לענין זבירות ולענין לגבות  
לעולם פדעת ריב"ל דק"ל כותיה לגביר' יומן כמו שאזכיר  
האחרונים ז'ל ואלו קבר בחבתי בכתבי האחרון טעם מוכח לענות  
כסיל כאלותו שהיה אומר שאין נפרעין שלא בפניו אלא בחוב אבל  
לא בכתובה והשפתי לפי דבריו שיעקר התקנה לא היה אלא  
בכתובה משום חינה ודברי אלה היו לדחות דבריו שאמרם בלא  
השגחה בגמרא אבל לפי דין אם מפני טעם חינה פטור היה לפי  
מה שפי' הר"ף ז'ל בפ' אלמנה טוונות. והרמ"ב ז'ל בפ' י"ב  
מהלכות מלוה משום חינה שיהיה לה חן להגמא וסור' זה מוכח  
בירוש' דשבויות כשאמרו משום חינה שירבו קופים עליהם  
הטעם הוא בטל באיש בלא לגבות מכת ירושתה שכתב בטל חן  
נישואיה כדין קפלה ונראה וכן מוכח בפר' אלמנה טוונות שאין  
להגבות מטעם חינה אלא אם ירשתה בתה או אחותה וח"ק על פי  
שרש' ז'ל פי' בטעם חינה פירוש' אחר בפר' היוזקין ופסק אלמנה  
טוונות כבר דחו דבריו מטעם זה על כן הגמתי טעם זה והותייבתו  
מדין כדי שלא תבעול דלת בפני לווין שאף גדווייא הוא טעם זה  
כמו שפי' הר"ב ז'ל וליכא למימר יותר משהאיש רוצה לישא וכו'  
אלא במנהגומתים ותוספת. ומה שכתב בזה מדרך סברה שאין  
לחוש לפרעון. הגאונים ז'ל כתבו בהפך שאין נפרעין לעולם  
שלא בפניו אפילו יש קאמנות בשטר כ"ש ה"ב העיטור ז'ל זה כסס  
דבינו הא"י ז'ל ואם מועיל נאמנות אינו אלא לפטור משבועת  
לאחר טעם געילת. וטעם חינה ואם נפל טעם געילת דלת לפי  
טעמיה וטעם חינה לפי האמת קשאר פטור ולענין גדווייא אם היא  
גבית מן הזבירות ואם זריכה הכהה נר' שהירוש' לא מיידי כלל  
גדווייא דמילתא דפשיטא היא דדינה כבעלת חוב. ומלגתייא  
ליתה אלא בתוספת. ובזו ודאי הלכה כר' יומן דאמר דדינה מן  
הזבירות ולריכה הכהה דק"ל תנאי כתובה ככתובה דמי וכו'  
הרא"ש ז'ל בפר' הגואל בפסקיו:

### ענין סב

מה שרצית לעמוד על דעתי  
באלמנה שמתה בלא שבועה  
במוונותיה מה היא בכתובה  
אם יורשה מפסידין כתובתה מכל וכל או תוספות לבד. ולא  
ביארת היאך היתעיינות בלא שבועה. כי לדעת הרמ"ב ז'ל  
אין פוסקין לה מוונות עד שתראה כתובתה ותשבע ח"ק על פי  
שהרב בעל העיטור ז'ל כתב שאין זריכה להראות כתובה למוונות  
משום דהטוען אחר מעשה ב"ד לא אמר כלום כדברי הרמ"ב ז'ל  
דין בכל בתי דינין וח"ק על פי שהרמ"ב ז'ל כתב דאלמנה למוני  
לא בעיית שבוע' בתמיכה אלא לבסוף בבר נהגו שלא לפסוק לה  
מוונות אלא בשבועה ושמה המעשה היה שייחד לה קרקע במוונות'  
דבא ודאי א"כ שבועה ואם יודעים כל זה. אבל הספק  
שנסתפקתם בו אם מפסידים היורשים כתובתה או התוספת  
בלבד יותר היה ראוי ליפול הספק אם הפסידה כתובתה הגזכר  
בגמרא בלא תוספת או אם הפסידה גם התוספת ומכל מקום  
הפתובה הפסידה משום דילמא צריי' לתפסה. וה"ה לתוספת  
דתנאי כתובה בכתובה דמי לשבועה וכבר ראיתי החלמות פירושי  
הפוסקים והמפרשים ז'ל בזה וסתירת הרמ"ב ז'ל לפירושה  
פירש ח"ק על פי. ואם מתה יורשה תובעים כתובתה אם אין  
נאמנות בשטר כתובתה הפסידו הכל לזין אדם מוריש שבועה  
לפניו ואם יש שם נאמנות ח"ק על פי שנהגו להשביעה כדברי אבא  
שזול שאין נאמנות מועיל ליורשים ופירשו ק"ל המפרשים דלכא  
שאלו פליגי אמתיניתין וכבר פסקו הלכתא כותיה בפר' הכותב ועל  
פי שפי' זה נהגו להשביעה אפילו אם יש נאמנות בכתובה ח"ק על  
פי שאינו מחוור לאחרונים ז'ל אבל מ"מ אם מתה בלא שבועה אין  
היורשים מפסידים כלום דלא עבדין בהו תרי קולי. קולא דהבא  
שזול דאמר נשבעת במקום נאמנות וקולא דרב ושמואל דאמרי

אין אדם מורש שבועה לבניו וכי הא עבדין לכתחילה כר' לעזר ואין על היורשים אלא שבועת היורשים שלא פקדנו אבא וכו' וכי הא ר' ז' ליה בפרק כל הגטעין וכו' הרש"ב ז"ל שתשובתו יוכון כתבתי אתי בתשובה :

### שאלה סג

תלמידין : שאלת ר' ז' ליה בפרק כל הגטעין וכו' הרש"ב ז"ל שתשובתו יוכון כתבתי אתי בתשובה :

### תשובה

זהו ואח"כ מות ונשאלה מוננו בת קטנה וזוה בפני עדים שיתנו לה ת"ק דינרי זהב והיו דברים אלו בלא קלין ומהו דין הבת הזו הקטנה אם תטול ת"ק דינרי זהב כמו הגדולה אם לא : זהו נקרא פרנסת הבת והף על פי שאינו מתנאי הכתובה כמו מונות הבת היא חלוצה חכמים כמו שזכר צפר' נערה שנתפתחה ואלו לא השיא בת בחייו או לא נזה שינתן לה כלום לא היה לה זכות בכספים אלא עשור נכסי אלה שאומדין דעתו כמה היה רוצה ליתן כך יתנו וזוה יש מחלוקת בין הראשונים ז"ל אם כזה האומר מוסיפין על העשור או לא : וזוה נר' שהיה הסכמת האחרונים ז"ל וכן אנו דנין אבל בנדון הזה אין אנו נריבין לכל זה לפי שכבר השיא בת בחייו וכמו שתן הוא לראשונה יתנו לו ולא פחות ולא יותר וזה הפילו לא נזה כלום והכי איתא בפרק מציאת האשה וכו' אם נזה כן בחייו שוכתה הבת בת"ק דינרי זהב צדבור בעלמה שאין לר' אלא גילוי דעת ואפילו לא השיא בחייו והבת היא בעלת חוב בפרנסה זו וקודמת לירשו כדאיתא התם :

### ענין סד

ובענין שמתת כספים אם נזהגת בזמן הזה הסכמת הכל היא שהיא נזהגת לפי שהיא חובת הגוף ונזהגת בכל מקום ובכל זמן ואמת הוא שהרבה מקומות יש שאינה נזהגת בהם ואינם יודעים אותה ובמקום הזה גבה הרב ד' יצחק בר ששת חוב שבצדקה עליו שמתה וגם הוא בעל חוב גבה חוב שהיו חייבין לו בבגלתיא בכחצ"ד ליה וכל זה אינו מעכב על דין שחצה לדון דין שמתה אבל בספרד נוהגים שאם כתוב בשטר שיכול להצטעו בין בדיני ישראל בין בדיני האומות הרי הוא כאלו התנה עמו שלא תשמתנו שביעית שאינו משמים בתנאי זה ולפי זה אם השטר הוא בגושן של עכו"ם אינו משמים כאלו התנה עמו בפירוש וי"א שבמקומות שאינם יודעים דין זה הרי הוא כאלו התנה בפירוש אלא הרש"ב ז"ל בתשובה אינו מורה כזה :

### שאלה סה

תובס : שאלת מוהל שטול וברך על הכוס בורה פרו הגפן והטעים לתינוק הגימול והמוהל לא טעם כלום אם ברכה זו הוייה ברכה לבטלה או לא וכן המברך ברכת חתנים על הכוס והמברך ברכת אירוסין על הכוס אם לר' נריך המברך בעלמו שיטעום מן היין אחר שבירך צפ"ג או אין לר' לטעום הוא עלמו אלא מטעמים לאחרים והוא אינו טועם ודי בטעמייתם ואין בזה משום ברכה לבטלה ולא קעבר על לא תשא האירה עינינו בתשובת אמריץ ודאיות ברורות מן התלמוד לפי ההלכות ושכר כפול מן השמים :

### תשובה

לא נזכר בשום מקום מהתלמוד כוס יין לא בברכת אירוסין ונשואין ולא במילה ולא בפדיון זכין כמו שזכר בקדוש היום והבדלה והרמ"ב ז"ל כתב במקתן נהגו העם ובער ערבי פסחים והרמ"ב ז"ל כתב במקתן נהגו העם להביא כוס יין וכן צפ"ג דכתובות כשהזכירו ברכת נשואין אמרו בריך שית ולא נזכר ז' ברכות בשום מקום וכיון שאינן חובה כמו שהם בקדוש היום דיני בברכת הגהנין שאין לברך אותם אלא השותה מהם כמו שזכר צפר' ראוהו ב"ד ולפי זה היה חייב המברך עלמו לטעום את הכוס בין בברכת מילה בין בברכת אירוסין בין בברכת נשואין אבל בתוס' כתבו שאם נודמנה מילה צ"ח"כ או צפ"ג שמתעמיין הכוס לתינוק אחר ולא חיישי' דילמא אמי למברך כמו שחששו בגמרא צפר' בכל מערבין בענין זמן

שאין לאמרו על הכוס צ"ח"כ ולהטעומו לתינוק משום דאין למסדך וכן אמרו צפ"ג תולין בענין כשותא כבדמא ולפי דרכי למדנו ב' דברים האחד שאין המברך חייב לטעום והב' שאינו מספיק מה שהוא טועם היחד הגימול ודבר זה כבוד הוא בדבריהם והוא צ"ח"כ שטועמין החתן והכלה בברכת אירוסין ונשואין ילאו יד חובה ואינה ברכה לבטלה אם לא טעם המברך וכן במה שטועמין אחד העם או השמש כמנהגנו או תינוק אחר כמו שנהגו צ"ח"כ בקדוש והבדלה של בית הבכסת כמו שכתב בס' א"ח ילאו יד חובה והוא חשש ברכה לבטלה והף על פי שברכת הגהנין היא ואין לברך אותה אלא מי שנהנה כבר אמרו צפר' ראוהו ב"ד שאדם פורס לבניו ולבני ביתו אף על פי שאינו אוכל עמוהם כדי לחנכם במילה ופשהברכה עלמה היא נעשית בשביל הטעמים כגון חתן וכל כשר הדבר להטעמיים כוס ברכתם ועדיף טפי ומינך הקטנים דבברכת המילה היה אפשר לומר זה הטעם שאין שברכה נעשית בשביל המילה שנעשית בגופו שהיה מספיק להטעמיין והף על פי שאין מי שאינו צן דעת ראו למינך כיון שהוא טועם היין לא גרע ומקטן שיכול לאכול כוחו ללי שצדו שותט עליו וכן פסחו ורבי יהודה שאמר עד שידע הפרש בין אכילה לאכילה יחדאה הוא ולא ק"ל כוונתיה והף על פי שהפסח אינו נאכל אלא למנויין מן התורה כ"ס בברכת היין שאין בה איסור מן התורה אלא לא שתומהכום לברכה לבטלה שיש בה משום לא תשא כדאיתא צפר' אין עומדין אינו אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא כמו שכתב ר"ת ז"ל ולפי זה התיר לברך אל הנשים ברכת השופר והף על פי שהם פטורות א"כ להטעמיים הקטן שנעשית הברכה בשביל מלותו היה אפשר לומר שילאו יד חובה ונ"מ אינו חובה אלא המברך שיטעום ואם לא הספיק להטעמו לילד הגימול די בזה שיטעום אותו התינוקות או השמש או אם הילד כמו שהיה לעשות א"כ בתעניות שאין מתיקות מתענות בהם והגאונים ז"ל כתבו שאם יש מילה ביום התענית מייחין אסא ומברכין עליה נשאל הרמב"ם ז"ל מילה שנזדמנה ביו"ט או צ"ג באב אם מברך על הכוס בורה הברית ומשקין ממונו לתינוק ולא נישום דילמא אמי למברך או אין מביאין כוס כלל ומברכין בלא כוס והשיב ז"ל אין הברכה טעונה כוס ומי שצריך צפה' ביימים אלו ברכו בברכה לבטלה מפני שלא שמה הוא ולא וזלמו ממי שיבין ענין הברכה מן שהיה זה על כד ליומד התינוק ולפיכך אין מביאין כוס כלל בלא השני ימיים ולא בזולתם מימי התענית עכ"ל :

### שאלה סו

תבס : שופס שטר הנה מנוח אמון סהדות' דהו באופניה אן הנה דחתימות ידנא לתתא סוף שטר' דין כן הוה בזמן אחד עשר מאיך שנת חמשת אלפים ונאה וזמנין וחרי שנין ליציר' במדינת כוזא אמי דעל כ"ף ימיה עפעפיעו דגל ומתחמינו הודינו והדרטו וזכר יקתני חדות לבנו יפעת ימיינו יחיד דורינו מנהיב קהילתינו כשוא אמי בתוכנו מורינו ורבינו הרב ר' שמוען הרב המובהק פטיש החזן הגדוד החסיד נגיד הנגידים תפארת החסידים גדול ליהודים מדרבי זמן נלגנת המן הדועה הנאמן תסון מושלתו לנכח ויה שמו לעולם כירח יכון עולם יקום על הדרת מלכותו ואוהביו כלאה השמש בגבורתו ב' יותת לתתא כחלה הוינא צא ר' יעקב ב"ר שלמי המכונה בגל אל תריד דממדינת מליאנא והוא היום עומד במדינת כוזא אמון וגירשת אשתו מונא בת מורדכי נמאלה דממדינת תבס ונתן גיטה ליד ר' יוסף בר' אברהם המכונה בר אל יאמיה שעשתו מונא הנז' שליח בעדים לקבל גיטה מן יעקב בר' שלמי בעלה הנז' לעיל אמר לו התקבל גט זה למונא אשתי בת מרדכי הנז' והיא היא מגורשת ממני ומותרת לכל אדם וקודם כתיבתו בטל לפניו כל מודעין ותנאי דהוי לי שאם תסר שום מודעה שתהיה מבוטלת ולא נתן שום תנאי בנירשין וגירשה גירושין גמורין והגט קריטיה וראוינו אשר כדת וכהלכה ומתנות שאינו גירושין יעקב בן שלמי בעלה הנז' שנתן גיטה ביד שלמה ר' יוסף הנז' לעיל כתבנו ששם קיום ב"ד להיות בידה לראיה ולוכות והכל שריר וקיים מתתיה צר אברהם ל'ע' יוסף בר' ישועה הרופא ל'ע' זה טופס שטר שצא לדינו מנא אמון אות באות תיבה תיבה ואין בו כי אש שני עדים ובכאן אומרים כי אינה שנה כלום אחר שאין בו אלא ב' עדים י"א

שאלה סה  
שאלה סו  
תשובה  
ענין סד  
שאלה סה  
תשובה  
שאלה סו

הסכימו לדבריו הראשונים כי נר' מהתלמוד שאמר לפרום על שמע בפחות מעשרה אף על פי שבמס' פופרים התירו ובבבליא בזה המועט הרי זה משובח דשב ואל תעשה שאני ע"כ:

מוסתגאנים

שאלה סח

שאלת ראובן מה והינה אשה ובת וכן ומת הבן ונשארה

אמו אחריו כמו עשר פנים ויותר והינה הבן ארבעה בנות והיה לראובן בת ונשארה לשמעון והחזיק שמעון בבית בלי שום ערעור לא האלמנה ולא בנות הבן וזה הבית היה כתוב לאשה בכתובתה בשטר מקויים ומתה האשה ונשארה הבית ביד שמעון בעל הבית ובנות הבן שוכרות מקום לדירתם ולא היה להם חזקה לא בחיי אבם אביהם ולא אחר מיתתה אחר זה מת שמעון והינה שלשה זכרים והחזיק בבית אחר מיתת אביהם קרוב לט' שנים מלבד מה שהחזיק אביהם בחייו בלי שום מערער ובנות הבן הג' אחר זה בני שמעון הג' מכרו הבית ללוי והבנים האלה גדול שבהם יש לו קרוב לעשרים שנים ולא קנה אותה אלא במעמד שלשה אחים והקטן היה תחת ממשלת אחיו והיתה המכירה בערכאות של עכו"ם כמנהג המקום וקבלו השנים הגדולים האחריות כל מערער ודר בבית לוי קרוב לשנה בידיעת בנות הבן כי בעיר הוי כשקנה לוי הבית ותקן הבית וערה בו טורח גדול אחר זה נתחרטו האחים וערערו מנדל אחיהם הקטן בדיני האומות אבל מנדל לא יכלו ולוי התחזק עליהם באחריות שקבלו עליהם אחר זה באו לדיני ישראל ובעל המכירה ודן שיחזור הבית לבנות הבן כי הבן הוא היורש אחר זה העירו עדים ששמעו מהאלמנה שהיא מכרה מבכר לך אף על הבית לשמעון והיה אומר שמעון גם אני קניתי והדיין דן שכיון שאין שם עדים וקנין העדות בטלה וכן אחד מן העדים נשא בת לוי ואמר שהיא קרוב:

תשובה

אין לבנות הבן זכות בקרקע זה מכמה פנים חדא שכיון שהחזיק שמעון בקרקע זה שנים רבות בלא שום ערעור מהאלמנה הכתובה לה כדנוגייתה מתורת חזקה וזהו כ"ד זריבין לידע ממנו היאך החזיק בו אבל כיון שמת אין יורשו זריבים טענה שהרי טענין לירש כדאיתא בפר' לא יחזור ובפר' חזקת וגם לוי הלוקח א"כ טענה שהרי טענין ללקוחות כמו שטענין לירש כדאיתא בתם ואין כאן חיוב שבועה כלל לא ליורשי שמעון המוכרים ולא ללוי הלוקח אפילו היה שמעון קיים והיה טוען בתורת קנייה באה לידי והחזקתי בה' שנים לאמן בלא שבועה לחזקה בשמה היא ובלבד שיבדל החזקה וכן כתבו הראשונים ז"ל וכ"ש שאין ליורשו ולא ללוי הבא מכחם חיוב שבועה הרי שמעון זה נתבטלו טענות הבנות על הבית הזה ועוד שכיון שהם בעיר וראו שנמכר הבית בערכאותיהם מכירה קיימת בדיניהם והחזיק בו הלוקח ושקולו הניחוהו לדור בו ולא ערערו לפני הערכאות לבעל המכירה הרי המכירה קיימת אפילו לא היתה חזקה לשמעון בבית והכי איתא בתוספתא דבבא בתרא המוכר שדה חברו במעמד חברו לא עשה ולא כלום מקיימתי אחריו דבריו קיימתי וא"כ אפילו היה בית זה לבנות וראו שנמכר בפניהם ושקולו הניחוהו לדור בו הרי הוא כאלו קיימו מכירתו והמכירה קיימת וכבר כתב בתוספתא זו הרמ"ב ז"ל בס' הזכות בפר' אלמנה לכ"ג ואין להם טענה לומר האחרון נוח לי והראשון קשה ממונו כדמשמע בפר' חזקת שהרי לא מחמת טענה זו הם רוצים לזכות הבנות ועוד דלא מקבלין טענה זו אלא היבא דמוכח כדאיתא התם ובפרק שני דייני גזרות ועוד מפנים אחרים נתבטלה טענת הבנות מביית זה שכיון שראו לוי בונה וסותר ומתקן בבית ושקולו הרי הודלו שאין להם זכות בבית זה והפילו לאלתר הוי"ה חזקה וכדאמר בפר' חזקת לא בעידי איכשי דנחתי אריסי לארעייהו ושתקו וכן בענין סתימת החלומות אמר רב נחמן ולפתום לאלתר הוי"ה חזקה שאין חלום עשוי שסותמין אותו בפניו ושותק וכן אמר' התם דלוי ליה נואי דפירי לאלתר הוי"ה חזקה דמשמע דבכל מקום שאנו רואים בשתיקתו שהוא נשדע שאינה שלו הפסיד ומה שהעידו עדים שמעון מן האלמנה שהיא מוכרה

י"ח שאין אלו העדים מעידים על קיום ב' דאלא עדותם כמו שכתבו בראש הדף אכן ספקי דחתימת יגאל לתתא אלו היו מעידין על קיום ב' ד' היה נכתב אכן דייני דחתימת לתתא אלא עדותן היה שמעון שכתב קיום ב' ד' בהכשר עשו שניהם עדות והדבר תלוי עד שיבא הדין מלפני מעלתך כדי להוליך זאת האשה וממסגר ולא תשאר ענוגה כי זה עשר שנים שהיא ענוגה עד שעשתה שליח קבלה והגיע הגט ליד שלוחה כדת ובהלכה בנאח אמון ובא שטר מקויים בשני עדים וכן שלום ולכל הגלויים עליך:

תשובה

מה שנספל הספק בויכס מפני שאין בו אלא שני חתומים ואלו היו שלשה הייתם מורים לו לפטות בו מיעשה אין נבאן ספק כלל שהרי אמרו במוטב תלתא כחדא הוינא וכיון שיבדו שלשה בשעת מעשה אפי' לא חתמו בו אלא ב' השטר כשר לא שיהיה נרדף לכתוב במוטב תלתא כחדא הוינא ומד ליתוהי אס' מת הג' קודם החתימה או הלך למדינת היס כדי שלא יראה ב' ד' חלוף כדאיתא בפר' דכתובות ובפר' גט פשוט אי נמי שיכתבו והתימנה ביה תרי מגו חלת כמו שהזכיר בפר' ואלו מליעות או שיכתבו דמקנתא חתימין לתתא ואס' לא כת' וכן אפי' שגראה שהם חסרי דמיין ותחמו עדים כלומר בפר' אמרו בפר' השולח לא שגא כתוב בלשון ג' אבל בעדי קבלת הגט א"כ שלשה אלא ב' וכדאמר בפר' הקבל בריך שני כתי עדים שנים שיאמרו בפנינו אמרה וב' שיאמרו בפנינו קבל וקרע ואפי' הם הראשונים והם האחרונים ואלו שהעידו שראו שטר קבלת עדות הרי העידו על האמירה ועל הקבלה ואלו באו למענו ואמרנו בפנינו נתגרשה היינו מתירין אותה וכדאמר בפר' דגיטין ובפר' ב' אלו באו שנים ואמרנו בפנינו נתגרשה מי לא מסימנין להו ואלו הרי העידו שנתגרשה אבל מה שם לחוש לזה הוא מפני שלא נתקיימה עדות העדים שאנו חוששין שמה נודיפה עדותם ואפילו קיום ב' ד' נרדף קיום כמו שכתבו הראשונים ז"ל וזו השאלה דרבנן הוא דמן התורה עדים החתומים על השטר נעשה כמי שכתבה עדותן בפר' ורבנן הוא דלנרדף וכיון שזו חששה דרבנן היא איבא לנימור בנדון הזה שהיא מותרת שלא יזהר זיוף נישום לזיוף הבעל ליבא למיחש שאינו חסוד לקלקלה בידו שמים וכדא' בירוש' ולזיוף השליח נמי ליבא למיחש דאין אדם חוטא ולא לו כדאיתא בפר' דמזיעא דמה הנאה אית ליה בהאי זיופה ולזיוף האשה ליבא למיחש שהרי ממקום אחר בבה זה הפדות וידיעה מלתא בדוכתיה דלוי' לא זייתפתייה וכיון שאנו רואים שחכמים הקלו בענין האשה שלא להחמיר בה יותר מדין חורה והתירו עד אחד לומר בפני נכתב ובפני נחתם נראה שבכאן אין לחוש לזיוף שהאשה מותרת היא ובפר' מי שאחוז מוכח דבעדות אשה לא בעינן מפייהו ושירין לה מפי' כתבם ואפילו קיום אינו נרדף כדעת הרמ"ב ז"ל והרשב"א ז"ל שאם פסול חורה הקלנו בה דהיינו מפי כתבם היאך נחמיר בה חששא דרבנן דהיינו קיום הגט ומה שהחמירו לומר בפני נכתב ובפני נחתם היינו בגט עצמו קודם שנמסר אבל בכותבין שנמסר בפניהם יש להקל ע"כ:

שאלה סו

עוד שאלת קדושה של מיושב אס' יכול לאומרה ביחוד והרמ"ב ז"ל כתב בחבורו שאין היחיד רשאי לאומרה כי אם בצבור ואורחת חיים כתב כי הרשב"ד השיג עליו וג"כ העיד ר' אברהם בנו כי אביו חזר בו ונתן רשות לאומרה ביחוד ורובו האחרונים חייבו לאומרה ביחוד ונעשית שאלה מזה לפני רבני נרפת זלה"ה ולפני הרב' פרץ זלה"ה והשיב כי קדושה של יוצר ובא לזיון יכול לאומרה ביחיד אחר שיכול לומר בקדושה של יוצר אופן ומאורה וקדושת ובה לזיון גואל בלשון ארמית ועשו הפסק' אבל של מעומד אין יחיד רשאי לחמרה כי אס' בעשרה כיון שכחוב בו נקדישך ונערישך ונקדש את שמך ובתר יתנו לך ואין יכול לדבר בנתים ועל זה אין יכול לומר קדושה של מעומד ביחוד ודבר זה נסתפק אללנו ותודיענו האמת ושלוס לך:

תשובה

קדושה של יוצר אמת הוא שהרמ"ב ז"ל חסרה בחבורו וזו בתשובה כמו שהיא אללנו והאחרונים ז"ל

חברה הנות לשמעון ויהי כתוב לה בנדונייתה אם תקבלה עדות זה ב'ד' דנין על פיה ואע"ב דלכא קטין קטין עדות כשרה היא שלא העידו בזמירה שרובה קטין אלא שהעידו ששמעון כן מפיה וכיון שדך הודאה היתה אומרת כן מעידים ומקימין עדותם והכי איתא בפר' שבעת הדיינים ואע"פ שכן אחד מהעדים הוא חזן לוי אינו פסול לעדות ללוי דק"ל אבי החזן ואבי הכלה מעידין זה לזה כדליתא בפר' זה בדרך וכל זה אפילו לא היתה טענה אחרת לבטל תביעת הבנות מכל אלו הטענות אין לבנות ראובן זכות בזה הבית כלל ולענין בני שמעון שמכרו ללוי אם לא היה הגדול בעריס שנהמברו בטל דק"ל למכור בנכסי אביו עד שיהיה בן כ' כדליתא בפר' מי שמת ואם יש לו ב' שנה מזכירו קיימת עליו ועל אחיו הקטן וא"ל מנוי אפטרופוס דיתומים שסמכו אלל ב"ה דינו כאפטרופוס אבל האומני שלי היה קטן וגם לא היה בן כ' יכול לבטל המכיר אבל מפני שקבל עליו אחריות חייב בכל הפסד שיגיע ללוי מפני שיטול מכירה זו בחלקו וכן הדין אם הגדול אין לו כ' שנה ונתבטלה המכירה גם בחלקו גם בחלק הקטן חייב בכל הפסד שיגיע ללוי מפני שיטול מכירה זו וכל טענות אלו לזכות בני שמעון היה מן הדין לקיימם אלו באו מתחלה לדון בדניי ישראל אבל כיון שהלכו תחלה לדון לפני האומות ודניי האומות יגאו חייבין הרי הם כאלו קבלו עליהם לדון באותו דין ומחלו זכותם והרי מה שדנו האומות בין לוי ובין בני שמעון קיים ודין הבנות בדיעבד אין להם דין ע"כ:

# שאלה סט

עוד שאלת ראובן מת והגיה שלש בנות וכנסים ויגאו עליהם תביעות בכתב ידו ובשטר ישימעאליס ומגאו כתוב בפנקסו שאמת הדבר אלא שהתובע חייב לו כנגד אותם תביעות מנד לחון שמת שהיה הייב לו ובא לו לידו ומכסו והוא נתנם לו שימכרם ועכסם תחת ידו וזה היה בדיעת יהודים והתובע נתחזק כנגד היורשות בערכאותיהם ומנו מורשי האפטרופוס לטעון כנגדס ולפי שהוא חק באותו מקום שכל דין שירושה הבא לפני השופט כותב דבר קצוב בכל מאה בזרוע וגם הולאות יתירות הווקק האפטרופוס להשתעבד בחוב גמור אל התובע ורזה למסור מודעה ונתגלה ולא יכול למסרה אבל הזקיקוהו לישבע שלא ימסרה ונתן קצת מהחוב משלו ומהשאר נתן משכון וגם פקקם המתנה וכל זכיות היורשות הוא ביד שלישי מהו שיתבטל כל מה שעשה האפטרופוס כי לא הסכימו היורשות עמו בכלום ויחזרו להם זכיותיהם לתבוע ב'ד' של ישראל כל זכות שהיה לאביהם על התובע ואם חייב התובע להחזיר לאפטרופוס מה שנטל ממנו וממת שטר חוב ששעתעבד האפטרופוס שלהן כי אין האפטרופוס רשאי לחוב:

# תשובה

אין הבנות חייבות כלום מפני מה ששעתעבד האפטרופוס לתובע בטל הוא חף על פי שלא מסר מודעה ואפילו ליתומים כדליתא בפר' הגיוקין וגם שעבד האפטרופוס לתובע בטל הוא ואפילו לא ידעו העדים באונסו שעבדו בטל דלא בעינן שידעו העדים באונסו אלא במכר לו שדה שבו שנטל מעות אפילו מסר מודעה אם לא ידעו העדים באונסו אין המודעה כלום אבל במתנה חף על פי שלא ידעו העדים באונסו ביון שגלה דעתו שהוא אונס מתנתו בטלה ובשעבד זה כיון שלא נתמת מעות שנתן לו ונתחייב לו בחוב גמור אפילו לא טדע האונס שעבדו בטל כיון שגלה דעתו שהוא אונס ורזה למסור מודעה ואלו לא היה אונס אף היה התובע מכריחו להשבע שלא ימסור מודעה ודבר זה מפור' בפר' חוקת ואפילו היה נריך למסור מודעה אם הדבר נודע שאם יתגלה הדבר במסירת המודעה יתבטל הדבר אפילו לא נמסרה המודעה הרי הוא כמו שנמסרה דאמרי' בפר' שני דייני גבי הא דאמרי' הוה ליה למסור מודעה ורבנן חבדך חברה אית ליה ובגדון הזה שהלך למסור מודעה ונתגלה ולא מסרה הרי הוא כאלו מסרה על כן יחזור השליש כל מה שהושג בידו אל היורשת והתובע ג"כ יחזיר אל האפטרופוס מה שנטל ממנו ויעמוד לדון לפני ב"ד ישראל:

# ענין ע

עוד לו: מי שאמר שהקרישים לא היו מתשים זהב כולם כי אם במקום הבריחים הכחיש הכתוב ולא אמרה

אדם מעולם והאמת הוא כי היו מתשים זהב כלם מכל הארצות והבריחים היו קבועים בהם מתחון ולא היו נראים מנד פנים אלא היה הכד הפנימי פשוט בצפוי זהב אבל הקושא בזה הוא מה שהקשה הא"ע ז"ל כי זהב התנופה לא היה אלא פחות מחלק אחד משלשת אלפים וארבע מאות מתחב שהגיה דוד והקרושים היו מעני שמן גם מוצב הקמרת לא היה כלו זהב זה לשונו והגדל הקושא לרבנותיו ז"ל שאמר כפרת טפח וכן מ"ש' ארצות היו והוא תרך בזה לפי דעתו שהצפוי היה למראית העין ומעט זהב יכנס בצפוי והוא מורה כי הקרישים והבריחים והשולקן ומזבח הקמורת כלם מפזפים ואין דבר שהוא כלו זהב רק המטור והכפרת ועוד הקשה שאם ארצות עשה למה הורך לדין לו בלא שם זהב ואלו הן קושיות גדולות באמת אבל מה שפי' בזה הוא כי הצפוי היה למראה העין ולא יתכן וכבר כתבן חכמינו ר' לוי זלתי' כי על כל פנים הצפוי על הקרישים היה לו עובי וממשהו כי לא יתכן ליעשות צפוי למראה העין של עץ כמו שעושין עם כסף ועוד הרי מקשה קושא אחרת שאם הצפוי היה למראה העין אף היו מצערי' אם על מוצב הגחשת שהי' כבוב לוחות ואפיו נחשת עליו בלא שם שאחור צפוי וממשהו היה בו וכל מה שהפליגו ח"ל בזה הוא מה שאמרו בצפוי מוצב הזהב שלא היה אלא כעובי דימר של זהב בפרק חומר בקדושה והיה דרך פלא שלא ילבוש האור בעץ ואפי' תמה למה לא הפליגו זה במוצב הגחשת שלא שלט בו האור אשר היה אש תמיד בו לא תכבה וא"כ יורה צפוי מוצב הגחשת כמוצב הזהב על שאר צפויים שהם טפסי שיש בהם ממש וכן כתוב בפירוש כי רקועי פח' מחמתות החמשים לעשותם לפיו מורה זה על כל צפוי שהוא רקועי פחים והנה אחרנו לרכיבים לקיים שלשה שרשים האחד שהקרישים היו כלם מפזפים זהב וזה לא חלק עליו ארס לעולם והשני שהצפוי אינו למראה עינים כי אם טפסי עומדים בעצמם ויובת על זה צפוי מוצב הזהב ומוצב הגחשת והשלישי עובי הכפרות טפח שזוהי אמרו לא ירדה שכינה למטה מעשרה דהרון תשעה וכפרות ספח הרי כאן עשרה בפר' דאוכה ולמדו זה בג' שפני פני דאין פנים פחותים מפוח ושאר הדברים המגדילים הקושא אין אנו מוכרחי' לקבלם אם לא נאמר בזה שדרך נס היה שמוצב מועט עשו כלם גדולים מרובים ואם קבלה היא קבלה ואם לדון יש תשובה ולאחר שהצפוי של קרישים אע"פ שהיה דבר שיש בו ממש אבל היה בתכל' הדקות שלא היה יכול לעמוד בעצמו אלא על ידי קביעותו בקריש' וכן הוא דעת ר"ל שאמר בפר' באו כהן עני שטים עומדי' שמעמידי' את צפויים ופרש"י ז"ל שהם קבועים בהם במסמרות עור פי' פיוש' אחר שלא היו מתולעים וכן פי' בפר' לולב וערפה ושני הפירוש' אמת הם שלא היו מתולעים והיא הצפוי קבוע בהם במסמרות לדקותו וכן נאמר שהקרישים לא היה עובי שלהם עמה תלמטה עד למעלה אפילו לפי דבריהם וכן מוכיחים המקראות בדבריהם שהיה עובים אמה ממה שהזכירו לעשות ח' קרישים במערב ומה שתיקן בזה הא"ע ז"ל ה"ה שהשני קרישים אשר למקובעות המסך לא היה רחמן אמה וחצי האמה ולכך בדילים הכתוב ואינו מתחון שאם כן למה הזכירו לעשות שמה קרישים ויהיו שטים מהם לרס מהשאר היה מספיק שהיו שבעה קרישים שוים בשיעוריהם אלא ודאי אמת הוא שהקרישים עובים אמה אבל עם כל זה נוכל לתקן עזה העובי' לא היה אלא למטה אבל למעלה היו משופין כיתד וכלן עד כאנצב כדברי ר' יהודה בשבת בפר' הזורק והנה תקבנו ענין הקרישים שאין הקושא גדולה כ"כ מהם ובענין שלש ארצות ג"כ נוכל לתקן שלא היה העובי' גדול לכל אחד כדברי מי שאמר בפר' באלו כ"ג עוביה הארון החיון היה עשרה ומשהו ט' כנגד ארון של עץ והשערי כנגד הכפרות ומשהו הוא הזר ונדמו דברי האומר י"א ומשהו נותן עובי לארון של זהב טפח ורש"י ז"ל כתב שם שלא מצא היכן נחלקו בזה וא"כ אנו יכולין לדמות דברי המורה בשיעורין שהרי סוגית התלמוד בפר' דסוכה ובפר' המלביע היא שלא היה גובה הארון עם הכפרות אלא עשרה ומנה אחר לא ירדה שכינה למטה מעשרה והנה תקבנו ענין הארון ובענין הכפרות טפח נוכל לתקן כי לא היה זה העובי' אלא בדפנות אבל כל הכפרות היתה דקה' ונסתייע בזה ממה שאמרו בפר' סוכה ובמסכת פסחים שלחם הפנים היה עובי טפח ובפר' שתי הלחם לא נכחו שיעור לעצמו כי אם לארצו ולרחבו ולקדמותיו שפר"י ז"ל שהיו כעין קרנות בולטות בקרנות המוצב ומנו שמוכים שם בצמרת ואע"פ

ואפי' ש  
עביו טפח  
למראית  
אורך אמה  
ח"ל בלא  
עביו טפח  
כלו הכל  
עובי דפס  
מעשרה ו  
להיות מו  
לתקן כג  
מענין מו  
הגחשת ו  
תוקד על  
ונאמר כי  
הכל מעט  
של נחשת  
מביאין ה  
הוקדש  
אבל מוצב  
שלא שלט





לראיה דהתם לא עבדא לאגלויי ובמת בעלך עבדא לאגלויי  
 שאל אינו מת יבא ודבריו תמוהים הם שהם מפי כתבם שהוא  
 פסולא דאורייתא הקלנו בה אך נחמיר בקיום שטרות דהו' דרבנן  
 כדאיתא בפ"ק דגטין וכן דעתו של הרמב"ן ז"ל והסכים עמו  
 הרשב"א זלה"ה וכן ראוי להורות וכן אכן העור נסתפק בעדות  
 שטר וליתא הילכך אשה זו מותרת היא ל' גשא ואסור לעגל' ורמנא  
 ליצמן מעונש המעיקות העלובות:

### ענין עב

שאלת אשה אחת נשתעבד לראובן  
 בקנין גמור לפרועי לו חך מדש  
 ימים חוב שהיה לו על בעל' ומשכנ'  
 צידו שכשיהיה למכרם אחר הזמן אם לא יפרענו בעלה ואחר זה  
 ומה ולפי תקנת הקהל בנה הוא יורש הני כדויתיה ולא היה רשות  
 צידה להפקיע זכוהו:

### דנתי

כי המלוה רשאי למכור המשכונות ויעלתי אותו למכר'  
 בעדים כמ"ס הרמ"ב ז"ל בפ"ג מהלכות מלוה ולוה  
 ואין זכות היורשים מעכבים מלמכור לפי שהיא בחייה היתה  
 רשעית למכור ולתת תכשיטיה בדרך בעלה ואין היורש מעכבה  
 מפני ששם זכות שיבא לו אם תמות שאפילו הבעל במה שיש לו  
 זכות לאחר מיתתה אינו יכול לעכב עליה מלמכור דק"ל בפרק  
 האשה שנפלו לה נכסים דלא ניתנה כתובה ליגבות ממחיים וכו'  
 בס' התרומות בשער שש"ו וכן לא היתה יכולה לומר נחת רוח עשיתי  
 לבעלי לפי שאפילו נשתעבדו שניהם וקנו מידה תחלה או הפילו  
 קנו מידה תחילה וקבלה עליהם אחריות אינה יכולה לו' נחת רוח  
 עשיתי לבעלי כדמוכח בפ' חזקת ובפ' הנוהן לענין סקריקון וכן  
 כתבו המפרשים ז"ל וכו' בס' אבן העזר בס' ל"ה וכו' אם היא  
 לבדה תיבנה עמנה בחוב זה שאינה יכולה לומר נחת רוח עשיתי  
 לבעלי וכוון שבחייה היתה רשעה למשכנס צידה המלוה הגזכר  
 עכשו שמת' אינו יכול היורש לטרוף אות' דאפי' ב"ח אם נשתעבדו  
 לו מטלטלין אבד קרקע דקניתי ודאקני ומן הדין יכול לטרוף אותם  
 ב"ח כדאיתא בפרק חזקת אפי' כתב הרא"ש ז"ל שכיון שאין המנהג  
 בן אינו טורף אות' מפני תקנת השוק שאם היה טורף אותם לא היו  
 בני אדם קונין מטלטלין זה מזה מחשש שמה יטרפו אותם הנשים  
 מפני כתובותיהם במיתת בעליהם כמ"ס בח"מ סימן כ"ט וכו' שם  
 בירוש' מנחת תקנה שאין לו לטרוף אם מכרה אותם בחייה דאפי'  
 כתובת בנין דכרין שהיא חנאי ב"ד אסיקא בפ' אעפ"י דלא טרפא  
 ממשעבדי מלשון התנא ירתין תנן וכן בדין תקנה זו שהרי כתוב  
 בה לשון ירושה הילכך לא טרפה מהלקוחות וה"ה אם משכנה אותם  
 דק"ל כרבי ינחם דאמר ב"ח קונה משכונן כדאיתא בפרק האומנין  
 ובפ' הדיינין ובפ"ק דקדושין ולא שייך הכא מנהאין כאן משכונן  
 אין כאן משום דגוף המשכון קנוי לו כדמוכח התם וכו' המפרשים  
 ז"ל ובפ"ק דב"מ גבי הילך והעפ"י שהתקנה היא מעכבת על האשה  
 מלהפקיע זכות בנה זהו מה שישאר אחר מיתת' אבל במה שהופקע  
 בחייה הופקע וזכותו הוא קיים על אביו אם קנה נכסים ואם לא  
 קנה אם יקנה מכאן ולהבא ואם לא יקנה נעשה כלווה על ביתו  
 שנפל ועל ספינתו שטבעה ביס ככל יורש שמת מורישו ולא  
 הניח נכסים:

### ענין עב

בגאווה: ראובן גשא אשה צמורק'  
 והיא בת אחיו ואין לה יורש יותר  
 קרוב מומנו והנכים לו בנדונית'  
 שלש מאות דינרין והב מאתים מצית זקנה אבי אביה ומה דינרין  
 מצית זקנה אבי אמה ואח"כ גשא אשה אחרת בחיי הראשונה ונמצאו  
 שחוסים הבעל ואשתו הראשונה ונתעלמו בדיון יורשי הזקן אבי  
 אביה ויורשי הזקן אבי אמה והאלמנה הנשארת אחר בעלה ותקנת  
 הקהל היתה שאם מתה האשה בחיי בעלה שיחזרו חלי הנכסים למי  
 שנתנם לה בגישויה והשבתה בזה כיווה הוא דין נפל הבית עליו  
 ועל אשתו וחלק החולק ואחר כיוון שלא ידענו מי הוא זה שמת  
 תחלה קרובי האשה מלד אביה הם ודאי והבאים מממת תקנה הם  
 ספק ומוציא מחברו עליו הראיה ולא יטלו כלום יורשי זקנה אבי  
 אמה הבאים לירש מכח תקנה ותטלם אשתו האחרונה מירשי בעלה  
 ועל זה נשאלתי פעם שגיה והשבתה:

### עבדי

אינשי לאחוזקי שקרייהן וכו' שדבר אמת ולא נתקבל  
 ראוי לו להמליצו ולהטעמו עד אשר תול  
 כטל חמרתו:

### במה

שכתבתי בנדון שלפניכם שנמצאו הרוגים איש אחת  
 ויש שם שתי כתובות אחת מהאשה שמתה שיהיה  
 יורשין ומכ תקנת הקהל והאחרת מהאלמנה שנשאת אחרת  
 ואמרת כי זה דומה למשנתנו בנפל הבית עליו ועל אשתו דק"ל  
 כבר קשרא דאמר הואיל והללו באים לירש והללו באים לירש יתלוקו  
 וכתבת כי פסקתו בזה ואמרו שכיון שירשי הראשונה אינן יורשי  
 מן התורה אלא מכח התקנה הם נוטלין הו' להו' ספק יורשי הבעל  
 ודאי ולא אחי ספק ומוציא מידי ודאי ולא אמרינן הללו באין לירש  
 והללו באים לירש וישארו הנכסים ציד יורשי הבעל ותטלם האשה  
 האחרונה מהם בכתובתה אלו תורף דברי הו' ספק ואם אמרו  
 בלשון אחרת ולא עיין בה להבין טעמו של דבר ולשמור חזונו  
 יסוד הלכה כי אם בדקוק לשון ירושה והנה בד' מקומות נ"ו דין  
 בגמרא ובקצתם אמרו יתלוקו ובקצתם אמרו נכסים בחזקתם וכו'  
 הדין שלפנינו למי דומה ולא אמרו מידי ודאי ולא אמרינן הללו באין לירש  
 עליו הראיה ובתוס' פ' החולץ נמנו טעם בזה לפי שכל אחד מהם  
 בא להוציא ואין הנכסים בחזקת אחד מהם שיהיה האחד נשוא  
 מחברו ותחלה הקדים שתי הקדמות נודקות הא' כי בתחילתו ב"ח  
 אדם יכול להקנות דבר שלא בא לעולם ולאדם שאינו בעולם דבר  
 ירושה וזה נתפרש בגמרא בפ' יש נוטלין בענין כתובת בנין דכרין  
 וכבר אמרו דכתובת בנין דכרין ככתבה שויה רבנן דירחון תנן  
 והשנית כי תקנת צבור דנין בה כתנאי ב"ד ודבר זה נתפרש בגמרא  
 בפר' התקבל בענין הלל היה דורש לשון הדינו וכו' שם הרמ"ן ז"ל  
 במידושו וכן הרשב"א ז"ל בתשובה ומעשים בכל יום להקנות  
 ירושה הבעל להורשה למי שלא היה בעולם בזמן הגשואין ממש  
 תקנת צבור וא"כ מי שיש לו זכות מכח תקנת צבור יורש הוא  
 והמדקק לשון התלמוד הללו באים לירש והללו באים לירש ל' לירש  
 הועיל כלום בדקדוקו שהוכח בתנאי ב"ד יורש הוא בלשון התקנה  
 ובלשון התלמוד כמו שכתבתי וגם מהענין בעצמו שזה הזכות נ"ו  
 להם ומכח המתנה א"כ יורשים הם ובלשון הכתוב נקרא יורש שאלו  
 והיה ביום הגמולו אח בניו התורה נמנה רשות לאב להחמיל לכל  
 שירצה וכיון שנקראת נמנה בא לירש הוא כמו שאר יורשי אף עלפי  
 שאינה נחלה דאורייתא ואחר שתי הקדמות אלו נראה הדין והנה  
 למי דומה והמקום האחד מד' מקומות שזכר דין זה הוא נ"ו  
 הבית עליו ועל אביו ועל מורישיו ועליו כתובת אשה ובעלה  
 בש"ח יתלוקו דס"ל דשטר העומד ליגבות נכבדו דמי והרי בעל  
 החוב ויורשי האב שוין בחזקתם ויתלוקו אף על פי שאין כאן אלא  
 יורש אחד וכו' נמנו לא פליגי עליהו משום אפי' טעמא אלא כיון  
 דמחוסר גובייאנה הוא לית לכו לכתובת אשה ובעל חוב חזקה בני  
 נכסי ומשום הכי נכסים בחזקתם ואפילו ב"ה מודו בנדון שלפנינו  
 דיתלוקו דהתם אמרו נכסים בחזקתם משום דבחי האב אין לכו  
 זכות מנכסיו לשעבדס לבעל חוב אבל בנדון שלפנינו אפילו בחיי  
 הבעל כבר היו משועבדים לכתובת אשתו ולירשיה מכח תקנה  
 למי שלא היה בעולם כחזקת צבור והרי יורש ב"ה כמו שכתבתי  
 והמקום השני נפל הבית עליו ועל אמו ויש להם אחים מן האב ואין  
 לו בנים יורשי האם אומרים הבן מת תחלה ויורשי הבן אומרים  
 האם מתה תחלה וירש אמה בנה ואמו יורשים אחינו ובה נחלקו  
 ב"ש וב"ה אומרים יתלוקו ור' עקיבא אומר נכסים בחזקתם ויתלוקו  
 האמוראים בגמרא בחזקת מירבי אלעאי אומר בחזקת יורשי האם  
 ור' זירא אומר בחזקת יורשי הבן ור' ז' פסק כת"ק דאמר  
 יתלוקו ולדבריו הדבר פשוט בנדון זה דיתלוקו דהתם אמרי יתלוקו  
 אף על פי שאין לאחים חזקה באלו הנכסים אלא א"כ מתה האם  
 תחלה כ"ס בנדון הזה שיש להם חזקה אפילו בחיי הבעל מכח  
 ההקבאה למי שאינו בעולם שעת נישואין מכח תקנת צבור דאי  
 יורש חבל הרי אף ז"ל פסק שהם בחזקת יורשי האם והארכו לתת  
 טעם בגמרא לפי שהחזקה נחלה באותו שבת וא"כ שבת האם הוא  
 ודאי ושבט הבן הוא ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי ולולי טעם זה  
 היינו דנין יתלוקו ובנדון הזה נכסים אלו מתחלתם בחזקתם יורשי  
 האשה הם מכח התקנה שהיא מקנה דבר שלא בא לעולם למי שלא  
 בא לעולם וא"כ בחזקתם הם הנכסים והו' יורשים ולא החזקה  
 נחלה בשבת הבעל והמקום הב' הוא מה שאמרו בגמרא אב שנשבה  
 ומת בן בתו במדינה כגון יעקב שנשבה ומת בן בתו במדינה הוא  
 בנה של דינה ויש לו אחים מן האב שבעלה של דינה שהיא אביו של  
 זה הבן גשא אשה אחרת והיו לו בנים ממנה והם אחים לזה בן דינה  
 ומתה

ומתה  
 קודם  
 היה צ  
 כן היה  
 יעקב  
 לחזיו  
 בני דין  
 ציד דר  
 שהגכ  
 וכן כת  
 דבריו  
 הבעל  
 תקנה  
 דיתלוק  
 שהכנס  
 כבר ע  
 עליו ו  
 נישוא  
 ואחיא  
 ספק מ  
 כינהו  
 ושיטה  
 לני של  
 באין ל  
 הבית  
 והוספ  
 נכסי  
 ובנכסי  
 אלעאי  
 בעל פו  
 סבר בח  
 פיתחו  
 והאך י  
 משבו  
 יורשי  
 אותם  
 יורשים  
 הומדו  
 לירש י  
 היתה  
 משבו  
 שלגש  
 זרחה  
 בכתוב  
 צורך ל  
 לספק  
 ילדתי  
 דלא דא  
 והיה נ  
 שאלת  
 תחלה  
 אמה י  
 התקנה  
 והלו נ  
 ליפרע  
 הנכסים  
 ואם מת  
 שנשפת  
 אומרי  
 ליפרע  
 והיא א  
 ואע א  
 נכתב



שאלתו בפי' הוסיף ואין להקל בזה בכתוב יתור מחוב לפי שאין מקומו כחובת אלא הכותב מעות מדינה שהם גדולי' ויבא למדי' שמעונו קטני' כמו שכבר בפי' שני דייני' אבל במדינה עממה בהפרש שיש בין מטבע למטבע דין כתובה הוא כדן מלוה ואף קולי' כתובה אינו אלא במנה מאלתים אבל בנדוני' שהביאה עמה דינה כדן מחוב דין קרקעות כדן מטלטלין לא מפני שאין אונאה לקרקעות שאין אונאה אלא בשנת אנה בשעת מחק אבל בכיולא בזה אין כאן דין אונאה אלא שהדן הוא כן בין בקרקעות בין במטלטלין :

### שאלה עה

תגס : שאלת מפני מה שבת רבי אותו תלמיד שאמר מפני מה אין מוסקין בטרה והיה לו לשבח האומר מפני מה מוסקין בטומא' לפי שקי'ר לשונו ואמרי' לעול' ישנה אדם לתלמידו דרך קרה כדאיתא בפ"ק דפסחים :

### תשובה

יפה שאלת והרבה תיחזי' לאמרו בזה בתוספ' אמרו מנה קשיא זו שלא שבת אלא האומר מפני מה מוסקין בטומאה אבל שמעתי מאבא מארי' ז"ל שאמר בשם הרבנית אשת הרב ר' יוסף בר' יוחנן אבי הרב ר' מתתיהו זקנו של הרב רבי יוחנן שבדורינו כי הטעם שפסח אל האומר מפני מה אין מוסקין בטרה לפי שדבר בלשון נקיה אע"פ שהאריך בלשונו ומה שאמרו לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קרה זהו הרב לתלמיד כדי שלא ישפח בלשון ארוכה אבל התלמיד השואל מהרפ' לשון נקיה עדיף ולא בעי לשון קרה שהרי הרב לבו רחב ולא יתבלבל בלשון ארוכה ומירון יפה הוא זה : ויש מתרבי' שהוא

דג"ה  
אם ה"ה אל היה השוכה האומר מוסקין בטומאה היה יתברר בבת' אחר האמר אין מוסקין בטרה כדי שיהיה מוסקת אבי בזה תור' אל הקרב' אל כן שלא הוכר כסוף מל' האומר אין מוסקין שק"ן לו מנעתי ארי בזה על האחרון הוא השבת כ"ל ע"פ :

שבת אל האומר מפני מה אין מוסקין בטרה אע"פ שהאריך בלישני' ולא שבת האומר מוסקין בטומאה אע"פ שהוא לשון קרה לפי שאין לשון מוסקין בטומאה לשון מדוקדק דמשמע דחייב

למסוק בטומאה אבל האומר מפני מה אין מוסקין בטרה אף ע"פ שמתאריך בלשונו באל' לשונו מדוקדק כלומר מפני מה אין אנו מחזירין למסוק בטרה כמו שאנו מחזירין לבטור בטרה וזאת היתה השאלה ובהא' מדוקדקת אע"פ שהאריך בלשונו ע"כ שבוו' אבל האומר מפני מה מוסקין בטומאה אע"פ שקי'ר בלשונו לא דקדק בה שאין אנו חייבין למסוק בטומאה אלא שאם מוסקו בטומאה אין השמן ממלא יטוהנו כגון אם הכלים הם עמא' לפי שלא הוכשרו הזמי' באתו מוהל היוגה בהם שאין אמתו מוהל ראוי להיות שמן עד שיכנסו הזמי' למטען ומתחממים שם וכיון דאין אותו משקה ראוי להיות שמן והוא הולך לאבוד אינו מכשיר הזמי' לקבל טומאה מהכלי' משום דכתובו יתן מים על זרע כתוב יתן וקרי' יתן ואמרי' מה יתן דניחא ליה אף יתן דניחא ליה ובהאי' מוהל כיון שהולך לאבוד לא יחא' ליה ע"כ אינו מכשיר ולפוס הכי מצי' למסוק בכלי' עמא' ונשא"כ בדבור לבת ובבזר' לכלים מווספי' דהכי מוקמי' לה בפ"ק דשבת דאזתו ומסקה היוגה מהם אינו הולך לאבוד וניחא ליה ואם היו הכלים עמא' היו עמא' העגבים שהרי הוכשרו באתו ומסקה ומשום הכי אין בוצרים אלא בטרה :

### שאלה עט

תגס : שאלת המל וצירך על היין אם חייב לטעום כוס של ברבה או יותר להטעימו לאחר גדול או תיעוק או אם יוכל ידי חובה בזה שמוטעימו לתינוק הנימול :

### תשובה

דע כי ברכת הוצאת יוכל להוציא אחרים לפי שכל ישראל ערבים זה לזה ולא מפני שיש קול שופר או קרה מגילה דוקע לאחרים וקורא מגילה לאחרים וצריך ויכול לומר אשר קדשנו במוטעו וזונו לפי שכל ישראל ערבים זה לזה ולא היציאו מזה הכלל בירושלמי אלא תפלה שאין אחד מוציא את חברו אלא א"כ הוא שליח אבוד להוציא את שלימו בקי' והטעם בזה שכל אדם צריך להתפלל על עצמו ולא יתפללו אחרים עליו וכן ברכת המזון שאין אדם מוצי'

את חברו א"כ הכל עמו וסופר מצריך וצור יוכל והטעם בזה ל"כ כי מי שלא הכל א"כ יצרך על מי שאלו ושבט' אבל בשאר המצוות שאין ע"פ שיצא מוציא וצרכת הנהגין אין מי שלא נהגה מוציא את הברכה ואין בזה משו' ישאל ערבים זה לזה שאין חובה על זה ליהנו' שישו' אלא חבירו לא ליתגרי' ולא לצריך' ולא שאלו' בגמרא אלא על ברכת היין שבלקט' היום וברכת הלחם של אכילת מנה שיש בקדוש היום מוציא עשה שנאמר וצור את יום השבת לקדשו וכן באכילת מנה בלילה פסח' יש מנות עשה שני' בערב תאכלו מנות וא"כ ברכת קדוש היום וברכת אכילת מנה היום ברכות המנות ומי שיצא מוציא אחר' היום בורא פרי הגפן והמוציא' הם ברכת הנהגין אם מי שיצא יכול להוציא דין ברכת המנות או לא כדן ברכת הנהגין ופסקו בגמרא שאע"פ שיצא מוציא ועשה שאלתך היא ברכת הכוס שעל המילה אם היא כדן ברכת הכוס שעל הקדוש ולא מוציאו בגמרא שצריך ברכת היין על המילה בפ"ר א"ל עיור דמילה וכן בברכת אירוסין וישו' אין לה חוכרו ברכת היין ולא נזכר בגמרא בפ"ק דכתובות בשישואין שבת ברכות אלא ברך שית' וכן בשדיון הבן לא הוזכר בגמרא בפ"ר ע"ד פסחים כוס של יין והרמב"ם ז"ל כת' במקלחן ונבאו להצדי' כוס של יין וכיון שאין חובה להצדי' כוס של יין דינו כברכת הנהגין והיה נראה שאם אינו טועמו אינו מברך אבל בתוספות כתבו שאם היה מילה בט"ו או ב"ה' ה' שמברך על הכוס ומטעימו לקטן ולא חיישין דילמא אתי למיסרך ויבא לשמות כשיהיה גדול בט"ו ובי"ה א"כ א"כ פשחל תשעה באב בלחם בשבת אסור להבדיל על הכוס וכן אין מקדשין על הכוס ביום הכפורים ולהטעימו לתינוק דילמא אתי למיסרך אמרו בתוספות דשא"כ התם דליתיה בכל שנה וכן ע"כ ע"כ שבת הוא דבר קבוע בהרבה שנים אבל במילה בט"ו אין הוציא קבוע לחמש דילמא אתי למיסרך וא"כ שיש חולקים עליהם בזה אבל למדנו מדברי' שאין המל צריך לטעום ויסקי' להטעימו לקטן ולא כתבו הגאונים ז"ל שאם יש מילה בתענית שאין הוציא ממתע' שמוטעימין את הכוס א"כ יש למוטך דבר זה שאפי' בציני' הנהגין אפשר לצרך ולא לטעום כגון מי שמברך לצני' ולבני' צני' כדי למכסם במנות ולזה נהגו להטעים האתן והכלה ביום של ברת אירוסין וישו' אין שכיון שהמזל נעשית' בשבילם הם יותר רחמי' לטעום הכוס יותר מאמר' וברכת המילה אפשר שכיון שהמזל הנימול הוא טעמו אין צריך המל לטעום כמו שקטן שיכול לטעום כזית פסח אביו שומט עליו אע"פ שאין מבחין בין אכילה לאכילה כדע"ק החולק על ר' יהודה ביום' סוכה ה"ה בצלחן כיון שהקטן הוא טועמו ובעש' המלו' בצופו סני' ואם מטעימו לקטן אחר הדב' מש' שאין צריך המל לטעום כמו שנהגו בתי' ככסות' בקדוש והבדלה וכ"כ בספר אורח חיים וכן אנו נוהגים במילה להטעים הכוס לטעום או לתינוקות ואין המל טועם כלום :

### שאלה פ

ב"גיא' : שאלת מי שמת ביד חברו עסק של סחור להוליכו למקום אחר ואם עסק הוא עסק המתעסק בו יש לו יגיעה גדולה וגם עסק אנשים והגדולים שהם קונים אותו והתנה עמו בשכרו יתר' רבי' הריוח שיאכל וישתה כל זמן שמתעסק בסחורתו למחרת תנאי זה ילא ממקומו והלך אל המקום ששלו' שם בעל העסק ויש עס זמן מחובה מוכר העסק הוא על יד' על יד' וכאשר היה מתעסק במכירת אותו עסק ארבע שבת' מאותה סחורה באותו מקום יתר' טובה מואתוקפלו מוכרים יותר על' זאת האחרונה מראשונה עמוד זמן מרובה שלא יכול למכור אפי' בפרועה אחת עם היותו א' משתדל לא מזון ולא מזון כשראה המתעסק הזה כך הלך לטעם לענינים אחרים והניח הכל ביד איש נאמן קרובו וצ' שבו ומספ' מזה הכל כאשר הגיח כי גם אותו איש נאמן לא יכול למכור אפי' בפרועה אחת עם היותו איש משתדל ואדם הרון וצקי' באותו סחור וצ' שבו ומכר הכל אחר יגיעה רבה והוצרך להוציא בהוצאת מוזני' ומכר כל העסק ההוא למוון הרבה ועתה הוא רוצה לבוא לבית המ' עם בעל העסק וידע צבירו' שהוציא במוטעו מוזני' ידוע א' יותר מהסך הוציא מהעסק ההוא אחר הוצאת גדולות שהוציא העסק ההוא והשאלה היא אם יוכל לטעון בעל העסק עליו בהוציא מפני שהלך למקום אחר ואם המתעסק הוא נאמן לומר בזה ה' במוטעו ויטול מהשאלה מה שהוציא יותר על' מה שיצא העסק

העסק ההוא :

תשובה

לפי דין התלמוד הנותן עסק לחבירו  
 פתם שיחלוק עמו השכר בשוה ונותן  
 לו שכר עמלו ומזונו העסק ההוא  
 הוא חזיו מלוה ומזיו פקדון ואם החכו בחלק השכר תנאי' אמרים  
 יש דברים בזה למחברים ז"ל ונראה משלשון השאלה שאין המחנה  
 ביניהם כן אלא העסק כלו הוא באחריות בעל העסק ובכל כי הא  
 מנהגה מילתא היא והיו כאלו התנה כן בפירוש דהוי תנאי שבמזמון  
 וקיים ומה שנכתבם לשאלו הוא מפני שהניח העסק ביד אחר והלך  
 למקומות אחרים אם הורע כמו מפני זה בשכרו ועל זה אני משיב  
 דאע"פ דקיימא לן שאין הגפקד רשאי להפקיד ביד אחרים מפני  
 שיכול להלוך למר און רנוני שיהא פקדוני ביד אחר רשאי היה זה  
 להניח העסק הגזכר ביד קרובו הנאמן אם נודמ' לו יצא' במקומות  
 אחרים דמאי טעמא אמר' שאין השומר רשאי למסור לשומר משום  
 דמאי' אל' אהת מהימנת לו בשבועה ההוא לא מהימן לו ואם הדבר  
 ידוע שהוא נאמן לכל אולי ליה טעמא דמוכח התם ועוד שכל  
 זה הוא אם נאבד הפקדון ביד השומר השני מחמת פשיעתו אבל אם  
 הפקדון החזירו השומר השני לשומר הראשון בשלימותו אכל כן  
 טענה של כלום שאפילו נאכנס ויש עדים ששמרו כראוי הוא פטור  
 כמ"ס שם הרי"ף ז"ל ומה שהלכותיו ולא נשאר' טענה לבעל העסק  
 על המתע' אלא מפני הליכתו למקום אחר שהדין נותן שהמתע'ם  
 יעמוד על העסק עד שימכר טעל מנת כן הוא נותן לו שכר עמלו  
 ומזונו וכ"כ הרמב"ם ז"ל בהל' שותפין וכדליתא בברייתא שכתב'ה  
 הרי"ף ז"ל בפ' איהו נשך ומה שהוא פוער מוטעה זו המתעסק  
 הוא מה שטען שפני יליחתו מאלותו מקום לא נשתנה כלו במכירת  
 העסק לא עבד מכירה ולא פחות מהשך והף אם עמוד באלותו מקו'  
 לא היה מוכר כלום וכיון שכן אין טענה לבעל המזמון להפסידו  
 כלום משכרו והרי זה כמאן דלגר לגרי לדולה ופסקיה און כר'ה  
 בפלג' דיומא דה' ספירא לבעל הבית וכדליתא בפ' האומנין שאם  
 הלכו האומנין למקום אחר לא הפסידו מפני זה כלום וגם כדון  
 זה כיון שנכתב המכר באלותו ומן מפני חסרון קניטס והלך בין כך  
 ובין כך למקום אחר לא הפסיד כלום והף אם הרויח באלותה הליכה  
 אינו מוכה לו כלום ממזונו שבביל' אמות הרויח שהרי אותו הרויח  
 הוא תמל'ה שמהא קו"ל דאפי' מילתא עבדו ושפתחו העבדים הוא  
 לעולם וכ"ס מילתא פועלי' כדליתא בפ' שנים אוחזין ובירושלימי  
 בפ' מי שמת בענין אחים שותפים אמר' הוא בר' כש' אתעביד  
 ספר בעו אחיו למפלג בדריה אהת עובד'ה קמיה דר' אמי ואמר כך  
 אנו אומרים אדם שמוא' מילתא אדיו חולקים עמו בתמיה' ובפ'  
 הנושא אמר' שאם פסק האחד לאשתו לזון את בתה' השנים וגש'ה  
 לאחר ופסק לזון אותה תמוש שנים שהאחד דן אותה והאחד נותן לה  
 דמי מזונות ואין יכולין לומר הרי אנו וזין אותה כאחד וכן בכלן  
 כיון שזה חייב לזון את המתעסק הזה עד שימכור העסק ובתוך כך  
 כדליתא לו מזונות ממקום אחר בלא גרמת' ביכול במכירת עסקו  
 להפסיד מזונו מפני כך וב' הוא דלגר דלגר ריחייא לחברה' לטחיה  
 ולכסוף חיעתר אסיקא דלא מפסיד כלום לגרי'ה דכופין אותו על  
 מדת סדום הכי כיון שבעל העסק לא הפסיד כלום מפני  
 הליכתו של זה כופין אותו על מדת סדום לתת לו מזונו כולו לא יא'  
 ממקומו ומ' אם הואי במזונו יותר מסך נמון העסק נראה שאין  
 בעל העסק חייב לתת לו ומכיון כלום והכי מוכח בפ' האומנין  
 שאין מתח' יבין לשלם מכיסן אלא אם באה חבילה לידו ואלו לא היה  
 עובל כו' אם מזונו או היה נוטל בשכר עמלו דבר קצוב והלך למכור  
 והפסיד הכל היה משלם לו ומכיון וכו' שטעו בתוספתא השוכר  
 את הפועל להביא שליחות ממקום למקום והלך ולא הביא נותן לו  
 עובל דבר ידוע בריוח והיו כמו שנתף נראה שלא נתחייב לו בעל  
 המזמון לא מיני' וזהו וכיוצא בזה כתוב בחשן משפט כסי' קע"ז ש"י  
 והרמ"ן ז"ל בחידושו בפ' המקבל ואם המתעסק נשאר בידו כלום  
 יעולנו לגורך מזונו ואם שלחו בעל העסק חייב לשלם לו מזונותיו  
 עד כדי מה ששלח לו ובכל אלו הטעמות ואם יש הכחשה ביניהם  
 המתעסק נאמן בשבועתו שאיפקיד את חבירו בשטר נאמן לומר  
 לו החזרתיו יגד דאי בעי אמר נאכנסו שהאומנינו התורה בשבועה  
 כדליתא בפ' המוכר את הבית וה' לשאר טעמות :

שאלה פא

תלמסאון : שאלת מי  
 שהלך בדרך מחוק  
 והניח אשתו וחושש  
 שמה שתבענו מזונות והיא הית' בבית בנה וגם כשיצא משם היתה  
 קטטה בינו ובינה והיו הדין בזה :

תשובה

נראה שהוא פטור מתביעתה לפי  
 שאפי' פסקו לה ב"ד מזונות אינו  
 מתחייב לתת לה כלום לא כשפסקו  
 לה ב"ד כדון ואח"כ לותה בעדים והעדים יודעי' כמה לותה וכמה  
 היתה לריכה ללות כי אינו מתחייב לבעל אלא א"כ לא הספיקו לה  
 מעשה ידיה לדברים גדולים הנריכה לה אבל אם הספיקו מעשה  
 ידיה לדברים גדולי' אע"פ שאין מספיקין לדברים הקטנים ולותה  
 לאותם דברי' הניח מעותיו על קרן הצבי ואשה זו שכנה פרנסה  
 בביתו און הבעל מתחייב לשלם אלא לפי ברכת הבית ובודאי מעשה  
 ידיה ושמושה לבנה היו מספיקין למה שהיא נותנת לתוך פיה ממה  
 שא"ל וולתו ואלו הם הדברים הגדולי' ודבר זה מספיק לפטור  
 וכ' שקודם שילא משם היתה קטטה בינו לבונה הרי הוא כו' אמר  
 לה לזי מעשה ידיך במזונותיך והוא נאמן בזה שהיא שתקה וכיון  
 שתקה נפטר מחיוב מזונותיה ואפי' עמדה בביתה ולא הספיקו  
 מעשה ידיה לדברים גדולים אלא שאינו נרדף לפענה זו שנטענה  
 הראשונה נפטר :

ענין פב

בענין מטמא טהרותיו של חבירו  
 ובכלהו אינך דפ' הגזקין ק"ל כר'  
 יומכן דלמר היוזן שאינו נכיר לא  
 שמה היוזן כמו שכח הרי"ף ז"ל בפ"ק דבבא קמא ולא קיימא לן  
 כחוקיה דלמר שמה היוזן אע"פ דחוקיה רביה דר' יומכן הוא ואין  
 הלכה כחלמיד במקום הרב כיון דרב נחמן בר' רב יומכן דביתא  
 הוא מתיר למתניתא הכי כוותיה קו"ל ועוד דהכי אסיק רב' פפא אפי'  
 דחוקיה כתיבתא וכיון דהיוזן שאינו נכיר אינו הזיק שוגג פטור מן  
 הדין והכא דמויד חייב אינו אלא מפני תקון העולם שלא יטמא כל  
 אחד טהרותיו של חבירו ויאמר פטור אני כדמפרש תלמודא התם  
 ור' מאיר דמחייב בין במויד בין בשוגג משום דקניטס שוגג אקו מויד  
 הוא דמחייב שוגג לא שיהא סבור דהיוזן שאינו נכיר שמה היוזן ולא  
 קו"ל כוותיה אלא כר' יהודה רס"ל דלא קנסינן שוגג חדא דר' מ' רבי  
 יהודה הלכה כר' יהודה ועוד דמסתברא טעמיה שאם מויד פטור מן  
 הדין ולא חייבתא אלא מפני תקון העולם היאך החייב שוגג משום  
 לתא דמויד ועוד דסתם מתני' דהניזקין כוותי' וקו"ל הלכה כסתם  
 משנה' ובתוספת דביטין תנא' ברה"שונה היו אומרים המטמא  
 המדמע חזרו לומר חף המגכך שוגג פטור מויד חייב מפני תקון  
 העולם הכהניס שפגלו במקדש מוידין חייבין שוגגים פטורין רופא'  
 אומן שריפא ברשות ב"ד והזיק שוגג פטור מויד חייב מפני תקון  
 העולם המתחך את העובר במעי אשה ברשות ב"ד והז' שוגג פטור  
 מויד חייב מפני תקון העולם ע"כ לשון התוספתא והא דמתחך  
 את העובר באשה הנקשה לילד במס' אהלות ולכאורה הוא משויב  
 דפטור שוגג ברופא אומן ובמתחך העובר היו מפני תקון העולם  
 וחייבין מן הדין אפי' למ"ד הזיק שאינו נכיר לא שמה היוזן דהכי הוי'  
 שוגג בין מויד ומן הדין חייבין אפי' בשוגג דקו"ל אדם מועד לעולם בין  
 תקון העולם לחפא אומן ועוש' ברשות ב"ד שאם לא נפטרו שוגג  
 אתי לאמנועי' מלרפאת וכבר נתנה התורה רשות לרופא לרפאת  
 כדליתא בפ' החובל ובפ' הרוח' בברכות ומ"ה אמרו בתוספתא דב"ק  
 רופא אומן שריפא ברשות ב"ד והזיק פטור מדיני אדם ודיכו מסור  
 לשמים והיינו כשהזיק שוגג כי היכי דלא תיקשי היתא תוספתא  
 כההיא תוספתא דביטין אלא דקשיא לן פורתא לדידן דקו"ל כרבי  
 יומכן במטמא טהרות לחיובו הוי משום תקון העולם ופטורין מן הדין  
 ובדופא אמר' איפכא דפטורין הוי מפני תקון העולם וחייבין מן הדין  
 כדעתיה דחוקיה במטמא טהרות ואיכא למימר דהא לא קשיא דהא  
 כדליתא והא כדלית' ומשום הכי לא חשו בגמרא לצפוך מינה לר'  
 יומכן ולתרוגה' ובתוספתא דב"ק תניא רופא אומן שריפא ברשות  
 ב"ד והזיק פטור חבל יותר מן הראוי לו חייב ונראה שזה הוא פירוש  
 שוגג ומויד שאם עשה הראוי לו והזיק פטור דה"ל שוגג אם לא  
 נעשית מלאכה כראוי בשגגתו והו' מפני תקון העולם דמן הדין היה  
 ראו



היא מתפרנסת ומפשי ידיה ומה פשעו ומה חטאתו בזה הלא מעשה ידיו לבעלה ואפילו חזר אינין וזוהי מפרנסת היא הדין כותף שיוצא אשתו הראשון אבל זאת שידעתי כל זה ונתפייסה אין הדין נתן לכושר והרי היא אשת איש גמורה מתוך רצון ברוה :

# שאלה פה

תגם: שאלה שמעון קדש את האשה בחוב שחייב לו ראובן ומעמד שלשתן ואח"כ בא"ח של שמעון לבנות מה שחייב לו ראובן לשמעון הסייה נפקעין הקדושין או לא

# תשובה

שאלה זו היא לדעת הרמ"ב ז"ל שסובר שהיא מקודשת אבל נראה שהר"ף ז"ל אין דעתו כן ותלוי במחלוקתן שאם יכול למוחל המלוה ללוה אחר מעמד שלשתן כמו מוכר שטר חוב וחזר ומחלו שהיה מחול שאם יכול למוחל ללוה מקודשת ואם אינו יכול למוחל מקודשת הגל השאלה היא אם יש לה מקום הפילו נתן לה כסף בקדושה ויש לו עליו מלוה בשטר בדקדקתי ודלקתי ומטלטלי חוב וקרקעי שמן הדין יכול בעל חוב לטרוף אותו ממון שנתן בקדושה קודם שנתנו אש יכול לטרוף אותו אחר שקדשה ויתבטלו הקדושין אם לא דמה שגראה בזה הוא שאם המלוה הוא בעיר כשקדשה ולא מיחה בקדושין כבר מתל פזרוחן שאפילו במקדש בטבעת שאלה אש האפילו על מנת לקדש בה את האשה הרי היא מקודשת ומטעם זה כמו שהאר"ך בזה דחה"ש ז"ל בפסקיו כ"ס בזה שאין לו בכסף זה אלא שעבוד דודאי מחילה כיון שלא מיחה וגם אם אינו בעיר ואינו דיוע שזה הכסף שנתן לה בקדושה אש היה ביד הלוה והל שעבודו עליו אנו טוענין שזאת שנתן לו זה הכסף לקדש את האשה על מנת שלא יחול עליו שעבוד המלוה דק"ל טענין לוקח כדאיתא בפר"ל יא חסור ובפ' תקת והחשב אינו אלא אם קדשה שלא בפני המלוה במזון הידוע לו לזה בשעת הלואה דודאי חל שעבודו עליה אם יוכל לטרוף אותן ויתבטלו הקדושין לגמרי וכבר כתבו הראשונים ז"ל דהע"ג דמן הדין יכול לטרוף אי כתב לה מטלטלי חוב וקרקעי בדקדקתי ובדלקתי כדאיתא בפר' חזקת כבר נהבו בתי דנין שלא לעשות מעשה בזה ומשם תקנת השוק וכו"ל שאין לעשות ומעשה בזה משום תקנת זיוון וא"כ נפלו כל אלו השאלות :

# שאלה פו

בגאיה: שאלת מי נשאה אשה בבגאיה ואין לו שם קרובים וכל קרוביו הם בגאיה ומה עמה בשעת נישואיה שלא יוצאה משם למקום אחר תוך עשר שנים ועבר הזמן והבעל יצא למקומות אחרים וראה כי המקום אשר נשאה שם ישיבתו קשה לו לזקק השערים ומיעוט הדיוט והמקו' אשר עבר בהם יותר טוב לו ולאשתו ומיקום הנישואין גם כי במקום הנישואין הוליו קול של פריעות ועבירה על אשתו מפני בני אדם רעים ופריצים ורועה להעתיק דירתו משם לבגאיה עת קרוביו אש יכול לכופ אותה ללכת אחריו אם לא ואם הדין נתן לכופ' ואינה חוצה מהו דינה לענין כתובתה :

# תשובה

אש הדבר ברור שכתבתי זה נשאה אש שוכל להוציאה אחר עשר שנים ועבר הזמן דין פשוט הוא שיוכל לבוסה שאפילו בסתם והדברים מוכיחים עליה ויאה משם נשאה יוכל לבוסה כדאיתא בתוספתא שהביא הרי"ף ז"ל בפר' שני דיני כ"ס אש התנה עמה בפירוש שהדבר פשוט שיוכל לבוסה ולשון התוספתא הוא שעל מנת כן נשאה מוכיח זה הלשון דתנאה מהני בשהי מילת' ואש אין הדבר ברור שהיה תנאו כיונה והיא מכחשת אין לו עליה אלא שבועה על זאת הטענה ולענין טענת השם רע הוצא עליה שם והבעל רועה להוציאה משם הדבר פשוט בא שיוכל לבוסה ודומה לזה כתב הרמב"ם ז"ל בפר' י"ג מהלכות חשות האיש שאמר איני דר במדינה זו מפני שבני אדם רעים או פרוצים או עב"ס בשכונתו ואני מתירא מהם שומעים לו ואף על פי שלא החזיקו בפריעות שכן לוו חכמים הרקק משכן רע אפילו היה המדור שלה מוציאה ממונו ודר בין בני אדם כשרים עכ"ל וטעמו עמו האחרונים ז"ל ובין שזה האיש יוצא ובה למלאכתו

ללחמו ללחם ביתו ממקום למקום ואי אפשר לו לשמרה באותו מקום הרי כל המקום הוא כמדור אחד ויכול להרחיק משכנות אותו מקום כלל כדי שלא יוציאו עליה שטרע כאשר עשו פעמים אחרות אבל אין אנו זריכין לכל זה בנדון זה כי דין הוא לנושא אשה בבגאיה ויש לו הנאה בדירת לבגאיה יותר מדירת בגאיה ויכול לכופ אותה ללכת משם ולהביאה עמו לבגאיה וזהו כדך הקדמה אחת והיא ידועה ומפורסמת אפילו לגשים ועמי ארצות והיא כי דירת לבגאיה היא שם לדירת בגאיה לאיש ואשתו ובני עמו כי אין דירת בגאיה יפה מדירת לבגאיה והרי הוא כדך וכך בארץ אחת ואין כדך להאר"ך בזה כי לא יחישון כי אש הרועה להחשיב הידוע לכל העולם ואחר שנתבררה הקדמה זו הגה הדין נותן לכופ האשה ללכת עמו לבגאיה וזה מלשון המשנה שכתב' שני דיניי אבל באותה הארץ מוציאין מכתך לכדך ומעיר לעיר וכן הרמ"ב ז"ל כתב בפר' י"ג מהלכות חשות הגושה אשה באחת מהארצו והוא מהנשי אותה הארץ אינו יכול להוציאה לארץ אחרת אבל מוציאה מכתך לכפר וממדינה למדינה באותה הארץ על כל והוא לשון המשנה אלא ששנה לשון כדך בשלשון מדינה ולשון עיר בשלשון כפר וכן בספר חבן העור כתוב ובאותה הארץ יכול להוציאה מעיר לעיר ומכפר לכפר עכ"ל והוא לשון המשנה אלא שעשה מכתך עיר ומעיר כפר וכלם נחמונו לדעת אחת כי יכול להוציאה בארץ אחת ומקום למקום כשגיהס הם שנים בדירתם ודבר זה פשוט הוא שהוא דעתם של גאונים ז"ל בהסכמות האחרונים ז"ל ורבינו תם ז"ל פי' שהדבר תלוי ברצונה ולעולם אין כופין אותה משום דכתיב בעולת בעל בעליתו של בעל וכתוב כל כבודה בת מלך פנימה ומה שאמרה המשנה דבאותה הארץ מוציאה מכתך לכדך ומעיר לעיר מוקי לה במילתא אחריתי על פי הירושלמי ומשנה גרסת התוספתא דתני התם שאר גורם אבל בן יהודה שאירם אשה בגליל כופין אותה ללכת ואינו גורם בגיורת הרי"ף ז"ל שגורם כופין אותה ללכת ואין זה דעת הגאונים ז"ל כמו שכתבתי ולשנות גירסת התוספתא אינו כן והר"ם מרונטבורק ז"ל הוכיח מהירושלמי דיפה כח הבעל מכת האשה דגרסין התם הוא חוצה לעלות לאי' והיא אינה חוצה לעלות כופין אותה לעלות והיא חוצה לעלות והוא אינו רוצה אין כופין אותה לעלות ובין שסברתו לפוט כח האשה היא נדחית מהירושלמי אש כן פירשו לדמה וכן דעת הר"ש ז"ל כדעת רבו הר"ם מרונטבורק ז"ל לדמות פי' של רבי תם ז"ל וכן נשאלנו מהו באחת מפרשך הרב הגדול יחזק' ז"ל מפני סברתו של ר"ת והארכתי בזה לפי שכבר כתבתי בפשיטות שהוא יכול לכופ אותה ושמעתי שחלקו עלי והיו הדברים תמימה כביניהם ולא הודיעוני מה נסתפק להם וחשתי שנהא הם טועים לסמוך על סברת ר"ת ז"ל אשר היא כתובה בספר חבן העור ובא"ח שקרוב הדבר לטעות למי שבה לדון על פי אותו הספר אבל בעל הספר לא כתב אותה סברא לסמוך עליה שהרי הוא מימי הראש' ז"ל אבי הוא שמה וכתב ז"ל בפסקיו שרפו הר"ם ז"ל דחה אותה סברא ופי' הירושלמי והתוספתא כדך אחרת ויאלו לו סברות על פי פירושו כתב בעל ספר חבן העור ז"ל וא"כ הרי הוא חופס פירושו עיקר כיון שכתב סברות הוללות על פי פירושו וגם הוא כתב בפירוש שכתב האר"ך ויכול להוציאה מעיר לעיר ומכפר לכפר כמו שכתבתי לשונו למעלה ואר"ך יסתור דבריו מפני דעת ר"ת ז"ל ובדחי לא כתב סברתו לסמוך עליה והנה בספר הרמזים שחיבר על מסכת כתובות כשהגיע למשנה זו כתב פי' ר"ת ז"ל והשלים דבריו ואמר והר"ם מרונטבורק לא פי' כן עכ"ל ואפילו כן היה כתוב בספר חבן העור והשמיטוהו הסופרים וסמך על מה שכתב שם קודם לזה ובעל העיטור ז"ל כתוב באות פסיקתא דמכתך לכדך כשאין שם סכנה מוציאין ודינה כמורדת ופי' לגוב' דברים הא' שהדבר תלוי ברצון האיש כדעת הגאונים ז"ל ובפי' שדינה כמורדת והנ' שאין הדבר תלוי אלא בסכנה לא בשינוי המלכות וכן באות מהא' בענין ג' ארבות לחוקה הנזכרת ב"ב לענין נישואין ופי' בגמרא שטעמא מיעוס חירוס כתוב בשם רבינו האי ז"ל שאין חירוס אלא לשון הרב כמו כל חרס אשר יחרס אבל חירוס ממונו אינו חירוס וכתב

הוא אלו וזה ה' ז"ל חסות כותף הפך שיהא סמך שיהא לזה שיהא המושלם חסו הדבר חסו חרסין ואין חסון הדין חסו יאמר שכן וע בהלכה ית לדעתו כמו י' ח' א"י נקרא



מה יהיה דין הבעל אבל כשאין טענת הבעל משום פריה ורביה  
 ויש לה דין מורדת גם בטענת האשה יש לו דין מורד ואם בטענת  
 הבעל היא משום פריה ורביה ויש לה דין אלמנה גם היא בטענת  
 בעיניה חוטרה לידה ומרה לקבוצה יכולה לטוף חמותה ויהונתן  
 הגבאי ז"ל בפירוש ההלכות בפ' שני דייני כתב שאין לה מנה מאתו  
 ולא תוספת אבל מה שהביאה לו מחויר לה משלם זה לשון ונראה  
 שאין דעתו לחייב אלא בלחות גדולתה הקיימת שהוא לא כתב  
 ופורע לה משלם גדולתה אלא מה שהביאה לו מחויר לה ואם  
 אבד אינו יכול להחזירו וכן נראה בחמת שזו היא דעתו ז"ל ואחר  
 שכתבתי זה ראיתי טעות הטובה כמו שכתבתי ועל כן  
 הוספתי זה:

**בענין**

שני המקומות התלמוד הוכר יהודה ועבר הירדן  
 והגליל ואין הגדון שלנו כיוצא בהם דבהנהו סתמייהו  
 איבא חירוס בנייהו שאף המומה בניו שהחוק בשדהו בפני שלשה  
 אינו בוטח שיעניו הדברים אל המחזיק תוך שלש שנים וכמו שאמר  
 שם סתם יהודה ויגליל בשעת חירוס דמי וחק לענין ביטור שביעי'  
 הגירוס שאפי' בהמה כהרץ ארום ואינה גדולה בפירות שבגליל והדב'  
 ידוע שאין זה בגדון שלפניו שאף בעת היותם לשתי מלכיות אינם  
 בניענים ומלחמה וללכת ממקום למקום ובכל יום עובדים ושבים  
 ממקום למקום ואפי' אין אלו שתי ארצות מחמת חירוס ואף לא  
 מחמת מנהגיהן ולשום כהרץ ארום וארץ ישמעאל ואם שתי המקומות  
 הם שנים כדרך ודרך זה יודעות אפילו הנשים ולחלוק על זה אינו  
 מדרך הוראה שיערך הדין שנים לו דין זה לשאלו נאחרים:

**והסוכך**

בזה על פי ר"ת ז"ל לא מחמת עשה זה וטוב היתה  
 לו השתיקה שבטרה ואלה כתבה אחד מהמפרשי'  
 ז"ל בגלילות קטלוגיה כי כלם סומכים לדעת הר"ף ז"ל והרמב"ם  
 ז"ל ולא מצינו שכתבו אלא הראש ז"ל וכתב חשוכה בצדה כירבו  
 הר"ם ז"ל חלק עליו וירי זה קול ועבור עמו וגם בעל הטורים ז"ל  
 שכתבה כבר כתב קודם לה דעתו של נאוגי' ז"ל ומעולם לא נעם'  
 מעשה על שבתו של ר"ת ז"ל ואינה כדאי להעלות אותה על ספר  
 לדמותה וזה שסמך עליה כתב' שהאחרונים ז"ל כן דעתם ולא  
 ידענו אחד מהאחרונים שיא דעתו כן ח"ו:

**כיון**

שמוציא אותה מן הדין מאותו מקום למקום זה אם נמנעה  
 אין לה כבוד כדן לעלות ובלא לעלות שהרי התוספתא  
 וכן הירושלמי הכירו בזה כפי ואין כפי זה אלא במזון להפסידה  
 כתובתה ולא נזכרה כפי בשו"עין אלא לגרש אבל בכל מקום  
 שזכורה כפי בלא רשותו הוא כפיית מומן ומשם למד הרמב"ם  
 ז"ל שאלה שלא בכתובה ולא חלק עניו שום אדם ואינה לזיכה  
 הגדולה אלא במורדת וחקוס דירת הבעל כדי לביישה ותשוב אבל  
 זה שנוהג ללאת והיא הפכה עורף גלתה דעתה שלא תשוב לעולם  
 ואין אוכרין אותה כהן מפני קשיות עורף כיון שאין לה כתוב' אין  
 לה תוספת כי כן דעת הרמב"ם ז"ל בפירוש שכתב בכל מקום  
 שהפסיד כתובה הפסידה תוספת וכן רבי' יהונתן ז"ל בפ' ההלכות  
 כתב שאין לה תוספת אלא שפחד שמה שהביאה לו מחויר וזה הוא  
 מה שהוא בעין מפלאתי' שהאבוד אינו יכול להחזיר וכן בעל  
 העטור ז"ל כתב בפ' שדינה כדן מורדת וכן הרמב"ן ז"ל שכל  
 מקום שהפסידה כתובה הפסידה חף הגדוליה אם בזה לגבותה  
 מן יד כתובתה וכן נראה מהירושלמי בפ' המדיר והביאה הר"ף  
 ז"ל שכן וכ"כ הר"ם מרוגטבור ז"ל שאמר שדינה כחילונית שאין לה  
 בגלות ואע"פ שהחילוניות יש לה תוספת כדעת הר"ף ז"ל לא היתה  
 כגונת הר"ם מרוגטבור לחייב התוספת מאיז' טעם הפסיד הגדולי'  
 וידיה לה תוספת לא אמרה אדם מעולם וכבר האריך הר"ף ז"ל  
 בפ' הבא על בימתו ואפילו יהיה דעתו לחייב תוספת אין זה לא  
 כמוני' מנהג היס' למה הרע ממוז' לחרץ לחרץ היא חייב' לגלות משם  
 מפני פריזות אם מוצאת לן לה עליו מונות וכן כתבו התוספות  
 בפירוש אם כן תחזירו לו נכסיו ואם הפסידתם תשלמו מפלאתיה  
 ואם מוכרת משמתין לן כל כדן ואין ללא צלית לדינה ושלוס על  
 דייני ישראל:

**ענין פו**

מאונה: נראה מלשון השאלה כי  
 יעקב בן סלימאן הוא מורה בשותפן'  
 וכן נראה מהעדויות שכתבנו  
 בהלכות הקדושות מוסתבאים ותנס ומה שטען יעקב הנזכר כי  
 כבר נתן חלקו ליעקב בן יחייא כי הוא חשב בינו לבין עצמו וכתן לו

כל המגיע לו לחלקו אין בדבריו כלום כיון שלא עשה זה בפני שלשה  
 דהכי אמרי' בפ' אלו מציאות איסור ורב ספרה עבדו עסקא בהדי  
 הדדי אול רב ספרה ופלג בלא דעתא דאיסור אלו לקמיה דרבה ז"ל  
 זיל חיימי תלתא דפלגת קמיהו אי נמי תרי אנו תלת אי נמי תרי  
 דפלגת קמי בי תלתא ז"ל מלך הא ז"ל דתנן אם יש שם כ"ד מתנה  
 עמו בפני כ"ד א"ל מי למי התם אפוקי ממונא ממד ומיתן למד  
 הכה אנה דידי שקלי גלוי מילתא בעלמא הוא בחרו סגי תדע דתנן  
 אלמנה מוכרת בלא כ"ד ולאו חתמר עלה אמר רב יוסף בר מניומי  
 אמר רב נחמן אינה כריכה כ"ד מומחה אבל כריכה כ"ד הדיוטות  
 עכ"ל הג' והעול' נזוה הוא כי שותף אינו ראוי לחלוק של פני חברו  
 אלא בפני שלשה הבקאים בשומה וכ"כ הר"ם ז"ל בפ' מהלכות  
 שותפות וז"ל אחד מהשותפין שבה לחלוק של מועד חברו חולק  
 בפני שלשה אפי' כן הדיוטות ובלבד שיהיו נאמינין ויודעין ונקיין  
 בשומה חלק בחלק הכל בשמות משלשה לא עשה ולא כלום עכ"ל וכן  
 יצתה בגמרא בפ' אלו נשך בהנהו תרי כותאי דעבדו עסקא  
 בהדי הדדי אול חד מינייהו פלג בלא דעתא דחבריה אלו לקמיה  
 דרב פפא וכו' ומפלגין התם בין זווי לחורא וזווי אינו נריך כ"ד  
 ובחמרה נריך כ"ד והטעם לפי שהזוים כלם הם שוים מש' אכ' בין  
 שיש יין טוב ויש יין רע לפיכך אם חלק של פני חברו אין חלוקתו  
 כלום ואמרינן התם אפילו בזווי אם יש בהם טובים ורעים נריך  
 כ"ד וכן כתב הרמב"ם ז"ל בפ' הכל ז"ל כ"ד א' כשחלקו פירות אבל  
 אם היו מעות המעות כחלוקין הם ויכול לחלקם שלא בפני כ"ד  
 ומצינו חלק חברו ביד כ"ד עכ"ל עוד הוסיף הרב ז"ל שאפילו המנוי'  
 נריך שניהם כ"ד עוד כתב ז"ל בלא כשהיו המעות כלם  
 מטבע אחד ושיון אבל אם היו מקצתם חדשים ומקצתם  
 ישנים ואין נריך לומר מקצתם רעים ומקצתם טובים שכן בפירות  
 ואין חלקין אותם אלא כ"ד עכ"ל ואפילו לא היתה השותפו' נמנוון  
 אלא שותפין שגשתפו באומנותם השחוק קיים כדעת האחרוני'  
 ז"ל מדין שכירות שכל אחד שוכר את עצמו לחברו והשכירות קיים  
 כל זמן שלא חזרו בהם ומה שהריוח חולקין בשוה כמו שמוכח  
 בפ' המחליעם שאם שכרו לקיים מציאות מציאות למשכיר ואינו  
 יכול לומר לעצמי מלאתי אם חוזר בו נריך שיאמ' כן בפני שני ואם  
 לא אמר כן כל מה שהרויח חולק עם שותפו ואינו יכול לומר לעצמי  
 הרווחתי דהכי אמרי' בפ' הגזול ומאכיל רבא אמר הכה' בפועל  
 עסיקין וכדבר דאמור רב פועל יכול לחזור בו ואפי' בחזני היום  
 אמר יאהדר הדד ביה לא אמר לא הדד ביה וכת' הרשב"ה ז"ל בתשוב'  
 דמה שפועל יכול לחזור בו דוק כשחזר בו קודם שהרויח אבל לאחר  
 שהרויח אינו יכול לחזור בו וכשהוא חוזר בו נריך שיחזור בו בפני  
 שני עדים אבל אם אמר הוא כשהרווחתי מה שהרווחתי כבר חזרתי  
 ביני לבין עצמי אינו נאמן עכ"ל תשובתו ז"ל:

**והעולה**

מזה הוא שיעקב בן סלימאן כיון שלא חלק עם  
 יעקב בן יחייא בפניו או בפני כ"ד אין חלוקתו  
 חלוקה וקייב לתת חלקו ליעקב בן יחייא בכל מה שהרויח בסחרותו  
 ואף אם הרויח באומנותו עמו כדן שותף ולענין טענת סך המזון  
 שזה אומר ק' וזה אומר כ' כבר אמרו חז"ל בפ' כל הגשבעין  
 שהשותפין נשבעין בטענת ספק וזאת השבועה היא שבעי' המשנה  
 שהיא נקנית חפץ כשבועת התורה ואע"פ שאמרו שם שאם חלקו  
 השותפין אין משביעין בטענת ספק כבר ביארתי שזה לא חלק  
 עדין כי חלוקתו אינה חלוקה כיון שלא היתה כ"ד על כן יכול  
 להשביעו שבועת המשנה אפילו בטענת ספק כ' שאם ישלו טעני'  
 בריא שיכול להשביעו שבועת היס' ואלו היו שניהם במקום אחד  
 היה נאמן בשבועתו לומר נחרתינו שנינו בחלוקה מוגדאי בני  
 אמר נאכסו ונאמן כדאי' בפ' המוכר את הבית אבל כל שלא בפניו  
 נריך כ"ד כדכתובתא ועל ענין מה שטען יעקב בן יחייא שבזמן  
 השותפות היו זכין ומפרנסין בניהם ושפותיהם ושהולאת יעקב בן  
 סלימאן היתה יותר גדולה מהולאתו הדבר הלוי לפי ראות כ"ד  
 ולפי מנהג השותפין באותו מקום שאם אין מקפידין בזה הוי מחיל'  
 ואין לו דין עמו ואם הם רגילים להקפיד בזה חייב לעמוד עמו  
 בדין חשבון בשביל הולא' זו וישלם לו העודף ושלוס על דייני ישראל  
 כתב ש' ז"ל וזה ה':

**מגדול מורביטר למנהוגי הקהל**

הוא חומר  
 לא כתובה  
 ז"ל כמו  
 וזה לארץ  
 זו שזאת  
 את נרצות  
 דה' חומר  
 יתן שאם  
 תוספת  
 ה' לדוני'  
 ה' לדוני'  
 עובד חף  
 וזה שלא  
 זכור וזכור  
 זד נשים  
 חת שלא  
 של חלק  
 בפתיחה  
 שארי בפני'  
 הדתי דכל  
 תם בלשה  
 כתובה  
 דכרין ורתי  
 יין שירשין  
 בארץ חת  
 יכול לכות'  
 מבי' ז"ל  
 דעתו על  
 ח כתובה  
 מן ח' וס'  
 בה' תח'  
 ה' לא חת  
 אר למעלה  
 להעמיד  
 בשם הר"ם  
 גרש דבר  
 כי זה הוא  
 יין אילנות  
 חזק ואיני'  
 זלח הכר'  
 ת על הכר'  
 נת מעשה  
 על באומנות  
 וזו היא ויהי  
 מר' דדוקין  
 ב' לה  
 הבא על  
 את תוספת  
 תנא'  
 ידה וזה לא  
 וק"ל תנא'  
 גדולתה היא  
 גית' וס'  
 הדין עתה  
 ש שאם היא  
 יש לה דין  
 חף על פ'  
 דין מורד'  
 ז' מהו דני'  
 בשם רס'  
 וענת אול'  
 עלות והוא  
 דין אלמני'  
 מה





חלק שלישי חשבין

שאלה צא צב צג צד צה כה

חנות ארץ וכניסוה לבתיהם להוציאם לתרבות רעה לפי חזונו  
וכמה דברים אמרו חז"ל להתחמק מדירת עכ"ס כדי שלא ילמוד  
ממעשיו כדאיתא בפ' הדר וכל עמם לא אסרו יין נכד לא משום  
בנותיה וכן שכן לא נאסר אלא משום חמנות והיך יניחו פרוזה  
להכנס בבתיהם להסית בנות ישראל לבלות מהכלל לזנות ולפרוץ  
דבר זה ראוי לקבל לעשות בו גדר וסיוג ולשמת ולהחריס ולקטום  
מזון דב"ד מוכין ועושין משו' מיוחדת מילת' כדאיתא בפ' האשה רבה  
ביבמות וכן בפ' והלו מבלחין אמרי' מנא לן דקנסיין דכתיב יארס  
כל רכשו והמכניסה בביתו היא כנדוי' :

ענין צא

ומה ששאלת אם פשרה צריכ' קנין  
ואם נעשית שלא בקנין אם אחר  
מבעלי דינין יכול לחזור בו :  
דע שבפ"ק דסנהדרין דאמרו דפשרה צריך קנין ואם אין שם קנין  
אף על פי שנפסק הדין בפשרה ביניהם יכולין לחזור בהם ולדון  
להם דין תורה ודבר זה פשוט הוא מאל' והרא"ה ז"ל כתב שאפילו  
במחול לך יכול לחזור בו וכו' שכתב לך :

ענין צב

ומה ששאלת מי עובר לאשה  
אחת לחוב ואח"כ נשאת לו וזמת  
והנשואה בלא לתבוע את חובו  
היורשים אומרים תפרע האשה את החוב כי אין חיוב על הערב כל  
זמן שיש נכסים ללוה והאשה הזאת יש לה נכסים והאשה פועלת  
שעל נכסי בעלה הוא החוב שמכיון שנשא חוב נסתלק השעבוד מעלי  
והוטל על נכסיה :

הדין

עם היורשים שבין שקדם שנשאה היה החוב מוטל עליה  
ולא עליו אם מפני שנשאה לא נסתלק השעבוד מעליה  
והוטל על נכסי בעלה לפי כשהבעל נושא אשה יש לו זכות בנכסיה  
דמה שקמה אשה קנה בעלה ואין לאשתו זכות בנכסיו אלא מה  
שהטילו חכמים עליו בכתובה ותנאים ואין זה מתנאי הכתובה  
שיפרע החוב שעבר עליה קודם שישוואן אם יש לה נכסים אלא אם  
היה תנאי מפורש ביניהם ונתקיים בעדים וקנין :

ענין צג

ומה ששאלת בענין הקפת  
הראש שנואבין בזה קולא פריצי  
ישראל' חנות הוא שזה זמת

מדינה היא ואני כבר הזרתי את העם וחזרו למוטב במקום זה  
וכבר פשוט הוא שהמקיף את הראש להשוות לדעו ואחורי אוניו  
ופתחתו הוא עובר בלאו על כל פאה ופאה כמו שהוא מוכ' במס'  
נזירות ואפילו נלח כל ראשו עם הפאות לוקה שתי מלקיות דהקפת  
כל הראש שמה הקפה כי כן העלו בגמרא ריש מסכת יבמות ומה  
שנואבין להגיה מלה חוט קטן ארוך כבר כתבו האחרוני' ז"ל שאין זה  
במסקין לפי שאין יודעים מקום הפאה ושמה אותן החוט אינו  
בפאה יש מפרשים כי מה שאמרו בגמרא כי בכל לחי יש שתי  
פאות שהם למעלה במקום חבור הלחיים עם הגדעים ברוחב הלחי  
ואני כתבתי אל המכסר' משה בבא ז"ל כי מה שאמר רמ"ב ז"ל  
שצריך שיעמו חרבעים שערו' שצריך שיהיו מרובעות שש שערות  
בצורך ושש שערות ברוח' שהם שיעור ג' עדשות בצורך ושיעור ג'  
עדשות ברוחב כי זהו שיעור גרים כמו שלאמר במסכת גענים  
ובתוספתא ובספרא וא"כ המניח מלא החוט בלבד עובר ואפילו  
הקיף את הראש במספרים כעין תער הוא עובר בלאו שלא נזכר  
לשון השחתה שהוא גלוח כעין תער אלא בפאות הזקן אבל בפאות  
הראש לא נזכר אלא לשון הקפה ואפילו במספרים אם הוא כעין  
תער קרני הקפה וכן נראה מנמש' נוי' וכן כתב רבינו ז"ל וכן כתוב  
בספ' יורה דעה' ואף על פי שיש שמותיהן במספרים למה  
יכנים אדם ראשו בין המחלוקת להגנם במספך לאוין על כן כל  
הנועזר פאות הראש עובר על לא תפק ויהי כנדוי וכן היה נהוג  
בימי חכמי ישראל שהעכו"ם היו מגלחים פני ראשיהם ומניחים  
מחלפות שערותיהם לאחור וקרניהם בלורי' והיו אוסרים אותם כדי  
שלא ילכו כדברי העכו"ם והוא המספר קומי שאמרו שהוא מדרכי  
האומרי' בפ' אחרון מסוטה ובפ' מרובה וכן בפ' בתרא דקדושין  
בארבע מאות ילדים שהיו לודו וכלן בני יפת תואר היו ומגדלי  
בלורית ופי' רש"י ז"ל שהיו מספרים קומי כעכו"ם והיו מתירין זה  
לקרובי המלכות מפני כבוד המלכות כמו שהוא מוזכר באחרון  
מסוטה ובמש' מעילה ופ' מרובה ואף על פי שלא היו עושין זה  
אלא לשם ע"ז כמו שפירש רש"י ז"ל בסוטה ואומה זו אינה עובדת

ע"ז מ' מראוי' ישראל הכשרים להתחמק מהם ויהיו נכרין  
בתגלחותיהם וכל ראיהם יכירם כי הם זרע בך ה' ובמדעם  
חיות על ארצה וראיהם בנות ליוון ובמדעם קימות על בני ליוון  
היקרים אמרו בבית המלכותי' במילה וליצית ותגלחת ומי שמספר  
פני ראשו ומניח ליצית שערותיו לאחוריו והוא בלורית ראוי הוא  
לקללה' ואמרו במ' סוט' על אלישע ויראם ויקללם מה ראה  
ראה שהיו מגדלי בלורית כעכו"ם ומי שאינו מגדל בלורית  
יתבדך ותהיה לו תקוה ואחרית טוב טוב ה' לטובים ושלו לרש :  
בגאוי' : כתבתי כי המביא  
עלי ישמעאל לאשה בפני ישראל  
ואמרו לה ישמעאלים תרצה להיות אשה  
לזה ואמרה הן וכתב לה לדאק שהוא משועבד לה בימיו ואף על  
פי שלא אמר במעמד ההוא הריאת מקודשת לי מקודשת היא  
דידים מוכיחות הן אחר שהיו ששעדי ישראל ע"כ :

ענין צד

ואמרו לה ישמעאלים תרצה להיות אשה  
לזה ואמרה הן וכתב לה לדאק שהוא משועבד לה בימיו ואף על  
פי שלא אמר במעמד ההוא הריאת מקודשת לי מקודשת היא  
דידים מוכיחות הן אחר שהיו ששעדי ישראל ע"כ :

וכל

אלו הדברים הם שבשם שאין כאן ידיים לא מוכיחות ולא  
שאינן מוכיחות שהגות כסף לאשה ואמרה הרי את  
מקודשת ולא אמר לי נחלקו האימוראים בגמרא מי ידיים שאין  
מוכיחות הוין ידיים או לא ופסקו הגאונים ז"ל שאינה מקודשת כיון  
שלא אמר לי אף על פי שאמר הרי את מקודשת אבל אי לא אמר לה  
כלום וזאת נתן לה ככר זהב ליבא מאן דאמר דהו קידושין ואם  
אמר לה הרי את מקודשת לי ולא נתן לה כלום אפילו נשתעב' לה  
במאה מנה ג' כ' אינה מקודשת ואפילו נתן לה משכון עליהם אמרי'  
בגמרא מנה אין כאן משכון אין כאן ואפילו אמר לה קני במשכון זה  
מנה כתב רמ"ב ז"ל שלא נתקדשה כלל משום דזווי אגדידי גבי  
בעל ובנדון הזה שלא נתן לה משכון כלל במה שתקדש ועוד אפילו  
השעבוד אינו חל לפי דיניהם אלא לאחר שיתקיים היוווג ואם היוווג  
אינו מתקיים לפי דיניו בדבור כמו שהוא בדיניהם גס הם ידונג  
שאין השעבוד חל והרי זה כמשעתבד על תנאי שחיה אשתו ואם  
אינה אשתו אינו חייב לה כלום ולא נזכר כמעשה הזה לעולם  
במקום שהיו שם היהודים ואפילו היו שם יהודים ועיקר הזמנת  
העדות היתה בעכו"ם וישראלים לא באו לעדות אלא למיחוי' אפי'  
קדשה בכסף ואמר לה תרצה להיות אשתי ואמרה הן וכתבו דלא"ק  
היה קרוב לפסול העדות הוא כיון שעיקר העדות והאומנה  
היתה בפסולי עדות ראוי לבטלם שהמזמין פסולי עדות ואפילו  
עד אחד אפילו היו שם עדים כשרים עדותן בטלה כיון שהיה  
העד פסול בהזמנה כמו שהוא מתבאר בפ"ק דמכות אבל זה לא  
נזכר לעולם ולא היו הדברים אלא בסבלנות ששלח אח"כ קודם  
כתיבת הגד' אף אם יש לחוש להם ואם הדין נתן לחוש להם הרי זה  
קדושין ועל זה לא נאמר מיהדר הדרי כמו שטענה האומר כן שהרי  
בחורת קדושין אנו לדין אומם לפי דעת אחת ואם אינן קדושין אלא  
שאלנו מששין שקדמו להם קדושין אפילו הדרי יש לחוש לקדושין  
וכי האומר מהדר הדרי הוא חולק על האומר חוששין לסבלנות  
והדברים ארוכים בזה ואין צריך לכתוב הלא לדחות דברי המטעה  
לומר הגד' אף על דרך הגו' הוא קדושין שאם אינה אומר כן ופסטה  
ידה וקבלה קדושין מאחר והם קדושין גמורים אמה מבטל אחת  
ותמירי' א"ל לגמרי וכן אם קדש את אחותה והיא מקודשת גמורה  
חתינה ולזה חששו בגמרא בבבא בתרא בפ' ד' אחים ובפ' מי  
שמת ובפ' ב' דקידושין וכן כתב הרש"ב ז"ל בת שובה והאומרים  
דברים אלו הם קשים לעולם יותר מדור המבול ולא בדוק ממעשי'  
בכל יום שמתבין דלאק על הדרך הגו' וכשמתבטל הגד' אף אינן  
זקוקין לגרושין וזה מפורסם בכל ארץ ישראל מנימות הגאונים  
ז"ל ואף על פי שכותבים דלא"ק הם מצקשים בכסף ואלו הם  
ידיים מוכיחות אלו היינו צריכים להם שאין כותבין דלא"ק בחורת  
קדושין ואין בדעתה להתקדש לו בזה השעבוד וגם הוא אין בדעתו  
לקדשה בו וליבא למטעי למימר דבהיא הגאה דקא משעתבד לה  
מקדשה ליה :

ענין צה

והמסובין בסעודה ונטל אחד  
כוס יין מלפניו ונתנו לאחר  
ואמר לו הרי בתך מקודשת לי  
ככוס זה ובעלנו הקדושין אמת הוא אבל לא מפני פסולי העדות  
שהדברים היו בפני שנים ושלשה והאחרים לא שמעו כלום אמת  
הוא שנתגלגלו בזה דברים אחרים מענין הזמנת עדות אבל לא  
נתבטלו הקדושין אלו מפני טענה זו כי לא הוזכרו לה וגם מפני  
שקדשה

שקדסה ציין של בעל הסעודה והוי כמקדש בגזל לא מפני זה בטלתי הקדושין והלילה לי להפקיע קדושין בטענות משובשות כאלה כי בעל הבית אינו מקפיד בזה אבל הוא שומע שהרי גם במקבל הכוס מיד הנותן גם הוא המקדושים היה ואם אחד נטל מזה שלפניו ונתן לו וזה בלקחתו וכתבו למי שאין ב"ה מקפיד עליו ואף על פי שאמר שאין האורחים רשאים לטול מלפניהם לא מתורת גזל נגשו בה אלא מפני מעשה שהיה ואף על פי שאין רשאים הם נטעו לא הוויא גזלה אפילו לא נטל רשות מבעל הבית וכ"ש בנדון הזה שהרי אין בעל הבית מקפיד בכך וכל זה הוא אפילו הו' כלם אורחים אוכלים מונה שנותן להם ב"ה משלו וכ"ש בטענות חתן שהחברים משגרים יין ואוכלים ושומחים עם אדם נחמו טוס של יין אל השמש משלם הם נותנין ואין כאן דין גזל וכבר היינו מזריקין אותו לגרש אלא שנמנעת הבת בוגרת בשנים ובסימנין בעדוה אגשים וגסים כדין וכהלכה ועל זה נכתבו הקדושין :

ענין צו

תנס : שאלת אורי' החתי אם היה ישראלי או גר בתלמוד כפ' אחרון דקידוש' נשאו ונתנו באוריה החתי ובללק הממוני ובחתי הנתי שהם שרי חיילותיו של דוד אם הם ישראלים או גרים ובחתי הנתי העלו שיהי גר אבל אוריה ולק לא נתבאר לרבותינו ז"ל ופה אם הם גרים או ישראלים וביתר הישמעלי פי' פרק הערל שהיה ישראלי והמפרשי' פירשו ככולם שישראלים הם אבל לא נתבאר להם לאיזה שנט הם מתיחסים אבל עובד אדום הנתי מפורש בכתוב שהיה לוי :

ענין צו

וענין ואת ערובתם תקח רז"ל פירשוהו כפ' קדמו' וגם כפ' ביצה בהמה יולאה פי' דברים המוערבי' בין איש לאשתו כל' שיתרו הקשר שביניהם והם הקדושין ע"ג נט כריתות והיו עושין כן מפני שאם ימות אחד במלחמה לא תשאר אשתו ועונה ואף על פי שזה הפסוק נכתב במלחמת שאול רש"י ז"ל פי' שכן היו עושין במלחמת בית דוד ולפי זה אמרו שאדונו דוד לא בעל בת שבע באיסור והלילה לאדונו דוד שיכשל באשת איש :

ענין צה

וענין יציאת בחורי חמד בשעת כ"ח וכמעט שאני אומ' שעליהם נאמר ועוזבי ה' יכלו ומחרגמינו ודשבק אורחא דיי' ישתלון ואף על פי שהתלמוד לא אסר אלא באמצע הפסוק והתירו בין גברה לגברה והיתה השאלה בין פסוקא לפסוקא זה כשאיירע הדבר באקראי בעלמא אבל בשעושי' זה תדיר נראה פירוק עול תורה ואם יוצאים בהפטרות וירגס חוזרי' לתפל' מוסף ראוי לגבור לגדור זה בקנס לשמן למאור והאירו מלמעיל מרס כי לא ישמעו ולא ימנעו עמם מפני זה ויבואו להקל במרמים כשהם על דבר חמור כמסירה ועירות ותלול שבתות והנהיג הגבור בנתן ושלוס לכס :

שאלה צט

והראון : שאלת אשה שהכניס קרקע לבעל' בגדוניה בכך ידוע והוא האסוף על גדוניה ומת והגית קרקע ומטלטלין מהו דינא בצד יתה אם יוכלה לכוף היורשים ליתן לה מעות או אם היורשים יבולים לגבות בגדוניה הקרקע שהכניסה בשומא והשאר במטלטלין :

תשובה

אין על היורשים חיוב לפרוע חובות אביהם בין מלוה בין כחובה אלא ממה שהגיה אביהם ואפילו היה אביהם קיים אינו חי' לטרוח ולמכור אלא בית דין ישמו לו מהקרקע כדי לפרוע חובו והמלוה טורח ומכור אם ירצה וכן אמרו בפ' הכותב אלא אם כן היה הלוה תולה מעותיו בעב"ס שניין שעשה שלא כהוגן עושין לו שלא כה גן אבל אם הדבר ידוע שאין לו מעות אין חיובין אותו לטרוח ולמכור אלא מגבין אותו בין מלוה בין כחובה מהקרקעות שלו או מהמטלטלין וכן כתב הרמב"ם ז"ל בפ' י"א מהלכות מלוה ולוה ואין מטרדימין למכור ולפרוע אלא לשכיר כדאי' בפ' הבית ועלה וכן כתב הרמב"ן ז"ל בחידושו בפ' המוכר פירות בשם ר"ת ז"ל וכן הרא"ה ז"ל בחידושו בפ' האשן דקמא ובודאי

לחל  
האור  
ליה  
בת  
כפ'  
פרי  
ובתו  
להם  
לפי  
לזון

ש

מהיום  
נמתק  
שוד  
אגשים  
יחזרו  
הכנס  
המתק

ת

ימות

ש

אחיס

ת

כדאית

במזמר

אם כן

התורה

גדת דל

לחו לא

מה לי

ובפ' א

הבת כי

דמזמר

הכי מו

שבעל מוב דיו על המטלטלין ואין הלוה יכול לדחותו על הקרקע וכן כתב הרמב"ם ז"ל בפ' ה' מהלכות מלוה ולוה וכן כתב הר"ה ז"ל בפ' בית כור' אבל זאת האשה דינה הוא על הקרקע שהכניסה בגדוניה באתה שומא שהכניסה אותו אם משתמשים בו כמו שהיו משתמשים בעת השומא ואפילו היו מטלטלין ואף על גב דנכסי לאן ברזל אם פיתחו או הותרו לבעל הוא י"מ מנהגן של ישראל הוא שהאשה נוטלת בשומא שהכניסוה' לקרקע וכ"כ הר"ה ז"ל בפ' אלמנה לכ' ג' והרמ"ב ז"ל בפ' כ"ב מהלכות אישות וכן כתוב בספר אבן העזר' ולענין המטלטלין יכולין היתומים להגבות מהם כפי מה שהם שוים בעת הגביה ע"פ שומת ב"ד ואח"כ מוכרין אותם בלא הכרזו ומגבין את האשה והכי איתא בפ' אלמנה ניונות וכן כתב הרמב"ם ז"ל בפ' י"ב מהלכות מלוה ולוה וכן כתוב בספר חשן המשפט כפי ק' וזה לשונו וכל מה שיתן לו ישומו לו כפי מה שיכול למכרו מיד אפילו בביתו לפי השע' ולפי הזמן ולא שיטעך לחור ולמכור בעיירות ובשוקים או לעכבו עד שימצא קונים או יתקדו בו' ע"כ ולענין הקדש שנינו בפ' שם היתומים אף על פי שאמר עבדים נמכרים בכסותן לשבח שאם תקח לו כסות בשלשים דינר משבית הוא מנה וכן פרה אם ממתנין אותה לאטלים משבתת הוא וכן מרגליה אם מעליה אותה לכרך משבתת היא אין להקדש אלא מקומה ושמתו וכן כתב הרמב"ם ז"ל בתשובה וכן כן כתב ששומת ב"ד שאם מלאו קונה באתה שומא או ביתר מאותה שומא יגבו למלוה הדמים ואם לא מלאו קונה יתנו המטלטלין למלוה באתה שומא שאם לא כן למה שמים אותם ב"ד ימכרם בלא שומא :

קסטינא לשאלות שאלו אנשי

אלהאמא ישצו

שאלה ק

שאלת אשה שבק לה בעלה לזון את בניה כל זמן שהיא עמו בטעוה ואין שם שנים קצובות אם יועיל זה הלשון שהוא כל זמן שהיא עמו כששואין בשנים קצובות חמש או עשרה או לא יועיל עד שיהיו שנים קצובות ואם יועיל אם יונו הבנים עד שיוקמו או עד שיהיו גדולים ואינם צריכים לאמם ואומדין דעת האיש :

תשובה

הרמב"ם ז"ל כתב בשם רבותיו ז"ל שהמחייב עמו בדבר שאינו קלס אע"פ שקנו מידו לא נשתעבד ונתן טעם בזה ומתנה היא ואין כאן דבר מצוי שכתבו במתנה והרא"ה ז"ל השיב עליו וגם הרמב"ן ז"ל חלק עליו והביא ראיה מפ' י' וחסין ומפ' יש נוחלין אמר' התם באומר בני זה כבור נאמן דמיירי בצדק הברה כגון שבו ממיריתת הם ואקס' פשי' דלאוין לתת לו פי' שנים ואמאי נדך קרא אלו בעי מיתן ליה נכסיהם ב' מתנה מי לא יחייב ליה ומסיקין לא נכרעא אלא בכנסים שבאו לו אחר מכתב' ומשנתן מהכ' שאד' יכול ליתן נכסיו שיבואו לו לאחר מכן אע"פ שאין קצובין כלל וגם הרמב"ם ז"ל כתב בתשובה שאף לפי דברי הרמב"ם ז"ל אם קצן דבר ידוע בכל שנה ושנה ולא קצן שנים ידועות אלא כל זמן חייו משתעבד' והביא ראיה מפ' המוכר את הבית' בן לוי שחייב שדהו לישראל על מנת שמעשר ראשון שלו ז"ס אמר לו לי ולירשיתי יחזיר לבניו והרי בכאן שאפי' אמר דמעשר ראשון שלו הוא דבר קצוב אבל שנים אין קצובות והת"ה קנה ומדבריהם ז"ל למדנו בנותן מתת' להרמב"ם ז"ל כפוסק לזון את בת אשתו שלא חלק הוא אלא בנותן מתנה אבל בפוסק לזון את בת אשתו מוד' שהי' משנה שלמה היא וכיון דנותן מתת' למי שאומר קנה קנה בכל ענין בין שלא קצב שנים בין שלא קצב ממונות ה"ה לפוסק לזון את בת אשתו אין לחלק כלל אלא בכל ענין בין בשנים שאין קצובות בין בממונות שאין קצובות בכלן נשתעבד שטעם שנתן לפי שהיה כדברים הגקנין באמירה עולה לכל ומה שהזכירה המשנה הטיע את האשה ופסק לזון את בנה חמש שנים לאו דוקא ש' קצב שני' דלא מהכא דבן לוי משמע דאפי' בלא קצב שנים קנה אלא אורחא דמילתא נקט' ובנדון הזה הוא חייב לעולם לזונם כל זמן שהיא עמו בנישואין אפי' גדולים כיון שלא פי' ומע' בפ' המוכר את הבית ג' ל

ולא את הבור ולא את הדות ולא את הגת היה לו לפרש ובריש פרק המקבל אמרי בשני מקומות אי איתא דהכי הוא איבעי ליה לפרושי ליה ממשום שכל שלף פי' מסתמא הכל בכלל וכן הרמב"ם ז"ל כתב בתשובה שכל שמקבל עליו לזון כל זמן שממע והביא ראי' מדאמר' בפ' ד' נדרים היכי נדר אי באומר יאסרו פירות עלי איתסור כל פרי דעלמא עליה ופרקינן באומר היום אלא כל סתם כלעולם דמי ובתוספתא שנינו הפוסק לזון את בת אשתו או בן אשתו לא יאמר להם עשו מלאכה והטו זן אתכם אלא הוא זן אותם והם יושבו והטע' לפי שהם כבעלי חוב כמו שפירשו שם וכן אמרו בירושלמי הפוסק לזון כלתו וזה ומעשה ידויה לבעה ולא חלקו בכל זה בין גדולים לקטנים בין יש להם מזונות בין אין להם :

### שאלה קג

קסנטינה: שאל כי אלכס נוגהין במשכנתא דסורא במשלם שנייא אלו וכו' והמלוה יתן ללוה מעותיו ומתנין בדיניה הגיבוי בכל שנה ויאמר לכך וכך שנים תיפוק ארעא דא בלא כסף והם מתנין בדיניה ג"כ שהרשות ביד כל א' מהם לאחר שנה או שנתיים להוציא ולתבוע מעותיו וברוב יתן לו זהובים והזהובים אלכס יעלו ויוסיפו בסך בכל חדש ובכל שנה ואתה מתנהב כי בשעת הלוואת המשכונה לפי אותה שעה לכתוב שוויי הזהובים בשוויים וא"ו כך הזהובי שוויים דיגרין חדשים כסף כך וכך וגיבויי כך וכך לכך וכך שנים תיפוק ארעא דא בלא כסף ולאחר שנים כשיבוא איהו מהם שירצה להוציא או לתבוע ימלא הוצב שעלה מאותו הסך לפעמים יהיו המעות פוחתו או התיירו במשקלו ואתה דן שיתן לו כמשקל אותן מעו' שהיו בשעת הלוואה לפי שוויים באותו זמן ולפעמים לא פחתו ולא התיירו במשקלם אבל עלה הוצב ואתה דן שיתן לובשום אותן הזמן בין שעלה הסך בין שפחתו :

### תשובה

משכנתא זו שאלתם נוהגים אין לה שורש במרח' דכיון דמשכנתא דסורא היא ובמשלם שנייא אלן נפקא בלא כסף למה יתן נכית' אטו בשופטני עסיקין שיתן ממנו לאיבוד לא נזכרה נכיתה אלא במשכונה לזמן שחזר המלוה וגובה מעותיו מהמשכן ומה שאלתם נוהגים שיכול לסלקו בזווי א"כ אין זו משכנתא דסורא המותרת והרמב"ם ז"ל כתב כן : אבל לא על דרך שאלתם נוהגים שיהיה חלוו ברכון הלוה אלא שהתנה שבכל עת שיביא מעות יחשב לפי רוב השנים או לפי מיעוט השני ויסלקנו ואף על זו חלק עליו הרמב"ם ז"ל שאין משכנתא דסורא המותרת סלוק כלל אלא א"כ יתן לו מעותיו ויחשב עמו שכירות השני' שדר בה כמ' הרמב"ם ז"ל על כן גראה שהמשכונה זאת היא כדן משכנתא סתם באחרת דמשלמי' שאל היא בכיתה היא אבק רבית ולענין מה שנסתפק לך בדיני זהב לענין יוקרא וזולא כבר כתבו הראשונים ז"ל דלענין רבית דינרי זהב הווי פירי ולא טבעא הנותן דינרי זהב לחבירו בעת הזולאסו לטובל ממנו דינרי זהב בעת היוקר ודינו כסאה בסאה ולפ"ו אם יבא השער ונתן לו כסף ופסק עמו כשער הזולא אם כותב דינרי זהב חייב לתת לו דינרי זהב אפילו הוקרו כמו הפוסק על התבואה דמנו א"ל הא מיטי' בהיני הא מיטי' בשילי ה"כ מנזי א"ל הרי דינרים בשלמנות ויכול לטובל ממנו דינרי כסף בשער היוקר של זהב אעפ"י שנטול יותר ממה שנתן לו דמיה לי הן מ"ל דמיהן ויכול לפסוק עמו כשער הגבוה שאלם העלו דינרי זהב יכול לו' לתן לי דינרי כסף שנתתי לך ואם נתן לו דינרי זהב יבא השער אין לו עליו אלא דינרי זהב בין הזולו בין הוקרו ולענין פחת המשקל ותוספתו יש לעיין בזה אי זילי פירי מחמת תוספות או יקרי מחמת נגזרת נותן לו באותו משקל של שעת הלוואה וא"ל זילי ולא יקרי אי תוספת הוי על חומשא נותן לו מטבע היוצא א"ע' דשבח לענין נסכא ואם טפי נותן לו מטבע של שעת הלוואה וה"ה לפחת לדעת הרמב"ם ז"ל בפ' הגזול עליס וכן דעת הרמב"ם ז"ל בפ' ד' מה' מכירה וכו' ד' הסרדי בפ' התרומות וכן דעת הרמב"ם ז"ל וכו' בס' יורה דיעה וכן ראוי לדון אעפ"י שיש חולקין בפחות ואין מפרשין לחכם וכדי להרחיב הביאור אומר כי הרמב"ם ז"ל כתב במשכנתא דסורא שאלם התנה הלוה שכל זמן שיביא לו מעותיו יחשב לו עשר בכל שנה ויסלקו ממנה שהוא תותר : והרמב"ם ז"ל כתב עליו טעה בדברי הגאונים ז"ל ומה בין זה למשכנתא בכיתה וכו' יש הפרש בין נכיתה רבא לנכיתה וטע' ע"כ ודעתו לו' שכיון שדעת הגאונים ז"ל שאין היתר במשכנתא בכיתה בחלר זו אסורה היא דמיה לי אם היא נכיתה וטע' כגון זו בשנה או נכיתה רבא עשר בשנה ודעתו של הרמב"ם ז"ל צריך שיתן בתחילה דבר קצוב כמה יתן לו בכל שנה אם יסלקנו הלוה אבל בלא קצבה אלא שיערענו כל מעותיו באותה נכיתה שהטע' בתחלה

למה את הבור ולא את הדות ולא את הגת היה לו לפרש ובריש פרק המקבל אמרי בשני מקומות אי איתא דהכי הוא איבעי ליה לפרושי ליה ממשום שכל שלף פי' מסתמא הכל בכלל וכן הרמב"ם ז"ל כתב בתשובה שכל שמקבל עליו לזון כל זמן שממע והביא ראי' מדאמר' בפ' ד' נדרים היכי נדר אי באומר יאסרו פירות עלי איתסור כל פרי דעלמא עליה ופרקינן באומר היום אלא כל סתם כלעולם דמי ובתוספתא שנינו הפוסק לזון את בת אשתו או בן אשתו לא יאמר להם עשו מלאכה והטו זן אתכם אלא הוא זן אותם והם יושבו והטע' לפי שהם כבעלי חוב כמו שפירשו שם וכן אמרו בירושלמי הפוסק לזון כלתו וזה ומעשה ידויה לבעה ולא חלקו בכל זה בין גדולים לקטנים בין יש להם מזונות בין אין להם :

### שאלה קא

עוד שאלתם שני אנשים בני שני אחים שנתנו מתנה זה לזה כל נכסיה'

מהיום ולאחר מיתה שאלם ימות אחד מהם יאסרו הנכסים אל הא' במתנה גמורה מעשיו ושטר מתנה נעשה כהוגן ובראוי אין בו שום דופי ולימים כפל אחד מהם אל המטע' ונטה למות וכנסו אנשים לבקרו ועשה נזולתו לפניה' והניח נכסיו לאמו ואם מתה יחזרו לבן אחיו הכוכר ואם יתן בן אחיו גנ' בלא בניס יחזרו לבית הכנסת וזאת היא כוננת נזולתו ונעשית כהוגן ורצו לדעת אם המתנה שהיתה ביניהם קיימת ותבטל הגזוה או הגזוה תבטל המתנה :

### תשובה

הדבר פשוט שהמתנה קיימ' והגזוה' בטלה אבל צריך לעיין בנכס השטר שנס החי נתן במתנה לאחיו ואם ימות מי יירש הנכסים אם יירשם בן המת תחלה אם הכיח בניס או וירשם :

### שאלה קב

עוד שאלתם ראובן היו לו נשים ומתת מהם היתה לו בת אחת והיו לו אחים ובשעת מיתה אמר שהבט שהניח אינה בתו והיא ממורת והנשים שהניח נשארו זקוקות לאחיו לפי דעתו :

### תשובה

אם היה האב נאמן לומר על הבת הזאת שהיא ממורת נשותיו היו זקוקות ליבם דלאמנות זו דבר תורה כדליתא בפרק יש נוחלין בפ' החולץ ובפ' י' ויחסין והיתה מותרת בממזר ודאי דאורייתא וכיון דחשבינן לה ממורת ודלית מן התורה : אם כן הרי מוחזק לו מן התורה שאין לו בניס וישארו זקוקה מן התורה לכיון שהתירו איסור לאו דממורות על פי ה' דלית' איס' ברת לדעת אח דבפ' הערל אמר' כל דלאורייתא לא שאל איסור לאו לא שאל איסור כרת וכן אמר' בפ' דיבמות דבאיסורא דאורי' מה לי מותרא רבה מה לי מותרא וטע' וכן אמר' בפ' בתרא דיבמות ובפ' אמרו דלא פלגינן דבורא בחד גופא בפ' יש נוחלין אבל זאת הבת כיון שהחזקה שהיא בתו מפי עצמו שוב אינו נאמן לומר דממורת היא לאסרה לבא בקהל לכיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד והכי מוכח בפרק יש נוחלין דאמר' ההם אמר רבי יוחנן אמר בני הא' ואח"כ אמר עבדי הוא אינו נאמן וכן כתב הרמב"ם ז"ל לענין זקנת בכור וכיון שאינו נאמן דממורת היא ממילא נשוי פטורות מן החליה ומן היבום דלא החזקן לדלית ליה בני ואינו נאמן כנגד חזקה ומה שכתב הרמב"ם ז"ל היה מוחזק שיש לו אחים ואמר בשעת מיתתו אין לו אחים אנו נאמן : היינו שהוא פוסק כר' נתן שהוא נאמן לאסור דלא כרבי שהוא סובר שאינו נאמן לאסור כי כבר כתב הרמב"ם ז"ל שכן הוא דעתו של הר"ף ז"ל ומה שהשינוי' היא סוגיא דבפ' האומר אינו כדברי הר"ם הלוי ז"ל דהשמיטה לפי שהוא פוסק כרבי דאינו נאמן לאסור שהיה לו לבת בה ללמדנו שאף דמחזקין לן דלית ליה אחי נאמן להתירה : אבל הרב ז"ל השימטה פסוק דהקד שנייה ע"כ ואוקומי מתניתין כרבי נתן : לאו דמוכח הוא : אלא בריתא נמי בדלא מחזקין לן דלית ליה ובהא הוא דסבר ר' נחמן להחיר אבל בדמחזקין לן באחי אינו נאמן להתיר' ולומר שאין לו אחים כדמוכח בפרק יש נוחלין אבל מ' מתנתו הוא לומר ישי בניס אבל איתחזק דלית ליה אחי דהא לאמרע לחזקה



ההלכות בדקיה שלי וגם כתבתי כי במחוז פרוצני לא נהגין בזה איסור וכתבתי שהכל תלוי במנהג אבל אפי' הסכים להתי' כדברי המקלין והוא א"ל ח"ו זה סברה אחרת האוסרתה אבל אם יש שם סירכה אחרת שמפני אותה סרכה היתה נאסרת אלו היתה לבדה היאך נתירנה עתה מפני זאת הסירכה שהיא מותרת זה לא נזכר בשום מקום ואין לו טעם שא"ל כן א"ל כשנתינו סירכה מחיתוך לאחתן וסירכה לשומן הלב נתיק'ו לא אחמה אדם מעול א"ל בהמ' זו אסורה היתה ולא היה ראוי לדבר מה שכבר עשוהו אלא כדי שלא יראו התלמידים ויקבעו הלכה לדורות :

### שאלה קט

מאוננה: שאלת קהל שכרו מלמד והתנו ביניהם שיטת לו דיגרי זה בכל חלק וגם יגבו המצות ושכר התלמידי' ושכר הדקיה והכל באחריות' אין לו דין על שום חלק על הקהל וגמנו לו השות להתבטל י' ימים והוא נחבט לב' חדשים והוא טובע שכר ג' חדשים והם אומרים אין לך עלינו אלא שכר י' ימים שהרשינו אותך להתבטל מהו הדין בזה :

### תשובה

דבר פשוט הוא שאין לו עליהם אלא שכר י' ימים שנחבטל ברשות' אבל מה שנחבטל בדרכו אין חייבין לשלם שזה פועל הוא ופועל שהניח מלאכתו שלא ברשות ב"ה אפי' שהוא ראוי לכתיב כי לי בני ישראל עבדים ולא עבדים לעבדים אבל אין לו בשכירתו אלא כשיעור מה שעשה כדאיתא בפ' האומנין אדרבא יש עליו עונש בטול ח"ת שאין מבטלין תיגוקות של בית רבן אפילו לבנין ב"ה כדאיתא בפ' כל כתבייהוה שבטלם שלא באונס ענוש הוא ודינו מסור למינים ואפי' מפני כבוד אב ואם אין מבטלין אותם גדולה ת"ת יותר מכבוד אב ואם כדאיתא בפ' ק דמגילה :

### שאלה קי

תונס: שאלת אדונינו תוד עמו שורת הדין באשה שנישאת בעיר אגואיר ואח"כ הלך הבעל עם אשתו ובניו אל מוקס תונס ודך שם ימים רבים ובראיות שאין הריחו מספיק לו ההולכה יתירה על השבח באל לעיר אלג זאיר לבסתר את הארץ והדך עינה כמו ולא יכול לשבח לתונס ושלא אחרי אשתו לבוא אליו ונתנה כחף סוררת ותפסה כל מטלטלין שיש לו בתונס ברשותה אם הבעל יכול לכופ אותה לבוא אללו ובמה יכופ ואם חייבת להחזיר לו כל מטלטלין שתפסה :

### תשובה

שורת הדין בזה הוא שהיא חייבת לבוא לאגואיר שהיא מקום שנשאה שם שאפילו נשאה בתונס והוא היה במקום אגואיר חייבת לבוא עמו לאגואיר אפי' שלא התנה עמו בשעת נישואין שהאנו שאה שתבוא עמו למסתמא אדעתא דהכי נשאה כמ"ש בתוספתא בן יהודה שארם אשה בגליל כופין אותה ללאת שער' מן נשאה וכתב זאת התוספתא הרי"ף ז"ל בהלכותיו בפרק שני דייני גזירות וכ"כ הרמב"ם ז"ל בפי' מה' אישות ואם הדין נתן שהמארס אשה במקום והוא במקום אחר לכופ אותה ללכת לאחריו כ"ש אם נשא במקומו והוא מאותו מקום ונשא במקום אחר שהדין נתן לכופ אותה לחזור עמו למקום שנשאה שהיא מקומו ומקומה וכיון שהדין נתן לכופ אותה אם מרדה עליו ואינו רוצה לבוא אללו דינה כדין מורדת וכ"כ הרב בעל העיטור ז"ל באות פסיקתא שאם הדין נתן לכופ לאשה ללכת אחר בעלה אם לא רצתה מורדת היא ודין זאת המורדת כדין האומרת בעינא ליה ומנערינא ליה להכריז עליה בבתי' כנסיות ובב"מ ד' שבתות ואם עמדה במרדה הפסידה כתובתה ואין לה אלא בלאותיה שהביאה מבית אביה אם הן קיימין ותפסה אותן אבל מה שאבד ובלאותיה לא אם תפס אותן הבעל הפסידה הכל ותחזיר כל כנסים שיש ביד' מנה' אישות ואם לא תשמוע לב"ד משמתין אותה כדן מאן דלא ציית לדינא דמשמת' ליה ושלום על דיני ישראל :

### שאלה קיא

מוסתגאנים: שאלת בני הכמים אם פטורין

### תשובה

מחוקי המלכות אם לאו: בני חמנים ראוין הם לכבוד מפני כבוד אבותם ולפ"ו אמרו בפ' הדין שהם קורין בתור' אחרת ח"ו וברק' קמא דקדושין אמרו שאם יש בהם דעת לשאול שיושבין מפניהם כלפי אביהם ואחריהם כלפי העם והוא מזה שנמלא בתלמוד לענין כבוד שיעטרו מפני כבוד אבותם שלא נפטרו החכמים אלא מפני שהם עוסקין בתורה ולא פטרום מן השתתפות שרצו' אבל שיפטרו בניהם ואינם עוסקין בתורה לא פטרום חכמים כלל שאפילו החכם עצמו אם שנה ופירש הוא יותר גרוע מעם הארץ כמו שזכר בפרק אלן עובדין וכ"ש אם בן החכם אינו עוסק בתורה שאינו פטור' וכבר אמרו במס' מנחות אי בר אבין הוא ולאו בר אוריין הוא אלא תיכלי' ושמעתי שהגבור אומרים יעסקו בתורה ואגמנו נפטרו ואני חושב שזהו תנאי שאינו יכול לקיימו כמו שאומר ע"מ שתעלה לרקיב שהם יודיע' כי הבני' ההם אין נפשם לעסוק בתורה מכל מקום' אם הבנים שומעי' אליהם ויעסקו בתורה יפטרו אות' שהרי שנינו אחד המרה והאחד המתעט' ובלבד שיכוון לבו לשמ' כמו שנו' בשלתי מנמות ובראשון מברכות' ובפ' היה קורא :

### שאלה קיב

עוד שאלת אכשי' היו בשוק של ערביים ובל' להם ערבי אחד ומכר להם זכר ידע בזה יהודי אחד אמר להם אם לא תשתפו אותי עומכם אמסור אתכם א' השך על הזהב הזה הולכרו לשתפו עומכם ובשום בעיר אמר לאחיו לך אליהם ואמרו להם שישתפוך עומכם וכן עשה ונאמר להם שהוא ימסור אותם אם לא ישתפכו עומכם אמרו לו ולמה והלא לא היית עמנו' סוף דבר שתפוחו עומכם מפני שחד אומניו אחד זה נתגלה הדבר א' השך והפסידו ט"ו והובי' ותבעו אל האחים שיפצעו חלקם בהפסד ולא רצו עמוד לדון בפני אביהם ופטרום מהו הדין בזה :

### תשובה

אין זה הכלה שאפילו לא הפסידו היה הדין נתן שיחזירו להם הזה' כי לא נתרנו לשתפם עומכם אלא מפני האונס ועכשו שהפסידו יהיו פטורים' א"כ מנינו חוסה' נשכר על כן שהיו שותפים בריוח יהיו שותפים בהפסד ואין זה דרך לפנים :

### שאלה קיג

עוד שאלת שליח לבדד ירד לפני התיבה ליל שני של ר' הוכשא' קדוש היום על הכוס לא הזכיר זמן והזקן אשר שם גער בו שיבך וזקן ולא שמוע אליו ועל זה אמר לו שהא פסול לירד לפני התיבה לפי שהוא ערל און :

### תשובה

הפסול הזה לא נו' בשום מקום מפני שדרכיו מתוקני' וביתו ריקן מעביר' ואין לו בנים שפושטין ידיהם בגזל ובגנבה ולא משלמים לשו' במסירות ולמה יפסל זה מפני כבוד השמע רנה לפסלו כיון שהוא מחויב במצות למה לא יוציא את הרבים די מובתן ואינו יודע פסול לשליח לבדד מפני כבוד השמ' אלא לענין תקיעת שופר שאם אינו שומע כלל אפילו בשזועקים באזניו הוא פטור' מתקיעת שופר שהרי על השמיעה אנו מברכין לא על התקיעה וכיון שאינו שומע כלל הוא פטור ממנה וכיון שהוא פטור חף הוא אינו מוציא את הרבי' י"ח אבל לשאר מצות אינו נפסל שהרי מחויב הוא בהם שהרי פסקו הלכה כרבי יהודה שאמר שאם קרא קריאת שמע ולא שמע לאזניו יצא וכיון דמי שיכול לשמוע אם לא השמיע לאזניו יצא כדיעבד דאמרי' דמי' וכן מוכח בירוש' לכתחלה לכתחלה דידיה כדיעבד דאמרי' דמי' וכן מוכח בירוש' דמגלה לענין מקרא מגילה וכל זה אפילו הוא מוציא אחרי' בקריאתו בשמיעתם לבדם וכ"ש עכשין שהכל נוהגי' לקרוא ק"ש והלל שיכול זה האיש לעבור לפני התיבה להתחיל הברכות והקריאות והם יגמרו אותם :



שאלה קכב קכג כה

שאלו לו ומעות העלה לו בדמי' ואסור אלא אם הכהונה באחריות המוכר בכל אונסיה עד שיפרענו שפיו שקבל עליו אחריות הבהת' קרוב לשכר וקרוב להפסד הוא ואם לא קבל עליו אחריו הוא קרוב לשכר וחזק להפסד והעושה כן קרא רשע :

ענין קכג

ק"ל דפשיס לתקופה שאלין את הגשמים בגולה וכתבו הראשונים ואכן בתר בתר בני בכל גזיריין ויש מקומות ששאלין בשבעה במרחשון שאין לנו לילך בזה אחר בני צבל לפי שצבל טבענית היא ואינם לריכין גשמים עד ששים פתקופה אבל שאר מקומות הם לריכין קודם לזה והם המנהג היה טוב אלא שלא נהגו לשאל עד ששים בתקופה ואמרי' בראשון מיום חטנית דיוס ששים כללית ששים אם כן ביום ששים בתקופה שאלים ויש פירושלמי דהגיי ששים מניין להו מעת לעת ואם התקופה היא בתחלת היום אין שאלין כלילה וכתב הראשונים ל שלא נהגו כן אלא לעולם שאלין מתחלת הלילה אפילו היה התקופה בסוף היום הכי משמע בתי' שלנו ואמרו' יום ששים כללית ששים ולא חלקו בין אם היה התקופה בתחלת הלילה או בסוף היום בסנהדרין פ' בראשון איפליגי תנאי לענין עיצור השנה אם יום התקופה גומר כלומר ולא מניין אלא מאחר יום שנפלה בו התקופה או יום תקופה מתחיל ומאחר יום מניין ור' יהודה סבירא ליה יום תקופה גומר ור' יוסי סבירא ליה יום תקופה מתחיל ומניין וק"ל דר' יוסי ור' יהודה הלכה כר' יוסי וא"כ כותיה ק"ל דיוס תקופה מתחיל ואף על גב דר' שמעון ירידי בהא מילתא אי יום תקופה גומר או יום תקופה משלים כיון דלא מסיימי בגמרא מאי סבירא ליה אי כר' יהודה או כרבי יוסי הדין לכללין דר' יהודה ור' יוסי הלכה כר' יוסי ועוד רבי יוסי ניימוקו עמו וכן כתוב בס' א"ח דיוס תקופה מתחיל והעולה בדיני מזה לענין שאלת גשמים דק"ל יום תקופה מתחיל ויום ששים כללית ששים שחיה השאלה בקנים ועשרים יום דלעמב"ר לפי שיום תקופה הוא בכל' שתי' מצרי' וכשנתחיל למנות מאחר יום ישר משמיעו שבעה ימים כי הוא משלשים יום ול"א יום ומצרי' הם ל"ח יום וכ"כ יום מנאמ' ברי' הם ששים יום ולפי שנתת חמה היא שס"ה יום ורביעי והגזרים אין שנתם אלא שס"ה יום ויחסר לה' בכל שנה רביעי יום על כן הם משלימים אותו רביעי בשנה הרביעית ועושין פ"ב יריר שהוא יום אחרון משנתם מלכו' חף על פי שהוא בשאר השנים מלכו' כי שנתם מתחלת ממאמרם שהיא תקופת ניסן ולתקופה ק"ל בראשון מר' ה' כר' יוסיאע דמינין מניסן על כן בכל אותה שנה רביעית שהיא שנת החוספ' שהיא שלישיית להתחלת ניסן הם נדחות התקופה יום אחד ותקופת' תשרי אינה אלא בכ"ג משתי' מצרי' ויום ששים הוא בכ"ג מנאמ' מצרי' וכשחשליך שנות העולם ברביעיות שנה הרביעיית המתחלת מחשתי שהיא שלישיית להתחלת ניסן היה השאלה בכ"ג יום מנאמ' ברי' וזשאר השנים בכ"ג יום מנאמ' ברוסדר הארבעה שנים כך הוא שנה ראשונה תקופת תשרי בשלש שעות מהיום והשניה בט' שעות ושתיים בכ"ד שטי' מצרי' והשלישית בשלש שעות מהלילה בכ"ה שטימ' ברי' ויהיה ס' בתקופה בכ"ג נאמי ברי' והרביעית בט' שעות מהלילה בכ"ד שטימ' ברי' מפני שכבר הוסיפו יום אחד בפ"ב ברי' וכן חוזר חלילה ומה שהוסיפו הגזרים יום בשנה השלישית ולא המתו עד השנה הרביעית לפי שכבר גמרו להם בשלשה שנים י"ח שעות והוא רובו של יום והוסיפו יום אחד להשלים והשש שעות האחרות בשנה הרביעית הם נותרים וכן בכל היקף של הרביעי שנים ושמעתי ממורי הקדוש הר' יודאל אפרים ז"ל כי קבלה היא ביד הגאונים ז"ל דששים בתקופה לתקופת שמואל אבו מוגיס ולא לתקופת רב אחא ואמר לי הרב ר' יצחק בר ששת ז"ל כי בסריקסטא מאר' הגון הם נוהגים בכ"ד מנאמ' מצרי' ונחזקו סימין כ"ד שאלת כל' ז"ל יום גמאמ' ר' שאלת גשמים ונראה לי שנפל טעותם שהם אומרים יום תקופה גומר ומתחילין למנות מאחר יום תקופה ואמרי' שיום ששים כלפני ששים וכל זה אינו כהלכה דק"ל כר' יוסי דיוס תקופה מתחיל וק"ל גמי דיוס ס' כללית ס' ואני נתון בזו סימין כגון שאל כל' ז"ל גמי דיוס ס' כללית ס' ואני נתון אלפים קל"ג היה שנה רביעית וסימין השנה ששאלין בה הגשמים הוא כגן רוח וכינולא מים :

שאלה

פסח ושל עזרת בלשון ארמי ושירת דבורה בלשון הגרי ובפסח ועזרת המפטיר הוא המתרגם אבל שירת דבורה קורא אותה בלשון הקדש ומבדק לאחר' ואחר הכרעה חוזר ומתרגם אותה בלשון הגרי ומתחיל על זה מה לי כשהוא מתרגם בלשון ארמית מה לי כשהוא מתרגם בלשון הגרי שגורא ובית דיוס התקיעו להעמיד מתורגמן ביתה דעתם כדי שיביטו העם מה שהם קוראים וראה מזה שכל מקום לריך שיתרגם המתורגמן כפי הלשון שהם מכירים ובמקומות אחרים רחמי' שהמפטיר עלמו היה מתרגם שירת דבורה בלשון הגרי והפסוק האחרון חוזר לאמר בלשון הקדש ומבדק אח' להפסד' בדרך שמועין כשמתרגמן בלשון ארמית ודיעטו רבינו אם יש בזה שום טעות :

תשובה

דע כי בימי חכמי התלמוד היו מתרגמן כדמוכח במגלה והיו מתרגמן ארמית כדי שיביטו העם לשוכם היה לשון ארמית אבל לא היה מקנה בימיה' בכל המקומות בדמוכח הא דאמרי' גביה' דחניא במגלה פ' הקורא עומד וישב לא שנו אלה במקום שאין מתורגמן אבל במקו' שיש מתורגמן פוסק : משמע גם בימי התלמוד היו מקומות שלא מתרגמן וכן אמרו בירושלמי מן מה דלאן חמי רבנן כפי לתעניתא וקרו ולא מתרגמי הנה אמרי' שאין התרגום מעכב' וה"ל שאין אנו מדברי' בלשון ארמית מה ועיל לעמי הארץ לתרגם בלשון ארמית י"ל דלאני תרגום אנקלוס שנתקן ברוח הקדש כדאמרי' בגדלים וכיון ואם מתרגמן בלשון הגרי שמכירים אותו כדברי' וכל מה שאמר בגמרא שלא וסייע הקורא למתורגמן וכל אותם דקדוקי' לא באמרו אלא בתרגום הקורה שלא ואמרו התרגום כתוב בתורה אבל בתרגום של גבויים אין מדקדקי' בכל כך ע"כ נהגו לתרגם המפטיר עלמו ומה שנהגו במקומות לתרגם בלשון הגרי שירת דבורה אחר הכרעה הוא יותר ראוי מלתרגם אחר קריאת ההפטיר ולחזור פסוק אחרון ובדרך כיון שאינו מתרגם פסו' מצרי' פסוק הגרי והוא שאל יתרגמו הכרעות שהכרעות נאמרות בכל לשון ואם יתרגמו אותם הרי הם אלו ברובו ברובה אחת שתי פעמים והוא האמת ברכה לבטלה :

שאלה קכב

עוד שאל על ענין אלו שלוקחין סמור' מהתגרי' ביוקר הרב' ממה שהיא שוה במקומם על דעת שילובו אותה למקום אחר ששה ביוקר והם מרויחי' בהוא ארמי בואם נוחני' דמי הסמורה אם כי בזה רבית נופט ששמוכרים התגרים אותה סמורה במקומם במעות בעין מיד הם מוכרי' אותה בעשרה דינרין ואלו לוקחין אותה ב"ג דינרין ובמקום שמוליכין אותה לשם שוה יותר אם יש בזה שום רבית ועוד לפעמי' לוקחין בהמה ששוה שש' וזו בשמונים וזו ומשקמים בה ארבעה או חמשה פעמים ואח"כ יתני השמני' וזו לבטל בהמה והקוני' אמרי' יותר טוב הוא לנו שנתן עשר' וזו יותר ממה שהיא שוה ממה שנתן שלשה או ארבעה כפולות שכירות אם יש בזה משום רבית :

תשובה

אם כשמוליכין הסמור' לאותו מקו' הוא אחריות הדרך על המוכר מותר לו ליקח יותר ממה ששוה עימק' הוול אם מכרה ביוקר במקו' שמוליכי' אותה ואם אחריות הדרך הוא על הלוקח אסור דהכי איתא בפ' אוהוב נשך המולך בגולה ממקום למקום מלאו חביו ואמר לו תפה לי ואני אעלה לך בדרך שמעלין לך באותו מקו' ברשות מוכר מותר ברשות לוקח אסור וכן כתב הרמב"ם ז"ל בפ' ט' מהלכות הלואה וענין מכירת התמור ביתר מכרי' שוויו אם הוא ברשות מוכר עד שיפרענה לוקח שאם מת או נכר או חר' נשבה הוא ברשות מוכר מותר ואם הוא ברשות לוקח אסור ואף עפ"י שזאת הכלה היא ללוקח אם ילוב מחבירו מהה' במאה ועשרים לזמן וישא ויתן בהם ויחיות ארבעים הגאה של לוקח הוא ואפ"ה לאמרו התורה שוה רבית קנויה היא כיון שבשכר המתנת המעות הוא מעלה לו הדמים וכללה דרבייתא הוא כל אגר נטר לי אסור : ועמו שאמ' בגמרא אלו הוא ליה זוזיה הוא שקל כדשתא וכו' וגם זה אלו היו לו ומעות היה לוקח בשש' מה שהוא לוקח בשמונים ומכני

רוח שאין שם שומרין קבר דס' מה תקופה לבית הקברות אלא בשום גר הרב לחסוד קבר התחנן בדר לקבר וכן את הקבר וס' ל"פ דבגמרא בין קבר עליון שתי' מתן אבל מן הגר ש"ה בשו"ס הסלע הוא קבר עליון אבל דרתי' מזה שאמר אלו לא קובל ופסח אפ"ה ומאה בומן ל לא חובל אם היה ערלה עד ז"פ שהוא הסומא מ' כבוד גר השוחט עובר בלא בשעה יצת היר גר הבמות זון אזהרה יכול אף יפה מלכה ופגמי' ון היחד פסחומה ת הטרוד שיח' ל הטרוד ל' בס' ז"ל וזו לוקה א בשעת האשה שאתה וקריבין אן וכן ש הוא רב ז"ל מוא' מנהג רבנס ית' ע



חלק שלישי  
שאלה קבר

חשבין

שאלה קבר קבה קבו

תלמסאן : שאלת מי שמת והגיה אלמנה וכת והגיה עליו חובות ולאחר זמן מרובה בא אחד מבעלי חובות לתבוע ילמדנו רבינו יומי הוא חובע מן האלמנה או מן היתומה וכן אם היה זה החוב בשטר והיה החוב קבוע לזמנים שיתן הלוה למלוה בכל זמן וזמן דבר ידוע ועברו כל הזמנים שקבע לו בשטר בחייו או מוקדם בחייו ומוקדם לאחר מותו אם יש לו לגבות מן היתומי' מואחר שעברו הזמנים שקבע להם והם אינם יודעי' אם פרע או לא שהם היו קטנים בשעת מיתת האב וכן אם התנה עליו על מנת שלא תשטמטמו שביעית ולאחר שמת עברה שביעית אם תנאי זה קיים על היתומי' כמו שהוא קיים על אביה' וכן אם לא נודע מה הגיה ושענו הבעלי חובות שהם כתבו כל העובן לאחר מותו והוא יודע ידם אם יועיל כתב ידם להוציא מיד היתומי' אחר כפירת האלמנה בהם ואם תפסה האלמנה מטלטלין בזמנותיה וזמנות בתה אם מהגיה תפיסה אחר מיתה נמשעבדי או מבני חרו ואם תפסה ג' לכתובה מטלטלי' שנקנו אגב קרקע שאין בהם דין קדימה והמטלטלי' הם מה שהוציאה בגדולתה וכן אם היה לאלמנה בן מאי' אחר והיו לו מטלטלי' בבית אמו ולאחר מות הבעל טענו הבעלי חובות כל המטלטלין הם של בעל אמו ויש לבן רציות ברורות שהם שלו ועוד משכן לו הבעל מטלטלין ולא הוציאה למקו' אחר מפני שהוא דר שם וכתבו אותם הבעלי חובות עם שאר המטלטלין אם יוכלין להוציאם מידו אם לאו :

תשובה

דין פשוט הוא שב"ח קודם לירושת היתומה וגובה מומה חובו ואין לו דין על האלמנה כל זמן שישארו נכסי' ליתומי' ואפילו בעישור נכסים שאינו תנאי ב"ד אלא מנות חכמי' ומש"ה אינו נגבה אלא מהקרקע אפילו כתקנת אחרונים והוא נגבה מהירושין מדין ב"ח כמ"ש בפ' מליאת האשה כ"ס חוב גומר שהדין נותן שהוא נגבה מהיתומה הירשת ואין לב"ח דין על האלמנה כלל כל זמן שיש נכסים ליתומה מירשת אביה ואם השטר הוא בזמנים ועברו הזמנים ומת הלוה והירשין טוענין אין אכזר יודעין אם פרע אבינו אם לא פרע המלוה נאמן הוא לומר לא נפרעתי שאל פרעו היה כתב על גבו של שטר הפרעון או לכתוב שובר והכי אמרו בפ' השואל שטרע לגובינה קאי אי איתא דפרעיה איבעי ליה למיכתב על גביה אי נמי למכתב תברא ומהאי טעמיה אמרי' דלא דמי לשכירות שלאחר זמנו דנאמן לומר פרעתי אפילו היה שכירות בשטר אלא שיש לו שבועה על המלוה אם נפרע מאביו שהבא ליפרע מנכסי יתומי' לא יפרע אלא בשבועה כדאיתא בפ' הנוקין ואם מת המלוה אחר שמת הלוה אין הירשנים נוטלי' כלום מירשתי הלוה כיון שלא נשבע בחייו כמו שנו' בפ' כל הגשעין ומ"מ אם השטר בערכאות של עכו"ם נראה שאלם עברו הזמני' בחיי הלוה שהפסיד המלוה לפי שב"ד הוא דעיהם וכיון שכן הוא דעיה' לא היה לו הלוה לחוש שאם פרעו שיכתוב לו שובר שהיה סומך שאם יתבענו המלוה בדעיה' שהוא נאמן לומר פרעתי אלא שיש לו שבועה על יורשי הלוה אם שמעו מאביה' שעדין הוא השטר קיים אם הוא טוען בריא שהם יודעין שעדין הוא קיים ואם אינו טוען כן בבריא אלא בשמאל אין לו עליה' אלא חרס פתם והתנאי שלא תשטמטמו בשביעית כמו שהוא מועיל למלוה על הלוה כן הוא מועיל על יורשי לוח שהביעית היא מפקעת החוב בגזרת זולך וכמו שאמר בגמרא בפ' המקבל על כיוצא בזה שביעית אפקעתא דמלכא הוא אבל בתנאי זה כיון שאינו מתנה על מה שכתוב בתורה והוא תנאי שבמומן וקיים כדאיתא בפ' קמח דמכות א"כ כמו שהחוב הוא קיי' בשעבודו על הלוה כשהיה חי כן הוא קיים על הירשין שכבר הופקע דין שמתה מחוב זה וכתב ידו המלוה בעובן הלוה אינו מועיל כלו' אם האלמנה נפרת כיון שלא נכתב העובן בשטר מעשה ב"ד הנקרא שטר שמוס ב"ד ועל המלוה להביא ראיה שאלו הנכסי' הם של לוח ואין נאמנים בכתב ידן ודבר זה פשוט הוא ואין צורך לפנים ותפיסת האלמנה מטלטלי' למזונותיה בין מחיי' בין לאחר מיתה מהגיה בנכסים בני חרוין אבל תפיסה למזון הבטת אינה תפיסה והם הם בני חרוי' ישארו ב"ד ב"ד והם יזונו אותם מהם ותפיסה בנכסי' מושעבדי' לא מהגיה פלל שאין האשה והבנות ניוונות אלא מנכסי' בני חרוין

תנס אל הר' שמואל חכים יצו  
שאלה קבה

שאלת מי שמת וזוה קודם מיתתו בפני חיי

או בפני קרוב ובשעת מיתתו אמר בפני עדים עשו כל מה שישניתי פלוני שפניתי בפני אם יהיה נאמן אומרו אדם בכל מה שיעיד אפילו הוא קרוב לפי שכבר האמינו המלוה או לאו :

תשובה

דבר פשוט הוא שהוא נאמן כיון דבשעת מיתה האמינו עליו אפילו כבריא שאמר נאמן עלי אבא נראה אבא עליך אינו יכול לחזור בו אלא קנו מידו כדאיתא בפ' זה בורח כ"ס בשבית מרע דלא בעי קנין דדברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמו כדאיתא בפ' מי שמת ואין אדם עשוי לשקר בשטר מית' כדאית' בירושלמי בפ' הגזול ע"י דאמר התם הדא איתת' דתה הונא צר תהא מדימנא אימיה אהן קדישא דברתי' כלו' אלו הגזוזה הם של בתי ואיהו אמר לית הוא אלא דידי איתא עובדא קמייה דתה אמר אין אדם עשוי לשקר בשעת מיתה ואף על פי שבחיייה לא היתה נאמנת בשעת מיתה נאמנת ובכל מקו' שאדם מאמינן על עמו קרוב או ע"ד או אפילו בעל דין בעלמו אינו יכול לחזור בו ודבריו קיימין כדאמרין ע"י הגזול קמח בענין שורף שטרותיהם חבדו תהא במאמינו כלו' שאם אמר לו נאמן אתה עלי במתה הרי כתוב בו כותבין עדי' שטר על פיו ובפ' יש נוטלין אמרינן האמינן זה בני נאמן ואמרו בגמרא למאי הלכתא אמר רב יהודה אמר רב שמואל ליורשו ואקשינן פשיעאל לא יהא אלא אחר אי בעי למיחב ליה במתנה לא מי יחב ליה והכי איתא נמי בפ' עשרה יוחסין וכן בגמרא הזה זה שאמר בשעת מיתתו יהא נאמן פלוני על גזאית' אלו אמר נכסי' יהיו לו מי לא יתביין ליה כ"ס שאם אמר יהא נאמן לומר לית נתיב נכסי' שהוא נאמן ובפ' יש נוטלין אמרי' מי שמת וכמלאה ליה דאיתקיי פי' מתנת שכיב מרע קשורה לו על יריבו אינה כלום שאם אומ' כתובים היו ונוטלך עליהם וכחבו שם המפרשי' שכיון שלא אמר בשעת מיתה עשו מה שכתוב בה אינה כלו' אבל אם אמר בשעת מיתה עשו מה שכתוב בה עושין מה שכתוב בה ובגדולתה ג' כיון שאמר עשו מה שכתוב פלוני במצותי עושין כל מה שמתחלה אומרו פלוני במצותו :

שאלה קבו

יורש האב במקום זרע הבן או לא :

תשובה

דבר פשוט הוא שאין האב יורש במקום הבן דהכי אמרי' בריש פ' יש נוטלין דאמרי' התם שאלו האב מלמד שהאב קודם לחיים פי' יעקב קודם לירש בגמרא לישמעון אחיו יכול יקדים לבן פי' שיקדום יעקב לירש ראובן קודם לתנן ת"ל הקרוב קרו' קודם שהבן קודם לפי שקדם תחת האב ליעדה ולעדה אחוזה ודבר פשוט הוא זה שאין האב יורש את בנו אם יש לו לבנו בניס או בנות :

שאלה קבו

חלק שלישי תשבין שאלה קבו קבה קל קלא קלב כט

# שאלה קבו

עוד שאלת ראובן  
היה נפטר לבית  
עולמו ומיתה

האומנין ששומר שטען שנאכס הפקדון מתקום שרבי מלוויס שם  
שאין מוסרין לו שפועה וחייב לשלם או יבדל בעדים שנאכס מדבת  
או מת או גשבר או נשבע אין רואה הא יש רואה יביא ראיה ויפטר  
וכן כגדון הזה כיון שהוא מפורסם שזולו חכשוטין והיא טוענת  
שמוכרם בעלה אפילו היה בעלה מוכר כליו אינה לאומנת ולריבה  
להביא ראיה למי מוכר ומתי מוכר ואף מוכרם וכ"ש שאם בעלה  
לא היה צריך למכור כליו ומתקונים היה לא מהמוכרם שיש  
לאומנת להפסיד היחויים :

# שאלה קל

עוד שאלת מי שמת  
וגזק קוד' מוחו שבתו  
פלוגת תשעה לפלוגי

ובנו פלוגי ישא בת פלוגי אם מזה לקיים דבריו או לא :

# תשובה

בזה יש לחלק שם אמר כן כמנהג  
לכניו שיא פלוגי לפלוגית ופלוגית  
לפלוגי מזה לקיים דבריו אם ירצה  
ליירש מה שהעיר להם אביהם וכופין אותן על מזה או  
הרמ"ב ז"ל בחדושי ב"ש קמ"א דביטין טעל מזה לקיים דברי  
המת כופין והוכיח כן מהתוספתא והירושלמי ואם לא אמר כמנהג  
אלא אמר חנו לפני כך וכך וישא בת פלוגי ולבתי כך וכך ותנשא  
לפלוגי הרשות בידם לישא או שלא לישא ואם אמר ישא פלוגי  
לפלוגית ויטול כך וכך ופלוגית לפלוגי ויטול כך וכך אם לא קיימת  
דבריו לא יטול כלם ויירשו האחים כל הנכסים והכי איתא ב"ש  
ד"ט והביאה הר"א ז"ל ב"ש מ"ו שמת ופי' הטעם לפי שזה הוא  
תנאי ואם לא יקיימו התנאי לא יטלו כלום ואף על פי שיש חולקים  
עליו על טעם זה כבר כתב הרא"ב ז"ל שאין לזוז מדבריו וכן כתב  
הרמ"ב ז"ל ב"ש י"ב מהלכות זכיה ומתנה :

# שאלה קלא

עוד שאלת  
מה משפט  
מי שאינו רוצה

# תשובה

לקבל עליו הדין :  
מאן דלא ציית לדינא משמתין  
ליה כדאיתא ב"ש ואלו מגלחין :

# שאלה קלב

תונס : שאלת  
ראובן היה רב  
בלאנאזייר

והעתיק דירתו למקום תונס והשיא שם בתו לשמעון והיה דר עמו  
בחדר אחת והיו אוכלים ושומים כאחד הם ובתיבהם ושמעון היה  
מוציא האוצה על כלם לאחר הגשוחין כל שלשה חדשים הראשונים  
ועל הדרך היו הוציא ראובן גם האוצה משלו על כלם לאחר עבור  
השלשה חדשים ולא זו מלהוציא האוצה הזאת עד תשלום  
חמש שנים ובין כך וכך סגר ראובן חנוה למכור שם בגדים  
של אמר בדרך שעושין קת מהיהודים אשר שם שהם קונים  
הבגדים מהסוחרים באשראי ובדרך שהיה קונה מהסוחרים היה  
קונה משמעון לפעמים כשהיו מנאחים אתו בגדים ואחר עבור  
החמשה שנים הנוכר אמר ראובן לשמעון לא חובל לצעות האוצה כל  
הזאת עוד כי כבד ממנו הדבר ויתר ממזה והוכיח להוצאת כל  
שנה והגה האוצה כל מה שבידי הקן והריות או אמר לו שמעון  
אין האוצה כל כך כמו שאמרת ועתה נמנה את כרך על האוצה  
ויהיה הפנקס בידו ויכתוב כל מה שיוציא פטרט ועל דרך זו נדע  
כמה האוצה בשנים שעברו וייעב הדבר בעיני ראובן ויעשכן  
ולאחר עבור ש"ו יום מעת שהיה מוציא האוצה בן ראובן היה ריב  
בין ראובן ובין שמעון ולקח ראובן הפנקס מיד הבן וקרא אותו  
והעתיק דירתו לחדר אחרת ולא סר ראובן שאל משמעון שירע  
לו חצי האוצה שהוציא כל החמשה שנים אלו שטן שמעון כי כל  
מה שהוציא ראובן היה מריחות השותפות שהיתה ביניהם  
וראובן כפר שמעולם לא היתה שותפות ביניהם ואמ' לשמעון  
אם כדברך כן הוא שאנחנו שותפים שים בלמנע כל מה  
שהרוחת אתה ואני אשים ב"ב בלמנע כל מה שהרוחתי ומוציא  
משם האוצה ולא אבה שמעון לשמוע וידיענו אדונינו שורת  
הדין בזה :

תשובה

כט

טז

# תשובה

הדין עם האפטרופוס שבכל דברי  
ש"מ אולי' בתראומדנא דק"ל כר"ש  
כן מנסיא כדאיתא ב"ש י"ב נוהלין  
ובר"פ אף על פי ואומדן דעתא הוא שכיון שמחלה אמר לשמעון  
שיטול המפתחות כולם וכיחס בידו עד שיביא האפטרופוס דעתו  
היה שהאפטרופוס הוא ממונה על הכל ולא לזה שיטת המפתחות  
בד אשתו כדי שתהא אפטרופא על מה שפארגו אלא מפני שהיא  
היא לא רצה להטריח שמעון שיתקן עמה עד אשר יבוא  
האפטרופוס וזה שיכתבו הכל ואלו רצה שתהיה היא אפטרופא לא  
היה מזה לכתוב מה שיש פארגו אבל לפי שהיה דעתו שיביא הכל  
בד האפטרופוס לזה שיכתבו הכל וזה דבר ששטן הוא אבל יש  
לאשה זכות במה שבידה מדין תפיסה שהלאומנה שחפסה מטלטלין  
בין בחיי בעלה בין לאחר מותו אין מוציאין מידה כדאמ' ב"ש  
האומנה כיוצא ואמרי' התם מעשה בכלתו של ר' שבתאי שחפסה  
דקמא מלאה מעות ולא היה לה ביד הכניס להו' מתחת ידה אלא  
שירושלמי איכא מאן דאמ' דאמרי' לה חיי מה בידך וכן כתב רבינו  
שמעון ז"ל וכן כתב הרמ"ב ז"ל ב"ש י"ח מהלכות אישות וכן כתב  
הרא"ש ז"ל אלא שכל זה הוא לענין חלמנה הנוצת לפי דין התלמוד  
כל זמן שרצה אבל לפי התקנה שאינה כיוצאת אלא שלשה חדשי'  
אם ירענה כתובתה אין לה לתסום אלא שיעור כתובתה ומנוונת  
שלשה חדשים אלא שם יש לה בניס קטני' והם עמה ומגדלתם  
תופס' כדי מוונות בנייה ושכירותה כאלו היתה שפחה מגדלתם  
כגו' ב"ש נערה שנתפתחה ובימות' פ' חש והכל כפימה שיראה  
לפטרופוס אם היא אשה חשובה ויולא בה מילתא להיות כשפחה  
והנה רוצה ליטול כלום צריכה לקבל עליה שתזון אותם משלה  
כדאיתא ב"ש החובל או יפטר להם שפחה ואם יראה לאפטרופוס  
שהיא מפחד' הגכסים יתקן ויתן ידה ויולחמו הנכסים ויתן לה  
מה שראוי לתת לה מוונות וכתובה ומנוונת בנייה וסגר גידולם  
אם רוצה לגדלם :

# שאלה קכה

עוד שאלת מהו  
דין האש' במונותי'  
אחר מות בעלה

# תשובה

על פי דין התלמוד ומהו דינא על פי תקנת קהל אל גאזייר  
דינה ע"פ התלמוד כבר פסקו הגאונים  
ז"ל דאין כאשטיגיל עבדין וכל זמן  
שלא תתבע כתובתה כיוצאת והולדת  
והינה לפי התקנה שלשה חדשים ולאחר ג' חדשים ראוי האפטרופוס  
לסלקה ממונות אש וירענה כתובתה משלם :

# שאלה קכט

עוד שאלת אשה  
שהיא לה תכשיתין  
במיי בעלה וזה

# תשובה

ידוע ומפורס' והבעל לא היה מווי שימכור תכשיתין אשתו ואחר מות  
בעלה החביאתן וטענה שאין לה תכשיתין לפי שמכרם בעלה אם  
היא לאומנת בזה או לאו :

# תשובה

במה שהיא ידוע ומפורסם אין  
מוכרין שפועה להכניס המפורסם  
דקי' ל' כאשטי בן יהודה דאמרי ב"ש

ר מיתה וזה  
בזה תוכנה  
ית בעל שטן  
הם ואם שטן  
שהוא בביתו  
ת למו' שים  
ל' בסוף פ' ז'  
חובות וזה  
צדו למדינה  
אלא שם ב'  
ט"ו ב' ב' ב'  
גלו עד כה

י"ז

ת מו שמת  
קוד'  
זו בפני אחר  
ל מה שיעיר  
ליעדי אפילו

כאמין  
עליו אש  
י אבה טל  
ש' זה בוד'  
ע' ככתוב'  
שקר בשטן  
איתת דר'  
אלו הנזק'  
קמיה דר'  
ובחיייה ל'  
מאמין ט'  
ל לחזר ט'  
שרותו ט'  
במה ה'  
דין האמ'  
ה אחרת  
מיהב ליה  
וכן בכחן  
' אלו אמר  
ן למו' ל'  
כמואלה ל'  
גלוש ש'  
זכיון ש'  
אם אמר  
בכחן ה'  
זה שמתה

שאלת  
היית גני'  
ואב' אש

אב' וזה  
ברית פ'  
שאר ה'  
בנו רחוק  
בן קוד'  
חת א'  
ב'

ט



הוא לא נשתעבד לה אלא אם יגרשנה  
 בשתעבד ליה התקנה שנכתבה בכתובה עליה וזהו דוקא  
 ברשב"ג דלמחר הכל כמותה המדינה בפ' מליאת האשה ואפילו רבנן  
 דפלוני עליה מודו בהא כיון שלא קבל עליה זה התוספת אלא על פי  
 התקנה הרי פירש שלא נשתעבד לה באלמנות והגורם בטול  
 בחלו התקנות הוא עובר על החרם וחזיבין הכל לנהוג בו כדוי וכיון  
 דק"ל בכל האי גונגה הכל כמותה המדינה ואוליגין בגביית מוב  
 והתובה בתר מקום שעבודה אם כן אין היתומים חייבין אלא לתת  
 בכל כשילה כ"ח זוחים מהמעבע הולא במקום השעבוד כי כן  
 הוא מיהגם בכל משאם ומתגם לכתוב כפולות ולפרוע כחזוים  
 בכל כשילה :

החמשה דברים הגרמוים בה"א ואכבדה אכל בכלל עשרה נסים  
 היו ועל כן מונה בכלל עשרה נסים לא אירע קרי אע"פ שאין בזה  
 חסרון כבוד לבית אלוין דברי יתד שלא תמוע :

**אמת**

הוא שאני כתבתי במעשה דיוסף בן אילם היה מפני  
 קרי לדעת הירושלמי שאמרין כן אמרתי זה ללמוד מה  
 שהייתי רוצה ללמוד דמדידה נשמע להר"ן שלא לסתור מה שכבר  
 כתבתי בפירושי למס' אבות דברי רש"י ז"ל שכתב שלא היה מפני  
 קרי וכבר ידעת כי בירושל' יש מחלוקת אם הנסים היו בבית שני  
 אם לא ואין זה חולק על המשנה כמו שכתבת אלא המפרשים הם  
 שהמשנה לא נשנית אלא בבית ראשון ואפילו לגמרא דלין אם פעם  
 אחת אירע כן לא יפגום הגם וכן נראה דעת הרמב"ן ז"ל במדושי  
 שבת שמעשה דיוסף בן אילם היה מפני קרי אחר שבירושלמי  
 העידו כן ואם בגמרא דלין מה שיסתור זה ראוי לסמוך עליו :

**וראותי**

בדברך קושיא גדולה שהקשיתי למה חסרו מהשני  
 גם מקום עמידת הארון והילני הזהב והע"פ שהיו  
 נסוי דקביעי שהרי חוס לחם הפנים גם קביעה היה ומנהו בכלל  
 עשרה דברים זאת היא קושיאך וקושי' עמידת הארון כבר הרגש'  
 ש' נה קושיא' כשחסר הארון חסר מקום עמידתו ובחילוני הזהב  
 כשתפקת ביבמו זמנו חוס לחם הפנים היה להם למנות חילוני  
 זהב דתרוויתו נסוי דקביעי וזאת אם היא קושיא לגמרא היא  
 הקושיא' אבל אינה קושיא' שלחם הפנים משבת לשבת היו מוסדרין  
 אותו ואינו קבוע גם לעולם כמו חילוני הזהב ולכן מנהו ולא מנה  
 חילוני הזהב זה טעם נכון הוא ואיך יתפשט מזה שהיה לו לר' אחא  
 למנותו בכלל חמשה דברים ולומר ששה דברים אלא שהשיעור  
 אחא כמו שלא מנארוהו בכלל עשרה נסים ואין הדבר כן שהמשנה  
 היא מונה נסים דלא קביעי וכדין השנימה חילוני זהב משו דקביעי  
 ודבי אחא אינו מונה אלא כבודות ולא היה לו למנות חילוני זהב שאין  
 בו חסרון כבוד וזה פשוטן של דברים ואיך עלה על דעתך דברי  
 אחא תנא ושייר והלא מרנו ה"א ואכבדה למד זה ואיך יתק' הרמז  
 אם הם יותר ממשה ונתבאר בזה טעונוך בזה שכתבת בקונדריסך  
 הראשון שאין לסמוך על הירושל' שאמר כי בבית שני לא היה גם  
 לא אירע קרי כיון שלא מנארוהו בכלל חמשה דברים וזה המבוקש :

**וכתבת**

כי טעית בזה שחלקת עלי בפירוש משום כיצד  
 זולין וכיון שהר"י על האמת שטעית נתפייסתי כי לא  
 הוקשה לי בדברך אלא זה שהיה סותר פ' הקבוע כמו שהודעתני :

**ועדין**

לא נפטרתי מהתעניות לפסוק בר' יהודה דהיא בריתא  
 דפקח כיצד זולין היו ישראל טמאים וכהנים וכו' כולי  
 עלמא מודו בה ולא כר' יהודה היא ולזה פסקה הרמב"ם ז"ל שלא  
 חסר מנאו שיפסוק הטמא בטומאתו והטמא יוכל דלא כר' יהודה  
 ובהא יפסוק בר' יהודה דאין קרבן קרבן כבוד חלוק שאין חולקין על רבי  
 יהודה אלא כשמקלחין טמאין ומקלחין פהורים אבל בכלן טמאים  
 כולי עלמא מודו שיעשה בטומאה ומה שאמרין שאין קרבן חלוק אבל חלוק  
 הלשון דומה ללשון ר' יהודה שאמר אין קרבן קרבן חלוק אבל חלוק  
 דומה לו בענין שלשון אין קרבן קרבן חלוק דבריתא זו הוא למחר  
 שאין לחלק בטומאתן בין טומאת גופן לטומאת הכשר ע"פ כהנים  
 או על ידי כלי שרת דבכולהו דמי טומאה אבל מ"מ בעינן שהיה כולן  
 טמאי' ומ"ש רב חסדא דאם נטמא בטומאת שרן טמאים עבדי'  
 טמאים לא עבדי' לא מודה בה ר' יהודה דס"ל קרבן קרבן חלוק חלוק  
 אפילו ס"ל טומאה דמיה היא דמאיה טעם שיה' חלוק אינו ע"ד ר'  
 יהוד' לא שר' טומא' התורה ס"ל וזאת כתבת דכ"ע ס"ל דמיה היא  
 וסוגיה דרב ודרב כהנא בתרי לישני דלא כר' יהודה דהללו עושין לעמא  
 והללו עושין לעמא או עוהרין עושין את הראשון וטמאים  
 עושין את השני או טמאים עושין את הראשון וטמאים אין עושין  
 לא את הראשון ולא את השני כלהו דלא כרבי יהודה ניגהו יהיה  
 מטעם מחלה כרוב או מטעם אחר ר' יהודה לא מודה בה כלל שאפי'  
 שבט אחד טמא וכל השבטים טהורין יעשה בטומאה לפי שאין קרבן  
 קרבן חלוק כ"ש ששה שבטים טמאים וששה טהורים יעשו בטומאה  
 ונתבאר טעונוך בפסק זה וזהו המבוקש :

**כבר**

כתבתי לך כי הגאונים ז"ל והאחרונים ז"ל פסקו כרבי  
 יוחנן בענין מעשה אלפס' אע"ג דסוגיא דשמעתין  
 דהכא כריש לקיש בהאיא דעיר הגדתה ממש ומה יתבאר לך  
 שהטעם הוא כמו שכתבתי וכן פירשו המפרשים ז"ל ונתבאר בטול  
 אריכות בדברך בזה וזהו המבוקש :

**חלמכאן תוספת חזוק בקונדרים  
הכתוב למעלה בסימן ל"ז**

**ענין קלה**

ראיתך מתחוק שפרישת כ"ג  
 מביטו היא מן התור' ולא יפה  
 אחת עושה בזה שאם מן התורה

היה אסורה לו כל שבעה היה לוקה עליה ולא מנארוהו בכלל הלוקין  
 בשום מקום ולא מהי"ב עשה בצעולה לכתן גדול והתלמוד גותן  
 טעם שמה תמלא אשתו מדה ואחר אומר כי מן התורה היא אסורה  
 ואין התורה אוסרת משום שמה ואין אסורי תור' לא אסורין קבועין  
 וכל מקום שנותנים טעם שמה הוא גזירה דרבנן משום עשו  
 משורת למשמרת' והלו היה אסור לביתו מן התורה כששאו בזמ'  
 מביטו למה היה פורש היתה ראויה התשובה בשאלה זו כמו בשאלה  
 ראשונה למחר כדאית' להילומר כדאית' ליה דו תורה וזו תורה ואם  
 מן התורה היא פרישה זו אין לה סניף' אלא ממקום שלמדנו פרישה  
 ללשכה' ואם באלו לומר שפרישה זו שהיא מן התורה מה טעם  
 אמרה תורה כן עדין לא למדנו שכן אמרה היא שישאלו ליה  
 אמרה תורה כן ועוד שהיה להם לומר מפני מה אמרה תורה כסכו מ'  
 והיתה בזה התשובה כהגון' כמו מפני מה אמרה תורה כסכו מ'  
 בת דבילה בזה אכל לשאל למה פורש אם מן התורה היא היו  
 מתמייחין למה פורש רמזנה אחר לפרוש וכמו שאמרנו למה תוקעין  
 רמזנה אחר תקעו' אלא ודאי השאלה היתה דמן התורה מפרשין  
 אותו ללשכה כדלפינן מקראי' אבל מאשתו לובא קרא שאין לומר  
 שפרישת משה ואהרן וכינוי היתה מפני חשש שמה תמלא אשתו נדה  
 ולה למדנו אלא הפרישה מביטו אל הלשכה' אם כן למה פורש  
 מן התורה ואמרנו שמה יבא על אשתו ותמלא נדה ומחשש' זו הפרישה  
 רבנן מאשתו ובספרה הביאו הבריתא לפרש המשנה כי כן דרך  
 הבריתות לפרש המשניות וכן היא בתוספתא וכמו שיתפרש בזה'  
 שיתפרש בבריתא ובירושלמי מוכח דנדברי רבי יוחנן שנותן טעם  
 לפרשה אל הלשכה היתה מותרת לשמש ומתולא למדנו איסור' שמש  
 משה אלא מדברי ר' יהודה בן בתירה אם כן דברי רבי יהודה בן  
 בתירה אינם נתיבט טעם לאיסור תשמיש בלבד אלא לפרש עיקר  
 האיסור למה בזרו עליה וכשנפל העמוד הזה נפל הבנין שבית עליה :

**בענין**

לא נמלא פסול בעומר על כרמנו מדה שהטעם הוא  
 לפי שא' אפשר להביא אחרים תחתיהם' כמו שכתב  
 רש"י ז"ל ומה לנו לחשוב בורות נשברים ולעובד מקור מים חיים'  
 אבל היה לך להתעורר כי הרמב"ם ז"ל פסק שאם העומר לא  
 נקצר בזילה נקצר ביום וזו קושיא גדולה היא אבל נובל לתקן על  
 פי דרך רש"י ז"ל שאין לא נמלא פסול ומניין הנסים דכלהו במדה  
 פסולי מניין להו אבל כבר כתבתי לך בקונדריסו האחרון שהתוס'  
 פסקו שאם לא נקצר בזילה אינו נקצר' ביום זה דעת רש"י ז"ל  
 ומה נראה לי כי לא השגחת בקונדריסו ואלו השגחת היית מתקן  
 הרבה דברים באלו בקונדריסך בשבט ותבטל טעמוך בלא נמלא  
 פסול וזהו המבוקש :

**עוד**

כתבת במושה דברים שחסרו בבית שני' מאן יימר לן  
 שכל גם שאין בו חסרון כבוד לבית לא היה בבית שני'  
 שהרי גם העומר ושתי הלחם ולחם הפנים לא היה במסרכים חסרון  
 כבוד לבית ולא היה הנס בהם אלא מפני כבודן של ישראל והבטחת  
 הגם היתה בבית שני ע"כ דבריך' וכן אפי' אומר שכל גם שאין בו  
 חסרון כבוד לבית היה גם בב' שני ולא מיעסו אלא שלא נמנו בכלל  
 הוא



חלק שלישי תשבין שאלה קלו קלו לא

התורה אם מדרבנן הלא ידעת אם לא שמעת כי כל הראשונים אמרו שאין ללמוד מהביתות בזה שהם מסכימין אל הפסוקים שהיה מן התורה שהרי מעשר ירק בפירות בתלמוד הוא מדרבנן וסמוכו בספרי אל הכתוב והוא כדרך אסמכתא וכן מדומע ושאוה כמו שכתבו התוספות וכמו שכתב הרמב"ן ז"ל בפ' המוכרת הבית ובכר כתב זה הרב ז"ל בחדושי התורה משיב על רש"י ז"ל ומצוי הוא אל התלמידים ורואה אני שאתה רגיל בו וגם דבריתא לא הזכירו המקרא אל הפרשה ללשכה לא לפרישה מאשתו ומה שהפלת בקונדריסך הראשון גם בזה ה"א שהיה מותר לשמש משתו במקום קדושה לעומת את עלמיו ולטמא את המקדש הכך רואה כי אם היינו בטומים מחשש זה שמה הפרוס כדה לא היינו מוכעים אותו ממלות עונה ומפני חשש זה נאסר לא מפני הקדושה ואשר הרעשת עלינו שמים וארץ בזה שאמרת שחם היתה פרישת אשתו מן התורה היה הלכותין או מחייבי עשה אם מן התורה אינו לא מפני קדוש המקדש ואם עבר על זה הרי הוא בכלל ולא יחלל את מקדש אלהיו ודברך שמה תבא שמה לא תבא וכו' הם הכלים שהאיסור מן התורה אינו אלא לשמש משתו וההפרשה הנו' במשה היא לאסרו בתשמיש המטה ואם באת באקרצו ולא שמש מטהו לאזכר מזה ומה ענין בורה לגורה בכאן האיסור הוא אחד לשמש מטהו והטעות בזה שפירשת מפרשין אותו מצינו ביהו ממש ואינו אלא אשתו לאסרו בתשמיש:

דלתיא לקולא ותחלה אודיעך דלא אמרי' תומרא דתיא לדי קולא אלא כשאמרט מה שהא מותר מן התורה להמיר ותחייב הקולא מאליה בהיא דתסמי' לה משום לידה להמיר על דברי תורה שהקולא מתחייבת למיתב לה ימי טוהר כדאיתא בפ' המשלת אי נמי התיא דקפיוא קפיוא דפ' אלו עוברין הידוע לתלמידים וכן התיא דפ' הרבעה אחין אם אתה אומר חוללת מתבימת אבל ובפ' יש נוחלין ובמקומות אחרים וכן בשליה שיאלה מקלחת בפ"ק דבבא קמא וכן בדעיות שעולין בספק שהחומר הוא מן התורה לא מונגעי' להמיר משום דתיא התיא תומרא לדי קולא ובפ' המשלת אמרי' יהי' לה ימי טומאה וימי טהרה לא יביעין לה שאין להקל בידים מפני חשש קולא שיהיה לה ימי טהרה ואחר שזה אמת הנה דברך הכל שאם אמרנו תגופה עושה זיקה מספק נחשבטל קרבן לבור בשב ואל תעשה ואם אמרנו אינה עושה זיקה מספק הכנסנו חולין לעורה או קרבן פסול בידים ומוטב לעבור בשב ואל תעשה ולא לעבור בידים ויציאו אחרים תחתייהם אם אפשר ואינו יודע לדברך מה יעשו מפני הספק יבטלו קרבן לבור או לא יבטלו ובכל אחד מהלדין אם אינו כן עברנו על דברי תורה א"כ ההלכה שראוי לפסוק בזה הוא שיתבטל קרבן לבור בשב ואל תעשה ובכר ביאר זה הרמ"ב ז"ל בפ' י"א מהלכות שגבות וכבר אמרתי לך שהסוגיא של פ' הקומץ וזוהי רהטא דתנופה עושה זיקה וכן באות' הלכה שבפ' התכלת הזכירו תנופה עושה זיקה וכשהעלו במקום אחד בעיא בספק וסוגיא רהטא במקום אחר באחד מהלדין פסקי' הכי ולא השגחת בכל זה כדי לחלוק ברעון ואיך מולק על עמך ואני תמה מומך שכבר הוכחתיך בקונדריסך הראשון על מיעוט השגחתך בהלכות שהן לפניך להחליף איש באיש ולא נוכחת כי בקונדריסך האחרון כתבת כי איך נראין לחלפין הוא לכל הנכבד וההלכה שפוטת לילדים שאינו אלא לאיש אחד שיש לו עשרה בנים ותי שעושה בפשט ההלכה איך מלאו לבו לחלוק עלי' ואפילו באיסור והיתר שהיא ידיעה קודמת לכל מורי' הוראה יורה וורה ידיו ידיו יתיר צבורות אל יתיר איך משיגת כי כתבת תוחבין לה כוש ברובט שהוא רובט הגופך מהללי ולא השגחת כי אותו רובט הוא גוף האיסור ומה בין זה לבשר הללי ומאי הקל תחלה איכא ובפ' תעור והרובט כשאמרו מאי רובט שמוגה הקשו טומאת אוכלין ליטמא ובמקומות אחרים אומר רובט שהגריכיני לפרש כן וכך יודע אני כי הסוטה אינו טועה אלא מפני דברים המגריכין אותו והוא מנוול בזה ובמקומות אחרים אומר ללאיתי לכלל וזה טוב הוא אבל מי הזקיך ליכנס במקום שאיך יכול ללכת ממנו כל אותן דברים מהתעוררותך הן ובמקומות אחרים מדלב ואיך משיב והיה טוב שמודיעני שהודיע מאד מאד והלוויי היית עישה כן בכל מקום והרבה דברים אני מניח מלהשיב עליהם והזכרתי לך עתה מקלחת כי בקונדריסך הראשון מכף רגל ועד ראש אין בו מתוס ולא השבתי אלא לקיים דברי חכמים כי בזה שמתי קנאי למלין ואחר רוצה להוסיף תקון ואחר מוסיף קלוקולתה מתאגה לי למנוח עלי חנויות ומבשש תואמות כי גם אני טעיתי כדי לכסות מומי טעיותך בזה ולא ירדתי בדברי אלה אלא מקנאתי לרב ז"ל שאמרת הוא פסק כן ואנן סבורה לך להלכה כר' יהודה כאלו היית באון כמוהו והיה לך לומר ולעכו' דעתי היה נראה לי כן על כן רציתי לאודיעך כי טעיי' בדברים שלא יטעה בהם אחר מתלמידי הזמן ודבר גדול הוא המכיר את עלמנו ידע לבני כי בלי ידעוה הלקי בחכמה:

**ומה** שהרבית ריעים שיש איסורי תורה שהם משום שמה והבאת פן ימציאו פן ויוסיף ולא יסור לבבו ולא ישיב כלם עדי שקר הם והגהו לחוי יתירי נינהו לחייב עליו בשני לאוין או להוסיף תנאי באזהרה ובכר פירש זה הרמ"ב ז"ל בספר המלות והרחיב בו המאמר החשוב עמדת על קלת דבריו ומספרו וזה הרקיע:

**ומה** שאמרת שכל דבר שהוא מן התורה אינו מחייב שיתמנה ויאמרו רחמנא אמר שהרי אמרו מפני מה אמרת תורה נסכו לפני מים בנה ולא תמכו ואמרו רחמנא אמרו זה מחסרון הבנה הוא שלא תמנהו אלא כשאלו טעם מפני מה עושין כך אבל בשאלתו מפני מה אמרת תורה איך לתמנה על מי ששאל טעם הדבר אבל אם הפרישה מהשתו היא מן התורה אלו שאלו מפני מה פורש היה נכון אבל לומר למה פורש אינו נכון שהרי התורה אמרה שפירש ומי שכתב דברים כאלה תחז דעתו להשיב על דברי תמה הוא ראה כמה קורי עכשיו הרגת בזה הדרוש:

**אמרת** שחם לחם הפנים הוא נסם קבוע כמו אלתי הזהב וזה יקבלהו גמולי מחלב עתיקי משדים שאם היה החום של לחם שבת שעברה נעתק אל הלחם של שבת הבאה או היו אלתי זהב נעקרין בכל שבת ומוריס אחרים תחתייהם היה הנסם שזה אבל אלתי זהב קבועים הם לעולם והחום נעתק מהלחם וזה אחר תחתיו מן שמועלה דברים כאלה על שפתיו איך להשיב על דבריו:

**אתה** פסקת כר' יהודה בזה שאמר שאין קרבן לבור חלוק לפי זה אם שבט אחד טמא וכלם טהורים יעשה בטומאה וזה דעתו בפ' במערה והרמ"ב ז"ל פסק ע"ד שיהי רוב לבור טמאים והו פשטן של דברים וכל האמוראים הכי סבירא להו ותיך תשובה ר' יהודה שאומר שאפילו שבט אחד טמא וכלם טהורים יעשה בטומאה עם האמורים דוקא רוב או מחלה על מחלה אם מחלה למחלה כרוב אלו דברים הם בדוים וא"כ בקש רחמים על עמך שעשית עמך באון לומר ואנן סבורה לך להלכה כר' יהודה דסבורה ליה אין קרבן לבור חלוק אפילו במיעוט טמאים לחלוק על רב וגאון אביבין של ישראל בדברי תורה ואתה מתהפך בזה מזה אל כך אין דברך הראשונים כמו האחרונים:

**הרמ"ב ז"ל** פסק בעיר הגדלת כר' ליקש ובר' יוחנן במעשה אלפס והסוגיות הם שוות ואין במעשה אחר בזה הלא דקי' ל' כר' יוחנן אפילו היכא דסוגיא דשומעתא כותיה דר' ליקש בר מיהא תלת ובעיר הגדלת שפסק כר' ליקש מפני שלא נכלל באותו כלל הלכתא למשיחא וברבנת בזה דעת הפוסקים כר' ליקש במעשה אלפס והו אין אהמט נושאים ונתנים אלא על דעת הרמ"ב ז"ל ואתה זורק דברים שאין בהם ממש:

**לפסוק** תנופה עושה זיקה לקולא אמרת שהיא תומרא

תלמכאן עוד לו על הענין הנז' למעלה

ענין קלו

מוסכס הייתי שלא להשיב על דברך עוד ולפי שגלגלת בדברך סתירה דברי בספר וזה הרקיע אשר זה הייתי כוסף לשמוע אשיב על תחלת דברך עד הגיעי שם:

כי מה שכתבתי כי מניעת תשמיש לאהרן ובניו בשבטת ימי פרישה היה מוכי נגיעות לפי שהיו ביחד הוא טעות ע"כ ואם הטעם הוא אמת אפילו יש בו טעם חמץ כמו

לא לבני  
תלמידי  
תוספות  
מה מותר  
ל' כאלה  
זוהי  
ל' ולין  
ב' למי  
ז' למי  
ד' ל' למי  
ו' רשות  
ר' ישמעל  
קודם  
ל' יוסף  
ל' מלך  
נסיים  
ז' כי יוסף  
ז' ויהי  
תחתי  
ש' שנת  
ז' זה  
תקין  
בלו  
זה  
יהי  
י להרש  
ל' ביידי  
תוס  
ד' מוס  
ד' אמר  
ש' וכל  
ל' להי

כמו שהשבת אינו טעות אבל להטעו מי שזוכר חד מתרי טעמו הוא טעות גדולה:

עוד

כתבת כי האיסור היה לפי שבעלי קריין הסורין לכתב במחנה לוייה בלא טבילה ובלא הערב שמש ע"כ וכמה שנים גדלת בבית המדרש ולא קרית פר' במדבר סיני כי לא היה מחנה לוייה בשבעת ימי המלוואים שהיו קודם ניסן והמנין אשר אחריו נתקדשה מחנה לוייה היה באייר ובלא ספק שנתעלמה מתוך הלכה כמ"ש בפ' הגוקן שמה פרשיות נאמרו ביום שמיני למלוואים שמש יראה כי כבר נכדלו המחנות בר"ח ניסן שאלו ידעת אותה הלכה לא היה לך לטעות כי בז' המלוואים נכדלו המחנות ואם ההלכה נתעלמה מתוך היה לך לקרות פשטי הפרשה רש"י ז"ל כתב שם מחנה לוייה הפרשה באותו יום שטפה לוישגא הוואלה ביום הכוזה אלה על מחנה שכינה ופר' שלוח עמאים הורמו באותו יום על מחנה שכינה שבבר הכרשו הפהנים ועל מחנה לוייה כשיבדלו הלויים בחדש השני כמו שהוא מפורש בכתוב ואם בסדר הפרשה לא נזכרת אך אשיב עליך בזה שאמרת שדרך הערב שמש להכנס למחנה לוייה וכי לא שמת בישיבה ולא קרית לעולם מסכת יבמות ושם אמרו בפ' ראשון שלא אמרו טבול יום אלא בחג החדשה שחדשו בה דברים בימי יהושפט וזה מדברי סופרים אבל מן התורה אמילו עשה לית ביה כמו שאמר ר' יוחנן ובמשנת כלים שנינו הרבית מוקדש הוא סימון שאין זבים וזבות נכנסים לשם הא טבול יום נכנס לשם וקחני סופא עזרת נשים מוקדשת היומה שאין טבול יום נכנס לשם הא בחיל ובהר הבית מותר ואמילו בעזרת נשים אינו אסור אלא מדרבנן דהיינו ההגר החדשה שגזרו עליה בימי יהושפט ובמסכת תמיד שנינו אירע קרי באחד מהן יורד והולך במסכה האולכת תחת הבירה טבול ועלה ובתמסס כנגד המדורה ובא וישב לו אכל אחיו הפהנים קף על פי שזה טבול יום היה לפי שלא נאסר טבול יום אלא בחג החדשה שגזרו בה ומה שהולך תחת הבירה הע"פ שהוא בעל קרי ובעל קרי אסור בכל מחנה לוייה הא אמר ר' יוחנן תחת דמחלות לא נתקדשו ומה שהלך בכתוב הערב שמש למי שהוא טמא מוקדש לילה הוא מפני מחנה שכונה וכל זה כתבו התוספות ולא דייך שטעית במקרא במשנה ובמורה אלא אמילו בדברי עמנו טעית שאמילו היה טעם האיסור תשינו לאהרן ולבניו מפני טומאת קרי אין ללמוד ממנו לכתב גדול לדורות בשבעת ימי פרישה שהרי בעל קרי היה מותר לכתב בלשכת פלסדרין שהרי לא נתקדשה כלל כמו שאמר רש"י טעם היה אסור בעלי קרי לכתב שם לא היינו זריכים לטעם שמה יבא על אשמו ותפוש כדה:

ועוד

כתבת אהרן ובניו היו מוזהרים שלא ללכת כל שבעה במחנה שכי' ע"כ ודעתך לומר שלפניו הקלעי' עמדו שבעה ימים בקביעות ולדברך וכי לא היו זריכין לנקביהם ואך היו נפנים במחנה שכינה מה ש'ך לומר בשעת זריכה' היו יולאים אף אחת אמרו שאף לתשינו היו יכולין ללכת אלא מפני הגניעות וכל זה אינו עולה כהוגן אבל מה שמרפא שבר קושיא זו הוא מה שאמרו בויקרא רבה שהמשכן היו מפרקין אותו אחר תמיד של בין הערבים וכשאר מפרק עד תמיד של שחר וכיון שנתפרק אין בו קדושת מחנה שכינה כמו שגז' במסכת בענין חלק המחנות וכיון שאין לו קדושת מחנה שכינה אף קדושת מחנה לוייה לא היתה לו צעדין לא נתקדשה עד אחר מנין הלוי' ומנייתם פביב למשכן שהיה בט"ו באייר ומה שיש לך לתמוה הוא וכי הלויים היו אסורי' בתשמיש המטה כהלויים במדבר ואם המלוואים היתר אותו היתר בענין היה אפס' להמשיך לאהרן ולבניו ח"כ לאמנינו מניע תשמיש לאהרן ובניו מפני פרישתו למחנה שכינה עתלמוד מהם לכ"ז לדורות בז' ימי פרישה ועוד שלדברי ר' יוחנן דלחור מלוואים דבר שאין מעבב לדורות אין מעבב בהם ופרישה אינה מעבבת לדורות מדתן מתקינין ולא תגן מפרשין ח"כ אפי' אהרן ובניו היו מותרין בתשמיש המטה אבל לא יכנס זה בשכלך שהבנת מחלוקת ר' עקיבא ור' יוחנן לדורות הבאים ועוד אר"ך טענות דראיות מפורשות וכל זה אינו אלא להגדיל תורה שאין אנו זריכין לכל זה כיר' יוחנן דס"ל דבה שאין מעבב לדורות מעבב פון כבר דמה דבריו ריש לקיש מדתן מתקינין ולא תגן מפרשין ושתק לו ר' יוחנן ח"כ מור הדבר לטעמו של ריש לקיש שלמד משה ופרישית משה מאתם היתה עולמית לא מפני פרישה למחנה שכינה שללמוד מנינו לכ"ז לדורות וגם בפ' י

אמרו בנמי' דמתני' ר' יהודה בן בתרא הוא נאסר מפני שספק נדה לא שיהא לו ספק מן החור' וזה עורון גדול למי שמתחמק לומר כי מן התורה היא ומה שראוי לך לדעת הוא כי לדברי ריש לקיש פרישת ז' ימי' מאשתו הוא מטעמו של ר' יהודה בן בתרא ולא למדנו מטעמו פרישה למחנה שכינה ואם מרש מאשתו בביתו דיו לא שמושה למדנו שדרך שיהיה ששה ימים האחרונים במחנה שכינה כמשה והיום הראשון משבעה אס עמד בביתו פרוש מאשתו דיו ואחרי לא הבנת זה הכלל:

עוד

כתבת ואלו היתה הלכה כריש לקיש שאמר שהפרישה לקדושה אינה אלא ששה ומכאן הוסיפו יום א' מדרשת משום חששא היה מוקס לסברתך אבל מאחר שלככה כדברי יוחנן דיליף לה משבעת ימי המלוואים וכל המעבב בהם מעבב לדורות אין כאן מופת ולא ראייה ע"כ יש בזה כמה שבזמם שאין בין ר' ורבי יוחנן מחלוקת אלא מהיקין למדנו אבל שיהיה ביניהם ספק שלש דברי רבי יוחנן הדורות הבאים אסורי' בתשמיש מן החור' ולדברי ריש לקיש אמורים מפני חששא אינו כן שאמילו היו אמורים במחנה ממי בינינו איסור תשמיש מן החור' איכא בינינו כמו שאמרו במחלוקת רבי יוחנן ורבי חנינא ומה שאמרת דהלכה כדברי יוחנן והלא ר' יוחנן שתק לו לריש לקיש ומסתם מתני' דר' יוחנן דכדרי ליה הלכה כסתם מתני' על כרחו מור לדעתו של ריש לקיש אמילו היה עובר ומחלה דמן החור' נאסר ויאמר על כרחו מתני' דבי יהודה בן בתרא הוא כמו שאמר ריש לקיש וגם רב פפא דהוא בתרא סבירא ליה כסתם מתני' אלא שכל זה הבל כדף שלא עלה על דעת שום חכם שדבי יהודה בן בתרא דעתו שמן החור' הוא אסור בתשמיש והלא הירושלמי אמרו בפ' אלו אמר רבי יוחנן ולא אמר ר' יהודה בן בתרא היה מותר לשמש ומתנו כרי' שדירושלמי על דברי ר' יוחנן אירור הכירים ולא כמו שטעית ואמרת שהירושלמי נאמר אליבא דיומאן דלחור שאינו מעבב כל הכתוב במלוואים והלא ר' יוחנן וריש לקיש סבירא ליה כל הכתוב במלוואים מעבב בהם ומעבב בפ' ההלכה כי הבנת מלוואים כל הכתוב בהם מעבב בהם ואין מעבב הוא לדורות הבאים לא לאהרן ולבניו וזו טעות הגמור' ודבר מפורשת מה שאמרו פרישת שבעה איכא בעינייהו דלמחן דלחור דבר שאינו מעבב לדורות אינו מעבב בהם פרישה שבעה אינו מעבב צפון לדורות אינו מעבב מדתן מתקינין ולא קחני מפרשין וכן דלדורות אינה מעבבת הפרשת שבעה אף אהרן ובניו לא מעבבת וזו ראייה מפורשת וגם רבינו מושיהו וסמיכה ומנופה ומקרא פרש' ועבבו' מה' לן ועשיית לאהרן ולבניו ככה לא שייכי בבאן גדול ביום הכפורים אלא כלהו לאהרן ולבניו שייכי ותי ילפי' דורות מלוואים ו מחלוקת אמר ר' יוחנן וריש לקיש הוא ונדחו דברי ר' יוחנן ומתקינין דברי ריש לקיש אבל במחלוקת רבי יוחנן ורבי עקיבא לא היתה לדורות אלא לאהרן ולבניו וזה ממשועב השתתף שההלכות שק לפיך אףך וזכר סוכתך וכל טומאת ומה שלא הקשו בגמרא ממי דרובו הוה כמו שהקשו בבבלי' הלביש בהם שאינו אלא סוסי מעשה שייכא האיקושיא אבל בזה שהוא ממי' לא שייכא ואפי' כהני' אמרי' למסבד קרא וכזוה' בזה אמרו שור סיני בצמא וכן בכשר נחור שהבניו ישראל בארן:

כתבת

לך כי מה שנסתייעת מהביתא דרבי יהודה בן בתרא ס"ל דמן התורה הוא איסור תשמיש החמה בשבעת ימי פרישה שאין מהביתא דרבי יהודה סויע שלא הביאה הביתא דברי רבי יהודה בן בתרא על הפסוק אלא תשלום הביתא הי' אחר שלמדנו מהפסוק פרישת שבעה ואמרתו שאמילו סמכו זה אל הפסוק היום דרך אסמכתא כיון שמתבאר מהאמורא שאינו אלא חש ואין ראייה מהביתא דרבי יהודה וזה אל הפסוק שהרי מליבו שלמד מהפסוק מעשה ירק ועדונו ובגמרא מפורש שיהי' מדרבנן אלו הוה עיקר דברי ועל זה בגלגל עלי' שהרמב"ם ז"ל מרביית מין מלות התורה הביא להם חלומות מהתוספתא ומכילתא וספר וסמרי ע"כ דברך והריני בן שבעים שנה ולא זכיתי למלמד שילמדני למח עמוק כזה עד שבאת אחיה ולא ראיתי ספדי וזה הרקיע והר"י ש"ס נעלם ממני דבר וזכרתי זה הוא סופר מיה שכתבתו בענין אחר תשמיש בימי פרישה ואמין יאלצנו איסור זה בשירות מן התורה שיהא דברך קושיית על דברי' אבל באקבע במחקך שבזו זה ועשיית הלכה למשה מסיני והחולק פלוגתא בעיקר וכתבת אחר זה וזה עוב פשיט' בשמך דראית הרב בניה שטען שהסכלת והלבן אף ק' שאין

הוא טעות גדולה:
כתבת כי האיסור היה לפי שבעלי קריין הסורין לכתב במחנה לוייה בלא טבילה ובלא הערב שמש ע"כ וכמה שנים גדלת בבית המדרש ולא קרית פר' במדבר סיני כי לא היה מחנה לוייה בשבעת ימי המלוואים שהיו קודם ניסן והמנין אשר אחריו נתקדשה מחנה לוייה היה באייר ובלא ספק שנתעלמה מתוך הלכה כמ"ש בפ' הגוקן שמה פרשיות נאמרו ביום שמיני למלוואים שמש יראה כי כבר נכדלו המחנות בר"ח ניסן שאלו ידעת אותה הלכה לא היה לך לטעות כי בז' המלוואים נכדלו המחנות ואם ההלכה נתעלמה מתוך היה לך לקרות פשטי הפרשה רש"י ז"ל כתב שם מחנה לוייה הפרשה באותו יום שטפה לוישגא הוואלה ביום הכוזה אלה על מחנה שכינה ופר' שלוח עמאים הורמו באותו יום על מחנה שכינה שבבר הכרשו הפהנים ועל מחנה לוייה כשיבדלו הלויים בחדש השני כמו שהוא מפורש בכתוב ואם בסדר הפרשה לא נזכרת אך אשיב עליך בזה שאמרת שדרך הערב שמש להכנס למחנה לוייה וכי לא שמת בישיבה ולא קרית לעולם מסכת יבמות ושם אמרו בפ' ראשון שלא אמרו טבול יום אלא בחג החדשה שחדשו בה דברים בימי יהושפט וזה מדברי סופרים אבל מן התורה אמילו עשה לית ביה כמו שאמר ר' יוחנן ובמשנת כלים שנינו הרבית מוקדש הוא סימון שאין זבים וזבות נכנסים לשם הא טבול יום נכנס לשם וקחני סופא עזרת נשים מוקדשת היומה שאין טבול יום נכנס לשם הא בחיל ובהר הבית מותר ואמילו בעזרת נשים אינו אסור אלא מדרבנן דהיינו ההגר החדשה שגזרו עליה בימי יהושפט ובמסכת תמיד שנינו אירע קרי באחד מהן יורד והולך במסכה האולכת תחת הבירה טבול ועלה ובתמסס כנגד המדורה ובא וישב לו אכל אחיו הפהנים קף על פי שזה טבול יום היה לפי שלא נאסר טבול יום אלא בחג החדשה שגזרו בה ומה שהולך תחת הבירה הע"פ שהוא בעל קרי ובעל קרי אסור בכל מחנה לוייה הא אמר ר' יוחנן תחת דמחלות לא נתקדשו ומה שהלך בכתוב הערב שמש למי שהוא טמא מוקדש לילה הוא מפני מחנה שכונה וכל זה כתבו התוספות ולא דייך שטעית במקרא במשנה ובמורה אלא אמילו בדברי עמנו טעית שאמילו היה טעם האיסור תשינו לאהרן ולבניו מפני טומאת קרי אין ללמוד ממנו לכתב גדול לדורות בשבעת ימי פרישה שהרי בעל קרי היה מותר לכתב בלשכת פלסדרין שהרי לא נתקדשה כלל כמו שאמר רש"י טעם היה אסור בעלי קרי לכתב שם לא היינו זריכים לטעם שמה יבא על אשמו ותפוש כדה:
כתבת אהרן ובניו היו מוזהרים שלא ללכת כל שבעה במחנה שכי' ע"כ ודעתך לומר שלפניו הקלעי' עמדו שבעה ימים בקביעות ולדברך וכי לא היו זריכין לנקביהם ואך היו נפנים במחנה שכינה מה ש'ך לומר בשעת זריכה' היו יולאים אף אחת אמרו שאף לתשינו היו יכולין ללכת אלא מפני הגניעות וכל זה אינו עולה כהוגן אבל מה שמרפא שבר קושיא זו הוא מה שאמרו בויקרא רבה שהמשכן היו מפרקין אותו אחר תמיד של בין הערבים וכשאר מפרק עד תמיד של שחר וכיון שנתפרק אין בו קדושת מחנה שכינה כמו שגז' במסכת בענין חלק המחנות וכיון שאין לו קדושת מחנה שכינה אף קדושת מחנה לוייה לא היתה לו צעדין לא נתקדשה עד אחר מנין הלוי' ומנייתם פביב למשכן שהיה בט"ו באייר ומה שיש לך לתמוה הוא וכי הלויים היו אסורי' בתשמיש המטה כהלויים במדבר ואם המלוואים היתר אותו היתר בענין היה אפס' להמשיך לאהרן ולבניו ח"כ לאמנינו מניע תשמיש לאהרן ובניו מפני פרישתו למחנה שכינה עתלמוד מהם לכ"ז לדורות בז' ימי פרישה ועוד שלדברי ר' יוחנן דלחור מלוואים דבר שאין מעבב לדורות אין מעבב בהם ופרישה אינה מעבבת לדורות מדתן מתקינין ולא תגן מפרשין ח"כ אפי' אהרן ובניו היו מותרין בתשמיש המטה אבל לא יכנס זה בשכלך שהבנת מחלוקת ר' עקיבא ור' יוחנן לדורות הבאים ועוד אר"ך טענות דראיות מפורשות וכל זה אינו אלא להגדיל תורה שאין אנו זריכין לכל זה כיר' יוחנן דס"ל דבה שאין מעבב לדורות מעבב פון כבר דמה דבריו ריש לקיש מדתן מתקינין ולא תגן מפרשין ושתק לו ר' יוחנן ח"כ מור הדבר לטעמו של ריש לקיש שלמד משה ופרישית משה מאתם היתה עולמית לא מפני פרישה למחנה שכינה שללמוד מנינו לכ"ז לדורות וגם בפ' י

הוא מעבדין זה את זה שנים שתי מצות ומשיעמתי מהמכילתא  
 ויהי סוף שתי מצות ח' ויהי לבס ללגיות מלוא אחת היא ג' וזאת  
 עליו שמונה חלה לדעת ר' ולא לדעת הכתובים האומרי' שאין מעבדין  
 זה את זה ויהי כן הם נמוגו שתי מצות ולא השגחת על דבריו שהו'  
 הוזהר בשם י' אכבר הפבאר לך שהפילו החלקים שאינן מעבדים  
 זה את זה וברו יהו מלוא אחת אם הענין אחד וגמר דברך ע"כ  
 והנה לא על תלוותך כי אם על הרמב"ם ז"ל שכל מה שכתבתי  
 בזה שם הרמב"ן ז"ל כתבתי ועתה קום ריב את ההרים אבל אחר  
 שבת ללמדני חדשות ובמורות ולא ידעתי אודיעך כי אתה מגיש  
 כעושים בכל זה ולא הבנת לא דברי הרמב"ם ז"ל ולא דברי הרמב"ן  
 ז"ל שמוגו דברי הרמב"ם ז"ל הם כי כל שתי מצות שהן מעבדות  
 זו את זו ראוי למנותן שתי מצות והנה הפרש מנה תפלין לשתי מצו'  
 חלק על הפ' וימים ז"ל שמונחם מלוא אחת ולפי שורש זה היה ראוי  
 לא למנות מצות לבן אחת ומצות חלת אחת דהא ק"ל שהחלת  
 אחת מעבד את הלבן והלבן אינו מעבד את החלת אלא  
 שמונה במכילתא ששנו סם יכול שהם שתי מצות ח' ויהי לבס  
 ללגיות וכו' ועל זאת הדרישה הוזהר למנותן מלוא אחת ולפי שהקדש'  
 לרב ז"ל שרשם שיהיו שתי מצות שאינן מעבדות זו את זו ומנות  
 בהתם השלים דבריו ואמר שאף ע"פ שאינן מעבדין זה את זה כיון  
 שדענין אחד אין נמוגין חלה מלוא אחת חלו הן דבריו והרמב"ן ז"ל  
 בזה ואמר שאם הפרש שהשריש בזה שהמצות שאינן מעבדות זו את זו  
 ראוי למנותה שנים אחת תכלת ולבן ראוי למנותן שנים כיון שאין  
 המעבדין והמכילתא שחמרה שהן מלוא אחת ולא שהים היא שפתי  
 לדעת ר' שהגור שהתכל' מעבד את הלבן שלא בזה בדרישה זו למנו'  
 המלוא אלא אם מעבדין זה את זה או אין מעבדין זה את זה שבה  
 הלשון נזכר גמרת מנחו' מעבדין או אינן מעבדין וכיון שהבדיל'  
 הוא בשמירה מצות אחת הן נאמרה לדעת ר' שאומר שמעבדין  
 זה את זה אין ללמוד ממנה למנו' המצות שהיא מלוא אחת דהא ק"ל  
 שאין מעבדין זה את זה ונחזור לשרשנו שכל שתי מצות שאינן מעבדין  
 זו את זו נמנות בשנים השילו לדעתו שהרי מנה התפלין לשתי  
 מצות ח' הן דברי הרמב"ן ז"ל ובר' השנים הרב ז"ל על כל מה  
 שהזכיר הרמב"ם ז"ל לתקן דבריו במה שגמרה מלוא אחת תכלת ולבן  
 אפי' שאין מעבדין זה את זה שאומר תיקון הוא לפי מה שפירש  
 הכותב על דעת הכתובים ואם מהגמרא מתפרש שלשון הדרישה הוא  
 לשון' בגמרא ולדעתו שניה אין לנו לזכר לזאת תיקון ואני בכל  
 זה חזי חלה כמעתיק דבריהם ומה שדברתי בזה הוא לענין מנו'  
 המצות ח' הרב ז"ל מנה מלוא אחת תכלת ולבן מפני שאתה רואה  
 שמוכילתא וזאתה רואה אינה רואה היה ראוי למנות שנים חלה  
 ששנים שפיר הסכמותי למנותה אחת בתפלין כדעת הגאון ז"ל  
 שהן שתי הרב ז"ל על הגאון ז"ל משלשן התלמוד מאן דלית  
 ליה שתי מצות אינה קושא שהרי בשלשם מינין שלולב  
 אודי' שהן תלתא מצוה ח' ע"פ שאין חלה מצוה אחת זהו  
 שכתבתי אם יערב לך קבל אותה ואם לאו הניחיה לא גודתי משו'  
 אדם שיקבלהו אבל דע שאם הוזהר דבר דרך סברה שאני אומר  
 אותו חלה ח' א"כ אסדט על איזה שרש מהגמרא אבל וידע אני שדברי  
 חלו לא יכנסו באזניך כי אינם מבריתך כי לא הורגלת בתלמוד ולא  
 ידעתה דרכו ואיך חושל לחוק על דברי הגאונים בספיקהם  
 בדמיונות והיותו :

עד

כתבת נחזור לדברך שאם היינו בטוחי' שלא תפרוש  
 אשתו לא היינו מוגשים אותו ממלות עונה מפני  
 הקדושה אין הכי נמי שמוטע מפני שאין לנו בטוחים שלא תפרוש  
 אשתו נד' יפרוש ומנה שבעה כדברי רבי יהודה בן בתירה להיות  
 פרישתו לקדושה מן התורה ללשכה שבעורה ומה ענין י' שבעל  
 עונה אחת ומה חשב חלל קדושה והמקדש ואשר תקנת חלו היתה  
 פרישתו פרישתו מן התורה ועבר עליה שאינו חייב חלה מפני  
 קדוש המקדש שהוא בכלל ולא יחלל את מקדש אהיו יתכן שבדברך  
 כן הוא ואמר שבהן גדול בראשם ז' ימים למנה שכינה הוא מפורש  
 ויח' ע"פ שאם יחלל את מקדש אהיו יתכן שבדברך  
 מכל וקום לדעתו אם יחלל שבעת עבודה הוא פטור לדעת הרמב"ן ז"ל  
 אם שמש מנחה ומנחה לרובו ומקדש מן העורה שבעת עבוד' ושלח  
 שבעת עבודה שכלאו זה יהא מחוייב ע"כ ודברך הם מורכבים  
 משתי השגות אשר השתתף האחת על האחר שכן התורה היא  
 פרישה מהאשמו והשתתף שאם מן התורה היא הפרישה ועבר

עליה הויה לוקה ולא עמאזוהו מהלוקין וכתבת שאורך יודע מהי זה  
 שם הוא לוקה וכתבתי לך שאם מן התורה היא הפרישה חלה  
 מפני קדושת המקדש ואם עבר לוקה משום חלל את מקדש אהיו  
 אפי' שלא עבר בקדושו ולא הפיח עבודה ושמש ובין שלא מנאכו  
 מן הלוקין א"כ אינה מן התורה והשגחה הב' היא על תפוחך על  
 שאך אפשר לי לומר שכן התורה היא מותר לשמש מנחה לחלל  
 קדושת המקדש וכתבתי לך שאם היינו בטוחים שלא תפרוש אשתו  
 גדיה לא היינו מוגשים אותו ממלות עונה וכשמנעוהו אינו חלה  
 מפני שמש זה לא מפני קדושת המקדש אשר הפלגת חלו היא דברי  
 ועתה באת להשיב על דברי וכתבת דברים נאמרים בפה אונם  
 מלויירים בפנים והאלות תולדה אומנית משלש הקדמות שמים  
 מצופות והאחת לודקת אונם היות דברך נאמרים לא מלויירים  
 הוא שאם האיסור הזה מפני קדושת המקדש שלא יחללו בתפשיטו  
 ובקרויו בעבודה ח' מפני שמש שמש תפרוש אשתו נדה שפתי יבא  
 אליהו ויאמר אשם או חרל מנחה חורה הוא אסור לשמש מפני קדוש  
 המקדש ואין הפרש בזה בין ז' ימי פרישה לכל השנה ואם האיסור  
 הוא מפני שמש נדה אפילו בלשכה אפי' שלא נתקדשה הוא אסור  
 לשמש משום אונם התולדה וההקדמות הנה התולדה היא אסור  
 תשמים וההקדמות הנודקת שמש נדות והכופות האחת שהאיסור  
 מן התורה ועבר נכתב מופתי במה שהקדמתי והשנית שהאיסור  
 מפני קדושת המקדש ג"כ כופות שלא נתקדשה הלשכה כמ' רש"י  
 ז"ל ואם מפני עבודה כל השנה כלה שום בזה והנה נכתבו כל  
 דברך אבל הם שפתיים חשבת כי כהן גדול כל שבעה הויה חייב  
 לעבוד עבודה בעזרה ואם יבא עובר משום ולא יבא מן המקדש  
 ואם היה זה אומת מה לנו לטעמו של רבי יהודה בן בתירה שאת  
 תפרוש אשתו נדה והלא דריך לעבוד עבודה ואסור להניח אפי' רש"י  
 שיש לך לומר חלמלא טעמו של ר' יהודה בן בתירה היינו ומתירין  
 אותו לשמש ממתו אחר העבודה ויעבול ויעריב שמשו ויחזור הדב'  
 לטעמו של רבי יהודה בן בתירה ואין זכר לקדושת מקדש בזה ואין  
 הפרש בין ז' ימי פריש' לשאר ימים אבל כל זה אינו אחת שכן התורה  
 אינו חייב לעבוד שבעת ימי פרישה ואם לר' לאת מהלשכה  
 רשאי הוא ואין בין שבעת ימי פרישה לשאר ימות השנה כלום אלא  
 פרישה ללשכה והיא יכול לשמש משמו ואסורו לו התשמים מפני  
 שמש נדות ומה ששנינו כל שבעת הימים מקטיר ומטיב פינו חייב  
 מן התורה חלה להרגילו בעבודות ואחר ז' שבעת ימי פרישה  
 לא עשו עבודה כי משה היה כהן וגם משה כשפירש לא עבד עבוד'  
 ואפילו היה חייב מן התורה היה רשאי ללאת חל לשכה וישמש  
 משמו שם ואפיל במליתו ויעבול ויעריב שמשו חלמלא חשב נדות  
 וכמ' ש' ב' פ' דיומא דמפרשי ליה שעה אחת קודם שקיעת החמה :  
**ואחר** שהגיעו הדברים ע"כ אפסיק הדבור כי לא דברתי עד  
 הנה חלה להכות סמיתך לדברי אשר בספרי ספר  
 וזה הרקיע אשר זה היינו מתאווה לשמוע ודי לי בזה כי מהאיש  
 האחד תלקח ראייה על כל אישי המין ושמשו שמה גדולה על  
 חולשת הבגת' בזה כי בלא ספק כן הוא בכל השאר ולפי שהרגשתי  
 שאתה מוכה אותי בסתר בזה ובדברים אחרים כמתגדר לסתור  
 דברי הוכחתיך בדברים איני יודע אם אתה מצוי חולשת דברך  
 ועודך מחזיק בם כדי שלא תהון הסרוך לענמך לטודת שאת' עועד  
 וזה באה וגאון ודרך רע ופי תהפכות או אם התאו' הגוברת מונעת  
 אותך מלהכיר עונותך וזה אני מנצל אותך ובי אני הענין שאני  
 מאכד דברי עונך וגושא וגוון עם כיוצא בך ואני רוצה להשלי' דבר  
 להשיב על שאך דברך אבל מנה שהשכתי בענין איסור תשיעש  
 לכך גדול תוכל ללשער שאם השיב על שאך דברך לא היית עושה  
 שכתבתי כבר הזכרתך שלא תכתוב עוד וכתבת עונה הית' לך  
 השתיק' ואיך אפשר שי'א בכבוד ביטחווי שחולק על האמת ואיך  
 בעש לומר פעם אחר פעם עלי טעית וכ' דרך כסילות כדי שלא  
 תוד' על האמת ולא יבולת להאגי' מפיך לעולם שאת' טוע' בהטעותך  
 הרמב"ם ז"ל בפס' שלו הוה שבעון גדול מזה ויותר כפלא מזה שאת'  
 משבש הגמ' לקיים עונותך באומדן כי סוס לחם הפנים הוא נס  
 קבוע כמו נס חלני זה ובגמרא ארזו הפך ואף הספוק אח' מוטעה  
 ברזו ואכבדה והוספת בו חילני זהו עבר הגדולה היא יותר  
 מתגורו של עכנאי הבבלי פמ'ל' וימאזירועל' במס' תעניות ומודש  
 חתי ושאר המודעות כלם הסכימו שאין חלה דברים לקיים רפון  
 הכתוב ואתה לקיים עונותך משיף חלני זה ואפי' בלשון המשנה



אין אלו רשאי להוסיף יותר ממה ששנינו אפי' אין בו מנין וכמו  
 שאמרנו בראשון מקדושין תנא תני אלו ואת אמרת תנא ושייר וכו'  
 בשמורין מנין אין מוסיפין על המצין ואתה בארצנו הכתוב  
 המקובל להוסיף וכו' כדי שלא תחמר שאני הטעיתך על כן  
 וברושלמי אמרו שר' יוחנן תלמידו של ר' חנינא מפני שקרע עליו  
 קרע תלמיד על הרב ואתה אמרת שאין זה לא מפני שלמדו דבר א'  
 וברוש' למדו מאתו מעשה שר' יוחנן ס' ל' כר' יהודה דליוכו רבו  
 כל שלמד רוב חכמתו ממונו אבל אתה אין לך ספרים ומונה שאני  
 כוחך לא חתה גונב קלה וכד ברין האחרוני הכרחי כי למדת הרבה  
 דברים ממה שכתבתי לך כי אין דבריך האחרוני בהרבה מוקמות  
 באותו קלקול שהיו הראשונים ממה שלמדת מדברי אה' שאלת חבלי עים  
 בניעמות הלא ידעת כי נחש ינחש איש אשר כמוני וכשאי מזכיר  
 בענין אחד שני טעמים אתה מניח הטעם יותר חזק ומסתבך באחד  
 שאפי' היה בטל גשאר הטעם האחד וכו' כדי לקטר ואתה מסתלק  
 מענין לפנין להסתבך בדברים באו דרך גרות ומניח השרשים  
 המשורשים במקומם ומזפה אותם בממליעות כספ סיגים מזופה  
 על חרש עין רקבון משוח בשאר אה' הם דרכך והנה דברי הראשונים  
 והאחרונים אלך לא החלפתי ולא הזרתי דבר מדברי אבל החזקתי  
 אותם ומי נפשי הרבה רבנים וחכמים ראיתי דבריהם ושמתני  
 פלפולס ומעולם לא ראיתי כמותך איש עמיק שחת לו לקיים  
 טעיותיו והרבה מהגדולים מונך גשאו ונתנו עמי בהלכות בין  
 במכתב בין בפה לפה והלקתי עליהם מלחמות ה' מלחמות תופה  
 ואת והב בסופה להודות לדברי ומנך אשר הכית בראת האור ויה  
 אמרת כי הוא מטה עון מושלים מכתבת צבטי ומשענתי הוא שבט  
 בושלים ומשענתם ובוטל מלוי יקומון ומעלתיו ירומון ומשגליו מן  
 יקומון המדבר שמעון בה' למח זל'ה':

ענין קלה

מי שהלך למדינת הים או  
 בדרך מרחוק והניח  
 במקומו קרקע והמלך  
 תובע המס האוטל עליו דינו כך שהמלך הוא מוחזק בשעבודו על  
 גבשו ויכול למכור בכסיו וממכרו ממכר כמכרו הלווקח ממנו וקחו  
 קיים ודבר זה מתברר ממה שאמרנו בפ' הוקת הני והרורי דזבני  
 ארעא לטסקא וזבניה וזבני פי' והרורי הם הממונים מן המלך לגבו'  
 הגם הקבוע על השדות ודין המלך הוא שאם לא יפרעוהו שיכול  
 למכור הקרקע וכיון דדינא דמלכותא דינא ומכרו מוכר והרי הוא  
 מוחזק בקרקע ועדיף שעבודיה משעבוד בעל חוב וכתובה דלבי  
 שעבוד המלך אמריקן התם שאם מת קודם שפרע מה שחייב למלך  
 אין הכבוד נוטל פי שנים משום דהגהו נכסי האו ראוי שהרי המלך  
 מוחזק בהם ואין הכבוד נוטל בראוי כבמוחזק ואלו חסד שמת ועליו  
 מוז וכתובה אשה לא כתבטלה ירושת בנו הכבוד והיינו טעמא משו'  
 דשעבוד המלך עדיף משעבוד ב"ח וכתוב דליניה בעו ד' ומחוסרי  
 בובייאנה והמלך אינו נרד לכל זה משום דדי' דמלכותא דינא והרי  
 הוא מוחזק בקרקע כן כתוב בשם ר"ת ז' והסכימו עמו אחרונים  
 ז' ואע"ג דאמריקן התם דדוקא אי זבניה לטסקא משום דטסקא  
 אארעא רמיא אבל אי זבניה לברגא זבניהו לאו זבניה משום דברגא  
 אקרקע גברה רמיא ולא אארעא איכא לתימר דהיינו דוקא דינא  
 דפרסאי בדיית' התם שמהגס היה שמי שיצא ממוקמו והניח קרקע  
 שלא היו מחיבין אותו לפרוע כרגא אבל בדין הישמעאלים שהם  
 מחיבין המס לכל מי שיש לו נכסים במקום שדרשם ולא העתיק  
 דירתו למקום אחר לפרוע שם מן המלך איכא למימר דאפי' זבניו  
 לברגא זבניהו זבניו כיון דדינא דמלכותא מחייב כלל דמילתא  
 הוא דינא דמלכותא דינא ולא גונב דמלכותא דינא דינא דינא  
 קבוע הוא לכל הבא לדור במקומם על שעבוד אותו דין דרשם וכן  
 כתבו רבינו אבן מנאש ורבינו שמואל ורבינו הרמ"ב ז' וכיון  
 שהמלך יכול למכור מן הדין והרי הוא מוחזק בכסיו ה"ה לכל מאן  
 דלתי ממונתיה כגון זה חזרי דפרסאי ואם המלך מונה פרנסו  
 הקהל לגבות המס הרי כחם ככחו ואינם אלא שלוחין ויכולים  
 למכור הקרקע בלא ארצתא בדייתא בפ' אלמנה ניזונת או  
 להשכירו או למשכנו וה"ה שם דרשין ללוות מעב'ם ברבית  
 לפרוע התם ויכולין ליטול ממנו הרבית שנתנו לעב'ם ואע"ג  
 דאמרי' בפ' איזהו נשך שמי שלוח מעב'ם ברבית ובקש להחזירם  
 לו ואמר לו ישראל תנס לי ואני מעלה לך כמו שאתה מעלה לו

אכור ואפילו העמדה הכל העב'ם אמרי' התם דלא שרי אלא  
 ככל העב'ם ונתן ביד משום דאין שליחות לעב'ם בגידול  
 שאני דכיון דדינא דמלכותא דינא והמלך יכול למכור הקרקע  
 ולשעבדו ולא מנא אלא מי שיימכרו לו סחורה לזמן שלשה חודשים  
 בפסיקא על יותר משער שבזק א"כ כל אותה פסיקא הוא חייב  
 זה המלך ואין כאן רבית שאם היה חייב עשרה והמלך כדי לית  
 עשרה שעבד בכסו בחמשה עשר א"כ אותן החמשה עשר  
 חייב למלך שאין המלך בשעבודו מרויח הזמן ואין כלל חייב  
 וממוני הקהל מחיבין אותו לפרוע הכל ואינן חסורין לקבלת  
 מטעמי דאין שליחות לעב'ם שהרי אין כאן רבית כלל וממנו  
 כשיצא מהמקום הניח נכסיו מושעבדים על הכל אחד שרי  
 המלכות ונתן שלא ירויח המלך הזמן בשעבוד ואם הדין  
 בקרקעות כ"ש במטלטלין רשאי למכר או למשכנן ברבית  
 הדרך שכתבתי למעלה וגבייתן קודמת גביית קרקעות כדון  
 חוב שגובה מהמטלטלין קודם מהקרקעות כמו שכתב הרמ"ב ז'  
 בפ"ה מהלכות מלוה ולוה ומטלטלין שהכניסה בגדוניתא  
 שאינו רשאי למכר כמ"ש בירושל' שהביא הרי"ף ז' בפרק  
 האשה הוא הדין שאין בעל חוב גובה מהם וכן כתוב בספר  
 העזר מתשובת הרא"ש ז' לוי"א שאפילו מכר אינו מכורין וכן  
 הרמ"ב והרשב"א ז' אבל הרמ"ב ז' כתב שאם מכרן מוכרין  
 דבריו כיון שהמלך הוא מוחזק בחובו הרי הן כאלו הן מוכרין  
 וגובים מהם המס אם אין שם מטלטלים אחרים ואם לא  
 נכסים לא קרקעות ולא מטלטלין ויש לו מלוה אלא אחרים  
 ממה דק"ל כן נתן דאמר מנין לנטע בחבדו וחבדו  
 שמוציאין מזה ונותנים לזה שנאמר ונתן לאשר חסד לו  
 בפ' השולח ובפ' האשה שנפלו לה נכסים ובפ' כל שעה ומוכרין  
 שור שגמד' וה' דדוקא אי ליכא לאשתלוני מניה דלוה אלא  
 חוב זה אבל אם יש לו נכסים אחרים גובין מהם תחלה וכן  
 בספ' חסן משפט אלא שאם אין שם מטלטלין אלא מה שהכניס  
 בגדוניתא גובין מהמלוה תחלה ואם יש לו מלוה ופקדון  
 אחרים ושולח מועות לאשתו למונות גובין מהמלוה ופקדון  
 שאפילו למונותיה מגבין מהם ואם יש לו פקדון אלא אחר'  
 ממונו תחלה ואח"כ מהמטלטלין שלו שאם היה הוא בכאן לא  
 מוכר מטלטלין לפרוע המס והיה פורע מהפקדון ואם אין לו  
 ופקדון ושולח מועות למונות אשתו גובים מהם וכן הדין  
 למונותיה שאפילו בשאר חובות דעלמא הם קודמין למונות  
 אשתו וזבני ואפילו תפסה למונותיה מטלטלין מנכסי בעלה  
 מוציאין ממנה ובתנין לבעל חוב כמו שכתב הרמ"ב ז' בפ' ה'  
 מהלכות מלוה ולוה ודבר זה נלמוד מדין סדור שמסדרין לבעל  
 חוב שאין מסדרין לו לאשתו ולבניו ובעל חוב נוטל הכל כדלית  
 בפ' המקבל ובפ' שום היתומים וכן כתוב בס' חסן משפט  
 תשובת הרי"ף ז' ואם בעל חוב דעלמא קודם למונות אשתו  
 וזבניו אע"ג דלא מיקרי מוחזק כל שכן חוב המלך שהוא יותר מוחזק  
 בכסו מהם ואפילו יש לו מטלטלין וקרקעות ומונות גובין  
 מהמונות כדין לזה שיש לו מועות שאינו יכול לדחות המלוה  
 למטלטלין וקרקעות כמו שכתב הרי"ף ז' בפ' המוכר פירות  
 ויש לומר כי אין לאשה דין בשעבוד כתובתה על נכסי בעלה אע"פ  
 שהיא קודמת לזה המס שנתחייב בעלה על נכסי בעלה אע"פ  
 כ"ש בחייו ולא ניתנה כתובה ליגבות ממיים כדליתא בפ' האשה  
 שנפלו לה לפי שמאזתה שעה שנתחייב לפרוע המס נשתעבדו כל  
 נכסיו לכל מן שיתחייב בכל שנה ושנה ולא אמרי' במס של שנה  
 כד קדמה היא ודבר זה נלמוד מ"י שמתחייב עלמנו לזון בת אשתו  
 שהיא טורפת מנכסים מושעבדים עד סוף הזמן כדלית' בפ' הגושן  
 ובפ' הגזקין ולא אמרי' כדקדמם החוב למונות הזמן הוא לפי  
 שמאזתה שעה שקבל לזון כד נתיחייב בכל אותן מוונות עד סוף  
 הזמן ואע"ג שבירוש' מ'י שהיה נשוי שתי נשים דאמרי' התם  
 שהראשונה קודמת לשניה אמרו דדוקא לענין כתובה אבל לענין  
 מוונות שתיקן שנות ובתב הרב בעל העזר ז' למהיה משמע שאין  
 דין קדימה למונות היינו דקא בשתי נשים דכי היכי דחייב לזון  
 את זו חייב לזון את זו אבל במונות ובעל חוב במונות איכא  
 קדימה כדמוכח הוא דפ' הגושן ג' הרמ"ב ז' פ' י"ח מהלכות  
 אישות פי' טעם הירושל' כשכחות לזון מהמטלטלין לפי שאין  
 קדימה במטלטלין והרא"ב ז' השיג עליו מ' ארש' ג' בספר אבן  
 העזר

חלק שלישי תשובת שאלה קלה קלט קמ קמא קמב ל

עליה או ששניענה בבית דין ואם קרוביה חייבים שבועה אם ידעו דבר זה

תשובה

אלו היה טוען טענת ודאי ואומר אני ראיתי שגנבה קר וכך היא הודיה במקלט היתה חייבת שבועה מן התורה כדן כל מודה במקלט ואע"פ שיש מהגאוני' ז"ל מי שאו' שאין משיעין אשת איש לפי שאין מביישין אותה בבית דין כל זמן שבעלה קיים וזה מפני טענת אדם אחר אבל מפני טענת בעלה משיעין אותה וגם אין כל הגאונים מסכימין בזה לא אפילו מפני טענת אדם אחר שאינו בעלה משיעין אותה אם גז' ויכתבו עליה שטר מעשה ב"ד עד שיהיו לה נכסים בחלומות או בגירושין וכל זה הוא אם היה הגבול טוען ודאי אבל זה אינו טוען טענת ודאי שראה אותה שגנבה אלא שראו שיהא מודית במקלט טוען שכל מה שגנב ממונו היא גנבה אותה וכיוצא בזה הוא טענת שמה ובטענת שמה אפילו שבועת היסט מדרבנן ליכא כמו שכתב הרמב"ם ז"ל בפ' ד' מהל' טוען וטענון אלא שיכול להחרי' מרס סתם כינו לבינה מתקנת הגאונים ז"ל אם גנבה יותר ממה שהיא מודית ותתן לו מיה שהודית אם לא הוליא אותה לזכרונה כן כתב הרמב"ם ז"ל בפרק ד' מהל' גזילה ועל קרוביה אין חיוב של כלום שאפילו העידו עליה שגנבה יכולה להכחיש שהם פסולים להעיד לה בין לזכות בין לחובה :

שאלה קמא

עוד שאלת מי שגרש את אשתו ובהא לבנות

כתובתה מהו שתטול כליה שהכנים לו כדוגמיה ואם היא נוטלתן באיזה שומא נוטלתן של עכשו או של שעת שעבוד כתובה :

תשובה

לפי דין התלמוד הרשות ביד האשה ליטול את כליה משום שבה בית אביה ואם אינה רוצה אותן חייב הבעל לשלם כפי שומת זמן הגשוף ואם פיתחו פיתחו לו ואם הותירו הותירו לו אבל הראי"ף ז"ל כתב בפ' אלמנה לכהן גדול בשם הגאונים ז"ל שאם היו הבלאו' קיימין ועושין מעין מלאכתן הראשון' שנטלתן בדמיהן ששמו אותן בשעת הגשוף ואם פיתחה פיתחו לה והרמב"ם כתב כן בפרק כ"ב מה' אישות והוסיף עליו שאם נתקרוהין לו לבעל כלום וכתב שכך הוא המנהג בכל המקומות ואם בלו ואין עושין מעין מלאכתן הראשונה אין נוטלתן אלא כפי מה ששים עתה אם תרצה ליטול והרשות בידה בזה זה כתבו הם ז"ל ומ"מ אם יש מנהג בזה אין עושין אלא כפי המנהג ואם אין שם מנהג עושין על פי הדין ובכאן אנו כוהגין שאין מגבין לאשה אלא כ"מ זויס בכל כפולה ממסקל הזויס שהיו בעת השומא והכל תלוי במנהג ואם מגרשה שלא ברצונה חייב לתת לה תוספת לפי ההסכמה והתקנה ואם מגרשה ומאחזים מעיקר כתובה אין תוספת לפי דין ולפי ההסכמת התקנה ומאחזים מעיקר כתובה אין תוספת לפי דין שעליה כפי דין התלמוד כדאיתא בפ' נערה שנתפתת' וכן כתב הרמב"ם ז"ל בפ' י"ו מהלכות אישות שהתקנה לא דברה בזה כלום וכשאר על דינו יש לה ממונות עד שיגיע גט לידה ודבר זה פשוט הוא שאפילו במגורשת ואינה מגורשת הבעל חייב בממונותיה כדא"י בפ' שני דיני גזרות וכן כתב הרמב"ם ז"ל בפ' י"ח מהלכות אישות :

שאלה קמב

מליינה שאלת מי שיש לו אשה ובנים

במקום אחד וחולה לישא אשה אחרת במדינה אחרת אם יספיק לקבל שיגרש הראשונה שיש לו מומנה בנים וישאר עם השנייה או לא :

תשובה

איסור לישא במקום זה וישלח אשה ובנים במקום אחר אינו מפני קפדת האשה אלא מפני הבנים שתלד לו שאם יש לו אשה ואין לו בנים מותר לישא כמו שכתבו התוספות והוא הדין שמתיר לישא זקנה שפסקה מלהוליד וכן אם יש לו בנים ואין לו אשה בגון שמתה או שגרשה אסור לישא אשה שהטעם הוא כדי שלא ישא אחרת אחותו ועל זה נאמר ויגללה הארץ

העור ומבאן דן הרשב"א ז"ל ששני ישראלים הגושים לנכרי ברבית והאחד קודם לחברו שכמו שהיה קודם בקרן הוא קודם ברבית שנתרבה אחר שלוח מהאחרון והוא הדין לחוב המלך שמאותה שעה שנתחייב במס כתחייבו נכסיו בכל שנה ושנה עד יום מותו ואפילו קנה נכסים אחר שגשג האשה איכא למימר שהמלך קודם בשעבודו לכתובה דאע"פ דבפ' מי שמת מסקי' ללוה ולוה ואח"כ קנה וכתב לכל אחד מהם דאקנה דיחלוקו דעת הרמב"ם ז"ל הוא דיחלוקו משום ספק ולפי דעתו נפקא מינה שאם תפס אחד מהם לא מפיק' והמלך תפוס ועומד הוא שהרי הוא מוחזק בנכסים ואם אין לו נכסים ואינו שולח לה ממונות והיא ניוונת ממונשי ידה והותרה מה דן הרמב"ם ז"ל בפ' אלמנה כיוונת שאם לא נתן הבעל ממונות לאשה ועשתה ואלה אע"פ שהותרה אין לבעלה עליה כלום ואינה נדונה להתנות עמו בבית דין ולומר איני ניוונת ואיני עושה שהרי השכונה בידה וזו היא ששינוי אס' אינו נתון לה מיעה כסף לזכריה ממונשי ידה שלה עכ"ל וי"ו דדוקא העדפה שעל ידי הדחק בגון שהיתה משכמת ומערבת יותר מדאי אבל שלא על ידי הדחק דבעל הוא ובעל חוב נוטלו וכן כתוב בספר התקומות ובס' אבן העזר ואינו נראה שזה לא נאמר בתמא' בפ' מליאת האשה והביאו הראי"ף ז"ל בפ' אע"פ אלא בשנתן לה בעלה מיעה כסף לזכריה אבל כשאינו נתון לה מיעה כסף לזכריה שנתקו תחת מותר ממונשי ידה הכל הוא שלה וא"כ אין גובין המס ממונו כדברי רבינו הרמב"ם ז"ל וכתב שמועין ב"ר למה זכ"ה :

שאלה קלט

מוסתגנים: שאלת אמונה אחת הקדים משכנו אחת שהית'

לה על קרקע אחד והעידו בזה ג' עדים אלא שלא היו במעמד אחד זה אלא בפני זה א"כ הוליא שטר אחד חתום בשני עדים שהיא נתנה במתנת שכיב מרע אותה משכונה לאחד מקרוביה ואחד מהעדים העיד כי באתה שעה לא היתה בדעתה וגם עדי ההקדש העידו כי קודם יתג' זו היה ההקדש וקרוביה קבלו עליה לזונה כל זמן שלא יהיו לה נכסים ועתה נסתפק להם אם עדות העדים המעידים בהקדש היא קיימת מפני שלא היו במעמד אחד ואם עדות המתנה היא בטלה מפני עדות העד שהעיד שלא היתה בדעתה ואם תהיה ניוונת מהמשכונה או יזנו אותה אותן שקבלו עליהם לזונה אם יוכה ההקדש במשכונה והיא אין לה נכסים אחרים :

תשובה

מה שנסתפק לכם אם דנין ע"פ ג' עדים או לא לפי שלא היו במעמד אחד בשעת עדותן וכל אחד היה יחיד אין בכאן ספק כלל דהא מילתא פלוגתא היא דתנאי היא בפ' ב' ומסנהדרין דת"ק ס"ל אין עדותן מנטרפת עד שיראו שניה' כא' ר' יהושע בן קרחה אומר אפילו בזה חזרה והאפיקא דהלכתא כדא"י כר' יהושע בן קרחה ואפילו הודאה אחר הודאה כדאית' התם ובגדון שפליגים שהעדים העידו בהודאת ההקדש ושהיתה קודם שטר שעשתה לבעל הקדש זה אפילו היה השטר הוא נעשה כאלתו ההקדש ידו על העליונה וכ' שהשטר האחרון בטל הוא טון שאחד מהעדים העיד שלא היתה בדעתה דהא ק"ל כרב הונא בדיה דרב יהושע דאמר עד אחד אומר תנאי ועד אחד אומר אין תנאי דלמעיקר סהדותיהו קא אתי ובטל השטר כדאיתא בפ' ב' דכתובות ונתבררה שאלתכם שההקדש הוא קיים וכהו בזה גובה ולענין שאלתכם אם אותם שחייבו עצמם לפרנסה כל ימי חייה אם לא ישארו לה נכסים אם הם חייבים או פטורים ותחזור ותפרנס מן המשכונה יראה בזה שאין טענתם טענה כיון שחל ההקדש עליהם היא מוטלת שהרי לא נשאר לה נכסים ולא האריך בזה כי שמועת' שכבר מתה ולא נשארה טענה ביניהם אלא אם ההקדש זכה במשכונה או ירשיה ומקבלי מתנתה והאמת הוא שההקדש זכה ואין לאחד זכות במשכונה :

שאלה קמ

חכם: שאלת ראובן טען על אשתו שגנבה את כיסו או שפתחה את תיבתו והיא הודית במקלט מהו שיעיל מרס בבית הכנסת

בארץ ומה שאם יבא בן האשה האחת למקום בת האשה האחת ולא יבא אס היא אחותו ישאלה אס כן הכל תלוי בבנים ולא באשה על כן אין תקנה בגירוי האשה הראשונה וכל שכן בקבלה שקבל עליו לגרשה ואע"פ שבגמרא ב' החולץ ובראשון מוסר' יומא גראה שמתחל למי שמתו מפורסם וכן כתב הרמ"ב ז"ל אבל הר"ף ז"ל השמיט זה גרמ' ומדעתו שלא לכל בעלי השם התירו אלא כגון רב תלמידו של רבינו הקדוש חברו של שמואל וכיוצא בו ולקבל עליו לגרשה הראשונה ולפרוע לה כתובתה כמו שנהגו יש לו מקום כשאין לחוש שיטא אחת אחותו כשאין בנים לראשונה או זאת האחרונה אינה בת בנים:

### שאלה קמוג

עוד שאלת חלב שחלבו עכו"ס ואין ישראל וראהו הגאסר מתקן חכמים אס יש לו שום היתר כי ראית קלת עוברים על גדרם וקונים אותם בפרהסיא:

### תשובה

חלב שחלבו עכו"ס ואין ישראל ונדריהם כמו שכתבת אלא ספקא דאורייתא משום תערובת חלב טמא וכבר העירו לי כי אחר שחולבין הגמל ונשאר בעטין לחלומית גמנו חולבין בו בהמה טהורה ומתערב חלב טמא האסור מן התורה עם חלב טהור וגם יש לחוש שמה ערכו בידים הרבה וספקא דאורייתא הוא:

### שאלה קמר

תלמסאן : שאלת ראובן מת והגיש בן זבת קטנים והאלמנה אים חבץ עבור ג' או ד' חדשים נשאלו והתנה עליה בעלה שלא יקרב בניה ולא יכניסם לביתו ונשאלו היתומי' בבית זקנתם שהיא אס אים ותבעה זקנתם מהקהל ישאו' שישקו להם מזונות מנכסי אביהם ובראות הקהל כך בילדו בית דין זבית דין ביררו הפטרופוס לפקח על עסקי היתומים ובראות הפטרופוס שבשביל המזונות נכסי היתומים הלכים ומתמעטי' חשב מחשבה טובה לתועלת היתומים ורצה לזנוס משלו ובראות אס אים ובעלה שהוא זקנס כך לא רצו להוציא היתומים מאללם אלא שישקו להם מזונות מנכסי אביהם וישאלו היתומים אללם והאפטרופוס לא רצה לתת להם דבר אלא שיבואו אללו והוא יזון אותם משלו והלכו והזמינו הפטרופוס לערכאות של עכו"ס ונבחר עליו שיתן להם מזונות כדי לורכס ולא יוציאם מרשות' ולהיות האמת נעדרת אללו הארלות הם גובים מהאפטרופוס המזונות והנכסים נתמעטו בשביל כך ואס יארך הזנון ימך הקרק' והאפטרופוס אשתו היא אחות המת ורוצה לזנוס עם בניו כדי שידלו וישאלו להם נכסי קיימי' והם טוענים שאלו היה האפטרופוס' דר עומה בעיר אחת שהיא עיר הונן היו מניחים אותם אללו אבל הוא דר בתלמסאן והאפטרופוס ענה אותם שאם לא ירצו להניח לבוא אלל דודתם שהיא כאמס יזנו אותם משלהם ולא רצו אלא שיבוא בכל חדש אחדש מזונותיהם והם מתגברים על הפטרופוס בערכאותיהם של עכו"ס וסומכים על תשובת הרשב"א ז"ל שאומר שהבת תשאר עם אמה ועוד שיש לה זילות והאפטרופוס אומר שאין זה זילות שכבר התנה הבעל על האם שלא תכניס' בביתה :

### תשובה

תחלת כל דבר היה להם לבית דין לראות אס יהיו ניוונין כאלה הבן והבת או שיהיה הבת ניונית והבן ישאל על הפתחים שאם היו הנכסים מרובים וישפיקו לשניה' עד שהגדיל הבת ניונית עניה ואס היו מועטים ולא ישפיקו לשניה' עד שהגדיל הבת היה הדין נתן שהבת ניונית והבן ישאל על הפתחים ואס לא עשו כן גרמו הפסד אל הבת ואייבין צדי שמים או אפי' בדיני אדם אס עי' עכו"ס חייבו האפטרופוס לזון הבן שלא קדין אבל יש בדבר זה ענין אחר שאם האפטרופוס היה רוצה לזנוס מנכסיו וישאלו הנכסים אל היתומים ועל ידי עכו"ס זן אותם האפטרופוס ומנכסיהם הרי הפסידוס בידים וייבין לשלם להם כל מה שיקחו מהאפטרופוס במזונותיהם שאפי' לפרוע חובו של חברו שלא בפני חברו אומר בירושלמי שהיט מעיקרו על קרן הצבי

ואפי' יש בידו משקן ואפי' ב"ח דוחק ב"ש בזה שכיון שהיתומים הם להם מי שיוזנס שלא היה לו לזנוס ואפי' החולק בפרוע חובו של חברו שלא הגיה מעותיו על קרן הצבי אלא כמי שזן אשת חברו כשהלך למדינת הים מפני שהיה יכול לומר היתה מלמדת בראשיתה כדי שלא תקרא רעבתנית אבל בשאר חובות לא הגיה מעותיו על קרן הצבי כגדון הוס שכבר היה ליתומים מי שיוזן בידו הגיה מעותיו על קרן הצבי וכן זן אותם ומנכסיהם חייב לשלם להם ומה שטענו כמו שז' בשאלה שהיו זילות ליתומים שהיו ניוונין משל האפטרופוס חכמי' לא חששו לזילות היתומים בזה שהרי אחרת הבת ניונית והבנים ישאלו על הפתח' ועוד שזאת אחות אביה' היא וראויים לירוש' ואין להם זילות אס יהיו סונוכין על שלחנה ומה שטענו בזה שהדין נתן שהבת עם אמה כמו שאמר בגמרא ומה אומרת הבת עם אמה אינה טענ' שהרי אמה המלה זכות' ואס אמה אין לה זכות בזה וכיון שאין לה זכות בזה יש כחן אחות אביה' שראוי לזנוס בהם ואס אים רוצה לזנוס אלא מנכסיהם הדין נתן שישאלו עם אחות אביה' כדי שישאלו נכסיהם קיימין ו. א. שישאלו עם אים וינטרכו לבסוף לחזור על הפתח' וכיון שלא עשו כן וכו' עכו"ס זן אותם האפטרופוס מנכסיהם חייב זקנס לשלם כל מה שנטל במזונותיה' ומכאן ואילך ישאר הקרקע אליהם כפי דיני זילות לתלמסאן במקום דודת' ואע"פ דלמיר' התם מי שמת והגיש בן קרן יורשי האב אומרים יבי גדל אללו והאם אומרת יבי גדל אללי' אין מניחין אותה אלל מי שראוי לירשו מעשה היה ושחטוה ערב הסוס והפי' לא היה להם יורש אלא אחות אביהם אין לחוש כגדון קזה לט שלא חששו לזה אלא בצ' אחד אבל בפנים אין לחוש שאם ישחטו אחת ישאר האחר יורש ואין לחוש לשחיטת שגי' כאלה מופני אמת האמלם שלא תטול כל הנכסים ולא תהיה שם ירושה וכן כתבתי בתשובה בשם תשובת הרשב"א ז"ל שאם אין לחוש לרשימה שנימחין אותה אלא קרוביו ולא אלל אמו :

### שאלה קמה

הגין : שאלת לי ה' חייב לשמש קק"ן זבאים בשטר והלך בדמבר בסחורות וכפטר לבית עולמו והגיה סחורות וחובות על אחרי' ונוכלל החובות חוב על אחי יהודה ממאת' והוא וקודם מית לוי שלח יהודה אחיו על יד ראובן הגו' מהחוב חמש ז' וז' בין כך ובין כך מת ונשאלו החמשי' ז' וז' ב' ד ראובן השליח וז' שמעון לטרורף הג' וז' ב' מחובו ולא רצה ראובן לתת לו עד שקבל שמעון על עצמו לראובן אחריות כל תביעה שתאל על ראובן השליח ומחמת החמשי' ז' וז' ב' הנזכרים וכן עשה שמעון וקבל על עצמו פכחות ובחוקי' אחריות כל תביעה שתאל על ראובן מחמת הג' ז' וז' ב' הנזכר' ואחר ימים הלך ראובן השליח למק' שדר בו יהודה המשלח אחי לוי ונבע יהודה לראובן החמשי' ז' וז' ב' לשלם בידו לז' א' וז' ואמר לו אחר שמת אחי למה נתת המעות לאחד והזמיט לז' דייני המק' וחיובו ראובן להחזיר ליהודה החמשי' ז' וז' ב' ששק' ממונו שמעון וכתבו שטר לראובן מזה ובה ראובן והוא תוב' לשמעון הג' ז' וז' ב' מכח האחריות ושמעון טוען אני לא קבלתי עלי אחריות בזה אלא כל תביעה שתבא עליך ותחייב להחזיר החמשי' ז' וז' ב' על פי הדין האמתי ועתה אס אחת בית דין חייבין להחזיר בית דין טועים הם ואחריות בזה לא קבלתי עלי שלא ענה על דעתי שבית דין יחייבוך להחזיר ממון שלא כדן מהו שזאת הדין בזה :

### תשובה

שמעון בדין בטל מראובן מה שנטל ומסתמא לא קבל עליו אחריות אלא אס יבא לטרורף ממונו מי שיש לו בהם זכות יותר ממונו אבל שיתחייב באחריות גזלן או אונס שיוציאם ממונו שלא כדן בזה לא עלתה על דעתו לקבל עליו אחריות אלא אס התנה קן בפני' וא"כ ובה בניה שקבל ואס ראובן הייבואו שלא כדן כסתתפה שדכו ואין לו דין על שמעון וכבר כתב הרמ"ב ז"ל בחזקתו מצינו בפ"א בשם רבי' האיי גאון ז"ל בענין קבלת אחריות שהמקבל עליו אחריות כריך לפרש איזה אחריות הוא מקבל אס אחריו יכנס' אס אחריות דלתי ממחמתיה או אחריות דמלמלאו שחלוק בזה ב' מוכרה למתנה במקבל סתם או במפרש אחד מהם אס כלם בכלל או לא אבל אחריות אונס שלא כדן לא קבל אס לא פירש ובשטרק' שאלו

שאלה  
שכח  
שיבה  
חכם  
שגו  
ש  
חמי  
חל  
תי  
חל  
דבנות  
שחמרו  
וכן מה  
כהה אל  
הבן או  
זה הוה  
ואם הוה  
יורשי ירי  
שהורבו  
קיים וה  
לכסו או  
ישול הוא  
וזקקה לו  
אל  
ש  
ולאחד  
מבלוק  
ממונו  
להפטר  
ובדיני  
בשוקים  
אס אלל  
יוסף הגו'  
בדביע ז'  
בין רב ל'  
ומתו וק'  
בקי' מי  
שכתבו ז'  
אס השטו  
מהם וז'  
תי

אלהו אמרי דמאן דמוקבל עליה אונסא ואיתמיס אי אונסא דלא  
 שכיח הוא לא מחייב וזה אונסא דלא שכיח הוא שלא עלתה על דעת  
 שיבא דין ויחייב להוציא בטעות בדבר שאין התיקנות טועין בו  
 והם הדין לא טעה אלא שהשליח לא ידע לטעון בפניו כי בדין נטל  
 שזעון וזה שנטל איך השליח מועיל בעצמו ואיזה דאפסיד אנפשי ואין  
 לו דין על שמעון :

# שאלה קמו

עוד שם שאלת ראובן  
 מה בלא בניס והכי  
 נכסיו ויש לו חובני  
 הח מירש הנכסים האחד יורש את הכל  
 חלק אחד כמו האחד כל אחד מבני האחד יורש כמו האחד :

# תשובה

דבר פשוט הוא שכן האחד יורש חלק  
 אביו כאלו הוא קיים אם הוא אחד  
 ואם הם יותר מאחד לא יטול אלא חלק  
 אחד כאלו הוא אביהם קיים ורואה לזה מה שאמרו בפ' שטחין  
 דבנות כלפחד ירשו בנכסי חפר חלק ללפחד אביהם עם אחיו וקומה  
 שאמרו בפ' החולין בענין ספק ובני יבם האביס לירש בנכסי סבא  
 וכן מה שאמרו דבת ובה הבן בת הבן קודמת לבת לפי שיה  
 כחה אלא אין נראה מזה שבת הבן קודמת לבת לפי שיה  
 הבן או בני הבן בין בנכסי האב ובין בנכסי האם הכל הוא שזה וענין  
 זה הוא כי מי שמת וזרע אין לו נחלה היא משמשת והולכת עד אביו  
 ואם הוא מת וזרע יריבו הם נחלין אם הם קיימין ואם מת ה' מהם  
 יורש יריבו ונחלין חלקו בלבד אפי' שיה רבים ובנות כלפחד יב' אפי'  
 שהיורכות לא לקחו עם אחי אביהן אלא מה שהיה אביהן יטול לו ה'  
 היום והיורש אחיו מכח אביו הוא יורש וזרעו שיה כאלו יורש  
 לבני אביו ואם הם שני אחים ומת אחד מהם ויש לו שני בניס  
 יטול האחד חצי ובני האחד חצי ולא נתפטר בשאלה אם הגיח אשה  
 וזקקה ליבם שאם הגיח אשה וזקקה האחד היבם הוא יורש את הכל  
 אם יבם :

יש נחלין על כתובת בנין דכרין תנאי ז' ד' שאני ובפ' דב' מ'  
 שאמרו מה שאירש מאבא וכו' לך או מה שתעלה מזודתי ומכור לך  
 שאינו יכול לחזור בו כבר אמרו כי שם שתקנת חכמים איתה במה  
 שאירש מאבא משו' כבוד אביו כגון שהי' אביו גוסס ומוכר לחבריו  
 כמו שזכר בירושלמי ובמה שתעלה מזודתי אוקומה בצייד עני  
 ומשום כדי חייו וכבר נחלקו הראשונים ז"ל אם יכול למכור יותר  
 מבדי חייו או כדי חייו דוקא אבל במקומות אחרים אין אדם מוקנה  
 דבר שלא בא לעולם ואפילו דבר שהוא בעולם אם אינו ברשותו  
 עתה אינו יכול להקנות ומטעם זה כתב הרמב"ם ז"ל אפי' דק"ל  
 בשנים ששדכו שאם אמר כמה היתה נותן לבכך שהם דברים הנקני'  
 באמירה דדוקא אם אותן הדברים הם בעולם אבל אם אינו בעולם  
 יכולין לחזור בהם וכן באומנין שנשתפסו במה שירחמו כתב הרב  
 ז"ל שאין כאן שותפו' כלל לפי שאין אדם מוקנה דבר שלא בא לעול'  
 אפי' שבו חלקו עליו ואמרו שהשופות קיימת ביניהם והם  
 ירווחו כל אחד וזה בחלקו כבר נכתב טעם בזה לפי שכל אחד נעשה  
 פועל לחבירו והרי הוא כמו ששכרו ללקט מניאיות שזכה המשכיר  
 ממה שלקט אבל הדברים פשוטים שאין אדם מוקנה דבר שלב'ל  
 ונתדררה ספקתם בזה ומה שכתב בשטר שכל מה שהגיח יהיה  
 לבן אחיו ואפילו ומעות בחליפין אפילו היו בעין באותה שעה לא קנה אותם  
 לבן אחיו ואפילו נקנה בחליפין אפילו בש"מ כדאיתא בפרק מי שמת  
 ובש"מ דאמר נכסי לפלו' דאמרו פ' מי שמת דזוין איקרו נכסי דוקא  
 במתנת ש"מ שאינה לריבה קנין אבל במתנה הנעשית בקנין אין  
 המטבע נקנה וה' שלא קנה שטרי מוכות אם לא היתה שם  
 כתיבה ומסירה והספק השני אם יכול ה' יהיה לחזור בו דבר ברור  
 הוא שאם נתקיימו המתנות לשעתן מותרות יוס ולאחר מיתה בק"ג  
 שאין ה' יהיה לחזור בו שאין לא קנין כלום אפי' בש"מ וכדאמרי'  
 בפרק מי שמת ילמדנו רבינו ש"מ שכתב וזכה וקנו מירו מהו'  
 אמר להו' אין לאחר קנין כלום ומוכיח התם דלא מצי הדר ביה  
 בין לעצמו בין לאחרו וכ"ש בברייתא שנתן מהיוס ולאחר מיתה וקנו  
 מירו שאינו יכול לחזור בו כלל :

# אבל

אם המתנות הם קיימות ונתחלתן אם לא אם היו שני  
 שטרות כל א' הקנה לבן אחיו נכסיו מהיוס ולאחר  
 מיתה כל א' היה זוכה במתנתו מכח שטרות אים ימות בן אחיו וישאר  
 הוא אחריו אבל אלו המתנות יאלו בשטר אחד ואי אפשר שיתקיימו  
 שתי המתנות אלא לאותו שישאר קיים אחר בן אחיו וכיון שהשטר  
 אי אפשר להקיים בשניהם י"ל שהוא בטל מטעם ו' כדאמרי' פ' שני  
 דקדושין ובפ' גערה האמורסה ובפ' מי שהוציא זבול כל שאינו בזה  
 אחר זה אפי' בבת אחת אינו ובאומר הרי זו תמורת עולה תמורת  
 שלמים היינו מבטלים דבריו ולא חייב עולה קדושה כלל משום  
 דאי היפטר להיות עולה ושלמים וכיון דאי אפשר להיות שלמים  
 היה הדין שלא תחול קדושה כלל עליה אלא משום טעמה דאפשר  
 דתמכר ויהי תני דמיה עולה ותני דמיה שלמים אבל בלאו הכי  
 הוא אמרי' דכל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו ומשום  
 הכי שטעו שהמקדש אשה ובה כחאת אינס לריכות בט דכיון  
 שאינן בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינן ובגדון הזה כיון שאי אפשר  
 השטר הזה להתקיים בזה אחר זה שכוין שמת האחד אי אפשר לו  
 לכות במה שזכה לו בן אחיו אף הגאון קיים לא זכה כלל והיו זה  
 כמו שמקנה לגולדים ולעובר דכיון דעובר לא קנה אף הגולד לא  
 קנה דהוי ליה קנה את וממור דלא קנה דאפי' דק"ל דקנה את  
 וממור קנה מתנה התם שאני שהמקנה כבר נחכוון להקנות לזה  
 מתנה וכן במקדשה' נשים והיו בהם שתי אחיות דאמרינן דאחיות  
 אינן מקודשות הא נכרות מקודשות דאוקיימנא דאמר הראשו' מכס  
 להתקדש וכן פסק הרמב"ם ז"ל כבר הם נכרות הראויות להתקדש  
 אבל בגדון הזה שלא ידעו מי ימות תחלה איבא למימר שכל  
 אחד היה נחכוון לקנות שישאר הוא קיים ולא נחכוון להקנות  
 שימות הוא וכיון דאיבא למימר הכי לא מפקינן מוציא מספיקא  
 ונתבטלו המתנות ואלו מת אחד מהן היה אפשר לומר שזכה  
 הנשאר מטעם ברירה דאמרי' אברר הדבר שזה זכה מתחלה  
 במתנה אבל אם עדיין שניהם קיימין ליבא ברירה כלל ואם חזר בו  
 אחד מהם חזרתו חזרה ועוד דהא ק"ל דברורית' לא אמרינן יש  
 ברירה ואפילו היה הדבר ספק אי אמרינן דברורית' יש ברירה  
 הוי ליה ספיק דאוריית' ובאסורא לחומרא ובמונא קולא לנחבוע  
 וחומרא לתובע כמנדומה שכל זה חזרנו עליו בגדון זה לפי שכלל  
 אחד

# אלהמא אל הקהל אשר לשם ה'

# שאלה קמו

שאלת שני בני אחים  
 שכתבו כל נכסיהם זה  
 לזה בחייהם מהיוס  
 ולאחר מיתה וזה נוסח השטר אנו עדי' ח' מ' באלו לפנינו סלימאן בן  
 מלכו למדלוי ויהי בן בו סעיר ואמרנו לנו הוו עלינו עדים וקנו  
 ממנו בקנין גמור מעשיו שאנחנו בני אחים שכל מי שיוגע ממנו  
 להפטר באשר הוא סוף כל האדם שכל מה שיעני מקרקעו וממנו'  
 ובגדים דבר קטון או דבר גדול הוא לחבירו ומתנה גמור מפורסמ'  
 בשווקים וברחובות והעידו עלינו פסוליאן הגזר הוציאו אחיותו  
 אם אלבז' ו' ואזינא ברביע וזבוב כל אחת הפסקת ירושה וכן  
 וסך הגזר הוציאו אחותו שמסא' ובני אקוהו עזיזא ויעקב וזהו הרע'  
 ברביע וזבוב כל אחת הפסקת ירושת וכל מה שהיניס כל אחד ממנו  
 בין לו למעט הוא לחבירו מעכשו מתנה גמורה מעכשו ולהל'  
 מותו וקנינו מבני האחים הגזר על כל מאי דכתוב ומפרש לעיל  
 בקי' ג' כתיבין חכמים כדת וכהלכה והיה זה כך וכך וכו' ואחר  
 שכתבו זה לזה נחם הא' מהם וזמר בו ורניחם לעמוד על דעתי  
 אם השטר קיים ואם הנשאר שבו קיים ואם כל מה שקנה כל אחד  
 מהם ומה שיקנה עד יום מותו הוא בכלל המתנה או הוא לירשים :

# תשובה

הדבר נראה ברור אלכס שהמהגו'  
 הם קיימות ולא נסתפקתם אלא  
 אם המתנה קיימת היא במה שלא  
 היה להם באותה שעה וקנוהו לאחר מותו וכן אם ה' מהם יכול  
 לחזור בו והדבר ברור הוא שאם המתנות קיימות אינו אלא בדבר  
 שהיה בעולם אבל במה שלא היה בעולם וקנוהו לאחר מותו אינו  
 בכלל דק"ל אין אדם מוקנה דבר שלא בא לעולם אפילו בדבר  
 שהוא בעולם ועושה פירות אין אדם יכול להקנות הפירות 'המקב'  
 פירות דקל קודם שצאו לעולם לחבירו יכול לחזור בו כמו שזכר  
 שהרבה מוקומות מזה הלמוד ובכתובת בנין דכרין שאלם מוקנה דבר  
 שלא בא לעולם ולמי שאינו בעולם ש' ש' התם דתנאי ב' ד' הוא  
 ז' ד' ויכול להפקיע ממנו דק"ל הסקר ב' ד' הסקר וכן אמרו בפרק

אחד נעשה שטר מיוחד

ומה שכתוב בשטר שכל ה' מהם הוא מניח לירושלמי רביע והוב מפני הפסקת ירושה לא היה נריך לזה אפי' בש"מ לקיים המתנות שכן שנינו הכות' כל נכסיו לאחרים והגיה את בניו מה שעשה עשו אלא שאין רוח חכמים נוהג הימנו ואם מפני שאמרו אין רוח חכמה וגם אמרו לא תהיו באעבורי אחסנתא מפני הנחה מועטת כזה לא תהא רוח חכמה ועוד לשון הפסקת ירושה הגז' בשטר אין לו שורש בשום מקו' ובגמרא פ' יש נוחלין אמרו ירושה אין לה הפסק אס היה ראוי לירשו אותה שהגיה לו כל הנכסים לא היה נריך לכך אפי' שהעביר נחלה מאחרים ובעומס שטרות לראשונים ז"ל יש שורד' זווי וכתב גאון ז"ל דמשום כדי שפחה רוח חכמים נוהג הימנו כמו שכתוב בספר עטור סופרים דמתנת ש"מ וזה הלשון יותר מתוקן מלשון הפסיק ירושה:

אין כאן שטר המתנה כלל לא למפרע ולא להבא אלא כעין שהא קונם עצמו ליתן לו דינר והב מפני שלא פרעו בזמנו ואין רבית וכן כתב הרב ר' יהוסף הלוי ז"ל אכן מיהאש בפ' גט פשוט דהרשב"א ז"ל חזק זה בראייה מפ' איהו נשך ואילו היה זה הרשב"א היו הסופר והעדים פסולים לעדות שכתבו ותממו שטר שיש בו רבית ועברו על לאו לא תשיעון עליו נשך והלוקח הזה שהקנה קרקע זה עבר על קבלתו אף בפירעון ראשון כ"ש בפירעון שני לא ענה לפסדו ממה שקבל עליו:

### שאלה קו

בגמ' א"י שאלת ארבעה הודיענו אורח מישא בענין אשה אחת בשמה

### שאלה קמח

חביות סחומות ופסס א' בו למוקין דרוכים להוציא מהן יין וגבבו א' מהחביות והב' פתחוהו והניחוהו מה לעשות לחבית ולפסס:

במיוקא בימי קדם בסוד אלוה עלי אהלי הקהל ההוא וכתובתה פי הסכמותיהם ותקנותיהם ומתה האשה וכן אין לה זולתי בן הבית ובעלה וי' והסכמת הקהל היתה כי זרעה יירש כתובתה ונדונייתה והרשות בידה לננות ולתת כתובתה ונדונייתה למי שתלנה ותחסנה והאשה הנזכר' נצחת נפשה כי מתה כמותה כי הכל יהיה תחת רגלי עיני בעלה אם במשמעות הלשון הזה שום ממש שיהיה זו אבית לבצע לומר שזה הוא ללשון מתנה לו אף אם יהיה במשמעות הלשון הזה מתנה אם מתנת' מתנה כיון שלא אמרה מעבשיו והיו לה מתנה לאחר מיתה או לא הודיענו מוריגו הדין ברור:

### תשובה

אוסר אלא בשתייה כמו שכתבו הגאונים ז"ל לפי שהיו נלמס להם ומואסין אותו ואיך ינסכוהו וכיון שאינו אסור בהנאה אס' יש לחוש שמה גבבים ישראל הן אפי' שרוב גבבי העיר עכו"ם הוה ליה ספק ספיקה ספק עאל עכו"ם ספק לא עאל ואח' עאל ספק נגע ספק לא נגע דשמה פתחו אותה והריחו בו ולא נגעו בו והניחוהו או מפני הפחד וכיון דאיכא ספק ספיקה איכא למשרי אפי' בעכו"ם עובדי ע"ז כדאמר' בפ' בתרא דע"ז וכ"ש בישמעאלים דאיכא למימר דאפילו בחד סבי' שרי בגון אפילו ודאי עאל' אי ספק נגע ספק לא נגע שהרי מיהדים אלא יין בגר תושב מ"מ אס' ברור לכס הדבר שאין לחוש בזה לישראלים ודאי ישמעאלים פתחו החבית יונקר לעכו"ם והכלי נריך הכשר והפסס הוא מותר כיון שלא נעשה בו מעשה כלל' אין לחוש לו כלום שאפי' שנגעו בו עכו"ם ע"ז יש להתייר מדגרסי' בגמרא פ' בתרא דע"ז עם הארץ שהושיט ידו לגת ונגע בהשכולות אשכול וכל סביבותיו סומאים וכל הגת טהורה ואפילו יש משקה מהלך בגת' וה"ה לענין יין נסך כמו שכתבו בשם רבינו שמואל ז"ל שאם נגע עכו"ם באשכול אשכול אסור' וכל הגת כלה מותרת ואפילו נתערב אותה אשכול עם הכל הוא בטל ואף על פי שיון נסך אסור במיט' בכל שהו כיון שיש זגין ומרגנין שאין מינו איכא למימר סלק את מינו כמו שאינו ושארנו מינו רבה עליו ומבטלו' כדאמר' בענין שני כוסות א' של חולין וא' של תרומה פ' בתרא דע"ז וזה אפילו בין נסך של עכו"ם כ"ש במגע אלי' הישמעאלים על כן הפסס כולו מותר בלי ספק:

### תשובה

מתנת ש"מ שאין בה מעבשו קיימת היא וזכה מקבל המתנה במת' אס' מת מתוך חלו והמקבל מתנה דמי כירש שלא זכה בנכסים אלא לאחר מיתה ומש"ה מוסיף ומוקבל מחלה לפרוע מלוה אפילו על פה כמו שמוציאין מן הירוש' ובגמ' זה כתב הרמב"ן ז"ל בחדושו בפרק יש נוחלין ושמייעין מי' לדברי רבינו הגדול ז"ל דמלוה על פה בובה ממקבל מתנת ש"מ והרי היא כירושא וכן כתב תלמידו הרב רבי יהוסף הלוי ז"ל ע"ל ואפי' מוקד האשה והבנות מוסיף ומקבלי מתנת ש"מ מירע אפי' דקי"ל בפ' הגיזין דאין מוסיף למוון האשה והבנות מנכסי' משועבדין וא"כ חביו מוזכות לינו אלא בשעת מיתה קדמו למקבלי מתנת ש"מ ומש' דמתנת ש"מ איך יקובה לא לאחר גמר מיתה ומזון האשה והבנות עם גמר מית' והרי קדמו למקבלי מתנות והע"כ בזה דמת' לא תלוי בה שויה רבנן וכמו שמוון האשה והבנות קודמין לירוש' וה"ה למקבלי המתנות ע"ק' ש"ה קדמו לירושא דאורייתא כ"ש שיקדמו לירושא דרבנן דמתנת ש"מ איכה אלא תקנה דרבנן כדי שלא תטרף דעתו עליו כדאיתא בפרק מי שמת וכן כתב הרב רבי יהוסף הלוי ז"ל ותלמידו הרמב"ם ז"ל בפ' שמיני ונהלכות זבייה ומתנה ואילו נכתב במתנת ש"מ מעבשו ולא כתב לאחר מיתה ולא נכתב בשטר אף היתה בטלה שהיא מתנת בריא וביובתנת בריא בענין קנין ואין נודק בהא דבר בזה כי אינו מעניין השאלה אבל בזה שאם עיקר השאלה בזה שצותה האשה ואמרה שהרשות שיש לה בכתובתה לפי תקנת הקהל שיהיה לפי ראות עיני בעלה דודאי שבוה הדבור לא אבד הירוש' וזכותו לפי התקנה שאפי' כתבה לו הרשעה בדת והכלל' כיון שמתה בטלה הרשעה וכתב הרמב"ן ז"ל בחדושו בפרק הספינה כהאי דרב פפא דהוה מסיק תריסר אלפי זוזי בי חוזאי וזה לשונו ואי הרשעה הות עדיין יש לחוש שמה ימות ובטלה הרשעה דקי"ל שליחא שויה ואין שליח לאחר מיתה וכך מורה רבינו הגדול ז"ל ע"כ לשון רבינו הרמב"ן ז"ל אבל מנא אהר אין בדבריה כלום לא בד' זבי' הירוש' לפי התקנה דודאי דין התקנות הוא כדן תנאי ב"ד ומש"ה אין קיימות להפקיע ירושת הבעל אפי' שהותנה עם אשתו שלא יירשנה אינו מועיל תנאי זה אפי' התג' עמה בעודה ארום כדמוכח בפרק הכותב ובפרק חזקת וכן כתבו המפרשים ז"ל אפי' תקנות הגבור הם קיימות בכך כתנאי ב"ד וכמו שאמרו בפרק יש נוחלין בענין כתובות בנין דכרין שהיא מוקנה למי שאינו בעולם שאמרו שם תנאי ב"ד שאני' וה"ה והוא הטעם לתקנת לגבור ובפ' המקבל קי"ל בייאן דדריש לשון הדיוט בתנאי ב"ד כמו שכתב הרמב"ן ז"ל שם בחדושו בשם ר"ח וכן כתב הרשב"א ז"ל שדין תקנת לגבור כדן תנאי ב"ד וכיון שאין קיום לתקנת לגבור אלא משום דהוי כתנאי ב"ד אין לייפות כוחה יותר מתנאי ב"ד ובתנאי ב"ד אס' אנו דמיס לשון תנאי דוקא ולא מוסיפין עליה כלל וה"ה ש"ה ש"ה לטולחן בלשון תקנת לגבור אלא צ"ה שכתוב בו ולא להוסיף עלה וכו' וכו' שכלשון

ובענין עכברים האמלאים בין כבר אמרו בגמרא פ' בתרא דע"ז דעכברא בשברא השבויי נשבח ואוסר בששים אבל רבותינו הארפתים ז"ל הורו דדוקא בשכרה וחלה אבל בין ושמן ושאר משקין פוגם הוא וכן כתב הרמב"ם ז"ל על כן היין הוא מותר למי שדעתו יפה והבלים אינם לריכים הבשר ואם הוא שטר תאנים לריך שיהיה עשים בשכר לבעל העכברים:

### שאלה קמט

עוד שאלת מי שלקח קרקע ולפרוע הסך בשני זמנים ואם יעבור כל אחד מהזמנים קבל עליו חרס ויתן לו דינר זהב בשכירו שנה ועברו כל הזמנים ולא פרע אס מותר לטול ממנו הדינר הגז' או אס יש בו מוסר רבית:

עוד שאלת מי שלקח קרקע ולפרוע הסך בשני זמנים ואם יעבור כל אחד מהזמנים קבל עליו חרס ויתן לו דינר זהב בשכירו שנה ועברו כל הזמנים ולא פרע אס מותר לטול ממנו הדינר הגז' או אס יש בו מוסר רבית:

### תשובה

אין כאן רבית של תורה דכלל' דרביתא כל אגר נטר לי אסור וזה אס' התנה עמו מתחלה שיתן לו דינר זהב בכל שנה אף אס יפרעו בסוף זמנו היא רבית קצובה שהיא בשכר המתנת מעותיו נתן לו הדינר' אבל התנאי לא היה אלא אס לא יפרעו בסוף זמנו ואם יפרעו לא היה חייב לו כלום' ה"ה

אין כאן רבית של תורה דכלל' דרביתא כל אגר נטר לי אסור וזה אס' התנה עמו מתחלה שיתן לו דינר זהב בכל שנה אף אס יפרעו בסוף זמנו היא רבית קצובה שהיא בשכר המתנת מעותיו נתן לו הדינר' אבל התנאי לא היה אלא אס לא יפרעו בסוף זמנו ואם יפרעו לא היה חייב לו כלום' ה"ה



חלק שלישי  
שאלה קנב

תשנב

שאלה קנב קנר קנה קנו

עוד שאלת תלמד  
תינוקות אס הוא  
חיוב לפרוע מהם  
המלך ושאר עולי המלכות המוטל על הגבור או הוא פטור בדיון  
תלמוד תוס:

שאלה קנה

האומיות כלם רחבות מחד עד שהעירם משפצתם בקרייתם  
כל כך הם רחבות אס הוא כשר וכן ספר תורה שיש בו דפין וזה  
קרה ואחת ארובה מומנה בשתי טפוח או בשטה אחת אס הוא  
פסול ומפני שהדף שהוא קרן מחברו אומה מתקוש הפ' וזו יראה שיש  
רווח שבין פרשה לפרשה אומינעי הגעה היתה יתלה בתוכן  
לדף ע"ב:

תשובה

הרמב"ם ז"ל שלא הזכיר זה בכלל הדברי הפוסלין ס"ט ב"פ  
מהל' ס"ט ופלין הדפין אשר קתם ארוך מקלת אס הקצרי  
הרבה לחד וזה הכריז' הם הרבה לחד ז' אומי כפסל בחד  
היה ספר מחובר ומפני חלזי ספרים וכובר הוא כיבר שזין זה פרשה  
זכין אס אין הארוך כי אס דף אחד בזמלע הרבה קצר והוא כותב  
בשרטוט נס זה הוא כשר אבל אס דף א' קצר בין דפין ארוכים  
יש לחוש לפסול שזה גראה כמו הפסק פרשה בלתי שאלם בלתי שאל  
שום שרטוט אפשר להכשירו שבהפסק הפרשות יש שרטוט וזה  
כיון שאין שם שרטוט כיבר שאין זו פרשה וכדיעבד יש להכשירו אס  
אי חיפער לתקן ולא לפסלו לאחד ספר תורה:

שאלה קנו

והראו: שאלת קנה  
ברחו עשרה בני אדם  
לעשות המצות וקרייתם  
ס"ח בכללם שדרכם למפרס יום שמחת התורה וצמחו להם בבתים  
שכה א' ועמדו כך כמו חצי שנה ואח"כ אמרו להם תתנו לנו שני  
המנות שעשיתם או כלו לכלם ממה שאתם עושי' אס יפלין להקרי' את  
תוך שנתם ואס יש עליה' שום תביעת מומן בשכירתו:

תשובה

כיון שאלו העשרה שביררו הקבל  
נדכה דוחם אות' לקיי' קמלות שם  
אחת והגנו לעשות מה שקבע  
עליהם ברצון הקהלה שנה ולא נתגלו עליהם ממה שהיו חשבונין  
אותם מלקיימ' א"כ הרי מקומו א' שלהם כל שנתו ודומה למי שאמר  
ומשמרתו לעבוד עבודה שאין א' מחאר המשמרות הקפין לסלק  
ומשמרתו כל אומה השבוע שקד התנו בזיה' ותגלס קיי' בזמניה  
בעלמא דאומיה לגבוה כמסיר' לה ליוט ובחלוקת אחין כיון שחברתו  
בחלוקה ופלה גורל לא' מהם קנו כולם אפי' בקרקעות וכן בשכירות  
פועלי' א"כ קנין ואין ראשון לחזור בהם אס התחילו במלאכה וזכין  
שארן הראשון לסלקן המסלקן מתבטלן ממצותן שזכו כמו ששחם והוא  
עצמו חיוב לכסות ובלא חרד וכסה שלא עשה יפה ולפי מה שזכר  
בגמרא בזה חיוב לתת לו מן הדין עשרה זקוב' שזר מצוה אפי' על  
היתא המצוה בלא ברכה כגון שור העומד להריגה ואילן העומד  
לקרינה וה"ה למי שאוחז ס"ת א"ע שאין בה ברכה מתבטלו ממצותו  
יש לקנסו עשרה זקוב' ובירושלמי מוכיח בן שאחוז ביומא ב"פ בל  
לו כל חתה אית' לאומר הלך אחד תורה וכו' את אומר מוליכין התורה  
אלו אלא ע"י בני אדם גדולי' התורה ומעלה בהם ואס הוא מצוה  
שיש בה יתר ומכרה אמת חיוב לתת לו עשרה זקוב' על כל ברכה  
וזכר' זה נזכר בפ' שהחול ב"פ כיסוי הדם וא"כ המבטל מלקחת  
סתורה מיי שהיה משמרתו חיוב לתת לו מן הדין עשרה זקוב' על כל  
פעם כמו שחיוב לתת ארבעי' על ארבעי' ברכות של ברכת השמן  
וה"ה לשאר מצות כמו שכתב הרמב"ם ז"ל ב"פ ז' מהל' חובל ואפי' על  
הרי"ף ז"ל ללמוד מומן שאם תפס לא משקין מינה כי כן הוא לל  
דיי קמסות כדליתא ב"פ ס' ע"ג ע"ג בעל דין וזמנו וכו' שור שנת  
ארבעה וחמשה אומר' כגון שקדם בעל דין ופסד וכו' שאלה ביידי  
שלא היו ראשון למונעס מן המצות כל שנתם שחיתיה משמרתו  
וסילקו בלא טעם חיובין להם על כל פעם עשרים זקוב' לא שאין  
דליו דין זה דייני' ח'ל ואס תפס לא משקין מניה ומי שהוא מיי שנה  
קיי' עשה אפי' קבלו עליהם המצות בסקר הרי הוא תפוס ועומד  
בשלו

תשובה

הגבור חיובים להשיב מלמדי  
תינוקות בזניהם מתקנת יהושע בן  
גמלא כמו שנו' בפ' לא יחסור וכל  
עיר שאין בה מ' מחרבין אותה כמו שהזכר בפ' כל כתבי וכו'ן  
שחוסה זו ונוטלת על הגבור להשיב מ' כמו שהיא חובה עליהם  
להעמיד ש"ץ להוציא הרבי' ודי מובתן לכל דבר שבקדוש א"כ מאותו  
דין שהחון פטור א"ע פטורין ת"ח לא היה פטור אס לא היה ש"ץ  
מאותו דין עצמו המלמד פטור ואין חיוב עליו בזה א"כ יש מלמד  
תינוקות אחר ואין בעיר כ"ה תינוקות שיכולין בני העיר לומר לו  
די לנו במלמד אחד אבל אס אין שם אלא מלמד אחד או היו התינוק'  
ויותר מכה וטריבין להשיב מלמד אחר מן הדין או ריש דוכבא לשייע  
המלמד אותו דוכבא או המלמד פטורין שהרי אמרו בפ' לא יחסור  
דלוי אבא ארבעין מוחבין ריש דוכבא ומסייעא לי' ממתא וכו'ן דריש  
דוכבא ומסייעין לי' ממתא ב"ש שהוא פטור ומחויב המלכות המוטל'  
על הגבור ואי ריש דוכבא פטור כ"ש המלמד עצמו שהוא העיקר  
ובאמת לא נזכר בגמ' אלא לעגין שכירות שאם שכרו הגבור מלמד  
ותנוקות סתם אין יבולין לחיובו ללמד יותר מכה כמו שזכרנו פועל  
למלאך קלה שחייב יכול לתת לו מלאכה בבדה ואס סם יותר מכה  
גד מ' אומי יבול לומר להם שכרו מלמד אחד אלא יושיבו ריש דוכבא  
לסייעו ואס יפרעו שפרו מ' מ' וכו'ל ללמוד מכלן שכין שהוא פועל  
על הסם שאין מוטל עליו עול המלכות כמו שפסל המנהג שאין מוטל  
עול המלכות על הש"ץ וא"ע שבגמרא לא נזכר פטור אלא לת"ח  
אין מוסס האזה לחיוב מלמ' שהם לא הזכירו להזכיר אלא ת"ח  
שהוא פטור מן הדין אף אס אין הגבור נריב' לו עגון שיש הרבה  
ת"ח באותו מקום שכולם פטורי' אפי' יש להם מומן הרבה אבל מ' ת'  
שהגבור נריב' לו ואס אומי בעיר חיוב' לטרוח ולהביאו אללם אך  
יתחייב ביום שהוא מוטל עליה' והלא ש"ך בלי ספק פטור הוא שאס  
לא היה פסק ביד הגבור להשיב בזניה' חכם וש"ץ היה קודם ש"ץ  
לחכם כמו שכתב הראש' ז"ל בתשוב' לפי שתפלת הגבור דבר קשה  
הוא להתבטל ואס ש"ך הוא פטור מזה הטעם כ"ש מ' שהרי אמרו  
בפ' כל כתבי כל עיר שאין בה מלמד תינו' מחרבין אותה ומפני  
שלא נזכר בגמרא בפירוש לא נחייבם והרי הרמב"ם ז"ל לא הזכיר  
דריש דוכבא ומסייעין לה ממתא לפי שהוא דבר פשוט כיון  
שחיובין להשיבו ובדברים הפשוטים אס לא נזכרו ילמד סתום מן  
המפורס:

שאלה קנר

תנעם: שאלת מי שלקח  
מהגבור עור יין  
ואח"כ נזכר ויחיד'  
יין ואינם חוצים לפרוע העור כי פוענים חומץ היה ואין זה בכלל  
המכר:

תשובה

דע כי בפ' היוזר פירחת נחלקו בזה  
ר' יוחנן ור' יהושע בן לוי דריחה חלה  
וטעמיה חמרה חי קוי חלה אחתה  
והרי אף ז"ל פסק פ' ערבי פסחים בר' יוחנן דאמר' דהוי סמרא  
ואנ' דרי' כל פליע עליה וק"ל כרי' כל לגבי ר' משום דרביה הוא  
בדמוכב' בני העיר וב' בתרא דקדושין הבא ק"ל כרי' משום  
דרכא זקובי פליגי בהא מילתא בפ' בתרא דע"ז וקיס ליה רבא כר'  
וק"ל כרבא לגבי אביי ומ"מ זהו לענין קדוש אבל לענין יין כסך ה'  
מחמיר ר"מ ז"ל שלא לשתותו עס העב' אס עד אחר שני' עשר חדש  
וכן הרמב"ן ז"ל משום פלגא ואס היה חוסם ע"ג קרקע היה מתיר  
הרמב"ם ז"ל אפי' תוך שני' עשר חדש ולענין השאלה הזה צמי שמכר  
לחבירו מרחק של יין שאס הוא יין המזכר כמותו אינו יכול לטעון  
לא חקבל אלא יין טוב והדיון הזה נ"כ אס היין הזה היה כמזכר  
במנות לשם יין לא לשם חומץ חיובין לפרוע לו העור כדיון יין ואס  
זה חומר חומץ גמור היה זה חומר יין האי יביא ראו' שיהי' ויפול  
או ישבע הנתבע שחומץ היה ויפטר ואס נסתפק הדבר אס היה  
יין או חומץ הנוצ'א מחבירו עליו הראייה ופטור הנתבע בשביעת

בשלו  
בזמן  
חיוב  
ע  
בכג  
אל ר'  
לומר  
לן ער  
אני  
ושלמי  
אוסין  
למח  
היד  
ודעת  
זל ס'  
והחול  
שדבר  
אבל  
האמת  
יש מ'  
שתי או  
ביעה  
האומי  
לא שמ  
שדור  
תלת  
בשטור  
ושגרי  
לארן  
שהאש  
עלמה  
ואפי'  
ליניה  
לשיה  
יש שלש  
שני הכ  
בפ' ד'  
עס אר  
תמלה  
מקומה  
או מפני  
להוציא  
הדבר  
מלכת  
התקומה  
ידוע הו  
כלל וכ  
עיוניה  
בין מוקן  
שמוכרי  
והאש  
מדינה  
דבר לפ  
שתי הו  
להוציא  
אלה בין  
חיים יפ  
דור עז

כשלו בעבד כנעני שיוצא בשן ועין כדאיתא בפ"ק דקידושין א"ף  
 בזמן הזה ולזה כתב דין זה הרי"ף ז"ל ואינו חייב לתת כלום אם  
 חייבוים שלא כדן חייבין להחזיר להם שהרי ובה בהם והכי מוכח  
 בספ"ק בכורות ע"כ:

**ענין קנו**  
 בגמ' י"א: לפי שהשכתי  
 בשאלת ר' יצחק עבד אחזק  
 אל ענין תביעתו לאשתו שהיא  
 כגבאיה שטובה חלו ללאחזר שהיא חייבת ללכת אחריו והיו דברי  
 אל ר' שם טוב הלוי בעל קדושתה כדברי הספר החתום ואנו יכולי'  
 לומר על כיוצא בו עד שהתא הוא קרו לן בכלאי טפשי והשתא קרו  
 לן טפשי דטפשי דגמרי לן ולא גמרי ולא עוד אלא שכתב כי  
 אצי ממוקן ביד מרעיתו ומרתי אית בידה שזה החובע הוא רע  
 ושלי ותר רע ממוקן להחזיק בידו שאין אדם חוטא ולא לו ע"כ  
 ואסיף ידי שנית לברר ללכן הדברים שתי טענות טענתו לחיבה  
 לאת משא הא' מלשון ההלכה שלש ארצות לגשואין יהודה ועבר  
 הירדן והגליל באותה הארץ מוליחין ומכרן לכרך ומעיר לעיר  
 ורנתי שתי המקומות האלו שוין בארץ אחת ולפי דעת הגאונים  
 ז"ל בעל יבול לכיף לאשתו לאת ממוקן למקום בארץ אחת  
 והחולק עליהם בזה כבר נדחו דמרי ואין צורך להשיב עליהן ועוד  
 שדברי הגאונים ז"ל קבלה הם ועליהם אנו סומכי בכל דבריהם  
 אבל מה שיש למרר בזה במה שאפשר לתלמידים המתחילי'  
 המתעסקי' לטענות בזה הוא מפני ששני המקומות הם לשני המלכים  
 ויש תרחק קצת בריבוי וכל זה טעות כי לא דנו בעלי התלמוד'  
 שתי ארצות אלא יהודה וגליל אשר הוא ידוע מהתלמוד' שיש מירוס  
 ביניהם לעולם ואין הולכין מארץ לארץ מפני החרס ומפני זה  
 המזויק בארץ אחת שלש שנים לא עלתה לו חוקה שבעל הקרקע  
 לא שמע שזה החזיק בקרקע שימחה וע"כ נר"ך המזויק להרשות  
 שער חס טוען לקוחה היא בדי ורין טענה למזויק לומר דעד  
 תלת שני חזרה אלוים בטענה טפי לא חזרה שזה היה לו להזהר  
 בשטר לפי שבעל הקרקע לא שמע שזה החזיק בשדה שימחה  
 ושמעי ממהא זו באוני המזויק לפי שאין יוצא ובה מארץ יהודה  
 לארץ גליל ועל כיוצא בזה אמרו שאין מוליחין מארץ לארץ לפי  
 שהאשה חרה לשמוע שמועות בכל יום מקרוביה אבל ציהודה  
 עמנה מוליח ממוקן למקום ואפילו מסוף הגבול לתחלת הגבול  
 ואפי' שיש כמה פרסא' ביניהם שהריס' רבוא עיינות היו לו  
 לנאי המך' בהר המלך והיא בארץ אחת ועבר הירדן גדולה היתה  
 לשני המנוות ומלי המטהב' ומקום שבהו אמרו שכל אחת מן  
 יש שלש ארצות לענין ביטור וא"כ אין טענה מהמרחק ולא מפני  
 שני המלכות שהרי ציהודה עמנה היה שני מלכות כמו שמוכח  
 בפ"ק דכתובות לענין טענת בחולים שביהודה היו מומדים הארום  
 עם תרוסחו לפי שהיו גורים שכל בחולה שחשגה שבעל להמון  
 תחלה ואמרו שם שלא היתה כל ארץ יהודה שיה לטעין זו ומקומות  
 מוקומות י' זוה מפני שני המושלה שבקצת ארץ היתה גזרה  
 זו מפני המושל הרע ובקצתה לא היתה גזרה זו ואפי' היה יכול  
 להוליח לאשתו בכל יהודה ממקום למקום כיון שלא היה החירוס חזק  
 והדבר ידוע בשני מקומות אלו שמעולם לא נמנעו עוברים ושבים  
 מללכת ממקום למקום מפני החירו' ואפי' שיש קצת שני בין  
 המקומות בין רב למעט התלמוד' לא חלק בזה אלא בין כרך לעיר  
 וידוע הוא שכך בשלש רז"ל הוא מוקף ועיר הוא שאינו מוקף חומה  
 בלל וכמו שאמרו הביאכ"ד יין בענין אלפסים מאי עירובית מאי  
 עירובית אמר אביי לפי חקליהא וכשרדו לענין מוקף מגלה לחלק  
 בין מוקף למוקף אמרו כרכים ועיריות גדולות אבל בכל מקום  
 שמוכרין כרך ועיר כרך הוא מוקף חומה ועיר שאינה מוקפת חומה  
 והאשים מעשים ומנהגיה כמנהג יושב שדאזבון הרמב"ם ז"ל כתב  
 מדינה וכפר בשלש ארץ שמתעלה וכן בספר חן העזר כתבער  
 לפר לפי שמונה הלעזות ללעזו עיר בשם מוקף חומה וא"כ בין  
 שתייהם הם מוקפת חומה אין הפרש בין גורל וקוטרן שלא הצריכו  
 להוליח וקריס למדור רוח העיריות וכן בעירונתה וזה לא הפרישו  
 אלא בין יפה לרע אבל בין יפה הרבה ליפה מעט לא הפרישו כדין  
 הדין ויש יפות וממלא יפות או רעות בע' המוצר פירות א"כ הדבר  
 נדרש שיה יכול לטק את אשתו ללכת אחריו ומבאיה ללאחזר  
 בטענה זו:

**ענין קנו**

בגמ' י"א: לפי שהשכתי  
 בשאלת ר' יצחק עבד אחזק  
 אל ענין תביעתו לאשתו שהיא  
 כגבאיה שטובה חלו ללאחזר שהיא חייבת ללכת אחריו והיו דברי  
 אל ר' שם טוב הלוי בעל קדושתה כדברי הספר החתום ואנו יכולי'  
 לומר על כיוצא בו עד שהתא הוא קרו לן בכלאי טפשי והשתא קרו  
 לן טפשי דטפשי דגמרי לן ולא גמרי ולא עוד אלא שכתב כי  
 אצי ממוקן ביד מרעיתו ומרתי אית בידה שזה החובע הוא רע  
 ושלי ותר רע ממוקן להחזיק בידו שאין אדם חוטא ולא לו ע"כ  
 ואסיף ידי שנית לברר ללכן הדברים שתי טענות טענתו לחיבה  
 לאת משא הא' מלשון ההלכה שלש ארצות לגשואין יהודה ועבר  
 הירדן והגליל באותה הארץ מוליחין ומכרן לכרך ומעיר לעיר  
 ורנתי שתי המקומות האלו שוין בארץ אחת ולפי דעת הגאונים  
 ז"ל בעל יבול לכיף לאשתו לאת ממוקן למקום בארץ אחת  
 והחולק עליהם בזה כבר נדחו דמרי ואין צורך להשיב עליהן ועוד  
 שדברי הגאונים ז"ל קבלה הם ועליהם אנו סומכי בכל דבריהם  
 אבל מה שיש למרר בזה במה שאפשר לתלמידים המתחילי'  
 המתעסקי' לטענות בזה הוא מפני ששני המקומות הם לשני המלכים  
 ויש תרחק קצת בריבוי וכל זה טעות כי לא דנו בעלי התלמוד'  
 שתי ארצות אלא יהודה וגליל אשר הוא ידוע מהתלמוד' שיש מירוס  
 ביניהם לעולם ואין הולכין מארץ לארץ מפני החרס ומפני זה  
 המזויק בארץ אחת שלש שנים לא עלתה לו חוקה שבעל הקרקע  
 לא שמע שזה החזיק בקרקע שימחה וע"כ נר"ך המזויק להרשות  
 שער חס טוען לקוחה היא בדי ורין טענה למזויק לומר דעד  
 תלת שני חזרה אלוים בטענה טפי לא חזרה שזה היה לו להזהר  
 בשטר לפי שבעל הקרקע לא שמע שזה החזיק בשדה שימחה  
 ושמעי ממהא זו באוני המזויק לפי שאין יוצא ובה מארץ יהודה  
 לארץ גליל ועל כיוצא בזה אמרו שאין מוליחין מארץ לארץ לפי  
 שהאשה חרה לשמוע שמועות בכל יום מקרוביה אבל ציהודה  
 עמנה מוליח ממוקן למקום ואפילו מסוף הגבול לתחלת הגבול  
 ואפי' שיש כמה פרסא' ביניהם שהריס' רבוא עיינות היו לו  
 לנאי המך' בהר המלך והיא בארץ אחת ועבר הירדן גדולה היתה  
 לשני המנוות ומלי המטהב' ומקום שבהו אמרו שכל אחת מן  
 יש שלש ארצות לענין ביטור וא"כ אין טענה מהמרחק ולא מפני  
 שני המלכות שהרי ציהודה עמנה היה שני מלכות כמו שמוכח  
 בפ"ק דכתובות לענין טענת בחולים שביהודה היו מומדים הארום  
 עם תרוסחו לפי שהיו גורים שכל בחולה שחשגה שבעל להמון  
 תחלה ואמרו שם שלא היתה כל ארץ יהודה שיה לטעין זו ומקומות  
 מוקומות י' זוה מפני שני המושלה שבקצת ארץ היתה גזרה  
 זו מפני המושל הרע ובקצתה לא היתה גזרה זו ואפי' היה יכול  
 להוליח לאשתו בכל יהודה ממקום למקום כיון שלא היה החירוס חזק  
 והדבר ידוע בשני מקומות אלו שמעולם לא נמנעו עוברים ושבים  
 מללכת ממקום למקום מפני החירו' ואפי' שיש קצת שני בין  
 המקומות בין רב למעט התלמוד' לא חלק בזה אלא בין כרך לעיר  
 וידוע הוא שכך בשלש רז"ל הוא מוקף ועיר הוא שאינו מוקף חומה  
 בלל וכמו שאמרו הביאכ"ד יין בענין אלפסים מאי עירובית מאי  
 עירובית אמר אביי לפי חקליהא וכשרדו לענין מוקף מגלה לחלק  
 בין מוקף למוקף אמרו כרכים ועיריות גדולות אבל בכל מקום  
 שמוכרין כרך ועיר כרך הוא מוקף חומה ועיר שאינה מוקפת חומה  
 והאשים מעשים ומנהגיה כמנהג יושב שדאזבון הרמב"ם ז"ל כתב  
 מדינה וכפר בשלש ארץ שמתעלה וכן בספר חן העזר כתבער  
 לפר לפי שמונה הלעזות ללעזו עיר בשם מוקף חומה וא"כ בין  
 שתייהם הם מוקפת חומה אין הפרש בין גורל וקוטרן שלא הצריכו  
 להוליח וקריס למדור רוח העיריות וכן בעירונתה וזה לא הפרישו  
 אלא בין יפה לרע אבל בין יפה הרבה ליפה מעט לא הפרישו כדין  
 הדין ויש יפות וממלא יפות או רעות בע' המוצר פירות א"כ הדבר  
 נדרש שיה יכול לטק את אשתו ללכת אחריו ומבאיה ללאחזר  
 בטענה זו:

**והשנית**  
 לפי שבגמ' י"א יבא עליה קול של פירות דנתי

לפי שהשכתי  
 בשאלת ר' יצחק עבד אחזק  
 אל ענין תביעתו לאשתו שהיא  
 כגבאיה שטובה חלו ללאחזר שהיא חייבת ללכת אחריו והיו דברי  
 אל ר' שם טוב הלוי בעל קדושתה כדברי הספר החתום ואנו יכולי'  
 לומר על כיוצא בו עד שהתא הוא קרו לן בכלאי טפשי והשתא קרו  
 לן טפשי דטפשי דגמרי לן ולא גמרי ולא עוד אלא שכתב כי  
 אצי ממוקן ביד מרעיתו ומרתי אית בידה שזה החובע הוא רע  
 ושלי ותר רע ממוקן להחזיק בידו שאין אדם חוטא ולא לו ע"כ  
 ואסיף ידי שנית לברר ללכן הדברים שתי טענות טענתו לחיבה  
 לאת משא הא' מלשון ההלכה שלש ארצות לגשואין יהודה ועבר  
 הירדן והגליל באותה הארץ מוליחין ומכרן לכרך ומעיר לעיר  
 ורנתי שתי המקומות האלו שוין בארץ אחת ולפי דעת הגאונים  
 ז"ל בעל יבול לכיף לאשתו לאת ממוקן למקום בארץ אחת  
 והחולק עליהם בזה כבר נדחו דמרי ואין צורך להשיב עליהן ועוד  
 שדברי הגאונים ז"ל קבלה הם ועליהם אנו סומכי בכל דבריהם  
 אבל מה שיש למרר בזה במה שאפשר לתלמידים המתחילי'  
 המתעסקי' לטענות בזה הוא מפני ששני המקומות הם לשני המלכים  
 ויש תרחק קצת בריבוי וכל זה טעות כי לא דנו בעלי התלמוד'  
 שתי ארצות אלא יהודה וגליל אשר הוא ידוע מהתלמוד' שיש מירוס  
 ביניהם לעולם ואין הולכין מארץ לארץ מפני החרס ומפני זה  
 המזויק בארץ אחת שלש שנים לא עלתה לו חוקה שבעל הקרקע  
 לא שמע שזה החזיק בקרקע שימחה וע"כ נר"ך המזויק להרשות  
 שער חס טוען לקוחה היא בדי ורין טענה למזויק לומר דעד  
 תלת שני חזרה אלוים בטענה טפי לא חזרה שזה היה לו להזהר  
 בשטר לפי שבעל הקרקע לא שמע שזה החזיק בשדה שימחה  
 ושמעי ממהא זו באוני המזויק לפי שאין יוצא ובה מארץ יהודה  
 לארץ גליל ועל כיוצא בזה אמרו שאין מוליחין מארץ לארץ לפי  
 שהאשה חרה לשמוע שמועות בכל יום מקרוביה אבל ציהודה  
 עמנה מוליח ממוקן למקום ואפילו מסוף הגבול לתחלת הגבול  
 ואפי' שיש כמה פרסא' ביניהם שהריס' רבוא עיינות היו לו  
 לנאי המך' בהר המלך והיא בארץ אחת ועבר הירדן גדולה היתה  
 לשני המנוות ומלי המטהב' ומקום שבהו אמרו שכל אחת מן  
 יש שלש ארצות לענין ביטור וא"כ אין טענה מהמרחק ולא מפני  
 שני המלכות שהרי ציהודה עמנה היה שני מלכות כמו שמוכח  
 בפ"ק דכתובות לענין טענת בחולים שביהודה היו מומדים הארום  
 עם תרוסחו לפי שהיו גורים שכל בחולה שחשגה שבעל להמון  
 תחלה ואמרו שם שלא היתה כל ארץ יהודה שיה לטעין זו ומקומות  
 מוקומות י' זוה מפני שני המושלה שבקצת ארץ היתה גזרה  
 זו מפני המושל הרע ובקצתה לא היתה גזרה זו ואפי' היה יכול  
 להוליח לאשתו בכל יהודה ממקום למקום כיון שלא היה החירוס חזק  
 והדבר ידוע בשני מקומות אלו שמעולם לא נמנעו עוברים ושבים  
 מללכת ממקום למקום מפני החירו' ואפי' שיש קצת שני בין  
 המקומות בין רב למעט התלמוד' לא חלק בזה אלא בין כרך לעיר  
 וידוע הוא שכך בשלש רז"ל הוא מוקף ועיר הוא שאינו מוקף חומה  
 בלל וכמו שאמרו הביאכ"ד יין בענין אלפסים מאי עירובית מאי  
 עירובית אמר אביי לפי חקליהא וכשרדו לענין מוקף מגלה לחלק  
 בין מוקף למוקף אמרו כרכים ועיריות גדולות אבל בכל מקום  
 שמוכרין כרך ועיר כרך הוא מוקף חומה ועיר שאינה מוקפת חומה  
 והאשים מעשים ומנהגיה כמנהג יושב שדאזבון הרמב"ם ז"ל כתב  
 מדינה וכפר בשלש ארץ שמתעלה וכן בספר חן העזר כתבער  
 לפר לפי שמונה הלעזות ללעזו עיר בשם מוקף חומה וא"כ בין  
 שתייהם הם מוקפת חומה אין הפרש בין גורל וקוטרן שלא הצריכו  
 להוליח וקריס למדור רוח העיריות וכן בעירונתה וזה לא הפרישו  
 אלא בין יפה לרע אבל בין יפה הרבה ליפה מעט לא הפרישו כדין  
 הדין ויש יפות וממלא יפות או רעות בע' המוצר פירות א"כ הדבר  
 נדרש שיה יכול לטק את אשתו ללכת אחריו ומבאיה ללאחזר  
 בטענה זו:



נדונייה חלה בלחותיה הקיימין בן כתב הרמ"ן ז"ל בחידושו  
 בפ' אע"פ ויש לזה הכחה בפ' האשה רבה וכן כתב הרש"ב ז"ל  
 גם בחידושו וכן מוכיח הפלמו' ב"ו שהרי כשהיא אומרת לעלות  
 והוא אומר שלא לעלו' אמרי' יוציא ותן כתוב' ובודאי נדונייה יתן  
 שהם מה שלא הביאה לו ותן דהיינו מנה מאתים וכ"ש מה שהביאה  
 לו ח"כ הוא אומר לעלות והיא אומרת שלא לעלות דאמרי' חנה  
 שלא כהנהגה נדונייה בכלל שבחד גוגה חנה לה תנה וה"ה לענין  
 כגולה ומקום למקום דבת בקריה היא וכן הר"מ מרוטנבורק ז"ל  
 כתב שאין לה חלה בלחותיה הקיימין כדון הילונית ואע"פ שחלוני'  
 יש לה חוספת כבר נתן טעם הרמ"ן ז"ל ה' מפני שהיא לא גרמה  
 היליאה ממנו והוא כשכתב לה חוספ' רצה ליוון בנכסיו אבל זאת  
 שאינה רוצה ללכת עמו חד עתה דהכי לא כתב לה וכן כתב הר"ה א"ף  
 ז"ל פרק הכה' על יבמתו ודבר זה ברור הוא ומכל מקום זה יהיה  
 בשתבע ממנו גידושין ויבואו לרין על ענין כתובה אבל עתה  
 בעומדת במרדה אין עליו דין מתנאי הכתובה לה מוזנות ולא  
 שאר תנאים וכיון שאין לה עליו דין אם המזיקה בנכסיו הייבת  
 להחזירם מן הדין ואם נמעת מזה משמתין לה כדון מאן דלח  
 יית לדינא:

### תשובה

עד שיחארסו והאלמנה רוצה לדור עם בניה בחצר בלא שכירות  
 ושאלת איך תהיה חלוקתם בזה הנשאר ואם חייבת לתת שכירות  
 בחצר אם לא:

וכיון שבן האשה הראשונה יירש כתובת אמו כי כן הדין נתן מדין  
 של הראשונה שהם לא היה שיה יותר מכתובה של הראשונה לא  
 לא היה יורש כתובת אמו וכיון שירש כתובת אמו האשה ששאלה  
 אחריה נכבית מכתובתה שכן הוא הדין ששתי הכתובות יירש  
 תמלה כיון שהקרקע הוא שיה יותר מכתובה הראשונה והנכסים  
 הגשמיים מספיקין למוזן הבנות ויפרעו בשלמות נדונייתן וחוספתן  
 ושקדן כתובה שהיא מנה לאלמנה ומאתים לבתולה והאחרים  
 הם משקל חמשה ועשרים דינרי' זהב ממשבע כסף לרוף ומלבע  
 הם בכלל כתובתה בין של חול בין של שבת אם כן אחר זה ישאל  
 הנכסים ברשות היורשים יטול הבן הגדול שליש הנכסים אם  
 אינו בכור לאביו דאשית אמו ושני שלישים יטלו שני בנים הקטנים  
 וימונו להם בית דין הפטרופוס והבן הגדול והאפטרופוס יומו  
 הבנות מנכסיהן כל אחד כפי החלק הנגיע לו מירשותו השליש  
 הבן הגדול אם אינו בכור והכני שלישים האפטרופוס וכשיירש  
 הבנות להגשה יתמול להם מהנכסים הגשמיים כפי אומדן הדעת  
 כאשר היה אביהם נוחן להם חלו היה חיומה שנטל הבן הגדול  
 מכתובת אמו הוא מושבע ללורך עשויי הבנות אם לא יספיק  
 שאר הנכסים וכן אמרו בירושל' דפרנסת הבת קודמת לכתובת  
 בנין דכרין ופרנסת הבת חולה לומר נישואיה אבל הנכסי' ישתא  
 ברשות היורשים והאפטרופוס חלה שאר רואים בית דין שם  
 מפסידים הנכסים ז' הירוס מזה והאלמנה תגדל את בניה ותדור  
 עמם בחלקם בחצר ואין עליה דין שכירות והאפטרופוס יהיה אחרא  
 מהנכסדים גברה מהימנה ואפסוכסיה וכתבו העדים הנמסרים  
 לו ויעשו מזה שני שטרות אחד ישארו בידו ואחד ישאר ביד אחד  
 מהקהל ובשני מניו האפטרופוס ו' זכרו כי נתמנה האפטרופוס' ע"פ  
 הקהל יש' ו' ויחתמו בו גדולי הקהל ו' ב' במועמד כולם ושלו' ללכס:

### שאלה קנה

תנס: שאלת  
 ראובן נתקוטט  
 עם חברו שמעון  
 ונמוך קטנותם אמר לו שמעון אתה בועל גווה ואני העשה עליך  
 שטר בערכאותיהם כנך עד שירגמו אותך בלבעים ואלך אל  
 השופט ואומר לו שאתה אומר כי כל השטרות שעושים עדי  
 ישמעאל הם שקר וכן הוא חתם עליהם בשקר ורצה לילך להגיד  
 לו לולי שהמזכיר היהודים ועדין הוא מאיים במסירות ואם ראובן  
 הוא תלמיד ומגדה שמעון לכבודו הם נדוניו נדו:

### תשובה

דבר ידוע הוא כי המזוקק במסירות  
 שהוא חייב מיתה מדין רודף ואפי'  
 אמר חלק והמסור הותר דמו כמו שז'  
 במסכת ברכות פרק הרוצה וכן בפ' הגזקין בלגדה גבי קמלא ובר  
 קמלא דבעו למקטליה וכן בפרק הגזול בתרה בבבא קמא מדכתיב  
 בניך עולפו שכבו בראשו כל חולות כתף מכור מה התוא הזה כיון  
 שכל למכור חין מרחמין עליו כך ממונס של ישראל כיון שכל  
 ביד אומות העולם חין מרחמין עליו ומלבד זה כבר ידעתם כי  
 מנהגם של ישראל הוא לגדות ולהחריס המסורות נחרס קדמון  
 המסודר מהראשונים ז"ל אומנס יש בזה שני דינים האחד כמי  
 שהוזק במסירה לאבד ממונס של ישראל שנים ושלה פעמים  
 וזה מותר להרגו ולמסרו ביד אומות העולם והוא מן המורדין ולא  
 ממעלין כמו שזכר בפרק חין מעמידין והשני ההומר חלק ואמרו  
 וזה חין מותר להרגו חלה אחר התראה ואם התרוה ולא חזר הורגין  
 אותו ואפילו מפני המזמן הקל כי הוא דהוה מחוי תבואה דחבריה  
 ואמר לה רב כהנא לא תחוי ואמר ממוינה ומחוינה ושמטי' רב כהנא  
 לקוניה וקטליה כדליתיה בפרק הגזול בתרה על כן הראוי לזכור  
 בענין זה הוא להתרות בזה שהוליא אלו המסירות מפיו שמה דרך  
 בעם אירן ושוגג היה ואף על פי שקשה הדבר ללמד זכות  
 בדברים אלו ואם אחר שחתרו בו ישוב לכסלה חייבין הגבור לפרסמו  
 שהוא מונדה ולפסדל ממנו וכל מי שאינו מנהג נדוי עובר על דברי  
 חכמים וכל ישראל יש להם חלק בזה כי אם לא תגדרו פרעה זו כאש'  
 עשה לזה יעשה לכל אחד מכם ותגבירו ידי המסורות על העובים  
 החלושי כח ואם אלו הדברים ילאו מתוך מריבה שביניהם על  
 ענינים אחרים יגשו אל המשפט והגדיקו את הדיק והרשיעו את  
 הרשע ויאמרו לו זקני העדה ריבך ריבך את דעך וסוד אחר אל תגל  
 וענין תלמיד עדה לכבודו לא כאמר על כיוצא בזה שזו עבירה  
 היא וכבוד שמים הוא:

### שאלה קס

אלמדי' שאלת כי  
 מנהג אבותך הוא  
 להתענו' ביו' האשעני'  
 רבה וכתבת כי מלאת בקלת סידורי סליחות תחנונים לתענית  
 האשענא רבה וקלת מן העם הוקשה להם מנהגך ואמרו לך הנה  
 אומר הלל וקדוש' רבה ותתפלל עננו ורצית לדעת אם יש במונהגך  
 שום איסור: עוד כתבת כי רש"י ז"ל כתב בפירש החומש המול  
 ימול חסר ולבני הפלגשים חסר ביום כלות חסר ואתה מלאתם  
 כלם מלאים בכל הספרים אם הם פסול לים ככך:

### תשובה

חולו של מועד איסור הוא בהספד  
 כמו שזכר בפרק ואלו מגלחין וכל  
 שכן שהוא איסור בתענית כי כל יום  
 שאסור בהספד איסור בתענית ויש שהוא מותר בהספד ואסור  
 בתענית כמו שזכר במגילת תענית והביאה בגמרא בפרק שני  
 מתעניות ואם מנוכה ופורים שהם מדברי סופרים אסורים וכל  
 שכן מול המועד שהוא מן התורה ואע"פ שנהגתם להתענות ביום  
 האשענא רבה חין מנהג איסור ראוי להתקיים מו' בגמרא פרק ח'  
 מראש השנה היבא דלויא איסורא ונהוג מי שבקו' להו וכן כתב  
 הרמב"ם ז"ל בהלכות שביית עשור וכן כתב הרב ז"ל בהלכ'  
 תענית ובהלכות יום טוב כי חולו של מועד איסור בהספד ובתעני'  
 ובירושלמי במסכת תענית וכן במסכת נדרים אמרו בכל מתענין  
 חוץ משבתות וימים טובי' ובראשי' חדשים ובחולו של מועד ובתעני'  
 ופורים כן מלאתי וכן בראשון מראש השנה מעשה וגזרו תענית  
 במנוכה ואמר להם רבי אליעזר לאו והתענו על מה שהתעניתם:  
**בענין** המול ימול לא אמר שום אדם שהוא חסר ואי' חבל  
 בפרק חין מעמידין ובפר' התכלת למדו ומכאן שאין  
 גרל מל שנאמר המול ימול ושם כתב רבנו שלמה ז"ל קרי ביה  
 המל ימול כלומר מי שהוא מול ימול אחרים אבל הפילגשים ובין  
 כלות משה נמלאו מדרשות שהם חסרים אבל כבר כתב הרשב"א  
 ז"ל

### שאלה קנט

מליאנא שאלת  
 ראובן מת והניח  
 בן גדול ונת מאשה  
 שמתה בחייו ושני בנים קטנים ושתי בנות מהאשה שנתאלמן ימונו  
 והניח קרקע ומטלטלין וכפרעו השתי כתובות המתטלטלין והבנו'  
 תובעות מוזנות וכשאר הקרקע ומטלטלין אחרים המספיקין למוזני'

זכרי  
 עליו  
 נתן  
 כתב  
 היה  
 בערב  
 בועש  
 להם  
 האמר  
 וכלה  
 ת  
 בפ' יוס  
 חרבו  
 וזי שק  
 ז"ל כתב  
 זה לשון  
 מהם שי  
 עכ"ל  
 ז"ל חלק  
 ז"ל זה  
 הוא שאין  
 בגמרא ל  
 בין שכי  
 חמשה שי  
 והענין  
 היה שאין  
 האומר לי  
 בגמרא וז  
 ואם דברי  
 וכן במתק  
 אינו יכול  
 שמתק  
 במתנה א'  
 בעדות ה'  
 אופן נתב  
 והספרות  
 ש  
 החלמנה  
 ת  
 ששע  
 לית דין ול  
 יהו ה'הו  
 הערב הו  
 ערב לקפי  
 יתה יתח  
 דל' גיית  
 הפרש  
 הא



רבות בעל הבת וגם אחריו שלשת בניו ומכרו שלשת הבנים  
 הקרקע לשמעון בערבותיהן וערערו עליו הבנות ועשה שמעון  
 הולאות לקיים חוקת אבי המוכרים וחוקתם אח"כ בלא לפני דייט  
 ישראל ובטלו מכירת אחים לפי שאין להם דין בנכסיו חזקו ומכח  
 אמוס והחזיקו הבנות בקרקע וקנסו מבח ירושת אביהן ועתה שאל  
 שמעון הולאות שהפסיד לקיים חוקת אבי המוכרים וחוקתם וגם  
 נמנעו בשטר המכירה שהמוכרים קבלו עליהם אחריות המכירה  
 והמוכרים כחשו זה והלוקח טוען כיון שאתם מודים ששטר  
 המכירה נעשה במלתיכם אף קבלת אחריות נעשה במלתיכם  
 הדין עש מי :

### תשובה

מה שנראה מנוסח השאלה הוא כי  
 שמעון וזה בקרקע שקנה מההש"ס  
 אחים כיון שאביהם המורים החזיקו  
 בקרקע שנים רבות וגם החזיקו מכח ירושת אביהם והיה הדין  
 עותן שיעמוד הקרקע בחוקתו מתורת חוקה כדליתא בפ' חוקת  
 לפי שהבא בירושה אינו גריד טענה דכ"ד טוענין לירש כי אביו  
 החזיק בקרקע עשרות קנה ואירכיס ליה שטרות כדליתא בפרק  
 לא יחפור ובפ' חוקת אבל לפי שבכ"ד של ישראל לא דנו כן כמו  
 שנזכר בשאלה ונראה שהב"ד לא ירד לדין זה אלא בתורת ירושה  
 שאין להם החזק המוכרים ירושה בפני אחיה ולא השגיח כלל לענין  
 חוקה ומימאין כח ביד כ"ד לבטל דין שדן כ"ד אס לא שויה הב"ד  
 שהוא טועה אס הוא קיים ואס אינו קיים ישר הדבר על דינו דבי  
 דינא בתר בי דינא לא דייקן כדליתא בפ' יש נוחלין וכן אמרו  
 ביאתי לקמיכו פסקא דדינא דלא מסתבר לכו לא מקרע  
 תקרעוניה וכו' כדליתא התם ואחר שכן הוא וגם השאלה לא באה  
 על זה אלא הפסד ההולאות הגה א"ע שהמוכר שדה שאינה שלו  
 אין ללוקח טענה על המוכר אלא בדמי המקח ובשבח שהשגיח הקרק'  
 מחמת הולאה כדליתא בפ' דמניעה אבל בשטר נזקין אינו חייב  
 אפילו למאן דלדין דינא דגרמי משום דלא בארי הויקיה וכו'  
 הלכות מרובות דלא מחייב מדינא דגרמי אלא היכא דברי הויקיה  
 אבל בנדון הזה כיון שמתחלה לא תבעוהו בדיני ישראל ובדיני  
 האומות שתבעוהו הפסיד ממון כדי לקיים דינו אף על פי שאח"כ  
 תבעוהו בדיני ישראל חייבים לשלם לו הולאותיו מדין מייק' דהא  
 ברי הויקן שכיון שתבעוהו בערבותיהם דבר יודע הוא שהוא  
 יולא הולאות להעמיד קרקעו בידו בדינין והדיינין שהחזירו  
 הקרקע כדיניו למוכרים היה להם לחייבם בהולאה וא"ע פי שלא  
 עשו כן דין הלוקח קיים על המוכרים והלוקח נאמן במה שהוסיף  
 שהרי יודעים שהולאה ואינם יודעים כמה ודמי לחמשין ידענא  
 וחמשין לא ידענא דהוי מחוייב שבועה שאינו יכול לישבע דמשלם  
 דיסול התובע בשבועה אס לא הוליא יותר מהגהה והראוי לפי מה  
 שיראו מנהיגי הקהל יש"ו וא"ע פ' שהמחוייב שבועה ואינו יכול  
 לישבע נועל הלה בלא שבועה מכל מקום אינו יולא מירי מרס  
 סתם כמו שכתב הרמב"ם ז"ל בפ' מהלכות טוען ונטען ובתקנת  
 גזול באשו אמרו בפ' הכונס שהניזק נשבע במאי דאורויה לאנומי  
 התם כמו שכתב ר"ף ז"ל ע"ס :

### ענין קסו

הנכס : שמעתי את תלומדיך  
 ראית את דמעתי : כמה  
 שהעביר עליך הדרך אחיך  
 כשנרדך השם ברחמינו יאריך האחוה ביניכם ויתמיד ההב' ויסיר  
 השנאה ויקרעכם ואשר נראה לי שהוא הדין בענין טענותיך הוא  
 שכתב שכתבת לו בחיוב חמש' זהב' הוא בטל וכמסר הגשבר לפי  
 שלא כתבת לו זה אלא מפני ההכטעה שהבטיחך לשלח לך מאה  
 זהב' בכל ספינה וכיון שחזר בו ולא קיים הבטחתו אף חייבך בטל  
 ומה שאמר לסוחר' שדברו עמו שאינו נהר שלא יחזור לאחור וזה  
 הוא תשובה לוי שאמר ליתן דרך גמילות חסד' וחזר בו אבל אס  
 ההכטעה היתה בשביל אותו שטען שכתעבדת לו כיון שחזר בו  
 בטל השטען ולא היה צידו אלא כעין שטר אמנה עד שקיים דברו  
 ועוד שאתה לא כתבת לו אותו מכתב אלא מפני שהיה טוען עליך  
 שהיה לך הונחית בשמורות אל חל"ה' ומופני פחד ההפסד ושלא  
 היה לך עליו ראיה בטענותך שלא היה לך בו כי אס רביע ברווח  
 כתבת לו אותו כתב' ואחר שאתה כתב ידו שהיה שולח לאוהבו  
 כי שאזו עסק היה לו הוא שלשה רבעים ברווח' א"כ הרי נתברר  
 טענתך בהודאת בעל דין כמנהג עדי דמי' וכיון שנתבררה

### שאלה קסו

בגאווה : שאלו  
 ראובן היה חולה  
 ונטרפה דעתו ואח  
 כך נשחפה בלאתו יוס עזמו ואמר לאיש א' כתוב מה שאומר לי  
 ואותו האיש לקח מעט נייר וכתב לו כל מה שהיה אומר' והלא הם  
 דברו כתוב שלשים ד' גרי' להקדש' ומתשה ועשרי' ד' גרי' לאומי'  
 ואני חייב לפלוני ולפלוני' ועתה אבי אביו שהוא יורשו טוען כענין  
 זהאס זו טענית' האמת כי המלה היה מטורף בדעתו והוא היה  
 בזה כי לאחי אמו היה חייב ל' ג' ד' גרי' ומעט כספים והוא כתב  
 הוא חייב לי וכן כתב הכותב יו' ב' בשמות דודי פלוני כך וכך והיה  
 בספק ומה יתברר שהיה מטורף עוד הוא טוען כנגד עמיתו  
 הכותב שאינה ראויה להחבל וגם העד האחד הוא עס האין וזה  
 ראוי שתקובל עדותו' עוד היא תובע הירש הזכור מה שהוסיף עליו  
 בגדולו ובמלמדו תורה שאינה בזה הרבה אלו הם טענות התובע  
 הוסיף דבר תורה :

### תשובה

אם אמת הוא שנטרפה דעתו קודם  
 דבריו אלו אין דבריו מתקיימין אלא  
 אחר בדיקה אס חזר לדעתו והיה  
 ודבר זה נלמוד מדין גט שאין גט אחר שנטרפה דעתו עד  
 שיבדקו אותו אס חזר לדעתו יפה וזה' לענין מתנתו ודבר זה  
 פשוט והוא כן מוכיח בפ' מי שחמוז וכן כתוב בספר ח"ו וכן כתב  
 בפ' האל' עדים שאמרו בפנינו זה פלוני כשהוא שכיב מרע אבל לא  
 כתבר לנו שמת מתוך אותו חולי שהמתנה בטלה למתני' ולא  
 ראוינה אמנה ראויה ואפי' ידויי בלאתה חזר וכ' ש' לדבר רבי' הגהה  
 ז"ל שהוא אומר דעמד בין חולי לחולי והלך על משענתו בעיני  
 אומדנא דג' לחוס שמה עמד והלך בליתו וחזרו וזריך אומר זה  
 לא ראוה ולא הכירוהו בכך דהעמיד ממון על ח' קתו מלתא רבתי  
 היא ולא מבטיל באומדנא לפיכך צריכין עדי' לבקרו תמיד עד שיהיה  
 בליתו חולי מת ומי' יבוליס העדים לסמוך ברשותא על פי כזה  
 המשמשות אותו אס הכביד הליו ויאל קול מזה הרי זה בתוקף וזה  
 מאותו חולי דכל כי האי גונא בלוי מלתא בעלמא הוא' ופ' א  
 סמכ' בדיני ממונות ע"כ ונאס יש ספק בדבר אס חזר לדעתו אס  
 לאו הוי יורש ודאי והבנים מחמת מתנה ספק ואין ספק מוציא מתה  
 ודאי וכן הוא מוכר בגמרא פ' החולין בשני מקומות בכל ספק חולין  
 הבאים לירש בנכסים' וכן בפ' מי שמת בענין מתנת שכיב חולין  
 דלא כתיב בה כד הוה מהלך בגליה בשוקא ולא כד קצירי וזה  
 בערסיה אמרי' איכא למימר הכי' ואיכא למימר הכי אוקי ממון  
 בחוקת מריה' הכא גמי' איכא למימר דלא כתישבה דעתו והיה  
 למימר דנתישבה דעתו אוקי ממוןא בחוקת יורש' זהו לענין  
 טענת מה שנטרפה דעתו אבל נראה שמתנה זו בטלה היא והאיש  
 היה בדעתו' לפי שאמר לו כתוב כמו שנו' בשאלה' ושכיב מת  
 שאמר כתבו ותנו לפלוני ומת מתנתו בטלה שאלא גמר להקטין  
 אלא בשטר' ואין שטר לאחר מתה' וזה מוספיק לבטל מתנתו  
 ועוד שלא אמר תנו ולענין פסול המתנה מחמת יעדים' דבר זה  
 תלוי בידיעת תכמי המקום בעיניה' וכן לענין תביעת שטר הלמוד  
 והגדול

הר  
 וזה  
 לתב  
 עמו  
 וזה  
 ש  
 עס  
 שמעו  
 לת  
 ת  
 תמוה  
 הבאנו  
 ומכין  
 מיד  
 לפו  
 לא  
 חסידא  
 דמשה  
 אמרנו  
 לפתיה  
 ובתה  
 ונכנס  
 לא  
 ובר  
 מ  
 עכב  
 שפטור  
 ענ  
 כדליתא  
 אשה  
 פא  
 האנו  
 לו  
 בגדרי  
 ב  
 המלות  
 האחר  
 בו  
 הגונה  
 לו  
 ואס  
 ענ  
 על קבלו  
 לא עבר  
 טענתו  
 מנדויו  
 ש  
 השבת  
 ענ  
 מענין  
 ה  
 מוחייב  
 בשם  
 רבי  
 ערבי  
 בגמ' פ'  
 עמי  
 שער

חלק שלישי תשבין שאלה קסו קסה קסט קע קעא קעב קעג קעד לח

והגדול הם טענות בטלות כיון שלא כתב שער עדות עליו שדעתו  
לתבוע ממנו הולאתו כי אלו אומרים ומתמה דרך גמילות חסדים  
זמן ופרנסו וכ"כ הרב הספרדי ז"ל בשם תשובת הר"ק ז"ל ויש  
אכזה לזה בפי מי שמת בענין ששכינות וכן כתב הרמ"ב ז"ל  
סוף פ' ו' מהל' זביה ומתה :

ברכת המזון וכן כתבו המפרשים ז"ל אבל לא דקדקתי בזה  
הרבה מפני המחלוקת וגם האב נאמן לוומר שתי שערות יש לו  
לענין תפלה קף על פי שאינו נאמן לענין קדושין כמו שכתב  
בעל התרומה ז"ל אבל קודם שיהיו לו י"ב שנים זום אב  
אחי מנה :

ולענין הטרפה ה"ה הולאת  
מתחת יד הטבח קף על פי  
שארזו בפי' ב' מסנהדרין  
דמשמתיין ליה זומעברי' ליה זה לא נאמר אלא אם הוא מויד  
אבל אם הוא שוגג אין מעבירין ולה משמתיין ליה אלא שנהיך  
שקבל עליו בפני שלשה שיבדוק יפה מבין ולהבא' וכן כתב  
הרא"ב ז"ל בספר ח"סוד משנה :

**שאלה קסה**  
טראבלום : שאלת  
ראובן הוא סג  
נהור והרחל לחברה  
עם שמעון וסו לראובן הבני נהור קלת מרגליות תפורי' בפניו  
שמעון היה מתהבר עמו בדך ויטן אללו וכשקש ראובן המרגלית  
לא מלאם הוא חושד כי שמעון נגנב לו עם היות שמעון רוע  
מעליים וכשתבעו ראובן כפר מהו הדין בזה :

**שאלה קעג**  
והראו : שאלת ראובן  
נתן משה חמילות  
לשמעון שילוכנה  
ללוי למדבר ושמעון לא נתן כלום ללוי אבל מנח הממילות וקנה  
בדמיוס אגווי שך ובה לו לעירו והבריו האגווי מן המכס בל  
המלך ולקח הכל ועתה אומר שמעון לראובן הרי שך לפניך  
והראובן אומר לו מי גוף למכור ולקנות אחי לא אחרתי לך אלא  
שתתנס ללוי ועתה אחי מנח שתתן ביד לוי משה חמילות כמו שלי  
באשר לוייתך :

**תשובה**  
ידוע הוא כי הגוב אינו גוב בעדים  
ואם בלאו לדון על פי עדים ככונת  
בזה תלקח מדת הדין והרשות  
המורה ביד כל דיין בכל דור ודור לגדור גדרים בזה כמו שכתבנו  
בבאונים ז"ל בדברי קבסות ואף מדין התלמוד מותר לעשות כן  
ומינין ועושין שלא כדין ממש אגדר מלתא וכ"כ להגיל עשוק  
מיד עושק ועלכ מיד עולכו ומנינו בתלמוד שעל ידי אמתלה  
לפני אדם אחר עד שהודו בנגבה בפי' אלו מליאות מר וזמרא  
המידא אנוכס ליה כסא דכספה מלוש פיוזיה חוייה להווא בר די רב  
דמשה ידיה ועבב בגלימא דחבריה אמר האי הוא דלא איכפת ליה  
אמונא דחבריה כפתיה ואדי' ובפי' גט פשוט יש בשני מקומות  
בפתיח ואדי' ובכאן נראית אמתלה שזה העלוב הוא מאור עינים  
ובהתברר עם אמוניה פרץ השם מעשיו והגיוו במקום דובי' ואריו'  
ונכנס לעיר הדין נותן לאיים עליו ולבוז לעשות כד יוכן אם  
לא יורה וכן כתוב בספר התשן בפי' ס' ד בשם תשובת הרא"ש ז"ל  
שכר אחרתי אחי בבית הסוהר יהודי מלאן טען עליו אורה נפשו  
וגבד ממנו ועל ידי נכרין דבריו אמת אחרתיו ולא היה שהומושל  
שפטוריו ואח' מנלאת הגנבה בידו וקלסונו כל הקהל יש"ו על  
זריותי בזה :

**תשובה**  
הדין עם ראובן לפי שכל שלוח  
המעביר על דברי משלחו לא עשה  
כלום כדמוכחא כוגיא דפי' אלמנה  
זיונית ואם היה איפשר שיחזור החמילות עמנו זה הוא הדין  
דזיוניה לאו זביני ניהו כדמוכח התם אבל אם אי אפשר כגון  
שנמכרו למתן דלא אית דינא הוי דינא הוא שהמעות שקבל  
שמעון השליח מהם הם של ראובן המשלח דלא קיל' כר' מאיר  
דפי' דקני' להו שליח בשמיני אלא כר' ובאן דלא קני' להו שלוח  
בשמיני אם פחתו פחתו לשליח ואם הותירו הותירו לבעל המעות  
כדאיתא בפי' הגויל עינים הילכך זה שאמר שקנה הגויל שך  
במעותיו של משלחו חייב להעמיד לו אגווי אם יש בה שכן ואם  
יש בה הפסד הפסד לשליח ואף על פי שהפסד פא באונס  
חייב בו השליח כדן שומר שפסע בשמירתו שאם תחלתו בפשיעה  
אף על פי שסופו באונס חייב כדאיתא בפי' המפקד ואם  
המשלח אומר לשליח תן לי החמילות במדבר הרשות בידו שזה  
משנה הוא וידו על התחונה כדאיתא בפי' הגויל עינים ובפי' האומנין  
ובפי' דפי' :

**תשובה**  
ידוע הוא כי הגוב אינו גוב בעדים  
ואם בלאו לדון על פי עדים ככונת  
בזה תלקח מדת הדין והרשות  
המורה ביד כל דיין בכל דור ודור לגדור גדרים בזה כמו שכתבנו  
בבאונים ז"ל בדברי קבסות ואף מדין התלמוד מותר לעשות כן  
ומינין ועושין שלא כדין ממש אגדר מלתא וכ"כ להגיל עשוק  
מיד עושק ועלכ מיד עולכו ומנינו בתלמוד שעל ידי אמתלה  
לפני אדם אחר עד שהודו בנגבה בפי' אלו מליאות מר וזמרא  
המידא אנוכס ליה כסא דכספה מלוש פיוזיה חוייה להווא בר די רב  
דמשה ידיה ועבב בגלימא דחבריה אמר האי הוא דלא איכפת ליה  
אמונא דחבריה כפתיה ואדי' ובפי' גט פשוט יש בשני מקומות  
בפתיח ואדי' ובכאן נראית אמתלה שזה העלוב הוא מאור עינים  
ובהתברר עם אמוניה פרץ השם מעשיו והגיוו במקום דובי' ואריו'  
ונכנס לעיר הדין נותן לאיים עליו ולבוז לעשות כד יוכן אם  
לא יורה וכן כתוב בספר התשן בפי' ס' ד בשם תשובת הרא"ש ז"ל  
שכר אחרתי אחי בבית הסוהר יהודי מלאן טען עליו אורה נפשו  
וגבד ממנו ועל ידי נכרין דבריו אמת אחרתיו ולא היה שהומושל  
שפטוריו ואח' מנלאת הגנבה בידו וקלסונו כל הקהל יש"ו על  
זריותי בזה :

**שאלה קעד**  
נזם התבאנים :  
שאלת ראובן  
שם לשמעון  
סחורה במאה זהובים ופייה הריוח וההפסד ביניהם בשוה ונתן  
לו בשכר טרחה ששה זהובים בשנה ושיוך המעסק הסחורה  
היה לספרד ולא מלא המעסק דרך ללכת לספרד והאורך למכור  
הסחורה ששם עליו בעל העסק בהפסד ומאותם מעות קנה  
הממעסק כחורה אחרת והריוח בה וכל זה בתוך שנה אחת ועתה  
שואל הממעסק אם הוא חייב לתת החלי בהפסד הסחורה  
הראשונה ואם חייב הממעסק לתת חלי הריוח שבסחורה השנית  
לבעל העסק אלא ואם בעל העסק חייב לתת לממעסק הששה  
זהובים שהתנו ביניהם בשכר טרחה הממעסק אלא :

**שאלה קסט**  
הגם : הגודר להינלות  
לארץ ישראל אינו עובר  
בכל תאחר בשלשה רגלים  
כדאיתא בפי' מרובה דאמר' התם מי שנדר ליקח לו בית או ליטא  
אשה בארץ ישראל אין מחייבין אותו ליקח מיד אלא עד שימלא  
הגויל לו ואין שלשה רגלים לכל תאחר אלא כדדריגבוה : אבל  
כדדרי בטוי אין ביומוסם כל תאחר וכן כתב הרמ"ב ז"ל בספר  
המזות וחלק על הרמ"ב ז"ל במה שכתב בספר המזות שיש כל  
תאחר כדדרי בטוי ומ' חייב הוא לקיים נדרו כשימלא שירה  
הגונה לקיים מזותו מלא שפתך תשמור וכל היוצא מפיו יעשה  
ואם מלא שירה הגונה ויתעלל מלעלות בכל יום הוא  
עובר בעשה :

**תשובה**  
ענין התנאי שהתנה לתת לו ששה  
זהובים בשכר עמלו וערוה נעשה  
כהלכה דהכי תקנו רבנן כדאיתא  
בפי' המקבל דעסקא ליהוי פלגא מלוה ופלגא פקדון לחלוק הריוח  
וההפסד בשוה ודיסיב ליה אגריה ללא ליתחוי כרביתא במה שזמרת  
בפלגא דפקדון וכיון שנתקיימו התנאים כהלכה חייב לתת לו  
שכרו כמו שהתנה עמו בין הריוח בין הפסד ומה שהפסיד  
בסחורה הראשונה יספיד עמו חלקו מן הדין שהרי פלגא מלוה הוא  
וההפסד עליו בחלקו וחייב לתת לו חלקו בריוח הסחורה השנית  
שלקח בלא ידיעת בעל העסק אף על פי שאם הפסיד היה ההפסד  
כולו עליו כיון שלא עשה כן ברשותו שזה הוא הדין לכל מעסק  
המפסיד

**ענין קע**  
ומי שקבל עליו בחרם לתת  
שעוה קודם אלו ועבר הזמן  
ולא נתן כריך היתר כיון שעבר  
על קבלתו אבל ויה שאמר שבתשובת הרמ"ב ז"ל יש שאפילו  
לא עבר הזמן כריך היתר אחי תנה אם אמרה רבינו ז"ל שמא  
טעית בדבריו ישלח לי טופס אותה תשוב' כי האומר דבר זה למדה  
יגדונו של יהודה ולא נאמר זה הלא בדבר שאין בידו לקיימו כמו  
השבת בנינון שהיה ביד יוסף ומשום אריא וגבני דהוי בדי שמיס'  
כדאיתא בפי' אלו טריפות :

**שאלה קעא**  
קניית המזות אין אחי  
מתיר בבאן לקטן אלא  
לקנות ההפטרע שאינה  
מענין המאורע אבל כשהיא מענין המאורע זה ביום שמוציין  
שני תורות אחי תשתדל שיהיה המפטר גדול שאין מי שאינו  
מוחייב בדבר מוציא הרבים ידי חובתו וכן כתב בעל המנהיג  
בשם רבינוס ז"ל בהלכות תוכנה אבל לק' המורה ולתפלת  
ערבית ליל מוצאי שבת אינו מתיר עד שיהיה גדול וכן הוא  
בגמ' בפי' הקורא את המגלה תניין ומן הדין היה לבדוק אם הביא  
עתי שערות וכמו שזכרנו בפי' שלשה על שולחן אחד לענון

**ענין קעב**  
קניית המזות אין אחי  
מתיר בבאן לקטן אלא  
לקנות ההפטרע שאינה  
מענין המאורע אבל כשהיא מענין המאורע זה ביום שמוציין  
שני תורות אחי תשתדל שיהיה המפטר גדול שאין מי שאינו  
מוחייב בדבר מוציא הרבים ידי חובתו וכן כתב בעל המנהיג  
בשם רבינוס ז"ל בהלכות תוכנה אבל לק' המורה ולתפלת  
ערבית ליל מוצאי שבת אינו מתיר עד שיהיה גדול וכן הוא  
בגמ' בפי' הקורא את המגלה תניין ומן הדין היה לבדוק אם הביא  
עתי שערות וכמו שזכרנו בפי' שלשה על שולחן אחד לענון

המשפטי בזה שלח הרשואו שיהיה ההפסד כולו עליו אע"פ שחס  
הרשוא חולק עמו שותפו וזה כלומר מפ' הגזול עמים שחמרו עם  
הגזון מעות לחברו לקנות לו בהם חטים וקנה בהם שצורים הם  
שיחמו פוחתו לו ואם החמירו חמירו לא יצו וכן כתב הרמ"ב  
ז"ל בס' ה' מהלכות שלוחים ושותפים :

# שאלה קעה

תום : שאלת  
ראובן היה חייב  
לשמעון מנה

בשטר ומזה שמעון ללוו השטר בפרקמטיא שנתן לו ותבע לוי  
לראובן המנה ושמעון טענו לפטרו ועכשיו חוזר לוי על שמעון ושמעון  
אומר כך אלל ראובן הדין עם מי :

# תשובה

מכירה זו לא נעשית כהלכה שהרי  
אין אותיות נקבות אלא בכתובה  
ומסור' ובכחן לה נעשית כתיבה א"כ  
ותבע לוי לשמעון מאי שנתן לו בפרקמטיא ושמעון יתבע לוי שטר  
ואע"פ שאם נתן ראובן ללוו מנה שמייב היה פטור משמעון משום  
למחילה בטעות הוא מחילה כדעת ר"ת ז"ל והסכים עמו הרמ"ב  
ז"ל בחושניו פ' איזובכך' כיון שלא נתן כלום הרי הוא כאלו לא  
הומד כלל ויתבע בעל הפרקמטיא לשמעון ושמעון יתבע לראובן  
אם יש לו דין עליו :

# ענין קעו

ובענין אבינו מלכנו אם  
אומרים אותו בשפת המהמ  
הוא לאומרו בין בשבת בין  
בי"ב ואע"פ שהר"ן ז"ל בפירושו האלכות כתב שאין המנהג כן  
קעות וכל בידו כמו ששמענו מהלמדיו פה אל פה אבל נדקדק  
בשבת שחל בו ראש השנה אינו מנהג שהרי ר"ח הוא ולא גרע משאר  
ב"ח וכן הוא המנהג אללנו אף על פי שלא כתב כן בעל הערוך  
זכרנו לזכרה ואין בזה אלא משום אל תטוש תורת אהרן ומשנה  
שלימה שגימאל ישנה אדם מפני המחלוקות והמשנה אין לדעת  
חכמים נוחה הימנו :

# וכל

נדרי אינו מתיר אלא שבועות שגגות וכיוצא בכן אבל  
השבועות הקיימות וכן החרמות במקומם הם אע"פ שלא  
התנו כן בשפה שאמרו כל נדרי :

# שאלה קעז

והראו : שאלת יעקב  
זוה בשעת מיתה  
שימן לקנת בניו

במתנה דבר ידוע ואחר זה כתב שאר כספיו שילקו בניו וזה לשון  
הגאון ושאר נכסי אני מוריש לשלשת בני לפי שהיו לו ראובן  
הבכור ושמעון ולוי ואמר ילקו כל השאר בזה חלק ע"כ לשון  
הגאון ואמר עוד אני מזה לבני ראובן שלא יערער על אחיו  
לחבוש יותר על דין פשוט לפי שלקח משלי והוציא והפסיד את  
ממנו כחיי זה אם יערער על אחיו לחבוש יותר על דין פשוט ילקח  
מהחלק שיגיעו ממילוק השוה בחילוק ילקח שיהיה מחטים כפולות  
וינתן לשמעון וללוי והשאר יחלוקו ע"כ אם גאה זו קיימת  
או לא :

# תשובה

נראה שבדברי שכיב מרע קיימין בזה  
לפי שהתנה ואמר שאם יערער  
הבכור תחבטל הירושה ונתן אל  
הפשוטים מאתים והזכיר והשאר יחלוקו ודבריו אלו האחרונים  
קיימין הן שהרי דביבור אחד נאמר בגל' ובתוך כדי דיבור יכול  
לחזור מדבריו הראשונים והרי הדברים הראשונים שנאמרו  
בלשון ירושה נתבטלו ונריך לון ביניהם ע"פי דבריו האחרונים  
ודבריו האחרונים הם שיתנו אל הפשוטים מאתים דיגרים והשאר  
יחלוקו הבכור והפשוטים ואע"פ שלשון חלוקה אינו בלשון ירושה  
וזהו הדין נותן שילקו שיהיה הבכור עם הפשוטים אבל אמר'  
דעתיה דשכיב מרע כי דעתו הוא שילקו בדין תורה הבכור  
כבכורתו והכעיר כל עירחמו :

# ענין קעה

מוארת קטנה בת יעסכר  
מתוארת נשפית ביד עבד'ס  
והציונה לפונם וקנה יהודי  
אחד והעידו שהעל ליל זה ומנאיה בתולה ואל"כ בא אדם ה' שמו

כל"מ והוציא משם להוליכה לאביה ונאשה בכור' וכתב לה כמות  
כתובות הבתולות במתים ועברה בקטנותא ויש כתבו אותה  
גדולה דרך פסק דין בהתנגלות אף הנימוח עם האיש הוא ונאמר  
עליו וכות וכי ישכר אביה חייב לפרעו ז"ל לפי שהוקקתי לקיים  
החתימות הוגרתי להסדרך בענין הדין ובדקתי אותה ע"י כותב  
נאמנות והיו לה שתי שעות וזהו שכתבתי לפי שגדשתי לקיים  
דבר החתימות אני נריך להודיע מה שיראה לי בענין זה לפי הדין  
ובאמת תקבל הנכבד קהל קטנותא השתדלו ישה בענין זה ואלו  
וחין לפסקך בזה טעמו ומה שהעידו בלימוד וכות על האיש כל"מ  
שנאשה וכי ישכר הייב לפרעו עדותו מקובלת ומאשרת וקיימת  
ולתי בדבר אחד שהנימו מגומגם שהתחילו לכתבו ולא פרשאו  
אם נבעלה על ידי שבראו על ידי ישראל שאם בא עליה ששאל  
בדתי אסורה היא לכהונה אם תלא מתחת ידי זה כל"מ פאל' מתחת  
שלא בגירושין ואם בודאי בא עליה ישראל כשר אין לנו לחתום לה  
לכלום וכשאר הדבר שקול' אם היא נאמנת ומכאן ולהבא אומר  
לכשר נבעלתי ומתוך הדברים היה נראה כי לישראל נבעלה  
אמרו שטודע להם כי בקהל טונס נשמו בתוליה' וה"כ אין לחתום לה  
לכהונה כי נאמנת היא לגור בשפתי וטעמה אלוה' י"ו ע"י  
שנשפית נאמנת היא לומר לי ע"י שלא נטמאת ובענין פסק דין  
שזאת לפי שהיא נערה או קטנה לפי דבריהם קדושים ונשואי תלמי  
הם ירעה האב לבטלם או לקיימו' אם לא תלא מנערות לבכור קודם  
הגיע לתוארת אשר שם אביה יפה אמרו אבל כתבו דקדוקי חזו  
נראה שכל בידם בטעות' וזה שהם אמרו בפסק דים שאם יתן  
האב תהיה נשואה לדברי כל חולק שאם בקידושין לבדה יש חולק  
שאפילו נתרנה האב אחר שמעו אינה מקודשת דוקא בשאין שם  
נשואין אבל אם יש שם נשואין יודה זה שאם נתרנה האב האב  
נשואה' וזה אין לו שורש ולא טעם דלא יודע האב והיא שיהיה  
הוא הראי' פסובר שגריך שיתרנה האב קודם הקדושין' אבל  
אם לא נתרנה עד אחר קדושין אינה מקודשת כלל' ורש"י ז"ל  
לא פירש כן ובלעת הראי' ז"ל אין לחלק בין נתקדשה בלבד  
נתקדשה ונשאת קודם שמעו האב' שבוין שהוא רוצה שייתנה  
האב קודם קדושין ואם נתרנה לאחר קדושין אינה מקודשת שמעו  
הקדושין בשעתו היה בטל כיון שלא נתרנה האב' וא"כ מה הוסיף  
הנשואין בזה כיון שלא היתה שמוע' לאב בנתיים והם טעו בזה שלא  
לאמרו דברים אלו אלא אם נתקדשה שלא לדעת האב ושמעו האב  
ושמק שאינה מקודשת שאם נשאת א"כ אע"פ שנתק האב ושמעו האב  
שהשתיקה הראשונה לנו אומר' תחנות כעם הוא שנתק אבל שיתק  
כל כך שהנשא שלא יודעתו הלמלה שנתרנה בקדושה לא שיתק ואלו  
בזה אין דעתו ז"ל ברור בכך' וכדי שלא יתשובו שחיי מודה להם  
בכך הוגרתי לכתוב זה :

# ואחרי

הדברים האמת האלה יודוע הוא כי קודם שיעש  
לתוארת שהאב מקום אביה יעברו יותר מששה חדשים  
אשר בין נערות בגרות כי גם הסומנים שבנדקה בהם הם קרובים  
לסומני בגרות' ולא היום טלדוב' א"כ בהגיעם שם ה'ו  
כאשת איש נמורה ואין רגון האב ועסבו מעלה ומוריד בזה' כי  
אם היתה נערות והוא ברשות אביה לדברי האומר שאם נתרנה  
האב היא מקודשת לתפרע אם נתקדשה שלא בפניו היינו נרבים  
לשמוע מפי האב שנתרנה ומסתמא לא הוקדשוין' אפילו שחן  
והיתה יכולה היא לחזור בה ולדברי האומר שאפי' נתרנה האב לאפי'  
שמיעה אינה מקודשת תלא א"כ נתרנה קודם שנתקדשה אפי' נשאת  
אינה מקודשת כיון שלא היה לו שמיעה ושתיקה אחר קדושין  
ושתיקה בשעת נשואין' כי מפני שנשאה אחר שקדשה קודם  
שמיעה האב לא חיללי קדושין שהיו שלא מדעתו ואם אם נתקדשה  
בפניו שלא מדעתו והא"כ כנשאת שלא מדעתו ושתק הוא ומתקנת  
בגמרה אם נשאת לכהן אם תחלב בתרומה או לאו' ויש פוסקים  
שאנינה חובלת אע"פ שידע האב בקדושה קוד' נשואיה כל שכן שאם  
לא היתה לו ידיעה בין קדושין לנשואין דלא חיללי נשואין כלל'  
ואפי' נתרנה לפי דבריה' ומי' כיון שישאה מרשותו והיא בוגרת  
אע"פ ששטעה שנתקדשה היתה קטנה היא אשת איש נמורה לוי  
גדלה גדלי קדושין בהדה על כן בדיקה או שבנדקה אללנו סלקנו  
ממנה כל אלו החששות' ונאשרה חששא אחרת ואין בדינו לטלק  
והיא אם קבל אביה קדושים קודם הגיעה לשם' ואם קבלה  
בעודה קטנה או אפילו בעודה נערה ודאו והא' שהעידו העדים

בי  
ה  
בר  
ואל  
הב  
פון  
קדו  
כשו  
כמו  
כלל  
הבי  
חוש  
מתו  
והלך  
משל  
היון  
וחינו  
מותו  
היתו  
כאש  
עליו  
שבוי  
אני  
כעמי  
ובעל  
ולשלו  
כדתי  
פון  
לזה  
ואסי  
קטנה  
גם  
ויקיים  
האר  
שלא  
הוא  
בעלה  
מאה  
חייש  
על  
כמש  
עדין  
שלא  
ב

ע

בעיר  
לא תה  
נשא  
ספק  
דבריו  
דפשיב  
חלוקין  
זו מווי  
האשה  
תשאר  
יש לה  
ואם ה'  
התורה  
התרום  
לביית  
גל טה



מה רוצה לומר מעכשיו אם לא ימות לא יהא גט... אף אנו רוצים לטלו מעכשיו אלא לקיימו מעכשיו כדי שלא יהיה גט לאחר מיתה ועוד שכתב לא יהא גט די תהוין רשאה ואם אינו גט אף תהיה רשאה וקרוב הדבר להחיות מן המצות מהירשי מן הספק בדמוכח וחוללת ולא מתעבמת ואין לה מוזנות מהירשי מן הספק בדמוכח בפ' אלמנה נזונה וכן כתב רש"י ז"ל וכן כתב הרמ"ב ז"ל פ"ח מהלכות נישואין וכן כתב בעל העטור ז"ל ואם היא תובעת ליבם שיחלק לה כופין אותה שכיון שאין יכול ליבם כופין אותה לחלק וכמו שאמרנו בגמרא מידן אפסולא זיל חלק לה ופי' המפרשים שכופין אותה הכי מוכח בירושלמי ובגמרא דילן פ"ב ז"ל וחיוב לפתע לה גדוניתא כמנהג המוקים בגביית האלמנות ואם יש קרקעות שהכניסה לו תתלם בשומא ראשונה וכן אם הם מטלטלים וזשמישים מעין מלאכתם ראשונה כמו שכתב הרמ"ב ז"ל ביבמות פ' אלמנה לכהן גדול וכן כתב הרמ"ב ז"ל פ' כ"ב מהלכות נישואין וכן כתב בס' אבן העזר ואם היא רוצה לעמוד באלמנותה כשאר האלמנות אע"פ שהרמ"ב ז"ל כתב בפ' מהלכות יבום שאין שומעין לה זה הוא ביבמה העומדת ליבום אבל זאת שאינה עומדת ליבום אין טענה ליבם לכוף אותה לחליצה כמו שגראה גולשוטו ע"ס וכן מוכח בגמרא בפ' אע"פ וכן כתבו ע"ס המפרשים ז"ל וזוין שאינה מורדת כוללת כתובתה ותעמוד ענוגה ע"ס גמרא שיהיה יורשי אביה יורשים כתובתה וזוה אף ספק שכיון שהיא ספק מגורשת הוה ליה יבם ספק כיון שאינו יכול ליבם ויורשי האב ודאי ואין ספק מוציא מידו ודאי כדליתא בפ' החולין וכן פיר' הרמ"ב ז"ל ואם תמיד עמה בעדים אחר שכתב הגט אע"פ שאין בגמרא בפ' נישואין שצריכה גט אחר אינו אלא מן הספק והיו ספק מגורשת וכן כתב הרמ"ב ז"ל פ' מהלכות גטין אחר זה העידו העדים כי הבעל בטל הגט קודם שסדה וכיצימה :

### ענין קפא

החון ולפטם ושישועאליס ואם הדבר כן לרד המבוי תקון בתחלת כניסתו לחי גובה עשרה עפ"י או קורה רחבה טפח ואם כותל המבוי אינו שוה ויש לו בתחלתו בליטה כל שהוא כגון זה או כגון זה יהא כרון משום לחי ואין לרד לחי אחר וזוה הם מותרים להוציא מבית השמש למבוי ובלאו זה אסור אע"פ שהמבוי אין בו אלא שבע וזמנות רחב כי להוציא מרשות לרשות אפילו תוך פסיעה קטנה אסור ולא הוזכרו ארבע אמות אלא להעביר בתוך המבוי ממוקם למוקם ואם יש הרבה ישאלים דרים בתוך המבוי והם בחצר אחת לריבין לערב בפת ואם הם בשתי חצרות לריבין להשתתף במבוי ואם ערבו בפת סומכין על ערוב צמקום שתוף ויקבלו מעט קנה מהבתים ויעשו עונה בערב הפסח כמנהג הראשונים לפי שהמנהג מתקיימת יותר מהמחץ ויניחיהו בבית השמש הדר ע"ס משנה לשנה כמו שהזכרתי לעשות כאן באלגזאיר מקומנו ואחר הערוב או השתוף לריבין לשכור מתישועאליס ואפילו מנשותיהם ואפילו פחות משהו פרעה משנה לשנה וז"ל שיהיו במבוי שתי חצרות ובכל אחת מהם שתי בתים ודרים בכל בית ואם לאו לריבין לחי מכאן ולחי מכאן :

### ענין קפב

וכידון של יהודה חל אע"פ שהחזיר בנימין מפני שקבל על עצמו מה שאין בידו לקיים שאל יראה יוסף לעכבולא היה יכולת בידו להשיבו והוא לא היה יודע שאדוני הארץ הוא יוסף שיסמוך על חסידותו וכן משום אריא ונבני שהוא בידי שמים כמו שכתב ר"ת ז"ל והקושיא הגדולה היא למה לא התירונו יעקב או בנימין הנדיק וגם הוא למה לא בקש להתיר את עצמו וזו קושיית הראשונים ז"ל ואני הקשיתי עוד למה לא נהגו עמו נדון ויוסף למה כפל על זארו והלא היה אסור לו לישב בתוך ארבע אמותיו והנדיק היה נוהג להם שהרי חל על יהודה ואין נדון דבר אחר אלא הרחקה ד' אמות כדליתא בראשון בדריים כדניא מייך דלא קאיימנא בארבע אמות דידך וזוה ה"גתי אני לאחר מהשואלים אותי על זה כי לא נתגדה יהודה בעולם הזה אלא לעולם הבא שכולו ימים ואין בו לילות וכן פירשו בבראשית רבה על כן לא הוצרך התרה בעולם הזה וכדון עולם הבא לא חל עד שיאמנה העולם ואין

מחירין גדוין עד שיחול וכשמת חל גדוין והיו עצמותיו מנובלין בצרון עד שבה מרע"ה והתפלל עליו ואפילו כאמר שהיה מנוחה בשני עולמות אם כן שני נדוים היו אחד בעולם הזה ואותו התירו ואחד לעולם הבא ולא היו יכולין להתירו עד שיחול וזוה משה ע"ה והתפלל עליו :

### ענין קפג

וגולד כשהוא מחול צריך להסיף ממנו דם ברית אהל אף ומחללין עליו את השבת אלא א"כ היתה ערלה כבושה ואם אין מחללין עליו את השבת אם מברכים על ההטפה אם לא יש זבה סברות ועוד הוא שלא לברך שלא להוציא ע"ס שמים על הספק והברכות אינם מעבדות שאינם אלא מדבריהם :

### ענין קפד

בשני ימים של ר"ה וימים הכתומים אינו עובר לפני התיבה ואומר ותמולך אתה ה' לבדך ולא אמרתי לעולם ותמולך אתה הוא ה' לבדך שאינו טמא על הלשון שאם באתו לומר שהוא אלהינו היה טפל יפה כמו שאמרנו אומרים אתה הוא אלהינו וכן אתה הוא ה' האלהים אשר בחרת באברהם אבל אין לנו אומרים עתה שהוא אלהינו אלא מבקשים שימולך לבדו על כן לפי דקדוק הלשון אין צריך לומר אלא ותמולך אתה ה' לבדך ומהדקדק לומר שאנו מבקשים שימולך ברחמים בלא שתוף מדת הדין כל זה בכלל ותמולך אתה ה' לבדך ע"ס בן ארבע אמות הוא מדת הרחמים ואין בקשנו שיהיה הסם לבדו ימולך ומה צורך להוסיף הוא ובספר שערי אורה נכתב והוא על מנהג מקומו ולא נמאץ נכנסת תפלות להרמ"ב ז"ל :

### שאלה קפה

חונם שאלת ראובן היה דר באלגזאיר ושמעון בתוכו ושמעון בן ראובן ויתן לראובן כל האוצרות שיעשה בהעתקת דירתו לתוכו וכל מה שיצא מאלגזאיר ועד תוכו עליו ועל אנשי ביתו ועמד שלחו של שמעון וקדם בת ראובן ואולי בתו והעתיק דירתו לתוכו מוקם הארום ועלתה האלמנה שהיא ע"ה והיבם וכשנכנס לתוכו אמר אף ה' רום אני הוצאתי כך וכן אמר לו הארום אחר הנשואין אתננך לך ואחר הנשואין נתן שמעון לראובן חמיו ומעות להתעסק בהם ונשאר דבר החמשה ושבועים והיבם בשתיקה ואחר זמן רצה החתן לפרע חמיו ומעותו העסק שנתן לו להעסק אמר לו ראובן חמיו אנכה לך ע"ה והוציא שאתה חייב לי מההוצאה אמר לו החתן למה שתקתה עד עתה עכנו חמיו לפי שהיו מעותיך בידי עתה שאתה רוצה ליטול מעותיך אני רוצה ב"כ מעותי הדין עם מי :

### תשובה

שורת הדין בזה לענין חיוב השני כמו שהתנה עמו חייב הוא ואף ע"כ דאמרינן בפרק הגזול הרי שהיה בורח מבית האסורים והיתה מעבדות לפניו ואמר לו טול דמי והעבירני אף לו אלא שכרו ואמרי' ביבמות פ' מלות חליצה משני שיוכל לומר לו משה הייתי כך אבל בנדון הזה אין לו לומר כן דלא מילתא יתירחא היא למי שרצה שכתבו ארוסתו אלא דרך כבוד ודרך היתר שאלו היה שולח מתוכו שלוחיו לא לגזאיר להביאה לו יותר היה נותן וכיון שכן חייב הוא לפרעו מה שהזנה עמו ואף ע"פ שעבר זמן מרובה ולא תבעו לא הפסיד מפני זה שכרו שלא אמרו שהשתקה היא גורמת הפסד אלא בכתובה לאלמנה שהיא בבית אביה שאם עברו כ"ה שנים ולא תבעה אבדה כותבת דליתא חוליה אחלה לכתובתה על כן צריכה להזכיר תוך כ"ה שנה שאינה שותקת מפני שהיא מוחלת ואם לא הזכירה מחלה כדליתא בפ' הגושף אבל בבעל חוב אחר אפילו עמד זמן מרובה ולא תבעו כיון שהחייב מודה שלא פרעו חייב לפרעו וכן כתב הרא"ש ז"ל בתשובה דחוב ישן אע"פ שהמלוה באתכלית העוהי לא הפסיד ואם הוא בשטר הרי הוא בקיומו ואם הוא בעל פה ומודה לו הלוה חייב לפרעו ואין בין מלוה לחיוב שכירות בזה כלום ושולח שאלה

והעכו ולשמו לו שמי חתן חל בדברי העט"י שהציל מרובו בביתו למסטי' בגדיו ושתולו שאלו שעשה

שאלה קפו

והעבדים היה במקום אחר והחוב היה לראובן בנשי שלישי  
 ולשמעון שלישי אמר ראובן לשמעון כלך שנינו לתבוע החוב אמר  
 לו שמעון לך אתה לבדך וכל מה שתוציא במוזכות ושכירות וזולתם  
 חתן חלקי בו והלך ראובן ומצא העבדים והאריך לבוא עם השמעוני  
 בדברי ריבות והוציא ראובן הוצאות מרובות במוזכות וזולתם והלך  
 העבדים למקום אחר והלך ראובן אחריו ולא זו תשס ראובן עד  
 שהגיל מיד העבדים יג' וזבויס והוציא ג' ב' במקום היא הוצאות  
 מרובות אלא שלא הורק להוציא דבר במוזכותו לפי שתחאכסן  
 בבית חבירו וכשרצה ראובן לשב לביתו ויהי בדרך עמדו עליו  
 לפסטיס ושללו והאריך ג' ב' להוציא מעות מרובות עד שהחזירו אליו  
 בדיו והיה ההוצאה יתירה על השבת ועתה תבוע ראובן לשמעון  
 שיתן לו חלקו במה שהוציא יותר על היג' וזבויס וגם חלקו במה  
 שחבל בבית חבירו אעפ"י שלא הוציא הוא דבר משלו עתה לפי שלוי  
 שעשה לו ראובן נחת רוח קודם לכן לא היה מאכילו חנם מהו  
 שורת הדין בזה :

תשובה

הגראה מלשון השאלה שראובן  
 ושמעון קבלו הסחורות האזכר ב'  
 שלישים לאחרייתן והשליש בשאר  
 באחרייתו לוי ואלו נגנבו או אבדו הסחורות אחר שקבלו עליהם  
 אבדו לשלשם בשוה שהרי הב' שלישים הם אלס בחורה מלוה  
 בפירש ולפי מה שזכר בגמרא פ' המקבל כל המקבל עסק מחבירו  
 תקון מז"ל הוא שיהא העסק ביד המתעסק מן הסתם פלגא מלוה  
 ופלגא פקדון וכ"ש אם התנו בפ"י כמו זה הגדון אלא שיש למתעסק  
 יותר מחצי בריוח שאם לא היה נוטל אלא חצי בריוח היה שורת  
 באותו החצי שהוא פקדון במה ומחוי כרביית שמפני שהלוה הוא  
 שורה בפקדונו ותקנו שיתן למתעסק שכרו כפועל בטל אם אין לו  
 מלאכה אחרת אלא זו ואם יש לו מלאכה אחרת יתן לו שכרו אפילו  
 דינראחד כדי שלא יערה בשבילו ואם אינו רוצה לתת לו שכרו יטול  
 שליש במה שהרויח בפלגא פקדון וכל זה מתפרש בפ' אוזיהו שך  
 זה דין המתעסק לפי דין התלמוד אם נתעסקו סתם וכלמוד  
 מכאן לגדון הזה שהב' שלישים הם באחריית ראובן ושמעון ולוי  
 נתן להם שכרם כפי האינה לכל מתעסק בסחורות חבירו ואם יש  
 זמן קצוב השותפות יכול לוי לכופס לחלוק השותפות במזם הזמן  
 כדאיתא בפ' המקבל ומה שיאמר בשותפות אחר ההפסד והריוח  
 יטלו ראובן ושמעון ב' שלישים והשליש יטול לוי ואם יספיקו הב'  
 שלישים לפרעון מה שקבלו עליהם וירצה לוי לקבלו בפרעון ב'  
 שלישים מוטב ואם לאו ישלימו מבתיהם ויגבו מזה שכרם כמות  
 המתעסקים ליתול בשכר טרחם ופענין אונאה אין עליו דין אונאה  
 שאין הלוקח יכול לחזור בו אלא בכדי שיראה לתגר או לקרובו ואם  
 שהם יותר אמרינן דאחולי אחיל אבל יש בזה דין אבק רבית שמי  
 שזכר פירות ביותר מהשער לפרוע לזמן וקפן עליו  
 במלוה מטיילן עליו תרי חומרי חומרה דאונאה לבטל  
 המקח אם הוא יותר משמות כגון שזה הרבועה במת' דאלו  
 ממשו אלא בשער של היתר כי כן כתבו הארונים ז"ל ומשום אונאה  
 המקח בטל לגמרי וזה חומר דאונאה וחומר דאבק רבית דאפילו  
 פחות מוכדי אונאה כגון שזה שבעה בשמנה לא מפיק' מנה ולוקח  
 ולפי זה אם הדבר ידוע שנתן להם האסטיס ביותר משוויו המקח  
 הוא קיים וישאר ביד ראובן ושמעון כפי שהיה שזה באותו זמן ומה  
 שהוא יותר מאותו שער של היתר יגבו מהחוב והשאר יפרשו ללוי  
 לתשלום שני שלישי אחר שיטול שליש שלו במה שיש בידם מהסחור'  
 שיצאו מהסחורות הראשונות ויטול ג' שלישים באסטיס :

תשובה

המורה הוא עשה שלימותו כהגון  
 וזכה בשכרו אע"פ שחבל בו מה  
 שהביא כיון שלא נחבד בפשיעו  
 וזה מה ברר מהתוספתא דתניא התם השוכר את הפועל להביא  
 שלימות מיקום למקום והלך ולא הביא נותן לו שכרו משלם השוכר  
 את הפועל להביא קיים ודורקנים לברם והלך ולא הביא נותן לו  
 שכרו משלם השוכר את הפועל להביא עבדים ותפוחים ודורמסקים  
 לחלה הלך ומצאו שמת או שהביא לא יאמר לו טול מה שהבאת  
 בשרך אלא נותן לו שכרו משלם והביא זאת התוספתא הרי"ף  
 ז"ל בהלכותיו בפ' השוכר את האומינין וכן בגמרא בפ' הגזול בתרא  
 הביאה והסיק התם דכיון שעשה שלימותו חייב ליתן לו שכרו  
 משלם ובגדון הזה כיון שהלך בשלימותו של בעל השליש נותן לו שליח  
 שכרו כפי מה שזבוינן לתת שכרו להלך ממיקום למקום דבר קצוב  
 בכל יום ואפ"י מכיסו והוא יזון את עצמו כדרך כל השכירים ואפ"י  
 בזה לו מציא שמנה מיו שיוון אותו לא ינכה לו ומשכרו כלום שזו מציא  
 היא ויציאת הפועל לעצמו כדא"י בפ' שנים אוחזין וכן בפ' הנושא  
 את האש אמרי' שאם פסק האחד לאשתו לזון את בתה ונשאת לאחר  
 ופסק לזון אותה שאחד זן אותה והאחד מעלה לה מזונות ואינו יכול  
 לטעון כבוד יש לה מזונות ממיקום אחר וכן בכאן כיון שקייב לתת  
 לו שכרו אינו יכול לנכות למה שזן אותו אחר דרך גמילות חסדים  
 אבל מה שהפסיד בסכנת הדרכים בשביל הגלת עצמו אין המשלח  
 חייב לתת לו כלום וכ"כ הרשב"א ז"ל בתשובה שלא מציו משלמו  
 בזק אלא בזוקי עצמו או בזוקי ממונו וזקו ממונו כעין נזקי עצמו  
 לפי שפעם בשמירת ממונו אבל בזוק שהגיע לשליח מה הזיק  
 המשלח ומה הגיע לו ממזמת שפיעתו וכ"ש אם השליח שכיר שהרי  
 הוא הלך בשכרו כדכתיב ואליו הוא נושא את נפשו ודרשינן שבשביל  
 שכרו עלה בכוחו ונתלה בחייו כלומר ולפעמים יכול ממונו וימות  
 וכלכל סכנת נפשו הכנים עצמו ממזמת שכרו ואפ"י היה פועל במכס  
 ואפ"י תאמר שבגדנות שליחות זו זקוק גמרא בזוקין הוא ופטור עכ"ל  
 הרב הזה בח שובתו ואני' אומר שאם ההוצאה היתה להגיל מה שהוצי'  
 והיתה ההוצאה יותר מההוצאה יטלנה ממה שהגיל ומה שיחסר לו  
 משכרו ישלם לו שליח חלקו ואתם שלום :

ענין קפה

בנאיה אשה אחת נשאת  
 בעדות עדים שנתגרש והייתי  
 מעכב על ידה עד שתבא לנו  
 ידיעה מהמקום שנתגרשה בו וקמו עלי הרבה מהקהל כיון שהעד'  
 העידו למה מעכב על ידה כי אמרו לי שתתמוד והנחמיה ברשות  
 עלמה אבל לא רציתי לחתו בכחובתה ומצאו עדים בדאית ואמרתי  
 כי נריבה גט מזה ומוזה ועל זה חלק עלי ר' שם טוב ז"ל וכתבתי  
 לו זה :

**במקום** שאמרו לקרר אין אדם רשאי להאריך וזה הזקיקני  
 בראשונה לכתוב מקרר ועולה נשען על הבנתך  
 ועתה אני אומר במקום שאמרו להאריך אינו רשאי לקרר האשה  
 הזאת העידו עדים עדות ברורה כי נתגרשה בתכם ומלבד עדות  
 העדים

שאלה קפו

אלא בטחה : שאלה  
 ראובן ושמעון היו  
 שותפים וחסר להם  
 מעות לישא וליתן וכו' והלכו אצל לוי לתת להם מעות להתעס' בהם  
 אמר להם לוי אין לי מעות אבל סחורות יש לי ויש עליהם קצת  
 סחורות בסך ידוע וכלל הסחורות היה אסטיס ונתן להם הסחור'  
 גשנה תמימה ושכסוף גשנה יתנו לו מעותיו משלם ושיהיה הוא  
 שותף עומה בסחורות שנתן להם כל הזמן הגו' סוף השליש והשני  
 השותפים הראשונים שהם ראובן ושמעון שני שלישים ומכרו השני  
 שותפים שאר הסחורות וזלתי האסטיס והפסידו בהם שמונה זבויס  
 והאסטיס לא נתנו לו קונה שלמו מקמתו לאלגזאיר לרצה אם



העדים אמרו כי מי שאינו בתורת עדות מהדרים כאן והיו גם כגון  
 חמות בעלה ואחרי' שהיו כדאי להחזיקה בסמוכה אבל בעדות  
 המועדים לא היה פקוק וכו' היו חייבים להגיחה ליגשא בעדות'  
 ובלשון הזה כתב הרמב"ם ז"ל בפ"ב מהלכות גירושין היו לה שני  
 עדים שהיא גרושה אעפ"י שאין שם גט מותרת ליגשא לכתחלה וכן  
 בס' אבן העזר בס' קל"ג כתוב בלשון הזה יש לה שני עדי' שנתגרש'  
 מתירין אותה ליגשא על פיהם אפילו אינה מוציאה גט עכ"ל ומה  
 לנו לחזור אחרי דברי המחברים ז"ל והלא בגמרא הוא משור' דאמרינן  
 פ' האשה שנתאלמנה רב השי' אמ' בגון דאמרי' עדי' עכשו מת עכשו  
 גירשה מיתה ליכא לכחורה גירוש' איכא לכחורה חס איתא דהכי  
 הוא אחוי גטיך הכי זה משו' דלא אמרי' לה אחוי גטיך לא בשאומרי'  
 עכשו גירש' אבל חס אומרים זה לו זמן מרובה שנתגרשה לא אמרינן  
 לה אחוי גטיך ובראשון מניטין אמרו אטו' אמרו שנים בפנינו  
 גרשה מי לא מנסבין לה וכן אמרו בפ' שני ובפ' האשה רבה אמרי'  
 נמי בהדיא דאיכא שני עדים אינה לריכה לב"ד : ופבר  
 שלחו טופס העדות לחכם ותמיהו מהם ח'ך כיוונו עדותם בניה  
 שנתפרסם אלסם הפכו וזלי שהעדי' עצמם מלאנו בהם אמתלאות  
 וראיות חזקות שהם היו רשעים בעדות זו היה הדבר קשה לפסול  
 עדותם וכבר שלחנו לך טופס הכל ואעפ"י שהדין היה נותן לה פניה  
 ברשות עצמה להגשא עכפיה מלהגש' חומרא בעלמא עד שפכתוב  
 לתנע לחוש לערעור דבעל לפי שהיו מעידים שעל ידי קטטה גרש'  
 וזה לא הייתי עוש' מן הדין לא כדי שלא יוני' הבעל לעו' עליה וכשנאו  
 לפני אמרו לי זאת היא ברשות עצמה או לא אמרתי להס כיון שיש  
 לה עדים הרשות בידה להגשא אמרו לי ח"כ למה תעכבה מלהגשא  
 אמרתי להס עד שאכתוב לתנע לחוש לערעור דבעל אמרו לי כיון  
 שהיא חס' הדין יכול' להגשא אין כח בידך לעכבה שהם תעכבה  
 שתחמו לו אמרתי בלבי הם זאת שתחמד וימרו כי ע"י גשתמדה  
 לפי שעכפיה שלא כדון שהם נמלאו הדברים אמת הייתי פושע  
 בשמדותה או אמרתי להם שיעשו כרצונם אך שלא היה בנישואיה  
 כן היו הדברים ולא מפני פחד שמד התרתיה שלא כדון שהיא מותר'  
 היתה לפי העדות לא שהייתי מחמיר שלא כדון כראוי לכל ירא  
 ומד וחושש לכל הספיקות ומפני פחד השמד לא עכפיה להחמיר  
 עליה והפכתיה לרצונה כדון והרבה עשיית' שלא הייתי בחתימת  
 כתובהה ואלו נמכרה בחתימת כתובהה כמוני לא נשאת ונתגבלה  
 חובה על ידם ואני וכסאני נקיים ונתקיים בי לא יאונה לדיוק כל  
 און ואין בזה רק הכל בתוס' בלאור כי כבר כתבתי לך מה שהיה  
 ראוי לתכס כמון להדין מדעתו בראשי פרקים :

ענין קפז

הפוסקים ז"ל דלא קי"ל כרב פפא דסבר למיעבד עובדא דמילי  
 הוא לי למיעבד וכמו שכתב ריה"ק ז"ל בפ' האשה רבה בחלתו  
 ובהלכות גדולות בהלכות יבמות כתוב בלשון הזה השת' איש  
 דאינסבניה בי דינא בלא גיטא כיון דבי דינא נסבואה תלא מזה ומו'  
 ולריכה גט מזה ומזה ואין לה כתובה וכו' וכן היא בגמרא בפירוש  
 בפרק האשה רבה ובמי' ראשי אינו מבין כלל דבר ממה שכתבת בזה  
 איני יודע אם אתה חולק עלי' לומר שהאשה שכשאת על פי עדים  
 שאינה לריכה גט מהשני או אם אתה אומר שזאת לא היו לה עדים  
 ונשאה בלא עדים לא יכולתי להניח דבר מדברך אל מהם נוטים  
 וכל זה אינו אמת שזאת על פי עדים נשאת וכיון שעל פי עדים  
 נשאת לריכה גט מזה ומזה עוד כתבת זה לשוןך ולולי הודאת' זאת  
 אל אמרה גרשני בעלי אעפ"י שמועיה ומעיה פניה שלא בפניו  
 אחר שאתה הארון וזאת את פלוני ופלוני המהוללים הייתי חוקך  
 בראיות שלא להוליה ממונו עד כאן לשוןך ומי' ראשי לא יכולתי  
 להדין מדברך מי הוא זה משיניהם שלא להוניה ממונו אם הוא זה  
 האחרון או הראשון ויהא מדברך שעל האחרון הם דברך וא"כ  
 למה לא תגריכה גט ממונו והרי דברך סותרים זה את זה שאחר  
 זכות המהוללים הגובר דבריה' לא מעלים ולא מורידים שהאשה  
 שהעידו לה שנתגרשה על ידי שלוחה עדים ודעים בגירושיה והיא  
 אינה יודעת ואם בעדות המהוללים הגזכר' היא מותרת לשני ובנו  
 כשר לפי דעתך ח'ך תפסם לנו עמה בהודאת' פיה ואין האם כאמנת  
 לומר בני זה ממונו אבל זה גורם שפקפקת בי בדיני ועשייתו טועה  
 כשגגה הולאה והיה מן הראוי לך לומר' בי דינא בטר בי דינא לא  
 דייקי ולא המוסק בדיני כתבתי לך אלא כמותך הדין בניה שהיא

ברור לי ועל עדות המהוללים לבדם לא הותרה כי לא היו בתורת  
 ועדות אחרים וזאתם היו ומה שכתבת שיראה לך שאין להפריכה  
 גט מן השני כלל כדי שלא יתערב עם הספיקות שזה ממונו והיא  
 הוא וכן הני' חומ' שזו ממונו ודאי ובעלה ואת אינה כלום שלא  
 להצריכה גט שהרי התלמו' חומ' תלא מזה ומזה ובניה ממונים מזה  
 ומזה ואמרי' בגמ' משני ממונו דאורייתא מראשון ממונו ואחר  
 במזמורת וחשש ערוב ספקות הוא דבר שאין לו זכר בשום מקום  
 ותמה אני ח'ך מלאך לך להרהר אחרי שפוטות כלה ואמרת כי  
 מפני פחד שמד התרתיה שלא כדון ופעמים כתבת לי כי ברוב עיני  
 אני כותב ואם הסעייתי בזול קלרי ברב הוא ויחיל הייתי תחת  
 גערךך במכשעים כי וננונו לחתום כתובה שלא בפניי וחושש עיני  
 שאחיה יודע דלאו קטיל קני באגמא אגא ואם אני בעטות לכות יתיר  
 מחזיק עצמי בפני כל יודעי' דת דין כאלה מהתלמידים ונקלמות  
 עוד מזהא' ידוע הדע כי וזכר להריות הייתי בימי חרפי וזיקוקי דמי  
 הוו נפקי מפניי לפומייהו ודברי הו' נחשבוני בביניהם והוששין לי  
 וגם היום עדיין לחלומות קיימת ותלמידי חכמים כל זמן שחוקקים  
 חכמה מתוספת בהם ואני בהוראתי מגשש כעורים קר שליחי חומ'  
 אסור הו' מותר אלא אחר החקירה ומשולם לא אמרתי דבר הורה  
 וחזר דבורי וייערו עלי כל תמי הארצות האלה עד ספרד והאשה  
 ה' את היה כוף ענינה כי ונתה עם ישמעאלים ונתעברה ונשתמרה  
 עם בנה הממוזר ובדרך השם אשר הסיד חרפה מעל עינו ושרת  
 ובער הרעה מקרבנו ובזכות הביתנו לא נשתמדה על ידי הוראתי :

שאלה קנ

עוד שאלת אשה אחת  
 יש לה נכסים וחלתה  
 ורצתה להעביר הנחלה  
 ומקרובה הראוי לורשה דבר תורה ולהקדיש נכסיה לעניי' או לבית  
 הכנסת וקרובה היורש אותה הוא עני ועי' לו בני' בני תורה וב"כ  
 לו בת לריכה ליגשא והולך לבאת מעירו לשאלו להקבלת  
 להשיא את בתו וזה הקדש שרונה האשה הזאת לעשות להעביר  
 הנחלה מהקרובה הזה האם דעת חכמים נוחה הימנו אם לאו וזה  
 עיקר השאלה :

תשובה

הכל יודעים מה שאמרו בגמרא לא  
 תיהי כי עיבורי אחסנתא אפילו  
 מברא בישא לברא עבא וכ"ש מברא  
 לברתה ואם בראים לירשו אמרו כן כ"ש למי שאינו ראוי לירשו  
 כלל כמו ההקדש ובית הכנסת שהקדש בית הכנסת כל לחוק את  
 בדקו או לפרנסתו בשמן למאור ושאר נרכיו ודברי' אלו הם מוטלים  
 על הגבור והמקדיש נכסיו לזה אינו אלא לפטור הגבור מחיוב' בהקדש  
 זה והרי הוא מעביר הנחלה מהראוי לירשו למי שאינו ראוי לירשו  
 והיה המקדיש לעניים מתרי' טעמי חדא שהוא פטור הגבור מחיוב'  
 שהוא מוטל עליהם ועוד שהוא מעביר נחלה מהראוי לירשו לתת  
 אותה לעניים שאינם ראוי' לירשו והם קרוביו הראויים לירשו הם  
 עניי' ג"כ הוי כעני המספק בחמה ובה' אחר ונטלה ממונו שנקרא  
 רשע אבל כל זה אינו לבטל המתנה אם נעשית' אלא שאין ראוי  
 לעשותו אבל אפשר לבטלה ממה שמצינו בירושלמי דורעים בסוף  
 פיהא ר' מחוי לרב תרעה לבי כנישתא דקאבני אמ' כמה מומן שקטו  
 אבותי במקום הזה א"ל אדרבה כמה נפשות שקטו אבותיך במקו'  
 הזה וכי לא היה תמן ברנש דמלך באורייתא או חולים המוטלים  
 באשפה קרא עליו המקרא הזה ושכח ישראל את עושהו ויבן היכלות  
 ע"כ בירוש' ומכאן נראה שיותר היה המצוה ללמד התלמידי' ולפרנס  
 העניי' מבני' ב"ב וכו' קלת מהראשונים ז"ל וכיון שזה נכנס בכלל  
 וישכח ישראל וכו' וקי"ל ש"מ שגור לעשות עבירה מנכסיו ח'ך  
 שומעין לו כמ' הרמב"ם ז"ל בפ"ט מהל' זכיה ומתנה ח"כ הקדש זה  
 בטל הוא וירשנה קרובה ודרש' לא נתן שלמה מקדשי דוד אביו  
 דבר במלאכת המקדש אמר רשב' היה בימי אבא ג' שנים והיה לו  
 לבזבז ההקדשות האלה להחיות בהם עניי' ישראל :

שאלה קנא

הראון : שאלת  
 אשה אחת והיא  
 אשת איש יפה  
 עליה קול של פריצות עם פריץ אחד קלא דלא פסיק והקהל התיר  
 בה שלא תתייחד עמו והוליה ממשכנתו והניחו הדברים לט'  
 העיר וקנסו אותו והיו לה פרקליטין ואחר התרעה עברה עליה ולא  
 נמנעה

# חלק שלישי תשבץ שאלה קצב קצד קצה קצו מא

כפ' נערה שנתפתה וכפ' יש נוחלין :

## שאלה קצג

עוד שאלת ס"ח שהיה בלוי הרבה עד שהוא קרוב להטשטש ויש בו כמה גרדים ותוקונים אם הוא פסול וצריך גניזה או לא :

## תשובה

כיון שהוא כל כך ישן והולך לימחק ולהעביר דיו על המחוק הוא ממנו יגנו כמו שאמרנו בפ' השולח ולהעביר עליה קולמוס ונקדשה ה"ל ממנו דיו על השם דק"ל דכתב על גבי כתב חיי' משו' מחוק התחמוץ וכן כתבתי בתשובה בס' תשובתי הראשון בס' קכ"ז :

## שאלה קצד

עוד שאלת מי שהקדיש ס"ח לב' הורו' להחניף

בו ולהעלותו לבימה הוא או אח' תחתיו אם רשאי בכך או לא יוכלו לעבד על ידו הפרנסים :

## תשובה

דבר זה תלוי בשע' הקדש אם הקדישו על תנאי שיהיה לו חוקה זו ושיהיה יכול למנות אחר תחתיו קטון ממונו ותקוי' תנאו ואם לא השאיר חוקה לא לו לבדו הצבור יכולין לעבד על אחר שאינו גדול כמו המקדיש שכבוד התורה הוא שיתכבדו בה גדולי הקהל וכמו שאמרנו בירושלמי דיומא בפ' בא לו על ידי בני אדם גדולים התורה מתעלה בהם ואם אין שם תנאים ויש מנהג בזה בעיר יעשו כמנהגם שכל אלו הדברים תלויים במנהג וכשיקבע המנהג חזר הדבר להיות דין :

## שאלה קצה

עוד שאלת למה שנתה כל כדונית יחוספת

וחזרה לחבוע כתובתה מנה מתמים אם יש לה זכות בהם או לא כיון שכבר כתב לה תוספת על כדוניתה ואם הדין שהו בחלמנה וגרשה :

## תשובה

האשה שגובה כתובתה בין שאומנת בין בגירושין כמו שגובה תוספת גובה עיקר כתובתה שהרי אינו אלא חספה על העיקר וכמו שאמרנו בפ' אף ע"פ אם רצה להוסיף לה אפי' מזה מנה מוסף לא אם יש חקנות קבועות מפורשות שהעיקר הוא כלכל עם החוספת יעשו כמנהגם אבל מן הסהם גובה הכל ומתמים לבחלה הם משקל כ"ה דיברי זהב בכל אחד משקל צ"ו שעורות קבלת הגאונים ז"ל ויהיה הכסף צרוף טבוע במטבע הולנד במדינה והמנהג לחלמנה היא מחזית זה :

## ענין קצו

תנ"ס : כתבתי ראיתי וזה הוא מה שראוי להשיב עליו ואתם גריכים אליו שכ"ב מרע

שאמר הלוואתי לפלוני אינו צריך למעמד שלשתן אפי' דמלת' דליתיה צבירא ליתיה בשכ"ב מרע כבר פי' בגמ' דהא כיון דליתיה צבירא זו במועמד שלשתן בשכ"ב מרע דבריו קיימין אפי' בלא מעמד שלשתן אי נמי הואיל וירש וירשה זוכה בה מקבל מתנה כדאית' בפ' מי שמת מ"מ אם הנכסים אינם מוספיקים לפרעון כתובת האמנה היא קודמת שהרי כל נכסיו מטלטלי חוב מוקדעי הם ומועבדין לפחותה ואפי' מלוה היא מועבדת לכתובתה כמו שכתב הרי"ף ז"ל בפ' האשה שנפלו לה נכסים ואינו יכול לאבד זכותה ואף על פי שפניה ליה ושחקת לא הפסידה מפני שתוקתה שאינה תפסדת מפני שתוקתה אלא כשכתב כל נכסיו לבניו ועשה שותף בין הנכסים כדאית' בפ' יש נוחלין ובפ' מי שמת אבל אם לא כתב כל נכסיו ושירר כל שהוא אפי' שעשה שותף עמהם לא אבדה כתובתה כמו שנו' שם וכ"ש אם כתב נכסיו לאחרים אלא שצ"ד משביעין אותה ומתירמין צ"ה אם יש נכסים יותר מה שנתמלו לו ואם יש נכסים כדי כתובתה תגבה אותם ואם יש יותר תגבה בעלת המתנה מה שזכה שניתן לה והיא קודמת אל יורשים ואם לקח שר העיר דבר כ"א מאגנסיס

כמונה מולתיה אחד עמו והטילו חרס צב' הכ שמי שיש לו עדות יבא ויעיד ונתעברה ויש חוששין שהיא מהגטעין נתעברה והטורף העדויות רחובן העיד שיש אחד היה יושב הוא ואחר עמו והנה אחי החשוד בא וישב עמהם והוא נכנס ואמר להם שהוא ראה אחיו ונאלץ ממתחזה ומעילו מושלך נמוך ופניו מוריקות והיא יולאה קוד' והוא אחריה ושמעון העיד כי הגטעין אמר לו כי הוא התעלל עמה בגבה אחת ושמעון מאלף וגם הוא התעלל בה והשר ידע זה וקנסו ולוי העיד כי הוכיח אותה ואות' והודה לו בזנותה עמה כמתפאר ומשתבח ויהודה העיד שראה אותה אחר התראות מדבר עמה בלחש ונתן לה תמיכת כבוד כפול לא ידע מה יש בו כסף או ושב וישכר העיד כי בראותו הקול אינו נפסק הלך להוכיחו והודה ולא בוש כמתפחד בדבר :

## תשובה

זאת האשה כיון שהתרו בה ועברה על התראה הפסידה כתובתה שהרי נשים שאמרנו חכמים בפ' המדיר יולאת בלא כתובה והלחת מהם עוברת על דת משה ויהודית נריכות התראה כדאית' בסוטה בפ' ארוסה וזאת האשה על פי העדות עוברת על דת יהודית היא וכיון שהתרו בה הפסידה כתובתה ולענין שתאמר על בעלה כתב הרא"ש ז"ל בפ' המדיר בשם הרא"ד ז"ל שבעל מצוה לגרשה כמו שנו' בשלהי גיטין וכיון שצוה לגרשה אין לה כתובה וכ"כ הרמ"ב ז"ל בפ' כ"ד מהל' אישות וכן הרמ"ב ז"ל בפ' ביבמות בס' הזכות ולענין אם מוליאין אותה מיינו משו' עוברת על דת אין מוליאין אותה ממנו דהא מילתא אבעיא לן התם ולא איפשטיא אלא שערות רחובן היא עדות דבר נכוער שראה אחיו ולא וחומר ופניו מוריקות אחר שראה היא מהתפזר דומה לרוכל יולא ואשה מוגרת בסביר בפ' שני דיבמות ואפי' שהוא אחיו ואינו גאון עליו הוא נאמן עליה דפגלנין דנורא כדאית' בפ' קדסנהדרין ובפ' א"ב ועדות אחרים המעיד' שהוא הודה בעצירה אפי' שהם זה שלא בפניו והוא מטרפין אפי' בדין ערוה כמו שהם מטרפין בדיני ממונות כדאית' בפ' השולח וכן הוא מכו' בענין עידי כיעור בירוש' בפ' קטופה כמו שכתב בתשובה ה"ר מאיר מרומטבורק ז"ל והלה העדויות עם עדות הפריעות שהעידו קלת מהעדים שראו אותם מדברים בלחש במקום אפל ונתינת' אהנין צורה אחר התראה הם יתר רעים ומעיד כיעור ומטרפין לעדות הכיעור שהעיד אחיו ואינו לאוכרה על בעלה ולרדותה ברבים וישום ומוסרו כל הגש' ולא תעשינה כזמניתיה וגם לקרוע כתובתה בבית הכנסת ואין לה אלא בלאותיה הקיימי' דחס היא ונתה בליה מי זנו ולנדונה שלשים יום ונפרעה את ראש' ולבלח את שערותיה כמו שנו' בפרקי ר"א בקלל' שקלל הק"כ את חוה שמגדלה שער כלבית ומבלחתו כזונות ותעמודנה הגשם בעורה כמו שהיו עושים לסוטה בעורת נשים ודין הבועל כדניה וביד ב"ד להקל ולהחמיר לפי צורך השעה והבן אן מכריזין עליו שהוא מומר ואפי' שאמרנו בסוטה בפ' ארוסה שפרוה ביותר חוששין לבניה זה הוא לענין חששא בעלמ' אבל להכריז עליו לפסלו בלא בק"ל לא דומדור ואפי' אחרת תור' ולא מומר ספק כדאית' בפ' בתרא דקדושין :

## שאלה קצב

עוד שאלת מי שמקלל אביו ואמו מה דינו ומה

יעשו וכן האב קרא לבנו מומר זה אם יש לחוש לדברי האב ולהעביר ממנו הנחלה :

## תשובה

הבן המקלה כבוד אביו אף ע"פ שלא קללו בשם ארור הוא משי הגבור' שנה' ארור מקלה אביו ואמו ומקולל הוא מפי הקבלה שנה' עין תלעג לאב ותבזו לקהת' אם יקחה עורבו כח' ויאכלנה בני נשר ובר נדוי הוא וכן כתב הרמ"ב ז"ל בהלכות מורדים ואין האב נאמן עליו לומר צדי זה מומר הוא אחר שהחוק שהוא בנו שצוה שוב אינו מומר ומגיד כ"כ הרמ"ב ז"ל בפ' יש נוחלין וגם להעביר ממנו הנחלה אין חזק חכמים גומה היינו כדאית' ליה שמואל לרב יהודה שנגא לא תהוי כי עבדתי אהמנתא חיי מברא בישא לברא טבא דלמא כפיק מניה זרעא ומעליא כדאפי' :

והנכסים אין ההפסד על האלמנה כי אם על שאר הנכסים אחר שתהא נפרעת :

# ענין קצו

וענין הסרת המזים מי קודם ומי מאוחר חצי ההבדל בכאן שמי שקדמה מיתתו יזכר קודם בין מה כאן בין בזה שמותו ובו יסודו הטריבות וכל העם חוש על מקומו יבא בשלם אלא שאם האחד יש במקום שמתאבל עליו יש להקדימו אע"פ שמת אחרון ומיניו לכל ישתאל :

# ענין קצה

הואיל ואתא לדין טע' בזה מובתא וז"ל בלא שום חדוש ופספסא דשמעתא דבשליש ג' שני דייני משמע דשלש ארצות סתן יסודא ועבר הירדן ונגיל בלחיו דין ארץ ישראל להם לענין נישואין להעלות מחוצה לארץ להם ושלא להוציא מהם מח' שהרי אחר משנ' זו חלקו בין חול' לארץ לארץ ישראל אפי' מנוה היפה לטה הרע והלו בשלש ארצות אלו אין מוציאין מהיפה א הרע אפי' בארץ אחת כ"ש מארץ אחת לארץ אחרת משמע דבלחיו דין ח' יש להם וכן הדין נותן שאם דין העלה לאי הוא משום מלות יתרות וההולאה משם היא משום שופקיע מן המלות וכדמוכחא ההיא דעבדים כדאיתא התם ובפ' השולח וכן בפ' ק' דע"ל לענין מכירת שדות לעכו"ס א"כ דין א"ש להם ללו שלש ארצות לענין זה וכדמוכחא ההיא דפ' מקום שנהגו דשלש ארצות לביעור דמשמע מהתם דשביעית נהגו בסו' בזמן הזה והיה לכל חובת קרקע ומלות דירה היא בכל מקום הגובה בו חובות קרקע וצריך לומר לפי זה דעבר הירדן דהבא ובפ' מקום שנהגו ללו היינו עמון ומואב שנחלקו בה בשם' ידים מה הן בשביעית כמו שפירש רש"י ז"ל דאפי' תמלא לומר שלא כבשום עולי בכל מ"מ שביעית נוהגת בהן כדמוכח ההיא דתנן בפ' מקום שנהגו וב"ש שנתאה לזכבוס עזרא הויה עבר הירדן שלא נתייבבו במעשרות אלא מה ששכס עזרא וכן בפ' בתרא דערכין ומייתו לה בפ' ידיעות הגטומאה דנוני עיירות המוקפות דעבר הירדן אמרי' התם שלא מנו אלא אחסן שקדשו בני הגולה ואינו תמה מהרמ"ב ז"ל שכתב בהל' שמתה דעבר הירדן לא קדש' וכ"כ הרמ"ב ז"ל בהשגות בהל' שמתה דעבר הירדן לא כבשוה עולי בכל וזו שבערבי' תשובה עליהם אלא על כרחין לא נחלקו אלא בעמון ומואב שלא טהרו בסיוחן שאותן לא כבשו מעולם ומיה' מוקמו לכו התם בשם' ידים למזרים ובכל זמן מה שאומר בפ' חוקת כל מה שהרעה הקב"ה למשה חיוב במעשר ואמרי' להפוקי הר שטיר עמון ומואב בהכי איירי וכן מה שאמרו בירושלמי דפ"ג דבבורים בפלוגתא דר"ס בן ננס ור"ע דבעטור בבורים שלא משבעת המינים דפליגי בעמון ומואב אי מעטרין אי לא מעטרין לאו בכבוש ישראל הויה פלוגתא דההיא פלוגתא אחריתי היא דר' יוסי הגלילי ורבנן כדבעינן למימר לקמן אבל באותם שטירו בסיוחן וכבשום ישראל לא איירי ורע"ג דבשליש פ"ק דיבמות וכן בריש תגיגה אייתי עלה כרכים הרבה דקבשום עולי מזרים ולא כבשום עולי בכל והניחום כדי שיסמכו עליהם בשביעית והוה משמע לכאורה דבארץ עמון ומואב שטהרו בסיוחן הו' פליגי לא היא דהכי קאמר שאף מה שכבשו בתחלה הניחו עולי בכל מלכבוש משום תקנת עניים וכ"ש עמון ומואב שלא כבשו מעולם שיש להם לתקן בהם בשביעית מעשר עמי מפני תקנת עניים וראיה לזה דלא איירי בהאי פלוגתא בעמון ומואב שטהרו בסיוחן דר' אלעזר קאמר מעטרין עניי אלא ודאי לא היתה מחלוקת אלא בעמון ומואב שלא טהרו בסיוחן אבל אותן ארצות שטהרו בסיוחן דין ח' אשר לתשע המצוות יש להם ולפי זה יש לנו לומר דהא דמייתי בפ"ק דתגיגה עובדא דר' יוסי בן דמוסקי' ומסיים בה במילתיה דר' אליעזר ההיא דהרבה כרכים כבשום עולי מזרים לאו מדבריה ר"ה היא דבמתני' דמס' ידים לא קא מסיק הכי במילתיה דר' אליעזר אלא פירושא דתלמודא הוא דמפרש דבי היכי דלמחן דאמר לא קדשה לעתיד לכה העימו כרכים

הרבה משום תקנת עניים כמו כן תקנו עמון ומואב שלא כבשו מעולם שיהיו מעטרין מעשר עמי מפני תקנת עניים והנה נחשב שבער הירדן שדיגא כדון יהודה ונגיל לענין ביטור ולענין העלאת וסודאה היטרארץ סיוחן וענו ודוכה כדון ארץ ישראל לכל מוכרי קרקע וכ"כ הרמ"ב ז"ל בהל' תרומות אלא שפירוש המשנה בענין ידים פי' שהשאלה דעמון ומואב מה הן בשביעית דבארץ סיוחן וענו היתה השאלה וז"ל בדבריו ז"ל ובפ"ק דכלים דנוני עשר קדושות וענו ארץ ישראל מוקדשת מכל הארצות לענין עמון ובכורי' אשתי הלחם בודאי עבר הירדן בכלל ח' היא וכן מוכח בפ' כל קרבנות העובר דפי' טעמא דשכי הלחם משום דכתבי ממושבתיכם ולא מתוך' ארץ ובודאי דעבר הירדן בכלל מושבות היא כשאר ארץ ישראל ובעמון הוא דפליגי ר' יוסי ורבנן התם בקראי וכן בקראי קמח דסבך דרין אמרי' דעל שלש ארצות מעברין את השנה יהודה ועבר הירדן ונגיל ואע"ג דאמרי' התם שאין העמו' בא לא יהודה היינו לבתלה' ימים שהוא קרוב וכ"כ הרמ"ב ז"ל בהל' תמידין ומוספין וכן בדבריהם דדרשי בפ' הספינה אשר תביא מארץ למעוטי ח' עבר הירדן בכלל מארץ הוא והכי איתא בפ"ק דבבורים והפ"ק יוסי הגלילי דס"ל דאין מביאין בכורים מעבר הירדן כדאיתא התם ובבבביתא דספרי וכן ר"ס לאו משום דסביחא ליה דאיהו מכלל ח' אלא משום מיעוטא דקרא משום דכתבי אשר נתת לי ח' פרט לעבר הירדן שנטלתו מעניך ח' משום דאיהו זבת חלב ודבש וכטעמא דתנן דס"ל דאין מביאין בכורי' אלא מארץ חמשה עממין ולא מארץ גרמה ופריזו משום דלא כתיבי בפרשת קדש לו כתיבי בה זבת חלב ודבש שאפי' בשאר ח' אין מביאין אלא מן המובחר וכדחנן בפ"ק דבבורים ומייתו לה בפ' כל קרבנות לבדו אין מביאין בכורים לה מתמימים שבהר' ולא מפניו' שבעמוןקים ולא מזייתי שמן שאין מן המובחר ולא מפני שאי' קדוש' אימעי' וכן ביש' קדושות דמס' כלים שמוטו עינין המוקפות חומה עבר הירדן בכלל היא והכי איתא בהדיא בפ' בתרא דערכין וכן מלאתי בתוספתא דסוטה דמרב עבר הירדן לענין עגלה ערופ' וכן בדבריה דספרי וכן כתב לו הרמ"ב ז"ל דאפי' לאו מביאין עגלה ערוס' מחול' לארץ ורע"ג דפליגי נחאי בבביתא דספרי ומייתו לה בפ' בתרא דבכורות ירדן אי הו' מארץ כנען אי לא וכן בירושלמי דמס' חלה אית תנאי תני הירדן מאי' ואית תנאי תני הירדן מח' אית תנאי תני הירדן בגול בפני עמון ומשמע דטובהו מן דעבר הירדן לא מארץ כנען הוא לאו לענין פטור חובת קרקע קין איירי אלא לענין פירושא דקרא דכי אתם עוברים את הירדן ארצ' כנען דכתי' לגבי ערי מקלט הוא דפליגי אבל לענין חיוב חובת מל' קרקע שוות הן היכא דאיכא מיעוטא דקרא משום זבת חלב ודבש וכדבר' ר' יוסי הגלילי דלעיל והא' דאמרי' בפ' חלו ומצאות ירדן שנטל מנה ונתן לזה מה שנטל כפי' ומה שנתן נתן רש"י ז"ל פירש לענין שטף נהר קורתי ועליו וה' לשאר נהרות אלא דתנאי ח' הירדן קאי ולא מימורו האי פירושא דר"ה' לייתי נהר סתמא דהא אקשין על כיוצא בזה בפ' בתרא דבכורות והפי' הכן הוא מן שפירשו בירושלמי דמס' חלה דלענין קדושת הארץ עסקין שאר הירדן נכנס והוא יצא כל מה שהוא לפניו יש בו קדושת הארץ ומה הארץ בירדן שנה' הירדן ובגול ופי' זה הירושלמי היה נראה דענין הירדן מה שנחלו ישראל אין לו קדושת הארץ מליבו בבבול הארץ כש יהושע שהירדן היה מפסיק בין נחלת יוסף ובנימין ושכטים אחיים לנחלת ראובן וגד ואם זה חמת א"כ ארץ ראובן וגד אינה חייבת במצות הארץ וא"ל לומר כן כדמוכחא מתני' דשלש ארצות לביטור אלא שאין זה קשה כלל שלא דברו בכאן בירדן שנטל ונתן באותו זמן שהוא מפסיק בין השטים אלא שהירדן יש ממוטו מפסיק בינו וכן ח' ובו אמרו מה שנטל נטל ומה שנתן נתן וכן נראה מהירושלמי שהביא הרמ"ב ז"ל בחדושי שחרן מפסיק בין ח' לארץ העמי' והא' על פי שפ' הספינה מוכח דכלו הוא כאי' דאמרי' התם שיהיו מוערת פמיים ומערת פמיים היינו לשם דבחלקן של דן ומש' ה' בקרא ירדן שירד מן כדאיתא בפ' בתרא דבכורות ומשם הלך בימה של עברי' ובימה של סדום ומתגלגל והולך לים הגדול וכל אלו המקומות הם מאי' אית לן למימר לפום האי ירושלמי דבבביתא נפיק לארץ העמי' אצמם מעשר שטי ומייתו לה בפ' ח' וערכה ובפ' ח' של ר"ה ובפ' ח' ד' מוכח שאין הירדן רחוק מירושלם לזר מורח כי אם מהלך יום אחד ידוע הוא כי ירושלים אינה רחוקה מים

ענין קצה

ומה יגדלו כי אם מהלך וס' ויחשלבם בחלקו של בנין הוא  
כדומתו קראו וכו' ויחשלבם וזהו הוא נבול המעבר לכל א'  
וארדן נבול בנין לזר מורה והוא הפשר שיהיה קצבה של א'  
כד הקד' אלא שהירדן יש בו עלקמות ולפי מה שגדלה בכתובים  
הוא כלל בום האלה במקצוע דרומית מזרחית מנבול בני בנין  
והוא אמרו שהוא מתגלגל לים הגדול ויס' הגדול הוא' במערב  
ה' ויח' בן שהרי הוא מתערב בימים אחרים כמו שגזר כאן ימה  
של סככה וימה של עבריה וימה של סדום וכן אמרו אין ירדן אלא  
מירדן ולמטה אבל מה שהוא למעלה מירדן אין דין ירדן עליו לפי  
שמתערב עם ימים ונבול שמו וכן פירש רש"י ו'ל' בפרק בתרא  
דברכות ומכל אלה הדברים עלה בידנו שנקלמות יש לו והפשר  
שהוא יוצא לרחן העמים וכבר הקדוה אנשים כמו מא' ואמרו כי  
הירדן רחוק מירושלים מלד אמר' ימים ומלד אחד שנטה ימים  
ומלד מזרח ומערב זה והוא סוף ביום של שושן הבירה רחוק  
משמשק שמה ימים ודמשק רחוקה מירושלים שמה ימים מזרחית  
מביתא ואחרים אמרו כי שושן הבירה רחוק מירושלים ס' יום ואינה  
על שפת הים וירדן רחוק מירושלים יום וחצי לזר מזרחי ובפרק  
הלו מציאות האקשה לראשונים ששם אמרו כי מירושלים לסוף תמוס  
ה' ליכא לא ט' יום וס' ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה  
שם מהלך מ' יום ואפי' אינה ירושלים בארבע א' היו מהלך עשרי'  
יום ומגה לסוף תמוס ועוד שירשלי' סמוך ליריחו וירדן יריחו א"כ  
סוף לירושלים והעל כל זה בדומה וקושיהם יותר גדולה וכבר  
קראתי הכל ואבולו באמר דס' ל' דחן ממוז כלל וזהו לקוזה לרחן  
כפרש מה שנטל נטל ומה שנתן נתן לענין חלוקת השמים שבז' ג'  
ובני רחוב לעולם ויעלו מעבר הירדן מזרחה אפי' ככנס הירדן ללד  
מערב וכן שאר השמים לעולם ועלו מעבר הירדן ומה הפילו ככנס  
הירדן ללד מזרחה אבל לענין קדושת הארץ זו וזו שוות הן וכדאמרינן  
מה היה דש של ארצות לביעור וכן מה שאמרו בסוף פ' האקנה אמר  
מה שהרבה מזה כגון ישראל ברחן תקיימו על ידי להו לענין  
מעשרות דקאמר דהוא בעבר הירדן הוא וס' נואה ולמה בקש  
שיעבור הירדן יוכלה היתה שבעות הקב"ה להתקיים שלא יעבור  
הירדן וישאר חוץ בעבר הירדן ויקיים שם המלות לא במלות הגוהות  
במלכות עממים ובגדלת עמי מקלט להשלים מזה שהחיל בה  
ובהכרת זרע של עמלק ובמנות מלך ובכנין ב' של היו נואה  
עד שיעברו את הירדן הגהו הוה בעי לקיומי אבל לענין קדושת  
הארץ כמו שארץ כנען אשר לעבר הירדן ומה היא קדושה בן ארץ  
סיחון ועגון נואה' כה כל חובת קרקע והבי מופה בע' ד' ב' ישמעאל  
ודש לקיש איקלע לבגרה וחונכו דלכלי פירות דלא מעשרין ואמר  
לנו משום דס' ל' בגר היונו בגרה ובגרה בעבר הירדן היא ומוס' הכי  
האשרין קרא לרבו' שיהו עמי מקלט קולטות לרומה שבחל וכדאיתא  
בספרי משמע דח' ל' כדלת היא לגמרי מארץ סיחון ועגון משום דדין  
יש לה וכן היא בקדחת בכל מקום ארץ ישראל וכדתינוה בספרי  
לא הוכיח משה את ישראל עד שהכניסן לא' שנאמר אחרי הכותו  
ובן הוא דפ' הוזהר למעצמות ארצן שדעושה א' כשכנסו לה  
ישראל בארץ סיחון ועגון היא וכן בענין חובד ע' אמרי' בספרי ארץ  
ישראל אתה מזהו ואי אתה מזהו בח' הרי שער הירדן היא בכלל  
א' היא למנותיה ששם ג' ב' היתה מנות האביד הגה נחבאר שארץ  
סיחון ועגון שוה היא לא' למנותיה לענין חופת קרקע ואע"ג דאמר'  
דחן מעברין את השנה אלא בוארה כדאיתא בפ' דסנהדרין לא  
מינעו מזה עבר הירדן משום דח' ל' היא שאפי' ג' ליל מועטו לא משו'  
דכתיב לשכנו תדרשו ובאת שמה כל דרשות שאתה דורש לא יאו  
אלא בשכ' של מקום וזה למותה אבל לא לעכב דכל ארץ ישראל שוה  
היא כדאיתא בפרק בתרא דברכות וכן כתב הרמ"ם ו'ל' בהלכות  
קדוש החדש:

ענין קצפ

דקדושה יהושע בטלה לגמרי מזמרי' בפ' ק' דחולין ר' מאיר אבל  
עלה של ויק בבית שאן והיה ר' בית שאן על ידו ואף על גב דבית  
שאן בקדושת יהושע הוא דכתיב ומשה לא הריש את בית שאן  
וקאמרין החם קסבר קדושה ראשונה לא קדושה לעתיד לבא  
וישמע דהכי הולכתא משום דמעשה רב וכן כתב הרמ"ם ו'ל' וז'  
בהלכות תרומות ואף על פי שהרמ"ם ד' ו'ל' דהם דשאני עלה של

ויק שאפילו בקדושה ראשונה אינו אלא מדרבנן כיון דאמרינן  
והיה ר' בית שאן על ידו ומשמע לגמרי יותר דמשיבה בחונה  
לרחן דחן תרומה ומעשרות נואה' בן ובדומותה הוא דסוף פ'  
ר' ישמעאל בני היא דריש לקיש דאקלע לבגרה וחונכו דלכלי  
פירות דלא מעשרין ואמר להו ואמ' ליה ר' יוחנן זיל הדר בכר לאו  
היינו בגרה וכן מהיה דהרבה דכריס ככשו עולי מזרים ולא  
ככשו עולי בכל משמע דקדושת עזרא קדש' מה שככשו והשאר  
נחבטל וגם במדרש רות אמ' ר' יוחנן משגלו נפטרו כשעלו בימי  
עזרא קבלו מאליהם חיוב מעשרות ובבראשית רבה פ' וימי  
ובירושלמי דשביעית גרסינן בה רבי יהושע בן לוי וכן בגמרא בשלהי  
מכות וכן במדרש תלים וכדלוי שהיו קבלה חייבו בה מדאורייתא  
דליכא למימר דבבית שני לא נהבו בתרומה ובמעשר מן התורה  
ואין להביא חאי' מכל הגי אלא דקדושת יהושע בטלה ויש לנו לומר  
דבקדושת עזרא נחקדשה מן התורה אלא דבירושלמי גרסינן במס'  
שבועי' ר' אליעזר אמר' מקיש ביהאן בימי עזרא לביאחן בימי  
יהושע מה ביהאן בימי יהושע פסורים היו ונתחייבו סף ביהאן בימי  
עזרא פסורים היו ונתחייבו ר' יוסי בר חנינא אמר' מדבר תורה  
נתחייבו ומשמע התם דכתיבא אי מן התורה אי מן מדרבנן פלגי' דר'  
יהושע סבר מדרבנן דוקא נתחייבו וכן בירושלמי פ' ה' דתרומות  
ובירושלמי דיבמות פ' ב' שמשמע דר' יהודה ס' ל' דוקא מדרבנן  
נתחייבו בבית שני וכן מוכ' בירושלמי בפ' בתרא דתרומות דמיקל  
בבטול תרומה יותר מעבלה אף על גב דתרומה ביהאן וכלה  
בלאורייתא משום דתרומה מדרבנן ואע"ג דהיה מתניתין בזמן  
ההוא היה ואיכא למימר דס' ל' דקדושה שנייה בטלה כיון דייב'  
טעמ' התם משום דמאליהם קבלו עליהם משמע דס' ל' דאפי' קודם  
חיבן לא אחייבו בה מן התורה וכן בפ' ג' דמא' איכא פלוגתא בהכי  
ובפ' בתרא דתרומות אמרי' בירושלמי וכן בפ' בתרא דשביעית  
ובגיטין בפ' השולח חסילו למאן דאמר מעשרות דבר תורה מודה  
בשמעיה שהיא מדבריהם פ' משום דחן יושביה עליה בדאיתא בפ'  
בתרא דערכין ומכל הגי משמע דבבית שני איכא מאן דאמר' דלא  
נהבו תרומה ומעשרות אלא מדרבנן והבדר קשה על כן פירש רבינו  
משום ז' ל' דלכילי עלמא דתרומות דגן ומירוש ויגהר כגון מן  
התורה בבית שני והא דקאמר שקבלו מאליהם בתרומה שאר הפירו'  
קאמר והכי מוכח בשלהי מס' מכות דמיתתי התם קרא וכפרין דב'  
ובבוא קרא משתבי בכל הפירות כדמוכ' בריש הגדר מן הירק אי  
גמי איכא למימר דאפילו בדגן תירוש ויגהר משבי מאליהם אף על  
פי שהם מן התורה לפי שהושע נתחייב לקדש כל א' ועזרא לא  
נתחייב לקדש והוה שאמרו בבראשית רבה שביקש הקב"ה להחיר להם  
תרומה ומעשר' שאם לא קדשו אותם לא היה מענין ועזרא קדש מה  
שרצה והניחמה שרצה כדאמרי' הרבה דכריס ככשו עולי מזרים  
ולא ככשו עולו בכל והניחום כרוגס כדי שיסמכו עליהם עניים  
בשביעית ומה שקדש נתחייבו מן התורה ופלוגתא דר' אליעזר דר'  
יוסי בר חנינא לא לענין זמן הבית פלגי' דכלהו מודו דכיון  
דנתקדשה נתחייבו מן התורה אלא לענין אחר החרבן דר' אליעזר  
דס' ל' דמאליהן נתחייב' כיון שחרכ הבית נפטרו מן התורה שלא  
קדשה אלא לשעמה ור' יוסי בר חנינא דס' ל' נתחייבו מן התורה  
לקדשה כיון שנתקדשה לא בטלה קדושתה ונראה דק' ל' דקדושת  
עזרא בטלה ואע"ג דסב' תנא דסדר עולם קדושה ראשונה ושנייה  
יש להם שלישיית חן להם כדאיתא בפ' הערל ופי' שלישיית חן להם  
דבימי מלך המשיח חן לריבין לקדש דקדושת עזרא קיימת היא  
עד דין משמע דלא קי' ל' הכי אלא דקדושת עזרא אפילו תימא דהיינו  
מדאורייתא כיון שחרכ הבית בטלה אותה קדושה מן התורה ולא  
נתחייבו מן התורה בתרומה ומעשרות דבהא מילתא פלגי' דר'  
יוחנן וריש לקיש בפ' הערל גבי שתי קופות אחת של חולין ואחת של  
תרומה ולפניה' ב' סאים אחת של חולין ואחת של תרומה נסבלו אלו  
לחך אלו מותר' שאני אומר חו' לין לחך חולין כפלו ותרומה לחך  
תרומה כפלו ואמ' ריש לקיש והוא שרבו חולין על התרומה דסבר  
תרומה בזמן הזה דאורייתא ורבי יוחנן אמר אף על פי שלא רבו  
דסבר תרומה בזמן הזה דרבנן ופלגי' אליבא דרבנן ור' יוסי  
כדאיתא התם ומשמע דק' ל' כרבנן מדסקלי ומרי' אליבא דרבי  
אמרי' בפ' אלו קשרים ומדמתר' ר' יוחנן אליבא דר' יהודה הכי ס' ל'  
ופ' דר' יוסי ומידאס הוא ואין ספקה כתיב' בתרוס רבס ח' כהסיה  
בריתא דסדר עולם דהיא אליבא דר' יוסי דס' ל' דקדושה שלישיית  
חן

אין להם לא קי'ל כותיה ור' יוחנן ס"ל דר' יוסי תני לה וסבר לה  
 כדמוכח סוגיא דהתם והי' לקיש הוא דלויכא למימר דלית ליה  
 כר' יוסי תני לה ולא סבר לה ואפילו תאמר שבימי עזרה רהבו  
 מדרוריתא כסחריה הארץ בטלה קדושתה דקי'ל כר' יוחנן דלמ'  
 תרומה בזמן הזה דרבנן דריש לקיש ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן בר  
 גוריהו תלת דמתי בפ' החולין ושלתי בהמה המקשה וכן בפסח' בפ'  
 אלו עוברי' ובכזיף פ' שלשה מנין אסורי' קאמר תלמודא על היא  
 דשני קופות הגזכר לתרומה בזמן הזה דרבנן ולא קאמ' קסבר  
 תרומה בזמן הזה דרבנן א"כ משמע דהכי הילכתא ואע"ג דהתם  
 ברש' שיעתתה פליגי ריש לקיש ור' יוחנן ואמר' ריש לקיש תרומה  
 בזמן הזה דרבנן ור' יוחנן אמר דאורייתא התם לאו סברא דכפשייהו  
 קאמר' אלא מפרסי מלתיה דר' יוסי אבל הגהו ס"ל כדמשמע בתר  
 רבי דר' יוחנן ס"ל אליבא דרבנן תרומה בזמן הזה דרבנן ומשמע  
 דהכי הילכתא והכי מוכח בגדה פ' יולא דופן בענין מופלא הסמוך  
 לאיש לתרומה בזמן הזה דרבנן וכן פסק רבינו בחי' ז"ל בשם רבינו  
 יצחק הזקן בעל התוספות ז"ל וכן דעת הרמ"ם ז"ל והרשב"א ז"ל  
 ואפילו בימי עזרה סוב' הרב ז"ל דלויכא מדרבנן משום דלא הו' כל  
 יושבי עליה אבל הרשב"ד ז"ל השיג עליו ז"ל וכתב לא כוון להלכה  
 יפה דהא קי'ל כר' יוחנן דלמ' ביבמות תרומה בזמן הזה דאורייתא  
 וכן כתב הרמ"ן ז"ל גם' הזכות פ' השולח דקי'ל שליטת אין להם  
 והרב"ד ז"ל הודה לו כהלה דהכי מוכח במס' כרה בפ' יולא דופן :  
**ענין ר**  
 עור יש לקדקק שאין טעם חיוב  
 העללה זו משום קבורה באי' ומשום  
 כפרה ומשום צער גלגול מחלות ולא  
 משום דהדר בח"ל דומה כמי שאין לו אלוה בודאי אפילו בכבוד  
 יהושע קודם שמרבה א"י לא היתה עבר הירדן בקדוש' שאר א"י  
 לענין קבורה ולענין שכינה שהרי הכתוב קראה עמאה שגאמר  
 ואך אם עמאה ארץ אחוזתכם ומשה רבי' ע"ה מת בחלקו של ראובן  
 ונקבר בחלקו של גד כדתיבא בברייתא בספרי ומיתו לה בגמרא  
 בפ' המקל ולא נקבר בא"י כדמשמע בילמדנו במדרש הכל בגמרא  
 לבל ששואה משה רבינו ע"ה לדור המדבר שנקברו בחוזה לארץ  
 ולא זכו ליקבר בארץ והכי מוכח בפ' שני דייני דלמ' ר' יורה דוכתא  
 דלא זכו ביה משה ואהרן מי יומר דזכינה ביה הרי שהשוו מקום  
 קבורת משה למקום קבורת אהרן שנקבר בגבול ארץ אדום ולא  
 בכנס אפי' בארץ סיחון ועוון וכדמוכ' קראי וזהו שאמרו בספרי הדר  
 בטוב הזה והלבגון זו היא ער' יאודה' חומ' ארץ כנען טובה ואין  
 כחלת גד וראובן טובה וכן מה שכתוב כי רצו עבדיך את ארציה ואת  
 עפרה יחוננו ומשום הכי מר הוה מנשק כיפי דעכו ומר מתקן  
 מחקוליו ומר מנגדר בעפרה עבר הירדן אינה בדין זה דלאו בחיוב  
 גלות תלויה מילתא דדירה וקבורה מדע דבמורכן ראשון בטלה  
 קדושתה לגמרי ואפילו הכי בגו כי כנישתא דשק וייתב בנהרדעא  
 מעפרה של א"י כדתיבא בפ' בני העיר וכומו שפירש רש"י ז"ל בפ' כל  
 האלמים כי יכניה כהנה משו' כי רצו עבדיך וכו' וכן פ' רב שריה  
 גאון ז"ל בתשובה וכן מה שאמר בענין ישיבת הארץ לענין מי שלא  
 שנה ליבנות בחוזה לארץ בפ' הבא על יבמתו וכן מ"ם בפ' שני דייני  
 לבל הדר בא"י עונותיו ממחלים והנקבר בה כנקבר תחת מנובח  
 אין עבר הירדן ככלל בזה והראיה ממה שלא זכה משה ליקבר בא"י  
 אף על פי שנקבר בחלק גד וכן מה שאמרו בפ' מי שמ' אורה  
 דארעא דא"י מתכים אין זה בחלק גד וראובן ומה שאמ' במס' מ"ק  
 בפ' ואלו מגלחין שאין הגבוהה שורה על הגביאים אלא בא"י אין  
 זה בחלק גד וראובן דתרי עיניו ניכהו קדושת' שפינה וקדושת'  
 מלות וקדושת' שכינה היא ניוחדת בעבר הירדן ימה וקדוש' מלות  
 בין בזה ובין בזה וחייב העללה הוא מפני קדוש' מלות ושם הוא מלות  
 דירה כלכל' ומשום הכי שותה עבר הירדן ליאודה וגליל העליון  
 צענין זה ומצוב הארץ לדירה משום שכינה ולקבורה אין עבר הירדן  
 בכלל זה ואפי' האין מעלין מעבר הירדן ליאודה דמשום תוספ'  
 קדושת' שכינה בדירה ובקבורה לא כייפיקן אבל לענין חיוב מלות  
 בייפיקן מדע דארץ יאודה לית ליה תוספ' קדוש' על הגליל כדאמר'  
 לעיל ואפי' אין מולחין מהגליל לארץ יאודה כיון שהם שוות  
 בחובת קרקע שוות הם במלות דירה ואפי' כיון דחיוב העללה זו  
 למלות דירה אינו אלא מפני המלות הגהגות בה ואוחס המלות  
 הא' אמרת לאין נהגות בזמן הזה אלא מדרבנן דקדוש' עזרה בטלה  
 א"כ מה בין חוזה לארץ לא"י בזה שהרי גוס בחוזה לארץ יש חיוב

ענין ר

מעשר דרבנן כדאמ' בבכורות פ' עד כמה רבה מצטלה בית  
 רבינא כי הוה מתרמי ליה חמרא דתרומה הוה רמי תלתין ועלוי וכו'  
 ומעשר גלף שלף בחי' אינו אלא מדרבנן נהג' בחוזה לארץ בפ'  
 כיצד מצרכים ובימי רביוסף הטבילה קודם לאמה לכוונה שכן  
 של תרומה כדתיבא בפ' בנות כותיים ופ"ק ד"ט אמרי' רב שמי  
 הוה ליה גרבא דחמרא דתרומה וכו' א"כ כמו שמלות דירה וכו'  
 התורה היא מפני חיוב המלות מן התורה כן חיוב דירה מדרבנן הוא  
 מפני חיוב מלות מדרבנן וא"כ מה בין א"י לח"ל בזמן הזה וכאן וכן  
 לא נתייבבו אלא מדרבנן והיא אפשר לומר שמלות דירה היא  
 במקומות שחיבה בהם תורה מעשרות ואף על פי שנפטרו בצבטול  
 קדושת' אבל בזה תירך ר"ת ז"ל שבחובה לארץ פטור מיהא מדרבנן  
 ובהאי עדיפא א"י מינה וכתמן מכויב ולהלן דפטור מדרבנן וכן שמי  
 איבא קולא אחריתי דתרומת ח"ל אוכל והלך ואח"כ מפרסי כדאורייתא  
 התם אבל הגאונים ז"ל תרו בזה תירוך יותר מרווח לסלק קדושת'  
 זו כי רבנן דבבל חומרא בעלמא היו מחמירין בעלמאן שאף על פי  
 ששריין במקום טומאה ולא היתה להם טהרה וכדאמר' התם וכו'  
 הזאה יש לנו היו מפרשין תרומה ואף על פי שבדורות הראשונים  
 לאמר חורבן היתה להם הזאה וכדמוכ' בפ' כל הבשר גבי ר' אבהו  
 ור' אחי דהו' אכלי תרומה בכלאי' חמתיה דהו' כרכידיהו בסו' וכו'  
 הו' כעלי ידיו וכוון דכרי ידיו לא הו' עניי בתרומה ולא הו'  
 פסלה להו' בדייהו שכן שניות ושני פוסל את התרומה וכן מובא  
 אמ' התירו משה לאוכלי תרומ' ומשמע דיתת להם הזאה שאם לא  
 היתה להם מה אועילה כריכה זו והלא היו טמאים או משום אלא  
 אמ' או משום חרב הרי היא כחללאי משום הסח הדעת דכתי'  
 הזאה שלישי ושביעי כדתיבא בזבחי' בפ' טבול יוס אי משום שבת  
 מארץ העמי' מובל לאי' וארץ העמיים מביעיא לן בפ' סק גדול  
 בגיוראי' בעיא הזאה שלישי ושביעי אלא ודאי הזאה היתה להם וכן  
 בגדה פ"ק ובתגינה פ' חומר בקדש אמר' עולא חזריא מדבן בגלילא  
 ומ"מ אף על פי שהיה לבני א"י הזאה אפילו תאמר שעדיין היה להם  
 אפר פרה בימי רב יוסף ודאי רבינא ורב טובי דבבבל היו וארץ  
 העמיים גזרו עליה שומאה לא' אועילה להם הזאה ולזה אמרו וכו'  
 הזאה יש לנו ואפי' היו נוהגים להפרש תרומה ומעשרות וכו'  
 מתמת עניים וכדגרסי' בפ' הזרוע לוי זרע בכישור לא הו' עניי  
 למשקל לקט וכו' והגאונים ז"ל היו בקיאין כי כישור הוא ממש  
 ואפי' ה' משום חומרא בעלמא היה מוליא מתמו' לעניים שהרי באי'  
 נוהג בזמן הזה לקט כדתיבא בפ' החולין ומשום חומר' בעלמא הוא  
 נוהגים בה בבבל והתם מוכח דפח"ל לא נהגו לקט שכתבתי והיא  
 ומעשר עמי וכן במס' דמאי שמנו מוכיב והלן פטור מן הדמאי  
 זה' מן האדאי כמו שמוכח בהרבה מקומות שלא גזרו אלא מן  
 הפירות הבאי' ומתקומנו' הקרובי' לאי' ויש כיוצא בהם בא"י וכן  
 כתב רבי' שמעון ז"ל בפירוט התנאה במסכת דמאי וכן פטור  
 מוצה לארץ בשאר חובת קרקע ומכל זה ללמו' שאין דין ח"ל שיה לך  
 א"י ועוד דגזרו שומאה על ארץ העמיים ומשום הכי מעלין מחמת  
 לארץ לא"י וכל שלש ארצות שיון לזה אף עלפי שבעבר הירדן אינה  
 שוה לה לענין שכינה ולענין חבת קבורה ולענין זכות להבטוח  
 מהשתולל ולגליל לארץ יאודה לענין עיבור שנה ולהבאת העומר  
 ואם תאמר אם הענין הזה במלות דירה תלוי דוקא בענין דמי  
 מלות א"כ למאן דלמ' כבוס יחיד שמייה כבוס וסוריה היית  
 במעשרות אמאי אגרי' דסוריה שוותה לח"ל לומר עבדו שיה  
 למרות כדתיבא בפ' קדושין והלא למאן דלמ' כבוס יחיד שמייה  
 כבוס אסור למכור שדהו לעכו"ם משום דמפקע ליה מירי' ומעשר'  
 ואף בבית הוה בעי' לניתי הכי אלא דמוזנה לאו חובת בית הא'  
 אלא חובת הדר וכדתיבא בפ' ק"ד דע"ו וא"כ למה שוותה לח"ל כיון  
 דכבוס יחיד שמייה כבוס ס"ל ומייבת בתרומה ומעשרות אינה  
 למימי' שלא היתה מלות דירה אלא כבוס רבים אבל לא כבוס  
 יחיד אף על פי שנתחייב במעשר' אי גמי איבא למימי' דסוריה  
 כבולת היא מאי' אפילו למאן דלמ' כבוס יחיד שמייה כבוס דלמ'  
 גזרו שומאה עליה כבוס כבוס העמיים אלא שהקלו באיורה כדתיבא התם  
 וכיון דגזרו עליה שומאה אינה כבוס ישראל לחיוב מלות ומשום  
 הכי המוכר עבדו לסוריה יבא למירות' שאינא מנתק' טהרה למימי'  
 שומאה זה' לענין נישואין ונדאי דארץ סיחון ועוון אין בה שומאה  
 ארץ העמיים כדמוכ' בתוספתא דאהלות בענין סימני תמונה וכו'  
 לענין עומתת ארץ העמיים ומייתו לה בפ' ק"ד דע"ו לענין התבואה

גמ  
 כמ  
 ובי  
 כל  
 כב  
 מח  
 דיה  
 לה'  
 היר  
 כדו  
 מה  
 ערו  
 אינו  
 השג  
 היא  
 בקי  
 נוח  
 סוף  
 חשב  
 שוה  
 בגל  
 כיון  
 מר  
 ערו  
 ית  
 שנק  
 ע  
 מא'  
 שבת  
 עזר  
 דיה  
 קדש  
 שאין  
 חייב  
 חייב  
 שאם  
 הקד  
 במיק  
 מוצי  
 הקד  
 הוה  
 וכן  
 נפול  
 לעט  
 ובג  
 וזאת  
 הבני  
 ידע  
 ליער  
 מקר  
 העו  
 האר  
 חומר  
 שאין  
 עכש  
 ומש  
 המק  
 צעני  
 חע'  
 בין

גט מודינת היס דודלי ונאי דאחרין התם מרקס למורה ורקס  
 כמור לאו היינו קדש דכתיב בין קדש ובין ברד ומתרגמינן בין רקס  
 ובין גרמא כמו שפי' רש"י ז"ל דהיה מחרץ פלשתים היא וחרץ  
 פלשתים מומערב א"י היא ורקס ששנו כחן וכן בספרי שמו אותה  
 בכבוש יהושע ועוררו וכן בירושלמי דשביעית במורה היתה להלן  
 מתקבד ורואין ואתה היא בח"ל לענין המביא גט מודינת היס  
 דהכה מוכ' דרקס בח"ל היא אלף דס"ל לחנה קמא דכיון דסמוכ'  
 לה"י שכיחי שירתא ופיקאין לשמה ואלו בתוספת' תני בהדיא דעבר  
 הירדן היא כא"י לגטין וכיון דמא"י היא אין בה טומאת ארץ העמים'  
 דמנוכה התם דכל שחיבי במעשרות אין בו טומאת ארץ העמי'  
 מה שאין כן בסורי' ונראה דמשום הכי אכטריך קרא לרבנות עגלה  
 ערופה לעבר הירדן שלא תאוו' כיון שאין שכינה שם ועגלה ערופה  
 אינה נזהר אלא לכפר על הדם המוטמא את הארץ ומסלקאת  
 השכינה דמשום הכי לא תחייב בעגלה ערופה קמ"ל דמ"מ מה"י  
 היא וערי ומקלט אתהון לה דחונתא דלא ליתו לירי שפכות דם  
 גבי מיה שאין כן במולא לארץ ויז"מ אכטריך לרבוויי שיהיו קולטות  
 מנה"ל וכדכתיבנא לעיל שלא תאמר כיון דבח"ל ליכא ערי מקלט  
 הך חותן שבארץ לא יקלטנו לרונתו מזה לארץ קמ"ל נזכר שאלו  
 תשעת המטות ויש בה שכינה וחביבה לדריה ולקבורה וזולה היא  
 שופ לענין זה אלא לדרישות שאתה דורש שיהו בחלקן של יהודה ולא  
 בגליל וחרץ סימון ועגל' אע"פ שאין בה שכינה ואין בה אותה חבה  
 כיון שתקין לה ערי מקלטו ושלם עגלה ערופה כשאר ממות א"י ויה  
 מרכיביא דקרא ומוטה לארץ אין בה ערי מקלט ואין לה דין עגלה  
 ערופה ומרכיביא דקרא ערי מקלט קולטות לרונתים שבה ומכאן  
 יתבאר כי מה שקראה הכתוב טומאה הוא כמו שפי' רש"י ז"ל  
 שקראת כן מפני שאין בה שכינה לא כמו שפי' המפרשים שפירושו  
 טומאה בעיניהם :

**ענין רא**

אשר לדקדק מה קדושה  
 נשאלה לירושלים לענין הויכ  
 נמות משאר א"י שיהיו מעלין  
 מא"י לירושלים שהיה נראה שאלם בטלה קדושת א"י שהוא הדין  
 שנטלה קדושת ירושלים ונראה דאפילו דלמאן דמא' קדושת  
 עזרה בטלה הכי מילי בשאר א"י אבל מירושלים ומקדש לא בטלה  
 דהאר' יוחנן ס"ל תרומה בזמן הזה דרבנן ואפ"ה קמא' בזכרים פ'  
 קדשי קדשים דג' נביאים עלו ובבבל ואחר אר' מקריבי' ואף על פי  
 שאין בית וכן בפ' השוחט והמעלה א"ר יוחנן המעלה בחוץ בזמן הזה  
 חייב קדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא ולהכי  
 חייב משה' דראוי לבא לפתח אהל מועד ובגון שבה מוצח במקומו  
 שאם לא היה שם מוצח לא היה ראוי לבא לפתח אהל מועד דכל  
 הקדשים שנשחטו כשנפגס המוצח פסולין כדאיתא התם אי נמי  
 במקטירי קטרת או קומץ מנחה דלא בעי מוצח כדאמר' התם  
 מוצח שנעקר מקטירין קטרת במקומו והרמ"ב ס' ז"ל בהלכות מעשה  
 הקרבנות בסופו לא פי' זה וכתב סתם דהשוחט ומעלה בחוץ בזמן  
 הזה חייב מכל זה נראה דיש לחלק בין קדוש' הארץ לקדושת מקדש  
 וכן קדושת מומת העיר להבול קדשים קלים ומועשר שני אפילו  
 כפול מחילות אף על גב דקדוש' הארץ בטלה לענין תרומה ומועשר'  
 לענין קדוש' תומה נשאלה במקומו ובקדושתה ואף על גב דכנסת  
 ובגבעון הוי אפיכא שהארץ היתה קדושה לענין תרומות ומועשרות  
 והתורה בתומות כיון שבה שלמה הבית נתקדש עולמית והאסרו  
 הבמות למאן דאית ליה הכי דלכונתא היא בפ' חגיגה ובפ'  
 ידיעות הטומאה והכי משמע בפ' ד"ט ובפ' התערובות גבי  
 ליטרא קליעות דר' יהושע ס"ל תרומה בזמן הזה דרבנן ואפ"ה ס"ל  
 מקריבין אף על פי שאין בית כדאיתא בפ' דמגילה ובפ' ידיעות  
 הטומאה ובפ' השוחט והמעלה ומשמע דאיכא לחלק בין קדושת  
 הארץ לקדושת הבית וירושלים ומועשר דאיכא לחלק בין קדושת  
 חומת העיר וקדוש' מקדש לא בטלה והנכנס שם היס חייב כרת  
 שאין לנו הזאה ונפקא לן מדכת' אשר לו חומה אף על פי שאין לו  
 עששו והיה לו קודש לכן אינמי מדכת' את מנחתו עדי עד  
 ומשם נאסרו הבמות והלוקה גדול יש בין קדושת הארץ לקדוש'  
 המקדש שקדושת המוצח וירושלים היא מפני השכינה ושכינה אינה  
 בעגלה והרי הוא אומר והשמותיו את מקדשיכם ואמר' במוס' מגילה  
 אע"פ שהם שמונים בקדושתן הן עומדים וביגמלנו אמרו בין מרב'  
 בין אינו הרב שכינה שם שנאמר והיו עיני וכלי שם כל הימים ואמרו'

קולי אל ה' אקרא ועשני מזהר קדשו סלה אמר ר' אחא לעולם אין  
 שכינה זיה מנוחל מערבי שנאמר הנה זה עומד אחד כותלנו ואמרו'  
 וה' בהיכל קדשו הם מפניו כל הארץ ומה ששנו בביתא דספרדא  
 דמועשר שני אינו נאכל אלא בפני הבית אינו אלא מפני שהקישו  
 הכתוב לכבוד להנהו תנאי דס"ל התם דאין בכור נאכל אלא בפני  
 הבית וכטעמא דפירשו עלה בגמרא בפ' ואלו הן הלוקין ובתמורה  
 בפ' ואלו הן קדשים והתם נוסקו דקדושה ראשונה קדשה לשעתה  
 קד שה לעתיד לבא וזאת היא גרסתה של רש"י ז"ל סס בתמורה  
 אף על פי שלא היה נראה כן מפירושו למס' זכות וזה שאמרו' בפ'  
 הזה ובפ' הלך במועשר שני שאלא חס פורין אותו חס לאו כגון  
 דנפול ומחלות ואחרו מחילות להבול דאורייתא ומחילות לקלוט  
 דרבנן לאו מפני שכול קדושה מפני חורבן איירי אינו אלא דקרא  
 קפי' אומילות וכדמוכח התם אצל מ"מ נראה דק"ל דקדוש'  
 ירושלים קיימת היא וכן דעת הרמ"ב ז"ל וכן הכתוב ואמרו' והשמותיו  
 את מקדשיכם אפי' בשעת שהם שמונים בקדושתן אף על פי  
 שהרב ז"ל סוב' דקדושת עזרה לא בטלה אף על פי שקדושת יאושע  
 בטלה דס"ל כהנה דסדר עולם אלא שהוא סוב' שאף בימי עזרה  
 לא נתחייבו אלא מדרבנן וכבר השיב עליו הרא"ב ז"ל מ"מ למדנו  
 מדבריו שאין קדוש' הבית תלוי בקדושת הארץ וכן כתב בפ'  
 בהלכות בית הבחירה והרא"ב ז"ל השיב עליו ואמרו' שאשילו למאן  
 דמא' קדושה ראשונה לא בטלה קדושת הבית בטלה ומתן טעם  
 לדבריו לפי שהיה יודע עזרה שהמקדש ויחבליס עתידין  
 ל שפגמות ולהתקדש קדוש אחר עולמי' כבכור לא קדשו לעתיד לבא  
 ולדבריו הנכנס למקדש היס בטומאת הגוף אינו חייב כרת וזו  
 סברא הפוכה הוא והדבר העולה לנו להלכה הוא שקדושת הארץ  
 בלה בטלה מן התורה ואינו חייבין בתרומה ומועשרות ובסדר מוצח  
 הקרקע אלא מדרבנן וזה שוות שלם ארצות יהודה ועפרה ירדן  
 וגליל וקדושת העיר לא בטלה לענין דברים שנאמרו  
 בירושלים דאיתנהו בפ' מרובה וקלתינו בפ' בני העיר והמקדש  
 נשאלה קדושתו ואסור ליקנס בו ושטתה ויבול נהגו מדרבנן אפילו  
 בבית ראשון משגלו ורובן וגד' דבעיקן כל יושביה עליה כדאיתא  
 בערכין ויש סמך ורואי שקדוש' המקדש והעיר היא קיימת שעדיין  
 הם עולים לרגל ממזרחים ושאר ארצות ויש בזה רמז במדרש קינות  
 ובמדרש שור השירים במדרש פסוק אפי' חומו' ופסוק אלה אוכרה  
 ואשפכה עלי נפשי כי אעבור בסך אדדה עדי בית אל' בקול דנה  
 ומודה המון חונג ואמרתי עדיין נשאר מהנסיים שהיו בירושלים  
 שלא אמר חלם לחבירו לר לי המקום כי בבית הכנסת שבירושלים  
 הם לריכים לאנשי המקום כל השנה ומתמלאת פה עלפה בעת  
 הפתקן שם במוט השבועות החוגגים יותר מג' מאות איש כלם הם  
 נכנסים שם ויושבים חומים כי עדיין היא בקדושתה וזה סימן  
 גאולה שלישיית :

**ענין רב**

שמטת קרקע נוהגת לאחר  
 הבית בסנהדרין פוקו וזרעו  
 משום ארנוגא וכן משורש התם  
 בעובדא דריש לקיש ובפסחים בפ' מקום סנהגו לא תאכל ספירי  
 כרוב והתם גרבה דחמרא בשביעית אלו כתבו הראשונים ז"ל ואני  
 מלאחי ראהי בפ' הספינה א"ל ר' יוסי בר חנינא לשמועה אורולי  
 פירות תלת שנין ערב שביעית ושביעית ומולאי שביעית ושמועה  
 הוא טהבא בזמן הזה בארץ ישראל וידועה היא שנת השמיטה וידענו  
 דפירוש שנת קפ"א והיה שמוטה שם וזה על פי מה שכתב הרמ"ב ס'  
 ז"ל בהלכות שמיטה :

**ענין רג**

בספרי מרבה מעשר ירק מן התורה  
 ואסמכת' בעלמא היא כן כתב רב' תם  
 ז"ל בפ' קמח דר"ה וכן יושבי מעשרות  
 ירושלים מעשר ירקות מדרבניהם בגדרים פירות האילן מדרבניהם  
 דמוקי קרא מוכפרין הדבר בפירות האילן והפ' זתים וענבים כמו  
 שכתב הרמ"ב ז"ל בפ' נשא ובפ' ראה וז' בעדושו ז"ל בפ' הפועלי'  
 ומדאורייתא לא מומייב אלא דגן ותיירוש ויזאר' ובפ' ק"ר' מעשר  
 חרובין ורבעין ובפ' כיצד מברכין מעשר לף לרבנן ובפ' אלו עוברין  
 חרומות תבלין דרבנן ובפ' מעשר בהמה דגן תירוש ויזאר' דאורייתא  
 שאר מיטין דרבנן ובפ' העור והחוטב משקיין לקדש כתרומה חירוש  
 ויזאר' מידי אחרניא לא ומזעזע דבש תמרים ויין תפוחים ובריש  
 ביצה האי תנא תנא דליטרא קליעות היא דאמר כל דבר שמכנין  
 \*\* כב 22 אפילו

# חלק שלישי תשבי

## שאלה רג רר רה רו רז

נפקיע מידי שעבוד לא בכל הקדש אמרו אלא בהקדש שהוא קדוש קדושת הגוף שאין לו פדיון אבל בהקדש שיש לו פדיון אינו מפקיע מידי שעבוד וכן אמרו בפ' שום היתומים האוקרים ככסו והיתה עליו כתובה אשה וב"ח אין האשה יכולה לגבות כתובה ולא ב"ח את חובו אלא הפודה פודה על מנת ליתן לאשה את כתובתה ולבעל חוב את חובו ומוסיף עוד דינר שלא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון על כן הדין מותן שיוכרו ההקדש ויפרעו האשה כתובתה ואם לא יספיק לכתובה יתנו דינר להקדש ומה שיאשר תטול האשה בפרעון כתובתה :

אפי' בדרכן לא בטל ובפ' הערל משמע דתאנים עגול בעגולי אינו עולה כי תרומה בזמן הזה דאורייתא הוא טעמא משום דבעין דאורייתא תקון ובפ' ואלו הן הלוקין בהן שעלתה בידו תאנה של עגול דכהן שאכלה לוקה אחת וזר שחיס ובמסכת פרה פ"א דבלה של תרומה שנפלה למי מטאת שהאוכלה חייב מיתה כל הגי לאו דוקא האנה ודבלה אלא דלמינא נקטא ונפקא מינה לתרומה דאורייתא אי גנו לוקה מכת מרדות וחוב מיתה לקברו בין רשעים כמין מה שאמרו בפ' ארבעה אחין :

# שאלה רד

בגאיה : שאלת מי שהוציא שם רע על חברו שהוא ראה אותו ומתייחד עם אשה אחת זקוקה ליבס ואמר זה דרך מריבה מהו דינו :

# תשובה

הע"ג דק"ל בפ' החובל ביישו בדברי פטור כתבו הגאונים ז"ל שגודין אותו עד שיפייס את חברו ומלאו סמך בתלמוד שאמרו משמתינן ליה עד דמשלק היוק' וכל זה כדי שלא יתפרצו לבוים זה את זה אלא ידעו שהמבייש את חברו פטור זה כתבו הם ז"ל ומה שמצינו בתלמוד בזה הוא שאם העיד בחבירו יחיד שהוא ראה אותו עובר עבירה מוכין אותו מכת מרדות מעובדה דאסור ויגור דטובי חטא ונגדיה רב פשא וא"ל טוביא חטא ויגור מנגד ח"ל כיון דליכא חד בהדך שם רע הוא דמפקת עליה דהא מוסדת עליה יחידי וכתיב לא יקום עד אחד באיש כדאיתא בפרק ערבי פסחים ואם אמר כן שלא בב"ד ח"ך ע"פ שאין מוכין אותו מהאי עובדה ראוי הוא לעונשין כדעת הגאונים ז"ל וכן כתב הרמ"ב בס' ז"ל בה"ל חובל שיש לב"ד לגזור בדבר וכבר מלינו לר"ז שראו דין צדקא בזה בציונות כגון מה שאמרו בפ' דקדושין הקורא לחבירו עבד מנדון אותו משום דאוקמיה בארור כנגדן עבד עבדים וכו' מוקמיה ליה בארור דארור בו נדוי בו קללה והקורא לחבירו ממוזר מלקין אותו משום דאוקמיה בלאו דלא יבא ממזר שהוא חייב מלקות ילקו אותו מדה כנגד מדה והקורא לחבירו רשע יורד עמו עד לחייו ויש מפרשים שיכול להטות ולסטרו בלחיו ויש מפרשים שיכול לירד לתוך אוזניו ולהפסיק חייו וכן מוכיח זה הלשון באחרון מיומא ומכאן נובל לתלמוד בכל מיני בשות שיש רשות ביד הדיין לקנסו כפי מה שיראה לו לפי גורף השעה לפי המבייש ולפי המתבייש או יפייס את חברו בדברים וכן הדור לו שימחול על כבודו ויהיה מן הגעלבים שומעין חרפתן ואין משיבין ולא יהיה אכזר לבקש ממונו מחילה ומטו וכל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו ואם המבייש הוא מוחיק ומבעט בדין ואינו רוצה לשמוע לתוכחתו בזה הדין נותן לנדות להדיא משום כבודו של דיין דק"ל דמאן דלא גיית לדינא משמתינן ליה כדאיתא בפרק אלו נגלחין ומי שקורא לנכור עדת כלבים שמועה רעה היא ואפי' לא אמר כן אלא ליחיד ראוי לקנסו כל שכן לנכור והרי הוא מהדברים המעבירים את התשובה שאינו יודע למי מקלל בזה שיבקש ממונו מחילה :

# שאלה רה

מוסתגאנים : מי שיש עליו כתובת אשה ומשכן חבירו ואחר שנשא האשה חדש שטר המשכונה והשאיר השטר הראשון בידו הדין נותן אם כך היה מעשה שלא הפסיד בעל המשכונה את דינו בקדימות וכן שלא השאיר השטר הראשון בידו אלא לקדימות וכן ועדיין לא נמחל ואם אינו כן אלא שכתובת האשה היא קודמת למשכונה היא גובה כתובתה קוד לבעל המשכונה שאין דינו כדין אומה זאת שאין להם דין קדימת זמן בצמות והנזיל והקודם גובין כאלה וכן דין המשכונה המאוחרת קודמת לחוב קדום ודינו כל הקודם בזמן גובה תחלה בין כתובה בין בעל חוב בין משכונה ומה שטוען בעל המשכונה על האשה למה שתקה ולא ערערה אינה טענה שאפי' ערעה לבעלה במשכונה לא חבדה וכותה שיכולה לומר גחת רוח עשיתי לבעלי כדאיתא בפרק מי שהיה נשוי ואינה מאבדת זכותה לעולם עד שתסלק זכות מבעל המשכונה ותאמר לו דין ודברים אין לי עליך ותקבל עליה אחריות המשכונה בקנין וכמו שהאשה היא קודמת בכתובה לבעל המשכונה כן היא קודמת להקדש שקדש אחר שנשאה דע"ג דק"ל דהקדש

# ענין רו

עוד ע"ס וזו שטוען שיש לו תביעות על אשה אחת אלא שאינו רוצה לתבעה היום אלא לאחר זמן והיא מוענת כל מה שיש לך לטעון עלי עוין עכשו כי מפני דברך אלו יש לי הפסד גדול והדין נותן דע"ג דק"ל דאין נוקקין לכתובת אלא לתובע אי מתולי נכסיה נוקקין לכתובת וכוספין התובע לסדר תביעותיו בפני ב"ד כדאיתא בפ' שור שנגח את הפרה ועכשיו התובע אומר אם לא תרצה להמתין בזה עמי לדין במקום הדיין ולא אעמוד לדין עמוך עם מורשה אלא את בעמך תבוא עמי הדין עמו שלא ישמעו ב"ד טענותיה מפי מורשה שאין מומין מורשה אלא לתובע אבל לכתובת אין מומין מורשה הגר' אנטלר אלא לנשים יקרות שלא יתבון ב"ד אבל כדון זה להוליא ממוקמה ללכת במקום אחר אין הדין נותן כן אלא יסדרו טענותי במקומם וישלחו לב"ד והם לדין על פי הטענות הכתובות וכן כתוב בירושלמי תרין גברין הוון להון דין באגבוכיה אמר חד לחבריה מה דר' יוחנן אמר מקובלני עלי שמע ר' יוחנן אמר לאו כולה מיניה מטרפא בעל דיניה אלא ישמעון מלחון תמן וכתבין ומשלחין לדרכן ע"כ בירושלמי ולפי זה יכתבו טענותיהם וישלחו לב"ד והם ישלחו להם הדין ושלום על דיני ישראל :

# הונין אל תדמידנו ר' אברהם הבן

# שאלה רז

שאל ספרי תורה יש בכאן ששה מקורעים בתוך היריעה ועבר הקרע כמו ששה או שבעה שטין אם אפשר לתפרם ביתר משלש או לאו כי מוספקי בדברי הרמ"ב ז"ל שאם צ"ל שני עיבר שאלו שפון שטין אפי' קרע הבא בתוך שלש אם בדוקא כתב הרב כן בתוך שלש הא ביתר משלש לא או כיון שניכר עפלו תופר קרע אפי' הבא בתוך ג' וחין ה"כ אפי' ארבע ואם ואם אפשר לתפירה ביתר מנ"א חס סכלב"ג לדבקו בדבק טוב מאחורי היריע כדן תפירה ואם החמירו בתפירה מפני שני האותיות בדבק ליכא למיחש ושאל לזה חלקו בתפיר' ולא חלקו בדבק ומה שהביא הר"א ח"ך ז"ל בהלכו ס"ת הלכה למשה מסיני שיהו כותבין וכו' עד דזבקין בדבק לא ידעתי אם זה הוא דבוק ששאלו עליו או ענין אחר ולמה לא הזכירו הרמ"ב ז"ל :

# תשובה

בענין קרע הבא בתוך שלש שטין שמחלק התלמוד לחדתא לעתיקא ובין אפי' ולא אפי' כראה דטעמא הוי דבעינן שתהא התפירה חזקה שלא יהא נוח להקרע ע"ס יותר משאר מקומות מאותה יריעה ומשום הכי כשהיריעה היא חדשה אי כמו עפולה שעדיין ניכר עיבוד העפלים ולא כתישן כל כך שאינו ניכר בו העיבוד כדברי הרמ"ב ז"ל או אפי' הוא ישן הרבה כיון שאין הספר בעיבוד סוד אלא בעיבוד עפלי' כמו שפי' ר"ת ז"ל אי נמי שיהא פירוש אפי'ן לשון חיבור כמו ברוית אפולה שפי' מאלות כמו שפי' התוספות בשם רבינו יחיאל ז"ל ופי' אפי'ן תפיר' מאחרת ביותר הנה הטעם בכל זה שתהיה היריעה חזקה וכשאינו אלא שני שטין הקלו בתפירה חלושה זהו הגר' ממשמעות ההלכה תנתה נובל לתלמוד לענין שאלתך דלאו דוקא תוך שלש שטין אלא אפי' יותר אם התפירה היא חזקה שלא ליחוש שבשקירא בו זה ימשוך מכאן וזה ימשוך מכאן שישוב ליקרע שם יותר משאר מקומות וגם לדברי המפרש שטעם אפי'ן הוא משום שאין התפירה נראת כל כך ג"כ יש לומר שאין חילוק בין ג' שטין ליותר מג' שטין טעם זה אינו כפי לפי אלא

# ענין רה

מוסתגאנים : מי שיש עליו כתובת אשה ומשכן חבירו ואחר שנשא האשה חדש שטר המשכונה והשאיר השטר הראשון בידו הדין נותן אם כך היה מעשה שלא הפסיד בעל המשכונה את דינו בקדימות וכן שלא השאיר השטר הראשון בידו אלא לקדימות וכן ועדיין לא נמחל ואם אינו כן אלא שכתובת האשה היא קודמת למשכונה היא גובה כתובתה קוד לבעל המשכונה שאין דינו כדין אומה זאת שאין להם דין קדימת זמן בצמות והנזיל והקודם גובין כאלה וכן דין המשכונה המאוחרת קודמת לחוב קדום ודינו כל הקודם בזמן גובה תחלה בין כתובה בין בעל חוב בין משכונה ומה שטוען בעל המשכונה על האשה למה שתקה ולא ערערה אינה טענה שאפי' ערעה לבעלה במשכונה לא חבדה וכותה שיכולה לומר גחת רוח עשיתי לבעלי כדאיתא בפרק מי שהיה נשוי ואינה מאבדת זכותה לעולם עד שתסלק זכות מבעל המשכונה ותאמר לו דין ודברים אין לי עליך ותקבל עליה אחריות המשכונה בקנין וכמו שהאשה היא קודמת בכתובה לבעל המשכונה כן היא קודמת להקדש שקדש אחר שנשאה דע"ג דק"ל דהקדש

### תשובה

אלא משום התנאה לפניו וחינו נוי לספר אם התפירה נכרת  
 בו ואם כעשית כד שלייה נכרת כ"כ מה ליב' מה לי ויתר מג' ומה  
 שהקילו בשתי שתי אפי' בדלא אפינן הטעם הוא כמו שהזכרתי  
 שכיון שאינו אלא מועט הקלו אפי' היא חלושה התפירה ונכרת לפי  
 כל אחד מהספרים אלא שרש"י ז"ל פי' בהפק' בדדאפינן אפי' חדתא  
 נכרת התפירה מפני שהוא שחור ושאלתך על הירושלמי שהביא  
 הר"ף ז"ל בסוף הל' ס' ט' טולין במסלת ודובקין בדבק אם נאמר על  
 קרע הבא בג' שטין דע כי בעל התרומה ז"ל הביא זה בהל' ס' ט' ופי'  
 דמייירי בגמ' שנקרע והביא ראיה ממשכת סופרים דקתני התם  
 ס' ט' שנקרע טולה עליו מטלת מוחזן ועוד כתב כי במסכת סופרים  
 שנו וכן הוא בירושלמי בגמ' דמגלה הלכה למשה מסיני שיהיו  
 כותבין ודוכותין וכותבין דרין ומסרין לין בקנה וברכין בשע' וטולין  
 במטלת ודוכין בדבק ותוספין בגידין וכשהוא תוסף יהא תוסף  
 בתפירה הולת וכתב הרב ז"ל הנו' דמהבא משמע דמייירי בנקרעה  
 היריעה וקאמר שבמוחזן אם יחפזן ישים מטלת או קלף בדבק או  
 אם ידלה יתפור היריע' בגידין עכ"ל ספר התרומה וכתב הר"ף ז"ל  
 כי הוא היה רוצה לעשות מעשה לטלות במטלית ולדבוק בדבק ורבו  
 הר"ם מירושלמי ז"ל לא הניחו לסמוך על בעל התרומה בזה וטעמו  
 היה שכיון ששקורין בזה מוסך מכלן וזה מוסך מכלן ישוב  
 הקרע אין סומכין על הדביקה האחת ובאמת שזו השעה רחוקה  
 היא והכל כפי מה שיראה על המתקן אם ראה שתקנו יפה עולה  
 יתקן אם לא להחליף היריעה כדי שלא יפסל הספר לגמרי וכבר  
 דאית מיה שהזכיר הרמ"ב ז"ל שבעת התפירה לא תחסר  
 אות אחת ולא תפסד צורתה ולא תהיה נפסקת ואם  
 נפסקה הות אחת והאר הדבוק מוחזן לדבקה דבוק יפה בעור עלמו  
 שאינו ניכר ההפסק יראה שהוא מותר אע"פ שנקרע שם העור הוה  
 ליה כתיב' תמה שפיר שהרי אמר בפ' העור ובפ' הקומץ רבה כל קב  
 שהדיו עובר עליו אינו קב זה כל' להשיב בזה ואינו יודע טעם  
 להשמטת הרמ"ב לזה הירושלמי ורבו הר"ף ז"ל ואחרים כתבוהו  
 להלכה ויש לסמוך עליהם :

### שאלה רט'

עוד שאלת תוקע  
 שהפסיק בתפילת בין  
 שברים לתרועה אם  
 חייב לחזור כדעת הרמ"ב ז"ל או לא כי בכאן ערערו וסמכו על ר"ת  
 ז"ל דנגח ויליל בגשימה אחת לא עבדי אינשו ואני אומ' כי אע"פ שאלו  
 ואלו דברי אלהים חיים מ"מ כדי ללאת מן הספק ראו לחוש לדברי  
 הרמ"ב ז"ל :

### תשובה

דע כי הרבה מהראשונים ז"ל הם  
 סומכים עליו כי הר"ף ז"ל כן נר'  
 דעתו שאין להפסיק בשבר' ותרועה  
 דכלהו חד קלא נינהו ומיה' לא קא חשיב להו אלא כ' קולות וכן דעת  
 הר"ף ז"ל וראית רבינו הרמ"ב ז"ל היא מדברי ר' יהודה דאמר בפ'  
 החליל וכן בפ' אין בערכין אין בין תקיעה לתרועה ולא כלום משום  
 לדרייה מלוא אחת היא ומניה נשמע לרבנן לענין שבר' וביבבות  
 דמלוא אחת הן דשמעו גמ' ויליל אמר רחמנא וראיה זו אינה מבוררת  
 כ"כ דאע"ג דאמרי' בגמ' תחם דהאי ולא כלום דוקא היא ולא  
 לאפוקי מדר' יוחנן דאמר שמע ט' תקיעות בגמ' שעות ביים ולא  
 אפי' הויכא למימר דהאי ולא כלום לאו למימר דעביד לכו בגשימה  
 אחת אלא למימרה דלא פסיק טובא טפי מנשימה אחת וכן כתב רש"י  
 ז"ל שם בפירושו אין בין תקיעה ותרועה ולא כלום שלא היה מפסיק  
 בה אלא כדי נשימה והזקיפו לפרש כן לפי' דעתי שלא אמר תוקע  
 ומריע מתוך תקיעה ואמר אין בין תקיעה לתרועה כלום משמע  
 דמפסיק הוא בגשימה אחת דבפ' דמולין משמע דתקע ומריע  
 בגשימה אחת הוי בהפסק מועט דמ"ד הכי פליג אמרן דמ"ד תוקע  
 ומריע מתוך תקיעה כלומר קודם שסיים התקיעה ומ"ד תוקע  
 כשימה אחת אף ע"פ שנראה בה הפסק מועט קול אחד הוא ואין  
 לפסלו כאלו הפסיק בו יותר מנשימה אחת ומתוך זה נראה שאם  
 הפסיק בין שברים ויבבות נשימה אחת קול א' הוא ולא הוי הפסק  
 ובירושלמי אמרי' דתקיעה ותרועה בגשימה א' ילא משום דקולות  
 מופרשים הן ורישא אית לה וסיפא אית לה ויראה מכלן דתקיעה  
 ותרועה בגשימה א' לא סלקי לשתי תקיעות דתקיעה ומפסקת  
 בגשימה א' תקיעה היא ולמדנו מכל זה שיעו למנהיגו שהתקיעה  
 שעושין בגשימה א' אין עושין אותם פשוטה כלה אלא מפסיקין בחצי'  
 דכיון דבגשימה א' הוי קול אחד וכן נלמד מזה להפסיק נשימה אחת  
 בין שברים ליבבות דלא הוי הפסק כיון דבגשימה א' והוי קול א' מ"מ  
 ללאת ידי כל הפסיקות אם אפש' לעשות הקול פשוט בתקיעה  
 כמנהג הספרדים ושלא להפסיק בין שברים ליבבות אפי' כדי נשימה  
 כדעת הרמ"ב ז"ל וזה הטוב והישר :

### שאלה רי'

עוד שאלת מי שנשבע  
 לתועלת חברו כגון מי  
 שקבל עליו בקצין בכח חרס  
 וכדו' לפרוע לחברו חוב ושליו לזמן ידוע וקבל עגנו שלא יהיה  
 ביתר מהחרס והשבעה כסברת הפוסק בזה להחמיר כהרא"ב ז"ל  
 מההיא

אלא משום התנאה לפניו וחינו נוי לספר אם התפירה נכרת  
 בו ואם כעשית כד שלייה נכרת כ"כ מה ליב' מה לי ויתר מג' ומה  
 שהקילו בשתי שתי אפי' בדלא אפינן הטעם הוא כמו שהזכרתי  
 שכיון שאינו אלא מועט הקלו אפי' היא חלושה התפירה ונכרת לפי  
 כל אחד מהספרים אלא שרש"י ז"ל פי' בהפק' בדדאפינן אפי' חדתא  
 נכרת התפירה מפני שהוא שחור ושאלתך על הירושלמי שהביא  
 הר"ף ז"ל בסוף הל' ס' ט' טולין במסלת ודובקין בדבק אם נאמר על  
 קרע הבא בג' שטין דע כי בעל התרומה ז"ל הביא זה בהל' ס' ט' ופי'  
 דמייירי בגמ' שנקרע והביא ראיה ממשכת סופרים דקתני התם  
 ס' ט' שנקרע טולה עליו מטלת מוחזן ועוד כתב כי במסכת סופרים  
 שנו וכן הוא בירושלמי בגמ' דמגלה הלכה למשה מסיני שיהיו  
 כותבין ודוכותין וכותבין דרין ומסרין לין בקנה וברכין בשע' וטולין  
 במטלת ודוכין בדבק ותוספין בגידין וכשהוא תוסף יהא תוסף  
 בתפירה הולת וכתב הרב ז"ל הנו' דמהבא משמע דמייירי בנקרעה  
 היריעה וקאמר שבמוחזן אם יחפזן ישים מטלת או קלף בדבק או  
 אם ידלה יתפור היריע' בגידין עכ"ל ספר התרומה וכתב הר"ף ז"ל  
 כי הוא היה רוצה לעשות מעשה לטלות במטלית ולדבוק בדבק ורבו  
 הר"ם מירושלמי ז"ל לא הניחו לסמוך על בעל התרומה בזה וטעמו  
 היה שכיון ששקורין בזה מוסך מכלן וזה מוסך מכלן ישוב  
 הקרע אין סומכין על הדביקה האחת ובאמת שזו השעה רחוקה  
 היא והכל כפי מה שיראה על המתקן אם ראה שתקנו יפה עולה  
 יתקן אם לא להחליף היריעה כדי שלא יפסל הספר לגמרי וכבר  
 דאית מיה שהזכיר הרמ"ב ז"ל שבעת התפירה לא תחסר  
 אות אחת ולא תפסד צורתה ולא תהיה נפסקת ואם  
 נפסקה הות אחת והאר הדבוק מוחזן לדבקה דבוק יפה בעור עלמו  
 שאינו ניכר ההפסק יראה שהוא מותר אע"פ שנקרע שם העור הוה  
 ליה כתיב' תמה שפיר שהרי אמר בפ' העור ובפ' הקומץ רבה כל קב  
 שהדיו עובר עליו אינו קב זה כל' להשיב בזה ואינו יודע טעם  
 להשמטת הרמ"ב לזה הירושלמי ורבו הר"ף ז"ל ואחרים כתבוהו  
 להלכה ויש לסמוך עליהם :

### דע

כי בכאן אירע כס' אחד שנקרע יותר מג' שטין והרב ר'  
 יצחק בר ששת ז"ל פסלו ואני הייתי מכשירו והוא שלח לי  
 על ידי אבין ר' ע' ור' משה עמאר ר' ע' וספ' תשובתיו שהיא השיב  
 לבגאויי כן ואני עניתיים כבר הורה זקן והס ספרו לו הדברים והס  
 מחו לי ואמרו לי משמו שאם יש לי טעם להכשירו לא יחוש למה שכת'  
 בתשובתיו ואני אמרתי להם שיאמרו כי מה שאמר בתלמוד קרע  
 הבא בתוך שתי שטין יתפור בתוך ג' לא יתפור ואסיקנה דאפיני  
 בתוך ג' שטין יתפור כלו דוקא דוקא שלש שטין דרך התלמוד כשאמרים  
 מספ' מועט ומסיפין על ז' לאו דוקא הותו תוספ' המועט והבאתו  
 אחיה מפ' הב' על יבמתו דאמרי' תחם ז'ל הראשון ומת שני ומת ג'  
 לא תמול ולא דוקא ב' אלא ה"ה רביעי וממיה והרה"ה מדפליג רש"י ב'  
 ומו' שלישי תמול רביעי לא תמול אלו היו הדברים והסכלים הרב  
 ז"ל עניי בהכשירו והרי אנו קורין בו והעקר בכל זה הוא לחול' בתר  
 טעמא אם התפירה הוא נמוך יפה ואינה נכרת וישאר נוי לספר  
 עושין אחרו בדבק או בתפירה אם לא נשמתו לזרות האותיות :

### שאלה רח

עוד שאלת רחובן  
 ושמעון שיש להם חרס  
 בשתפוח ואין ח' מהם  
 הדין אם חלקו כי לא באו לכלל חלוקה אלא שניהם משתמשין בכלו  
 והלך רחובן בסחורה לדרך רחוקה ושמעון ירד שלה ברשות ובנה  
 בחצר של שניהם כותלים ובגות שהיו רעועות ופרוץ מרובה על  
 העמוד ודר בכל החצר שנים רבות ואחר ימים רבים בא רחובן ותבע  
 משמעון שכירות חצי החירו של כל השני' שדר שמעון בתוכו או ידור  
 כ"כ הוא בכל החצר בימים אשר דר בו שמעון והשיב שמעון כי אין לו  
 לתת כלום ויהשכירות כי לא היה לו חלק מיוחד לבדו ולא מנעו  
 מלדור בו ומהשתמש בו כמוהו וטען עוד שיתן לו רחובן חצי החצר'  
 שהוליא בבנין ותבאר לנו אם חייב שמעון לתת שכירו' או לא כיון  
 שעדיין לא חלקו ולא נודע אזוהו חצי החירו שיתחיי' שמעון בשכירתו  
 קבל מעניני הולאת הבנין וראה שלא יהא זה פחות מהבונה חרבתו  
 שהחברו שלא ברשות שחייב לו יציאותיו בשומא של בגאים ודעבא  
 עבד ליה :

אין קדוש  
 תפוקת  
 ה' עליו  
 תחובו  
 על חוב  
 יזון על  
 אדם לא  
 בפרשתו  
 שיש לו  
 ח' שלישי  
 חרס זמן  
 דברין  
 לכתוב  
 ג' לסדר  
 עכשיו  
 הדיעין  
 ח' חרס  
 זה אלא  
 לכשיס  
 ללכת  
 וישלחו  
 יו תרין  
 כן אמר  
 ידעיה  
 יו ולפי  
 ושלום  
 רחובן  
 ש' בכאן  
 בתוך  
 ע' כמו  
 לאו כי  
 שתופר  
 לש' הו'  
 ותורג'  
 כלג' ג'  
 תפיה  
 ר' ולא  
 מיטי  
 דבוק  
 שטין  
 גתיקא  
 טעמא  
 יותר  
 שה' ה'  
 שאינו  
 ו' שאין  
 י' כיו'  
 הלות  
 וברת  
 א' שני  
 עתה  
 יותר  
 מכלן  
 דברי  
 כ' יש  
 לפי



תהיה לדקיקה אם לא חלמי אשר בזה וכו' ואח"כ התירו לו החרס והשבויה בזה אני שואל אם הותר החרס והשבויה ויכול לעכב בידו הפרעון ואין עליו משפט החרס או אם הוא עדין בחרמו ובהלתו ועם עכב בידו הפרעון לזמן שקבע הוא עובר על החרס בין שקבל עליו סברת הפוסק בזה להחמיר ואם אפשר בהתרה אפי' לדעת המחמיר מאי תקנתיה למקבל עליו בחרס שלא יכול להיות יותר:

**תשובה**

דבר פשוט הוא שהגשבע לפרוע לחברו או קבל עליו חרס לפרעו בזמן פלוני ועבר הזמן ולא פרעו שאין להתירו ואם התירו אינו מותר להבי אמרי' בגדרים בפ' ואלו מותרין דתניא התם מי שגזר ועבר על גזירתו אין גוקקין לו עד שיגבה איסור בימי' שגבה בהם היתר ואלו היה היתר עוקר גזירה לזנה ויגבה איסור והלא הגדר כבר נעקר שהחכם עוקר הגדר נעקרו הלא דקאי שהיתר אינו היתר שהמתירין עשו שלא כהוגן וקבטי' ליה דהבי אמרי' התם דבי דינא דמודקין ליה לא עבדי שפיר ומשמתינן גמיו להגוף בדינא כדליתיה התם וכן כתב הרמ"ב בס' ז"ל בפ' ד מהלכות טוהרות וכן הרמ"ב ז"ל באגרת משפט החרס ווא"ת מאי שגא מנשבע מדבר ואכלה דאמר אמוימר בפ' ג' קשבוטות דאפילו אכלה כלה ואפילו כפתוהו על העמוד ללקות ועדיין לא לקה כשאל עליה וכתבה הרמ"ב בס' ז"ל בפ' ו' מהלכות שבוטות בזה כ"ל דלא אמר אמוימר גשאל ומתירין לו הלא כשעבר על גדרו בדבר שאי אפשר לקיימו כגון הגשבע על הככר ואכלה וכו' אמרי' דמתמירי עליה היינו בדאיפשר לו לקיים גדרו כגון הגודר בזכור ומכאן כלמוד שמי שקבל עליו בשבויה או בחרס לפרוע לזמן ועבר הזמן ולא פרעו ואלו פרעו ואלו פרעו וזה פשוט הוא והשאלה מותר ומגדלן ההדיוטות המתירין אותן וזה פשוט הוא והשאלה אינה הלא אם קודם שעבר הזמן רוצה להשאל אם גוקקין לו לכתחלה להתירו ואם התירוהו בדעבד אם הוא מותר ולענין אם גוקקין לו דבר פשוט הוא שאסור מדקאמרי' בפרק ר' אליעזר בגדרים המודר מחבירו אין מתירין לו הלא בפניו מנא הני מיילי אמרי' רב נחמן ואיתמיה ר' יוחנן דתתיב ויאמי' ה' אל משה לך שוב מרצויה אמר לו במדין נדרת לך והתי' נדקך במדין וכן אמר בירוש' הגודר הגאה מחבירו בפניו לא ישאל לו הלא בפניו וזה דבר פשוט הוא ואין השאלה הלא אם התירוהו אם הוא מותר ובדיעבד אי הוי היתר יש אומרים בדיעבד הוי היתר מדאמרי' בפ' השולח לענין אלמנה הגודרת ליתומים וליחוש דילמא אזילה בני חכמי ושרי לה שמיעה אפילו בגדר שהוה לתועלת היתומים אם התירו חכם הוי היתר וכן יש להוכיח מלדקיקה שהיה לדיק גמור כדמוכח בסנהדרין בפ' חלק ובערכין שקבש הק"ב להחזיר עולמו לתוהו וזוהו מפני דורו של דקיקה עד שנשכחל בדקיקה ונתישבה דעתו וכן בפ' ואלו מבגלתי אמרו ניה כושי משונה בעורו כך דקיקה משונה במעשיו לבשח שהיה לדיק גמור ומאי דכתיב ביה ויעש הרע בעיני ה' שהיה יבדו למחות ולא מיתה' אכל הוא בעלמו דדיק גמור היה אפילו הבי נשמד על סנהדרין שהתירו לו נדרו שלא בפני נכוד נגר אף על פי שהגדר היה לתועלת נכוד נגר ומכאן נראה שהגשבע לחברו לפרוע לו חך זמן והלך לחכם להתיר נדרו אף על פי שאין ראוי להתירו לכתחלה אם התירו בפתחים והרעה כדינו שהוא היתר ומה ששאלת אם יש תקנה בזה שקבל עליו שלא יהא גיטו' מהחרס כדעת הפוסק בזה להחמיר ואומר שאפילו בדיעבד לא יהו היתר ואח"כ כשאל והתירוהו אי הוי היתר בזה יש לומר שכיון שקבל עליו דיו של המחמיר שאין לו לעבור על דבריו דהרי קבלו עליו נדרו ואסור לעבור על דבריו ואם עבר על דבריו ומשאל והתירוהו לעבור על דבריו רבו שאין היתר היתר והחרס עליו דבר זה איפשר לדמותו לבני העיר שקבלו עליהם דברי רב אחד שהמתיר כנגד אותו רב חייב נדווי מדאמרי' בסוף פ"ק דשבת הוא תלמידא דאורי' בחרתא דארגו בר' שמעון ושמעתייה רב המונה משום דתתריה דרב הונא ובהתרה דרב לא הוא ליה לאורויי בר' שמעון ודין היחיד בזה אם קבל עליו בדברי מחמיר אחד דיו כדן בני העיר שלא לעבור על דבריו ועוד יש תקנה אחרת שהוא נותן רשות לבעל דינו להכריז עליו שהוא מנודה אם לא יפרענו בזמן בלא רשות ב"ד והרי הוא כמו ב"ד שמתבין פתיחה על מי שהוא מסרב לבל' ב"ד כמו שהוא נוכר

בפרק הגזול ומאכיל וכן נוהגין בספרד ועוד יש תקנה אחרת שהוא יקבל עליו שיהיה מותרם כשילך אצל החכם להתירו ששבעה שהלך אצל חכם יחול עליו על שהלך להשאל על זה החרס ואם יקבל עליו כן שוב אין לו היתר לפי שזה החרס לא יחול אלא אחר שילך אצל חכם להתירו וכיון שאינו חל אלא אחר שילך או אפשר להתירו קודם שילך לפי שאין חכם מותר הגדר הלא אם כן חל הגדר דהכי אמר רב פפא בגדרים בפ' ואלו נדרים וק"ל כותיה ויותר נקל מזה ישבע על דעת רבים ועל דעת המקום בלא שום פתח היתר ואלו אין לו הפרה ואין להירד בזה שהרי מודל הוא בפני הכל בשטרותיהם וכן הרביל עמך ותנא ידי כל הספקות ומיחו מי שקבל עליו לפרוע בזמן פלוני בחרס וישבע הזמן ולא פרעו חייב לנהוג נדווי ואם טוען שאין לו לשלם ישבע ויתירוהו ומהגדו וכשתשיג ידו יפרע ושלום:

**שאלה ריא**

עוד שאלת מי שהתיר וזה עמנו על דבר מה אם נדרו חל עליו לבד או ג"כ חל על אחרים להתגב עמו כפי מותרם כי לוי הגראה דלאו כל כמיניה לאסור שאר אחרים בזה שהם מותרים ולהכריחם להתגב עמו כדן מותרם שהוא לא התירם נכסיו ודברו אלא עמנו:

**תשובה**

דבר פשוט הוא שהמנדה עצמו חל עליו הגדר העולם כלו חייבים להתגב בו נדווי שלא נסתפק אדם לעולם שהמנדה את עצמו שחל עליו הגדווי וזה כלמוד מודלן שליהודה שהיו עצמותיו מוגבלין בארון כדליתיה בנוסכת מכות ומשם למדנו נדווי על התנאי צריך הפרה אפילו מפי עצמו והשאלה אינה הלא אם אחרים חייבים להתרחק ממנו כמי שנתנה מפני עברה ודבר פשוט הוא שחייבים הכל לנהוג בו נדווי אף על פי שלא נתנה אלא מפי עצמו שכיון שחל עליו הגדווי חייבין הכל להתרחק ממנו שאין הגדווי דבר אחר אלא הרחק מהמנודה וכדאמרי' בגדרים בפ"ק בענין נדיעה מנך ובמשומתי מקו ובמנודה אני לך דעפי הויין ידים לנדווי ולא לאיסור הגאה ומשמע דחל עליו הגדווי אפילו לאחרים ולכל יתיבנא בד' אמת דוק משמע ואם הגודר הוא אסור לישב בד' אמות המנודה הלא שהמנודה אסור לישב בד' אמות הגודר:

**שאלה ריב**

עוד שאלת אם יכולין חוב הקהל להתיר חרס ושבויה

**תשובה**

והסכמה אף אם יש מוחה בדבר ואפילו אין מנכב ידוע בזה בזה שכתבת שאין מנכב ידוע יש לו שני פנים שאין מנכב ידוע שהצבור ענינם יכולין להתיר חרמם או שאין מנכב ידוע שחם פי מוחה בדבר שאין יכולין להתירו ואם כונתך היא שאין מנכב ידוע שיכולין הם עצמם להתיר א"כ צריכין שילבו אצל חכם ויתיר להם וכן כתב הר"א ז"ל בתשובה וקלה שה סכימו ויכו אצל חכם ויתיר להם ואם הכונה לומר שאין מנכב ידוע שיוכל יחיד לחכות על ידם יש לומר שחם מנכב ידוע ששהקל יכולין להתיר בעלמך מנך רשאין בכך שהרי בשעה שהחר ימו הוי אכלו התנו כך בפירוש שאלו חל הלא כל זמן שירוי דומיה' אמה שאמרו בגמרא כל הגודרת דעת בעלה טורדת ואם יש נזירה שאף אם יש יחיד מוחה אין משגיחין במחמתו הרי הוא אכלו התנו כך בפירוש מתחלה שרוב ויכולו להתיר חרמן ולא יעכבו על ידם היחידים ויחייבו מותרים ואותם יחידים אסורים ואם יש מנכב שיחיד יכול לומר על ידם אינן רשאין להתיר חרמן עד שיסכימו כלם ואם לא מנכב לא בזה ולא בזה נראה שאין להתיר חרמן אם יש יחיד מוחה דאזלינן בה לחומרה ובר זה האריבו הראשוני בזה בתשוב ותייה:

שאלה ר"ג

עוד שאלת אם אפשר לקרות בס"ת שנים ושלשה כהנים בזה אחר זה על ידי הדתק בנזון שבת של ארבעים או של נשואין או של אבי הנזן וזולתם ובעלי השורה הם כהנים ורזנים לעלות בשורתם אם נוכל לומר שאין בזה משום פגם ראשון שהדבר ידוע בלוי ומפורסם שלא כעשה זה אלא שבעלי השורה הם כהנים וגם הם אין לוי דשרות הדין שהבטן בעלמו שקרא ראשון יקרא במקום לוי אם אפשר לקרות אחד משאר הקהל במקום לוי או לא דבשלמא לוי אחר לוי לא יקרא משום פגם שניהם אבל ישראל במקום לוי למה לא יקרא כיון דלא חיישין לפגם:

תשובה

בספר הרח חיים כתוב יש מקומות נוהגים לקרות בהם הרבה כהנים בהפסק ישראל ביניהם ואינם מושגין שיאמרו הראשון פגום הוא כיון שקרא ישראל אחריו וכן כתב רב עמרם ובתור דקרי כהן לוי וישראל קרי מאן דבעי וכן בעי כהן למתי ומקרי שער דמי ע"כ מלאכי סס ונראה מזה שאין להחיר כהן אחר כהן אלא בהפסק לוי וישראל ביניהם אבל ישראל במקום לוי אין להחיר שאם אין לחוש לפגם הישראלי יש לחוש לפגם הדתק שיאמרו שאינו כהן כיון שלא קרא אחריו לוי ולא קרא הוא במקום לוי והכי מוכח בפ' דכתובות בהא דאחא לקמיה דר' אמי ואמר ליה מוחזקי בזה שהוא כהן אמר לו זה ראית אמר לו שקרא ראשון בבית הכנסת בחזקת שהוא כהן זה בחזקת שהוא גדול שקרא אחריו לוי והעלה לכהונה ע"כ ואלו קרא אחריו ישראל לא העלה לכהונה אחר שכתבתיו זה מלאכי רש"בא ז"ל על ענין זה וכך השיב כך דעמי נוטה שלא יקרא זה לוי כימה שנים קראתי תגר על מי שהיה מתיר לעשות כן בלבד שיאמר ש' יעמוד פלוגי אף על פי שהוא לוי ואני אומר שאין זה מוציא מידי פגם דהא איכא משום הנכנסין שלא שמועו כן דלוי לא אפילו לוי אחר לוי יקרא ובהודעה זו עכ"ל:

בפ"ק דרה

ענין ר"ד

תני בשנת שש מאות שנה לחיי נח בחדש השני בשבעה עשר יום לחדש ביום הזה נבקעו כל מעינות התהום רבה וארצו השמים נפתחו ר' אליעזר אומר אותו יום שבעה עשר במרחשון היה יום שמואל כימה שוקע ביום ומעיות מתמעטין ומתוך ששינו מעשיהן שיכה הק"ב עליה מעשה בראשית והעלה מול כימה ביום והביא מבול לעולם ור' יהושע אומר אותו יום שבעה עשר באייר היה יום שמואל כימה עולה ביום ומעיות מתגברין ומתוך ששינו מעשיהם שיכה הק"ב עליה מעשה בראשית ונפל שני כוכבים מכימה והביא מבול לעולם בשלמא לר' יהושע היינו דכתיב שני אלא לר' אליעזר מאי שני שני לרין בשלמא לר' יהושע היינו דשינה אלא לר' אליעזר מאי שניה כרוב חסדא דלמר רב חסדא ברמתין הקלו ברמתין נדונו ברמתין הקלו בעפרה ברמתין נדונו כתיב הכא וישוכו הגוים וכתוב התם ומתת האנך שכהה הפיחוש י"ב מזלות יש ברקיע והם טלה שור תאומים כרטן אריה בתולה מאזנים עקרב קשת גדי דלי דגים ואלו המזלות הם קבועים בגלגל ע' ובגלגל ה' יש כוכבים אחרים מלבדו כוכבי לכת שיש לכל אחד גלגל בפני עצמו והם שבתאי זקד מאדים חמה נוגה כוכב לבנה וכוכב כימה הוא בגלגל ה' למטה מגלגל המזלות והוא זכב טלה כמו כיון שזכר בננסת ברכות בפ' הרואה וכן נראה מפ' המקבל יש בו הרבה כוכבים כמ"ס ז"ל מאי כימה כימה כוכבי ורובם הם במזל שור בתחלתו והחמה היא מהלכת בגלגלה כנגד שנים עשר מזלות וזו הלה הוא חדש אחד בכל מזלות ובחדש ניסן היא כנגד מזלות פלה ובחדש אייר היא כנגד מזל שור וכן עד סוף השנה שהיא הגעת עד מזל דגים שהוא המזל השנים עשר ומזורת בתחלת ה'סן למזל טלה על כן נקראת השנה שנה שהיא שונה לאותו מקום שהיתה בו בשנה שעברה ובכל זה יש קצת קרוב כי שנת החמה היא שש"ה יום ורביעי ושנת הלבנה אינה אלא של"ד יום ח' שעות תה"עו מקום ואין אלו רכיבין לזה בפירו' זאת ההלכה ולעולם שנה

מזלות הם למעלה על הארץ וששה מזלות שבעד' הם למטה מהארץ וכשהחמה נכנסת בראש טלה בתחלת ניסן כשיאיר היום מתחיל ראש טלה לעלות וכל אותה הלילה היא על הארץ מאזנים עקרב קשת גדי דלי דגים מאזנים בסוף המערב ודגים בתחלת המזרח וכשהחמה עולה לעלות מתחיל מאזנים לשקוע ובחדש מרחשון חוד עקרב להתחיל לזרוח ושור לשקוע וכן בכל חדש וחדש ובחדש תשרי מתחיל מאזנים לזרוח וטלה לשקוע ובחדש מרחשון חוד עקרב להתחיל לזרוח ושור לשקוע ובחצי החדש מתחיל חצי עקרב לזרוח וחצי שור לשקוע ובחצי היום יהיה חצי עקרב באמצע השמים וחצי שור תחת הארץ באמצע התהום והמבול ירד ב"ו לחדש מרחשון בחצי היום דבאותה שעה נכנס נח בחיבה כמו שאמרו בספרי שאמר הק"ב אני מכניסו בחצי היום וכל מי שאפשר בידו למחות יבא וימחה ואלו נכנס עד שדחקוה המים כמ"ס בבראשית רבה כי נח מקטני אמנה היה ולא האזין שיבא המבול עד שדחקוה המים א"כ בחצי מרחשון בחצי היום התחיל המבול ואותה שעה היה חצי עקרב בחצי השמים וחצי שור שכנגדו שוקע באמצע הארץ למטה בתהום ושיכה הק"ב מעשיהם והעלה מול כימה שהיה שוקע והביא מבול לעולם ור' יהושע שאמר בשבעה עשר באייר היה המבול ולפי דבריו מול כימה היה טלה ביום ומעיות מתגברין יקשה לדבריו מאי שיהיה על כן תירץ שאין השינוי בעליית כימה אלא ברמיחת המים זה למדנו מפ' רמ"ב ז"ל בהלכה זו אבל רש"י ז"ל גורם בהפך כי ב"ו במרחשון היה מול כימה עולה ביום וב"ו באייר מול כימה שוקעת והוא מודה שמול כימה הוא בזב טלה ומשנה הגרסא בשלמא לר' יהושע היינו דשינה שהעלה מול כימה ביום ופי' טלה ביום ושוקע ביום סוף היום כי ב"ו במרחשון שוקע חצי עקרב ועולה חצי שור ובחצי החדש של מרחשון שוקע חצי עקרב ועולה חצי שור ואין דבריו ברורים כי אם כימה הוא בזב טלה אינו טלה בחצי מרחשון בסוף היום כי בסוף היום עדין כל מזל טלה הוא למטה מהארץ וחצי שור והמבול בחצי היום היה ודבריו רמ"ב ז"ל הם ברורים:

ענין ר"טו

עוד לו אמר שמואל ויכללא לתקוני לכולה גולה אמר ליה אבא אבוי דרבי שמאלאי לשמואל מי ידע מר הא מלתא דתני בסוד העבור נולד קודם חלות או לאחר חלות פי' ברייתא היא שנייה ברמזים ונולד קודם חלות ולאחר חלות הם רמזים לומר שיש חלוק בין אם נולד הלבנה קודם חלות או אחר חלות א"ל לא א"ל מדהא לא ידע מר איבא מילי אחריתא דלא ידע מר כי סליק רבי וירא שלח להו צריך שיהיה לילה ויום מן החדש וזו שאמר אבא אבוי דר' שמאלאי לפני רבי' שמואל מחשבין את חולדתו נולד קודם חלות בידוע שנראה סמוך לשקיעת החמה נולד לאחר חלות בידוע שלא נרא' סמוך לשקיעת החמה למאי נפקא מניה אמר רב אחי לאכחשי סהדי פי' רש"י ז"ל צריך שיהיה לילה ויום מן החדש שצריך שיהיה היום הולך אחר הלילה שיהיה היום מן החדש בגיל שלפניו ולמדנו שאם נראית הלבנה הישנה מחשיכה יום כ"ט שהוא ליל אין מקדשין אותה ביום וא"ת פשיטא דאין מקדשין שהרי לא תראה הלבנה החדש ביום דקי"ל כ"ד שעי מיכסי סיהרא איצטרך למ"ד מאיימין על העדים על החדש שלא נרא' בזמנו לקדשו ואשמעי' שאם נראית הישנה בלילה אין מאיימין שהרי הכל ראו שהלילה מן החדש שעבר וזו שאמר אבא אבוי דר' שמאלאי לפני רבי' שמואל ולא ידע לפתור מה חלוק בין נולד קודם חלות לנולד אחר חלות אני מפרשה לכס מחשיבין מולד הלבנה נולד קודם חלות היום בידוע שנרא' היום קודם שתשקע החמה שאין הלבנה מתכסה מבני ארץ ישראל שהם במערב אלא ששה שעות לאחר חדושה ומתוך קטנה של לכה שהלבנה לעולם בששה שעות לאחר חדושה בקרן מערבית דרומית ואם לא נולד קודם חלות בידוע שלא יראה היום שהיא נעלמת כל שש שעות מתוך קטנה למאי נפקא מניה לחשב הרי על פי הראיה אנו מקדשין לאכחשי סהדי אמר נולד אחר חלות ואמרו ראינו החדשה לפני שקיעת החמה כדי לקדשו היום עדי שקר הם עכ"ל פי' רש"י ז"ל וזה הפי' דחוק הוא כי השאלה היתה מה נולד קודם חלות ומה נולד לאחר חלות ומה ענין לפרש זה צריך שיהיה לילה ויום מן החדשה ועוד שאם המולד הוא קודם חלות איפס' שראיה

קודם חנות בקנה המזרח ואותה שעה היא חזיה לילה בקנה המערב  
 א"כ בשתרחק הלכנה מהחמה י"ח שעות יהיה סוף היום בסוף  
 המערב ואפשר שתראה הלכנה באוקה שעה בקנה המערב א"כ  
 כבר אמרנו ש"ח לראות חלף חזר י"ב שעות במהלכה המזרחי  
 אבל יש חיים בחוק היום בסוף המערב שהם רחוקים מסוף המערב  
 מהלך שתי שעות ובאותן חיים אפשר שתראה הלכנה בסוף היום  
 ובין שאפשר שתראה הלכנה באיזה מקום מהיישוב באותו יום  
 אנו קובעין אותו היום וזהו שאמרנו נולד קודם חנות בידוע שראה  
 לא חזר שהיוטו'ו' חלף שראה באיזה מקום מהיישוב וזהו  
 שהקשו בגמרא על זה מהו נפקא מינה ואמר רב אשי לאכחושי שהיו  
 הוא לומר שראו שחמדנו מה שאלו ללכנה להרמות בקנה המערבי  
 אם נולד אחר חנות ללמוד מה שאלו באו עדים ואמרו שראו  
 שהלכנה היא ביושלים כשהיה המולד קרוב לשקיעת החמה פחות  
 מעשרים שעות לפי חשבון קנת המזרח ודע דנודחי שהם עני  
 שקר ותבטיס' ולפי פי' זה הנה חזירו בגמרא שני גבוליים  
 לרחיים הלכנה האחד כ"ד שעות אחר המולד והוא מה שאמרו  
 ז"ל ר"י שיהיה לילה יום מן המדשוא'א שיתרחק יו"ח' והשיעור  
 שעות לאיים הרחוקים וזהו נולד קודם חנות ש"ח א"כ להתקרב יותר  
 ומה שאמרו אמרנו ז"ל שיהיה לילה יום מן המדש' מנא לן אמר  
 ר' יוחנן מערב עד ערב תשבתו שבתכם ור"ש בן לקיש אמר עד  
 יום האחד ועשרים בערב ואמרו מ"י ביניהו אמר ר' אבהו מה משמעות  
 דרשין ח"כ ביניהו רבא אמר חנות לילה איכא ביניהו לפי דרשין  
 ז"ל אינו מתישב כלל ולפי רש"י ז"ל הוא כפשוטו שמכאן למדנו  
 שהיום הולך אחר הלילה ור' יוחנן למד מיום הכפורים כוונת  
 וישיבה רש"י לקיש למד משמעות דרשין מר יליף עכ"א ומר יליף  
 מהבא ולרבא איכא ביניהו חנות לילה שהיום הולך אחר חזי הלילה  
 כמו שמצינו בפסח שלא התהלכו לכלוב מזה רשות חלף בחזי הלילה  
 כי עד חנות הוא חובה ונפקא מינה לענין אינם אעדים על פי דרך  
 רבינו ז"ל שבתתו למעלה וזה הזקיקו לרבינו ז"ל לפרש כך  
 אבל לא יבטל זה מה שפירשנו בענין נולד קודם חנות ונלמד לילה  
 יום מן המדש ממה שאמרו כ"ד שעימכסי סיהרא שהם שעות  
 כפולו' כמו שזכרנו בפר' ר' אליעזר וכמו שכתבתי למעלה א"כ  
 לישב דברי ר' זירא שיהיה זריק לילה יום מן המדש נקשר עם  
 נולד קודם חנות נולד לישב זה גם כן ולומר איזה רמז יראה  
 בכתוב לעשרים וארבע שעות מן המדש וסבת מתחלת הלילה מן  
 סוף היום שהם כ"ד שעות שעת רחיים אחר והביאנו סוף מערב עד  
 ערב תשבתו שבתכם כמו שהביתא היא מתחלת הלילה מן  
 סוף היום שהם כ"ד שעות כן יהיה מתחלת המולד עד הראויה  
 ודברי ר' ל' לדברי אביי הס' כדבריו יוחנן ולדברי רבא זריק מן  
 שש שעות שהיא מתחיל למנות משעת עשיית הפסח שהוא כ"ד  
 היום ואין המדש יוצא אלא בערב ולפי זה זריק שלשים שעות  
 מנחת המולד עד הראויה ואם כן אין דבריו על הדקדוק האמתי  
 ע"ל' אמר רבי זירא ארזות  
 נחמן כ"ד שעימכסי סיהרא לרבי  
 שית מעתיקא ותמי הו'

ענין ריו

קודם שקיעת החמה דאיתו יום לבני א"י כמו שיתבאר אחר זה  
 והרמ"ב ז"ל פי' זריק שיהיה לילה יום מן המדש לומר שאין קובעין  
 ר"ח ביום המולד אלא א"כ יש לילה יום אחר המולד כגון שהם היה  
 המולד בשעה ראשונה מליל שבת הוא שקובעין ר"ח בשבת אבל  
 אם היה המולד בשעה שנייה מליל שבת ואילך אין קובעין ר"ח בשבת  
 אלא באחד בשבת והתמי' וזה שאמר רבא אבהו דר' שמלאי לפני  
 רבינו שמואל מחשבין את חולדתו נולד קודם חנות בידוע שהיא  
 נראה סמוך לשקיעת החמה לא נולד קודם חנות בידוע שאינו  
 נראה סמוך לשקיעת החמה למאי נפקא מינה כלומר מאחר  
 שאמרנו בכל מולד שיהיה ביום דחוי הוא עד שיהיה בתחלת הלילה  
 מתי איתא אבהו דרבי שמלאי לאשמועינן בהלות וקודם חנות והוא  
 דחוי אלך כל מולד שיהיה ביו' בין קודם חנות בין אחר חנות ופסקו  
 רב אשי לאכחושי סהדי שאם חשבנו וידענו כי אחר חנות נולד ביום  
 כ"ט ובאו עדים ואמרו ראיתו ליל שלשים בידוע לאכחושי דאי  
 איפשר שראה כדאמר רבא אבהו דר' שמלאי עכ"ל והנה הוא משיב  
 דברי רבי זירא שהם על השאלה לפרש מה שלא ידע רבינו שמואל  
 והוא מסכים עם רש"י ז"ל בפי' לאכחושי סהדי שאם נולד אחר חנות  
 ואמרו ראיתו ליל שלשים שהם מחמישים אבל אך תתישב  
 תמיחתנו על מה שאמר זריק לילה יום מן המדש עם דברי רבא  
 אבהו דר' שמלאי נולד קודם חנות בידוע שראה סמוך לשקיעת  
 החמה והלא אמרנו זריק לילה יום ואין תשובת לאכחושי סהדי  
 מכלתת תמיחתו ו' וגם הרב ז"ל הקשה בה הרבה וזה לשונו  
 וקשיא לן הוי מיימרה טובא דהא אמר ר' זירא אם היה המולד בשעה  
 ראשונה חו"מ ר"ח היום ודבר זה לא נתברר לנו כלל דהא קיימא לן  
 כזה דהא וקדש והחשבון והראויה בהדדי נינהו וכדאמר ר' לאכחושי  
 סהדי ואם היה המולד בליל ביום שני בתחלת הלילה היך עושין  
 ר"ח יום שני אפשר שראה בליל יום שני בשעת המולד הא קיימא לן  
 דאחר המולד בשש שעות נראה כדאמר ר' נולד קודם חנות בידוע  
 שראה סמוך לשקיעת החמה ועוד האריך בתמיחתו וסוף  
 דבריו כתב וכללו של דבר קשיא לן הוי מיימרה טובא עכ"ל ועתה  
 אפשר מיימרה זו ע"ד החמת והדקדוק והקד' בזה הקדמ' ואומר כי  
 המולדות הוקבעו על סוף המזרח וכשאנו חומרים מולד תשרי הוא  
 ביום א' בתחלת שעה ראשונה מהלילה אין זו על ארך ישראל חלף  
 מסוף המזרח וכבר זכר הארון רבינו סעדיה ז"ל שהוא ראה לקות  
 שמש' בחשבון שעה שיהיה המולד יותר על אותה שעה ח' שעות  
 ובלא ספק שהלקות אינו אלא כשעת המולד וסבת מרחק הלקות  
 מנחת המולד במקומו של רבינו סעדיה הוא מרחק מקומו ממקום  
 המולד כי הוא היה בבגדאד והוא רחוק מקנה המזרח מעלות  
 וכשעברו מקנה המזרח בעת הלקות עשר שעות עם התחלפות  
 ההבטות עדן לא עברו בבגדאד אלא שתי שעות וזהו סבת  
 ההתחלפות שראה הגאון ז"ל והוא מובא לנו כי מקום המולד הוא  
 בסוף המזרח ונתבארה הקדמה זו ועוד הקדמה אחרת דע כי  
 הלכנה היא נסתרת ממנו כשהיא קרובה אל השמש י"ב מעלות ואינה  
 נראית אלא כשתרחקת מן השמש יותר מ"ב מעלות והלכנה פועלת  
 מתחת במהלכת' וזה כשהירח הולך ממערב למזרח וג' לבל היקף  
 ממזרח למערב שהוא מחזורו לאחור ופעמים ממחרת במהלכה  
 וזה כששני המהלכים הם לחד אחד ממערב למזרח ויש מהלך  
 אומעני בין המזרח והאחור ושהיה במהלכה המזרח הנה היה  
 הולכת אליו ה"ב מעלות כ"ד שעות משעה שהתחילה להסתתר עד  
 שעת המולד שהיא תחת השמש כיוון יש כ"ה שעות במהלך המזרחי  
 ולא תאל להראות אותה עד כ"ד שעות אחרות שתתרחק מהשמש  
 ללד מזרח י"ב מעלות ואז היא הראויה וזה הוא כ"ד שעימכסי  
 סיהרא כי אלו השעות הם כפולות כמו שזכרנו בפר' אליעזר  
 שאינו מונה אל היום ואל הלילה אלא י"ב שעות וזהו שאמרנו זריק  
 הלילה יום מן המדש כי אחר המולד זריק שתתרחק מהשמש י"ב  
 מעלות שהיא מהלכת אותם כ"ד שעות במהלכה המזרחי וכן כתב  
 הרמ"ב ז"ל שהלכנה היא נסתרת מ"ח שעות כ"ד קוד' המולד  
 וב"ד אחר המולד כח זה בהלכות קדוש החדש ודע כי גוף השמש  
 הוא שתי מעלות ועם כ"ד מעלות הם ל' מעלות והלכנה הולכת  
 בכ"ג שעות י"ב מעלות בקירוב אם כן מתחלת הסתרה עד  
 הראויה שהם כ"ו מעלות נריכה שני ימים וידוע הוא כי יש  
 מקנה מזרח עד קנה המערב מהלך י"ב שעות וכשהיא בקנה  
 המזרח חצי היום הוא בקנה המערב חצי הלילה וכשהמולד הוא  
 מעלות

מש  
 שע  
 ומה  
 מה  
 שבו  
 זמנו  
 כ"ד  
 חבון  
 הגלו  
 חלף  
 העני  
 לומר  
 פעם  
 דברו  
 המי  
 מהלך  
 חזי  
 באומ  
 היה  
 וזאת  
 היה  
 דרוא  
 ומתכו  
 שבת  
 שש  
 מחדתו  
 שהוא  
 חתה  
 סוף  
 חתה  
 משעה  
 מחדתו  
 על ליל  
 חזר  
 הוא  
 רזיו  
 ונראית  
 השבו  
 שראויה  
 שנתבר  
 פירוש  
 וס' הכ  
 עני  
 וזאת  
 בשעת  
 על אשר  
 ובשבת  
 בקסומו  
 כה שש  
 חלף מש  
 איפשר  
 כפי ז'  
 הובחה  
 אינו כלל  
 מזרחת  
 היום  
 הובכד  
 ולפי שא  
 דבריו  
 הקשה  
 לשון

מן החליטה וסוף בזה על מה שכתב הרמב"ם ו'ל אשת איש שיש עליה קול שהיא מוכה תחת בעלה והכל מודגים אחרי אן חוששין לבניה שהם ממזרים שרוב בעילות אחר הבעל ומותר ליש בתיא לפתחיה אבל היא ענינה חוששין לה משום זוכה ואם היא פרו' יותר מדאיף חף לבניה חוששין ונאמר הוא בענין האומר בני זה ממזר הוא נאמן שהאב נאמן לומר בני זה מחייבי כריתות הוא או מחייבי מיתות דמארי אימונה ונאמן לפסלו מלבוא בקהל ע"כ לשון דייני תונס:

**הנראה**

מתוך הדברים שזאת היתה מחוקת שהיא בתו בחייו של זה שאמר בשעת קדושתו ישי לי בניי ובשעת מיתה אמר חן לי בניי דאינו נאמן לאסור בדיאיתא בברייתא דקדושתו בפרק האומר ואפילו ליתגהו לבדיה הכא אמרי דכיון דאמר מקמי מיתה ישי לי בניי שוב אינו נאמן במה שאמר בשעת מיתה שאין לו בניי כ"ש היבא דלימנהו קמן בחוקת בריה אינו נאמן לאסור ומה שאמר אחר בשעת קדושתו הוא הדין לאחר קדושתו אלא דאורחא דמילתא נקט שאין האשה רזה להפקד' למי שאין לו בניי ויש לו אחים וזהו אם אמר כן לאחר קדושתו יבא מילתא כולי עלמא מודו בין ר' בין ר' נתן דהיבא דאי דלחחוק לן בבדיה שאינו נאמן לאסור ולפונתא דידאו ליתא לא במחוק לן בחיי ולא מחוק לן בבניי ואינו ענין לדון אה ולא נפקא לן מידו מהיה פלוגתא אלא כדמחוק לן בחיי ולא מחוק לן בבניי דלפוס אוקמתא דאביי בפרק האומר סבירא ליה לר' דנאמן ור' נתן סבירא ליה דאינו נאמן והרי"ף ו'ל השמיט זה מההלכות וכתב הר"ם הלוי ו'ל שנראה מהדבריו שהוא פוסק כדבריו ואינו נאמן לעולם לאסור משום קדו' הלקה כר' מחבדו ורבי נתן מחבדו דרבי הוה והרמב"ם ו'ל וז'ל לדבריו שאפילו היכי דמחוק לן בחיי ובשעת מיתה הדר ביה ומהע לדבריה אפי' נאמן להסיר ואינו נאמן לאסור דלא שמעית להאומותינן אבל הרב ו'ל פירש שהרי"ף ו'ל השמיט דך שנויים דאביי דלאו דסמכא הוא דודאי היבא דמחוק לן בחיי לא מהנין למימר חן לי אחים להסיר לשוק ושנויי דחיקא הוא דשני אביי דאוקמתא למתניתין כרבי נתן וליהיה דך שנויי אלא ברייתא נמי דלא מחוק לן בחיי ואפי' הכי לרבי נתן נאמן חף לאסור לחומר דמילתא דעבידא לבלוי חיי' לדברי הבעל בדקא ס' דמעיך וכן מוכחא סוגיית דפ' יש נוחלין דהיבא דמחוק לן דאי ליה אחי לא מהנין לומר דלית ליה אחי אלו הם דבר הרמב"ם ו'ל ואלא הוצתה לכתוב זה אלא שראיתי שהדיון אשר בתוספתא כי הרמב"ם ו'ל פוסק כרבי נתן ואינו פוסק שהרמב"ם ו'ל שדבריו כדבריו הרי"ף ו'ל שאם היינו מוחזקים בו שיש לו אחים אינו נאמן ואלו היה סומך על אוקמתא דאביי היה לו לפסוק כר' דנאמן ואין דאוי לפסוק כר' נתן לגבי רביי וכל זה פירשתי להוליא מלב האומר שהרמב"ם ו'ל פסק כר' נתן דליתא אלא הוא כדעת הרי"ף ו'ל סבירא ליה שסומך על הסוגיא דפ' יש נוחלין דהיבא דמחוק לן בחיי אלא חבטא בעלמא שנתחבטו בזה אבל הגדון סוה הוא שאמר קודם מיתה ויש בניי ובשעת מיתה אומר חן לי בניי שאינו נאמן לאסור וזהו הדין ששמו בפרק יש נוחלין האומר זה בניי נאמן הוא ואמרתי במורה למאי הלכתא אמר שמואל לפסוק את אשתו מן היבוס ואסיקא אפילו היבא דמחוק לן דלית ליה אחי נאמן וכיון ששבע אמירתו נאמן שוב אינו יכול לחזור בו מדבריו דכיון דבחקו היתר הוא עומדת לא פליגימו לאוסרה וכו' וכו' שאלת הבת שכל וכן שהיה הוא קיים היתה בחוקת בתו ולא שמעו מפיו לעולם שהיה בקהל ואלא תפסוד את אמה וצרתה מן החליצה שכוין שהיה מיתא עס אשתו אמרי' כן קן עדי יחוד' כן קן עדי ביה' זה פשוט הוא אבל לפי שנתגלגל בזה ענין האומר זה בניי נאמן הוא נאמן אפי' חף אפי' חף אפי' חף על פי דרכים אמרי' בפרק יש נוחלין היינו מחייבין בזה שהוא כבוד ואמר אביי על אחר שהוא כבוד מאי ואסיקא דלרבי יהודה נאמן וקיימא לן כותיה ורבינו שמואל ו'ל היה מפרש דחוקה זו בקלא בעלמא דהוה קרי ליה אבוא בוכרא אבל אזיבא עדים שנוכל קודם אחריו ואמר דלאו בוכרא הוא אינו נאמן והרמב"ם ו'ל חף עליו ואמר דאדרבה אפי' חף חסמע דאי' אבוא הוה

מעלות הסבין כולם כן מעלות והלכה הולכת י' מעלות כד' שעות ו'ל אלו מעלות שהיא נסתרת מהלכת אחת במ' שעות ומה שאמר בבאן כ"ד שעות מכסיסיה אלו השעות כל אחת מהם שתי שעות כי כן בפרקי' ר' אליעזר היום אינו אלא י' שעות וס' שעות פסולות ומעתה מה לי לבני מורה מה לי לבני הערב הכל הוא טוב כי אי אפשר שיהיה בשום מקום הירח בתוך כ"ד שעות לפני המולד ותוך כ"ד שעות לאחר המולד ודבר זה דבואר הוא ועוד היאך אפשר שבין בכל לרחץ ישראל שיה' הסביל גדול היום ושעת המולד הוא טוב בכל היעול ואין הסביל פינייה אלא באינו שעה מהיום לפי שהתחלת הירחה אינה טובה בכל היעול ויש בין סוף הערב לתחלת המורה י' שעות ומה שיש לומר בזה הוא שהחכמים היו מדברים בזה דרך רמז שזה הוא סוף הערב ומה שפירש הר"ם ו'ל בענין נולד קודם חלות וכן רב נחמן דבר בזה דהך רמז וענין שית מרדתו ומני סרי מעתיקא זה המנין ולא ממה שהלויע בראשית השוב הוא רחוק מתחלת המורה והלך ששעות וכשנאח תחלת הלילה בתחלת המורה הוא עדין חיי היום בלמנע השב וזה הקדמה אחת וזהו שאלה היא בלמנע השב או קרוב לו וזה הקדמה אחרת וקדוש החדש לא היה אלא בל' ומתעס היום שלמים שלום לבלאו משיאין משואות וזהו הקדמה אחרת והוא שלם הקדמות אלו יתפרש סוף הערב זהו ברמז וזהו פירוש ההלכה כ"ד שתי מכסיסיה הרי"ף שאם לא נראית הלבנה ליל שבת לפני עטנה לא תחא עד מוצאי שבת ותתכסה כ"ד שעות לדידו שית מחדת' אם תראה ליל מוצאי שבת כבר היתה יכולה להראות בקצה המורה בתחלת הלילה שהיה ששעות קודם שקיעה בלחץ ישראל ו'ל כ' לדידו מכסי' שית מחדתו ומני סרי מעתיקא מתחלת ליל שבת עד תלויים השבת הוא תחלת הלילה בקצה המורה לדין י' מחדתא שמשע' שקדשו את החדש בלחץ ישראל שהוא תחלת ליל מוצאי שבת עד שיקבלו סוף המורה תחלת החדש שלא יקבלו אלא אחר סוף י' שעות ומשנה שקבלו בני ארץ ישראל אחת י' שעות היא מתכסה להם מחדתא ושית מעתיקא הם אחת שש שעות שיש מחייבם השבת עד ליל מוצאי שבת שקדשו בני ארץ ישראל וכו' וכן שלא נתקדש בלחץ ישראל הוא עתיקא ודבר זה אמת הוא והלשון הוא סוף כי הוא דרך רמז וכו' ועל כן קראוהו סוף הערב כן כ"ל בזה וכן ראו לקות החמה שהוא עת המולד ערב שבת קרוב לשקיעת החמה וראית הלבנה במוצאי שבת ופי' לאכחושי סהדי הוא שאם לפי החשבון ידענו שלא תראה בתחלת המורה בתחלת הלילה דאלו עדים שראוה בתחלת הלילה בח' נכחש אחת כי עדי שקר הם על פי מה שנתבאר כי תחלת הלילה בתחלת המורה קודם לתחלת הלילה בלחץ ישראל ואם בתחלת המורה ולא לנו בחשבון שלא תראה שם וס' העידו שראו בלחץ ישראל דע באתם כי מוכתשים הם ומה שרצה לי כחברתי וכתב שמעון ב"ר אבהו ו'ל

**ענין ריו**

והחת בתוכם כשאוה ויש לכשאוה בת ממנו ויש לו ההוועידו עדים בשעת מיתתו אמר שבת אינה בתו והיא מותרת ושלעולם לא בא על אשתו ושנתה חתנו וע' נחלקו שני בתי דייני שבקסומטיבא ובתונס אם נשוו ריביות חליצה אם לא הדין הנכבד אשר בקסומטיבא אומר שכושו פטורות מן החליצה וכן היבוס וטעמו בזה שכוין שאלת הבת החזקה בחייו שיהא בתו אפילו לא החזקה אלא מפיו שוב אינו נאמן לומר מותרת היא דאף על גב דהוה אפשר למימר דאיתי דבור אחרון ויבטל דבור ראשון לא אמרי' הכי ו' כל שכן אם החזקה מפיו ומפי אחרים שאינו נאמן והיבא הובאה ליה ממה שאמר בפרק יש נוחלין אמר בני וזהו ואמר עבדי אינו נאמן עוד כיוע דבריו שאם לו נאמר שהוא נאמן לומר שהי' מותרת ה"כ אשתו כוטה היא וצרת כוטה פטורה מן החליצה וכן הנכבד אשר פתנסה הארוסה אשר בקסומטיבא וכו' והדין ופי' שאינם כוין ליה אמונה והרבה דברים לסתור דבריו דבריו הוא שהוא לא הצריכה חליצה מפני דברי אמת אלא שאלת האשה יבא עליה קול שהיא מוכה והיתה פרוצה ביותר ומפני זה בשאו גזאת הבת שמה היא מותרת ואינה פוטרת אמה ולא ברמה

המותר  
וס' בסוף  
ג' חל  
הרי  
המותר  
ק' היום  
אחריו  
שגראת  
וב ומה  
שי שהי  
המותר  
ד' שאל  
זה שמת  
הס עדי  
בבוליה  
השאלת  
גי עמי  
רב יתר  
א' ל' חל  
אמר עד  
השמיטת  
הרמב"ם  
אין למדת  
בניי  
ולחיי  
מר ליה  
הלילה  
ל' הלינה  
ל' פי דך  
וכך  
מוד ליה  
ס' שעות  
ה' אל  
יקדש עס  
זו י' ל  
גלילה יו  
וערב יו  
ל' ליה  
ד' הראיה  
כ' ר' שו  
והוא כה  
ז'ס שמו  
אמרי  
יא אמרת  
רא' לך  
מני סרי  
מחבדו  
זו ששני  
והוא קמן  
וות קומו  
ס' הוינה  
ז' מיה  
אלה  
ר' נתן  
הער  
ז' מיה  
אמר הו  
ת' ר' חיי  
ב' משה  
ו'ל

וזה תביל למימר בזכרה הוא כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד: אבל  
 אי אירא עדים שגולד קודם לאחיו נאמן שהוא מעיד על עצמו שהוא  
 בכור והשאר אינו שלו דלר' יהודה נאמן אדם לומר זה בני ממזר  
 פכ"ל הרמב"ן ז"ל ובין לדברי רש"י ז"ל בין לדברי הרמב"ן ז"ל אם  
 החזק בעדים שהוא בכור והחזק מפי האב עליו אינו נאמן לומר  
 אינו בכור לחזור מדיבורו: שלא האמינתו התורה אלא בדבור  
 ראשון וכיון שהחזק בכור: אין כח בידו להוציא מחוקמו ויסתייע  
 זהב"ב ממה שאמרו באותו הפרק אמר בני הוא זה וחזר ואמר עבדי  
 הוא אינו נאמן: ופי' הרשב"ם ז"ל דאשילו תוך כדי דבור אינו נאמן  
 ויש חולקין דבתוך כדי דבור נאמן: ומכל מקום לאחר כדי דבור  
 אינו נאמן לכולי עלמא: והרי הדברים קל וחומר: שהם באונו בני  
 הוא דלא אשכחן דהאמינתו התורה: אלא בהכרת בכור: אמרי'  
 דאינו יכול לחזור בו לומר עבדי הוא: כ"ש בכור הוא שהאמינתו  
 התורה שאינו יכול לחזור בו שהדבור הראשון הוא נתפס ואינו יכול  
 לחזור בו: מעתה לומר מזה לענין ממזר שכל עיקר לא למדת  
 לאומר בני זה ממזר הוא שהוא נאמן: אלא מדאשכחן שהאמינתו  
 התורה להכרת בכור: ואם בכור אינו יכול לחזור בו מדבורו הראשון  
 שלא להשיקו בכבור: כן הדין בבנו ממזר: כיון שהחזק מפי  
 אחרים ומפיו ולא הוציא עליו אינו עס ממזרות לעולם ובחוקת  
 בשרות היה בישראל: אינו נאמן להוציא מאותה חוקה לעולם ודבר  
 זה פשוט הוא ומועשים בכל יום בכל ארצות ארום הבקיאים בדבר  
 הלכה בלדס שרוצה בנו שאינו טובה כשורה ואומר עליו שאינו בנו  
 אין משגיחין בדבריו כיון שהחזק בנו עד אחרת שעה ומה שאק'ש'  
 לדין הגבול אשר בקומטטיה מדברי הרמב"ם ז"ל עם דבריו שהו'  
 כתב בפ' ט"ו מהלכות אסורי ביאה אכל האב שהחזק זה בנו ואמר  
 בני זה ממזר הוא נאמן: ובהל' נחלות פ"ד כותב האומר זה בני  
 וחזר ואמר עבדי הוא אינו נאמן: לא קשיא שהם החזק בנו כשר מפיו  
 אינו נאמן לומר ממזר הוא: אבל אם החזק מפי אחרים נאמן לו  
 ממזר הוא: וכיון שעלה בידינו שכתת האת' שעמדה בחיי אביה  
 בחוקת כשרות: אנו נאמן אביה להוציא מחוקתה: א"כ אמה  
 וצרתה פטורות מן החליצה ומן היבום: ומה שכתב הדין שבטובס  
 שהוא לא סמוך על דבורו של מת להצריכה חליצה: ויפה עשה על  
 זה הוא ממדות החכם להודות אל האמת: אבל כתב שהוא סמוך על  
 מה שכתב הרמב"ם ז"ל וז"ל אשה איש שיצאה עליה קול שהיא מוכה  
 תחת בעלה והכל מרגיין אחריה אין חוששין לבניה שהם ממזרים  
 שרוב בעילות אחר הבעל ומותר לישא בתה לכתחלה אבל היא  
 עגמה חוששין לה משום זונה: ואם היתה פרוכה יותר מדאי אף  
 לבניה חוששין: עכ"ל ואין לו לדין הגובר לחייבה חליצה מטעם  
 זה: דהיא חששא בלמוד היא למי שרוצה לישא אותה: אבל לא  
 לדונה ממזרות: דהאמילתה אתאמרה בטובה בפ' ארוס דבני  
 אשה מונה בניה כשרים רוב בעילות אכל הבעל איבעי לן היתה  
 פרוכה ביותר מהו לחוש לה משום מעלה דוחסין דומה למה שאמרו  
 בפ' עשרה יוחסין כל הפוסל פסול ובמזומו ופסול דאם' הסם דלאו  
 לאכרוז עליה אלא למיחש ליה: הכא נמי בהוא גונא איתמר  
 חדע דהתם למאן דאמר אין אשה מתעברת אלא סמוך לטבילתה  
 בעיה ולא אפשרטתה היא ובדאי דאולי' בה לקולא דספק ממזר  
 ליתיה איסורא דאורייתא כלל דניזיל בה לחומרא: וא"כ אביא  
 דמ"ד אין אשה מתעבר' אלא סמוך לוסתה דפשיטא לן דחששא בלמוד  
 היא דפשיטא לן דליכא למימר דלדידיה המכרוזין עליה דממזר ודאי  
 הוא דליכא ביניה כולי האי וכיון דחששא בלמוד היא לענין יוחסין  
 סמיכין לענין ממזרות ארוב בעילות לבעל ואבתריה דידיה שדיע  
 ליה והרמב"ם ז"ל פירש זה דאונה פרוכה ישא לכתחלה: ובפרוכה  
 חושש לכתחלה: ובה"ב כתב בהלכות מילה וז"ל האומר בני זה  
 ממזר אינו נאמן דבי ק"ל כרבי יהודה דאמר נאמן היכא דאיכא  
 בכור: אבל ליכא בכור דליכא יכיר דתלייה רחמנא בגויה לא מהימן  
 ולא הוי ממזר ואפי' אשתו פרוכה ביותר: רוב בעילות אחר הבעל  
 אלו הם דברי רש"י ז"ל כהבס הרמב"ן ז"ל בדחושין' בפרק יש כוחין  
 וכן כתב רבינו ז"ל בשם ר"ת ז"ל דאינו נאמן אלא בהכרת בכור:  
 אבל רב אחא משנהא ז"ל כתב בפ' וארא דבכל ענין נאמן כדמוכח  
 בפ' הולין: וכן דעת מהר"א אף ז"ל בפ' עשרה יוחסין וכן הרמב"ם  
 ז"ל בפ' ט"ו מהלכו' איסורי ביאה ולפי דברי רש"י ז"ל אין כחו שש  
 כלל: אפילו לא החזקה כלל בשמות בחייו כיון שאין כחו הכרת  
 בכור ואף לדברי המחמירים בזה כיון שהחזקה בחייו בשמות

לאו כל כוונתה להוציאה מחוקתה: ופוטרת גשו מן החליצה  
 וז"ל כבר כתב בה"ב ז"ל בפירוש שאפילו פרוכה ביותר תליין בזה  
 בעילות לבעל ואינו נאמן לומר לא בעלתי כיון שהחזקה סתם  
 בשמות בחייו ענין פרוכה אינו תלוי בנאמנות האב ולא שייך  
 בהא פלוגתא דר' יהודה ורבין שאפילו היה הדין שלא להאמינו בדבור  
 בה"ב ז"ל היה לנו לומר לאסור הבת: וכיון שכתב הרב ז"ל שאין  
 לחוש לה כלל דתלי' ברוב בעילות לבעל משמע דבעיה בגמרות  
 לענין חששא בלמוד לישא אותה כדאמרי' התם לא ישא בת דומה  
 אבל להחזיקה במזורת לא: ומכל זה יוכל ללמוד הדין אשר  
 בתוסס כי מה שאמרו שהאב הוא נאמן לומר בני זה ממזר הוא  
 שלמדנוהו מהכרת בכור שהוא כמי שיש לו בנים מאשתו הכשרה  
 וטעמו עליה: שזנתה תחתיו שלא למדת נאמנות זה אלא מהכרת  
 בכור כיון ראובן שאמר על פלוני שהוא אכלנו בחזקת פשוט שהוא  
 בכור דמילתא חנוך שהיה אכלנו בחזקת בכור: אם אינו ראשית אמו  
 הוא ממזר: ומה שנשאו ונכני בענין כוונה אם לריבה חליצה לדין  
 הדין אשר בחובס: אלא שלא השלים ונדחק לומר דדוקא ודאי  
 כוונה פטורה מן החליצה: אבל ספק כוונה אינה וזאת מידת החליצה:  
 אבל מ"מ בנדון שלפנינו הנשים פטורות הס מן החליצה: כדפי'  
 הדין אשר בקסומ' שזו ודאי ספק כוונה היה כמו שכתב הדין אשר  
 בתוסס כיון שלא ראו העדים שגינתה והיא ודאי בעולת בעל ודאי  
 אפי' ספק כוונה ומוציא מידי ודאי בעולת בעל והרי הבת היא ודאי  
 בחומס דרוב בעילו' לבעל: וכבר הרגיש הוא חולשת דבריו:  
 כשהתלל למה קבל עדויות שהוא אמר בשעת מיתה שיצאה בתו'  
 שלפי דבריו שאות היתה פרוכה ביותר מה לר' דבריה בעלה:  
 ועוד זאת שהיתה בחזקת כשרות כל זמן היות אביה קיים: והוא  
 מות אביה הושיכו ב"ד לקבל עדויות שהיא פרוכה ביותר: לא היה  
 עשו שהרבה הקלו חז"ל בשעת איש שיש לה בנים כדי שלא יוציא  
 לעו על בניה בני נטמן בימות כפ' כי"ד אם יש לה בנים לא יוציא  
 ובאחרון מקדושין מלקין על יחוד דפניה ואין מלקין על יחוד  
 דאשה איש שלא תוציא לעו על בניה: ובשלהי נדרים אמרו  
 שהאומרת טמאה אני אוכלת בתרומה שלא תוציא לעו על בניה עס  
 זה הפריצות גדול: אך לא נתפרסם בחיי בעלה: והיאך היה  
 רואה זכר וזכר ומוציא ושותא: והקבל אין היו פוסלים שנתא  
 קהלס קופה של זנות ומעלימים עין וכשחששו בגמרא לפרוק  
 ביותר והוסיף הרמב"ם ז"ל על לשון הגמרא וכתב פרוכה יותר  
 מדאי הוא כשהעידו בדברים קרובים לטומאה ורגלים לדבר שאף  
 שלא יהיה בחד המזומני ודאי טומאה: ובקומכות לשון הגמרא  
 בת דומה אשה מונה וזו באה מטפה כסולה: וכל זה הוא בלמוד  
 זכות בהכשר הבת: ובלמוד זכות לפטור אשתו מן החליצה וזאת  
 בחזקת היתר לשוק היא עומדת מן הספק אשה ב"ד לאסרה: לא  
 נאסרנה מן הספק: וז"ל לחומרא: חומרא דאחי' לידי קולא היא  
 כמ"ס בריש יבמות שהם אשה אומר חוללת מתיבמת וקא' פגע ביה  
 אחיו שלא במקום מלוה: וזו מן התורה אינה מותרת אפילו לא  
 עדי טומאה דממזר ודאי אסרה תורה ולא ספק וספיק' דרשב  
 היא: ובספיקא דרבין אמרי' בפ' ארבעה אחין דלא תחלוין: שהם  
 אשה אומר חוללת מתיבמת ואפילו בספק קדושין וכל זה אפילו  
 העידו בזנות דתליין ברוב בעילות לבעל כ"ש אם אין שם שם  
 טומאה אלא עדי פריצות כמו שכתב דין תוסס שאמר שזוסס  
 כוונה היא: ומה שאמר דין קסומטיה שכיין שאינו נאמן לומר  
 בתו שהיא ממזרת א"כ אשתו פטורה מן החליצה דלא פלגינן דבואר'  
 אע"ג דלא שייך הכא פלגינן דבור שלא מפני דבור אנו אומרים  
 שהיא בתו: אלא שאין אתו מאמינין אותה ומעמידין אנו אותה  
 בחזקה: וכיון שהיא בחזקת נפטרו הנשים מן החליצה ולא היה  
 שייך פלגינן דבורה: אלא חי הוא נאמן לומר ממזרת היא דמתיבמת  
 חזקתו כשותיו לחליצה אף ליבוס דלא פלגינן דבורה: אפילו  
 למאן דאמר נאמן הוא להתיר ואינו נאמן לאסור שא"א שלא היתה  
 בתו לשויה ממזרת בנאמנותה ושתהיה בתו לפטור' מן החליצה וזאת  
 להאמינו בזה: וגם זה אינו פלגי' דבורה: שהרי דבור אחד הוא  
 שנאמר ממזרת היא: אבל בנדון הזה לא שייך פלגינן דבורה:  
 ומ"מ מה שהשיב דין תוסס שהרי מליצי שהאומר בני זה ממזר  
 שהוא נאמן על בני ואינו נאמן על אשתו שה' זונה: הוא ודאי  
 לא דמיא להא: שהרי אמרו בגמרא כפר' יג גוח'ין דביתרי' גמי'  
 פלגינן דבורא ויהא נאמן על בני ולא על אשתו: אבל בנדון הזה  
 מר

חד גופא הוא ולא פלגינן דבורא. שכיון שהיא בתו ואינו כאמן לומר שהיא ממורת הרי יש לו זרע ואין כאן זיקא שתי אפרס שהיה בתו ולא בתו ועוד דלענין פלגינא דבורא לא שייך באומר לאשה לא בתי עליך. אלא חס הוא כאמן לאסרה ואפילו תאמר דבתרי גופי לא פלגינן דבורא למה והא כאמן עליה לאסרה חס התורה האמינותו על בנו. לא האמינותו על אשתו ותרי מלי נינהו וכיוצא בזה כתב הרמ"ב ז"ל בחדושו בפ' האשה שנתאלמנה וענין פלגינן דבורא הוא כגון האר' פלו' בא' על אשתו שהוא כאמן על פלוני ואינו כאמן על אשתו וכאמן שפלוני בא' על אשת איש. ולא כאמן אותו בכל דבריו שאמר על אשתו בא' דאדם קרוב על אשתו ובגון פלוני רבעו לרצונו שהוא כאמן באמר רבעו ואינו כאמן באמר לרצונו. והוא ואחר מט'רסין להרגו כדברסי בפ"ק דסנהדרין. וכן לדידי הויף ברבייתא שהוא כאמן באומ' הויף ברבייתא ואינו כאמן לומר לדידי כדליתא בפ' זה בורר. וכן ביבמות בפ' כיצד גבי הרגתו הרגוהו: שהם כאמנין בהיתר לאשתו שהרי כהרג ואינם כאמנין על ענמם קטנים לך שהוא כאמן בעלמך ואינו כאמן בכספי דעלמך וכספי תרי גופי נינהו כמו שכתב הרמ"ב ז"ל בפ' ישנחלין באומרים הנכוסים היינו נחמת מנון דלא פלגי' דבור' לומר' הנכוסים היינו אבל לא נחמת מנון אלא נחמת נפשות. איך נאמר הנכוסים מה שלא אמרוהו הם. וכן כתב הרמ"ב ז"ל בפ' ד' דכתובות וכל זה אינו ענין בגדון הוה שהרי הודע הדיון אשר בחגום שלא מפני דברי הבעל האריכה חליה. ורואיני דברי דבריו הדיון אשר בחגום דבר זה שהוא כתב ז"ל ונראה מה שלא הזכירו בגמרא אמר בני וחור ואמר אינו בני חד הוחזק לן נפקא להו דהוחזק לן והוחזק מפני אביו חד מילתא הוא ולא גרע הוחזק לן מהוחזק מפני אביו ולעולם האב בחוקה הוא ולא דלתי כדתניא בספרא יאמר אביו ואני אומר ומה אביו בחוקה מוטעם לו. אמו שהיא ודלית לה כ"ש הרי לעולם דמפי האב אינו אלא בחוקה ואינו דלתי. ומוחזק לן ומוחזק לו חד טעמא הוא ולית חד עדיף על חבריה. עכ"ל והנה לא עיין בגמרא בפ' ישנחלין ששם אמרו אמר בני וחור ואמר עבדי אינו כאמן וחלופא לבית הוהם והטעם שכתן הוא שאין בין דברי האב לחזקתו כלום דזו חוקה וזו חוקה אינו אמת שהרי בראשון מחולין למדו דרובא דאורייתא ממה אביו ואמו ולא למדו מכאן חוקה דאורייתא והרבה נשאו ונתנו שם חוקה דאורייתא מאלן ולא למדו ממה אביו ואמו. ומה שלמדו בספרא מומיתו לה במס' נזיר בפ' כהן גדול דאביו ליכא ביה אלא חוקה לה לאמר בדקדוק חוקה דוקא. אלא חוקה דלתיא מנח רובא ע"כ.

# שאלה ריט

תלמון: שאלת האשה שנתאלמנה בתכס והיא תובעת תוספת אע"פ שנכתבה בכתובתה על פי תקנות קהל אלג' זאיר שאין לאלמנה תוספת וטוענת בזה כי היתה קטנה כשנשאת ולא היתה יודעת בתקנה זו:

## תשובה

אין בדבריה כלום שהתוספת אינו תנאי ב"ד כמו עיקר הכתובה שאע"פ שלא נכתב הרי הוא כאלו נכתב ואינו הכל כמנהג המדינה. ואם מנהג המדינה ותקנה קבועה שאין לאלמנה תוספת בין לגדולה בין לקטנה. אין לה תוספת והכל תלוי ברצון הבעל ולא שבעד עצמו אלא על פי זאת הידועה ידעת היא או לא ידעה. ומה שהבן הורש שהגדיל אחר מיתת אביו העיד שאביו נזהר שיתן לאמו תוספת' אם הוא רוצה לזווג בכספו רשאי הוא בכך. אבל בחלק אחיו הקטן אינו רשאי לחזור בו. לפי שדבריו בגדלותו היה אפשר לומר שהוא בעצמו יכול לחזור בו. לפי שדבריו בגדלותו אינו כלום במה שמע בקטנותו. ובה לר"ך ישוב אם הוא לר"ך לחזו' בחלקו ומה שטענה האלמנה כי היא יש לה נדאק בישמעאל ידענו כי מזויף הוא ועדי שקר עשאוהו בשוחד שנתן חמיה לעדים כדי לקנות האפטרופוס ואח"כ נחתרם אבל אפי' היה אמת אין לנדאק אפי' יש בו זכות אלא דין תוספת כיון שכונסין כתובה והתוספת אינה גובה אלמנה לפי התקנה. והבן הגדול שכתב כל בכסו קודם שהגיע לעשרים שנה בקנין גמור לאחד מקרוביו זה שוטה הוא אפי' יש לו סימני גדלות כי מי שמוציא את עצמו ונותן לאחרים שוטה הוא ואין מעשיו כלום. והאלתר כאמן בטל מחר אחר שעשה קטן שהגיע לגדלות קודם שהגיע לעשרים שנה בכסו אביו משום דשטותא יתירה חזא ביה דהוה משחרר עבדיה כדאי' בפ' מי שנות. ואם מפני שחרר עבדים בטל מעשיו. כ"ש אלא כתב כל בכסו לאחרים שמתנתו בטלה. וכ"כ הרא"ב ז"ל דהא דאמרי דמתנתו מתנה דוקא אם לא ניכר בו סימן שטות. והכי מוכח בגמ' דמההוא טעמא דמבטלין ממתכו. משום דלמא מובין לכלהו נכסיה. מזה הטעם יש לבטל את נתן כל נכסיו. ובראשון מתיגינה תניא אי זהו שוטה המאבד כל מה שמתנין לו:

# שאלה רך

מוסתגאניס: שאלת רובן נפטר לבית עולמו ואפי' לכל ישראל

שבק והיה לו אשה ושתי בנות. והאשה הייא מעוברת. וב"ד רגבו לאשה כתובתה אלא שלא השביעו מחמת סכנת נפשות מפני הריונה ומינו אחיה האפטרופוס על היתומים ונפל חשד על אחי המת. לפי שאחר מות אחיו נכנס בנות והוליד כלים והפקידם בבתי ועתה שסתפקו הדיונים תמלה בענין שבועת האלמנה. עוד בענין מזונותיה בעת הריונה. עוד בענין מזונות הבנות והגדול אם זכר ואם נקבה מה יהיה משפטו. ובענין מינוי האפטרופוס אם יש מערער' על מינויו ואם יסקוהו או אם רוצה האפטרופוס להסתלק אם הוא רשאי. ואחי המת הנחמד או אחרים אם יתחייבו שבועה או חרס סתם ואם בפניו או שלא בפניו. ואם יתחייב שבועה אם רשאי האפטרופוס לפסרו משבועתו. ועל ידי נתינת מומין דרך פשרה. ואם יתן הדיון שיכול האפטרופוס לעשות מחילה איך היה בטוח הנזחל מטענת אונס ומסירת מודעה:

## תשובה

האלמנה כיון שנפרעה נפטרה משבועת אלמנה כיון שיש כאמנות בשטר כתובה. שאפי' מתה קודם שנשבעה שהדיון נותן שלא יפרעו ורשיה מכתובתה כדליתא בפ' כל הנשבעין כתב הרב בעל המאור ז"ל שאם יש כאמנות בכתובתה לא תפסידו שהשבועה בשטר כתובה שיש בו כאמנות. אינו אלא חומרא בעלמא ואם הויה בחיים התמירו עליה. וכשתה נעמיד הדבר על דינו ויטלו יורשיה וכ"כ הרא"ב ז"ל היה בתשובה. וכ"ש אם נפרעה קודם שבועה שאין להשביעה עוד. אלא שמחרימין עליה חרס סתם ככל טענת שמו' בתקנת הגאונים ז"ל אם נטלה יומר מכתובתה. ולענין מזונותיה בעת הריונה אין לה מזונות כלל כדן גרושה כיון שנפרעה כדן גרושה. ואם נקבה חלד יש לה נכסיה

# שאלה ריה

בגא' ייה' שאלת ראובן היה דר בתונס ושאל שם אשה וטולה לו בת ומתה האשה וכשאררה הבת ורצה להביאה עמו לבג'איה והוחזק אמה עכבתה אלא ומונתה לבוא עם אביה ואחר שבא האב לבג'איה שלח האב גס כן אחר בתו ולא הניחה אחות אמה לילך אלא אביה. והאב מתחד שמה תהבענו אחות אשתו בזמנות הבת:

## תשובה

מן הדיון לא היתה אחות אמה רשאה לעכב על אביה שלא תבוא עמו דדוקא אם נהגרשה אמה ואביה אומר תעמוד עמי ואמה אומרת תבא עמי. אמרי' בכתובות בפ' הנושא הבת עם אמה אבל אחות אמה אין לה רשות עליה כלל. וא"כ זאת שעכבתה אזלה ונה אחותה שלא ברצון אביה. הגיחה דמותיה על קרן הנבי שאפי' היה חייב אביה לזון אחות מדיון הנחלי כתובה וקפלה אחות אמה ונה אחותה אין לה עליו כלום כדן פורע דובו של חברו שלא בפני חברו כמ"ס בירושלמי דכתוב' בפ' טבי דיני גזרות. וכ"ש בזה שאין חיוב על האב לזון את בתו אלא כשהם קטני קטנים. אבל בקטנים חיוב חייב האב לזון את בתו לדהק אי אמיד כדליתא בפ' אע"פ. וזה שהיה רוצה לזון אתה ובאה זו ולא הניחה עבר נפטר מתורת דקה והיא שונה אמה הגיחה מעותיה על קרן לבי. ועוד שאם הוא במדינת הים אפי' הגיח נכסיו אין ב"ד מוכרין אותם לזון בניו ובנותיו כדליתא בפ' נערה שנתפתה כ"ס שאם אחר זן אותם שאינו חייב לפרעו:

חלק שלישי חשבון שאלה רב רבא

בנכסים כחיותיה מדיו ורעה ואמה תניק אותה ויתנו לה שכרה שכר הטקתה כ"ד חדש וכ"כ בעל העטור ז"ל בשם רבינו האי ז"ל כדון גרושה הנז' בגמ' בפ' אע"פ וויספו לה על שכרה מוזנות הימים לחלב מתלקה ושתי החיות תטול כל אחת שליש כדליתא בפ' יש גוחלין ז"ל כ"כ הרמב"ם ז"ל בפ"ט מהל' נהלות ואם זכר תלד אם נכסים יספיקו לזכר ולבנות למוזנות עד שיגדילו הננות וזה נקרא נכסים מרובים יהיו נכסים אחד ודין הזכר כדון הגקבה בהגקבה אם לא יספיקו לזה הנכסים וזה נקרא נכסים מועטים הבנות יהיו נכונות כפי כבודם מהקרקעות והזכר ישאל על הפתחים כדל' בפ' מי שמת ובפ' שני דיניי ואם אמו לא תרצה להניקו אלא בשכר גבאי הקהל מייבין לפדעה מארנקי של צדקה ואם הנכסים הם מטלסלין יהיה כזון עם הבנות וכ"כ הרי"ף ז"ל בפ' מי שמת והרמב"ם ז"ל בפ' י"ט מהל' אישות והאפטרופוס שנתמנה אין מוסלקין אותו אם אינו מנסיד בנכסים וגם הוא אינו רשאי להסתלק שהרי נטוה קא עביד וכן אמר בתוספתא האפטרופין עד שלא החזיקו בנכסים רשאי להסתלק משהחזיקו בנכסים אין רשאי להסתלק וכתב רבי חננאל ז"ל וזאת התוספתא בפסק הלכה בפירושו כן כתבו האחרונים ז"ל והדיינין יכתבו כל הנכס' בשטר הנקרא שמוס כ"ד יעשו שני שטרות יתנו האחד ביד האפטרופוס והאחד ביד אחי המת כי כן כתב הרא"ב ז"ל וענין המשדים שהיו חושדין על ששלחו ידם בנכסים מה שהודו יחזירו ומה שלא הודו יטילו חרם חזר כל מי שזודע עדות יביא ויעיד בתקנת הגאונים ז"ל וכמנהגו בתי דינין בכל מקומות ישראל וכל מה שיעידו יחזירו ואם אין שם עדים יחזירו על הנחד אם שלחידו בנכסים עד שיחזיר כל מה שנטל ורשאי כ"ד להחזיר בהטלת חרם זה כל מה שאפשר כדי לאיים עליהם ואני מסכים עמהם לכל מה שיעשו ויטולום בשמי אס יראה להם איום וחזק בזה ואם אין שם אלא חרם סתם יטילו אותו בתביעות האפטרופוס כי כן כתב בעל העטור ז"ל בשם רבינו האי גאון ז"ל ויטילוהו בענין של נחמד או שלא בפניו כמו שכתב הרב ז"ל בשם בעל מתיבות ז"ל בין יענה אמן בין לא יענה החרם חל עליו אפי' שלא בפניו ואם יש עליו חיוב שבוט' אינו יכול להפטר בפדיון שאם יגדלו היתומי' וימלאו עליו חיוב שבוט' יבולין לחייבו כ"ד ואין פטור שעה האפטרופוס כלום כי אין האפטרופוס רשאי לחוב ליתומי' ויוכלו לומר נחזיר לך מה שנתת להאפטרופוס והשבע' אבל לפי הגרסה אין בזה כד חיוב שבוט' לא לאפטרופוס ולא ליתומים לפי שאין חיוב שבוט' אלא בטענת בריא ובטענת ספק אין ספק חיוב שבוט' ומה וכלו היתומי' לדעת יותר ממה שהוא יודע האפטרופוס ולעולם לא יבא לירי חיוב שבוט' אלא חרם סתם ואם האפטרופוס רואה תועלת ליתומים אם יפטרנו מזה החרם על ידי פדיון רשאי בכך ואם יעשו מחילה בבטול כל מודעי ומודעי דפקי נגזו מודעי המחילה תהיה קיימת ואין לו לחוש מטעמי מוסרת מודעה לא מהאפטרופוס ולא מיתומים ושלוס על דיניי ישראל:

תלמסאן עוד על הענין הנז' בס' רי"ט

ענין רבא

אמת הוא שהמתנה שעשה לך הירש מכל נכסיו שירש מאביו שהיא בטלה אפי' שהוא גדול בשנים ובסמינים כיון שהוא פחות מבין עשרים וכ"כ הרא"ב ז"ל דהא דאמר' בפחות מבין עשרים מתנתו מתנה דוחק בשלא ניכר בו סימן שטות זה לשון הרב ז"ל ואין לך הכרת סימני שטות יותר מונו שנותן כל נכסיו וילתוך לחזור על הפתחים וכבר אמרו בפ' א' מתניבה איזהו שוטה המאבד כל מה שנותנין לו ובההוא דזבין נכסים אמר רב נחמן לא עשה ולא כלום אמרי' בפ' מי שמת דמשום שטותא יתירתה דחזא ביה אמר לא עשה ולא כלום משום דהוה משמר עבדיה ובטל המכירה לא השחרור כמו שכתב רד"ק שיבטל השחרור שהרי ילא עליו שם בן חורין וזה אף ע"פ שיש בו קלות הדעת לאבד הנכסים ומפני זה בטל מעשיו אבל אינו שוטה גמור שלא יהו קדושין קדושין וגטוגט וכיון דגטוגט שחרורו שחרי שהרי השוו לגיטי נשים שחרורי עבדים אבל בטול מעשיו בנכסי אביו הוא מפני קלו' דעתו ואבד נכסיו אביו וכ"ד חייבין לשמור מפני השבת אבדה וכמו שרש נחמן בטל מעשיו במקרקעי

אפילו סבירא ליה תוך זמן כלאחר זמן כדליתא התם בגמרא ה"ה דבמטלטלי מבטלין זבויגה אי חזוין ביה שטותא יתירתא דהא תוך זמן במטלטלי כו' כלפני זמן במקרקעי למאן דלית ליה דהו' כלאחר זמן ואם מפני שטותא יתירתא בטל מעשיו במקרקעי תוך זמן אפילו מאן דלית ליה דהו' כלאחר זמן ה"ה במטלטלי תוך זמן שאין מעשיו כלום לא כזבויגה ולא כמתנה דלמאן דאמר תוך זמן כלאחר זמן מטלטלי ומקרקעי שוים הם בזבויגה ובמתנה וגם מזה שב טלו מוזכרו משום טעמא דקים להו לרבנן דיבוקא מקרקעי דעתיא לגבי זווי ואי אמרת זבויגה זבויגה מוזבן להו לכלהו נכסיו מההוא טעמא גופיה אפילו בלא טעמא דשטותא יתירתא מבטלין מתנתו אם נתן כל נכסיו שלא מפני שש שמה ימכור כל נכסיו אלו מבטלין מוזכרו במקרא כ"ש שאם נתן כל נכסיו ולא שיר כלום מעשיו בטלים ואם קיימו מתנתו במקרא משום טעמא דאי לאו ה"ה דהו' ליה מניה לא הוה יתיב ליה מתנה ומשום טעמא דלעבדו ליה מליה אמור רבנן תהוי מתנתו מתנה כשנותן כל נכסיו המורבים ולא שיר כלום לא קיימו הכמים ז"ל מעשיו שלא נשאר לו כלום דלעבדו ליה מליה ומשכבין בזה תוך זמן כלפני זמן אפילו במתנה אפילו במטלטלין שאינו הגאה הגיעה לו מוקבל המתנה שתהיה כנגד אלו הנכסים המרובים ואלו עשה לך הרשאה לתבוע נכסיו מיד האפטרופוס היו דברי דעת וענין הדדאק אמת הוא שהוא מזויף ואותו מקום מפורסם הוא אלא הקהל כי הערכאות עושים שמרות מזויפים בשומד וכבר נשאלתי מזה מהם פעמים רבות ואין ספק בדבר ודין הדדאק אפילו היבא דליבא למיחש לזופא אמת הוא שאין לו אלא רק תוספת אף על גב שהגו לגבותו מחיים משום דתנאי שבנותן קיים וכן אם התנה עמהם שחבבה תוספת מחיים גם כן תנאי שבנותן הוא וקיים ומ"מ אין לו אלא דין תוספת שהרי משלו הוא מוסיק לה על דנתיבא וכבר שנינו אם רצה להוסיף לה מתנה מנה מוסיק ואם בתקנתם נתן שלא חבבה תוספת והתקנה היתה שלא חבבה אלא מה שהביאה לו ה"ה כלל החקקה הוא ומה שכתבת שלא חבבה אותו עד בחליפת' אינו יודע שהם שאלו הדברים אם יש לה זכות בו למה לא תחבענו בחייה ומה שאלו הבן שאביו נזוה שיתן תוספת לאמו והודית כי הוד אתו איכס כלום לחוב לאחיו אם הבן רוצה לתת ממלקו התוספת כלה או חזיו מותר אפילו בלא זוו' אביו ומה היה נרץ בזה לומר שאביו נזוה לפני מותו יתן ויחזור ויתן משלו כו' או לא יזוה אבל נראה שאלו הדברים למדוהו בני אדם שאינן יודעים בין ימוגס לשמאלס ואם ממות אביו היתה למה לא כוה כן לעדי זואתא וזה כן לקטן שזוה עליו אפטרופוס ומכל זה נראה שהבן הוא סכל וטענתו אגמרה עורכי הדיינין על כן אמרתי לך שהוא בעצמו יחזור לחזור כדליתא ולומר כך למדוני לומר ולא כוה אבי לומר כן וכיון שהוא לא קבל על עצמו לתת אלא מפני מלות אביו יכול לומר לא זוני ולא אתן כלום כי אין עלי חיוב המזוה ולא שבעד עצמי ואפילו אמת הוא שאביו אמר לו כן לא לאמר על זה דברי שכב מרע ככתובים ומוסריים דמו בין שלא אמר כן לעדי זואתו ויאמר לקטן הנריך לאפטרופוס ואינו מתחייב מפני זואת אביו ולא מפני הודאמו כיון שלא קבל עליו לתת לאמו ויכול לחזור בו אם ירצה ואין כ"ד מחייבין אותו אפי' חזר בו והדבר נודע ומופוס' מהעומדים שם בחליו שלא זוו משום אפילו שנת אחת עד מותו ושמעט דבריהם במקומנו שיעולם לא כוה אביו כן ולפי זה אמרתי לך שתתרחק מן הביעור שלא יאמר שאתה מלמא טענות כאלה ודברים מבערים הם אלו ויסייע לזה המתנה שעשה לך ומה שאמרת שלא בטלו הכמים מתנת מי שכותב נכסיו אלא לאשתו והנזכרים בגמרא כן הוא האמת ולא הנזכרו להוציא מזה הכלל פחות מבין עשרים בנכסי אביו שהדבר נודע שאין הבן שלם לשמור נכסים שנפלו לו בירושה עד שיהיו לו עשרים שנה ולא הנזכרו להזכיר בגמרא אלא אותם שהם בדעתם שלמה שנתו בנכסי עצמן:

ובזה

וענין

שעלה בזה הוא שהמתנה בטלה והודלת התוספת הוא בעצמו יכול לחזור בו ויכול לתבוע מיד נכסיו כלם אם ימסרם לך האפטרופוס ואם מפני הודאמו נתת לאמו התוספת יכול להוציאם מנכסך שמענה ועתה דע לך: האפטרופוס אם הוא מנסיד הנכסים או מליתאם ואלו מוציאם

מזו  
ב"ב  
וקי  
שי  
שה  
קבי  
אוק  
אמה  
שה  
המד  
למז  
למז  
הא  
שה  
יכול  
הדק  
אמה  
אמה  
דברי  
בגמ  
המני  
יומני  
שליש  
ואפי  
והאז  
המני  
א"כ  
ג' אל  
בגד  
שלב  
והאש  
לתוך  
להח  
זה הי  
ע  
בתי  
אמר  
וכתב  
הדין  
תנני  
בפ' ה  
מועדי  
עזריה  
דבה  
הגי





דכיון דמדרבנן הוא אפילו בשבת שרי למעבד ליה עד כאן \* שמועין בה"ר נמח זל"ה :

בגאוייה בענין חמשת סלעים של פריין בכור כמה הם ענין רבו

בגמרא בכורות אמרו כי שקל של תורה תלתא דיגרי ותלתא הויא חמשת שקלים שיתסר ותרי תולתי וזה קודם שהוסיפו על המדות שנות כי מן התורה אין השקל אלא עשרים מעין כמו שתרנס הנקלום וחכ"א שש מעיה כסף דיגר והשקל שהוא ד' דיגרין חזרו להיות כ"ד מעין א"כ חזרו שיתסר ותרי תולתי עשרים דיגרין וכן כתבו הראשונים והאחרוני ז"ל ודבר מוסכם הוא שחמשת שקלים הם עשרים דיגרים ורש"י ז"ל היה אומר כי השקל שהוא ד' דיגרי הוא חצי אוקיא של מקומו והוא האוקיא של גורפים במקום הזה אשר עשרים זהובים הם ג' אוקיא וזוהו אין ספק ויהיה חמשת שקלים שני אוקיות וחצי והר"מבן ז"ל ראה בארץ ישראל זה השקל משקלו כמו שכתב רש"י ז"ל אבל הגאונים ז"ל שאומרים שהדיגר משקל ג' חבאת והוא הדיגר הזה שהוא ז"ל היום וכ"כ הר"מבן ז"ל שהוא ראה אותו שם והוא זה שאומרים הגאונים ז"ל א"כ יהיו השקלים משקל עשרים זהובים שהם ג' אוקיות וזה אינו סותר דברי רש"י ז"ל כי השקל שראה הר"מבן ז"ל אינו אלא שקל של תורה קודם שהוסיפו שנות שהרי ביד כותיים היה ואינם גמתיקים בדברי חז"ל שהוסיפו שנות אבל אחר שהוסיפו שנות והשקל לא היה אלא עשרים מעין עשאוהו כ"ד מעין א"כ חזרו ג' אוקיות וחצי שכתב רש"י ז"ל ג' אוקיות כדברי הגאונים ז"ל אבל בלא ספק כי הגאונים כבר ראו אותו שקל וזוהו היה הסכמ' הר"מבן ז"ל עם הגאונים ז"ל כי הוא כתב שהדיגר הוא ג' ארבינין וכל ארבינין יש ג' חבאת כי יש בו גרעיני חרוב וכל גרעין ד' שעורות יהיה הדיגר ג' חבאת כדברי הגאונים ז"ל והוא הדיגר והב שגוהוין בו באלו הארצות שהם שוקלים בו כ"ד גרעיני חרוב וכל גרעין חרוב ד' חבאת הכל ג' חבאת וזה שינאה מודברי הרב ז"ל ביהודאי כתובות שהם י' ארבינין באוקיות ולפי זה יהיו עשרי דיגרין של פדיון הבן שהם עשרים ארבינין ג' אוקיות ושלוש רביעית אוקיא וכ"כ הרשב"א בתשו' שהדיגר לדעת הגאונים ז"ל ג' ארבינין נמצאו הסלעים שהם ד' דיגרים שהם עשרים ארבינין שהוא חצי זקוק פחות רביע אוקיא ע"כ וחצי זקוק הוא ד' אוקיות וזה בזקוק אוקיא של מארק מקומם אבל באוקיות של גורפים בכ"ח שיש ב' ארבינין באוקיות הם ב' אוקיות וכן הוא משקל ב' דיגרי והב שבארצות אלו ויבא הכל מכוון דעת הר"מבן ז"ל ששקל באוקיות המארק והגאונים שקלו בדיגרין שהם עשרים בג' אוקיות הכל שיעור אחד כי הדיגר ג' ארבינין אשר בכל ארבינין ח' גרעיני חרוב וכל חרוב ד' שעורות כי כן כתב רבי ז"ל בסוף חדושי כתובות ובהל' בכורות שלו ועשרים דיגרים הם ב' ארבינין שהם ח' אוקיות המארק שהם י' ארבינין באוקיא ג' אוקיא ו' רביעי אוקיא ומאוקיות הגורפים במקום הזה שיש ב' ארבינין באוקיא ג' אוקיות וכדברי הר"מבן ביהודאי כתובות בסופו יתבאר כי הוא שקל במארק שיש בו ח' אוקיות כל אוקיא י' ארבינין וזוהו טועים הרבה בני אדם כי לא הרגישו בדברי הר"מבן זכרונו לברכה בהבדל שיש בין אוקיות המארק ואוקיות הגורפים שיש בעשרים זהובים שלש אוקיות :

כתב תוכחה לקהל אשר באי מזורקה

ענין רבו לא נכתב ממני עצמי ועיני ראו גלמי ויודע אני בעצמי כי אינני מהמוכחים והלואי הייתי מן הראויים לקבל תוכחות גס כי אין הדור הזה יותר טוב מהדורות הראשונים שהעידו עליהם שאין בהם מן שראוי לקבל תוכחת אבל שני שאפשר לו למחות ואינו מוחה הוא נתפס עליו על כן הניקחני רוח בטני לדבר וזה שאינו מהקי ותהי בלבי כאש צוערת עזור בעצמותי כללתי כלכל ולא אוכל ואני נשען על ענותנותם תדיגוני לבך וזות והמוקס ידן אתכם לבך וזות

ואולי היה עת ראון להכנס דברי באיניכם ותחשב לי ללדקא וכל המורה את הרבים וזות הרבים תלוי בו ועתה אחר הלה הדברי הלא ידעתם כי סבת המרבן הקהלה הקדומה אשר היתה במקומכם היתה מפני המחלוקת עד אשר פגעה מלת הדין בהם והשליכתם אל ארץ אחרת כיום הזה מתהלכים מעבדים לעבדים וממלכה אל עם אחר ואין מקבץ לגודל והיום אשר ברחמי שמים נתישבתם אתם במקומם למה לא תקחו מוסר לאמר זאת הארץ אוכלת יושביה היא ולא תוכל להכיל בעלי המחלוקת ותקח אתם אתם כאשר קאת את הקהל אשר לפנינו ואם הראשונים לא מרובם חשק השם בהם ולא הועיל הוגס ביום עברה אתם מה בעמון הזה אשר אתם בוטחים בשגלותכם שבייבי אשר על זה דבריתם נשמיים בין הנכבדי האנוסים כי הלא מוכס את ומלאה קוים ביניהם וסוף דבר נאכל גדיש לא טוב הדבר הזה ואין ה' בקרבכם על הדבר הזה ואינינו שומע בקולכם ולא מקבל תפלתכם כי אין בישרון מלכו של עולם כי אם בהתאסף ראשי עם יחד ואם אתם חכרי מקשיבים זה לזה אומרת שבינה השמייעני ואם אין ברחלך דודי ותשוב השבינה למקומה ואתם בהסתיר פנים נכחו אשר אין להם רועה אשר בא ארי ודורם וחבב ועורף ואין מניל יודים אחלי אחינו בית ישראל הסתירו את אליה הנכר אשר בקרבכם וזה יצר הרע הוא שטן הוא מלאך הגנות והסדר והחליטו שמלותיכם להגביר הוצר העוב ונכחו בחיים ודברת את שני חביריכם וכל אחד מכם יוכיח את עמנו וישבור את לבו הוונה וידבר שלום לכל עמו ואל תאמרו הגהלאתו במקומו זה הרקוק והקהלות הגדולות אשר בארץ אדום ומי ישמייע את דברי ריבותינו דעו באמת כי כלנו בני איש אחד נחמ והקהלו ארץ ישמעאל יהיו לאגודה אחת להביח במישור לענין ארץ כי הארץ הולאת כלל נעשה מרוע הגהנתם אשר כל אחד מכם הישר בעיניו יעשה והקטון אינינו שומע לגדול והגדול מתגאה על הקטון ואשרי הדור שהגדולים נשמייע לקטנים וכ"ש שילמדו מוסר הקטנים לשמוע אל הגדולים ועשו גדר בדבר בחרם ובזלה שלא יבטם אדם בינו לחבירו אחד מהאנוסים ועוד אני מדבר בתפלה שתהיו זריזים באיסור והיתר אחר שאתם במקום שאין מניעים אתכם לדון בדיני ממונת ותורתכם היא קלרה קיימו אותה כראוי כי שמעתי שאתם שותים יין שהמזכרת היא ישמעאלית אלא שבהרחת מורה הוראה אחד היתר לכם מפני שטבלה ולא אין עליכם אשם אחר שבהרחתו נעשה הדבר הזה והאשם אינו אלא על המורה ההוא ועלי אשם אחר שמעתי אשתוק כי המורה היה היצר על עשנו שאינו יודע בין יונינו לשמאלו כי אף על פי שטבלת גרים שנעשית שלא בפניו היא מתרת אותם לבא בקהל אבל כרדך שהיא מקבל עליו התורה בפניו ג' קודם טבילה שהיא משפט כתיב בה ואין משפט פחות מזה שאתם בגמרא מני לא טבלה בכדמותה זו הוא בשהה שהיא נוהגת במנהג היהודי ואין חושין לבניה מפני שלא טבלה טבילת גרים ואמרו כיון שהיא נוהגת במנהג יהדות וטובלת לטהרת גדה אותה טבילה עלתה לה לטהרות גרות לפי שהיא טבילה של מזה אבל אשה שהיא מוחזקת ישמעאלית מפני טבילה אחת שנעשית בנעשה שהיא כטובלת וסוף בידה אינו מוליא אותה מחזקתה אם לא קבלה עליה תורת ישראל בפניו והיא לא עשתה כן שהרי אינכם רשאים לקבל גרים מפני פחד המלכות ואפי' היתה אותה טבילה לשם גרות וכ"ש שלא היתה הלא לשם שפחות ואפי' טבלה לשם מזה וחיבת בכל מנות שהגשים חיבות בהם וצ"ע אסור עד שתקבל גט שחרור בהסתמת הרבה מהגדולים על כן הזהרו שלא תשתו ממונעה עוד שמעתי כי היא מודדת היין בכליו של עבדים ואח"כ בכליו של ישראל וזה אפי' היה המוכר ישראל היין אסור הוא מדין נזוק כי כבר הסכימו האחרונים ז"ל כי כיון שנתחד היין שכללי המוכר עם היין שכללי העבדים שלא הודח נאשר הכל מדין נזוק וללאת ידי כל שסקר יתן הכלי בזים עוד שמעתי כי הגוי ומכנים קנה המדה בפטם לדעת כמה מדות יש בפטם ואתם שותים יין זה ואין בזה היתר אלא שצדקת הקנה וימדוד ישראל ואם אין עושים כן לא נשאר אלא שתלם לחניות של עבדים לקנות משם יין והיתר לכם סתם יינא בגמרא דברים קשים הם הלא חללו לכם מהו ומניו לא בזה גם ראיתי שערוריה בבחורי חמד הבאים מאבלם שהם כלם קטלי פאה וכבר ידעתם כי על כל פאה ופאה חיבין מלקות אחד את

צפתי הראה לכס התור מקומו שחמו בחיכ מסביל ברע שסל שכלו לחיכ לטובי ומתן עליהו בספיו הסמוח האילו לפימ לוו לבדל סך יר שטרו ואמרו ארי מרובו עשרו על פי ומרעו ילואו לטרם הלא לאית על פי שישל יפסיו חייבו לא לל אין ה הראש שהם לא בו למקו ועמדו כאמנ כלב ת

בפעם אחת ואפי' במספרים כעין תער ים מלקות בפאת  
 הראש ללא כתיב בהו השתחיה ואם כל כך הורגלו בזה עד שהותר  
 לכס הדבר כאלו לא נכתב בתורה הרי הם כאלו עברו על כל  
 התורה כלה ואין שחיטתם כשרה והמקדש בפניהם אשה אינה  
 מקודשת אלה הדברים יחולו על ראש הויכס ועתה אף ע"פ  
 שהתחלת בגנות אני מסייס בשבח ואשריכס שוכיתם לבנות לכס  
 בתים בעושר ובנכסים וכבוד במקום ההוא אשר בכל יום אחס  
 מסגלים עליכם מזות בכבישות יורכס לעזוס ענייכס מוראות  
 ברע כלמים אלמים ופריזות גזיות יהי רצון שתהיה עמידתכס  
 שם לטוב לכס כל הימי בעולם שכלו טוב לחיותכס פיוס הזה בעולם  
 למצוה שמעון ב"ר נחמ זל"ה אחר שכתבתי זה לא שמעו לקולי  
 ותוך ימים מועטים פגעה בהם מדת הדין ונשתמדו כלס בשביל  
 המחלוקת ואני את נפשי הגלתי:

השוחף כבר בעלה השותפות לפי שכבר נפלו הנכסים ביד היתומי'  
 וכן כתב הרמ"ב ז"ל בשם הגאונים ז"ל בסוף פ"ה מהלכות שלומי'  
 ושותפים ויש ראייה בתוספתא וכן בגמרא בפר' האקבל דאמרי'  
 התם האי שתלא דשכיב מסלקין ליה וכן כתב הרמ"ב ז"ל  
 בחדושי' שם וכן הרש"ב ז"ל בחשוכה וטיון שזן הדין בעלה  
 השותפות אין לו להתעסק במומן היתומים ואם הניחם במקום  
 נאמן נפטר שלא נשתעבד זה לשותפו להחבטל מעסקיו בשביל  
 נכסיו וכן כתב הרמ"ב ז"ל בפ"ו מהלכות שאלה שמי שישפקדון  
 בידו ואין שם המפקיד להחזירו לו ורצה ללאת בשירא שמיית  
 הפקדון במקום נאמן אלא חוסרין זה במקום פקדונו של זה ולא  
 הרריך הרב ז"ל ב"ד אלא כדי שהב"ד יבררו ג"ס נאמן ואם נכדון  
 הוא האיש אשר הפקיד בידו חלק חבירו שמת הוא נאמן כבר יצא  
 ידי חובת השבת הפקדון אלא שב"ד חייבין למנות אפטרופוס על  
 היתומי' והאפטרופוס משיבוע כדון שבועת השותפין שהיה על  
 טענת ספק כדאיתא בפ" כל הגשבעין והאפטרופוס של היתומים  
 יכול להשביע כמו שהיו יכולים הם לעשות אלו היו גדולים  
 וכדמוכח בפ" שור שנגח והו דהא מוקמינן אפטרופא לימיני לשוי  
 שור דידהו מועד וקרינן ביה ואועד בצע ליו והרמ"ב ז"ל כתב  
 בפ"ט מהלכות שלומים כי הירש יכול להשביע וא"כ הוא הדין  
 אפטרופוס שהוא במקומו:

### שאלה רכח

עליהם זה ימים רבים כי שבוי בן אדוניו המלך יר"ה ברחו  
 במפינתם אשר היתה בניול ובקשו מהם קגס הון עתק עד שכל  
 הסמורות שבאו להם במפינה הריח לא היו מספיקים לחיי הבקשה  
 היא והתנו ביניהם בפני החבר עיר שכל ההולאות וזולתם יחשבו  
 לפי מומן הבא במפינה הא"י ובמפינה אחרת שבה להם קודם  
 לזו וקבלו בקנין גמור תכא זה על עצמם ואח"כ הטה הש"ת את  
 לב אדוניו המלך יר"ה לחסד והקל מעליהם עול בנו והטיל עליהם  
 סך ידוע ושיפרעוהו לבנו לזמני דבר ידוע בכל זמן וזמן ושיכתבו  
 שטר הכאחרים לבן אדוניו המלך שיפרעו הסך ההוא בזמני ידועי'  
 ואמרו הסומרי' אם קבלת המומן הזה יהיה כפי המומן הבא במפינה  
 הרי יש מי ששאו לו נכסים מרובים והוא אינו אמוד שיש לו נכסים  
 מרובים ולא יבטיח המלך בו אבל יכתוב בשטר החוב כל א' כפי  
 עשרו ולא כפי המומן הבא במפינה אבל הפרעון לא יהיה אלא  
 על פי התנאי הראשון שהתנו בו בפני חבר עיר י"ו ועשו ככה  
 ופרעו הפרעון הראשון כפי השטר לא כפי קבלת השטר חוב אה"כ  
 יאלו הדך ואמרו לא נפרע לא לפי קבלת שטר החוב יודיענו רבינו  
 שורת הדין בזה:

### תשובה

שורש הדין בזה הו' מה שאמרו בגמ'  
 בפ' הגזול ומאכיל שיירה שהיתה  
 מהלכת במדבר ועמד עליה גיים  
 למדקה מחשבין לפי מומן זה נו' בגמרא ובדאי שאין מחשבין  
 אלא לפי המומן שיש להם שם במדבר ומי שיש לו מומן מועט שם  
 לא יתן אלא לפי ממונו ואשר יש לו מומן הרבה יתן לפי ממונו ואף  
 על פי שאלות שיש לו מומן מועט יש לו בעיר מומן הרב יותר מאותו  
 שיש לו מומן רב במדבר כי העיקר בזה הוא שאם הגיים יטול המומן  
 יפסיד המרובה יותר מן המועט ומהו ללמוד כדון הזה שהמלך לא  
 חייב הסומרים אלא מפני שספינתם הזיקה נכסיו ואלו המזיק חייב  
 לא למי שלא הזיק וא"כ מי שיש לו מומן רב וית' ממה שיש לו במפינה  
 אין החיוב על אותו מומן אלא על מומן הספינה וא"כ תנאם  
 הראשון היה דין תורה ואף ע"פ שלא התנו בן היה הדין לדון כן כ"ש  
 שהם התנו בן שחייבים לקיים תנאם ואף על פי שבשטר החוב  
 לא נזכר בן כיון שלא נעשה השטר אלא להבטיח המלך התנאים  
 לא זו ממוקום:

### שאלה רכט

והראו: שאלת שני  
 שותפים שהלכו  
 במחורה ומקום  
 למקום ובחצי הדך נפטר אחד מהם וחיי לרבען ולכל ישראל שבק  
 ועמד השותף ההוא וחלק השותפות והפקידו בעיר מושב ביד אנשי'  
 כאנשים והלך לדרכו ועתה הוא מתחד שנתא יאמרו לו היתומים מאן  
 קבל לך כי הוא לא חלק בפני ב"ד או אין יכולין לטעון כך כיון  
 שמת א' מהשותפין ונטל השותפו:

### תשובה

אלו היה השותף קיים היה הדין  
 לומר מאן פלג לך שאין לו לשותף  
 לחלק אלא בפני ב"ד אבל בשמת

### שאלה רל

מוסתגאנים: שאלת אם  
 מותר להשיט דבר מידו ליד  
 אשתו נדה כי ראית מקלין בזה  
 והוקשה לך הדבר: תשובה דע כי הרבה הם ממחירים בזה  
 וכן כתבו תלמידי רש"י ז"ל שרבים היה נזהר מכל דבר ואפילו ליוטל  
 המפתח מידה לידו ומה שאסרו בגמרא מצינת הכוס פ' הרמ"ב ז"ל  
 לא הגרבו בזה ליטול מידה לידו שזו בכל דבר אסורה אף שלא  
 תמוגנו ותניחנו לפניו בשלחן והוא יעלמן השולחן ושמואל היתה  
 אשה עושה שכוי ומניחתו לפניו ביד שמאל ואשת אביי היתה  
 מניחתו על פי הכובא שאינו מקומו ומשום שכוי והרחלת פלני דיון  
 ורגליו אסור לשפוך מים על רגליו מן הקיתון אע"פ שאינה נוגעת  
 בו והעולה מזה הוא שאסור ליטול מידה כלום אפילו בלא  
 נגיעה ואפילו מפתח ומצינת הכוס אסורה אפילו להניח על  
 השלחן אלא על ידי שכוי והרחלת ידיו ורגליו אפי' לשפך מהקיתון  
 אסור וכן אמו נוהגין אלא שיש להקל ליטול תינוק מידה משום  
 דהחי נושא את עצמו כדאי' בפ' מפטין ובפ' נוטל והיא אינה עושה  
 כלום אלא התינוק עצמו הוא יוצא ומיח אמו ובה לחיק אביו ובכל  
 זה אין חלוק בין ימי נדות לימי ליבון שלעולם היא בטומאתה עד  
 שתטבול במי מקוה ומה שגראה מדברי הראשונים ז"ל שהיו מקלין  
 במי ליבון יותר ממי נדות כתב ר"ת ז"ל שזה המנהג היה להם לפי  
 שהיו טובלת כדון תורה בסוף שבעה ואח"כ מניין שבעה נקיים  
 משום חומרא דר' יוצא דאפילו רואות טפת דם כחרדל וישבת  
 שבעה נקיים ולפי שכבר נטרה דין תורה ולא היו יושבות שבעה  
 נקיים אלא משום חומרא דבגות ישראל היו מקלחין ומקלין ליטול  
 מידה לידו אבל עכשו שלא נהגו בטבילה אלא לאחר ימי ליבון  
 הכל הוא שזה ימי נדות וימי ליבון ומה שאמרת שיש מחמירין לטמא  
 משכבה ומזבחה של יולדת ואפילו מנעל שברגליה מנצרכין סברה  
 דע כי אין כל זה שרש בתלמוד ואין הפרש בין נדה ליולדת אף על פי  
 שהבא על הנדה הוא בחיוב כרת בכל מקום ובכל זמן שטומאת  
 נדה לבטלה אינו תלוי בטהרות שהרי אמרו בשני מחולין פעלה חולה  
 הוא כלו' דינו כדון חולין ואם נדה נאסרה וטבלה אע"פ שאינה  
 אוחלת בתרומה היא מותרת לבעלה דלקדשי' בעי' כונה לטבילה  
 ולחולין לא בעי' כונה אלא לשאר הדברים בטומאת נדה אין  
 הפרש בין בעלה לקדשים והבעול נדה חייב כרת הוא אבל לענין  
 מרכב ומושב אין זה אלא לתרומה וקדשים וכשתפסוק הנדה  
 אחר שתנקה סדוקיה המלוכלכים לראות אם פסק מעינה אינה  
 צריכה כיבוס אחר לא למשכבה ולא ללבושה ומעליה בין נדה בין  
 יולדת ומה שגראה מתשובת רבי' האי' ז"ל שבמולה שבעלה  
 שאין משכבה טמא והיה נראה מדבריו שהגדה משכבה טמא  
 כבר פי' הרא"ב ז"ל שאין זה אלא לומר שהבעל אסור ליטול במטת  
 אשתו בעודה נדה משום הרחקה אבל שיהא צריך משכבה רחיקה  
 ולא טבילה אין זה מדין התלמוד וכבר כתב זה הרמ"ב ז"ל  
 לאנשי

# שאלה רלב

לאנשי תימן:

## ענין רלא

לפי שנה רבי שמואל בן  
החכם רבי סעדיה עבאר  
ז"ל מעיר תלמסאן ותופע

בפני מעונד וקני הקהל וגדוליהם בבית הכנסת של מלאחין  
לירשי אברהם לוי בר' שלמה הלוי וחציעתו היתה כי הוא שלח  
מתלמסאן לאביה הגובר אסטיס ושאר סחורות למכרם ולשלוח לו  
ערבם והביהם הגובר קבל הסחורות הגזכרות ומכרם ונשאר  
ברשותו והירשי הגזכרים הגדול שבהם והאפטרופוסים של  
השנים הקטנים שהם ר' שמואל הכהן בקרי יצ"ו ור' משלם אל  
בגאן יצ"ו השיבו ואמרו אין הנחנו יודעים מה היתה שם על כן  
ביתו לר' שמואל הגובר שיברר טענתו והוא הודאה כתב ר' אברהם  
הגובר שהוא קבל הסחורות ולפי שהירשיים והאפטרופוסים היו  
טוענים שמה אחר שקבלס החזירם לך על כן נכרתו לר' שמואל  
הגובר לברר שלא החזיר לו כלום והוא הוציא שטר נעשה בבגאיה  
שהיה רבו שר' שמואל תבעו בבגאיה לפני הדיין הר' בנימן בר'  
עמרם עימאר כ"ע והוא השיב כל מה ששלחת לי נתתו לר' יצחק  
אחייך והוא אומר לו מי נזך לתת לאחי כלום לך הקבל מןק טענה  
זו אם לא תרצני כתבי ידי שאני נותיק לתת לאחי ור' אברהם הגו'  
בשבע בלא חיוב בר' שלא נשאר בידו כלום והוסיף השטר ועל  
זה פסקתי הדין שכיון שהוא נודה שקבל הסחורות ומודה שנתנם  
לאחיו בלא תלות ר' שמואל חף על פי ששבע שלא נשאר בידו כלום  
ואחילו בשבע באמת אם נתנם לר' יצחק אחיו שלא במנות ולא  
נשאר בידו כלום אבל אינו פוערו מר' שמואל ובר' יוסף דרשן  
העיד כי כשהלך לתלמסאן אמר לו ר' אברהם הגובר אמר לר' שמואל  
כי אחיור יצחק הוא תנער אותי שאתן לו מה ששלח לי אם ירצה  
שאתנם לו וכשספר הדברי אליו אמר לו אמר לו שלא יתן לו  
כלום על כן מכל אלו הטענות נשאר ר' אברהם הלוי מחוייב בכל  
מה שטוען עליו ר' שמואל כי הוא קבל ואמר שנתן למי שלא נזכר  
ובין שנהברר שהוא קבל ולא פרעו נתחייבו נכסיו ואפילו מן  
היתומים ומתוך פנקסו של ר' אברהם כתב ידו מלינו שהסך  
היה ל"ט זהובים ולפי שלא נשתירו מטלטלי מירשי' לפרוע הסך  
הגובר והיה נרדף לביתו זה מהקרקעות והיינו נרכיב בזה  
להרמנות הארון השופט על כן הודעתי אליו כי בדיעבד נשבר  
שהירשיים חייבין לר' שמואל כ"ט זהובים והאגמור הדין ביניהם  
כאשר חייב דינו ושלוס:

## תשובה

אם הסופר והעדים מעידים כי  
אומר דבור הנכתב שלא בתורת  
נכתב הוא בטל והרי הוא כאלו לא  
נכתב שכל תנאי שהוא בשטר שאינו כהוב בשאר שטרות  
לסופר לכתבו עד שישימע מפי האשה בפירות וזהו אנו כותבי  
בשטרות שיש בהם נאמנות וקנינה מניה ועל הנאמנות בפירות  
והם לא כתב כן אנו תולין שהסופר כתבו מעצמו כמנהג שאל  
שטרות והוא בטל ואין בו משום מגיד וחוזר ומגיד שכיון שאין  
מורין בןק מעיקר העדות ומולין דבריהם בזה שאפשר לטענות  
השטר הוא קיים ואותו התנאי הוא בטל:

## ענין רלד

והאשה שאלה  
כתובתה וכתב לה בעילה  
כתוב דמירכסא והפקידה  
אחת ביד אחיה ואינו רוצה להחזירה לה עד שתשבע לה שאלה  
כתובה אין בדבריו כלום שאם היה בדבריו כלום לא היינו  
מחייבין לבעל לכתוב כתובה דמירכסא עד שתשבע אחת שאלה  
כתובתה ואם הבעל אינו משביעה אין ישיביעה אחיה הנפקד:

## ענין רלה

והאיש אשר כתב לאשתו  
דינרי זבא אמירה יתן  
כמו שכתי ואם בלתי  
היה שלא יתן לה אלא שלשים זוז בזהוב דברים שבלב אינם  
דברים ואם כתב לאחיה תוספת יתן לה שהרי שנינו אם רצה  
לכתוב לה אפילו מאה זוז מוסקי:

## ענין רלו

הנס שמועתי את תלמידיך  
על אשר לא השבתי לך  
שאלתיך והאי תמה מןך  
שאתה בענין כתבת כי הוציאנו לוי מלכה שכל הטענות יבוא  
בית המלכות ישמעאל בדינו ויהודי בדינו ואין אשיב לדבריך  
האדרש דרש לאשר לא נשאלתי כבר כתבתי אל הקהל מה שהיה  
מוטל עליהם הובעטשות ועל מה שכתבו לי אשה מענין דוד  
כדרך יצ"ו אין התובע ולא הגתבע במקומי ואין דינך קולר תלי  
בגארי אלא ח"כ אהיה נשאל מזה ומה שכתבתי בזה לר' יוסף  
ששפורטיס הוא בזכות הירשה לבעל המתנה לא שהיו נכסי הורש  
על הספק אם ירצה להחזירם לו או לא וגם כי לא הדע מה יגד  
יוס על כן מהרתי לכתוב לו שאין המתנה כלום וגם לבעל טענת  
האלמנה בענין התוספת והלדאק וכל זה לזכות הירשה הגו'  
חושב כיום כי בזה זכות לפני הדיין האמת היודע מתשבות לבי ולא  
מנעתיה מלתבוע להפטרופוס חלק דוד שהגדיל כי הלילה לא  
לתת מקום לאפטרופוס להפסיד ליתומים אבל אמרתי לר' יוסף  
ששפורטיס שאם עשה לו הירשה הרשאה היו דברי דעת וההרשאה  
אינה אלא לתבוע כי כיון שהוא גדול נסתלק רשות האפטרופוס  
ומייב להחזיר אל הירשה ירושתו וכן שהיה בקי בטוב משא ומתן בין  
שהיה בלתי בקי ונפסיד נכסיו אין בר' דוקוקים לו יעול הוא  
שלו ויעשה בו מה שירצה וכן כתב הרמב"ם ז"ל פהלכות נבלות  
על כן הם דוד רוצה את שלו חלק שישות והלק בכורה יתבענו  
בר' דוב' ויחייבוו בדין ומה שמועתי שהאפטרופוס אומר שאין  
עליו חיוב שבועה כיון שזניבוהו אבי היתומים אמת הוא זה שאין  
מחייבין אותו שבועה מפני טענת ספק אבל אם יש טענת ברית  
לירש על האפטרופוס חייב שבועה ואין תהיה לו טענת ברית  
אפשר

## שאלה רלב

בגאיה : שאלת  
אשה שמכרה  
כתובתה לאמה  
ברן דינרים ושלה אחיה ליסלם ממנה ולהביאם לה ואחיה הביא  
עדי ישמעאל שחורה בפניהם שכבר קבלתם ופתה את אחותו  
והודית בזה שמוכת עליו שהוא יביא לה ואחר שנכתב שטר  
ההודאה יבא לה הדק ולא נתן לה כלום ולא סרה חובעת ממנו  
והוא לעולם ספר אם הדין נתן להשיבנו או לא:

## תשובה

דבר פשוט הוא שחייב שבועה כיון  
שהיא טוענת בבריא שלא נתן לה  
כלום ואומרת לו תנס לי שעדין הם  
דרשוך והוא טוען כבר נתנס לה הרי זה כאומר לחברו מנה  
יש לי בידך והוא אומר אין לך בידו כלום שהוא חייב שבועה  
לדבר נתן שהיא שבועת הסת ודבר זה פשוט ואם היא טוענת לא  
נמנה לי אמי כלום ועדין הם ברשותה ישבע על זה ופטר וגם האם  
פטורה היא שאינה מתחייבת מפני הודאת בנה אלא שהם תמות  
וירשנה בנה תטלם מאחיה בלא שבועה מפני הודאת  
פיו שלא קבלה אמתו כלום אם ירצה שתתקיים  
מכירת הכתובה ואם לא יתן לה הר"ן דינרין  
תחבטל המכירה וכל זה הוא אם  
נתקיימה המכירה כדת וכהלכה  
שתי' שם כתובה ומסור'  
השטר בידה ואם  
אינו כן המכירה בטלה היא לגמרה:

ענין רלב  
ענין רלד  
ענין רלה  
ענין רלו

השם האלה כי בלא ספק הנכבד בלם לקחם בשטר שמוס ב'ד  
 המספר במפקד כי כן כתבתיו לו. אחשוב כי כן נשעה. שהינו סמי  
 האפטרופוס שיקח הנכבד בלא מועד ב'ד שלא יאמר לו הורשי  
 הכבוד ליתר הניח אבניו. וכיון שחייב להראות מספר הנכבד.  
 וזכר הוא נודע בין הסוחרים הן מרוויחם הנכבד. אם יוכל  
 בדין האפטרופוס בכל זה. הגה היא טעם בריא יום עליו שבועה  
 כתבת לך זה כדי לנקות את עצמו מעונשן של יתומים. כי זקנה  
 הפכה ולא ידעתי יום מותי ולא ארצה ליתן דין וחשבון לפני דין  
 האלהית מעונשן של יתומים. ואתה חכם תבין דבר מתוך דבר כי  
 מי ימושח מתוך וזאת את נפשי הצלתי.

פלגו והוליו ממנו דם ומגדן אותו עד שיפיים חצרו בדברים או  
 במוון כפי מה שיראו ב'ד על כן זה האיש חייב לדוי ולא יסטר מהגדן  
 עד שיפיים חצרו כפי מה שיראו זקני הקהל. וכשראו זקני הקהל  
 שהאנתן לפי ראות עיניהם. יתורו מהגדני. וראוי הוא לכך  
 ומפני חלול שבת להפוך באופן שהוא אסור לטלטל ואינו נסטר מפני  
 שכרותו אם לא הגיע לשכרותו של לוי. וזה האיש חייב על פי שחבל  
 בשבת וחלו נחמיב מיתה. היה נסטר מהמוון כדאמר' בפ' וחלו  
 בערות ובפ' וחלו הן הלוקין משום דכתיב כדירשעתו כדירשעה  
 אחת היתה מחייבו ואין היתה מחייבו משום שתי רשעות אבל זה  
 זוכני חבלה זו אינו חייב מיתה מפני חלול שבת והא דאמר' כל  
 המקלקלין פטורין חוץ מחובל ומבעיר. כבר פיר' הראשונים ז'ל  
 להיינו בחובל ודרך לדם והיא מלאכה הצריכה לגופה. והף על פי  
 שלא נראה כן מדברי רמ"ב ז'ל כבר הקשו עליו האחרונים ז'ל  
 מ'ת הגדוי הוא ראוין בין משום חלול שבת בין משום חבלה גופה  
 אפילו היתה בחול. והאשה ששלחה ידה והחזיקה בזקן תקנס  
 אותה שכן המאור על אשר העיזה פניה להכנס בין האנשים לחלוש  
 שערו של איש. ואם לא תשמע אליכם מגדוה בקהל עד אשר  
 תשמע לכם והש' ברחמי ויע שלום ביניכם ושלום.

### ענין רלח

תכס: עוד על ענין הנז'  
 למעלה: עתה שבא הירוש'  
 אללכם לתבוע נכסי חבוי'  
 יבול לשפת הרשעה ויכול לבקו האפטרופוס או לשלוחו שימכור  
 בלא חקן בנכסי חבוי ממוון ושטרות. בזה מרס ונדוי ויראה לו  
 בפקדי חבוי ונטר שמוס ב'ד אך קבל הנכס' במוסטר במפקד'  
 ואם יראה חבוי טעות יוכל להשיעו בטענת בריא. וכן מה שמכר  
 האפטרופוס קרקעות אש חבויים וזה שיעתיקו דירתם להטין  
 ומכרם כדי שלא ישהרו שמה ושחיה ומכרו קיים. ואם סוין  
 ליתתה בריא חמר רבי פולעט כי כן זה שיתנו לגשוף ברו חלף וזה  
 וכתב בגולה כן סוין ליתתו דבריו קיימים. ואם לאו דבריו  
 בגל' ודרך שיולך עם הירששים כמה יתנו לאחותם פרנסה  
 לנשותיה. ואם אמת הדבר שחבין כזה שהאפטרופוס יתנה  
 האפטרופוס עמו שיתחמו בכו עמו. אם קיים תנאי יתנה  
 בהאפטרופוס. ואם לא קיים תנאי יסלק מהאפטרופוסות  
 חלל וכל' ומניין הלא זה של הקדש חייב לעשות ספר חורה כאש'  
 נה. ומשאר מה שתן לעניים כפי ראות עיניו. כבר זכרנו  
 הנגיים. ואם נשאר בידו מהם ישל' לדו ולא יעבור על כל  
 תאחר. ואם הפסיד האפטרופוס או הרותו יראו זה הסוחרים:

### שאלה רמ

מליאה: שאלת אשה  
 אחת נתן טבעת לבת  
 החמה ואותה טבעת  
 נתלבלה ביד הדם אחר'  
 אש קדשה באותה טבעת אם היא  
 מקודשת או לא:

### תשובה

בזה יש לחקור אותה טבעת שנתנה  
 האשה לבת אחתה אם נתתה לה  
 במתנה גמורה או דרך שאלה.  
 ואם בזה ליד המקדש במתנה או בשאלה שהם בזה ליד  
 המקודשת במתנה ומידה ליד המקדש במתנה היא מקודשת ומראה  
 דאפי' בלא שדך ואפי' שתקה דלה בעי שדך או אמרה אין אלא  
 ב' ז'ל דידה דאי לא שידך ולא אמרה אין לא מוכחא מילתא דבמתנה  
 נתתה לוכך להתקדש. ומיה' בעיין שידך. וה'ג לא שדך דאמרה  
 כן שאמר לה מתקדשת לה. אבל בגלון הוא שהטבעת הוא נתתה  
 לה אחות ארוח במתנה והיא נתנה אותה למקדש מפנימה חיי' לא  
 שדך ואפי' לא אמרה אין בתורת קדושין שקלתה והיא מקודשת  
 פאלו קדשה בכסף שלו. וזה פשוט הוא. וכל זה הוא אם הענין  
 כמו שכתבת שבה לדרך מתנה מאחות אמה אל האשה ובהאשה  
 אל המקדש. ואם אינו כן הלא שדך שאלה בזה ליד האשה או דרך  
 שאלה אל המקדש יש לחלק ולומר שהם אחות אמה השאלתה לבת  
 אחותה והיא נתתה למקדש אינה מקודשת. שהשאל אינו ראוי לתת  
 מה שהשאל בידו. ואם עשה כן היא גולה ביד מקבל המתן והיא  
 דאם מקדש אותה בגול דחורים שאינה מקודשת אלא לאחר האוש  
 לקינה ביהוש ולא קי' ל' כ' דאמר סתם גול יאוש בעליה הוא. ואם  
 האשה נתנה הטבעת לבת אחותה במתנה והיא לא נתנה אותה  
 במתנה אל המקדש הלא דרך שאלה לקדש בה בזה נפלו דברים בין  
 הראשונים ז'ל כמה שנהגו לקדש בטבעת שהולה שיש אומרים  
 מקודשת מן הספק. וי' מקודשת ודאי. וי' אינה מקודשת כלל.  
 ואם בתקדשה לאחר לאחר מכאן חוששין לקדושי שניהם. והראש'  
 ז'ל להב שהם טבעת שאלה אמר לו השאלני טבעת זו לקדש בה את  
 האשה שהיא מקודשת שעל דעת זו השאלני דאין סהדי דגמר בלבדו  
 ליתנה לו בזהו לשון שיעיל לענין קדושין שתהא אשה מקודשת' בו.  
 כי אדעתא דהכי מסר לו הטבעת ואם לא יועיל בלשון שאלה יהיה  
 בלשון מתנה ולכל הפחות תהיה המתנה על מנת להחזיר והיא  
 מקודשת ויקנה מן האשה ויחזירו לו או יחזיר לו דמים וחזרת דמי'  
 היא חורה אלה דבריו ז'ל. והאריך להראות טעם בזה. וזהו אם  
 כשאלה מאחרים אבל אם שאלה מן האשה עצמה. כגדון הזה ודאי  
 מקודשת ממה נפשך שהם הוא מתנה הרי היא שלו ובכסף שלו  
 קדשה. ואם אינה מתנה ודרך גולה הוא בידו ואם לא קדש ועכבה  
 בידו נקרה עליה גזון. איכ הרי קדשה בגול דידה דאי שדך או  
 אמרה אין להיות מקודשת. וכללל למילתא. שהם בזה במתנה  
 ליד האשה. ומיד האשה ליד המקדש במתנה או בשאלה היא  
 מקודשת ואם בזה ליד האשה בשאלה. לא היא מקודשת בין בזה  
 ליד המקדש במתנה או בשאלה. ואתה שחשבת בכל זה ורצית ללאת  
 ידי

### ענין רלח

מוסחגאנים: מענין  
 היולדת שכתבת כבר  
 נהגו כל ישראל שלא  
 לפעול על דם עובר. ובתבר' אברהם אב ב'ד שהוא שמע מהרב  
 הגמיר' יולדה בר' ברזלי שהגאונים ז'ל החרימו כל הבעל על דם  
 טור. הלא צריכה היולדת לספור שבעה נקיים אחד שתלך חוץ  
 מים הדינה ויעברו ז' לזכר וי'ד לנקבה וימי לידה שאינה חוהה  
 להם עולות לה' וימים נקיים שכן פסקו הגאונים ז'ל ואם ישבה  
 ונקיים והיא יולדת זכר תוכל לטבול אחד טבעת ימי לידתה מיד  
 ואינה צריכה לעמוד בטומאתה לא מ' לזכר ולא פ' לנקבה שזה  
 דרך מנינה הוא כו"ש הרמ"ב ז'ל. ושכילתה כעבילת הגדה  
 ענין מקוה ואסורה לבעלה כגדה בחיוב כרת ואינה טובלת אלא  
 לאחר ו' נקיים שיעברו ליל א' או למחרתה אם אינה יכולה בלילה  
 ומני פחד הגויים. ובמקומות שאין להם מקוה ישחוסין לטבול  
 בנהר אש לחוש שמה גדל הנהר מפני מי גשמים לפי שאין מי  
 גממים מטהרין בזוחלן אלא באשבורן כשהם מתקבלים בהך  
 עוקה במקוה. אמר הגמיה רותי להרב ר' יצחק נרטי ז'ל  
 שנתב' שהם נהגו זה לגדר ופרישה אע"פ שידעו שהאומר הוא  
 מפני נקיות מפני שאותם הימי' דמים מוציאים בה ראוי להניחם על  
 האגס ואין מתירין אותם בפניהם אבל הם נהגו בטענת ראוי  
 להודיעם שהם טועים בדברי רמ"ב ז'ל ע"ל.]

### ענין רלמ

הדברים נראין מהעדיות  
 שראובן חבל בשמעון  
 בהכאה באבן או באגרוף  
 ופלגו בפיו וזה ממוון דם. וראו שהחר החבלה נפלה שנו אלה  
 שלא העידו בברור שראובן הפילה ודעו שאין מתיק זה לענין הדין  
 לבינה שאודיעם כי אין דיניי בכל רשאין לדון מן הדין בטוקי  
 אבדיש. וכל מה שהם רשאים לדון הוא שבת ורפוי רק שבת ויתן  
 ויתחריפה. אבל פוק שהוא דמיו אבדיש וזער וצעת אין דנין זה  
 לאדיני חרץ ישראל. כבר כתב זה הרמ"ב ז'ל בהלכות  
 סוהרין אבל כתבו הגאונים ז'ל כי החובל בחברו בין מהרו אבר בין

ידי כל הספקות רוח חכמים נוחה ממך :

# ענין רמא

עדים : כיון שהשליח והמ שליח מודים בדבר ותמיהת אם השליח הוא  
 במקום אחד והמשלח הוא במקום אחר מי יודע אם הוא אמת או  
 שקר : אין זו קושיא שהרב ז"ל לא כתב שנחזיק אותה במקודשת לא  
 כששמענו כך מפיהם : והרב ז"ל חולק בין שליח האיש לקדש ובין  
 שליח האשה להתקדש שדרך שם עדים כמו שליח קבלת הגט : וכן  
 הוא דעת הרמ"ב ז"ל בחדושו בפ' האיש ונקדש : וגם הרמ"ש ז"ל  
 בפסקיו הורה כן והוסיף שחף שליח האיש שאינו לרץ עדי' ולא רמו  
 קדושין לבט' : דגט שבא להתיר לרץ עדים : אבל קדושין שבא  
 להסור אינו לרץ עדים : אבל הרמ"ב ז"ל בהשגותיו כתב על לשון  
 הרמ"ש ז"ל תמיהא היא זו דכיון דפסקין המתקדש בלא עדים אין  
 מושגין לקדושו ואפי' שניהם מודים : ה"כ מה מועיל הודאת  
 השליח והמ שליח : כיון דהאדאחס מיוב לאחריני ע"כ לשון ההגות :  
 וכן הרב ר' משה הכהן ז"ל הגיה על הרמ"ש ז"ל בזה : וגם הר"ן ז"ל  
 בפ' מהל' היה מפקפק לומר שאם בשליחות האיש אין לרץ עדים :  
 ה"ה בשליחות האשה : הלא שכת' מחזורתא דמילתא דבין בשליחות  
 האיש בין בשליחות האשה לרץ עדים דאין דבר שבערוה פחות מב'  
 ואחס זרע אמת שלום לכם .

## תלמסן ה' אלהך ירצך

# ענין רמב

עמדתי על כתבך : ומה  
 שירצה להשיב בזה הוא  
 שספק כלו לו חדשו וגמרו  
 סימניו הוא מן התורה ודאי ילוד וליכא להספקו כנפלי : דהא רוב  
 נשים ולך מעליא ילדו ורובא דאורייתא הוא ומ"ה אם נשאת לכהן  
 לא מפקי' ליה מניה ואלו לא היה ילוד לא היה שבקי' לה בספק  
 איסור יבמה לשוק מפני שהוא כהן אלא לפי : שהוא מן התורה ודאי  
 ילוד שבקי' ליה בהדיא כדליתא בפ' החולץ פ' המילה ומשום מיעוט  
 מפילות משבו חכמים להחירה לשוק עד שתחלוץ ולא שרי' לה אלא  
 אם שיה' שלשים יום כרשב"ג כדליתא בפ' המילה : ואם קיס לן  
 ביה שכלו לו חדשו כדליתא בפ' יוצא דופן : וכבר פי' בתוספתא מאי  
 שכת' דחיישי' הכא להאי מיעוטא טפי משאר מקומות : וכיון שהיא  
 מותרת לשוק הנה יש לו בן ואם בא עליה יבס' קיימא עליה בחיוב  
 כרת והבן מנוד ודאי דאורייתא וכן כתב בעל הטורים ז"ל חולק על  
 הרמ"א ז"ל שכתב דבדיעבד שבקי' ליה בהדיא יבס' : גם הרמ"ש ז"ל  
 תמה בפ' המ' לה מפני מה פסקו כרשב"ג אלו הם דברים פשוטים  
 יבינים כל מביין וגם כל תלמיד וכוונדך נסתבך בזה : ונצו דברך  
 ענומים והלו אמרם אחד מתלמידיך הייתי גוער בו והבנאת עלמין  
 בזה ולא היית לרץ לו לענין הגדון אלא כדי לחלוק : והיה די לך  
 לומר לא סימניה קמך : ולענין הגדון הזה היה בן שמנה ולא נודע  
 אם גמרו סימניו אם לא : ואם גמרו סימניו בשערו ובצפורניו אמו  
 פטורה מן החליצה ומן היבוס כי הרמ"ב ז"ל בפ' ראשון מהל' מילה  
 פסק כר' דאמרי' בפ' הערל שכן שמנה ודאי גמרו סימניו שאינו נפל  
 דסימניו מוכחים עליו דבן שבעה היה ונשתהה והיה לך לחקור בזה  
 קודם שתתירנה להדיא : וגם אם לא גמרו לו סימניו יש להסתפק  
 בהיתרה שהרי הסכימו קלת מהפוסקים ז"ל לפסוק כרשב"ג שאם  
 שנה שלש' יום אפי' שלא גמרו סימניו שאינו נפל שהוא לא הזכיר  
 כלל גמר סימניו אלא שיהיו ל' יום ומשמע אפי' לכן ודאי ולא  
 גמרו סימניו וא"כ אם לא שהו ל' יום יש להסתפק אם הוא נפל או לאו  
 דהא ס"ל דבן שבע שנסתהה עד חדש שמיני ילא מכלל נפל דרש"ב  
 דס"ל שאם שהה ל' יום אפי' לא גמרו סימניו ילא מכלל נפל : דר'  
 ורש"ב קיימי' בחדא שיטתא : דאפשר לאשתהו : ור' כבוד אמר  
 דבן ח' גמרו סימניו ילא מכלל נפל : ורש"ב דס"ל שאם שהה ל'  
 יום אפי' לא גמרו סימניו ילא מכלל נפל : אלא לא שיה' ספק  
 אפי' לא גמרו סימניו דשאל בן שבע היה ונשתהה : ודעתו של ר' בן  
 שמנה וגמרו סימניו : ודעתו של רש"ב בן ששה ל' יום ולא גמרו  
 סימניו שישם הם שאפשר להתקיים : דבן שבע היה אלא שנסתהה  
 וכיון דאיכא לספקי' בן שבע אפי' מת יוד מספקי' בן קיימא דבן  
 שבע ודאי וכלו לו חדשו : שישם הם שאם ימת בו ביום שהוא ולך של  
 המפלת

קיימא ומה שחזקת זה ממה שחולין ספק בן ז' ספק בן ח' ממה שפסק  
 אין זה הוכחה לענין היתר יבמה לאח' דבן ח' ולא גמרו לו סימניו  
 דאיכא חרתי לגרעיותא חשבינא ליה כנפל שאין לנו במה להחזיק  
 בילוד שהע"פ שאפשר לו להתקיים : ואם שהה ל' יום מחזיקין ליה  
 כבן קיימא כמו שכתב הרמ"ב ז"ל : ומה שאמרו בגמרא ובן שמנה  
 מי קא חיי' : אמרו זה על הרוב : אפילו הכי מילתא דחיקא היא  
 דחיי' ורובא לא מתקיימו משום הכי חשבי' ליה כאבן ואיסור לפלוגתא  
 כדליתא בפ' המילה ובפ' לא יחפור ובפ' הערל וההורגו פטורו גדול  
 בפרק יוצא דופן ובפ' הגחקי' : ואם נסתפקו בו אם הוא בן ז'  
 כיון דאי' הוא ודאי בן שבע חייבין לומר ודאפילו בשבת : עכשו שהיה  
 ספק נמול אותו אפילו בשבת : שאם בן שבעה הוא שפיר קא  
 מהליבין ליה וחק' אם הוא בן ח' ליכא איסורא דלאו חובל הוא שפיר קא  
 בשבת בעלמא : וכן ודאי חף על גב דבשר בעלמא הוא הולך  
 מהליבין ליה כיון דלא חייבין לממיליה : אמאי מחכמי' בשר ליה  
 צורך : אבל לא נסתלק מפני זה ספק נפל מן ח' להתיר לו אכילת  
 כיון שמי שלא טעם את כלו לו חדשו ולא גמרו סימניו אפילו  
 להתקיים : ואם שהה ל' יום מחזיקי' ליה כבן קיימא הוא הדין  
 שנולד לח' ולא גמרו סימניו אפשר לו להתקיים ואם שהה ל'  
 היו ודאי ילוד כמו שכתב הרמ"ב ז"ל ובודאי אינו מטימא כנפל  
 וכל מה שנתמעט הוא שאינו מקבל טומאה : ואם היה טומא  
 היינו צריכים לומר שאינו מקבל כמו שכתב הרמ"ב ז"ל בהלכות  
 טומאת מת פ"ח פ"ט ט"ו : ובריתא היא בתוספתא דאבות :  
 אמרו בגמרא בפ' לא יחפור : ומה שסמכת על הגשים החכמים  
 להחזיקו נפל בחותם סימניו : אינו נכון : שאם גמרו סימניו בשבת  
 ובצפורניו : היינו מחזיקים אותו כבן קיימא : ולא היינו מחזיקים  
 אותו כנפל מפני איתם סימנים אלא כילוד חולה : שארי כל איתם  
 סימנים זכרו רשואתם חכמות נשים בתלמוד שארי דבקות הארץ  
 אינו יותר קשה מדבקות וסתיומת פי הטבעת שהיא לו להתקיים  
 אפילו שעה אחת : והזכירו רשואתה בגמרא אמר רבי אבהו אמר ר' יוחנן  
 האי יטוקא דלית ליה מפקותא : וויי שלא זינך ג"כ חולי מקבל רשואת  
 הוא : דאמר רבי אבהו אמר ר' יוחנן דאם האי יטוקא שלא מיזי' וויי שלא  
 קולו חולי מקבל רשואת הוא דאמר רבי אבהו אמר ר' יוחנן דאם  
 דלא מעיבו בל זה נזכר בפ' ראשונה : ומה שכתב הרמ"ב ז"ל  
 כדליתא בפ' הערל כגון דכתיב ליה עיניה ואפתח' והרבה נולדים  
 סומים מתקיימים : סוף דבר אפילו לפי דברך היה לך לבדות את  
 גמרו סימניו בשערו ובצפורניו : שאם גמרו סימניו היה ודאי ילוד  
 והוי כשגבה היוצאה מפי השליט : ואם לא השינו בזה כשאר הדברים  
 בספק ואולד ספק ממוז : וזה אפילו לפי דברך : וכ"ש שאם  
 לא גמרו סימניו יש להסתפק וכוונת שכתבתי על דעת הסופרים  
 כרשב"ג אפילו לא גמרו סימניו : ויש אומרים דרש"ב גימ' נפל  
 גמרו סימניו : ור' נמי לא מחזיק ליה כבן קיימא אלא אם שהה  
 ולדבריהם ר' ורש"ב : לא פליגי ולא יראה כן דבתוספתא דמס'  
 מוכח דשלש מחלוקת בדבר : רבנן : ור' ורש"ב : רבנן מחזיקין  
 ח' שגמרו סימניו : דלית להו דבן ז' משה : ולא קיימא לן כוותיה  
 בזה אלא כר' ורש"ב ומקילי' בספק כלו לו חדשו דמכמי' אמר  
 נשים ולך מעליא ילדו : והכי קיל' בדיעבד אם נשאת לכהן :  
 ס"ל דבן ח' שגמרו סימניו מחזיקין ליה כבן קיימא : והרמ"ב ז"ל  
 פסק כותיה : ובספק כלו לו חדשו קיל' כרשב"ג דלכתת' חליצה  
 ונראה מספר אבן העזר דבן ח' לעולם מוספקי' ליה בספק  
 קיימא והרש"ב ז"ל כתב שאם לא גמרו לו סימניו ודאי נפל :  
 וכדאמ' בגמרא ובן ח' מי קא חיי' : ובן ז' דגמרו סימניו : אינו  
 קיימא לכולי' עלמא : ומראה דלא בעי' שהיו כבן תשע וכו' וכן  
 אפילו לא גמרו סימניו כו' בר קיימא : ואפילו טולד מת פוטרי'  
 החליצה ומן היבוס וכדמוכח בגמרא נזיר כמו שכתב הרמ"ב ז"ל  
 ובספק כלו לו חדשו צריכה חליצה : וכן ח' שנולד חי בספק  
 חזקת תניא הנוגע במת לכל נפש אדם להביא בן ח' : ולא כתב  
 ר' ישמעאל ור' עקיבא אלא בדמו אם הוא מטימא : ובודאי בבן ח'  
 מי קא מיירי' דאלו מת לאגרע מנפל שהוא מטימא בזהל' כדליתא  
 בספרא דממעט נפלים לטומאת כהנים : וכן בפ' גיד הכשה  
 ובכור פ"ב מוכח דנפל מטימא בזהל' : וכן מדורות הבוים מטימא  
 מפני קבורת נפלים : ואפילו עובר הוא מטימא כדמוכח בפ' בבהמה  
 המקשה ובמשנת האלות ובפ' קוח' דמפסחים בני' שפחתו של תולין  
 ובגדה : ובעי' הגז' אהורגו"כ ובצפורניו : ואפילו שליח כדליתא בפ'  
 המפלת

ענין

המפלת ודברי הבריתא לריבין עיין ונראה שכשנולד בשמיני  
מת איורי קרה והצטרף לרבווי משום דכשנולד חי אינו מקבל  
טומאה כלל מאדם אלא כתבין כדאיתא בפ' לא יחסור משום הכי  
הוצטרף לרבווי שאם נולד מת דינו כאדם לטומאה אחרים:

### שאלה רמז

אחת היתה לה בת שהניח לה בעלה שיש לה ומנו בן  
ובת ושאלת לאיש אחר והתנית עמו שידור באוהו דירה עד שיגדלו  
הבנים והוא יזון אותם ועמדוך שלום בינו לבינה ה' שנים  
ועכשו נכנסה ביניהם מריבה ורוח תזוית וילא הוא ומדירה ושכר  
במקום אחר וכופה אותה ללאת משם ואין בין שתי הדירות  
שני בוסים וברועי אלא לפי שהיא מתגלה עליו מפני שהיא דר  
בדירתה רוצה ללאת מדירתה והיא אינה רוצה ללאת מדירתה לפי  
דבתה היא בוגרת ועומדת להגשא והוא דרך גנות להשתחא לבית  
בעלה לקרקע שאינו שלה והיא יש לה קרקע ומתרחס להשלים  
ביניהם: **תשובה** אלו היו טענות האיש והאשה שקולות היה  
הדין לשמוע אל האיש שאפילו מכרך לכרך וכפר לכפר יגול  
להוציאה אל הס שום ובאחר אחת כגון ציהודה או בגליל כ"ש  
בעיר אחת שיכול להוציאה משכונה לשכונה כמו שהוא מפורס  
באחרון מכתבות אבל בכאן שיש טענה חזקה לאשה מפני דתה  
שהיא בוגרת שהוא קבל עליו לזונה מסתברא לבטל טענות הבעל  
מפני טענות האשה ומשאר האשה ופניה נביה בחלום ואם לא  
ירצה הבעל להשאר עמה דנין אותה כדן מורד על אשתו:

### ענין רמד

אעתיק לך מה שכתוב  
בספר אורח חיים מהמורה  
זה לשונו ר"ח אינו חסור  
בעשית מלאכה ואיתא גמ' בפ"ק דמועד קטן ר"ח יוכיח שיש בו  
קרבן מוסף ומותר בעשיית מלאכה והוא דאיתא בינוגה ושאלין בו  
בינוג מלאכה לעם כגון ר"ח וחולו של מועד אלוהי שאסור בעשיית  
מלאכה דקאמר מפני שאין בו בינוג מלאכה אם ישאוב בית הכנסת  
תקנו להוסיף אחד ולקרות ד' בתורה והיא לגשים קאמי מפני  
דנשים בטלות בו ומלאכה והכי נמי איתא בירוש' הכי נמי  
דנתיג דלא למעבד עיבידה בריש ירחא מנהגא ואיתא בפ"מ ד'  
מפרקי ר' אליעזר לפי שלא רצו הנשים ליתן גומיהם לבעליהם  
במעשה העגל לכך נתן להם הקב"ה שהיו משמרות ר"ח יותר  
מהאנשים ושמעתי מאחיהי יודיה טעם לדבר לפי שהמועדים  
תקנו כנגד האבות פסח כנגד אברהם שנאמר לזבי ועשי עובות  
ופסחיה שבעות כנגד יצחק שתקיעת שופר של מתן תורה  
היה שופר מאילו של יצחק סכות כנגד יעקב שנאמר ולמקנהו  
עשה סוכות וי' ראשי חדשים ששם הם נקראים מועדים כנגד י"ב  
שבטים וששתאזר בעגל כללו מהם ונתנו לכותיהם לזכר שלא היו  
באורח הטא ע"כ לשון הספר והכי מוסף כי יש בכתוב זכר  
לחיסור מלאכה בר' שנאמר אל הקיטו אשר נסמרת שם ביום  
המעשה ותרבס ונתן ביומא דחולא כ"א אותו יום היה ר"ח ומכל  
שהיה חסור בעשיית מלאכה והיו טובין לעשות סעודות יתרות כמו  
שנאמר כי זבח משפחה לנו ובא' וחדש לא באו עדים ביום ראשון  
וקדשוהו יום שני כמ"ש ביום החדש השני כמו שאנו כוהנים לעשות  
יום שלשים לעולם ר"ח כן היו כוהנים שימי יב' או העד' היום  
ואם לא באו מקדשין היום הב' ונראה לי כי מה שכתבו הנשים  
חסור לקוות ונאמר היום רבשאר מלאכות בתפירה וכיוצא בה' הוא  
שליש שבמלאכת המשכן שגזדרו ויתרמן האנשים שנאמר ויבאו  
האנשים על הנשי' כתיב וכל אשה חכמת לב צידה טוו ויביאו  
מטוה' וכתיב טוו את העוים שהיתה חכמה יתרה ולפי שהאנשי'  
גזדרו במועשה העגל ויתרמן הנשים כי הארץ אמר פרקו גומי  
תוב אשר באוני נשיכם והם לא רצו לתת גומיהם וכתיב  
ותפרקו כל העם את גומי ההב' אשר באזניה' ולא כתיב אשר  
באזני נשיהם לפי זה נטעל מן האנשים חיסור מלאכה בר' מפני  
זויותם בעגל ועללחם במלאכת המשכן ויתן אל האנשים שכתב עללו  
בעגל וזגדרו במשכן ונראה שגני' הימי' הם שוים וזו תורתם  
של נשים היא שאל מהם מהו ונראה ואין לנו אלא מה שכתבו:

### ענין רמה

לעולם והיאך אפשר זה והלא קודם  
מה שמוקשה לך מהאמר ז'ל  
שני אפים קדמה תורה

הבריאה אין כאן זמן דע כי יש מתרצים זה במאמר אחד להס' ז'ל  
שאמרו שיתא אלפי שני הוי עלמא שני אלפים תורה שני אלפים  
תורה שני אלפים ימות המשיח ומתחילים ב' אלפים תורה חמ"ח  
שנה קודם ומעמד הר סיני ואז היה אברה' בן כ"ב שנה והיה מנייר  
את האנשים כמ"ש ואת הנפש אשר עשו בחרן אי"כ אותם ב' אלפי'  
שנה היה תוהו וקדמה להם התורה כי מעת בריאת התורה עד  
שהיה אברהם בן כ"ב שנה שהיו ב' אלפי' שנה שהיה תוהו וא"כ יפה  
אמרו שקדמה תורה ב' אלפים לבריאת העולם כי אותם ב'  
אלפים היה תוהו ח"ף על פי שהיתה עס בריאה כיון שלא היתה עס  
תורה עד שנייר אברה' האנשים ושרה הנשים אבל לפי דברי פיוע  
יוס יצאה כלת ער כי לא יראה כן ושמא נאמר כי אע"פ שלא היה זמן  
קודם הבריאה שנאמר בו אלפים זהו לטו שהזמן שלנו הוא תחת  
הגלגל אבל זה למדנו מיוס יוס ויומו של הק"ה אלא שנה אלוהים  
שנים אינם מתנועת הגלגל אלא בשיעורו של הק"ה שהיה משער  
אלו היה עס בגלגל היו אלפים שנים:

### ענין רמו

ולענין קדוש היום אם לא  
תמצא יין אדום אם תקדש  
בין חוור או לא לפי שהרמ"ן  
ז'ל הוא חוסר זה אינו חושב שאלתוך אינה על קדוש של שעת  
סעודה שהרי אפשר דפת ובארבע כוסות אפשר ביון של זמון'  
ואם הוא טורח לדרך אחת לכבוד המצוה לפוס זערא אגרא'  
ובכל יום אתה מומטך כמה פרפראות לכבוד עלמך ועכשו איך  
מומטך פרפרת אחת לכבוד קודק כמ"ש בסוכה לענין הטילה  
בסוכה אבל אינו חושב שאלתוך היא בקדוש של בית הכנסת  
שנאמר כל ישראל לקדש שם ח"ף על פי שלא לתקן אלא משום  
אורחים דאלכי בני כנישתא והיא דכח לא חכילי עס אורחי' ומפני  
זה היו רוצים לבטלו קלת מהגדולים אבל אנו אומרים תקנת  
הכמים תקנות קבועות הם וכיון שנתקנו מפני טעם ח"ף על  
פי שבעל הטעם לא בעלה התקנה ואם אפשר לטרוח ללאת ידי  
הספקוח לעשות יין אדום מוטב ואם אי אפשר כדאי הוא הרמ"ב  
ז'ל לסמוך עליו בשעת הדמק לקדש על חומר מור וגם יש מהאחרוני'  
שאומרים שאם הוא יותר משובח מהאדום הוא קודם ואם יש  
בו תערובת דב' יש אחרון לומר עליו קדוש היום מפני שאינו ראוי  
לנסוך על גבי המזבח ויש מתירין וכבר כתב שתי הדעות הרמ"ב  
ז'ל ודעת מתירין נראה שאם אפשר להקל מפני המראה אין  
להחמיר מפני הדבש המעורב בו כי זה לא נחסר לגבי מזבח מפני  
עלמו של יין אלא מפני הדבש המעורב בו אבל הוא בעצמו יין  
הוא ומפני הדבש אין לנו לאסרו' שהדבש לא הקפידה בו התורה  
לאסרו אלא למזבח וכן כתב הרמ"ן ז'ל והרשב"ם ז'ל הוא רבינו  
שמואל ב"ר מאיר דומרגו שהיה מוק' דומרגו וחזריו רבינו יעקב  
בתלמוד וב' אחים היו והוא היה הגדול וחזריו רבינו יעקב  
הוא הנקרא רבינו חס והוא יותר גדול מכולם בתורה וחסר ספר  
הישר וחזריו רבי יצחק והיו בני בתו של רש"י ז'ל המפרש  
ורבינו יצחק בר' שמואל שקורין אותו ר' יצחק הזקן בעל התוספות  
היה בן החותם נכד בת רש"י ז'ל ורבי אלחנן היה בן רבי יצחק הזקן  
ובנו היה הרב רבי שמואל ז'ל:

### ענין רמו

נסח הברכה של הנותן  
לשכוי אין בגמרא אלא כי  
שומע קול תרגולה אומר  
ברוך נתן לשכוי בינה וכן הוא בה"ג אין עס יותר ובסוד רב  
עומים וכן בפ' ו' מהלכות תפלה כתוב להבין בין יוס ובין לילה  
הואו זה מלשון הכתוב לשכוי בינה שנתן לו בינה או לאיש השומעו  
להבין בין יוס ובין לילה אבל בהלכות הרי"ף ז'ל כתוב להבין  
הוא לשון הברה והבדלה בין דבר לדבר כלשון חז"ל בפ"ק דשבת  
להבין בין בגדיו והבדלה בין דבר לדבר כלשון חז"ל בפ"ק דשבת  
ראשון לזרעו של האחרון בין זרע שומרע שלא בקדושה לזרע  
שומרע בקדושה בענין המתנת שלשה חדשים להשה שנהלמנה או  
בתגרסה או בגביירה' ובסוף וימא תשיבחין בין טוב לרע גבי  
בולמוס ומי שיש לו בינה הוא מבחין בין דבר לדבר ואנחנו להבין  
הוא שבור בלשוננו ואין להטעות האומר להבין ואין בזה משום  
שמי מטבע' שאין שנוי מטבע אומר בדברות אלא כשהוא מטבע  
הפתיחות לפתוח בברוך שלא לפתוח כנגד המטבע שכתבו חז"ל  
או לשנות בחתימה לחתום בברוך או שלא לחתום או במה שהוא  
עיקר

עיקר הצרכה כגון בהכרת על וגם או בשאלה' אבל בנוסח  
הצרכה בדבר שאין בו קפידא' כגון להבינו ולהבחין אין כאן שנוי  
מטבע' והרי אמרו אם יש לו חולה בתוך ביתו' מאריך בברכת  
חוליו ואלו הוא גרין לפרנסה מאריך בברכת פרנסה' והאמת  
מוסיפים פיוטים בתוך הברכות ובהן החפלה ואין כאן איסור  
מפני שנוי המטבע אלו היו הפיוטים ההם מענין הברכה' וכבר  
ראית מה שפרשתי בספרי אובב משפט בפסוק או מי נתן  
לשכוי בינה;

### ענין רמח

והאשה שמפני חלי' אינה  
יכולה לטבול ולהזקק  
לבעלה בין לדברי הירוש'

סבור שאלו מורה לאחר שראתה נדה לא עומתין להמתכותה  
מפני שהתורה המירדתה עליו' בין לגמרא דין דס"ל שאפילו  
כה"ש לה דין מורדת לפי שאין לו פה בסלו' בין לזה בין לזה  
אין עליו דין מורד להסוּף על כבודה' שאין התוספת אלא  
שמגע מומנה מזנות טובה' וזו אינה ראוייה לכך מ"מ יש לומר שיש  
לה דין משרה אשתו על ידי שליח שנותן לה נרצה בשאריו כמות  
ואוכל עמה מוליכי שבה לליל שבת דק"ל כרב נחמן דאמר מאי  
אוכלת' אוכלת מומה ואינו לשון תשמיש מלשון אכלה ומתה פיה'  
אף על פי שהאשה מתגרשת בין לרצונה בין שלא לרצונה' אין  
ליעזר אותה לגרש' כיון שאינה רוצה להתגרש מפני הבת שיש לו  
מזונה כדי שיכול להכנס שם לבקר את בתו והיא חמלה מעט  
קורת רוח בראות בעל נעוריה פנים בפנים כשנביא לה נרציה על  
ידי עמו';

### שאלה רמח

תנא; שאלתם ראונו  
הלך לו והניח אשתו  
בביתו וליעולם לא

נשמע עליה שום דבר דופי' והיתה ישנה יום השבת בבקר והקבל  
מתפללין בבית הכנסת' עד שיבא עליה קול ששמעונו כנגס להחיה  
דרך נג' וכפי דברי האשה שהיא הרגישה בו כשירד מן הגג ותקם  
ממטתה ומלא לחן והוא יאמר' בחרופין והיתה נערה אחת עמה  
בבית' וכשהרגשנו בדבר שלחנו אחרינו וטענו שלא היתה כוננת  
לדבר עבירה' אלא כדי שיבא עליה שם רע' מפני שנתקוטטה  
עמו' ואחזנו נדוניהו' ובה ותבע נדויו ואמר חתלה לה חליה  
ישראל ולא אשוב עוד לכסלה והתירונו מנדויו' ואחר כך בא  
הבעל וידע בדבר הזה' ואמרו לו קלת כי אשתו חסורה עליו והאחנו  
ראשי קהל תנא כתבנו לשאל את רבינו ר"ר' להאיר עינינו  
בדין זה';

### תשובה

אשה זו בדיוי אדם אין אוסרין אותה  
על בעלה לפי שאין האשה נאסרה  
על בעלה אלא בעדי טומאה ושיהיו

שנים שראו אותה דאין דבר שנערוה פחות משנים כדלי' בקידושין  
בפ' האומר או בשני עדים שראו דבר מוכיע כדאי' בפ' דיבמות'  
או על ידי קנוי וסתירה כדאי' בפ' ק' דכתובות' אבל בלא עדים  
אלא בקול בעלמא ואפי' בעד אחד בטומאה וכיעור אין אשה נאסרת  
על בעלה בדיוי אדם' ואפי' הודה הנטען שהוא בא עליה אינה  
נאסרת ושמא רוצה לקלקלה על בעלה ואין אדם משיב עמו רע  
בדאי' בסנהדרין בפ' אובב"ג ואפי' היא עממה שהודית בזנות ואמרה  
טמאה אני איני נאסרת בכך דשמא עיניה נחנה באחר כדאי' בשליח  
גדרים והביאה הרי אף ז' בהלכותיו בפ' האומר בקידושין וביבמות  
בפ' בית שמי' וכל זה הוא בדיוי אדם שאין ב"ד אוסרין אותה'  
אבל ז' בנדון זה שאם הבעל לבו נוקפו שמא יש טומאה כיון שלא  
צעקה האש' תכף כשירד והמתיב' עד שהאלימות והפפתה ומושש מפני  
זה שמא יש טומאה' חייב בדיוי שמים לגרשה' ואם יגרשה חייב  
לפרוע לה כתובתה כיון שאין בית דין אוסרין אותה עליו' והכל  
תלוי בחשש שיש לו עליה' שאם חושש לאסור' אל יאכל דבר  
האסור לו אבל אינו נאמן להפסידה כתובתה וכן אמרו בגמרא בפ'  
האומר בקידושין' שאם אמר לו אחד שאשתו זונה' דאי מהיומן  
ליה כפי תרי חייב לגרשה וה"ה כנדון הזה שאם הדברים הם אלו  
באלו ראה אותה הוא או עד אחד שנבעלה חייב לגרשה בדיוי שמי'  
ויפרענה כתובתה ואם אינו חושש לאסור ואשתו כשירה היא בדיוי  
אל יגרשה' ומה שדליחם הנטען אם מפני היחוד כדיתא אותו'

אינו כהלכה שהרי אמרו בפ' אחרון מקדושין שאין מלקין על יחוד של  
אשת איש שלא להגיה לנו על בני אע"פ שמלקין על יחוד דשניה  
ואם מפני פריכות שרוי' לקלקל אשה על בעלה ולהכניסה בעיניו'  
יפה עשיתם בגדויו ויספיק לו זה ואינו גרין ויסור אחר כיון שיש  
בתשובה ומה שנשאלתם לי זה ימים מעטין האיש שכתן כוס של  
לאיש אחר קדושין על בתו' והאיש הוא לא רצה לקבלו הבת היא  
אינה מקודשת כלל ועשוגדר בדבר כדי שלא יהיו בנות ישראל הפקר  
ואתם שלום לכם אחיכם שמעון כה"ר נחמ זלה"ה;

### בנאיא על ענין שארע לשם

### ענין רן

הענין אשר נפלו עליו עולמות  
בבנאיא הוא שמונה כתוב בכתוב  
דהגעלת ליה מצית אמה ואומרים

שאלו תמות האשה תחזיר מקנת נדוניה לאמה' ומפני זה הספיק  
הכתובה שלא מדעת האשה כדי שאם יעלים הבעל הכתובה שתובל  
האם וירשיה לתבוע מהבעל באותו הטופס' והאשה חוזרת שלא  
זונה לסופר לכחוב ולא לעדים לחתום דהגעלת ליה מצית אמה  
האמת הוא שלא נתנה לה האם כלום' אלא היא הכניסה אותה  
ממה שבנתה ומכסי בעלה קראשון וגם ההטפה היא כעשי  
שלא מדעתה';

### והנה

הענין בזה הוא בשלשה דברים' האחד הוא במה שלא  
זונה לסופר לכחוב ולעדים לחתום אם יש  
בטענתה ממש' והשני במה שלא נתנה לה אמה כלום או אפילו  
נתנה אם לא השאירה זכותה קיים בשטר חתום כהלכה אם יש לה  
זכות עליה' והשלישי בהטפה הנעשית שלא בזמנותה אם  
היא פסולה';

### הראשון

אמנם הסופר העיד כי מעצמו כתב כן' ולא נאמן  
בה ולא באמה אלא שכתב כמו שמונה בשאר כתובות  
וגם העדים מעידים כן ואם הדבר כן אין לאם ולא לבאי כחה זכות  
עליה' ולאמנים העדים בזה' ואין בזה משום מגיד וחומר ומגיד  
ודבר זה מתברר מהירושלמי שאמרו על שטר חוב המוקדמין' מי  
מודיע א"ר אבא א"ר יוחנן העדים מעדיעין ולא כן א"ר ש"ב לית  
עדים החתומים על השטר נעשה כמי שנתקרה עדותן ב"ד תלמי  
כשהמרו לא חתמו כל עיקר ברם הכא כשהמרו על זה חתמו ועל  
לא חתמו ע"כ הירושלמי' והגלמוד מזה הוא דאמרינן כיון שגיד  
שוב אינו חוזר ומגיד אלא כשעוקרים העדות אבל כשמתקיימן המגיד  
בכללו ובדבר אחד אומרים שלא העידו עליו נאמנים ופירש רש"י  
שמשון ז"ל בפ' המשנה במס' שביעית שאפי' כתב ידם יוצא ממונים  
אחר נאמנים ולגמור מזה שהעדים הם מעידים על גוף השטר  
ובדבר שאפשר לטעות אומרים כי לא בהשגחה כתבנוהו נאמנים הם  
ואין כאן משום מגיד ואינו חוזר ומגיד ואע"פ שרבינו הרמ"א קול'  
כתב בחדושי בפ' איזובשך שתיירושלמי הוא כשאין כתב ידם יוצא  
ממקום אחר אבל כשכתב ידם יוצא ממקום אחר אינם נאמנים  
ודבריו זריכים עיון גדול' שאם אין כתב ידם יוצא ממקו' אחר למה  
אין נאמנים לומר לא חתמו אבל כנדון הזה וידה רבי' ז"ל שאפי' כתב  
ידם יוצא ממקו' אחר נאמנים שדבר זה גרמים הוא לטעות בו העד'  
שלישי שכן הוא כתוב בשאר כתובות או כיוצא בו חשבו שאין קפידא  
בדבר אם נכתב אם לא נכתב ויש ראיה לזה שאפי' בשכתב ידם  
יוצא ממקום אחר נאמנים כדאי' בפ' גט פשוט שרבה בר חנין חס'  
בההוא תברא שעשתה האשה לבעלה ובאה האשה ואמרה שראתה  
זונה לעדים לחתום' והאשה חרת בזה במרמה על שמה ואם  
רבה בר חנין שמתחלה היה מספיק בדבר ואמר אי חושש' למה  
שבטביעות קלה אני מוכיר שזאת האשה אינה אשתו של זה' ואמר  
לו בגר ליה קלא כלום זאת האשה כששמעת קולה הית' קטנה ועשית  
היא גדולה ומשתנה קולה וקבלו עדותו אע"פ שחשש בשטר האסור  
והיה כתב ידו יוצא ממקום אחר ולא אמרו שיהיה זה מגיד וחומר  
ומגיד' וכן למד מכאן הרה"ה ז"ל שכל כיוצא בזה אין בו משום זונה  
וחוזר ומגיד וכחב הרן ז"ל בפ' ההלכות במס' ראש השנה שכן אמר  
הרין וגם הרמ"א ז"ל וידה בזה וגם הבעל לעמוד ז' לכתב בכתו'  
נאמנות בשטר נאמנים העדים לומר לא זונה הלוא לכתו' נאמנים  
אלא מעצמנו כתבנו כן' ואין בזה משום מגיד וחוזר ומגיד' ומה  
כן נוהגין בכל המקומות לכתוב בשטרות וקנינו מפלוגי על כל  
דקב

כתב  
נאמנים  
זכות  
לחמין  
האומר  
כי כל  
שחפשו  
מי שהם  
דאי פ'  
בעדות  
דין כפ'  
אותה פ'  
ליו כח  
אם העד  
מילתא'  
דאמט'  
היה הכי  
דהיא'  
המרו ה'  
ז' לכתב  
פסקי'  
בה וכו'  
התומים  
הת וה'  
והשי'  
כתב להם  
א"ב אין  
בה ומה  
אמה בין  
על מנת  
על מנת  
משכעל  
לכ כלום  
לא זונה  
שעין שא'  
אפי' כתב  
אם תמו'  
נשאלה'  
ואם יש'  
בדברים'  
והשי'  
חזרתה'  
שלא ברב'  
השטר ו'  
שהוא ה'  
הבעל וה'  
אם אין בו  
שחול פס'  
ז' בפיו  
תוקפים  
בב"ד או  
חייבים ב'  
כאלו'  
שעו ג'  
שטר שלא'  
כיון אם  
בה שטר  
ולש בזה  
הדיו רבו'

וכתב ומפרש לעיל ועל הנאמנות בפי' ואם לא כתב כן היו העדים  
 באמין לומר לא כתבנו זה בזמנות הלוה אלא מעמנו ואין כזה  
 וזוהו חז' ומגיד' וכן כתוב בספר חושן המשפט' כי העדים  
 לאמין כביכול בזה אלא כשעקר' כל העדות וזה נכתבו דברי  
 האומר שאינה נאמנת ודומה זה לאומר הנוסחן הינו מדברין היינו  
 כי זה לא נאמר אלא כשעוקרין עיקר עדותם' אבל בדברים  
 שהפטר שכתב בלא השמחה ועיקר עדותם קיי' לאמין הס' ור' יחי  
 מי שהשיב בזה שהעדי' לאמין ויפה כיון אלא שהביא ראיה מהיהא  
 דאני פלוני כהן ליתי מכלוגי מנה ומתימני סהדי ופסקי' דאין מעלין  
 בעדות זו לזוהסין' ולפי דאיה זו אפי' אין העדים בפנינו אין  
 דין בכתיבה זו פמה שכתוב בה דהנעלה ליה מביה אמה שכן הוא  
 הותה של אני פלוני כהן ליתי ואינו כן דודאי אם העדי' אינן קיימין  
 דאין כמו שכתב בספר' ובדיון היה אין לחבוט גושאין וכותבין' אלא  
 אם העדים הם נאמנים אם לא' אבל אם אינם כאן אמרי' אכולא  
 מילתא דשטרות קא מהדי' וזו איה דומה לאני פלוני כהן ליתי  
 דאם שתי עדותיהם אחת כהנאה ויחזיק ביוחסים אבל כדיון  
 היה הכל הוא בענין ההלואה אם נתייבש לאמה אם לא' ועוד  
 דהיה לאני פלוני כהן הותה הוא' שכן כתב הרמב"ם ז"ל שאפילו  
 אמרו העדי' פלוני כהן ליתי מפלו' שאין מעלין יוחסין' אבל רש"י ז"ל  
 וז"ל כתב שאם אמרו כן העדי' שמעלין ליוחסין בעדותם' ולא  
 פסקי' דאין מעלין אלא כשהוא בעצמו כתב אני פלוני כהן וכיוצא  
 בה והוא מה שאמרו בפ' המעשר ומייתי' לכו בפ' בט פשוט עדים  
 התומים על שאלת שלום בגמשהם שני ענייני' ואינם עדות  
 אחת והעולה וזה הוא שהעדים נאמני ואין לאם ולא לבאי כחה  
 וכותב בכתיבת כחה:

והשני

במה שלא כתבה לה והיא כלום שהדבר נחזר שבוין  
 שלא נתנה לה אמה כלום שאין לה זכות והמשב הגז'  
 כתב להם שבין שאין בכתיבה שקנו מיד האשה שהנכסי מבית אמה  
 איבין שם לא הודאה ולא קנין' אלא מילתא אב גררה ויפה כיון  
 בה ומתימני הבעל' אינה מתייבשת אשתו שהבעל בין שהנכסי מבית  
 אמה בין ממקום אחר הכל שיה אלו ועוד כי מי שנותן לבחור נדוניה  
 על מנת שהם תמות לא ירש' בעלה הרי הוא כאלו אמר הרי זו מתנה  
 על מנת שתמור לי את תמות' ואם לא תמור לי הרי היא בטלה  
 מתכשר א"כ הרי נשאר וזכותו קיים לעולם ובדבורה לא מקנה ואפי'  
 לה כלום אם לא היה לו בהם זכות ועולם ובדבורה לא מקנה ואפי'  
 לא זותה האשה לסופר לכתוב ולעדים לחתום והעולה מזה הוא  
 ענין שאם לא נתלה הכלום אין לה ולא לבאי כחה זכות בכתיבת כחה  
 אפי' נמנה לה אמה נכסיה ולא כתיבה שטר שהשאירה וזכות קיים  
 את תמות כחה אין לה זכות בהם מן הדין שבין זכותה בהם הבת  
 נשתלק זכות האם לגמרי והכי ית' בגמרא בפ' הכותב ובירושלמי  
 והם יש תקנה בעיר גרין' לדקדק לשון התקנה אחד שהתברר  
 עדים כי מבית אמה הבנייה אותם שאין לשון הכתיבה מתייבשת  
 האשה ואין מוילאין ממון אלא בראיה ברורה:

והשלישי

בענין הטפסת הכתיבה שנעשית שלא מדעתה  
 שהוא בטל מכמה פנים האחת שנעשה שלא  
 מדעת הבעל והאשה ואין ראוי לז"ל לכתוב טופס בשטר או בכתיב'  
 שלא ברצון הלוה והבעל שלא יבואו לגבות שני פעמים אחד בעיקר  
 השטר והחד בטופס ואפילו נעשה בז"ל בימות האשה הוא בטל  
 שהיה הוא חוב לבעל שיכתבו עליו שתי כתובות ועוד שאפילו ברצון  
 הבעל והאשה אם נעשה בעדים שלא בז"ל ואפילו התמלא עדים  
 אם אין בו כמות תלתא היגאל הוא בטל שאינו אלא כעד מפי עד  
 שהוא פסול בדניי ממונות וכן כתבו המפרשים הראשונים והאחרונים  
 ז"ל בפירושיהם בפרק בט פשוט וכן נכנס תקון שטרות הם  
 תוקפים עומם שטרות כדן קיום שטרות בז"ל וכיון שלא נעשה  
 בז"ל או אפילו נעשה בז"ל שלא בימות הבעל הוא בטל אם כן  
 חייבים בז"ל לכוף המחוקק בושאל ישנה אותו בביתו משום א' חשבן  
 בהליך עולה ואפי' שבגמרא לא הזכירו זה בפירוש אלא שטר  
 פשוט גם בפרק לא נזכר שטר פרוץ אלא חכמים פירשו שכל  
 שטר שלא ניתן לכתב הוא בטל זה שבוין שאם יגבה בז"ל שלא  
 כיון אם כן המשנה אותו עובר בלאו מדברי קבלה וכבר הכניסו  
 בה שטר שאינו מוגה ואפילו עברי הדיונין שלא יבוא לחייב הזכאי  
 והם בזה שיש חוב לבעל והרי אמרו ששטר אמנה בלו עלמה  
 נדחו דהוי עולה אפי' מאן דאמר דשטר פרוץ לא הוי עולה והרי

שטר אמנה נכתב אחר ששמוע כי אותו האיש הווינו ואמרי' בגמרא  
 כי לא ניתן לכתב וכיון שלא ניתן לכתב הוי עולה ואסור להסתור  
 כ"ס זה הטופס שכתב שלא ברצון האשה והבעל שלא  
 ניתן לכתב שאם יגבה בו הוי שלא כדון כל שכן  
 שיח' עובר עליו משום אל תשכן באהליך עולה שדרי לא  
 התפסוהו אלא כדי לגבות בו ואוי עולה וכיון שיש בזה לאו מדברי  
 קבלה בז"ל כופין אותו לקרעו קרע בז"ל או למחוק החתימות וישאר  
 הקלף בידו שהוא שלו וכן דנתי הלכה למעשה בשאל כחה מהמעמד  
 אלהיב"ש ז"ל גם אלו והשבתי כן ודאה תשובתי והנאמנה זה היה  
 לו קרוב לשלשים שנה ויותר' והרשב"א ז"ל כתב בתשו' על שטר  
 שהיה בטל בדנייט שקורעין אותו בז"ל שלא יבוא לגבות בו  
 בערכאותיהם: ומה שאומרין שבין שהוא כחמש הנשטר הנימונה  
 בידו ומה בכך זה אינו מתקן הלאו דתי' עולה הוא וגם יש לחוש  
 לז"ל עושי' ואם בעיקר ההטפסה טעו כ"ס שיש לחוש שמה יעשו  
 גם להכשירו וכן הרשב"ר ז"ל כתב שכל הטפס' שעושי' בז"ל נריבין  
 לדקדק בה לחוש לז"ל עושי' ואם ישמע המשנה אותו מוטב ולא  
 לא בכל יום הוא עובר בלאו של דברי קבלה וקרוב הדבר לפוסלו  
 מעדות והמחוקק בידו מסייע ידי עוברי עברה ועובר משו ולפני  
 עור לא תתן מכשול ואל יתן אדם עיניו במומו שאינו ראוי לו ונמלה  
 מזבלת בראשונה ואחריתה לא תבוך ואשר יורשנה' אלהיו  
 אותו יירש:

תלמסאן על עניני היתום דוד פרג

ענין רנא

היורש דוד פרג בא לכאן  
 נע ונד מתהלך מאהל למשכן  
 כי הוא בסכל' עלוקה מסוכן  
 לאמר הב הב מהכסף המתוכן' לרין רחמי נשים רחומיות מעיסותן  
 ופלגן' ואפי' נהר גרוני בקר' ואין קול ואין קשב ואפי' שאין לדי  
 היום מסור בדי כי כבר גדל ואין לו דין יתום וגם כי נכסיו אינם  
 במקומו ואין מוטל עליהם שהוא חזן למקומו אבל מדת רחמנותי  
 חכרתיני להו' ימפי מלין כמה שהוא מן הדין להעלי' בדניי היתומי'  
 זה כבר הוא גדול ואין לאפטרופוס להחטסק' בנכסיו דאפטרופוס  
 לדקני לא מקומו' היה פקח או טפס מאבד' נכסיו אין בז"ל זקוקים  
 לו' וחלו היה שוטה גמור שחייבין בז"ל למנות לו אפטרופוס היה  
 הדין נותן שהאפטרופוס אשר מנה אביו עליו ישאר באפטרופוסותו  
 עד שישפה ואין לז"ל למנות אחר אבל זה אינו שוטה ואם הוא  
 בלתי פקח יטול את שלו ויעשה בו כרצונו' והאפטרופוס טוען כי  
 אם יתן לזה חלקו מן הדין ג"כ חלק הקטן ממנו ימנו בז"ל אפטרופוס'  
 עליו ויתן גם חלקו ובטענתו זאת אין ממש' יתן לגדול חלקו וחלק  
 הקטן ישאר ברשותו עד שיגדיל' ואינו ראוי להסתלק כי כן אמרת  
 בתוספת האפטרופוסין עד שלא החזיקו בנכסי' רשאין להסתלק  
 משחזיקו בנכסי' אין רשאין להסתלק וכתב ר"ח ז"ל תוספתא זו  
 בפסק הלכה ונמשכו אחריו כל האחרונים ז"ל ואם אומר שרונה  
 ללכת לעסקיו לארצות אדום הדין נותן שיש בידו רשות ללכ' ברצונו  
 ככל נפקד שאין מעכבין אותו ללכת לעסקיו מפני הפקדון אשר  
 הפקד' אתו כמ"ס הרמב"ם ז"ל' ואם דעתו ללכת ולחזור יפקוד  
 הנכסי' ביד איש נאמן עד שזכו ואם דעתו להשתקע במקום אחר  
 ימסור הנכסי' לז"ל והם ימנו אפטרופוס וכל זה הוא בחלק הקטן  
 ובחלק הגדול חייב להחזיר לו את שלו בלי שום עכוב ואם הוא בכו'  
 יטול ז' שלישי הנכסי' בכל מה שיה מוחזק בהם אביו קרקעות  
 ומשולטין וסחורות ואם יש שם שטרי חובות הוי ראוי ומולקין בהם  
 הזכור והפשוט חלק בחלק' ואם האפטרופוס פרע חובו בכתיבו'  
 ושאר חובות ישום בשבון הזכור בשלישים ושליש בחלק הקטן כיון  
 שאמר בגמרא יאל עליהם ש"ח הזכור נותן בהם פי שנים ותומה  
 הוא מהרמב"ם ז"ל שהשמיט דין זה אבל אמר הוא' והנה זה היורש  
 נתן כל נכסיו לרבי יוסף שפורטיט בשטר הגעשה בערכאותיהם  
 ובשטר הגעשה בעדי ישראל' והנה בז' השטר' בטלים הם שטר  
 הגעשה בערכאותיהם הוא בטל מן הדין אפילו היה הגותן בן דעת  
 כדעת הרמב"ם ז"ל בשטרות העולים בערכאותיהם ואף לדברי  
 המכשירין כיון שלא נעשית בתקון מו' בטלה כמ"ס בגמ' ופירשו  
 הראשונים ז"ל בשטרותיהם ושטר מתנה שאין כתוב בו כתובאו  
 בשוקא ותתמוהו בעדא הוא בטל דהוי כמתנה עומדת וידוע הוא  
 שאין



שאין השמעאלים כותבין כן ושער הנעשה בעירי ישראל כ"כ  
 הוא בטל לפי שזה לא הגיע לכ' שנה ומתנתו בטילה כיון שהיא  
 מתנה בכל הכספי ולא השאיר לו מהן חיי שעה ולא קיימו חו"ל מתנ'  
 של פחות מעשרים אלא אם עשה מפני כח רוח שעשו לו וכדי  
 שיתעסקו בכסויו להגליהם ומתנה זאת לא נעש' בשביל זה ועוד  
 שמתנה זאת לא נעשית אלא כדי שיחזוק על האפטרופוס בכח  
 מתנה זו לגבות ממנו כסויו ודמי למתנת בית חורון שנעשית  
 בהערמה שהיא בטלה כיון שאם הקדישה אינה מקודש אינה מתנה  
 וכ"כ הרמב"ם ז"ל בהל' נדרים וידוע שזה לא נתן לו רשות להקדיש  
 כסויו ע"כ המתנות הם בטילות והאפטרופוס אין לו לתת אפילו  
 פרוטה אחת למקבל המתנה ואם יתן יפסיד הכל כי אין לו עסק  
 אלא עם היורש' אומר האפטרופוס ואף חתן לירש והיום או ממר  
 יכפינו מקבל המתנה לתת לו הרושה מכח המתנה שנעשית  
 בערכאותיה ואינו מקבל עליו ד"ת כי כן עשה החלמי' שהוליו  
 ממוני מה שהייתי פטור מן הדין בזה על כן הדין בזה הוא לבקו למקבל  
 חתן לירש כלום הדין עמו בזה על כן הדין בזה הוא לבקו למקבל  
 המתנה לבטל המתנה הנעשית בערכאות בפני הערכאות והלו  
 היה במקום הזה הייתי כופה אותו בכח חרס וכדו לבטל המתנה כדי  
 שלא יוצא טענה האפטרופוס לעכב תחת ידו נכסיו זה הורש ואם  
 לא יבטל המתנה האפטרופוס אינו יכול ליתן למקבל המתנה כלום  
 כי המתנה היא בטלה וגם לירש אין מן הדין לכופו לתת לו כלום  
 כדי שלא יהיה צורך ממקבל המתנה ע"י העכ"ס וא"כ ישארו אלו  
 הנכס' ביד האפט' עד שיבוא אליהו וזה נזק גדול לירש מפני עובד  
 מקבל המתנה ע"י העכ"ס וא"כ תלקה מדה"ד ע"כ מן הדין רבי  
 יוסף ששפורשים אם לא יחזיר המתנ' הוא מניק שעבוד של זה הורש  
 שאינו יכול לתבוע את שלו מהאפטרופוס והמניק שעבודו של  
 חבירו חייב לשלם ע"כ נכס' ר' יוסף ששפורשים הם משועבדי לזה  
 שורש בכל מה שמייב האפטרופוס ורשאי להוציא את שלו ומתנת  
 ידו אפילו ע"י העכ"ס :

**ואחר** שנכתבי ראיתי בכתב יוסף ששפורשים כי אין כוונתו  
 במתנה ההיא להחזיקה לעלמו ושלל היתה כוב' המקבל  
 והנותן אלא כדי להוציא הממוני מיד האפטרופוס וגם טען כי כתנה  
 לו אותה המתנה הית' מפני על זה הנכונה שנתן לו להוציא הממוני  
 ההוא מיד האפטרופוס ולפי' הוספתי לכתוב עוד לבטל המתנה  
 מפני טענות אלו :

**המתנה** בטלה היא ביטול גמור אמש' תחלת' והב' מש' סופה  
 ואשר משום תחלתה לפי שהכמים ז"ל לא קיימו מתנת פחות מכן  
 כ' אלא מפני הנאה שקבל המקבל המתנה שהיא כנ"ד המתנ' ועוד  
 ברפ' לזה כי הוכי' דלעבדון מלתא ואין בזה' המתנה דבר מזה  
 בהודאת מקבל המתנה שאו' שהגיה בהשירה ובנתינת ענה ואומדן  
 דעתא הוא שהנותן הזה לא הגיעה הנאה או בלבו שיהיו לו כל ירושה  
 המפורסמת שהיא גדולה מפני גריעו' הנאה זו ואם עשה כן שסות  
 הוא וכבר אמרו בגמרא שטותא יתירא חזא ביה דקא משקר עבדיה  
 ואם מפני שארור זה בטלה מתנתו כ"ש מי שיתן כל כסו ויחזור  
 על הפתחים מפני הנאה דברי' בהנהגת עלה שטות הוא זה וכבר  
 כתב הרשב"ד ז"ל שלא קיימו חו"ל מתנת פחות מכן כ' אלא במקל'  
 אבל כלה לא קיימוהו כ"ש שהדברים נודעו' וגם מקבל המתנה יודה  
 זה שלא קבל המתנה זו אלא בטכר כח רוח שעשה לו א"כ מנז' זה  
 היא בטלה' ואומנם מפני הגד' השני שבסופה שהרי הודה מקבל  
 המתנה שלא נעשית ע"י שיטלנה אלא לשבר מת' ו' האפטרופוס'  
 וא"ל לזה שהרי האפטרופוס הוא נכנס לד' ועוד שהמתנה שנעש'  
 כבענין זה בטלה היא שכל מתנה שנעשית בהערמה ע"י שלא  
 לקבלה אלא להוציאה מיד המחזיק בה היא בטלה שבין שא"ח הקדיש'  
 אינה מקודשת אינה מתנה וכתיב דין זה הרמב"ם ז"ל בהל' נדרים  
 בהוא העיד ע"י שלא נתכוון בזה אלא לקטר האפטרופוס א"כ  
 המתנה הזאת בטילה היא ודברים בחריס הם :

**עוד על עניני ער היתום דוד הנזכר**  
**ואחיו פר"ג ואחותו ואמו :**

**ענין רנב**  
 כל מה שהי' מחזק ביד ומכלוף  
 פרג המוריש בשעת מיתתו

קרקעות ושחורות ומטלטלין כסף והב' ומרנליות ותכשיטין וסאר'  
 מטלטלין יכול בהם דוד ב' שלישים חלק פשיטות וחלק בדיה  
 ופרג יכול השליש והחובות שהניח ומכלוף פרג דייס כדן רחמי  
 ויחלקו הכבוד והפשוט בשוה אחר שזינאו האולמות שנעשו בבניית'  
 מה שישאר נקי ביד היורשים יחלקוהו בשוה והבת תטול עשור כל  
 הנכסים בנדונייתה אחר שיבזו זכות האלמנה ופרעון חובות  
 שהיו על הנכסים ופרעט האפטרופוס וכל מה שישאר נקי  
 ביד היורשין יתנו להם בפרנסתה העשור' ואם ירצה דוד הית'  
 ופרג כשיגדיל להסוף על העשור הרשות בידם ואם ירצו יתנו לה  
 העשור שלה בקרקעות והאלמנה תטול מה שהביאה עמה בנדוניית'  
 ומאחיהם שהם משקל כ"ה זבובים ומכסף כרופ עבוע אחד שתשע  
 כדן וכהלכה שלא נגבה כלום כמו שידנו דייני המקום שהיא בזה  
 לגבות עם ומזונות היתומים כל א' יפרע מחלקו מה שאכל כון  
 שפסק להם האפטרופוס מזונות לכל א' ואחד ומה שהרזוהו הנכסים  
 אחר מות אביהם יחלקו שניהם שוה בשוה' ומזונות האלמנה  
 והבת יתן הכבוד ב' חלקים והפשוט חלק לפי שהנכסים הם  
 משועבדים להם ושכר שמוש הבת ב' שלישים על דוד ושלישית  
 פרג ושכר שמוש פרג עליו לבד' והקרקע שמכר האפטרופוס אם  
 מכרו להללה שלא ישאר אכסניא לפרשי המלך המכר קיים ואם  
 לאו המכר בטל והמעוה הם מלוה ביד האפטרופוס ויפרע האלק'  
 שכירות המון שדך בו וישלים לו האפטרופוס' על השכירות לתשלום  
 פרעון הסך שנטל ממונו ותחזור הקרקע לירשין וענין פרעון  
 האלמנה יתנו לה כמנהג המקום בפרעון חובותיהם כל כפולה כל'  
 זוים מזוני המקום בשעת כתיבת הכתובה כמו שהיא מוסר'  
 בגמרת כתובות בס' אחרון :

**ענין רנב**  
 עוד עם על ענין המתנה  
 הנזכרת למעלה כ'  
 החדה האל' שהיה מר'

האפטרופוס לא היתה אלא שהיה חושש שהמקבל המתנה יתקן  
 במתנה הנעשית בגופן שלהם ע"י האומיות וכיון שגשבע המקבל  
 המתנה שטעה חמורה שאן בידו שטר עולה בערכאות' גם לוקה  
 החדה ונאמן הוא בשבועתו דלמלא דעבידא לאבילויי לא וסוף  
 אינשי ולא ח"ק כולי' האי ליבצע שאינה בידו ויניאנה א"כ' שם  
 היתה לו מתנה בגופן שלהם והיא בטלה בדינו כיון שאין ב' כותבי  
 בשוקא וחתמה בברא אפילו עשה גדול היה מן הדין לגבו  
 לבטלה כדן מישיש בביתו דבר המזיק בגון כלב רע וכיוצא בהם  
 שמנדין אותו עד שיסלק היוקו וכן אם היתה לו מתנה בערכאות  
 ויכול לתבוע בה והיא בטלה בדינו והיא הוא דבר מניק אבל אם  
 לכל זה אחר שגשבע וכיון שהאפטרופוס בטוח מהערכאות אין לו  
 לחוש על מתנה שנעשית בעירי ישראל לפי שהיא בטלה מעיקרה  
 וכאשר הגשבר היא חשבה שלא קיימו חו"ל מתנה פחות מכן כ"כ  
 משום אומדן דעתא שמפני הנאה שהגיעה לידו נתן לו אותה מתנה  
 ואומדן דעתא הוא שלא יתן חרס כל כסו מפני הנאה מועטת וכן  
 שיחה נאה שהרי הוא מודה שלא ההנהו בזמון אלא בהנהגת  
 ובהשירה ובעלה ואם מפני הגא' או נתן כל כסויו שעות' יתירא  
 היא ורב נחמן בעל מכירה שכן הדין הית' קיימות מפני שש'  
 יתירא' דחזא ביה דהוה תשחרר עבדיה ואי זו שעות יותר גדולה  
 ממי שטחן אשר הורישו ה' ישראל עמי מחזר על הפתחים מפני ש  
 שיחה נאה ואפילו נתן לו הנאה ממון זה לא קיימו חכמים והוא זה  
 הוא שטעה יותר מנותן המתנה וכבר כתב הרשב"ד ז"ל שפחות מכן  
 כ' שנתן כל כסויו מתנתו בטלה וכ"כ העטור שאפילו הגדול נתן  
 כסויו יכול לטעון קודם שהגיעה ליד המקבל טענות הימנעות  
 המתנה בגון מתנה טיורת' וכיוצא בזה ולפי' אפילו היה זה גדול  
 כיון שלא הגיעה המתנה ליד המקבל יכול לטעון לא נתתי לך נש'  
 ע"י לקבלם ודבר זה פשוט הוא וא"ל להרבות ראיות ע"י וזה  
 כמ"ש הפילוסופים מושכל ראשון שא"ל מופת שאין בכל השנים  
 חסם אפילו פתי וסכל שלא יכיר שמתנה זו היא בטלה מעיקרה'  
 ועוד שלא ראוי שהשירוהו לירשו אבל נתן לו ענה כבערה לז'  
 אביו וזהו לפני מותו לתת לאמו תוספת ודא"ק שלא כדן והרשב"'  
 הם שדך מפני עדים' כבונים שלא הד' מ' ואף לאחר כי הוא הדרים  
 בענה והיא כבער' להפסידו ממונו לתתו לאמו שלא כדן ואפילו  
 ומתנה מועטת היה ראוי לבטלה לפי שזה חף על פי שהגיעה לכל'  
 שנים וחזקה שאין העדים חותמין על השטר אלא כעשה גדולה

ראש  
 יהיו  
 ומוס  
 שאין  
 ולפי  
 להל'  
 שכות  
 האלו  
 מודל  
 אינו  
 ואפיו  
 בקני  
 שאם  
 נכסיו  
 מיד  
 קבל  
 לרצו  
 השת'  
 שאמו  
 ארצה  
 שהמ'  
 א"כ  
 מהמכ'  
 תשק'  
 יכול  
 ודברי'  
 עני'  
 שצאר'  
 אותה  
 שהמ'  
 צ"ש  
 הצול'  
 מדי'  
 וקורין  
 בשהמ'  
 דבר ק'  
 אין לא  
 שפשו'  
 בירוש'  
 במוס'  
 ונעשר'  
 שדך מ'  
 ובשכיר'  
 הדין ה'  
 בס'  
 מ' מ'  
 במוס'  
 בזהב'  
 חס' א'  
 שלהוא'  
 ת'  
 וזה  
 לנקיבה  
 מתחת'  
 קרובה  
 בוא ל'

אם העדים בקיאים בהלכה בשיעור השערות אם הגיע כדי לכוף ראשן לעיקרן ואם יש בהם גומות שלא היו שם לפני הפרק שלא יהיו שומא וכל אלו הדברים לא נמשרו אלא לבקשים בהלכה ומועטין הם החכמי' הירודים זה ואיך תקובל בזה עדות עדים שאין בקיאים בהלכה וכל אלו הם חששות להעמיד ממון על חוקהו ולפי מה שהיה מודה שלא קבל מהנהו ע"מ שיהיה שלו אלה כדי להגיל עשוק מיד עושקו א"כ בטלה היא מעיקרה ודומה זה למי שנותן כל נכסיו לבנו ולאשתו שלא עשם אלה הפטרופא וזה מהומדן דעתא ובנדון הזה אין לנו לריבין לאומדן דעתא שהרי הוא מודה שלא קבל אלה כדי שיהיה הפטרופוס והיא בטלה ואם הנותן אינו רוצה שיהיה הפטרופוס שלו נסתלק כח מהאפטרופוס האות ואפילו נכבע שלא יסלקנו יכול להשאל על שבעתו ואפילו קבל זה בקנין הוא קנין דברים ואינו כלום וכבר אמר' כל מתנה שאינה שאם הקדישה אינה מוקדשת אינה מתנה וכבר הורה שלא נתן לו כל נכסיו להקדישם אלא כדי שיגאס מיד האפטרופוס להגיל עשוק מיד עושקו ולהחזיר' לו וזה אינו רוצ' שיטרח בשבילו כי האפטרופוס קבל עליו ד"ת ומה לו להתעבר על ריב'א לו זה א"ל מה שאומדן לזרעה לא מדובשין ולא מעוקבין וכן זה א"ל לו אינו רוצה השתדלותך להוציא הממון מיד האפטרופוס ולא שתתנס לאחרי' שאמרת שתתן אותם למקום הראוי ומי הוא יותר ראוי ממני לה ארצה ליעלם אלא מיד מי שמתנס אביו אליו וכיון שנתברר שהמתנה היא בטלה מדן מתנה וגם מדן הרשעה ואפטרופוסות א"כ הרי הוא שטר אמנה שאסור להשקותו ואם המקבל הוא מהמכשירים ראוי לו לקרעו ולא יעבור על לאו של דברי קבלה דואל שכן בזה הליך עולה' העולה מכל זה שהירש הזה או מרשה שלו יכול לתבוע ממון מירשמון האפטרופוס ומקבל המתנה אין לו דין וכבר בזה מן הדין וכל בי ריבא דמודיק ליה לקיים מתנתו ללאו דייבא הוא :

ענין רנה

בנאיה: מנהג ארצות ישמעאלים הוא שהש"ך פסור ומהם ואף על פי

בארצות אדום הם מחייבין אותו לפי ממונו אין ללמוד ממנה אומה א' לאומה אחרת החלוקות בדיניהם ובמנהגיהם ואף על פי שהם כשהוא מוטל הקרקפת' דגבדי והוה כרנא המזכר בנימא ב"ש בפר' חוקת והוא כסף גולגלתא כמ"ש בפרק השותפין ובפרק גזול ומאכל גזיתא דשיתא וקורין לו ישועאל גזייתא שרעייתא כלומר מדי דתיהם אומרים כי נדחיהם אינו פטור אלא חכם מפורסם וקורין לו רח"ב אבל ש"ך שקורין אותו אימ'אם הוא חייב' וכו' כשהוא דמי הוא על הימדים לגולגלתא אבל כשהוא דרך פשרה דבר קצוב על הכבוד שקורין אותו קאל'ן והם פוסקים אותו ביעיה' ואין למלך תביעה על הימדים לגולגלתא אלא על הצבור כיון שפסג המנהג לפטור ש"ך הדין נותן לפטור כמנהג שהרי אמרו בירוש' כל הלכה שהיא רופפת בדרך ראה' אף הגבור מנהג והגו בנימ'ס ירוש' זה הם מחייבין אותו המפרשים תדיר והוא בוס' ועשר שני פ"ק ובפ' ממ'ס' עיניה וביבמות פ' חלומה לב"א על שוך מנהג זה הם שוכרין אותו להיות שלוחם לירד לפני התיבה ובכירות פועלים ק"ל כמנהג המדינה בפ' הפועלי' ואפילו היה הדין הוא שלא כהלכה כבר אמרו בירוש' שם ובפ' מנחות חליפה בפ' השוכר את הפועלים מנהג בטבל הלכה והביאו הר"ה"ף ז"ל מום' מליעא בפ' השוכר והבעל השיעור בפ' חליפה וב"ש שאין בזה בטול הלכה שהרי הגבו' חייבין לשאר הש"ך והוא קודם לחכם א"ל הגבור זה וזה כמ"ש בס' י"ד בשם תשובת הרא"ש ז"ל לפי שהלוי' את הרבים י"ח בתפלה א"ל בטבל מנהג זה שהיא מנהג תדירה ואפשר במהם לשאל הוראות במקומות אחרים :

שאלה רנה

עוד שאלת: ראובן נשא אשה ולקחה בממונים גדלים

זה שנסתפה דעתה ועוד שאינה יכולה להעמיד על עצמה לנקיבה וכל היום וכל הלילה לא יימש עביו של מימי רגלים ומתחיה ואינה יכולה לשמש הבעל והבעל עשא אשה אחרת ופתה קרוביה טוענין שבת' עונתה אף כול פי שאינה יכולה לשמשו בוא לשכב אלה בבית והוא טוענין שאינו יכול לישן אלה מפני

ריח רע שעמיה בבית אם יכולין קרוביה להכריחו לשכב עמה בבית או אם יכולין כ' להכריחו ללכת עמה או לאו ואם הדין מכריחו להכזוב עמה ולשכב אלה והיא אינה רוצה ורוצה לגרש אם חייב לתת לה כל מ' ש' לה נדונייא ותוספת או לא ואם חייב לתת הכל אם יתן לה בגדיה שהכניס' לו מבית אביה בשומחה הראשונה כ' שכן משמשין מעין מלאכתן הראשונה או לא וכן אם יוכל לנכות לה כל מה שהוציא ברפואתה או לא

תשובה

אלו המומין אע"פ שאין גדולים אם מפני שאינה ראויה לתשמיש' אם מפני ריח רע אם מפני טירוף דעתה כל אלו המומין הם פוסלין בנשים כדליתא בפ' המדיר כיון שגולדו בה אחר שנסאת נסתפחה שדהו ומנוול גרס ולא הפסיד כלום מזכות שיש לה עליו ואם רצה לקיים יקיים ואם רצה לגרש יגרש ויפרעה כל זכות שיש לה עליו בין בחובה בין בדוכיא בין תוספת וכל זמן שאינו יגרש חייב במזונותיה וברפואתה כדן כל אשה שישבת תחת בעלה ודינה כדן אשה שאין יכולה לשמש בעלה כדאי' בפ"ק נדה ובהל' הר"ה"ף ז"ל בפ' אלמנה ניונית וכך כתב הרמ"ב ז"ל באחרון מהל' אישות ואין לה דין מורדת לפחות מכתובתה ואפי' היתה אומרת מאי' עלי או בעינא ליה ומצערות ליה ואע"פ שאמרו בגמ' בפ' אע"פ שהמורדת על בעלה פותחין לה מכתובתה ואפי' היא נדה או חולה אפשר לגור שלא אמרו והאלה אם התחילה למרוד בביתא וקודם נדחה אבל אם לא התחילה למרוד אלא מפני מוליה או מפני נדויה איבא למימר שאין פותחין לה ואפי' היא אומרת דלמרי' התם ואפי' נדה מה אן קיימין כשמרדה כשהיא נדה הפורה המרדיתה עליו כי אן קיימין שמרדה עליו עד שלא באה לנדה ובזה לדי נדה זה כו' בירושלמי לענין נדה ואע"ב דלגמרא דין לא משמע הכי דפרכי' ונדה בת תשמיש היא ותיראו אינו דומה מי שיש לו כת בסלו למי שאין לו פת בסלו דחשיב לנדה פת בסלו אפי' היבא למימר בנדון הזה אם אינה תובעת גט שאין דינה כדן מורדת שאין פותחין לה כלום כיון שיש לו אשה אחרת ונשאה מפני מומי' זאת האשה הרי מנא לעלמו פת בסלו ומחל לו פת שיש לו ממנה בסלו ואם אינו רוצה לגרשה וגם היא אי' תובעת גט אפי' שבתא ראויה לתשמיש' אפי' יש לו אשה אחרת היא מורדת זו כיון שמפני שאינה ראויה לתשמיש נשא אשה אחרת מחל וכותו ויהיה דינו כדן המרדה אשתו ע"י שלי' שאין מחייבין אותו לזר עמה כיון שאינה ראויה לתשמיש' ושלא לה מזונותיה ואוכל עמה מלי' שבת לליל שבת כמ"ש בפ' אע"פ ואוכלת עמו דהא קר"ל כרב נחמן דאמר ממי אופלת' אוכלת ממו' ודלא כרב אסי דאמר ממי אוכלת תשמיש' ואם לא עשה כן יש לו דין מורד להוסיף על כתובת' ושע"א' יכול לפטור ריח רע או לטולק אותה ואם יפרע' כתובתה אם יתן לה בלאותיה בשומחה הראשונה כן הסכימו הפוסקים כולם שאם משתמשין מעין מלאכתן הראשונה נוטלתן בלוחה שומא שהבניסחת וכן אנו דנין ולענין טירוף דעתה אם אינה יכול להשומר את עצמה שלא יגאס בה מנהג הפרק אינה מתגרשת' וזה נר"ך פירוש אר"ך :

שאלה רנה

עוד שאלת ממונ' על ההקדש השכיר בית של הקדש לאחד בסך ידוע ובה אחר והוסיף עליו והראשון מאי' שאם לא יקיימו שכירתו יפסיד ההקדש מהו הדין בזה :

תשובה

יד ההקדש על העליו' וישאר האחרון המעלה על הראשון בזכות דק"ל אמירתו לגבוה במסירתו להדיוט וק"ל בפ"ך זו דקתה וכיון שכן זה האחרון שהוסיף על השכירות נתייב לקח'ש בלוחתו תוספת בדיוורו ואפי' חזר בו ממשכנין אותו בלוחתו תוספת וכן שנינו בערבי' בפ' המקדש את שדהו אמר' א' הרי הוא שלי' בעשר סלעים ואחר או' בכ' ואחר או' בל' ואחר או' במ' ואחר או' בחמשים חזר בו של' ממשכנין מנכסיו עד עשר חזרו של' מ' ממשכנין מנכסיו עד י' חזר בו של' ממשכנין מנכסיו עד י' וכו' ומחני' כדליתא התם ועיקרה דמלחא כי ההקדש אינו מפסיד' ואם המוסיף רוצה לעמו' בדיוורו בוסין הגורע ממונו ללאות מהבית ואם אינו רוצה לעמוד בדיוורו ממשכנין אותו בלוחתו תוספת וישאר

הפומת בביתו ולהיפסיד ההקדש כלום ודבר זה פסוק הוא :

תלמסאן על ענין הנפל הנוכר למעלה

בסימן רמ"ב

ענין רנו

כמדומה לי שכתבתי ספק שכלו לו חדשיו ולא שהל' יום דלרבנן דפליגי עליה דרש"ב

בפ' החולץ ובפ' המילה היו ודאי ילוד משום דרוב נשים ולד מעליא ילקח ומתרת לשוק דהא רובא דאורייתא הוא אלא כיון דיש מיעוט מסיבות תשבו חכמים לדברי רש"ב שלא להתייר בלא חלי' ומ"ש"ה אם נשאת לכהן לא מרבינן ליה וסמכי' אדאורייתא כרבנן דפליגי עליה דרש"ב ולא מחמירי' עליה וכ"כ הרמ"ב ז"ל בפ"מ מה' ייבום והליגה ואלו היה ספק ילוד לרבנן דפליגי ארש"ב לא היה שריא לה לכהן לעמוד עמה בספק יבמה לשוק ולהיות זה דבר ברור דלרבנן חשבי' ליה ודאי ילוד ולרש"ב ליכא אלא ספק הקשו בתו"מ"ש האי מיעוטא דמיש"י ליה משאר מיעוטי דסמכי' ארובא ולא חייסין למיעוטא ותרצו דכיון דמיעוטא דשכיח הוא השו' ליה רבנן לרש"ב ל' ארכי' חליגה דאשכחן דחשו רבנן למיעוטא דשכיח לאסור אשה כגון בגומס דרש"ב דהו' גומסין למיתה לא שריא לה וכן במים שאין להם סוף אסרי' לה משום חש' מיעוטא וכן בכאן אם אפשר בחלי' חיישי' למיעוטא דמפילות לרש"ב ואם לא אפשר בחליגה העמידה על דת' רבנן דפליגי על להסתירה לכהן וכל זה לרש"ב אבל לרבנן דפליגי בספק כלו לו חדשיו מחיירין אותה לשוק בכל ענין אפי' לשרא ואם נתייבמה תלא וכ"כ בעל הטורים ז"ל וז"ל יבמה שילדה אחר נישתה בעל ומת הולד תוך ל' יום חוללת ולא מתייבמת וכו' ואם כתייבמה כחב הר' מה' ז"ל כיון דספיקא היא אין מוסיחין אות' ממנו ולא נהירא דהאי טעמ' דשרינן לה לכהן אספק משום דסמכי' אדרבנן דאמרי' אע"פ שלא שהל' יום היו בר קיימא והיא מותרת לשוק וא"כ אדרבה מהאי טעמא גמיר' תלא מייבס דלרבנן היו בר קיימא והיא מותרת לשוק והיא אשת אח שלא במקום מלוה עכ"ל ובגולד לספק כלו חדשיו חיירי' דאלו כלו חדשיו לכ"ע ילוד הוא ומותרת לשוק ואסור' ליבס ולא היה מתיר זה הרמ"ה ז"ל ומ"ש דאף ע"ג דרוב נשים ולד מעליא ילקח הרי הוליאו הכתוב מכללו בפ' ופדיו מכן חדש חפרה חלו דברים בלא השגחה בזה הכתוב למד ממנו דרש"ב ורבנן פליגי עליה דס"ל דגזיר' הכתוב הוא שאע"פ שהוא בחזקת בר קיימא לא יפדו אותו עד ל' יום ולא יהיה כשר לקרבן עד עבור ח' ימים ולא מתפשט נפל וכיוצא בזה כתב הרמ"ב ז"ל בפ' המילה אבל לענין ייבום אינה ענין לדבריהם ואף רש"ב לא למד מזה שהיה ודאי נפל אלא ספק וזה מספיק לסתור כל דבריך ולענין הגדון אמת הוא שהגולד לח' ודאי ולא גמרו סימניו שהוא ודאי נפל וכן נר' מהחלמוד וכ"כ הרש"ב ז"ל בחדושי' בפ' החולץ ובפ' הערל אבל נראה מדברי בעל הטורים ז"ל שגריך ב' דברים להתייר לשוק שהיו ל' יום ובמר סימנין ובכל ענין חוללת ולא מתייבמת וכן הם דברי הרמ"ב ז"ל בפ' הערל ולא הזכיר היתר יבום בלא שהיו ובגלגמיר סימנין בבן ח' אם נתקיי' אפי' שעה אחת שהרי הוא בחזקת חי ואינו מוטמא בטהל כגפול כמו שהוא מוכיח בפ' לא יחסור וכתו' דלהלכות פ"א' ואינו כגומס שהוא פוטור אשת אביו מן הייבום כמ"ש במשנת אהלות וכן הם דברי הרמ"ב ז"ל בפ"א מהל' יבום שאם נולד חי מולדת מדרבנן ומן התורה מותרת ובוה יאה ההוראה מן התיר שלא כהלכה ואם יש עדים שהוא ודאי בן ח' שלא גמרו סימניו יש להקל בדיעבד ע"פ הרש"ב ז"ל קטלוגיא המתנהגים על פי הוראותיו אע"פ שהרמ"ב ז"ל בפ' המילה כתב דהוי ספק נפל ובגילות ספרד יש להחמיר ע"פ הטורים וכ"כ הם הרמ"ב ז"ל מסייעו' ואם אין שם עדים תלה לכ"ע וזריכה חליגה וגט נתי כמ"ש הרמ"ב ז"ל והמפרשים ומה שמתחת עלינו במ"ש שכן ח' שלא גמרו סימניו אפשר להתקיי' תמה על עצמך שהולאת היתר מפי"א מה' מילה ובאותו מקום כתוב בפ' שאפשר להתקיים והוא דעת רש"ב ז"ל שלא הזכיר אלא שהיו ובגמ' שאמרו שכן ח' מי חי אמרו זה לדבריו ז"ל על הרוב ובכל רוב יש מיעוט בלא ספק אבל הרב ז"ל כתב דברים סותרים זה' וכבר דחה אותם הרמ"ב ז"ל בספר ת"ה וכן הרמ"ב ז"ל והרמ"ה ז"ל ומה שכתבתי כי יש לך ראיה גדולה

דיעוקא דלא מעוי' אינו מתקיים כלל ממי"ש בפ' הערל כל היכא דלא מעוי' בגופיה לה חי' והוספת וכתבת כ"ש היכא דלא מעוי' בגופ' ולא חוץ מגופיה דלא חי' כלל ע"כ לשוק' ואני תמה מן מן שלפי מה שהבנת מזה הלשון התינוק מעוי' בגופ' ואם אינו מעוי' לא חי' והא"כ אפשר והלא בפ' יולא דופן ובפ' המילה אמרו כל שלא הוציא ראשו חוץ לפרודור לא חי' אבל בספרך יש טענות וכן הוא בפ"ר ש"י ז"ל ותקן אותו דכל היכא דלא מערי' בגופה ור"ל שא"כ ילדה ואינו דבוק בגופה אינו מתקיים אבל אם עדיין הוא עבדו דבוק בגופה אפשר להתקיי' מטבירו שהוא נכהה ממנה ממה שאובלת אמו וכן פי' ר"ח ז"ל ובתוס' מערי' לשון דבוק בניסין פ"ב ל"ג דמערי' וכן ביצית מעורות בניסין צ"ע ובפ' ח"ט מעורה בפרש"ן ובפ' העור והרועב מעורה בב"ח מעורה בחי' וכן מוקרא וקרי ערה מן תרגם יונתן דבך במע' איש וליות אחרו ביומא כלתא המתורה בלוי' פי' דבוק' ולפי שאין בכל זה חדש אודיעך ענין הוא חדש הללך לפי הנוסחא מדרבך דבדברי ר' אבהו בפ' הערל דס"ל דכן ח' אין עושין בו מעשה עד שיהיה מוכן ב' ודאה שאמרו זה להחזיקו בגפול וכ"כ רש"י ז"ל ודבר תימה הוא שיכנס לחופה עם אשתו ולא יתאבלו עליו קרוביו ודבר הפי' אינו אלא ב"ל לומר שאם הגיע לימי גדלות והביא סימנין אותם סימנין אין עושין בהם מעשה להחזיקו בגדול עד שיהיה בן ל' וכן פי' ר"ח ז"ל והרא"ב ז"ל וכ"כ הרמ"ב ז"ל בחדושי' וז"ל סימנין סרים ואילונית וכן ח' מי' פי' סימנין גדלות שלששים וענין טבעי הוא שכיון שלא נשלם גידולו במעי אמו הוא חלוט ולא יגיע לשלימות גידולו כשאר נולדים לט' עד שיהיו בן ל' ואותם סימנין שכתבת מדנקות אונים וזולתם מה שלא נז' בתלמוד אין לסמוך עליהם והסומך עליהם מתיר אשת אח שלא במק' מלוה ומפני שאנו מודיעין לא כעשה מעשה ח' ורמז לפ"ן ואל היה לזה בלא הסימנין דין אמת לא היתה אמו טמאה לידה שאינו ראוי לבריאת נשמה כמ"ש בפרק המפלות וזה הרי נתקיים והוליא קול ואינו מושב שיטעה אדם בזה וכבר אמרו חכמי הטבע שיש מבעל חיים שלא נשלם גידולם במעי אדם וגשלים אחר הלידה כמו הפירות שגמר בשולם אחר תולדה וכן יש נולדים חסירי הבריאה ואינם נפלים אם יש להם סימנין שהזכירו חז"ל :

ענין רנה

מאוזה : שאלת למה אסורין מקומות המנוה"ל עכ"ס בפסח עם החיים

מתירין אותה כל השנה כולה :

דע כי החמאה הגאונים ז"ל הם מתירין אותה אע"פ שהבנת אסורה לפי שגזרו עליה וכל דבר שנאסר במצין דייך מן אחר להתייר אע"פ שבטל הטעם אבל החמאה לא היתה בכלל אלא הבדינה כלל שא' מן הטעמים שאמרו בבדינה הוא שמתלקין פניה בשומן חזיר ולא שייך האי טעמא בחמאה' וכן טעמים אחרים לאחז בבדינה דלא שייך בחמאה' וכיון שלא היתה בכלל גזיר' הבדינה מותרת היא שאין לחוש לתערובת חלב טמא דחלב טמא עומד ומלא טמא אינו עומד ולמה יערבנו העכ"ס שילך לאיבוד א"כ אין לחוש לתערובת ואם מפני כליהם של עכ"ס כבר אמרו סתם כליהם אין ב"י ולא אסרה התורה כלי מדין אלא בב"י וכיון שהיכס ב"י האיסור הכפלט מקן הוא פגום ואם יתן טעם בחמאה הוא נט' לפ' ונט' ל"ל הוא מותר שלא אסרה תור' אלא נבילה הראויה לגר וכיון שמשם פליטת כליהם אין לאסרה כל השנה אף בפסח היא מותרת דכ"ל לפ' כמו שהוא מותר בשאר איסורי' כן הוא מותר באיסור חמץ ולתערובת מן בעין אין לאסור שאם נתערב קודם הפסח בכל בשמים כשאר איסורי' או ברוב דבין היתר שנתערב באיסור' כמו שמצינו זה ומאמר גמלים ומר רחלים כדאי' במשנת כלאים' ואם נתערב בפסח הוא אסור בכל שהו אפי' שלא במינו אבל אין לחוש לה לחזוקי ריעותא לא מחוקי' והרי לנו רואין שאין בו תערובת מן ולמה נחוש לו וכן הגאונים ז"ל הורו שהחמאה והשמן והדבש כול שהם נקיים מן העכ"ס כל השנה כן הם מותרין בפסח וע' ונט' במקומינו זה אלגנאייר' ומה שאמרת שכהנו במקום הזה לקטף בו' שקר העידו לך וח'ו שארי אמרו אין לשון העיסה ביין ושמן ודבש וחלב' ואם לא תשרף מיד מפני שהן מותרין להתחין וכן דרשתי להם בשבת הרגל :

ענין

# ענין רנט

ועכ"ס שהביא ב"ע פירות שאין לחוש להם למחורר אם הביאן דורון לישאל מחן להחוס כבר אמרו שהם ארורין למי שהובאו לו לאכלן בו ביום ולערב יא לאחריהם הם מותרין אפי' לאכול ואם הביאם סתם למחור בשוק כדכתיב והם מותרין לכל דלאו ארעפתא דישאלא אימיניהו ומה שאמר רבא בהסוה לפתא דחזא דהו מפזי טובא היה מפני שהדבר' היו יבירין שבשביל ישראל הביאם אבל מן הסתם אין אנו חוששין לזה בעיר שרובה עכו"ס דודאי ארעפתא דרובה מייחיהו להו אלא אם כן גבו רחמין שבשביל שהיודי קוין ביוקר יותר מהשעמאל' הביאום ארעפתא דישאל :

# ענין רס

ובירושלמי אמרו שהאכל מנה בע"פ הוא כבועל ארוסתו בבית חמיו ולוקה מכת מרדות והרי"ף ז"ל הביאו ולא חלקי אבל הרמ"ה ז"ל או"י שגא לאסר לאכול מנה אלא בשעה שהחמין אסור שאותה שעה המנה היה כמו ארוס' אבל בשעה שהחמין מותר גם המנה מותרת ולדברי האומר אסורה כל היום תסום שנאמר לא תשמש על חמין דם וזבחי והיה מוכרע פסח שנשחט שחיות גם המנה אסורה כל היום ולדברי האו"י שאין פסח נשחט עד אחר חצות אף המנה אינה נאסרת אלא לאחר חצות והרמ"ב ז"ל הוכיח מהירושלמי שכל היום היא אסורה ויש מפקפקין בדאיתו ול"כ בדברי הר"ף והרמ"ב ז"ל המשיעו שכל היום היא אסור מיע"ה עד הלילה ומנה זו הנאסרת לאו דוקא מנה המשומרת אלא כל מנה אסור אלא אם כן היא מנה עשירה כגון שלש אותה בשמן ודבש בלא מים כלל וכן אמרו כי רבינו תם ז"ל היה נוהג ערב פסח לאכול מנה עשירה אחר שינא מביית האורחן וכשתל ע"פ בשבת היה עושה בה סעודה שלישית :

# ענין רמא

והאיש אשר הפקידו אצלו במה שנתא עושה ואוכלת ונאמה השומר פסוד הוא כי הוא ש"מ שאינו לא נושא שכר ולא שוכר ולא שואל שיתחייב באונסיה :

# שאלה רמב

ושאלת מן שפסק לתת לבתו מלה ואוביס כל והוב מ"כ זוזים ונשא פתח הכתובה והשחיתו הזוזים ועכשיו חובע החתן לחמיו שיתן לו מה שפסק והוא אומר שלא פסק לתת לבתו אלא המטלטלין כפי מה שנשמו אוחס ומונה המקום לשום אוחס יותר מכדי שזויהם מעם וכן כותבין הכתובה בלוח ש מאל ואם לא יראה הבעל ליטול המטלטלין ימתין עד שימכרו ויטול דמיהם והבעל אומר שיפחתו לו מן הכתובה כל מה שיפחתו המטלטלים אם ימכרו :

# תשובה

בענין פחיתת הזוזים אריך ליתן האב כמו אותה שעה שפסק ישומו כמה זוזים היו באוקיא באתו זמן וכפי שיעור אותם אוקיות יתן לה מהזוזי' הולאים עתה ולא יפסיד החתן כלום ולענין שומת הבדלים דע כי לפי מה שהיו נוהגין בזמן התלמוד כשהיו שמי' הבגדים היו פוחתין הזוזים ופי' ר"ח ז"ל לפי שדרבן היה להוסיף בשומת' לכבוד החתן וכשהיו מוכניסין בשמים היו מוסיפין שליש אבל כבר אמרו בגמרא אמר רש"י בגל סתמא המדינה וכן אמרו בתוספתא א"ר יוסי מקום שנהגו שלא לפחות מן השום ושלא להוסיף על הכספים אין משיגין ממונהג התדינה ולפי' לא ימכרו הבגדים אלא ישומו אותם כפי מה שנהגו ולפי' אותה השומה ישלים לו למאה דינרי זהב כל דינר בסך כ"ח זוזים ומהזוזים שהיו בזמן שפסק ואם שומת הבגדים לא תעלה לק' זהב והאב אינו רוצה להשלים יחליף הכתובה שאינו מן הדין שיתחייב במה שלא השלים חותנו והיה הדין לכוף לאב שיתן כל מה שפסק דדין מלוה כי כן כתב רש"י וזכרנו לפרכה בפרק המקבל וכן הסכימו עמו הראשונים ז"ל :

# שאלה רמג

תנ"ס : שאלת איש ואשה היו מתעצמי' האשה טוענת כי הבעל ישעין על ביתו ולא יעמוד והוא מודה לה אחר כך נתעברה ועדיין היא מודה שלא בא עליה ועדיין היא בתולה אלא שנחפשת הודע ברמיה ונתעברה בתולה והשירו בתולה כדי להקל עליה וילדה שהיא נתעברה בתולה בתי' אס כנאמין אותה שאפשר לה להתעבר בת ויהי קורא אותה בתי' אס מפני אהבת האשה שלא לאסרה עליו או מפני בעודה בתולה או מפני אהבת האשה שלא לאסרה עליו או מפני שלא פי כסול מחתה לו וקדתיים מידו לו ואחר כך נשא אשה אחרת ואירס אחרת וזו נכסתהק הדבר אם היא זקוקה הארוסה לייבום או לא :

# תשובה

בזה יש לעיין אם אפשר לאשה להתעבר בעודה בתולה להתפשט הודע ברמח בלא ביהא דנפרק יוצא דופן משמע דכל שכבת זרע שיוצא בהרגש' אפי' משמש מתחת בתולה מיקרי יורה כחץ וכיון שהוא יורה כחץ מיקרי רחי להרעי' והיא מטומאה אבל יש מחלקין בין יורה כחץ ליורה כחץ שיש יורה כחץ בשעת יציאתו ועדיין אינו רחוי להרעי' דשמא אינו הולך למרחוק כשיגיע בגופה בזקום שתייה אותה הזרעי' רחוי להוליד אבל כשהיא בשעת הגחמה בגוף האשה יורה כחץ אז הוא רחוי להוליד וע"ז אמרו ביבמות בפ' הבע"י איהי קיס לה ביורה כחץ ואינה לא קיס ליה ולפי' בנדון שלפנינו היה רחוי להסתפק אם אפשר שתתעבר בשפיכת הודע מפי הרמ"ה אל תוך הרחם אם לא ונראה שאפשר הוא שהרי בפרק אין דורשין אמרו שאלו את בן זומא בתולה שעיברה מהו להתירה לבנה דשמא כבעלה או חיישין שמא באמבטי עיברה פי' שהאיש פלט ש' בתוך אמבטי והיא רחלה בו ונכנס ברמיה ונתעברה ומותרת לבנה והאומר שמואל כל ש' שאינו יור' כחץ אינו מזרעי' ומירצו ה"ג מצי' קרא יורה כחץ הוא' נראה מכאן שאם היה יורה כחץ בשעת עקירה אפשר שתתעבר בתולה ותהי' מותרת לבנה ואם נאמין לספרי' מי' מי' מי' בספר בן סירא כי אמו נתעבר' מש"ז של ירמיה באמבטי וכירא בגימטרא ירמיהו וזבוח הכשרה הבת לבוא בקהל ולירש נכסיה אביה וליאמר בקרובי אביה ואם א"ר זה הבת א"ר לאוסר' לבוא בקהל לפי שרוב כשרי אצלה בעיר שרובה עכו"ס וחליקין שנתעברה מעכו"ס ועכו"ס ועבד הבא על בת ישראל ואפי' אשת איש הולד כשר אבל היה רחוי להסתפק באשתו שתייה צריכה חלילה אבל כיון שהיה קורא אותה בתי' ודר עס אשתו כל אותן טענות שהיו ביניהם אין האנחו מקבלין אותה :

# ענין רמד

שנינו בספרי בפ' כי תלך והיה לפנות ערב מלמד שהקרי פוער בזיבה מעת לעת פי' שאם ראה קרי ובתוך מע"ל ראה זיבה איתה ראה אינה כלום דחשבי' לה ראיית אונס דמחמת ראיית קרי בזה אותה זיבה ובראייה שנייה קא מיירי שאינה מטומאה באונס וכן שנינו בפ"ב מומס' זבים הרואה קרי אינו מטומא בזיבה מע"ל וטעמיה משום דחשבי' לה ראיית אונס וכן פי' שם רבי' שמשון ז"ל ותשלום בדרישתא דספרי וכבוא השמש בלאת שמשו מעכבתו ליכנס בו ואין זיבתו מעכבתו פי' שאם טבל והעריב שמשו לראיית הקרי מותר ליכנס אף על פי שלא טבל לראיית זיבתו שהיתה בתוך מע"ל שאם ראה קרי יום א' בבקר וראה זיבה ליל ב' כיון שטבל יום א' והעריב שמשו טהר וראיית זיבתו שהיתה ליל ב' אין מעכבתו מליכנס שאין אותה ראייה מטומאתו כלל לפי שהיתה תוך מעת לעת לראיית קרי והיא ראיית אונס שאינה מטומאה כלל :

# ענין רמה

בבקר בבקר בהטיבו את הנרות מתרגמי' באתקנותיה ית בזוינייא שהיה מדלין אותם ובערב היתה הדלקה ומדברי הרמ"ב ז"ל לא נראה כן וכבר השיבו עליו ומפורש הוא במוס' תמיד ופ' ב' שער' דיומא שנינו דבין הערבים נכנס ומטיב את הנרות וכבר פרש"י ז"ל להפכה זו הדלקה היא' והר"א בד' ז"ל פי' שהיא הסבת שתי נרות אבל

אבל הדלקה ביום ליכא שתהא הטבה בין הערבים שהוא דשן המורה אלא בבקר וטיב וכן הערבים לדליק:

### ענין רמו

כתבת למנחות בל להתיר כחות למנחות שלא יהא אסור להן ולא שיהיה חיוב בו ובמורה הוא בחיוב כן דר"ל:

### ענין רמו

הגוי יבאשן יבאשן דקתה צדדי כהונה שהם מכפרין כ"ט צדכמים ובערכין וחסידין הלויים ירגו שהם המסודרים בעבור דוד עבדך שהביא חובו של דוד לפי שלא רגו השערים להפתח ודבקו זה בזה עד שהביא ארון דוד אביו ואמר בעבור דוד עבדך אל תשגו ואלו ירגו שנתכפר לו אחיו עון כח"ש ב"י ביום מדליקין וזהו עשה עמי זאת לטובה ויראו שוכלי ויבשו שבאותה שעה להפכו פניהם של שוכלי דוד כשולי קדירה:

### ענין רמח

בענין הטלחים שמרביצין הותן בהבאתן ע"ג בהמה עד שבשעת שחיט נמצא בצרם הדום ובפנים כאלו הוא דם שנלרר אם יש לחוש לרסוק איברים או לא החזוקי ריעותה לא מחזקי ליה לא משהו היפוך מעים ולא משהו ריסוק איברים:

### ענין רמט

ומי שיש לו שט"ח על חבירו ומת ואח"כ מת הורשג"כ בזה יש סברות י"א שאינו גובה כיון שלא נשבע הורש הראשון וכ"כ הרי"ף ז"ל בתשובה וכ"כ הר"י יהודה אל ברגלו ז"ל וכן הרא"ש ז"ל וי"א שגובה בשבועה שלא סקדנו אבא וכ"כ בעל העטור ז"ל וזה כיון שהלוה קיים השטר בחוקתו וכן דעת הרא"ש ז"ל:

### ענין ער

ולענין אם נאמן אדם לא פרוזבול היה לי ונאבד בזמן הזה שאין אנו יודעין בו הרא"ש ז"ל לא היה חוקרו מייכתבו ואיך כתבו ומיילא היה נחפס בלשונו:

### ענין רעא

רופא עכ"ס בקי שאומר מוסוכן הוא אם נחללין עליו את השבת בחמישה לפי תומו הכל לפי מה שא"י החולה ומכירין העומדין עליו אם רואים שאין בו סכנה אין סומכין על העו"ס. ואם כסתפק הדבר לא גרע דבורו של עכ"ס מספק נריך ספק אינו נריך דמספיקא מחללין עליו את השבת:

### ענין רעב

נחמן אדם לומר זה בני מומר וזה בני דת טעמא הוא והמחלק בזה הוא צור גולם ושלוש לכם:

### ענין רעג

טריבלס: עיינתי בשאלותיך ואשיב על ראשון ראשון והוא מה שנסתפק:

לכס בפ"ו את אהרן. אם פ' ידבר דהמקריב פ' סתומה או אינה פרשה. הגה בדקנו הספרים המדויקים אשר במקומינו ויש מהם ספרים ישנים ומכתבי יד סופרים שונים ומקומות שונים ובכלם מצינו ידבר דהמקריב פ' סתומה אבל ידבר לכל חלב אינה פרשה כלל. ובסדר בהר סיני וספרת כי ימוך ואיש כי ימוכר ואיש כי ימוך וכי ימוך וכי תשיג הס שס סתומות וכי תמכרו ומכר הין זו פרשה כלל לא סתומה ולא פתוחה. והגוסמא המדוק דק' בספר זיקרא מנין הפתוחות שנים וחמישים והסתומות ששה וארבעים הכל א"א וכן הוא מכון החשבון עם מה שהוא סוכה בסוף דבריו מנין פתוחות של כל התורה ר"ל. והסתומות ג' מאות ומשנה ושבעים הכל ו' מאות ותשעים וששים זה ראוי לסמוך עליו ואם יש ספרים שאינם כן לריב' להתליף הריעה. ובזירת השירה בפסוק אחרון מצינו בספרינו דיק' להמליך לעולם ועד כי שטה אחת. כי בא סוס פרעה נרכבו ופרשו בים וישב ה' עליהם את מי. שטה שנית. הים ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים שטה שלישית. וכ"כ בספר אהבה בשינוי מועט שעשו כוננו ראש שטה ראשונה ועליהם ראש שטה שנית. הים ראש שטה שלישית. וזהו השינוי אין בו שאלן

פיסול שאינו אלא משום מזה והמנחה בזה לא פסל כח"ש הרב ז"ל בפ"י. וראיתי המגילות הבאות ממקומם בזורת אחיה שאינה ע"ג אריח. ולבנה ע"ג לבנה אלא כותבין ואח פרשנדת' ואח דלפת על זורה זו ואינה כהלכה כי נריך שתייה הקר ללד ה' והאריך ללד אחר כי האריך הוא חלי לבנה ע"כ נריך שיהיה בראש השטיה ארש ואח בסוף השטיה כזה וכן כלם ושיהיה בשטיה אחרונה

בסוף שטה עשרת	איש	ואח
ואם אפשר להיות	פרשנדתא	ואח
איש ריש דפא זהו	דלפון	ואח
הראוי. אבל שיהיה	ויזתא	עצת

ואח דבוק עם השמות אינו כהלכה ולפי מה שזכר בירושלמי בראה שהיא פסולה ונריך להחליף דהך:

### ענין רעד

ושאלתך השנייה בענין שרעוט שדברי הרמב"ם ז"ל סותרין זה את זה דמ

כי בגמרא בפ"א מביטין נזכר זה כר' יצחק אומר שתיס כותבין שלש אין כותבין במתנית' תנא שלש כותבין ארבע אין כותבין והר"ם ז"ל ומתחלה בהלכות ס"ת פסק כמו במתניתא לקולא לפי שאל דברי ר' יצחק שהוא אמורא כהלכה כנגד מתניתא ואח"כ בהלכות יבום ראה דברי ר' יצחק שאלמלא היתו יודע שאין מתיריהו או כתיב לא היה חולק עליה ופסק כמותו ועוד שהוא נחמיר וראוי להחזיק בזה וכן פסק בה"ג דשלש אין כותבין ושיא שכת הרב ז"ל מ"ש תמיה ולא כזה לחקנו שכן מצינו שהוא כותב בפ"א מהל' ס"ת שהם חוקק השם בשטה ומקמתו חלוי פסול ובפ' אחרון כשומלת דברים הפוסלין ס"ת שהם עשרים לא מנה זה ובלי ספק ששכחו:

### ענין רעה

ושאלתך שדברי הרמב"ם ז"ל סותרין זה את זה בענין השט

אבידה שבהל ת"ת כתב שאבידת אביו קודמת אם הוא חסידא על פי שאינו שקול כנגד רבו ובהלכות גזילה כתב שאינו משיבש אביו אלא אם היה שקול כנגד רבו ויפה השגחת אבל בגמרא לא אלו מציאות הוא כח"ש ב"י גזילה שלרף שיהיה שקול כנגדת ומתחילה הוקשה לו לרב ז"ל שחם הוא שקול כנגד רבו לומר למומר פשיט' שהריש בו יתרון על רבו שהוא אביו ובחכמה שנים שיש ע"כ פי' שלא הורגך התלמוד לומר שמשיב של אביו קודם רבו אם הוא חכם אלא חף על פי' שאינו שקול ודימהו לפדיונות השבי שהע"פ שאינו שקול כנגד רבו פודה אותו קודם לרב נח שהוא חכם וכן נזכר בגמרא זה נראה לו מתחלה ואח"כ חסידא בגמרא בפשיטות ומה שהוקשה לומתחלה שחם שקול כנגד רבו פשיטא ראה שאינה קושייה שלא הורגך התלמוד לומר שהשנה רבו קודמת לשל אביו אלא אם למד מרבו ולא למד מאביו שם שלח למד מאביו שאף על פי שאביו שקול כנגד רבו שלמד ה' הכינתו ומנו תחלה ותקון דברי הרב ז"ל כי בהלכות ת"ת זה באביו שלמדו חכמה. ובהלכות גזילה באביו שלח למדו חכמה ועלו דברי כהנא:

### ענין רעו

הא דפסקינן בפ' מו שיהיו בגבול בר מוכשיה ללמדי בנכסי אביו עד שיהיה

ב' ר' האיו ז"ל פירשה שאינו יודע בטיב משה ומתן אבל אם יודע בטיב משאלותיו ומכרו מוכר אפי' בנכסי אביו וכן פירשה רמב"ם ז"ל בפירושו וכן פי' הבעל העטור באת קבלת העדות וכן דעת הבעל המאור ז"ל אבל הרי"ף ז"ל פירשה ש"פילו יודע בטיב אביו ומתן אינו מוכר עד שיהיה בן' זכ' הרמב"ם ז"ל אבל הרי"ף ז"ל לא הסכים בזה אלא כדעת הראשונים וכן בס' חושן משפט ה' הדעת נוחת שכיון שהביא ב' שערות והוא יודע בטיב משאלותיו למה לא ימוכר בנכסי אביו כמו בנכסי עצמו ור' שזה שומר אביו הזה מומכרו מוכר ואפילו לדעת הרי"ף ז"ל והרמב"ם ז"ל. שהוא העתיק דירתו מחמתו ומקום שהם קרקעותיו הם והל"ל לחוש לזה משפטי. שלא נתייבשה דעתו ומוכר בזול שאינו עשה אלה שלא יחמור קרקעותיו הפקר וזה מוכיח כי ביישוב הדעת עושה כן ובעצת אהביו וקרוביו עשה כן להציל נכסיו שלא יחמור הפקר וכמו שמוכר מציאה הוא ולא מוכר בזול לפי מה שזכר אהביו וקרוביו א"כ מוכרו מוכר לכ"ע. ולענין חזקה שאלן

שאלן

חלק שלישי חשבון שאלה רעו רעה רפט רפ דפא רפב רפג נה

שולחן א' אסור אל"כ הפרישה מפה לעצמה כמו שנהגו לעשות לכשר וגבינה' ואם השלקן הוא גדול כמנהג ארץ ארזוס התורר לאכול על שלחן א' כל א' בקערה מיוחדת :

ענין רפ

והטבילה בזמנים ואני כחבתי בפסקי שחיברתי בלשון הזה חוספתא במקוהות השריים והזמנים והטבעות ארזין חולצין רפין ארזין חולצין ובפ' במה אשה פירשו בגמר' זמנים זמני האף והנהו חייגי קפדה עלייהו וכן טבעות קפדה עלייהו בעיקן לשה אכל זמני האון לא מפתבר דחייגי דהא לא קפדה עלייהו כלל והו מיעוט שאינו מקפיד עליו דלא גזיר עליה כלל : ודע כי מן התורה אינו חולץ אלא רובו המקפיד עליו כגון שנתלכך רובו אכל רובו שאינו מקפיד כגון שנתשה בזמני בשמים וכיוצא בהן או מיעוט אפי' הוא לכלוך אינו חולץ מן התורה ורובן גזיר על רובו שאינו מקפיד אע"פ רובו המקפיד ועל מיעוט המקפיד אע"פ רובו המקפיד כיון דאיכא חד לריעותא גזירין אכל מיעוט שאינו מקפיד דאיכא תרתי לביבותא שאינו אלא מיעוט וגם אינו מקפיד עליו לא גזיר : ואם דבוק באשה מעט בשמים שאינה מקפדת עליה אינו חולץ וזמני האון אינה מקפדת עליהם לעולם לא בשעת שינה ולא בשעת ריחה ואינם אלא בנייעוט גופה וא"כ יכולה לטבול בהם ולא בשעת יכולה ללאת בהם בשבת ואם היחה אסורה לטבול בהם לא היחה יוצאה בהם בשבת שמה חודמן לה בשבת ושלפא להו ואתייא לאחויינהו וכיון שלא אסרו ללאת בזמני האון בשבת יראה שיכולה היא לטבול בהם : ומה שאמרה המשנה בפ' במה אשה שלא חלץ האשה בזמנים פי' בגמרא בזמני האף דהנהו דוקא קפדה בהו ומסלקתן וכיון שהגמרא דקדקה כן יראה שזמני האון מותרת ללאת בהן וכ"כ הראשונים ז"ל שבזמני האון יכולה ללאת בהן ומינה שיכולה לטבול בהם והא' בהא תלייא וכן ארזין ובין רפין טובלת בהן דכגופה דמיין וזמני הדיון ואם נהגו לשלקו יש למחות בידם שמה תנא חורבה להביאם בידם בשבת :

ענין רפא

וללאת בסנדלים המסומרים בשבת אף על פי שמן הדיון מותר לפי שאין זה סנדל המסומר הנזכר בגמרא כתב בעל הטורים ז"ל דכיון שנהגו בהם איסור אין לפרוץ גדרן וכ"כ הר"ן בשם הרשב"א ז"ל : ובשאינן מסומרים כיון שלא נהגו בהם איסור מניחין אותן על מנהגן דכיון שלא חששו דלימא משתלפי באותו מקום שנוכר בגמרא בפ' מקום שנהגו אין להוסיף איסורין הלואי יעמדו על מה שנהגו ולא יפרצו גדרן של הראשונים :

ענין רפב

ולהזכיר צ"ח בברך הפטרה הרא"ף ז"ל כתב כן בפ' במה מדליקין וכתב רבי' יונה ז"ל בהלכות חוכה שחיבר דאף לדבריו דוקא כשמוכיר של שבת ביום המנוח וביום ראש החדש אכל לא שיחתום מקדש השבת וישראל וראשי חדשים ללא עדיפה מתפלת היום ואף בזה לא הודו רבותינו הגרפתים ז"ל אלא כמו שנהגו ואין לזוז : אבל בהפטרות מנחה של יום הכפורים כשחל בשבת מוזכר ביום המנוח הזה וביום הכיפורים הזה וכן הוא בגמרא וחותם בשבת ויום הכפורים כמו בשחרית :

שאלה רפג

הנס : שאלת ראובן כפטר נחיי לרצון ולכל ישראל שבק ויורשקו הוא בעיר אחרת ושד העיר רצה לירד לנכסיו לירש אותם והסומרי' כתבו ליורשים שהם קרובים לעיר המלוכה ויש להם יד ושם עם המלך ושירי לדבר אל המלך או אל שר המלך שיצוה לשר העיר שלא ישלח ידו בנכסים וכן עשו : והמלך כתב לשר העיר וצוה שלא ישלח ידו בנכסים אכל יהיו משומרים שמירה מעולה תחת משמרת עד שיבואו היורשין לירש והשר בראותו זווי המלך בא אל הבי' לכתו' כל הנכסים וראה והכיר כי המחזבא שבבי' שלחו בו יד ותפס השלמ' ורצה להכותה כדי שהגיד לו האמת והיא מפחד ההכאות הודית כי שלחתי לך לטק קצת מהנכסים להביאם בזמק' אחר המשמרת ויחר מפני ששמעה כי אגשי העיר היו רוצים לשלול שלל ואו' איים עליה להכותה עד שהביאה לפניו כל מה שהביאה כסף וזהב ומרגליות

מחין לבן חזקה בנכסי אביו והו' בן עסומך על שלחן אביו אכל בן שפירש מאביו יש לו חזקה בנכסי אביו אפילו אין לו שטר שהם שלו : אחר שמעון כה"ר נחמ' ז"ל ה"ה :

ענין רעו

בגרויה הטפסת שטר שנעש' בד"ד כדיון והכלב' ומלאו שני' מהם גיסים בודלי היא פסולה שהרי גיסים הם פסולין להעיד לאחרים כמו שהם פסולין להעיד זה לזה מההוא מתניתא דהו' חתימן עליה תרי גיסי וכיון שהם פסולין להעיד כך הם פסולין לדון שהרי משנה שלימה שנינו כל המשר לדון בשד להעיד ואלו היו שני גיסין כשרים לדון היו כשרים להעיד וכבר הוכחה שהם פסולין להעיד וברוש' מפורש מנין שלא יהיו הדיונין קרובין זה לזה אמרה תורה הרוב על פי מטיין הרוב על פי עדים מה' עדים אין קרובין זה לזה אף הדיונין אין קרובים זה לזה : ומ"ש בגמרא אין לך מומחה בישאל כמשה וקאמר רחמנא עד לדיכא אהרן בהדך לא בלאו לו' שיא משה ואהרן כשרים לקדוש החדש שהרי אמרו בגמרא אע"פ משה ואהרן מי לא מהימני לא גזיר' מלך וכיון דגזיר' מלך לפוסלן היאך נכשירם לקדוש החדש ועוד נלמדו משה שהשנים מומחין והיו קרובים יהיו כשרים לקדוש החדש וזה א"כ שהשילוי מומחין רחוקים נרד' ב' קרובים אפילו אף הם פסולין אכל בלאו לומר כיון דקדוש החדש משפט קרייה רחמנא דבתיב כי מק לישראל הוא משפט גו' ובדיני מומות יחד מומחה כשר א"כ יהי יחד מומחה כשר לקדוש החדש ואמרו כי א"כ להכשיר יהי ד מומחה לקדוש החדש שהרי אין לך יחד מומחה בישאל כמשה ומסלו הכתוב לקדוש החדש וה"ל שלא יקדשוהו ויחידו ולמדנו זה ממה שהסריך הכתו' לאהרן עמו וכיון שפסל משה לקדש בימיו מומחה חזר הדין להיות קדוש החדש כשאר דיני מומות שהרי משפט קרייה רחמנא ובשאר ד"מ א"כ אין שם יחד מומחה נרד' ב' וא"כ קדוש החדש כיון שאינו כשר בימי' מומחה נרד' ב' כשאר ד"מ ואלו למדנו ממהרן אלא לפסול יחד מומחה וכיון שפסל יחד מומחה חזר הדין לב' כשאר ד"מ שהרי משפט קרייה רחמנא' ואם משה ואהרן היו כשרים לקדוש החדש הקרוי משפט היינו מכשירין לשאר דינים ב' אחים וזה א"כ : וכיון שיש שנים קרובים זה לזה שטר הוא פסול שהפילו היה שטר עדות היינו פסולין אותו ואם נהגו להעיד בב' שהרי היקש הכתוב ב' לשנים מה' נמצא א' מהם קרוב או פסול עדותו בטילה אף ב' נמצא א' מהם קרוב או פסול עמותו בטלה ולא אמרינן תקיים העדות בשאר כ"ש בבית דין שרד' ב' שהם נמצא א' מהם קרוב או פסול דינם בטל וכבר אמרו הל"ה בשנים או בשלשה ונמצא א' מהם קרוב או פסול חליצה פסולה ולמלך בין דין זה לדיון קיום ב"ד דברים בטלים הם כמו שפורש בגמרא כתובות פ"ב ולא דק בזה אלא הסופר שכתב כי שנה היחה ושפתיים ישק' וכתבתי זה שהם הייתי שותק אפשר דעיקר מייכה חרצה בשטר מעשה ב"ד בהתיר אשה להתיר קרובים :

שאלה רעה

מליגנא : שאלת כיון שמה שאנו מברכין ברכת אירוסין לאחר קדושין לפי שאין המקדש עמו מברך אלא ש"ך ואין לברך עובר לעשיית המנות אלא כשעושה המנוחה הוא המברך ובה נתיקיים המנוחה ופה ומפני חייב הערכאו' שבת בין דא"ק לא ישמחה דינם כלל וחליה לערב דברי טומאה לדברי טהרה וקדושה ואף לדברי טומאה אינו מחוייב לקדש תשאר עמו כמו שילגש' אבל הטעם הראשון מספיק לקיום המנוחה :

ענין רעט

לא יאכל הבז עם הזבה בלא שום תנאי ושיר נאמר לפי שהאכילה עם אשמו כרה בעברה אחת מביא לידי הרגל וחבובו לידי עבירה לאחר האכילה וא"כ יבילגו זה אם בניו אכילים עמו ואפילו על שלחן א' אסרו האלוני' ז"ל וב"מ מהגמר' שדמיו זה לבז פי' עם זכר הארץ דאפילו על

ש הרב ז"ל  
יש שאלה  
ואת לשון  
אחר ללך  
שעיה אה  
דונה  
למי כהנה  
ייה בענין  
הרמב"ם  
את זה דע  
יש כותבין  
תבין ורצה  
לפי שאין  
ל' בהלכות  
תא זו כענין  
או להחיות  
ת"ש שאלו  
הוא מתקן  
למה דבריו  
ושכחו :  
השלישי  
ז"ל שמתן  
בין השבוע  
זה תכ"ה  
בו משיב  
בגמרא כן  
לכבוד  
רבו לרבי  
במה שנינו  
יו קודם  
לפדיונות  
לכבוד  
כ תפסד  
ל כבוד  
שהשבת  
ואביו שש  
שלמד ה  
ת"ת ה  
למדו הת  
ג' ויו שש  
יהא דלמי  
שיחה  
כל אלו  
דשהרמב"ם  
ית וכן ד  
בטיב  
הראשון  
שפט  
במשא  
ומכר ה  
בס ז"ל  
ה א"כ  
בו עושה  
שוב ה  
שלא ה  
ה שיה  
קה שאלה  
שאין

ומרגלות ולקח הכל לעצמו ולא עוד אלא שלקח ממנה קמח על  
שעלה ידה ועכשיו הסוחרים טוענים שבסבתה נאבד הכסף  
הואב והמרגלות והיא פסעה בהם ששלחה בהם יד והוצרכו לגלות'  
וגם הקנים פטרענו היא משלה והאלמנה טוענת כל מה שעשיתי  
למועלת הירשים עשיתי ופטורה אני מלשלם ולא די זה אלא  
שאחס חייבים לשלם לי הקנים :

### תשובה

השומד שנתנו להללחה אין הירשים  
חייבין לשלמו שאין הירשין חייבין  
בפרקן האלמנה כמו שהבעל חייב אבל הנכסי שנפלו ביד האלמנה  
אם היא חייבת לשלם אם לא מדין המסור שהראה נכסי חבירו אל  
האגס יש לומר כי מה שהחזיקה ומתוך האגס הראתה אותו היא  
פטורה מלשלם דק"ל ישראל שהגסוהו עב"ס והראה ממון חבירו  
פטור מלשלם כדאיתא בפ' הבול ומאכל אבל מה שנתנה ביד היא  
חייבת לשלם כדברי הר"ף ז"ל שנין שגשח ונתן ביד אע"פ שגאגס  
חייב לשלם אבל רבי האי ז"ל סובר שנין שגאגס אפילו גשח ונתן  
ביד פטור וכן בירוש אמרו דלא דתימא כשאמרו תן לנו ממון סתם  
אבל כשאמרו תן לנו ממון פלוגי אפי' גשח ונתן ביד פטור ור"ח  
ז"ל כתב הירוש' הזה בפסק הלכה והאחרונים ז"ל דעתן כדע"ה ר"ף  
ז"ל שכל הנושא ונתן ביד אפילו נאגס חייב ועכ"ו קיימו הירוש'  
שהביא ר"ח ז"ל שאם אמרו לו תן לנו ממון פ' אפילו גשח ונתן ביד  
פטור וגם בגמרא דילן יש הוכחה לזה במנה מקומות ולפי שראתה  
דגני מימי סתקן האדדי תקנו ואמרו דעיקרה דמלתא הכי איתא  
שכל זמן שהאגס בא מחמת אותו ממון כגון שהיה פקדון אלמני  
ואגסוהו למסרו להם פטור שהרי ידו כיד הבעלים ואדעתא דהכי  
קבל אותו הפקדון שאין אדם משיב עמו רשע על ממון חבירו וית'  
נמנומו : ואם אין האגס בא מחמת אותו ממון שאין הממון גורם  
האגס כמו שאמרו לו הבה לנו ממון פ' חבידך שהייב שהרי אין אותו  
ממון גורם לו עכשיו אותו אגס ואע"פ שאין בזה יורג ולא יעבור  
אין אנו אומרים שיהא אלא שימסור וישלם זה העלו האחרונים  
ז"ל בזה לקיים דברי הר"ף שאלא יסתרו הירושלמי שהביא ר"ח ז"ל  
וכן הוא דעת הרמב"ן ז"ל והרא"ה ז"ל תלמידו וכן ד"אם נדון  
אותו כדון פקדון והאגס בא מחמת הממון פטורה היא מלשלם  
וצבע דין שירגה לחלוק יאמר זה לא היה פקדון שהיה ידה כיד  
הבעלים שחכמם בו מחת הבעלים וא"כ האגס לא בא מחמת הממון  
אלא שהיא גרמה האגס מכני המחמת שעשתה ולפ"ו חייבת  
לשלם והשתא היכי לידיינו דיימי להאי דינא שהטענות הם שקולו'  
והדין נותן שיהיה זה כדון ממון המוטל בספק וחולקין הפסד בין  
האלמנה והשורשין כי כן כתב הר"ף ז"ל בפ' האומנין וכו' השוכר  
את הספינה וטבעה להבחה הדרך דאכיף רב פפא דבספיל סתם  
ויין סתם חולקין ופירש הר"ף ז"ל טעמא משום דהו' מילי דידהו  
שקילי כהדדי ומשום הכי חולקין ושלום לכם :

### ענין רפד

בפ' שתי הלחם שנינו  
לחם הפנים נאכל לתשעה  
לעשרה ל"א פירש שלחם  
הפנים הפייתו לא היתה דומה שבת ולא י"ט וכשאופין אותו ע"ש  
נאכל לשבת הבאה לט' ואם חל י"ט ע"ש אופין אותו בחמישי ונאכל  
לעשרה וכשחל ר"ה בחמישי ובשישי כגון שלא באו עדים יום ה' מן  
המונחה ולמעלה שהיו נוהגין ב' הימים קדש נאפה ב' ונאכל  
בשבת ל"א ורש"י ז"ל בפירושו בזה הפרק הקש' והלא י"ב זה דהא  
אין נאכלות עד מולאי שבת דמות' שבת הוי יום הביפורים ותיקן  
דא"ל דלענין קדשים הליל' הולך אמר הו"ש שערב כדאי' באהו  
זאת בנו הילכך מיקרי י"א וכ"כ וההוספ' בפ' אלו עוברין בשם רבינו  
ז"ל ובפ' אלו עוברין שהביאו משנה זו כתב רש"י ז"ל דמות' שנה  
ז"ס שבת לאו יום טוב הוא דכשהיו באים עדים מן המנח' ולמעלה  
היו עושין אלו מעובר ומניס מיום שני כדאמרין שלא היו מקבלין  
לעדים לקדש בו ביום א"כ באו קודם המנח' וכ"כ רש"י ז"ל שם  
ולפ"ו אין אנו גריבין למ"ם במסכת מנחות שהליל' הולך אחד היום  
זה ויתר קרוב שאין י"ב כל בשבת א"כ באו עדים קודם המנחה  
והיא' אותו היום קדש ולאחרתו חול ויאפו אותו ע"ש שהם תאמר  
כיון שאפו אותו ביום ד' מפני ששם אפי' יבואו עדים מן המנח'  
ולמע"ל ויהיו ב' הימים קדש וכיון שגאו קודם המנח' מניחין אותו  
לשבת אע"פ שאפשר לאפות אותו בע"ש כיון שאינו נפסל בלינה  
לפי שאין החמור מקדש כמ"ש במנחות מ"א אע"פ שאפשר לומר כן

אין דרך כבוד של מעלה שיסדרו לחם שנאפה בל שתי' אפסר  
לאפות אותו בע"ש וכיוצא בזה אמרו במסכת מנחות על המנחות  
שתי הלחם שתי' חומר ת"ק שנותן שתי הלחם בין יריכות הכבשים  
לקיים מה שנאמר על הלחם ומה שנאמר על שני הכבשים : ואמר  
רבי והלא לפני מלך ב"ו אין עושין כן וכן ביומא אמרו על חפצות  
ההטורת בין הבדים שהיו אומרים שתי' מסייע בשניו ואמרו שם  
והלא לפני מלך ב"ו אין עושין כן וכן בענין לליית הפסח שלחם  
בלא גמלת כגון דשפייה למנח' במשחא חי' איהי ביה טורא : אמרו  
והלא לפני מלך ב"ו אין עושין כן : וכן שיאפו לחם בל' בשבת ואפסר  
לאפות אותו בע"ש אין זה כבוד מלכו של עולם וכיוצא בזה לגלות  
בנה של שלומית וכתב רש"י ז"ל שם דדוקא נקט ב' י"ט של ר"ה  
דבזמן לחם הפנים לא היו שם ב' י"ט של גלויות וכו' מדבריו שהם  
היה אפשר שיהיה ב' י"ט של גלויות כמו שאין דומה י"ט אחד כן  
איתו דומה י"ט ב' : ולמדנו מדבריו כי מה ששנינו בפרק המנחות  
יש נישול לח' ויש נישול לט' ולעשרה ול"א א"כ חל ר"ה וי"ט ח' וי"ט ב'  
לדידהו דמיקלע דה"ב י"ט של גלויות דמיל' שלא בזמ' א"כ דומה  
י"ט ב' של גלויות אלא דחנא דנקט ב' י"ט של ר"ה חנא דירושלמי דאין  
דלית להו ב' י"ט של גלויות : ובזמן שמקדשין ע"פ הראי' מיתמיא  
מתניין דאלו בזמן הזה לא משכחת לה בשני י"ט של ר"ה דאין חנא  
חל יום א' דקיל' לה חל' דר' ראש אלא ודאי בזמן שמקדשין ע"פ  
הראי' מיתמיא דלית להו ב' י"ט של גלויות ומש"ה נקט ב' י"ט של  
ר"ה וסורב' דמתניין דמנחת דנקט ב' י"ט של ר"ה בדוקא טעמא  
הכא נמי וה"ה לדין דלית לן ב' י"ט של גלויות כי היכי דלא דמיון  
ספק מיל' י"ט של ר"ה ה"ה י"ט ב' של גלויות : והרמב"ם  
תפס לשון המשכ' כפשט' שאין ספק מיל' דומה י"ט ב' של ר"ה אלא  
י"ט ב' של גלויות דומה וכ"כ בס' האגרות הגדול וכדא"כ כי בל  
השגחה כתב כן : וראיתי בס' יור' דיעה שהרא"ה ז"ל כתב בהשגחה  
שא"ה דומה י"ט ב' של גלויות ולא פירש לנו טעמו ונראה שחשבו  
זה אמר' הרא"ה ז"ל ודאי לשמוך עליו כ"ס להחמיר ולפי שהיה דבר  
כזה מדיר כתבתי זה : שיעוץ בה"ר רמח זלתי :

### פאם על ענין היבמה הגול בסי רפד

### ענין רפה

האיתנים מושדי ארץ : העומות  
על אדון כל הארץ להם הבגלות  
קורא להם בגודרי פק' : יג'ל  
ה' תורכס ויאדיר אני הכסף לשמוצ' את שמע שלומכס בלתי  
היום ראשון להשמיש בית דיכס המוקדש כי הגידו לי ושמעתי כי  
אירע ונעשה בגליותכס בקבלה הקדוש קבלת חאזה מוענין יצאנו  
א' שאומר' להתייב' כהוראת חכס' ה' מיעיה חלומסין וקלת מהתלמד  
הוקש להם היתר האוח' ונשאלתי מהם להודיעם דעתי בזה  
הודיעתי לחכמיכס הגדול' הוקשה להם ובתבתי' א' המתיר שהיה  
היה שלא כהלכ' וכתיב והשבתי ועמד ולא ימצא ידיו ורגליו להענות  
היתרו ולפי שאנחנו וכל ישראל טוענין בדבר הזה כי היתר העומות  
בא לידי מנזרות ואם יתערבו בזרע הקדש ירבה פיסול בעול' וזה  
לשמוך באים שאוח' בא על הערו' היא עביר גדול' א"כ יכולין להמיר  
ואין מפרישו שכל מי שיש בידו למחוח בצעלי עבירה חלש  
מוח' הוא נתפס עליהם ע"כ דחקת' עמנו להדרס לתי' שלא נשאלתי  
ממנו כדי שלא תהי' שתיקתי כהורא' להיתר זה חליל' לי : נשען כן  
מעלתכס שתידמוני לכף זכות כ"ל כנכסתי בזה להחכבד בקלן  
אחרים ח' ולשום בתקלתם כיגס בזה אין קלון כי כל אדם עשיר  
לעשות וסנהדרי גדולה טועין כהורא' והתכס המוד' על האיתנים  
הפסד ט' נתנו בשכר הודאתו לחזור אל האמת ואם יש קלן בזה  
אינו הלא א"ס עומד בטענתו כי לא ניתן זה לחכמי האמת ומתיר  
הוד' ולא בוש ושמע' משה וייטב בעיניו זהו מה שראיתי להקדש  
לכס ואחר זה הכתוב לכס המעשה שהודיעונו תוך הוא ומה שאל  
נושא ומתן בו ולא בחתי ללמד כי דעתי עומד חכמה והתבונה  
והכל לפניכס כשולחן ערוך יהי מוכירכס ברוך ותזכו לתי' עומד  
שכלו טוב וברוך :

### אשה

שמת בעלה ויש לו אח מאביו ואין לו בן והיחי' משבת  
ויולד בת שנתקיימ' ג' ימים דבר פשוט הוא שאמר  
להתייבס' כיון דק"ל כרבנן דאמרין בפרק החולין ובפרק הדין  
דזב נשים ולד מעלייא ילדו והיה מן הדין להתירה לשוק לרבי  
דרחמנא





פסוקים אחרים לא מהגמרה ולא מדברי הגאונים ז"ל והפוסקים והמפרשים ז"ל אלא לעיין בראייתו אם היא ראויה או אינה ראויה אם יש ראויה מדברי הרמ"בם וכוונתו לברכה לאסור ללכת על פי דרכו של המתיר הוא :

**הראיה**

שהביא הוא מה שכתב הרמ"בם ז"ל בפ' ראשון מהל' המילה מי שטלד בחדש השביעי לעיבורו אם נולד שלם הרי זה ילוד של קיימא ומלין אותו בשבת ספק בן ח' מלין אותו בשבת על כל פנים אם בן שבעה הוא שלם בדיו הוא שידחה את השבת אם בן ח' הוא זה שול כמתוך בשר הוא לפי שזה נפל אם הוא בן ח' עכ"ל רבי ז"ל והמתיר הזה הוליד מזה שבוין שהוא בשר בעלמא ח"כ הרי הוא נפל ודליתו תייבס אמו וזה מורף ראייתו ולא נמלט מהטעות אף לפי ראייתו שאם בדקו אותו ומלאו שגמרו סימניו בשער ובפרטיו חפי' היה בן שמונה ודליתו בן קיימא הוא שכן כתב רבי ז"ל מי שולד בחדש השמיני אם היה שלם בשער ובפרטיו הרי זה ילד שלם וכן שבעה הוא אלא שגשגה זהו לשון רבי ז"ל וכוין שאם בדקוהו ומלאוהו שלם בשער ובפרטיו חפי' היה בן ח' ודליתו חסורה להתייבס מן התורה עכשו שלם בדקוהו הוי שפיקח דאורייתא ואסורה להתייבס מן הספק ואפי' לפי ראייה זו וכל זה הוא אם הוא ספק בן ז' ספק בן ח' אבל אם הוא ספק בן ח' ספק בן תשע נכדון הזה לא דבר בו הרב ז"ל לענין מילה מהו דינו והיה נראה מדבריו שדבר ברור הוא שמלין אותו בשבת וק"ו מוספק בן ז' ספק בן ח' שרי רוב גוים לט' ילדן ולא לשמנה וא"כ הרי הוא בחוקת בן קיימא לענין מילה ולא תתייבס אמו ואפי' בספק בן ז' ספק בן ח' ולא גמרו סימניו הרי הוא בחוקת בן קיימא ומלין אותו בשבת שאם גמרו סימניו חפי' בן ח' מלין אותו בשבת ולא תתייבס אמו וכו' ש' ספק בן ח' ספק בן ט' נכדון הזה וכל זה לפי מה שכתב בהל' מילה ולמה הגיה המתיר הזה מוקדם הל' יבוס והל' למקום הלכות מילה ללמוד דבר מדברי' ועיקר הדין נכדון זה כתבו הרב ז"ל פ"א מהל' יבוס וז"ל מי שמת והגיה אשתו מעוברת והפילה אחרי מותו הרי זו תתייבס ואם ילדה ויג' הולד ח' לאור העולם חפי' ונת בשעה שנולד הרי אמו פטורה מן החליצה ומן היבוס אבל מדברי סופרים עד שידע בודאי שכלו לו חדשו ונולד לתשע חדשים גמורים עכ"ל רבי ז"ל והמוכן מדבריו הוא שכל שלא נולד מת חפי' ונת בשעת שנולד בין גמור לשמנה בין נולד לתשעה בין גמור סימניו בין לא גמור סימניו הוא בחוקת בן קיימא מן התורה ומותרת לשוק אלא שמדברי סופרים נריכה חליצה ואם נשאת בלא חליצה אם נשאת לישראל חולצת ותשאר עמו ואם הוא כהן שהחליצה אסורה לו תשאר עמו בלא חליצה לפי שבוין שילדה ולד חי הרי הוא בחוקת בן קיימא וכבר כתב ז"ל דין זה ספ"ב מהל' יבוס ז"ל כל יבמה שהיא ספק דבריהם אם יש עליה ויקתיבס או אין עליה ויקת יבס בגון יבמה שילד ולד שלא כלו לו חדשו ונת בחוק ל' יום שדינה שתחלק מספק מדבריהם כמו שביארנו : אם הלכה ונתקדשה לאחר קודם חליצה יחלק לה ותשבע בעלה : ואם נתקדשה לכהן שהוא אסור בחלוצה אין אסורין עליה על זה אשתו מספק דבריהם זה מפורש שאם ילד ולא חפי' מת מיד בין שיהיה בן ז' או בן ח' או בן ט' בין גמור סימניו או לא גמור סימניו מן התורה היא מותרת לשוק שהוא בחוקת בן קיימא ואם היא מותרת לשוק לא תתייבס ואם נתייבמ' תלא ונריכה גט וחליצה שכן כתב הרב ז"ל פרק ראשון מהל' יבוס ז"ל הכונס יבמתו ומגאלת מעוברת מפרשין אותה אם הפילה יחזור ויקיי' ואם ילדה חפי' מת ביום שנולד הרי זה מולידה בבת וחולץ לה ואחר כך תהיה מותרת לאחרים ואפי' נשאת קודם שילדה כ"ש אם נשאת אחר שילדה וכוון שלתברר שנשאת בלאיסור הבנים אסורים לבוא בקהל ושלוש : אחר הדברים והאמת האלה הוגד לי ושנעתי שרי אפשר להפרישה מפני שהם גדולי הקהל וחוששי שלא יבואו לידי פשיעות דמיים עכ' כתבתי שיעשו מה שזכר בגמרא פ"א מקדושין אשתויר מהיהא ומספחה והווי פרשי מניה רבנן :

אחר ימיים רבים לנשואיה היתה חמומה מתקופעת עמה לעשות מלכה שהבעלה מביאה לידי שעמוס וברחה הכלה לבית אמה וככנס בעלה ויולד שאשתו עשתה מפתח אחד לפתח החד' ומלא שהמועות שהגיעו שם לא נשאר מהם כי אם מעט מועד ועוד וכוונתו ושלא לה והודית בפני עדים כשרים שהיא עשתה זאת וכי חפי' הקשה ידו במעלה הזה ורצו הקטנות ביניהם עד שעמדו לפני ערשאותיה וזו הערכאות לסוחרים לפסוק הדין ביניהם : ואחי האשה תבע מהבעל לגרש אשתו שאלתם מהו הדין בזה אם חייב הבעל לת' הגדוניתא והתוספת מותרת שנימלא שהיא עשתה לה מפתח ונעשה ח' כיסומה שאינו יודע לכוון : ואם חייב להחזיר לה התשע' והסחורה שהוניה לו והמועות בעין או אם חייב לתת ז' שבע' מהזהב שהיה בעת הכתיבה או מהזהב שבעשה מחדש שהדינר אינו שוה אלא חצי דינר מהראשון אבל מוכרין וקונין בו ויולד דינר :

**תשובה**

אם הגירושין הוא ברצונה כמו ברצונו אין לה תוספת מפני ההסכמתו ומטוב עיקר כתובת' שהם מלא תי' חלוה' ונדוניא כל מה שכתב לה ואע"פ שלא נתנה לו כל הכתוב כיון שהו לפי דין התלמוד : שרי שנינו אם רצה להוסיף לה חפי' מלא ונה מוסיף ורצה לזווק בכספו ויש לו דין נדוניא לא דין תוספת אחר מכלל אחרו עם הנדוניא וזה מוכח לשון ההסכמה שכתוב זה מה שנימלא כתוב בשטר כתובתה שהכניסה לו ושמין מה שעליה בדיו אלמנה בין בגדי שבת בין בגדי חול כדאיתא בפ' נערה שנתתה אלה שהמתנות שנתנו לה קרובי' נוטלתן כמו שכתבתי מעש' : ואם הוא מנגרש שלא ברצונה יש לה יותר התוספת ובגדי' שאין שמתן מה שעליה : והרי"ב בסב"ב בפ' קט"ו פירש מה שעליה ר"ל מה שקנה לה הבעל להיות עליה כל' ללבוס ולהתנאות בהם לא מה שוליה עכשו לבד : והר"ש ב"א ז"ל נשאל על זה והשיב שדברים ברורי' שלא על הבגדים שהיא לובשת בלבד בשעת גירושין נאמר בן אלה חפי' על הבגדים שיש לה שוכתה בהם בפני בעלה ולא אמרו מה שגלה עכשו אלא מה שקנה לה הבעל להיות עלי' כל' ללבוס ולהתנאות בהם עד כאן בתשובת הרב ר' יצחק בר ששת זלה"ה וכו' הרי"ף ז"ל והרמ"בם ז"ל בפ' מהל' אלוט ולפי דעת הרבה מהמתמט' חפי' בגדי שבת היא נוטלתן ואין שמתן אות' לה אבל הר"ם ז"ל דמו שבגדי שבת שמתן לה אבל בגדי חול הם שלה ואין שמתן אותה כתב זה בפ' שני מהל' הולאה וכן חפי' דן וכן נראה מהירושל' סב' הרי"ף ז"ל בפרק קמח' דבבא קמח' שאם היתה נוטלת בגדי שבת היה הפסד גדול לבעל לפי המנהג שרוב הגדונית' הם בגדי שבת לאש' ואדעתא דהכי לא כתבן הבעל עלי' שתפלט בחנם חפי' מנרה שלא ברצונה :

**ורענין**

פרעון כתובת' אם תמול מטבע הכתוב בכתובת' מטבע היוצא עמה שחזר למחליטו לפי דין התלמוד : אם נפתח הדינר ששאו ל' גרעניי חטה זהב מוזקק ושהו ע"ז לא כתייקרו הפרות כלל מפני שפת זה אלא כל מה שהם קונים בדמי זה היו קונין בדינר ראשון מוטעב זה החמרון : ואם כתייקק הפרות אינו נותן אלא המטבע הראשון וכן אם הדינר היה החמרון אינו שוה אלא ע"ז גרעניי חטה מוטעב מוזקק בין כתייקרו הפרות בין לא כתייקרו אינו נותן אלא המטבע הראשון ודבר זה הלכותא מומ' בפ' הגזול ע"ג כמ"ש הרי"ף ז"ל שם לענין הלוא' וה"ה לענין כתוב' כמ"ש הרמ"בם ז"ל בפ' מהלכות הלוא' ולפ"ו כיון שנתת זה הדינר החמרון כ"כ כמו שכו' למעלה בשאל' אינו נותן אלא החמרון הכתוב בשטר כתוב' ואע"פ שהרא"ב ז"ל כתב דלענין שפת לת' למיחס להאי שיעורא ובתוספת לא הקפידו אלה משום רבי' אלא בפחות חפי' הרב' נותן לו מוטעב היוצא : הר"ש ב"א ז"ל בתשוב' דעתו כדעת הרי"ף ז"ל : אבל אמרו בכאן נהגנו לתת כל דינר עשרים ושמונ' ז' וזוים כי בן דרך הסוחרים בנתשלים ומתעב וכל כיוצא בזה הולכין אחר המנהג דקיימא לן בכל דוכתא הל' כמנהג המדינה :

**ורענין**

הסחורות והתכשיטין שהכניס לו ופחתו אם חסר לו או לה' הסחורות באחריותו הם כדון ככס' לפי ברזל שאם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לו ופרעני' בתוספת' והכסף שנת' לו אם הוא מטבע אין במטבע של כסף ויקר וזולת דין הגמרא ומותר ללות דינר של כסף בדינר של כסף ואין בו פסול רבית :

**שאלה רפו**

תנסי : שאלת ראובן נשא רחל יתומה והשיאוה אמה ואחיה והוציאו לה כנדונייתה מאלה ושמונים וזבובים בין כסף ותכשיטין ומסורה וכתב לה בכתובתה מאלהים זהו' ממוטעב תלמסאן על פי הסכמות קהל אלגזאיר ישמרם האל והוסיף לה תוספת ק' וזבובים :

# שאלה רפט

מליינא: שאלת אשה אחת במליינא ואח' בחוכם והדקך רב ביניהם ובלא ת נפשה כי מזה לזוהי שיתנו נכסי' לעניי עירה ועכשוו בל אחי' והוא עניי אי אוליין בטר אומדן דעתא שאנו אומדן שאז עולה בדעת ש'יצוא למליינא או שישלמוס לו במליינא לא היתה מוקדשת נכסיה לעניי כ'ש'אם הוא עניי אי אמרי' ענייך ועניי עייך ענייך קודמין :

# תשובה

קיימא לן כר"ס בן מנסיא בפרק יש נחלין ופ' ח' על פי דאולי' בטר אומדנא ואומדן דעתא הוא שאם היה אחי' עמה או במקום שחובל לשלוח לו נכסי' לא היתה נחשבת ככסי' לאחרים ולעבור נחלה מאחי' היושר דבר תורה וכו' ש'אם הוא עניי וענייך עייך ענייך קודמין ע"כ כל מה שיש מנכסי' בעין לא ארזאיהו הקהל בשאלותיהם יתכן בידי מן הדין :

# שאלה רמ

בגא'יה: כתבת שלים נכור ירד לפני התיבה ביו ראשון של ר"ה שחל

לסיוט בשבת ובתפלת המוספין במקום זה היום תחילת מעשיך אמר זה היום זכרון מעשיך ומתקום היום הרת עולם אמר היום נכב לריב' וכו' שני לא שיהא כלום ושאלת אם השימו הזה הוא אפשרי או הכרחי ואם יש חילוק בין י"ט ראשון לי"ט שני בתפלה בין בחול בין בשבת :

# תשובה

בגמרא בפ' ראשון ב'ד אמרו כמאן מוציט האדנא זה היום תחילת מעשיך כמאן כ' אליעזר וכן נהגין תפלה זהה לבקח ולפדועמות ואין לאמרו וכו' ואלא מדרך הראשונים ו'ל אין מוציטין אותו לשבת וכתב רב עמרם גאון ו'ל בסדור תפלות בתפלת מוסף של חול ו'ל עושים שמעשים מנה שתי ישיבות גורעים ומסופים לא יפה הם עושים שמעשים מנה שתי ישיבות ומנה שליו אין אלו משכן מנה שאח'ול בתלמוד בין בשבת בין ב'י"ט וזו מתקלטי למקום ואמר ע"ן מאי דלא בעי מסלקין ליה עכ"ל ובסדר הספח כתב על בני ארס שהיו משנים בהגדה ו'ל תמה גדול יש בדבר וזו שנוהג זה המנהג אין נריך לומר שלא ילאו ידי חובתאם כל מי שהוא עשה כך תיק החזקתו לב וכופר בדברי חכמים וכו' דברי משנה זה למוד ומיידין כל ישראל לנדחו ולהבדילו מקהל ישראל ככתב וכו' יבדל מעל סגולה ובסוף דבריו אמר לריב' נלדות שלא להתפלל עם ישראל צ"ל ו'ל סגולה וכו' עד שיפוחו למושב ומקבלין עליהם שנהגין כמנהג של שמי ישיבות שלל מי שאינו נוהג מנהג שללו לא ילא י"ח עד פאן ומאן חובל להבין לענין הגדון שלכם :

# ענין רצא

בענין המים השופים שקרין אותו בלע"א אגוה ארדי' נטיי ובל' ערבי מ"ח אלפי"ה יש מתדין אותו מעני שאינו אלא אפר בעלמא והרי הוא כזבין ומרננין על יין עסק' שהם מושרין והרי אש מתירין להדיא ערער של יין נסך ומעשתי מי שאמר שאפי' היה דינו כאפר אפי' הכי אסור הוא והביא ראוי מראשוני' בפ' שאוב לאת הפועל ההוצ' ברא דאגר ארבייה לשתים יבס והכו' לי' חיי' באגריה אתא לקמיה דרב חסדא א"ל זיל קליבאו וקבדוכו בקבדי ולתת מכאן שאפי' אפר הבא נחמת בתם יבס הוא אסור כ'ש'אפר סתם יבס ע"מו' ודבר תמה הוא להתייר אפי' היה אפר שהרי אפר של ע"ז אסור הוא כדאית' בפ' כל הכלאים וה"ה של יין נסך שאפי' למאי דאמרי' בתורה כל הגשרפין אפרן מותר הרי הוליו מהכלל אשירה הגשרפת שאפרה אסור וה"ה לין נסך ואפי' האמר דבאשירה יש טעם לאסור אפרה מושב דש לא במול דדאיתא התם בבין נסך לית' להאי טעמא דדמי לתקדוב ע"ז שאינה בשלה עולמית אפי' האפר שלה אסור שאפי' בגשרפין אמרו שהראוי לשרף ישרף והראוי ליקבר יקבר ופי' התם אובלין בשריפה ומשקין בקבורה והרי אמרו שכל הגבדין אפרן אסור אפי' שרפן אלא שהראוי שהביא מפרק השוכר את הפועלין אינה ראויה שאותה חמשים שנשל בשכר לא מדין יין נסך נאסרו שהרי לא נפל עליהם

רבי' וכל המטבעות בין של זהב בין של נחשת הם שוות אלא הכסף כדאיתא בפ' הוהב' : ואם הוא חלי כסף או כלי כסף מפני שבר האומנין יש בו דין שלר ככשיטין ואת ביה יוקרה וזולא ולפי דין התלמוד האשה יש שות בידה ליתן משום שבת בית אבי' כדאיתא בפ' אלמא לכ"ב ולישיפה שכתב ר"י ו'ל והסכים עמו הרמ"ב ו'ל בפ' מהל' אשופ האש' נוטלתן לפי דין הגמרא בשומא של עכשוו ואם פיתחו פיתחו לבעל' אבל הם כתבו שחבנו בכל המקומות שחטול אותם בשומא של שעת הכי שאלין אם הם עושין מעין מלאכתן הראשונ' ואם פיתחו פיתחו לה וקופי' הרמ"ב ו'ל שאם הותרו הותרו לה וכן כתבו בספר אבן העזר' וזה הדבר תלוי במנהג ידו הקהל כפי מנהגם ומסתברא אפי' לפ' אם פיתחו מחמת שיכו הומן כמו שדקך הסכשיטין לפעוטי' הם ביוקר ולפעמי' הם בזול עזה הפחת הוא לבעל וכן הם הותרו ותשלם בשומא של עכשוו אם תרבי' ואם פיתחו מפני שגשתמש' בהם ובלו קאת ועדיין הם ראוין למלאכתן הראשונ' הדין מתן שהפחת ישיה לאשה שהרי אמרו בירושלמי רז' אשה לתלות כליה ולפחות חושש וכן אם שמו אותם בשעת נשואין ביוקר משהוין כמו שרגלין במ"ש רש"י ו'ל בפ' מציאת האשה שנטולתן בשומא הראשונה :

# ורענין

הגבנה מה שהודית שגב' אם הוא ברשות' או הפסיד' אותו או נתנתו לאחרים תשלמו בפרעון כתובת' ומה שלא הודית יש לבעל להחריס עלי' חרס בתם עד שהודה וכו' הרמ"ב ו'ל בפ' מהל' אגולה :

# ורענין

מאתיים של בתולה הם משקל כ"ה דינרי וכו' כסף מווקק מטבע ויהיה משקל כל דינר ו'ל גרעיני שעור' והכרח' לי להשיב לפי טוסח שה'לה דעושה שלוש פרוזאיו יסיל לבס שלם אחי' :

# שאלה רפח

מוסמאבים : שאלת העולה לארץ ישראל וכנסת לתמותה אם כל עונותיו מתכפרים קלות ואחורות שם התשובה וכן פי שהיה עולה לארץ ישראל וזאת בדרך אם כונתו ראויה כאלו רר צ"ל ה"ל :

# תשובה

הדינה בל' משה גדול' וכבר מנהג אות' ברת'ס' ו'ל מבלל תרי' מנות ובספרי אמרו שהקלה ישיבת א' כגד כל המלות שאמר ורשת' וישפת' בהשפעת לעשות זכר ספלינו רז' ואמרו שכל הדר צ"ה דומה למי שיש לו אלה שנה' לפת להם את ארץ כנען כי אפי' ה' אלהיכם' וכל הדר צ"ה שרי בלא עין שכתבו ובל' אמר שכן הליהי העם היושב בהשפא עון' ובל' קבאר צ"ה כאלו קבור תחת הנוצח כתי' בהל' מוצח הדומה וכתב' סתם וכפר הדמות עמו' ומכיון ש'רל היו מנכסים בעצמם לעבור כמות כרי ליכנס לא' והיו אומרים הוכתה דלא צ"ה לי' משה ואהרן וי' יומר דוכיבא לי' והיו מנשקים האבנים ומתגלגלים בעפר שח' ו'ל עבדין את אבני' ואת עפרה ימננו וקראת כבי בדרך המים לתינתה מים בלא לער בגלגל מחילות שהממים בח' ליש להם לער בגלגל מחילות שהקב"ה עושה להם מחילות בקרקע ומתגלגלי' משם עד א' ומשם מנכבים ועול' שאמר ויציבו מעיני בעצם הארץ ואין ער אלא ירושלים ש' והעיר אשר בחרתי בה ואין נותר ללאה תח' לח' אלא ללמוד תורה אם אינו מלאה צ"ה מי שילמדנו או מפני כבוד אב' ואם מכל זה תחברר שאלתכם כי מי שהוא בעל תשוב' ומתחרט מעונות שבידו ורצה לעלות לא' עם היות שהתשובה היא חכמה העליה לא' היא יחוספת לו וכו' ומצילתו מן החטא כל ימיו' ומה ששאלתם אם נאכסם ולהשלים מנחות אם נחשב לו זכות כמו שהשלים מנחות כבר אה' צ"ה בפ' א' מוסמכת קדושין ממשבה טובה הקב"ה מנרפה למעט' שאמר או נכפרו יראי' ה' אלהי' רעהו ויקשה' וישמע וכתב' בפ' א' וכו' וירחי' ה' ואלושי' שמו אמר רב אחי' אפי' חשב לעשות מנוה ולא עשה מעלה עליה הכתוב כאלו עשה והמקום יעורר אותו על כונתו כמו שאמר מלך הכוזר אל החבר כשנפרד ממנו לעלות לארץ ישראל :



אלא להשיע לו חבר מן המי שהוא אסור לבני נח ובמקום שאינו  
 יכול ליעלו בן נח משם כגון דקאו בתרי עברי כהראש שאין בן נח  
 יכול ליעלו משם אם לא יתנו לו הישראל אסור משום ולפני עור  
 לא תתן מכשול וליתן אותו לאחר ואחר יתנו לו עון למכור לבוה  
 לפט"ס והעב"ס נותנה לכומר להקטירה לע"ז ואין בזה משום  
 לפני עור לא תתן מכשול משום דלפני מפקדי' אלפני דלפני  
 לא תפקדין וכל זה מפורש בפ"ו וכן בפ"ו כל שעה ח"י אסור  
 להשיע חבר מן החי לבני נח וכו' וכן בפ"ו כל שעה ח"י אסור  
 למשם ולפני עור לא תתן מכשול ויאלץ עד שתבקע רסו ולטומאה  
 לא תשיע' שאין טהרה נוהגת בימינו היס והרי אנו כלבי עומאי  
 מתים שאין לנו אבר פרה ומה לנו לחוש לטומאת בבלות הקלה ואנו  
 במאיים טומאת המת המורה ויבוא זה מן התורה אבל יש בזה  
 כיעור להתעסק עמהם בפת פגס ויש לו לאדם להתרחק מן  
 הכיעור וכן הדומה לו שהרי אמרו אסור לנזוג יין נסך לעט"ס  
 משם לך לך אמרין נזירא אסור סחור לסחור לא תתקרב להגוהג  
 הארצ' בזה אין בו רוח טהרה ואם משום דרבי שלום ומפני חש' איבה  
 כול לאשמושי מניה ולומר לו מה שאין אנו אוכלין אין אנו רשאין  
 כול לאשמושי מניה ולומר לו מה שאין אנו אוכלין אין אנו רשאין  
 בדברים כשרים ובכלה מותרת לעכו"ס בזמירה ולגר בנתונה  
 בפסח הכתוב וכן נז' בגמרא בפ"ו כל שעה בפ' העור והרשב" :

### שאלה רצה

עוד שאלת אם מותר לבשל חמאה לבדה

והשליכה לתוך בשר שנתבשל בחלב :

### תשובה

בשר בחלב אסור הוא בהגא' ואסור  
 לבשלו שהרי' פעמים נאמר בזה  
 לא תבשל גדי בחלב אמו אחד לחי'ס'  
 אכלה ואחר לאסור הגא' וה' לאסור בשול והישראל חמאה  
 נחכת חמה בתוך בשר הרי הוא עובר בלאו דבישול וכלא דאסור  
 הגא' אם מוכרו ואע"פ שגא' בגמרא שאסור בשר בחלב חדוש  
 הוא שהרי כל ח' מותר לעלמו ואלו מבטל להו בהדדי מחמיה וכן  
 חי חר ליה טלי יומא שרי בשיל בישול אסור כדאיתא בפ"א ח'  
 עוברין אבל החמאה הנחכת ברתיה קרוב לבישול הוא דערי  
 דכלי ראשון הוא ככלי ראשון וכל אלו הדברים מכוונים הרבה בעל  
 נפש יתרחק מאלו הדברים :

### ענין רצו

ובענין הישמעאלים ששוחטין  
 הורדין ואם לאו אין אוכלין  
 אותה דע כי בפ"ב דחולין  
 בגמרא היו אומרים שאסור לזמן פג"ס בזני מעים לפי שבין  
 ששטו שני הסימנין הרי הריאה והכרס כאלו הם מונחים בכלי והם  
 אבר מן החי לבני נח ואסור להם ולפי זה היה אסור למכור להם  
 ריאה וברם אפילו של כשרה שהרי אינה מתה להם עד שתכל נפשה  
 ולישראל כיון שנחמכו רוב הסימנין כבר היא מתה ואינו אבר מן  
 החי לנו אלא שהעלו בגמרא שא"ל שיהיה המותר לנו אסור להם  
 דליכא מידי דשרי לישראל שנתנו להם מצות יתירות ואסור לבני נח  
 והיה אפשר לומר שזה אינו אלא כשהבהמה היא כשרה לנו ואנו  
 אוכלין בני מיעים שהם מותרין למכרן להם אבל אם היא אסורה  
 לנו שיהא אסור למכור להם בני מיעים שאין בזה טעם ליכא מידי  
 דשרי לישראל ואסור לבני נח אבל זה אינו כראי שאלו בלא בזה  
 מטעם אסור והיתר אלא אם נקרא אבר מן החי אם לא נקרא  
 אבר מן החי וכיון שאינו נקרא אבר מן החי לישראל מה לי אם היא  
 כשרה או טרפה ואפשר היה לומר כי בשחיטתן נשאר להם היסור  
 בני מיעים מכי אבר מן החי ואין להם תקנה בזה אלא בנחירה או  
 בשחיטת מוקלת הסימנין ויאל לנו מזה שבני מיעים של שחיטתן  
 אסור להשיע להם משום ולפני עור לא תתן מכשול ובני נח נקראו  
 כל העכו"ס חוץ מישראל והם ידרכו בנתיב מצותן ויריס'  
 מכשול מתורתנו :

### ענין רצו

בפ"ק דמגילה : כרכים  
 המוקפים חומה מיומות יהושע  
 בן טן קורים בט"ו כפרים  
 ושיירות גדולות קורין בי"ד יש שואלין מה ראו אנשי כנסת הגדולה  
 לחלוק מלוא' זו לימים חלוקים מה שאין כן בשאר מצות ואע"ג

דליכא הכא משום לא תתבודדו לא תגעו לכס הגויות אבודות  
 דהו להו שתי בתי דינין בשני עיירות ואפי' אביי מודה דליכא הכא  
 משום אבודות כדאיתא בפ"ק דיבמות מ"מ לכתחלה למה חלוקים  
 לשתי כתות ועוד היכן מצינו מלוא' בתורה חלוקה בקד' והתורה  
 אמרה תורה אחת ויחשפט אחד יהיה לכם וכל דתקון רבנן כעין  
 דאורייתא תקון ו"ל לפי שכעשה הגם בשו"ן בי"ד וכו' שלהם שהיה  
 ט"ו קבעו להם לדורות ביום נוח שלה' והשוו כל הכרכים המוקפי'  
 חומה לשו"ן שהיה מוקפת חומה ולפרזים קבעו יום י"ד כיו' נוח  
 שלהם אלא שאין דין המוקפים חומה מיומות אחשורוש  
 כדין שו"ן אבל מפני כבוד ח"י שהיתה חרבה בימי אחשורוש והיה  
 להם גבאי שהיה דין כפרו' לפיכך חלו הדבר בימות יהושע  
 ואינו מחזור לי מדאמי' בגמרא לחנא דידן שו"ן כמאן עבדא  
 כלומר שהיה להם לקרות בי"ד שהרי אינה מוקפת חומה מיומות  
 יהושע ואם איתא דכל עמנו של חלוק כרכים ופרו' אינם אלא  
 מפני שו"ן אוף' עלה על הדעת שיקראו בשו"ן בי"ד ובמוקפים  
 בט"ו ואין לומר שבין שראוי לחלות הדבר בימות יהושע אין לחוש אם  
 יקראו בשו"ן ביום י"ד אע"פ שיום נוח שלה' היה בט"ו שהרי פרוזים  
 המוקפי' חומה מיומות יהושע יום נוח שלהם היה בי"ד וקורין בט"ו  
 אע"פ שאינו נוח שלהם הכא נמי אם נקבע י"ט שלה' ביום י"ד אין  
 לחוש כדי שתקיי' תקנת חכמים בתלית הדבר בימות יהושע  
 וואת היתה סברת המוקפין זהו' אפשר לומר דבשלמא גבי פרוזים  
 אין חשש אם לא נקבע במקמתן ביום נוח שלהם לפי שהגשר קיי'  
 שהפרוים שלא היו מוקפי' חומה מיומות יהושע בן נון קורין ביום  
 נוח שלהם ועוד שהרי נשתנו לעלויה לידן ככרכים לקרות בט"ו  
 אבל שו"ן שהיא עיקר תקנת ט"ו ובשבילה קורין בט"ו היאך הקשו  
 שו"ן כמאן עבדא שבני מוקפי' קורין משום לחא דידה בט"ו פשי'  
 דאינהו בט"ו קורין שאם יתבטל בה' ט"ו ממיילא יתבטל במוקפי'  
 שא"ל שבני מוקפי' יקראו בט"ו ובשו"ן לא יביא בארעא וגירא  
 בשמי' שמיא ועוד למהי' אלטרק' לטעמא דהואיל ונעשה בה הגם  
 כלו עיקר הגם היה בה ומפני כך קורין בה במוקפי' אפילו לא  
 נעשה בה גם למה לא יקראו בט"ו דהלא בשבילה היתה עיקר התק'  
 בט"ו ומוקפי' הם קורין בשבילה לא היא בשביל המוקפי' הואיל  
 ונעשה בה הם ועוד קשה לזה הטעם שהרי עיקר הגם לשו"ן  
 עמיה ביה י"א היה והנה ראו שיקבע להם יום י"ד יום טוב עס  
 כל ישראל אע"פ שעשו בשנת הגם יום נוח בט"ו או שהיה לשו"ן  
 יום טוב יום י"ד עס כל ישראל ויום ט"ו מפני נוח שלה' ומוקפי'  
 יהיה י"ט שלהם ביו' י"ד וואת תשובת הרמ"ב ז"ל על זה הטעם על  
 כן נתן הוא ז"ל טעם אחר בחלוק' הזמן של פרוזים ומוקפי' וההר"ך  
 בזה והר"ן ז"ל הקשה על דבריו ומה שיראה לי הוא שיעקר הטעם  
 כדברי הרמ"ב ז"ל דעל כרחין אית לן למומר דבשנת הגם לא היה  
 להם למוקפי' יום כלל שאם היה להם יום נוח היה להם לקבוע יום  
 נוח שלהם ביו' נוח שלהם ומה ראו לנתן דינא לגמרי' ודמוות'  
 לשו"ן יותר טוב היה לקבוע ביו' נוח שלהם מיו' נוח של שו"ן וכן  
 מוכיחין המוקפאות דתת' ושא"ל היהודי' נקלה ועמוד על נפשה  
 וגו' ביו' שלשה עשר לחדש אדר וכו' בארבעה עשר בו וכתיב  
 בתריה על כן היהודי' הפרוים היושבים בערי הפרוות עושים את  
 יום י"ד וגומר ה"ל כי מפני שהיה יום נוח שלה' בי"ד על כן הסכימו  
 לעשות מעצמן בכל שנה ביו' י"ד יום משתה ומתחה ואף לדברי  
 הרמ"ב ז"ל שאומר שאין זה אלא נתינת טעם לחלוק פרוזים  
 ממוקפי' אפילו הכי אם היה למוקפי' חומה יום נוח בי"ד כפרו'  
 לא היה טעם נטן לקביעות י"ד לפרוים מפני נוח שלכן שהרי  
 המוקפי' הם כמותן אלא ודאי המוקפי' לא היו שו"ן לפרוים בזה  
 וכיון שכן ר"ך לתת טעם לדבר למה נשתנו פרוי' ממוקפי' לענין  
 זה אלא ודאי הענין הוא שהרי ישראל היו בעריה' בארץ ישראל והיו  
 מהם בערים בצורות דלת' ובריה ומהן בערי הפרו' ואלו היו  
 בסכנה גדולה וביום י"ג עלו עליהם אויביה' ככל אשר צוה המן  
 והם נלחמו בהם ונעשה להם גם והרגו אותם ועשו יום נוח מתחת  
 הגם אבל היושבי' בערים בצורות לא נלחמו באויביה' כי היו בתוך  
 חומותם ולא היה להם יום נוח ואפילו יהיה הדבר כדברי הרמ"ב ז"ל  
 ז' שרוב ישראל היו חוצה לארץ מ"מ זכר הגם נעשה בשביל אותם  
 שלא חרבו הערי' שהיו בקרן ישראל ולכבוד נעשה זכר הגם שבחוס'  
 לארץ אין חלוק בין פרוים למוקפים שכלם היו בין האויבים ואין  
 החומה

החומה מפלה ומה מורדת להם אלא עיקר הזכר מפני ח"י היה  
 ובשנת הגם עשו כפרים ביו' נוח שלהן שהוא י"ד יום טוב ובשנת  
 ביום ט' שהיה יום נוח שלהן וכן עשו ומעמין בכל שנה כי כן כתוב  
 וקבל היהודי את אשר תתנו לפעו' ומפני שנת הגם לא היה  
 אומר כך. אחר כך ראו לקבוע זה הגם על כל ישראל כי הגם  
 נעשה לכלם ורצו לחלק פרוים ממוקפי' לזכר כי בהם היה הגם  
 יותר גדול וקבעו לפרוים ביום טח שלהן ולמוקפי' יום אחד ולא  
 מנאו יותר הגון מיום נוח של ששן והיינו ד' אמרי' בגמרא ואימא  
 ב"י כלאומר לחלוק מוקפין מפרוים מה הכרח יש יותר בפי' ומי'  
 ומהדרין כששן כלוביון שמזינו יום נוח בפי' לששן מפני כך  
 חקנו למוקפין שראוי לחלוק אותם מפרוים בלאתו יום והשתתף אתי  
 שפיר מאי שאמרו בירושלמי שמפני כבוד ארץ ישראל תלו הדבר  
 צינות יהושע שבין שיעקר טעם החלוק הוא מפני שהפרו' היו  
 בסכנה יותר מהמוקפי' היה גנאי לירושל' ולערי יהודה הבגרות  
 שיקראנו ב"ד שיהיה זה זכר שהם היו פרונים ומפוארין והשתתף  
 ביחא מאי ד' אמרי' ותנא דידן ששן במלך עבדא שהרי אין עיקר טעם  
 החלוק מפני ששן אלא מפני שאלו היה נסן יותר גדול מחליו וכיון  
 שתלו הדבר ביהושע. כשם שנשתתפו פרוים ד' ארץ ישראל לט'  
 היה לה לששן להשתנות ל"ד מאחד שהחלוק היה מוכרח מפני  
 טעם אחר ומהדרין הואיל והיה בו נס כלו' אין ראוי לשנותו הואיל  
 שיעקר הגם היה בו וראוי לפרסמו כיום נוח שלהן ולולי טעם זה  
 היה ראוי להשתנות ששן שאין טעם חלוק פרוים ממוקפי' מפני  
 ששן ואף על פי שמה שנקבע יום ט' אינו אלא מפני שהוא יום נוח  
 של ששן אפי' כיון שהדבר מוכרח לחלק פרוים ממוקפי' מטעם  
 אחר אף אם ששן היה משתנה דינן ליום י"ד מפני שהוא מוקף  
 נתינות יהושע ויום ט' לא היה זו ממקומו שהרי היה הוא ראוי יותר  
 לקבוע מיום י"ג מפני שהיה יום נוח ויום י"ג לא היה יום נוח כלל  
 אבל היה זמן קהלה לכל ולזה הטע' יאמי שפיר חלוק פרוים ממוקפי'  
 שהעיקר היה מפני הסכנה ופרוים היו יותר מסוכני' ממוקפיים  
 אבל לטעם אחר מה ענין פרוז ומוקף אם מפני ששן היה להם  
 להיות עיירות גדולות שאין מוקפי' ולמה השוו לה כרכים מוקפי'  
 ואף על פי שהם קטנים מאד ולא השוו לה עיירות גדולות שאין  
 מוקפות חומה. איני הוא הטעם לרמות מוקפות לששן יותר  
 מעיירות גדולות אבל לטעמו של הרמב"ן ז"ל הדבר עולה יפה ומה  
 שתמה הר"ן ז"ל על רבינו הרמב"ן ז"ל שאמר שאחר מוכן האיר השם  
 עיניה ואמר שלא הזכיר זה בגמרא ירוש' הוא וכתב רבינו ז"ל פר'  
 ואחזקין וכן הוא במדרש רות דרתי הר"מ ז"ל כתב חל' י"ד בשבת  
 קורין בערב שבת והר"ב ז"ל השיב עליו מלשון הראשון שאמר  
 מוקפיו ליום הכניסה והרמב"ם ז"ל בערב שבת לפי שבזמן זה אין  
 שם הקדמה ליום הכניסה לא קשי מדי לרבינו הרמב"ן ז"ל מאי  
 ד' אמרי' בגמרא שאין אומר' שירה על גם הנעשה בחוה' לארץ  
 ד' ארץ ישראל או בארץ ישראל ועליה נעשה זכר הגם אבל מכל מקו'  
 הגם בחוה' לארץ נעשה שהרי בששן היו מורכי' ואסתר ושם נעשה  
 המשחה ונחבעלו כתבי המן ונתלה שם ונתן להם רשות להרוג  
 בשוגיא' והיינו ד' אמרי' בגמרא שאני ששן הואיל והיה זה הגם  
 כלומר ששם היה עיקר הגם שמשם יצאה תשועה ופורקן לישראל  
 וכיון ששם היה הגם אמרו בגמרא שאין אומר' שירה על גם שנעשה  
 בחוה' לארץ.

ענין רצח

מה שאמרו בירושל' דסעודת פורים אינה נעשית בשבת  
 ונדחת לאחר השבת אין לנו בגמרא דידן מי שהוא חולק על זה ומה שא"ר ד' בפי' בני העיר גבי  
 פורים שחל להיות בערב שבת ד' מאחרין פרשת זכור. דכיון דאיכא  
 מוקפין לעבדי בחיזוי' עשייה וזכירה כהדרין אחין ומשמע מהכא  
 דבשבת עושין סעודת פורים. דלא לאו הכי חתיין כי הדדי והלא  
 קריאה קדמה וסעודה מתאחרת אינו קשה כלל חדא דעיקר תקנת  
 אצוי כנסת הגדולה קריאה בשבת הוא ורובן בחרחי הוא דגזר  
 שמה יעבירנה ד' אמות וכיון דמעיקרא הכי חתקון וזכירה ועשייה  
 בעיקר חקנה כי הדדי נינהו ומשום גזרה דרבה לא זו פרשיות  
 ממקומו ועוד אכתי' איכא איסור הספד ותענית בלאתו יום  
 דאיפער דנושס שבת גופיה לא מיתסר בהספד דלא חשכחן דשבת  
 אקרי יום שמחה הלא עובג בהכילה ויש אבלות בשבת בלנעה  
 ומשום פורים מיתסר ויש כן בתענית למאן דליים בוליה שתא

כמר בריה דרבינא בפי' חלו דברי' בפסח משום איסור ובחול  
 התם חר בריה דרבינא כוליה שחא יתיב בתעניתא לבי חזק  
 דעלמא ושוריה ומעליא יומא דכפרו ומשמע דכל שחא לייס ב' ד'  
 מהני וימי חופי' בשבת דלי' לחו הוה אמרי'ן בפי' חזק ובר' משת'  
 וכדאמר רבא התם הכל מודים בשבת דבעי' נמי לכס' חל' כיון  
 דעיקר תקנת דסעודת פורים אינה לא שאלה להסעודת ורבי' סעודה  
 מדרכן בלחוד הוא זכירה ועשייה דעיקר תקנה כי הדדי נינהו  
 ועוד דאף על גב דקריאה וסעודה ליתנהו בשבת הוכרח בתפלה  
 בשבת הויה לבי הדדי נינהו שהרי בהכרח תפלה מוכחא מילתא  
 דעשיה היס היא והוה זכירה ועשייה כי הדדי ולא עוד אלא חל' חל'  
 תימא דנושס שבת נמי מיתסר בהספד ותענית. כיון דמשום  
 פורים נמי מיתסר זכירה ועשייה כי הדדי חתיין. ועוד דעיקר  
 קושיה ליתא דתלמודא נסיב האי ליטמא לכשתמלא למיד לסעודת  
 פורים נעשית בשבת חל' ל' נעשית לאחר השבת הא חתי' טפי שפיר  
 דקדמה נמי זכירה לעשייה ורב לא סבי ליה בחתי' דבעי' דהקדמ'  
 זכירה מקמי שום עשייה ואפילו בעיירות. ועוד לא קשי' עידי'  
 אי סבירא לן חלבי' דשמואל דסעודה נעשית בשבת דהא לא קיימא  
 לן כוותיה וכיון דתלמודא נסיב האי ליטמא לתרופו לדשמואל  
 דלא קיימא לן כוותיה נכסי' חתי' תימא דהאי לשמא פליגי' אחרת  
 דכתי' מערבא לא מוכח דסבירא ליה לתלמודא דידן חבי' ועוד  
 דמאי ד' אמרי' וזכירה ועשייה כי הדדי נינהו לא עשיית מצוות הויה  
 קאמר אלא זכירה ביום פורים קאמר שהרי אותו יום בשאר שנים  
 הוא יום ועשייה וגם היום אף על פי שהוא שבת שואלין ודורשין  
 בענינו של יום ומוזכרין בתפלה על הגסים והא' דלא קרינן ומגלה  
 ולא עבדין סעודתא חרי' דאיסורא הוא דרביע עלייהו ויום פורים  
 הוא וספיד הוין זכירה ועשייה כי הדדי ויום שלפניו לקריאה  
 ויום שלאחריו לסעודה אין אלא לתשלומין דידה דעיקר עשייה  
 ביה הויה והויה יודע דהאי זכירה דכח' לא הויה לזכירה דקריאה  
 מגילה ותפלה דאלו בהנאו בעינן ללאו ציומן בדיה' עשייה ואלו  
 שהאי זכירה בעיר רב דהתו מקמי עשייה וזכירה דמגילה ותפלה  
 עשייה מקריא לנביה האי זכירה ירושלמי פ' ק' דמגילה רבי יוסאס' פ' ד'  
 שום בעה קומי רבי מנהלא עזרא חקן שיהיו קורין בתורה ב' ד'  
 ובשבת במנהג ומורכי' ואסתר מתקין מה שגזר עתיד לתקן  
 אמר ליה מי' שסדר המשנה סמכיה לתקרא משפחה ומשפחה  
 מדינה ומדינה ועיר ועיר:

ענין רצט

דין ראובן נשא את  
 ויש לה בת מאסה  
 הראשון והכניסה לו  
 האשה נכסים בגדוניה' ואחר שנשא הלך למדינת הים ועשייה  
 האם והשאה בתה והוניה לה בגדוניה' לה כעלה שהוא בגדוניה' הים והוניה  
 והשיפה לה ממה שהכניסה לה כעלה והגשוףין ונתנה לה מתנות ביום ק' א'  
 עליה גם כן הולאת סעוד' הגשוףין ונתנה לה מתנות ביום ק' א'  
 הפלות כמשפט הבנות וכל זה עשתה אם ומבלי רשות הבעל ובמס'  
 כחובת הבת כתוב ודא' כדוניה' דלעגלת מבית אמה ועכש' א'  
 הבעל ממדינת הים ומערער בכל מה שעשתה אשתו אם יוכל  
 לתבוע כל מה שנתנה וכל מה שהוניה' אשתו או לא וגם כן הסת'  
 הגזרת הניח לה זקנה רבי אמה נכסים וטוענת האם שלא היתה  
 היא מה שנחנה לבתה עד שמתלה לה כל ירושת זקנה קודה ששאלה  
 והבת מודה בזה אם הבת לאומנת בזה לחוב לבעל או לא:

מספר

כתובתה גלמוד שכתוב בה דהנעלה ליה מבית אמה'  
 וכיון שהבעל אודה שהנכסים שהכניסה לו הם ממנה  
 אמה וידוע הוא שאין לאשה הגשוףין נכסים אלא או נכסי' ל'  
 ברזל והם הנכסי' שהכניסה כדוניה' לבעלה. או נכסי' מל'  
 והם שאר נכסים שהשאירה לעמה או שנפלו לה בירושה או  
 שנשאלת ואם כדוניה' זו שהכניסה הבת שהודה הבעל שהם מבית  
 אמה הם נכסי' לאן ברזל שהכניסה לבעלה יחזרו לבעל אמה שאין  
 לאשה זכות בהם בחיי בעלה ואם זכרה או נתנה אותה מכתובה  
 ומתנתה בעלה כמו שהזכר בגמרא בפי' אלמנה לכ' וכתב הרמב"ם  
 ז"ל בפי' ב' מהלכות אישות ובפי' ל' מהלכות זכירה ואם מה שנתנה  
 לבתה הם נכסי' מלבד בודאי שהנפול הוא שלה ואין לבעל בהם אלא  
 הפירות בחיי אשתו ואם תמות בחייו ירש הכל על כן בגמרא הו'  
 ילאו ומתחת יד הבעל וישאו ויתנו בהם ויאכל בעל האם הפירות  
 בחיי אשתו ואם תמות בחייו ירש הכל ואם ימות הוא בחייה' תמל'  
 הבת

הבת  
 ויש לה בת מאסה  
 הראשון והכניסה לו  
 האשה נכסים בגדוניה' ואחר שנשא הלך למדינת הים ועשייה  
 האם והשאה בתה והוניה לה בגדוניה' לה כעלה שהוא בגדוניה' הים והוניה  
 והשיפה לה ממה שהכניסה לה כעלה והגשוףין ונתנה לה מתנות ביום ק' א'  
 עליה גם כן הולאת סעוד' הגשוףין ונתנה לה מתנות ביום ק' א'  
 הפלות כמשפט הבנות וכל זה עשתה אם ומבלי רשות הבעל ובמס'  
 כחובת הבת כתוב ודא' כדוניה' דלעגלת מבית אמה ועכש' א'  
 הבעל ממדינת הים ומערער בכל מה שעשתה אשתו אם יוכל  
 לתבוע כל מה שנתנה וכל מה שהוניה' אשתו או לא וגם כן הסת'  
 הגזרת הניח לה זקנה רבי אמה נכסים וטוענת האם שלא היתה  
 היא מה שנחנה לבתה עד שמתלה לה כל ירושת זקנה קודה ששאלה  
 והבת מודה בזה אם הבת לאומנת בזה לחוב לבעל או לא:



העיד על עצמו ואמר לעדיו והח' כותמין העדים זה האין לו שרש  
אלה אם יאמר שהוא לשון השופט המקיים השטר בנימוסיהם  
ותקנת חכמים היא שתגשף הבתולה ביום רביעי ותבעל ליל חמישי  
כדליתא בפ' בתולה הנישואין יום רביעי לפי שבתי דינין ושכין  
בשני ובתמיש מתקנת עזרא כדליתא התם ובפ' מרובה ואם יהיה  
לו טענת בתולים ישכים לבית דין קודם שתקטר דעתו ולא תקט  
שתגשף בהאד בשבת משום דשקדו חכמים על תקנת בגות ישראל  
שהיה טורח בסעודה שלשה ימים יום א' ויום שני ויום ג' ותהא  
בבעלת ליל חמישי משום דברכה דדגים שנבראו יום ה' ויברך אותם  
אלהים ואמרו בגמרא שעכשו שאין שם בתי דינין קבועים ששאת  
בכל יום ונראה מהגמרא דבער' שבת אין נושאים שמה שחוטבין  
עוף בשבת לנודך הסעודה ומה שנהגו עכשו לישא ערב שבת כתב  
הרמב"ן ז"ל שהוא מנהג ברוח וכן כתב רבינו יוסף הלוי אבן  
מאגש ז"ל אלא שלא גיחו בידם חכמים והיתה מותרת להבעל ליל  
שבת ואינו אסור משום הנזירה כמ"ש בפ' בתולה ובפ' תינות וכן  
תקנו חז"ל לאלמנה שתגשף ביום חמישי שלא ישכים למלאכתה שהיא  
אסור בעשית מלאכה כמו שנזכר בתוספתא ויהיה שמה עמה  
שלשה ימים ביום חמישי ויום שני ויום שבת מלכות עשה היא מן  
התורה לשמה אשה חדשה שנאמר ושמחת אשתו אשר לקח ובעל'  
ליל שני משום דברכה דאדם שנברא יום שני אבל להבעל ליל  
שבת אסור כמו שאמרו בירושלמי הכי דכנסו ארמלן ליכנסו מבטול  
יום לפי שאין אדם קונה את אשתו לזרעה ולהיות זוכה במליאתה  
ובניעשה ידיה אלא בחופה אם בתולה ואם היא אלמנה שאין לה  
חופה בניהא ואם יבעול אותה בתחלה בשבת נמלא קונה קנין  
בשבת ואסור וכן להכניס בתולה לחופה בשבת אסור שעל ידי  
החופה קונה אותה לזכות בירושמה ובמליאתה ובמעשי ידיה ויש  
מקומות שמתחילין בשם ה' א' עולם כוננה השמימי ואינו כוננה  
חכמים ז"ל שהרי עשו יום טוב כשבעלו הזכרת השם מהשטרות  
כמו שנזכר במגלת תענית ובראשון מראש השנה לפי שלמחר  
יפרע זה את חובו נמלא השטר מוטל בהשפה בכך וכך  
לבריות עולם למנין שאנו מונין כלן במקום פלוני ולזכרו  
לומר כן לפי שיש מונין ממולד וי"ד שהוא מולד תשרי שנה אחת אחר  
מולד בהר"ד וכן הם מניני התורה למנות מבריות אדם הראשון  
שהוא מולד וי"ד ונברא ביום שני ולפי שהבריה היתה יום ראשון  
והוא כ"ה בחלו לרעת ר' אלעזר שאמר בתשרי נברא העולם ע"כ  
כדי שלא יבאו אותם החמש ימי מתחילין בקלת המקומות למנות  
ממולד בהר"ד שהוא מולד תוכו שהוא שנה אחת קודם שנת וי"ד וכן  
ביהין במקומות ואלו לא פירש לאינו יום מוכין היה אפשר לטעות  
בין מוקדם למאוחר שאם כתב בו שנת חמשה אלפים ומהה ותשע'  
וחמש לבריות עולם סתם היה אפשר לטוען לטעון זה החשבון הוא  
לפי מולד וי"ד והוא מוקדם ופסול ומשום כ"ד טועין שהרי לפי  
הדין אינו נפסל בכך דתלין שהסופר כתבו בדקדוק כדמוכח בפ"ק  
דע"ז על כן פירשו שהוא לפי המנהג הידוע למנות לבריות עולם  
במקום ההוא וביומי רבותיו היו מונין למלכות יין וכן נהגין במזרח  
ואמורי בכך וכך לשטרות ומתחיל בשנת שלשת אלפים וארבע קמ"ח  
שנה אחר בריות העולם אלף שנים אחר יציאת מצרים כמו שהוא  
מופיר בתלמוד בפ"ק דע"ז והיה אומר ר' מאיר שאם שינה  
ממטבע שטבעו חז"ל ומנא למלכות אחרת שהולד ממזר אבל אין  
ק"ל כרבנן דפלוני עליה שאפי' לא כתב לא לשם סגור שבועי כשר  
וכ"ש לבריות עולם שאפי' ר"מ אינו פוסל אלא אם כתב לאינו  
מלכות אחרת שהיא יותר גרוע ממלכות יין אבל לשם מלכו של עולם  
שהוא בריות העולם אפי' ר' מאיר מודה לכתחלה עבדי הכי ולשון  
מתא פלונית הוא כולל עיירות גדולות והטנות בפ"ק דגט' אמרי  
מתוותא דארעא דישאל קה חשיב גבי וקניה ודימונא ועדעד' והם  
עיירות ובפ' עושין פסין אמרי' אחייהו מתוותא די שולטן בתוך ע'  
אמה ושירים והם כפרים קטנים כן כתבו בתוספתא דעל כ"ף  
ימא יתבא חרנוס על שפת היס על כ"ף ימא ולומר לשון יתבא והיא  
אינה יושבת לשון מקרא הוא ואחרת אל לור היושבת על מצותות ים  
ביחוקאל וישבת העמק בירמ' וכן יושבת בלבנון ולשון רבותי ז"ל  
דיתבא בריש טורא וישבת בנהל וישבת בין החלות ואם הוא על שפת  
גנהר יתנו דעל נהר פלוני יתבא כן לשון רז"ל בפ"ל כל הגט ובפ"ק  
דמויעא בשוירי מתא דעל רבים נראה ואם היא רחוקה מהם מעט  
בתוך דעל תמוס כ"ף וכו' ונהגו לכתוב בכתובות ונטיין אך אמר ר'

פלוני ואינו נפול יפה על הלשון וכבר הוקשה זה להרא' ש בנכס  
ועם כל זה כתבו הוא בנכסו שלא לשנות ובכתובות חפשי לכתוב  
שהוא לשון העדים ובאלו כתבו ודעי' אנו אך אמר לנו פלוני ואם  
בתולה כותבי' בתולה לא ואלא איהא בתולה כותבי' כלתא דהא  
הרמב"ם ז"ל בנכס כתוב' שאם היא אלמנה' כותבי' אלמנה דהא  
גרופה כותבי' גרוש' ואם היא שבויה כותבי' שבויה כתיב דהא  
האן ובקלת כתובות ראייתן בגרושה שכהני' הדיוסי' כתיב דהא  
באלמנה לא נהגו כן ונראה לפי שאין כ"ג האסור באלמנה מצוי  
ואף בגרושה חשש רחוק הוא שהכהן הגושא אותה אחר זה שכתב  
למנא גרוש' אם יבדוק בכתובתה ויראה שאין לה אלא מנהג לכתוב  
בכתובתה ויראה שאין לה אלא מנהג לדוק אם נשאת לשני מנהג לכתוב  
גרוש' ואם היא אלמנה ותתאלמן מזה השני הרי היא קטלנית ואם  
לכל העם ככהן ומשש רחוק הוא זה ואם גרושה מן הארסין אין  
שיש לה מלכות היא קרוב לחוש לזה יהיו לי להכתיב כדת משה וישראל  
שער עכשו לא היתה אלא מקודשת ואינו חייב בשאר כסות וישיבה  
ועכשו נעשית נשואה להיות אשתו גמורה להחייב ביה שבת  
בכתובה ולאנה במימרה דמימא אפלה ואוקיר ואזון ואפירם וזכר  
ואכסה וכו' מענין אפלה היה מוכיח רבי' אליהו שחייב אדם להשגיח  
את עלמו לזון את אשתו וכן היה נראה מפ' ח"ג פ' דאמרי' המורד על  
אשתו ממלאכה הוי כאומר איני ון ואינו מפרנס ור"ת ז"ל היה מורה  
בזה דההוא בפ' ח"ג פ' ה"א כמודר ממונות כנגד מעשה ידיה שיהיה  
שאר מוטל מעשה ידי' חייב לזונה ואם אינו עושה כן הוי מורד ואינו  
כתובה שכתבו בו אפלה אינו לשון שכיחות ואינו עשירי חת  
נכסיו לא להשכיר עלמו לאחרים ואוקיר הוא לשון כבוד וישיבה  
שאמר בפ' ג"ד הגשה לענין יכלכל דבריו במשפט אוהבה כגופו  
ומכבדה יותר מגופו ואזון הוא חוב ממונות שחייבה תורה שיהיה  
לא יגרע ותרנס אונקלוס ויונה וכן דעת הרמב"ם ז"ל והסכים רוב  
הרמב"ם ז"ל בדלושיו בפ' המדיר והרמב"ן ז"ל בדלושיו בפ' השאלה  
וכן בפ' המדיר אומר שאין חוב ממונות אלא מדרבין שהקנין מוחלט  
תחת מעשה ידיה כדליתא בפ' נערה שנתפתחה והר"ם ז"ל כתב  
דאע"ג דלא מחייבין ליה למפלה אבל היכא דעבר ושקל אהיה  
מחייבין ליה לזונה ואפי' אי לית ליה אלא מונא דחד יומא ואף על  
פי שבעל חוב אין דינו כן אלא משעירין ליה מוזן שלשים יום שהיה  
אינו כן שאין מסדדין לו ולי נרא' שאם לב' מסדדין שחובו מן התול  
כ"ש לממונות אשתו שאין חובו אלא מדרבין כדעת הרמב"ן ז"ל אבל  
דברי הרמב"ם ז"ל דברי טעם הם דלא שייך סדור במונות אשתו  
שהרי הממונות הם החוב בעלמו מש' אכ בחוב הבא מלד אחר ועד  
דלא גרע' אשתו מעבד עברי דכתיב ביה וטוב לו עמך במחילתך  
אמר בגמרא בפ' ח"ג פ' ח"ג פ' ח"ג פ' ח"ג פ' ח"ג פ' ח"ג פ' ח"ג  
לרכים וכן לשון התלמוד האומר איני ון ואינו מפרנס ואפי' בדברים  
שאין בין איש לאשתו שייך לשון פרנסה כגון להשיא בתו אל יתפרנס  
בנותי מנכסי לפרנסה שמי' באז ואפי' להשיא אחריים אמרי' יתם  
ותומה שבאו להתפרנס וכל חובי האיש לאשתו יותר מהממונות  
כגון תכשיטין ונותן לה מעה כסף ללרכיה בכל שנת כמ"ש בפ' ח"ג  
על פי ומדור הכל בכלל הפרנסה' ואסובר כן הוא מתרגם לכללן  
שתרנו' לכבודתך ולכללה ופרנסה הכל אחד לא שזה לשון מקראתה  
לשון חכמים ותרנס וכן משק ביתי ובר פרנסה הדין ותרנס ויטב  
רועס כלבי עבדי רעותי וית פרנסין יתכון ואונקלוס תרגם היתום  
איתי דון יתי וכן תרגם הכלל אתכם אזון יתכון כי רעה וכללה  
בלשון עברי הם פרנסה ויטב בנכס רבי' משה ז"ל אלא יתיבי אבל אינו טעם  
לכתוב יתיבי לייב ואין בנכס רבי' משה ז"ל אלא יתיבי אבל אינו טעם  
כי נהג בלשון ארמית להסיף לי עם יתי זכדי אלהים אותי תרגם  
אונקלוס יבא ה יתי ויתוספת יהוד נוהגת היא אפי' בלשון עברי  
המעטרי חייבי למחייבי וכן רבי' ואכסה הוא חוב כסות היתום  
בתורה כהלכת גוברין יהודאין וכו' כדן חוב כל ישראל אם אין  
התורה אם מדברי סופרים ונכנס בכלל זה חוב פרקונה וקבוצתה  
ושאר תנאי כתובה ממונות אלמנה וכתובת בנין דכרין וכתובת בנין  
וקבץ שאע"פ שלא נכתבו כמי שנכתבו דמי לפי שהם תנאי ב' ד' א'  
ככלל כל זה בכלל הפרנסה' ואסובר וכל ספוקיכו בשופרא דשטר  
כמ"ש בפ' המוכר את הבית בענין מוכר דקל לחברו שקנה חלקו  
וליצין והוצין ואע"פ שנהגו לכתבם אם לא כתבם קנה דשומרי  
דשטרא הוא למכתבהו ואם לא כתבם קנה כי אינו חוב לכתבם

וכן וכ"פ צ"ל חזקת הבתים שדה שהגניסה לו שום משלה וישתכחצין  
הכל קבל עליו חזקת דין וזקק הכל עליו במלוה ורשו וכן הוא נכנס  
הכתובה להרמ"ב בס"ל ולשון ר"ל ורשו הוא חוב מתרנס לא חוב  
כעשה כרשיה משאת מאומה ורשו כל מדעס ולשון ר"ל ממחר  
רשותך פארי אפרע כלו' שהבעל חובך אפי' לא תוכל ליטול ממנו  
אלא סובין להפרע מחובך טול וענין וזקק עליו הכל הוא לשון רבותי'  
ז"ל בכל מי שהוא מחזיר חוב שיש לו על חברו מחזיק דבר סיקה  
שטר חוב ומלוה כמ"ש בפ' איזוה נשך ישראל שלוח מעות מהע"ס  
וזקן עליו במלוה ובפ' הגזול עלים בגזול את חבר וזקן עליו  
במלוה וכן בפ' הוקבל גבי שטר חוב שכתב חובך יכול אפי' זקן עליו  
במלוה תלמוד לומר כי תשה בפ"ב דגטין כתובה מאומה היא  
משמעת משתפנס ותזקף ורובה לומר כי הכתובה אינה משמעת  
לפי שהיא כמעשה ב"ד ואם גבתה מקצתה ואם פגמה אותה ומה  
שכתב החזרתו מלוה וזהו לשון זקפה אם עברה עליה שמה  
מאותה שעה שמה מתורת כתובה וחזרה לחזרת מלוה שהשביעי'  
משמעתה וכחזקין כן שלא יהיה דין הגדויע כדן הכתובה לגבות  
בפחות שבמטבעות ואם נכתבה כתובה במקום אחד וגובה במקום  
אחר כדתי' באחרו' מכתובות וזהו מקולי כתובה וכו' יש קולא אחר'  
בפ' יש בכור על כן כותבין שהתן קבל עליו כדויע' וזו כדן מלוה  
ורשו לא כדן עיקר כותבין שהתן קבל עליו כדויע' וזו כדן קולי  
כתובה אלא כדן חומר מלוה וזה לא היה צריך לענין כדויע' שמותרין  
דינה כדן מלוה לגבות לעולם בלא הוכרה ואינה כדן עיקר כתובה  
שהוא מנה מאתים שלא לגבות אחר"ך ה' שנים שלא בהוצר' כדתי'  
בפ' הגושף והכי איתא בירושלמי ולא הוצרך תנאי זה אלא לענין  
הוספת דק"ל כרבי יוחנן דאמר בירוש' בפ' הגזקין שהתוספת הוא  
כדן כתובה מהאי טעמא וכ"ש הרא"ש בפ' הגושף ולזה הועיל תנאי  
זה שהיה התוספת כדן מלוה כמו הגדויע אבל כדויע' עצמה לא  
היה צריך תנאי זה שדינה כדן מלוה לא כדן כתובה לגבות מן  
היוצרות וכו' שמוכח בפ' הגזקין וכ"ש הרא"ש כ"ש שם בחדושי' ולפי  
מה שכתבו הגאונים ז"ל בפ' המקבל חוב וכ"ש הרא"ש כ"ש שם  
מלוה שהיה נגבית אפי' מחיים אע"פ שלא ניתנה כתובה לגבות  
מחיי' כדתי' בפ' האשה שכפלו לה נכסים א"כ הכותבים יש רשות  
לאשה לגבות מחיים אבל רש"י ז"ל לא כתב כן אלא שאל האב נדר  
לכבו כדויע' הרי הוא חוב עליו ויגבה אותה החתן ומינו כדן מלוה  
וכן הסכים עמו הרמ"ב בפ' זה וכתבו הגאונים ז"ל דמאי דאמר  
רבין לא ניתנה כתובה לגבות מחיים היינו דוקא מיעבדא למישאל  
ולמפקי אבל כי טענה הב לי מאי דכתבת לי בכתבתא דאעביד  
מכשטיין וליתבי תחותך ואשמשיך דינא הוא דיהיב לה כל מה  
דכתב לה וכתב הרב בעל העיטור ז"ל דהכי מסתבר אבל הרא"ש  
ז"ל חלק בתשובה ואוסף לה מדליה בפ' חף על פי שטנו אם רצה  
להוסיף לה מנה מנה מוסיף פירושו על עיקר כתובתה שהם מאתים  
יכול להוסיף ולא חיישי' לכסופא דאחר' שאין מוסיפין דין התוספת  
כדן מאתים כמ"ש שם תנאי כתובה ככתובה דמי ופי' ז"ל ודין  
תוספת כדן העיקר לכל חותן הדברים הנזכרים שם בצמרא חובד  
נפל טפק כדן התוספת אם אין לבעל נכסי' ידועים איך ישמענו  
נכסי' לאחר מכן בתוספת והלא דבר שלא בא לעולם הוא ואע"פ  
שכתב חייב בו הואיל וגופו מחוייב משתעבדים הנכסים שיקבל כלל  
גופו וכן אם היו לו נכסי' יכול לשעבד עצמו לחוב שיתחייב בו מיד  
אבל זה שאינו מחויי' עצמו לא לכשתלמן ותתגרס אם אין לו חותן  
נכסי' בשעת הקנין איך ישתעבדן לאשה ו"א שאין משתעב' לא מה  
שיש לו בשעת הקנין ואין כן מנהג שלנו ו"א שמצינו בענין זה כמ"ש  
בפ' הפועלים מנהג שומר חנם להיות כשואל כשקנו מיידו ומשמע  
בכל ענין אפי' אין לו נכסים ואין זה קנין דברים שהרי כשהיו לו  
נכסים יחול השעבוד עליהם ו"א דכיון שאורס שהוא נתון לה כך  
וכן הודלת בעל דין כמאה עדים דמי דומה למה שאנו כותבין  
והקניתי ארבע אמות קרקע בחצר אע"פ שאנו יודעין שאין לו קרקע'  
הודלתו כמאה עדים דמיא ומה שנהגו להוסיף לכתובה שלים אינו  
הנז' בנמרה בפ' מציאת האשה שאותו דין הוא להוסיף בכספים  
שליש מהטעם שאמרו בירושלמי רובה אשה לישא וליתן בכספים  
ולאוסף שלים ולפחות חומש בבגדים מאותו הטעם שנתנו גם כן  
בירושלמי רובה אשה לבלות כליה ולפחות חומש ואנו נהגנו כן כן  
בבגדים בין בכספים להוסיף שלים לכתובה ולא למנה ולא כלום  
אפילו

וכן בכל חובי האיש לאשתו אע"פ שאם לא כתבם נתחייב אם כתב'  
שופרא דשטרף הוא ותרנסו כמטפס בהנחת כותב בנות ישראל וכן  
כהלכת גובראין והודלן כמטפס בני ישראל ויהבנא ליכי מוהר בתוליבי  
לשן הכתוב כמחר הבתולה הוא מה שנתן הבעל לאשה משלו כמו  
הרבו עלי מאך מהר ומתן כסף וזו מאתן דחון ליכי ויש כותבין  
דחון ליכי מנדאורי' דחון זה שאין חוב כתוב אלא דחון כדמוכח  
בפ"ק דכתובות ופי' בתרא ומאיתים של כתובת בתולה לפי קבלת  
הגאונים ז"ל הם משקל חמשה ועשרים דינרי' והב' שמתבע מדינה  
אזו אלא שמינית מטבע זרי ולא חייבו תמיים אלא מאת' מוזוי  
מדינת ירושלים ש'ס' שמינית מטבע זרי וחזרו מאתים כ"ה דינרי'  
זהו מכסף צרוף כל דינר משקל ששה ותשעים גרירי' שעורה או  
חטה ובכתובת אלמנה כותבין מהריב כסף וזו מאה מחליתים שהם  
משקל שנים עשר דינרי' זהו חזרי דינר ודין גרשה כדן אל זכה ואם  
היא מן הגישולין אע"פ שהיא בתולה דינה כדן בעולה כדתי' בפ"ק  
דכתובות ותרנסו מאתים מאתן ואין לטעות שהיה פירושו מקומו  
לפי יש מקום בלשון ארמי מתא שא"כ היו אומרין מאתין כי בלשון  
ארמית כשהם רוצי' לומר מקומו אומרים מאתי' תיתי ותבע  
במאתין יבין גרש' דעל מאתין וכן גברא אחא מאתתן אבל כסף  
זווי מאתין ר"ל מאת' לא מקומו ויאוועל לותיבי כהרע כל הרעא  
זהו מנות עונה כדרך כל הארץ והוא לשון מקרא ואיש אין בחרן  
לבה עליו כדרך כל הארץ ומנות עונה פירושו ח"ל הטיילי' בכל  
יום וכו' כדתי' בפ' הטועלים וכל זה שופרא דשטרף הוא שאפילו  
התנה עליה לבטל מנות עונה אין תנאו קיים לפי שאם התנה על  
מה שכתוב בתורה ותנאי' בטל כדתי' בקיים אף על פי ומקומו  
אחר' ממליעא וזכיר ובתרא ואין להארץ בזה כי דברי ידוע לכל  
וצביאת מות פלונית והוא לי לאתני' וצביאת לשון רגון בלשון ארמי  
דנשא' ומלחן די הוה כבי הוה מתי וכן לשון ר"ל לעושי' כביזו של  
מקום כלו' רגונו וכותבין כן לפי שאע"פ שהאשה מתגרשת לרצונה  
ושלא לרצון אב' אינה מתקדשת אלא לרצונה ואפי' קטנה לכתלה  
כמ"ש אין מקדשין את הקטנה עד שתגדל ותאמר בפלוני איני רוצה  
נקרא לנערה ונשאלה את פיה בפ' האשה מקדשה וכתבין  
ובפ' אע"פ ודא כדויע' לשון כדויע' כאמר על מה שמכנסת האשה  
לבעלה כתובת לאן ברזל שאם פיתח לו ואם חזירי' היתרו לו ולשון  
תלמוד הוא האו' דאמר הבו כדויע' לברת' בפ' יערה שנתפתחה  
ובפ' איזוה נשך ההוא גברא דיהב וזו אנדויע' דבי ממה ז"ל כדויע'  
ולפי שהכל צ"ל לבעל נקראין לאן ברזל דרך משל כמו הלחן שאין  
להם צמר לגלג' אותם והם כמו ברזל שאינו מוסיף שיקח התוספת  
וישאר העיקר כי הם אלו הנכסים שהכל הוא שלו לא הפירות לבד  
מכסי' מלוג הם הנכסים שיש להם שנקללה בירוש' או במתנה  
שאין לבעל בהן אלא הפירות בחייה כמו מי שמוגל הצמר ולוקח  
לעצמו והשאר נשאר לאשה עד שתמות בחייה וזו שמוגל הצמר ולוקח  
פרשת ושרי אשת אברם לא ילדה לו ולה שפחה ומלית ומהו הגר  
בעו קומי ריש לקיש מהו דתינא נכסי' מלוג כמא דלת אחר מלוג  
מלוג דהעללת ליה מדנפשה אם יש לה נכסים ואם השיאה אביה  
מנכסיו או אחר משאר בני ארם כותבין מביית אביה או מביית פלוני  
לפי שאם חוזרת כדויע' לירשיה כגון אם מתה ותקנת חמיי' היא  
שתחזור כדויע' או מקנתה לירשי' תחזור לזותם שכתב לה כי כן  
עמו ועל דעת כן נתנו לה שיחזרה להם ויש להסתפק אם כתוב  
בכתובה דהעללת ליה מביית אביה ואמה אם יכול הבעל לטעון  
לאשתו אם גרשה כבר כתי' לך מקנת כתובתך בנדויע' בתנו  
שערי על עמך נכתבו כמו על שמי ויהיה מחלה שלו ומחלה שלה  
כיוו שהיחמו תמיים מוהיתה לאהרן ולבניו מחלה לאהרן ומחלה  
לכניו כדתי' בפ' מי שמת ובפ' ק"ד ע"ז ובפ' ק"ד דיומא דהעללת ליה  
לשון פסוק הוא דניחאל בין בכסף הס כלי כסף או זווי כסף וזהו  
מלי' זהו דויע' ובגדים הם בגדי צמר ופשתים לענין טומאה  
מקום שגאמר בגדים הם אלו ופשתים כן דרשו ח"ל כל  
ולענין ציזית בפ' ק"ד דיומא דהעללת ליה כגון כלי משי ורקמה חשבים  
שהאשה מתקשטת בהם ולשון תמיים כגון כלי משי ורקמה חשבים  
ממתלפין כמו כובע וקובע ובפ' בניה אשה ואלה תכשיטין הם לו  
אין מונעין תכשיטין מן הכלה בראשון מכתובת ושאיר ומטלפין וכו'  
זרות וקומי מוסיפין וכו' וזהו בזה מתשמישי כלי שעורה יושמש ערסא  
בגון כרס וכסותו ומדינן ומדידן שהם תשמישי' המטה ואם  
הגניטה קרקע צריך לכתוב וקרקע פלוני בסמינן הנשום כבך





פליג אחתיו דלא מהכי נאמנות לגבי יורשים וכבר הפסיקה הלכה כמותיה בפ' הכותב והף על פי שאין זה הפירוש נכון לאחרונים וז' על פי ר' הגורן וכוין שנקבע המנהג חזר להיות דין גמור שכל הכותב נאמנות אינו כתבו אלא על סמך מנהג זה ומיהו אם חתה האלמנה ולא נשבעה אף על פי שאם לא היה זה נאמנות היו יורשין ומפסידין כתובתה לפי שאין חכם מורש שבעה לבניו בלא מתן מורשין כתובתה לפי שאין יורשין יורשין אותו כדל' בפ' כל הנשבעין בה' מהכי נאמנות לירש' שלא יפסידו כתובתה לפי שזה הדבר שלא יבדו יורשין אם לא נשבעה קולא לנשבע היא כי יס' הומרי' שם שבינו וכיון שיש בו נאמנות לא יעדיקו להו חרתי קולא לבטל הנאמנות ולהפסיד הכתובה וכן כתב הרשב"א ז"ל בשם בעל המאור ז"ל ומשבעין היורשין שבעת היורשין שלא אמר לו הכתוב ולא שקדנו הכתוב על ידי אחר ולא מליגו בין שטרותיו של הכתוב ששער זה פרוץ ואם גרשה ברצונו גובה בלא שבעה כן כתב הרמ"ב ז"ל בפ' ו' מהלכות אישות וכן כתב' בס' חשן משפט ק"ק ו' והוסף כי אם האמין גם ליורשין נוטלין בלא שבעה בשני עדים כשרים שלא יהיו פסולים מפני קורבה ולא מפני עבירה - בלי שום נדר וכו' שלא יאמרו לה יורשין לא נפרע אהך עד שתאסרי עלך פירות פלוני אם נפרעת מכתובתך ולשון התלמוד בפ' הכולה נמונה מל' השביעה התקינו שהיה נדרת ליתומים והוא פוטר אותה מזה הגדר וכן פוטר אותה משביעה בין שהיה קלה וזו היא שבעת היסת שהיה בלא נקיטת חפץ והזכר השם כמו שכתב רש"י ז"ל בפ' הכותב אלא כעין קללה בחרור - בין שבעה חמורה וזו היא שבעת התורה כגון שבעת עד אחד ושבעת מודה במקלע ושבעת השומרים או שבעת המשנה כגון פוגמת כתובתה ושהר הזכיר' בפ' הכותב ושבעות אלו הם הנקיטת חפץ ובהזכרה כדלית' בפ' דיינין מן הכל הוא פוטר אותה - וגלגולה שם תחמיב שבעה מפני תביעה אחרת שלא יגבל עליה על פירוש זה שלא נפרעה וגלגול שבעה הוא מן התורה שאל' ואמרה האשה לאמן אמן מתיא זה אמן מתיא אחר שאף על פי שאין לו טענת ברייה על אותו האיש יכול לגבל עליה אם זינתה עמו וזכר ענין גלגול ועל זה ה"ל פוטר אותה ואפילו חרס סתם שהיא מתקנת האלוים ז"ל בכל טענת ספק שמא ירשין ב"ד חרס סתם כמו שכתב רש"י ז"ל בפ' כל הנשבעין שבי' דין מחרימין על כל מי שופר בתביעה זו והחרס חל עליו בין בפניו בין שלא בפניו ואין לרדף לענות אמן כמו שכתב הרב בעל העיטור ז"ל בשם הגאונים ז"ל גם מה החרס הוא פוטר אותה וכל זה הוא אם אין לה ראייה על מה שגזלה אבל אם יש לה ראייה עליה לא פטרה שלא האמינה לגבול וכן כתב הרב בעל העיטור ז"ל בשם הגאונים ז"ל והדרת הראש הוא לשון משנה בפ' זה בורר דור לי בחיי ראשך כל' אני פוטרך משביעה אבל אני רוצה מנתך שתדורי לי בחיי ראשך כל' בחיי ראשך ל' בזאתך הפילו מזה הוא פוטר אותה - שך קבלתה וכו' נאמנות זה בפ' רוש' שם לא הזכיר בפירוש שהוא מאמינה אף להס' רשות לכתבו כשאר דברים הגאונים לכתבם בשטרות שהם נשאים לכתבם אף על פי שלא שמעו כן ממנו לפי שכל חרס משעבד עמו על דעת מה שהוא נהוג לכתוב בשטרות והסופרים שותפין כן מעליו כמו שכתב הר"ש ז"ל בשבועה ואפילו חרית רשין לכתוב אע"פ שלא זיה אותם הבעל והלוה וזכר מה שאמר בפ' ק' דמתיב' אחריות טעות סופר הוא כל' אף על פי שלא שמעו כן מפיו אם לא כתבוהו הוא טעות סופר לפי שאין חכם נאמנות אלא אם כן קבל עליו אחריות וכן פי' הראשונים ז"ל אבל בענין נאמנות אינו כן שאם לא שמעו מפיו כן אינו רש' לכתבו וכן כתב הרב בעל העיטור ז"ל על כן כותבין שהאקבל עליו נאמנות זו בפ' ובסוף השער בכותבין וקנינה מתיב' וכו' ועל הנאמנות בפ' בכל ענין זכות' שם יש ספק בכתובה בדברי הבעל לעד' אם זכות אם חבה דניו בהיותו לשון המוסק לזכותה וישו כחה' הוא פנין מוסק על לשון הכתובה וכו' ש' יש נחלין ובפ' מי שמת בענין מותה שבי' מורש שכתבו בה קנין שהי' בטלה שמה לא גמר להקטוהו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתתה בענין שמי שטרות אמרו שכתבו בה וקנינה מתיב' נוסף על מתנתה דא' שאין הקנין אלא ליפוי כח הוא היה קיימת ובפ' גערה שכתבתה בענין שמי שטרות אמרו שאם הראשון לשון מבר והשני לשון מתנה לא בטל השני את הראשון שלא כתב לשון מתנה אלא ליפוי כח משום דינא דבר מוציא וכן

בכל לשון שישלטעון עליו בכתובה שהוא לגרעון כחה אנו דנין אותו ביפוי כחה ובכל לשון זכות אינו אלא שופרא דשטרלא לפרש ענין זכותה וישו כחה הזכרים לומר שאפילו בלשון השטר דנין בכל לשון המוסק לזכותה כדבר' לעדים - בלי שום תנאי - שאם בלא עדים ויש' אהי' פלוני היה בשטר זה שהם נאמנים כמ' בפ' שני אכתוב' הוא מעיד על עצמו שאין שם שום תנאי' והודלת בעל דין בכתובה עדים דמי ולא נאמנין העדים שאמרו תנאי' היו דבריו וכו' שופ' שור לפי שאמור' דבר לחברוי' דברים שאין נזכרין בהיותו דבר לפי שגלו דנין שייסוד לפעמו כמ' ש' נזכר בפ' המוכר את הבית ש' יאמר לא שירחי בזבזיני אלא כלום בכלן הוא מעיד על עצמו שלא שייך בלא כל נכסיו שעבד בכתובה זו והאחריות והומר וכו' אחריות גמורה בקנין גמור מעבד לרדף שיאמר מעבשו שבקנין סודר אם אין בו מעכשו ואז נז' מקנה אלא לאחר זמן הקנין בטל כדלית' בנדר' בפ' השותפין על כן כותבין כל הנכסים שיקנה מכאן ולהבא הם משועבדים מעכשו לא לאחר שיקנה אותם והאחריות הוא מקבל עליו שלא יאמר לה הרי כתובתך מונחת על השלחן שלי אמה על כן הוא מקבל עליו אחריות שתקן שמועין בן שעה כדלית' בכתובות בפ' האשה שפלו לה נכסים - נחמר כל שטרי כתובות דנהיגין בישראל שתקנו חז"ל זה נמכר לדיינין לדון כפי מה שימלאו בספרים בענין גבייה בין ממונו בין מן היורשין בין הוא בין יורשה על פי התקנות - יש תקנות שיש להם תקנות להפקיע ירושת הבעל בזולה או במקלע או לגרוע זכותה בתוספ' הכל הוא קיים ורשאין הם בכך כמו שהוא מוכח בפ' המקבל והרי הוא בתנאי ב"ד שיכולין להפקיע לירוש' הבעל כדלית' בפ' יש נחלין דאמר' הגלוי ב"ד שאני הוא הדין לתקנת מקום ובנכתבו הרמ"ב ז"ל והרשב"א ז"ל הם על כן הוא מקבל עליו התקנות לגרוע זכותו והף בגרעון זכותה שרי לא שעבד עצמו ביותר

מכן ואם התקנה היא בגרעון זכותה בתוספת וכו' לא בו שאינו ממונו הנאי ב"ד רשאי הוא לומר אי חיפשי לשעבד עצמי אלא בהקנה זו ואין לרדף בזה להודתה - דלא כאסמכתא ודלא כטופסי דשטרי זה הלשון נזכר בגמרא בפ' חוקת והוא דכתיב לה דלא כהסמכתא ודלא כטופסי דשטרי וענין אסמכתא הוא חרס שקבל על עצמו להתחייב בדבר קשה וגוסף על המנהג יכול לטעון הייתי סומך בדעתי שאוכל לקיים זה ועכשו איני יכול לקיימו וק' ל' לאסמכתא לא קניא בפ' המקבל ובפ' גט פשוט ואם קבלו ממונו בקנין ב"ד חשבו קניא כדלית' בפ' ד' נדרים ובמעכשו קניא אפילו בלא ב"ד חשבו כן הוא מקבל עליו שעבד זה החוק דלא כאסמכתא בקנין גמור מעכשו ודלא כטופס' דשטרי נרא' שרלה לומר שלא יוכל לטעון שכל מה שכתב בכתובה זו לא עייתי מזה כלום לסוכר אלא שהסופר יש לו טופסין ומהם הוא רוצה וכותב כל מה שהוא כותב שם על כן הוא מקבל עליו זה השטר דנין טופסי דשטרי וה"ר ר' יונה ז"ל פי' שלא יוכל לטעון לא לשעבוד גמור נחכותי אלא לשופרא דשטרא ולסומך על מה שיש בדעתי לפרוע מעות או מטלטלין או קרקעות בני חורין וזה שכתבתי בשטר הוא כמו הסופרים שכותבין בטופסין דשטרי מה שלא שמעו מהלוה על כן פי' שלשעבוד גמור נחכוון - בטעול כל מודעי' - שלא יטעון ויאת' אגוס הייתי כמו שהודעתי לפלוני ולפלוני עדי וכו' ש' בפ' ב' דכתובות עדים שאמרו מודעה היו דבריו על כן הוא מקבל כל אותם הדברים שחם' לעדיו ולשון מסיירה נזכר במודעה בפ' חוקת מאן דמסר מודעה אגטו וכן בערבין וש' מסור הוא לשון מיותר שלאחר קנין אך ימסור מודעה וקנינה שאלו לר' יהודה הלוי ז"ל מה הועיל זה הלשון והלא לשון עתיד הוא כמו ושמענו ועשינו שהיא כמו ושמענו ונעשה שהיא או הופכתו לעתיד וא"כ וקנינו ר' ל' וקנה ועדין לא קנה והשיב כי הפרש' יש בין שהוא תחלת הדבור בין שהוא בהמשך דבור כי ועשה בללא הוא' הוא' והוא' והפוך ויעש בללא אבל מי שעליו עשה הוא וא"ו העטף נמשך להתחלת הדבור שהוא פעל שהוא עבר וכן ועשה הוא עבר וכן וקנינה הוא נקשר עם אמר לנא פלוני וקנינה עבר עם עבר וקנינה מר' פלוני וכו' ועל

אם שומעין נכתוב על פי ההסכמות והתקנות שנקנו וקבלו עליהם קבל אלמנ' כתב הרב החכם ז"ל בפירוש תקנות בכתוב' ש' שאין צריך לענין על אף זה קהל הם מורשים זה אם על קהל הנה שפרין דיום אם על הקהל הקדוש כיון שהיא נודע להמתן וכלה אם מהקהל הנה שפרין דיום ושהוא פורע עם עמיה וימירין ז"ל שם בראיה:

אמ"ה

ועל האמונות צפי' כבר נחפרש למעלה למה צריך לומר כן וענין זה הקנין למדנו מובעו שנאמר שלף איש נעלו ונתן לרעהו ונחלקו רב ולוי צפי' הזהב מיתן למוי הגואל שהוא המקנה נתן לבועו ובהיה הגלה דקביל מניה אותו ועל הקנה לו אותה נחלה שהיתה ראוייה לו או בועו שהוא הקונה נתן לגואל וכיון שקבל הגואל אותו בעל נקנית הגלה לבועו ולזה נקרא זה הקנין קנין חליפין שבאותו כלי שמשך המקנה מיד הקונה החליף לו אותו דבר הנקנה לקונה מיד המקנה וק"ל דבועו נתן לגואל ונקרא זה הקנין קנין סודר וזהו הקנין אדם קונה קרקעות ועבדים ובהמה וכל המטלטלין כראי תא' בפ"ק דקידושין ובשלהי חולין אמרינן מטלטלין נקנין בסודר ובקרא דבועו לקיים כל דבר כתיב אבל מטבע אינו נקנה בסודר אלא באגב כדאיתא בפ' כל הזהב ובגדלים בפ' השותפין אמרי' דסודרא קני על מנת להקנות הוא שהוא מתנה על מנת להחזיר ואם תפס אותן המקנה ולא החזירו לא מתפי' ליה שלריך להחזירו ואם רצה לעכבו לעצמו אין שומעין לו והכי מוכח בפ"ק דקידושין דאמרי' התם דמתנה על מנת להחזיר אע"פ שמתה מתנה אין אשה מתקדשת בה שמה ואמרו אשה נקנית בחליפין פי' משום החליפין מתנה על מנת להחזיר הוא ומה שאמרו בפ"ק דמזיעא הוי סודרא כיון דתפס שלש אנבעות על שלש אנבעות כמתאן דפסיק דמי לאו למימרא שאם רצה הלה שיפסקו ויתנה לו ששומעין לו אלא כמתאן דפסיק על מנת להחזיר וכן כתב הרמ"ב ז"ל בדחושיו בפ"ק דמזיעא ובהלכות גדרים פ' השותפין וזרין לתפוס שלש על שלש או יותר שהיו בגד לענין טומאה והסופר או העדים שהם מקנין בסודר שלהם הרי הוא כאלו נתנוהו אל הקונה שיקנה בו וכן תקנו הגאונים ז"ל ואחר שנעשה הקנין חוזר אליהם דמתנה על מנת להחזיר היא בין שהיה הסודר של הקונה עצמו בין שהיה של אחר וק"ל דמטבע אינו נעשה חליפין שאם נעשה הקנין במטבע לא קנה משום דדעתיה אלוותא וזריתא עבירא דבטלה ובכלי קונין אף על פי שאין בו שיה פרוטה אבל בפירות לא דק"ל כרב נחמן דאמר פירות לא עבדי חליפין שאם נעשה הקנין בפירות לא קנה ולזה כתבין וקנינא מניה במנא לחפוקי מדרב שפת דאמר קונין בפירות שלריך כלי' דכשר למעוטי איסור הגאה שאם נעשה הקנין בדבר שהוא איסור בהגאה כגון כלי של ע"ז ושל עיר הגדחת אינו קנין כלל למקני' ולא לחקנויי לחפוקי מדלוי דאמר בכליו של מקנה שלריך שהיה כלי' של קונה ויתפסמו המקנה' ביה למעוטי מטבע שאין מטבע נעשה חליפין ולמעוטי מירקה שהוא כלי האגס' מלשיעו בקר לא צריך דפשיטא שאינו נעשה קנין לגריעותו וקנין דברים אינו כלום כדאיתא בפ"ק דבבא בתרא שאם אמר קנו ממני שחלוק חרזו המושפת בינינו הוי קנין דברים ואינו קנין שאין הקנין תפס אלא בדבר שיש בו מוח אלא אם אמר קנו ממני שרוח פלונית תהיה לפלוגי ואינו אטול רוח אחרת הוי קנין לפי שהקנין חל על הקרקע כדאיתא התם ולא נזכר בנכס כתובה לראשונים ז"ל כתבנו וחתמנו ומסרנו אבל נכסו שהחתן מוסר ביד הכלה בפני העדים הכתובה ושרש דבר זה הוא כי הרי אף ז"ל סובר ששטר מתנה בקנין לא קני עד דמטי שטרא לידו והביא ראייה מפ"ש נחלין דאמרי' התם מני שמת ומנאלת דאיתיקי פי' מתנת שכיב מרע חגורה ביריכו אינה כלום ומפרש לה הרב ז"ל אפי' כתוב בו קנין דאף על גב דלית בה קנין כיון דלא מטיא לידה לא זכה בה וכן דעת הרמ"ב ז"ל וכן נראה דעת ר"ת ז"ל בפ"ק דמזיעא שהכותב ללות ולא לזה לא משתעבד בקנין עד דמטי שטרא לידה ולענין עיקר כתובה לא צריך מסירה משום דתנאי ב"ד הוא ואף על פי שלא נכתב כמו שכתב דמיו וכן לענין דקנייה כיון שקבלה משעת קנין נשתעבד אבל לענין חוספת שהיא מתנה לא נשתעבד בקנין עד דמטי שטרא לידה ולפי דעת זה נהגו למסור הכתובה בפני העדים מיד החתן ליד הכלה אבל ה"ר יוסוף הלוי ז"ל אבן מנאש פירשה להדיה דאיתיקי בלא קנין דבקנין משעת קנין להנשתעבד וכן נראה דעת רש"י ז"ל בהיא שכתב ללוות ולא לזה בפ"ק דמזיעא וכן הרמ"ב ז"ל והרש"ב ז"ל ולפי זה לא נמנא בנכס הכתובה ומסרנו בידה ולמסר להרי"ף ז"ל ולהרמ"ב ז"ל הנהיגו למסרה בידה בפני העדים ביד הכלה ובכתובה שאין בה תוספת לא היה צריך ואף על פי שנהגו ואין למחות בידם ואם יש מתקין והוא שנמחק הדיו בעודו לחאו גרד שגרדוהו יבש והכי מתפרש במנחות שרק הקנין רבה ממה או גרד

או תלויות על השטה הראשונה או בין השטין וקיימו אותם ויחמיו תיבה פלונית היא על המחק או על הגרד או על השטה העליונה או ביני שטי' או ביני חטי שכו' לשון תלמוד תלייה ליה רב לר' ביני חטי בכתובות פ' מציאת האשה פ' רש"י ז"ל בין השטין וזו לשון תלה ליה דבר תלוי בין דברים אחרים ויש מפרשין וזו לשון שהיתה האגרת תפורה ובין החוטין של התפירה תלה ליה ואחר סיקיימו הכל יכתבו כך וכך מתוקן והכל שריר וקיים כל' אלו התקנין עם הכל הוא שריר וקיים וזו לשון והכל שהוא ענין מוצק עם אחר ולשון שריר הוא חוזק כמו לשחרי מנא קא מתוון ובנאח רמז' צ"ל והכל בראש ושריר וקיים כותבין וקיים ביוד אחת מל' קיימו וקבלו ועלם וכאשר קיים הכתוב במעילת אסתר ויש אמורים ששטר שאין כתוב בו שריר וק' שכו' בטל ואינו נראה כן דעת הר"ף ז"ל שהוא לא כתב זה בהלכותיו שלא נזכר בגמרא אלא לענין גט מוקשר וצריך שלא יהיו הקיימין בשטה אחרונה שמה הרחיקו העדים חתימתן שטה אחת ואחר שחתמו מתקו וגרדו ותלו ועשו קיום ורמז' ז"ל היה מכשר אם כתוב והכל שריר וקיים על פי התוספת וצריך להחזיר בסוף השטה בשטה אחרונה שהיא מענינו של שטר שאם יש בשטה אחרונה ענין שאינו נזכר בתוך השטר אין למדין מומנו שאנו חוששין שמה אחר שחתמו העדים הוסיף אותה שטה לפי שדרך העדים להתרחק מעט מהשטר על כן אין למדין ממינה אבל כל השטר הוא כשר וזולת אותה שטה ואם יש בו הכל שריר וקיים למדין משטה אחרונה על כן למדין מקיים מתקין וגרדין ותלויות משטה אחרונה כמו שכתבתי ואחר הכל שריר וקיים יחתמו השטר וצריך שיקראו העדים השטר קודם שחתמוהו ולא הכשירו לחתום מפני שמייעת הקריאה אלא כגון רב נחמן וספרי דר"י וספרי דמרת' מניה אבל רב נחמן וספרי אחריו ואי כמי ספרי דר"י וספרי דר"י ולא רב נחמן לא יחתום עד שיקראו או יקראו הסופר לפניו כדא' בפ"ק דנטיין ויכול לקחת הסופר וקנינא קוד קנין ולא חיישי' לחתום כשקרא אלא בדבר שהשקר יכול להתברר כגון ההיא דפ' גפ פשט כי קיימותו בהיכי כתבוהו בהיכי ואע"ג דמייסרין לכו מלי בשלי' מש' מחוי כשקרא שריר יכול להתברר שקר זה אם כתבו המק' שגמסרין להם הדברים ולא כתבו המקום שחתמו אבל בכל דבר שאחר נזכר מעשה הוא אמת אע"פ שבשעת הכתיבה אינו כן לא חיישי' לחתום כשקרא אחר שגמרו הדבר נראה שהוא אמת וכן כתבו המפרשי' ז"ל בדחושיו גטין בפ' כל הגט וכן בבבא אף על פי שבשעת הקריאה לא קנו מומנו עדיו כיון שאין חותמין עד שקונין מומנו ויכולין לקרוא ולא מחוי כשקרא ואלו היינו מושגין למחוי כשקרא היה איסור לכתוב עד שקנו מומנו וכיון שכתובה אין מושגין למחוי כשקרא ב"ש בקריאה וכגון שהחתן חותם קודם העדים וכתב הרש"ב ז"ל ה"ם שיש תקון גדול שאם לא מלאו קיום בחתימת העדים ויש עדים בלי זה הוי ראויה בחתימת החתן הרי הוא כאלו התקיים באותו יום ואינו נאמן לומר פרעתי וטורתן מן הלקוחות כדין שטר מקיים והביא ראה ממה שאמרו בפ' גט פשוט שכיב מרע שאמר מה יש לפלוגי ביני תנוהו לו נותנין לו ומוקמינן לה התם שיש בידו שטר שאינו מקיים אמר תנו קיימיה לשטרתי דוקא בחתימת החתן בכתב ידו אבל אם נזהר למסור לחתום או לאח"ה אין חתימה זו כלום אפי' מדיו עד אחד שהרי נהגו שאפילו קרוב חותם בשביל החתן ואם היה לו דין עד אחד היה פסול השטר וצריך להתיישב בדבר אם היה חתום עם זה לו דין עד אחד ונהגו לחתום השושביטים ושאר העם בין קרובים זה לזה בין קרובי לחתן ולכלה וכבר נשאל הרש"ב ז"ל ה"ם מהו והשיב שכיון שחותמין העדים בלאחרונה פלוגי עד פלוגי עד כשר שהרי אמרו מילייהו בקרו'ים כשר והשם ברחמין ימלא כל משאלותינו לטובה אמין :

ענין שב

אשר תקננו על ענין

הכתובות וקבלו עליהם יתר הקהלות

אם ישאלך בקך מחר  
תאמר הלוי על שם שמעון  
ואילו התקנות כבר נדפסו בחלק שני סימן רצ"ב והתקנות  
יומאל שם מראש ועד סופם :

שאלה שג

בבגואי וכתובתה היא כתובה בתנאם והוא מקום שקבלו עליהם תקנות קהל אלגזאיר י"ן אבל לא נכתב כן בכתובה נפי' אם סתמן במירושן או לא' וזה שכתב בכתובה שהולאה לו כך וכך כפולות ומחשבת תלמסאן אם הגבה וזה כעין כנו' בכתובה או מעות כנהוג בלשונם במשאלם ובמתנם כ"ח וזו כפולה ואם הגבה מעות ולא כפולות אם יהיו ממעות היום או כפולות וזמן השעבוד של כתובה לפי שחסרו המעות מאותו זמן עד הו' הרבה מאד יותר מהמשיקה ואם שתיין מה שעליה ומטלטלי הבית' או מטלטל בתנאם וכן אם היא קודמת לבעלי חובות לפי שיש עליו חובות מרובין' וגם האלמנה הולאה שטר חוב על בעלה בגופן שלם אם הגבה בו או לא והיות הודה בשעת מיתתו שהוא חייב להקדם ל' דינרים וזה שיתנוס להקדם: אם ההקדם קודם לכל אדם או דינו כשאר הבעלי חובות וגם יש מהסוחרים שיש להם תביעה על נכסי המת שנתנו לו מעות לקנות עורות ושעור וזה המת שיפרעו אלו קודם שאר הבעלי חובות אם דבריו קיימין או לא' והבעלי חובות אם כל הקוד' בשטר גובה ראשון או יתלקו לפי המזון ואם אחד מהבעלי החובות קדם ונזה שלא כד' אם בביתו גבייה או לא' וכן זה המת יש לו חוב על כומר אחד בכתב ידו ובשעת מיתתו שלח אחריו ואמר לו החוב שיש לי עליך בכתב ידך נתחננו לפלוני שאני חייב לו והנכתב ענאו אתה חייב לי כך וכך והיות כפר אם נאמן בשבועה כיון שאינו חלף כח בידו או לא':

תשובה

הקהל הק' אשר בתנאם קבלו עליהם בענין הכתובות תקנות קהלגזוז הק' ק' ק' אלגזאיר ולפי אלו התקנות אין האשה גובה בחלמנות לא תוספת ולא מתנה לחוד ואין לה חלק עיקר כתובה מתנאים לבתולה וזונה לאלמנה ונדונית' הם נכסי אלו ברזל' וזאת האלמנה אשר באה עליה השאלה שיש לה בגדוניהה תמיה כפולות לפי מה שהגדו סם לבנות בכל כפול' כ"ח וזו מנהגה ויתלף היא דקי' ל' כרש' צנ' דאמר בפ' מציאת האשה לענין כתובה הכל כמנהג המדינה' א"כ המאה כפולות הם מתנאים ופ' דינרי כסף כל דינר עשרה זוזים' וז' דמכין לה לפי שיעור משקל המושבע שהיה נוהג בשעת שעבוד שכיון שהסחרון הוא יותר מחומש גובה כשעת שעבוד' כי כן כוזר בגמ' בפ' הגזול לענין אם חוספו על המושבע ודעת הרי"ף ז"ל שם דהוא הדין לענין פחת ז"ל הרמ"ב ז"ל בפ' ד' מהל' מלוה ולפי זה אם המשקל הראשון היו דינרי כסף כל דינר עשרה זוזים' והוא משקל ק"ה דינרי וזה שלש חלקיות ושלושה רבעי חלקיות והם ע"ו דינרים חדשים וכן בפדיון הבן שהיא משקל ק"ה דינרי וזה כנו' בכבורות הם לפי השבון זה המעות אלו י"ב דינרי' חדשים' א"כ רכיכה לבנות בין עיקר כתוב' ונדוניה' כס' דינרים חדשים ימים טובים' ושתיין מה שעליה ולא תטול הפ' מנעל שברגלה ולא כלי מכלי הבית והיא קודמת בזה לכל בעלי חובות בין במטלטלי בין בקרקעות' שהרי כתוב בכתוב' אגב דהקיימי ודאקנה יש לה חיוב מוזנות מתנאי ב' ד' אתהא ית' ש' ג' ביתי ומתנא מנכסי ויכולין לסלק אותה מהמוזנות אם יפרענה כי כן היא התקנה והיא קודמת בחלו המוזנות לשאר בעלי חובות לקיימתה בכחיותה' לפי שמשעת כתיבת הכתוב' נשתעברו הנכסים למוזנות' וכן יראה מפ' הכוזבין ומפ' הגושא בענין הגושא וזה ופסק לזון את בתה שהיא טורפת משעת כתיבתה אע"פ שחיוב המוזנות הוא מאוחר לבעלי החובות ומפני תקון העולם נכנסים המושבעדין בחיובם קודמין למוזנותיה' אבל במה שהוד' בשעת מיתתה היא קודמת כמו במתנה שכיב מרע כדאיתא בפ' מי שמת שאין בזה תקון העולם זכותה' וכל זה אחר שישיעויה בכ"ד' וטעם חוב שכתב לה בעלה אם כתוב בשטר שהם דרך הולאה שזה מנהג בעלה אין לה כלום כי כן כתב הרמ"ב ז"ל בפ' מהל' מלוה לפי שכל נכסים שיש לאשה הם בחזקת הבעל ואם יתבאר בשטר שנתעבר לה דרך מתנה וגמילות חסדים תטול אותם מהנכסים

כשאר חובות' וזנה שהודה בשעת מיתתו שיש בידו ל' דינרים חדשים להקדם וזולה שיתנו מנכסיו אלו כל' דינרים' כבר שמוענו עליהם והעירו כי הוא היה מזה שישלחו' אלינו להתחלק על ידינו והוא כבר מיתתו תהא כפרה' והדין בזה הוא שכיון שלח בהם יד נעשו חוב עליו והרי הם כשאר חובות שיש עליו' ואלו לא נזה ליתנם היו הנכסים פטורין מזה החוב לגמרי לפי שזה הוא ממונ שאין לו תובעין שלא הקדישם לאגשים ידועים וכיון שהוא ממונ שאין לו תובעין המזיק אותו פטור כדאמר' בפ' הזרוע לענין מתנות כהונה שהזניק אותם ואוכלם פטור מפני שה' ממונ שאין לו תובעין שכל מי שיחבטנו יכול לדחותו ולומר לו לא כך חתמם אלא לאחר וה' לעני' וכיון שאין לו תובעין המזיקו ואוכלם פטור' וה' להקדם עניים' וה' ע' שהתוס' אמורים שאם הם לעניי העיר ממונ שיש לו תובעין הוא זה הוא הפ' לדבריהם כשהקדישם לעניי העיר' אבל אם לזה לשלם למקום אחד בלא ספק ממונ שאין לו תובעין הוא ופ' החובל מוכח שהקדם עניים אצלו בתורת שומרין דדדתי התם לשמור ולא לחלק לעניים' וכ"כ הרמ"ב ז"ל בפ' מהל' שאלה ופקדון ופירשו האופרשים ז"ל שאפי' פשע בהם פטור' וכל זה הוא אם לא נזה הוא החורס אבל אם נזה דרך השובה להחזיר נתחייבו הנכסים כשאר חובות שיש עליו' ולענין חובות הסוחרים שיש עליו אם הוא דרך עסק שהוא מתעסק בשבילם שנוחין לו מעות וקונה סחורות באחריותם שאם נגנבו או אבדו האחריות הוא עליהם ויגלוס ולא חל עליהם שעבוד כלל' ואם הנכסים הם באחריותו שאם נגנבו או אבדו הוא חייב לפרוע מה שנתנו לו' אינן חלף כחוב בעלמא ויגלוס כל בעלי חובות בשוה שאין דין קדימה למוטלטלין כי לפי תקון חז"ל בכל עסק הוא פלגא מלוה ופלגא פקדון דעביד רבין מלחא דמיחא לתרויהו שיהא הרווח וההפסד בין שניהם כדאיתא בפ' המקבל ובפ' המוכר את הבית גבי שטר כים הוזה על היתומים וכדמוכח בפ' א"זהו נשך אבל הסוחרים לא נהגו כן ובכל כי האי מלחא מנהגא מלחא היא' וכ"כ הרמ"ב ז"ל בפ' מהל' שאלה ופקדון ופירשו העסק ובעלי חובות וההקדם והאשה בשטר חוב שכתב לה אם יש לה זכות בו על פי מה שכתבתי כלם יתלקו שוה בשוה אחר שחטול היא כל זכות שיש לה וי"א שיחלקום לפי חלקים ופ' הרמ"ב ז"ל בפ' מהל' שאלה ופקדון שוה בשוה כרוב כמותו עד שיפרע היותר לחות ויסתלק' וכ"כ הרמ"ב ז"ל בפ' מי שהיה נשוי והרמ"ב ז"ל בפ' מהל' מלוה ובפ' י"ז מהל' חישות וכן ראוי להורות ואם אחד מבעלי חובות קדם וגבה לא גבה ויחזיר מה שגבה לאחצו ויגבו לפי הדין כלם כי כן פסקו הגאונים ז"ל בפ' מי שהיה נשוי ובעל חוב מאוחר שקדם וגבה לא גבה וכ"כ הרמ"ב ז"ל בפ' מהל' מלוה והמכתב שנמנה בשם אחד שהוא חייב לו ואותו שכתבו עוטין שכבר באו לחשבון עמו ולא כשאר בידו כלום' דע כי בענין הוליה עליו כתב ידו אמרו בגמ' בפ' גפי ששט שאינה גובה אלא מנכסים בני חורין' והרש"ב ז"ל פי דווק' לענין בני חורין ויש לו דין מלוה ע"פ אבל לומר פרעתי א כן נאמן יכול לומר לו שמוך בידי מאי עביד' אבל הרי"ף ז"ל סובר שחזון לומר פרעתי וכן כת' גדולה של חמתי כתבו כן ובכללם הרמ"ב ז"ל לפי דבריהם אין עליו חלף שבועת היסת דטענת בריא יש עליו כיון שהמת תובע והוא אומר שאין עליו כלום שכבר נפטרה מאותו שעבוד:

עורבנאיה לאכוד קבורת המת בשבת

על ידי עממין

ענין דיש

בד"ה בפ' אמרינו כי אתא עולא אמר עברנא לחלול אמר עולא ירעין חצרין בבלי' טובותא דעבדין בהדיה כלומר שלא יהיה יום הכפורים ושבת סמוכים זה לזה' ומאי טיבותא עולא אמר משום ויקריה רבי יוסי בר חנינא אמר משום מיתיה וסתיקנא דכלהו אית להו משום מיתיה ביום הכפורים ושבת ולא פליגי אלא ביו' טוב ושבת דמאן דאמר משום מיתיה ליכא דאפשר בעומה' אבל ביום הכפורים ושבת לא אפשר בעוממין' ובסוגיא קמייתא דפ"ק דיבמות אמרי דרך שקלא טריא קבורת מת מלוה טוביה דדמיא עבודה ולא דמיא שבת לא על ידי ישראל וזו התורה ולא ע"י עכו"ם מדרכין

מדרבנן דהא ביה תליא ואפי' בדיעבד לא תירוי ב' שאל ב' אלא  
 בזנעה ובכדי שיעשו ולא נמלא בגמרה היתר אלא בשבת דשבת  
 דמילה שנתנה שבת לידחות אלה הרמב"ם ז"ל שהשוה שאל מלות  
 למילה לא שהוה אותם אלא לשבת אבל למלאכה גמורה לא ומי  
 שהשוה אותם אפי' למלאכה גמורה מחו ליה מאה עובלי בעובלה  
 והרמב"ם ז"ל כתב שהרב בעל העטור טעה בהיתרו הדלקת נר  
 בסעודה שבת על ידי עכ"ס וכשהקשו לו איך תירי זה ותאסור  
 קבורת מת על ידי עמומין היתה התשו' דמשום כבוד המת נגעו בה  
 שלא יתעסקו בו עכ"ס אבל בשאר מלות שאין בהם זה הטעם  
 תירי ולא הגיעה הטעות להיתר כן במת אם היה אפשר לקבור  
 את המת בעמומין בשבת למה לא נקבע ר"ה בד' או ב' ונלמדו  
 תקיעת שופר שהיא מדאורייתא ושגור הוא בפי הרמב"ם לקבועין  
 וכן הוא בתו' בפסוד' בפרק תמיד נשחט ובסנהדרין בפרק דיני  
 ממונות שטעם דמיה זו הוא שלא יבואו תרי שבי סמוכין זה לזה משו'  
 מיתא וכ"כ הראב"ד ז"ל בהשגות בה' קדוש החדש וכל הדחיות  
 לא בד' פסח ולא בה' עולת יל' או' וס' ולא זכ' פורים  
 אינם אלא מפני לא הד' הראש' ומיעול' לא נעשה מעשה כזה לקבור  
 המת בשבת ע"י עמומין אפי' בשעת הדחק :

**יש**

מתיר לישראל לקבור את המת בשבת שאפילו  
 על ידי עמומין אסור כמו שכתבתי למעלה ולמד  
 זה מנזילה שדחה שבת וזה פלא להביא ענות מרחוק לסחור פשוט  
 התלמוד שהרי בפי' אמרו ב' שאל אפי' דוד מלך ישראל מת אין  
 מחללין עליו את השבת שכ' במתים חפשי כיון שמת אדם נעש' חפשי  
 מן המלות ולא הותרו לו אפי' טלעול אלא ע"י ככר או תינוק כדא'  
 בפי' במה מדליקין ובהחרון משבת אמרו נולד בשבת מת בשבת כל'  
 לפי שחללו עליו את השבת ימות בשבת ולא יוכלו לחלל עליו שבת  
 ובירושלמי בום' כלאים ובכתובות פ' הגושא' כשמת רבינו הקדוש  
 ערב שבת היה והיו דואגו' שמה הללו שבת אלא שהיבטחו בשבת קול  
 שהם בני הע"ה ולא חללו שבת שדקך גם עמד' להם חמה והמתיר  
 הוא למד זה בפי' ש' באמר במילה וביום השמיני ימול ונאמר שבת  
 תקברנו ביום היום מה מילה דוחה שבת אף קבורת מת דוחה שבת  
 ואין אדם דוג' מעלמו ועוד דאיכה למפרך מה למילה שכן נכרתו  
 עליה יג' בריתות וכמו שאמר בפי' המילה ולא היה נרמז ג"ש אלא  
 מנזופיה דקרא דבעומר ושתי הלחם ובלולב וסוכה ומנה ושופר  
 דרש' ביום אפי' בשבת בלא ג"ש - ואפי' היינו דנין ג"ש זו היינו  
 אומרים דיו לבא אין הדיון לסיוט כנדון ומה מכשירי מילה אינן דוחין  
 שבת שהרי אין עושין איזמל בשבת לזרז מילה אף מכשירי קבורה  
 אינן דוחין שבת ותשירת הקבר מכשירו קבורה היא שאין מלות  
 קבור' אלא להכניסו בקבר ולהחזיר עליו העפר ואם מלא קבר פתוח  
 אינו חייב להטוב לו קבר וכמו שאמר בשתי הלחם אם מלא קבור אינו  
 קונן ובגמרא לא הזכירו תקברנו ביום ההוא לומר שמלות קבורה  
 דוחה שבת ולדרוש ביום ההוא ואפי' בשבת כמו כל אותם שהזכירו  
 בהם ביום אפי' בשבת לפי שאי אפשר לדרוש כן לפי שזה נאמר  
 בהרוגי ב"ד הגתלין ואין ב"ד דנין דיני נפשות בשבת כמו שלמדו  
 מפ' לא תבערו אש וה"כ כשאמר הכהוב תקברנו ביום ההוא שהיא  
 יום התליה אי אפשר לדרוש ביום ההוא ואפי' בשבת שהרי בחול  
 נתלה ובדרוש בו ב' ז' אלא בלילה כמו שדרשו ב' בולב וש פר ובמחוסר  
 כפרה ובמילה ושם הלינו אחד מהרוגי ב"ד עובדים בלאו לא תלין  
 ובעשה דקבור תקברנו ביום ההוא ובספרי דרשו לא תלין וכלתו על  
 העץ מה עץ דרך בזיון ואם הליגוהו לכבודו אינה עובדים וכן הוא  
 בפי' נגמר הדיון וכבודו הוא שלא יחללו עליו שבת שגנאי גדול הוא  
 לו שיאמרו שחלל עליו שבת - וכ"כ הרמב"ם ז"ל בספר תורת האדם  
 והעול' מזה הוא כי כשארנו על שורשנו שקבורת מת מנחה אפי' ש' שדוח'  
 עבודה אינו דוחה שבת אפי' לדה' מעשה כמ"ש בפי' ק' דיבמו' והורכתי  
 להשיב על זה אפי' שהוא פשוט משום דבד' כתב ענה וכו' :

**ענין שיה**

זה כתב לי בכתב ידו הר"י ב"ש  
 זלה"ה : הוסיף עליו כל שהוא  
 פסול אף עפ"י שמתחלה היה בו  
 שיעור שופר והטעם דשופר אחד אמר רמזא' ולא שנים ושלושה  
 שופרות וכן דבק שברי שופרות פסול מן הטעם הזה וכן כתן שופר  
 בתוך שופר ותקע אס קול פנימי שמע יל' ר"ל קול פנימי לבדו  
 שהוא עודף על החיזון אבל אם קול חיזון שמע לא יא' דהוא ליה  
 קול שני שופרות - ואפי' דבקיעה אמרי' דתרי קלי משתמעין אף

אם הא' כשר והאחד פסול אם הכשר חלוש והפסול חזק כגון שופר  
 ושהי' חזקותו שמתקדש וזה תרי קלי מתרי גברי אבל תרי קלי  
 אחד גברא לא והכא בחר תוקע אולי' ומד הוא אפי' שהשופרות  
 שנים כ"כ הרמב"ם ז"ל וליגדראה שאין לרמז לזה שהרי כתן הקול  
 מתערב וקול אחד הוא הבה משני שופרות אבל כשהם קולות חלוקי'  
 אין לפסלו אלא מטעם דתרי קלי לא משתמעין אבל אי תרי קלי  
 משתמעין הא יתיב דעתיה ושמע קול שופר אחד והפער שאפילו  
 בחוקע אחד בשני שופרות יחד כל אחד לבדו שיא' י"ח דהוא ליה  
 כתרי קלי מתרי גברי כיון שאין הקולות מתערבין עכ"ל הר"ב ז"ל  
 ואני עניתיו שהפי' יהיה טעם הפסול אם שמע קול חיזון מנתי  
 ערבוב הקול אבל האפשרות הוא שיהיה תוקע בשני שופרות יחד  
 ונא' דתרי קלי מתרי גברי אינו שארי זכור ושומר תרי קלי אוויון  
 דמחד כפקו אמרי' בגמרא שאין ההזון יכולה לשמוע כיוצא ב' ומת'  
 ילפי' תרי קלי מחד גברא לא משתמעין :

**ענין שו**

ע דכתב לי הרב הגדול ז"ל בה"ה  
 דשמע ט' תקיעות מת' בני אדם  
 כאחד כתב רש"י ז"ל ללא גרסינן  
 לא יא' דתרי תרי קלי מתרי גברי בהלל ובחגלה ובתקיע' משתמעין  
 אלא יא' גרסינן והמפרשים ז"ל כתבו דליתיה דהכא משום ה"ב לא  
 יא' לפי שהוא נרמז לשמוע על הסדר תקיעה ותרועה ותקיעה  
 והכא הרי שמען כלן בבת אחת יולא מדכריהם דתקיעה מזה  
 ותקיעה מזה בבת אחת ואחד כך תרועה מזה ותרועה מזה בבת  
 אחת וכן כל הסימן שז' לשני סימנין דתרי קלי מתרי גברי משתמעין  
 והיב' דעתיה ושמע זה וזה ועולה לו לשנים ע"כ כלה ז"ל : ולא  
 עניתיו והגיה'ס נכסא' אחרת בדרשת הרמב"ם ז"ל אם קול חיזון  
 לבדו שומע לא יא' : אם שמע קול שניהם יא' יא' דהא קיימת לן  
 בשופר תרי קלי משתמעין דכיון דחביב עליהם יהיב דעתיה ושמע  
 ואפילו יהיה קול אחד פסול והשני כשר ואפי' יהיה פסול לים רבים  
 וקולן גדול וחזק : והכשר ימיד וקולו חלוש מהם דהיינו שופר ושתי  
 חזקות דמקדש כדמסיק בגמרא ואני אומר אם שמע קול חיזון  
 ופנימי הו' לאו תרי קלי מחד גברא ולא משתמעין ולא אזינן בזה  
 רוב שופרות ושנים הם אלא בחר תוקע ומד הוא ויש קצת ריבוי  
 מלפאו והב' מבהזן ושנתנה קולו ממכות שהיה דהא שמע תרתי  
 ובתרי קלי כינהו ז"ל ע"כ לשון הרמב"ם ז"ל ויש לתמונה לכאורה  
 איך אפשר שישמע קול חיזון לבדו בין שיהיה עודף החיזון מחד  
 בין שיהיה עודף משני לרדיון : הרי הקול עובר בפנימי על כל פני'  
 ושני שופרות הם : ונראה שהם מפרשים אם קול פנימי שמע אלא  
 כשתנה קולו ממכות שהיה הוא עודף על החיזון משני לרדיון  
 שאין כתן אלא קול' שופר אחד ואם קול חיזון לבדו שמע שלא שיהיה  
 קולי הפנימי הו' לא יא' אפי' שקול שופר אחד שמע בין שהקול  
 הוא יוציא מהפנימי הוא חוזק' ולא דמי לקדמו בזכרותו דהיינו קול'  
 ואינו חוזק' אבל זה חוזק' ואם קול שניהם שמע שלא היה הקול דוח'  
 לקול פנימי ולא לקול חיזון אלא קול מ"מ מעורב משניהם הו'  
 סוברין להכשירו כתרי קלי מתרי גברי בשופר וחזקותו ולא פסול  
 מטעם שופר אחד אמר רמזא' ולא שנים ושלושה שופרות אלא  
 כשדבק שברי שופר או הוסיף עליו כל שהוא אי נמי דבק שתי  
 כדאמרין בגמרא משום שנעשה משני שופרות שופר אחד - אבל  
 כשאין שני שופרות חלוקין הם - והרמב"ם ז"ל חלק עליהם משום  
 שהתוקע אחד הוא אפי' שהשופרות הם שנים והו' כתרי קלי  
 מחד גברא דמייא דזכור ושומר דאמר בגמרא מנה שאין האזן יא' ויהיה  
 לשמוע ואף בזה הדרך רבינו הרמב"ם ז"ל עיין משום דזכור ושומר  
 קול אחד ולא שתי קולות ולא ראה הר"י יצחק ב"ש ז"ל זאת הנכסא'  
 וכתב מה שכתב על הנכסא' שמלא וכבר כתבתי עליו גם כן אפי'  
 לפי אותה נכסא' : ושלוש על ישראל :

**ענין שו**

הנזון חפץ לסרסור למכור והחזק  
 לקנותו אומר לסרסור להכריז  
 עליו בלאותו סך שאומר לוונכח  
 שאינו יכול לחזור בו הוא תמיה דהוויק' בענין הקדש אמרי' בענין  
 פ' המקדש שאם חזר בוני שהוסיף על השום ממשכנין אחר  
 וחוזרין על השאר שלפניו משום דאמירתו לבב'ה כמסירתו  
 להדיוט ובאמירה וכההקדש וגובה מהחזר בו מיי' שהוסיף  
 והשאר מהקודש לו אבל הדיוט שאינו קונה אלא במשיכה משום  
 מה אינו יכול לחזר בו ויא' שמשני תקנת השוק הוא ויבלי' להענין

אם הא' כשר והאחד פסול אם הכשר חלוש והפסול חזק כגון שופר ושהי' חזקותו שמתקדש וזה תרי קלי מתרי גברי אבל תרי קלי אחד גברא לא והכא בחר תוקע אולי' ומד הוא אפי' שהשופרות שנים כ"כ הרמב"ם ז"ל וליגדראה שאין לרמז לזה שהרי כתן הקול מתערב וקול אחד הוא הבה משני שופרות אבל כשהם קולות חלוקי' אין לפסלו אלא מטעם דתרי קלי לא משתמעין אבל אי תרי קלי משתמעין הא יתיב דעתיה ושמע קול שופר אחד והפער שאפילו בחוקע אחד בשני שופרות יחד כל אחד לבדו שיא' י"ח דהוא ליה כתרי קלי מתרי גברי כיון שאין הקולות מתערבין עכ"ל הר"ב ז"ל ואני עניתיו שהפי' יהיה טעם הפסול אם שמע קול חיזון מנתי ערבוב הקול אבל האפשרות הוא שיהיה תוקע בשני שופרות יחד ונא' דתרי קלי מתרי גברי אינו שארי זכור ושומר תרי קלי אוויון דמחד כפקו אמרי' בגמרא שאין ההזון יכולה לשמוע כיוצא ב' ומת' ילפי' תרי קלי מחד גברא לא משתמעין :



על שאלה  
שמו שיג  
על זכ

ובשלה יאח עליהם שם זה משום חשדא בעלמא  
 חשבי להו חשודין ליה והכי מוכח בכבורות בפרק כל  
 פסולי המוקדשין ומ"מ אפי' תאמר דלא חשבי' להו חשודים משום  
 חשדא בעלמא זהו להתייר ומעון אבל להאמינם ביינם שהוא כשר  
 איזן נאמנין לפי שאפילו האגוסים הראשונים שהיו ודאי אגוסים  
 מופני חרב שלופה לא היו נשמרים מהתבא'ל בין משתיהם ואפילו  
 החכמים הגדולים וכל שאלותיהם לא היו אלא הם יברכו עליהם  
 ברכת הגהנין וכן אם יבלין לבטלו ומעט מעט במים וקמח קמח  
 צטיל וכל שכן באלו שלא נאגסו אונס גמור שאין ספק שאין נשמרי'  
 גולשתות סתם יינם וכיון שהם חשודין באותו דבר אין נאמנין  
 עליו ואפילו ישראל המוחזק בכשרות ומקיים כל דברי התורה אם  
 נחשד לשמות סתם יינם אינו נאמן להכשירו ומשנה שלימה שנינו  
 בבכורות בפ' עד כמה החשוד בדבר לא דנו ולא מעידו ואם יש  
 לחלק בנאמנותם הוא לומר שאף עפ' שאינו נאמן על של אחרים  
 דקי"ל כרשב"ג דאמר הכי כדפסקי' בפ' בתרא דיומ' ועמ' דרשב"ג  
 שהוא נאמן על של אחרים הוא משום דאין אדם קוטע ולא לו אבל  
 על שלו אינו נאמן זהו הדין בזה ולפי זה אסרתי היין הבא מאללס  
 אפי' אותו שנעשה קודם הגזרה וכ"ס מה שנעשה אחר הגזרה שאם  
 הראשון הקל לעשותו בכשרות ואסור כ"ס האחרון החמור שנעשה  
 אחר הגזרה ומה שראינו מהם ושמענו מפייהם וכתבו לנו מהם  
 ממחזיקים חשודים בגמורים וכיון שהם חשודים אין להאמינם :

שאלה שיג

תלמסאן שאלת חנר  
 אחת משופת בין ג'  
 שותפים וכל אחד נזכ'

חלקו ויש לכל אחד בחזר בית ועליה על גביו והטניס יש להם  
 האסדרה לפי העליה והאחד לא היה לו האסדרה לפני עלייתו ולא  
 היה לעליתו פתח אלא מהגדל ולא היה לו בחזר ג' אלא דרך לכניסה  
 ויציאה בלבד ועמוד זה בעל העליה ובנה ג' מעומדים בחזר ובנה על  
 ג' האסדר' ושהפיו מיתו בידו וכ"ס אותם שכנג' עלייתו לפי שסתם  
 לו אורו ועוד שפעם החזר היה מתפור ועכשיו נעשה כבוד לתוכה  
 והוא מניק להם ולעקו ולא נענו כי היה בעל זרוע ובברא אלמא  
 ומיתו בפני עדים והרך הזמן מעת ההמחאה עד עתה ושאלת אם  
 אחר שניחם בפעם ראשונה די או נריך למוחת בסוף כל שלש שנים  
 ושאלת אם כשתהיה ידם גוברת יבולין לומר לו שיסתור כל מה  
 שנהג בלא רשותם או לא :

תשובה

מענת המעכב לבנות האסדרה  
 מפני שהוא מפיל עליו טעב'הית'  
 וכדאמר בפרק השותפין שר'ו הא'  
 גברה דהוה בני אשיתא אחורי כוי דחבריה פי' שהיה בונה כותל  
 כנגד חלון חברו אמר ליה קא' מאפלת עלי ואמרי' התם אמר רב  
 חזא דיעא קאמר ליה ועכבו מלבנות וכן טענת העשן טענה גדולה  
 היא ואפילו החזיק בו אינה חזקה דהא אמ' רב נחמן אמ' רבה בר  
 אבהו אין חזקה לגזקין ואמ' רב מיהרי בקוערא וי"א אפילו מכירה  
 לא מהניא ויכול לחזור בו והרמ"בס ז' סובר דמחילה מהניא וכ"ס  
 מכירה וכן דעת הרמ"ב ז' וסובר שאפילו קנין אינו נריך אע"פ  
 שהרמ"בס ז' מנריך קנין וכל זה אם נעשה בחזק שלו ומגיע  
 החזק לשל חברו אבל בגרון הוה שנהג בחזק החזר המשותפת  
 ומיתו בו השותפין נריך לסלק היוקו אע"פ שסם שחקו השותפין  
 והחזיק כדאמרי' בפ' חזקת שאם החזיק בחלון וסתמו חברו בפניו  
 ולא מיתו בו באלתה היא חזקה ואינו נריך חזקה שלש שנים שאין  
 אדם עשוי שסותמין אורו בפניו ושותק אבל אם מיתו בו ועי'  
 האומות בנה חייב לסלק היוקו אפי' החזיק זמן מרובה ואינו נריך  
 המחאה כל זמן שלא יתברר שמתל שותפו היוקו שכיון שמתלה  
 החזיק בו באונס אין חזקתו כלום שהרי אמרו בפ' חזקת שראשי  
 בליות אין להם חזקה לפי שהיו בעלי זרוע וכשמחזיקין בגבסי  
 אחרים אינם יכולים לעכב בהם וה"ה לגולן וזה הדין שהחזיק  
 לקרקע זו שלא מדעת שותפיו בזרוע כן דיט שאין חזקתו חזקה  
 ואין נריך למוחת כל זמן שלא ידענו שמתל לו שותפו ואלו היה נריך  
 למוחת היה נריך למוחת בכל שלשה שנים כדאמרי' בפ' חזקת אבל  
 בידון הזה אין נריך למוחת אלא לגלות דעתו בשעת בנין שלא  
 נתרצה וכיון שנתברר עזה בנה ברשות שאינה שלו סותר בנינו  
 והולך לו ובכל הנזקין אמרי' בפ' אלו נערות וכפ"ק דבבא קמחא  
 שראינו

שאלה שיד

מליאנא: שאלת  
 אילנות שעלו  
 בחזק חזרו על  
 ארס והם סמוכים מזה לזה כמו טעא או טפמיים אם יש בהם חזרת  
 כלאים אם לאו

תשובה

אין חיסור באילן אלא הרבבה והוא  
 שיקח ענף או גוף אילן והוא שקראו  
 הרמ"בס ז' יחד בלשון קד  
 ויתקענו באילן וזה בין בארץ בין בחל' אסור מן התורה וכן אמרו  
 בראשון מקדושין ולא נזכרה הרחקה בשני מיכין אלא בכלאי הכרם  
 אבל באילנות לא נזכרה הרחקה ואפילו לערב זרעויו אילן ולזרעם  
 כאחד מותר כדאיתא בתוספתא דכלאים :

ענין שמו

דין בפ"ק דהריוות אמ' רב  
 יהודה אמ' שמואל אין ב"ד  
 חייבין עד שירוד בדבר שאין  
 הדוקים מודים בו אבל בדבר שהדוקים מודים בו פטורים מ"ס  
 זיל קריבי רב הוא מיתבי יש ע"ו בתור' אבל המשתחוה פטור ואמרו  
 והא כתיבי כי לא תשתחוה לאל אחר דאמרי' כי אסורה כדרכה אלא  
 שלא כדרכה שריא ומי בעית לימא' השתחוה גופה כי אסורה  
 בפשטו ידים ורגליים הא השתא' דלית בה פשטו ידים ורגליים שריא  
 מכאן נראה לו ראייה שהשתחוה אפי' בלא פשטו ידים ורגליים חייבין  
 עליה ואע"פ דהשתחוה דפנים בפשטו ידים ורגליים היא אסורה  
 חייבין עליה בע"ז אפילו בלא פשטו ידים ורגליים והטעם משום  
 דבע"ז אהולדות עבודה מי חייב כדאיתא בסנהדרין בפ' ד' מיתות  
 ובע"ז בפ' ר' ישמעאל וכו' הכי דבשבר מקל' לפניה חייב משום  
 דהויה כעין זביחה ה"כ חייב משום תולדת השתחוה ואע"פ שיש  
 להלק קלת דבשבר מקל' לפניה יש לחייב משום דדמיו' לזביחה דהויה  
 לי שבירת מפרקת מה לי שבירת מקל' אפי' הדברים נראים דיותר  
 ראוי לחייב בהשתחוה בלא פשטו ידים ורגליים משבירת מקל' ואפי'  
 לרש"י ז' שפי' דאינו חייב בשבירת מקל' אלא בע"ז שעובדין אותה  
 בקשקוש מקל' משום דמקל' לארורה זו כבהמה בפנים הויה הא'  
 שאני דשם השתחוה' אחת היא מה שאין כן בשבירת מקל' ולא  
 מייקריא זביחה אלא כשעובדין אותה בקשקוש מקל' הויה להשתחל  
 כבהמה עצמה ומה לי שבירת מפרקת מה לי שבירת מקל' ובסוף  
 עובדין בקשקוש לא דמי לזביחה כבהמה בפנים אבל השתחוה בלא  
 פשטו ידים ורגליים הויה בכלל לא תשתחוה לאל אחר ואע"פ דבפ"ק  
 לא הויה אלא בפשטו ידים ורגלי' עוד מלאתי ראייה במסכת כריתות  
 בפ"ק מדקא קשיא לי השתחוה לית בה מעשה ואמ' ר' יוחנן כשיטת  
 קומתו הויה מעשה מדנקט כשיטת קומתו ולא נקט פשטו ידו  
 ורגליו מכלל דכשיטת קומתו חייב ואע"פ בלא פשטו ידו ורגליו :

ענין שיג

מליאנא: אשה שראתה  
 מחמת תשמיש דיבה הוא טעם  
 ראתה כג"פ שהיא אסורה  
 לשמש וזריכה להתגרש ומותרת לשמש לזיש אחר לפי שאין כל  
 האלבעז' שוות ואם ראתה כן עם הבעל השני אסורה ומותרת לו'  
 ואם ראתה דם בביאה ראשונה ומותרת לשמש שניה ונ' לפי שאין  
 כל הכוונ' שוות ואם ראתה ג' עם הבעל השלישי אסורה לכל אדם  
 עד שחבדוק עצמה אם בא מהמקור והיא אסורה ואם מן הצדק  
 והיא מותרת ובדיקה זו היא שתקט שפופרת של אבר מפני שהיא  
 חלק ופיו רצוף לתוכו ובתוכו מכוול ובראשו מוך כזה הויה  
 מ"ז אם נמצא דם בחזק הוא מהמקור ואסור' ואם לא נמצאה  
 בחזק הוא מחמת מכה בלדד' ומותרת וה"ה שאם ראתה  
 לבדוק בעל ראשון ומצאה טהורה שהיא מותרת לו לנעול ואפי'  
 חוששת לאותו דם כי בודאי דם מכה היא ולא מהמקור ואם נסתלק  
 הדם אחר שבדיקה וידעה שהיא מותרת מכה ונתרפית ואח"כ חזרה  
 להיות שופעת כבראשונה וחוששת כאב בשעת תשמיש ובעת שהיא  
 עושה לזריכה בפעם הראשונה כיון שבדיקה עצמה בראשונה ונתברר  
 שאינו

אזינו מן המקור הלא ממות מכה עתה שחור הדבר ליסנו אלו תולין להקל שממות מכה ראשונה היא והיא גלומת שחוששת כאב בשעת תשיש ובשעה שהיא עושה לרכיה שדלדיו מן הגדרין הוא הדם ובפ' האשה בגדה מוכה שדם היוצא מהמקור אין דרכו ללאת עם מימי רגלים וכיון שהיא אומרת שבגלת מימי רגלים היא כואבת מוכחא מלאת דלאו מהמקור הוא יוצא אלא מהגדרין וזאת היא המכה הראשונה שחורה ונתרפית ובפ' הרוחה בגדה אמרו מעשה באשה אחת שבאה לפני ר' עקיבא ואמרה לו רחמי חסד אמר לה שמה מכה היתה ביד אמרה לו הן ומהיא אמר לה שמה יכולה להגלע ולהוציא דם אל הן ומהיא ר' עקיבא :

תשובה

מה שכתב ראובן בלבו להקנות לבנו אופן מטלטלין ואופן חפצים הם דברים שכלב ולא זכה בהם הבן וכשנשא האשה חל שעבוד האשה על אופן נכסים ואין הבעל רשאי לחול' אשתו לזכותם לבנו ואפי' זוכה אופן לו בקנין גמור וכ"ש בגדון הזה שאפי' האב עגמו היה יכול לחזור בו לפי שלא זכה בהם הבן מכח הודאה שאין מטלטלין נקנין בהודאה אלא בשכיר מרעבי כן כתבו כל הראשונים ז"ל ואין חולק ומכל זה יתברר שזכות האשה קיים באותם מטלטלין ואין לחורגה זכות בהם וכ"ז הוא אם נכתב השטר אחר הכתובה אבל אם נעשה קודם הכתובה זכה הבן מוכח השטר אם יש בו קנין שהמטלטלין נקנין בקנין דבשלי חולין אמרו מטלטלין נקנין בקנין סודר וכן בפ' שנים אומותין ובפ' רש"י ז"ל ריש בבא בתרא :

שאלה שיש

מאונח: שאלת ראובן הוא מקהל מואב והוא לו שם אשה הביאה ממוסתגאנים ולפי שלא היו לו בנים ממונה הלך למטמאה וכשא שם אשה וטולדו לו שתי בנות ונתה רצה להעתיקה למאונח וקרובה עכבו על ידו ובאו לידי מסירות והפסידוהו ממון וברח משם מפני פחד מה הוא הדין בזה חס חייבת לבא אללו חס לאו כי גם מקום דירת מאונח יותר טוב ממקום מטמאה שאין שם קהל כמו מאונח ואין מתקבלים לתפלה :

תשובה

כיון שהיא ממאונח ויש לו שם אשה חייבת ללכת אליו דומתמה לא בשאה לא להוליכה עמו למקומו והיא לה לפרש בשעת הכשואין שלה יבוא חות' להוציא' ושם וכיון שנסאת סתם רשאי לבוא' ללכת אחריו והכתוב אומר ושכחי עמך וביית אביך וכ"כ אם המקום הוא יותר טוב ממהו מקום ואין חייב הבעל להניח מקום טוב במקום קהל וללכת למקום שאינו טוב כמוהו ולא לסכן עגמו להפסיד ממנו :

ענין שך

דין: לפי שהחנים טועים בזה כתבתי אני שמעון בכ"ה ר' זלתי המפסיר אינו קורא בתורה הלא לכבוד התורה שיאמרו התורה עיקר ואם קורא קלת ממה שקרא השביעי ע"כ אמרו' קדים אחר השביעי וכיון שהפסיקו בקדים אינו עולה למנין ובתעניות ובמנחה של י"ב וכן בשחרית של ט"ב הוא עולה למנין ג' אע"פ שהוא קטן כיון שלא הפסיקו בקדים אחר שקרא הב' ובשחל ר"ח בשבת אחר שהשלים הז' הפרשה אומר קדים ככל שבתות השנה והמפסיר קורא פרשת ר"ח ואריך שיהיה גדול ולא קטן כמו שכתב בעל המנחה בה' חנוכה לפי שהקריא' היא חובת צבור ואין מוציא נוי שאינו ממוי' בדבר למי שהוא ממוי' בדבר קטן ואחריו אומרים קדים ב' שאלת הקריאה אינה נקראת מפסיר כמו בכל שבת שאינה הלא מפני כבוד התור' אבל היא חובה ואומרי עליה קדים וה' לכל יו' שיש בו ב' ספרים כמו ברגלים ויה' כ' שאומרי קדים על הראשון וקדים על הב' וכן ביום שמחה התורה עגרגו לקרות פ' בראשי' שלא יוצא השטן מקום לקטרב על ישראל לפי שכבר השלימו התורה וקורא אותה ה' גם אותה קריאה נרובה קדים ובכל אחד משלשה ספרים שמוציאים באותו יום אומרים קדים ובר"ח טבת שמוציאים ב' ספרים אחד לפרשת ר"ח ואחד לפרשת חנוכה ובפ' ר"ח קורין ג' ט"ו פסוקי' לכל אחד ה' אין אומרים קדים בראשון לפי שאין מפסיקין בקדים בין ג' לד' שחובת היום בארבעה ואין אומרים קדים עד שיעלו כל המחוייבין לעלות ואומר קדים אחד בספר שני אחר שקראו הארבעה וכן בחולו של פסח שמוציאים שני ספרי תורות וקורין ד' ובשבת שיש שלש ספרים כגון ר"ח טבת ור"ח אדר ור"ח ניסן שחלו להיות בשבת שקורין הפרשה ששה והשביעי פ' ר"ח והמפסיר פ' חנוכה ושקלים והחדש אין אומרים קדים על הראשון כדי שלא יפסיקו בין שני לו' ואומרים קדים על השני שקראו בו ה' וקדים על השלישי שקראו בו המפסיר פ' של אותה שבת שהיא' ובברכת ההפירה של מנחה ביום הכפורים או' על התורה כמו בשחרית בין בחול בין בשבת בלא שום שנוי ונהגו להפסיק בפסוק ולערב יחלק שלל והוא טעות :

שאלה שיה

עגאיה: שאלת ראובן נתן לשמעון ק' והו' להתעסק ושיחלוקו שניהם השכר וההפסד בשוה וכדי שיכחול לב ראובן וכתב לו שמעון שטר חוב בגופן שלהם במאה זהובי' ומשקאלו דרכה אחת בסך הכז' וכאשר שמעון מתעסק זמן ארוך ומה שהרויח חלק עם ראובן בשורה וכשגשם זמן העסק תבע ראובן את שלו ורצה שמעון לתת לו מעות כפי מה שהיו שוים הזהובי' בשע' שקבלם מיד ראובן וראובן אומר לא כי לא זהב תתן לו כי זהב הותר וכן לי זהב בעין וזהב כתוב בשטר וזהב אטול ושמעון טוען שזה אינו חוב שאתחייב לתת לך זהב לא היה חלק עסק ועתה בעלת חלקך ברויח זהב חזקך לתת זהב יש הפסד יש לך לתת חלקך בהפסד כמו שנעלמת ברויח ועל זה עמדו לפני השופט והשופט חייבו לתת לו זהב שוה שניגאל בשטר ורצית לדעת שורת הדין בדיעבד מה הוא :

תשובה

מן הדין חיי' לתת לו זהב כמו שנתן כי דין דינרי זהב כדון פירות ולזה חלם סאה בשאה על סמך שער עסק הוא ומדין התלמוד דין עסק הוא פלגא מלוה ופלגא פקדון ואם לאדם העסק חייב המתעסק לפרוע החצי שהוא מלוה ופטר עשהי שהוא פקדון ולפי זה אינו מן הדין שיחלוקו הרויח בשוה שאם מן ירעה המתעסק בחצי שהוא פקדון בלא ריוח בשכר חצי המלוה הוא רבי' ע"כ תקנו הו' ל' שבעל המעוה יעול שלש הרויח והמתעסק יעול שני שלישים מן הרויח ואם נתן יותר עושה עמו חשבון ויגבה לו והקרך ואם יש הפסד וחלוקו בשוה על כן יבואו לבית החשבון מה שצ"ל מתוהב ומה שיצא מהקטני ממנו ומה שיצא מהכל חס יש שם ריוח על הקרך יעול בעל המעוה שלישי וב' שלישים יעול המתעסק ואם יש הפסד מהקרך יחלקו בשוה :

שאלה שבא

תלמאן: שאלת אשה שמת צמיי בעלה ולה שני בנים מצעלה הא' וכשאת וכתב לה דראק שתוכל לגבואו מחיים והכניסה לו נכסים בגדוניה והשארה ברשותה נכסים אחרים ובעודה ארוסה כתב לה שדין ודברים אין לו באותם נכסים לא בחיים ולא במות ותקנת המקום הוא שהבעל יורש חצי הגדוניה וכשתפק לך בחצי הגדוניה חס יירשנו כמו הגדוניה או ירשיה ירשו אותו והיא זותה ממנת מיתה שכהה הקטן יירשנה אלא שהעדים קרובים הם ובעלה הלוואה :

תשובה

מה שראוי לומר בזה לפי שטח השאלה הוא שהבעל הוא יורש חצי הגדוניה לפי התקנה באותם שהכניסה בגדוניה ובאותם שלא הכניסה בשומא חס התנו עמו בעודה ארוסה שלא יהיה לו זכות בהם ולא ירש אותם כבר בעל זכותו מהש

שאלה שיש

קסונטיגא: שאלת ראובן נשא אשה וילדה לו בן ונדר לבניו לתת לו קנת מטלטלין ואח"כ מתה האשה והאב מחזיק בדבורו שאלת הקנה כך וכדמטלטלין לבנו בשטר ונשא אשה אחרת וגדל

שמתין  
אמר לו  
דמה לו  
ד' הדרא  
ק"ב  
שאלת  
שעלו  
אמר של  
הם תורת  
בה הוא  
ואם שקראו  
זמן קוד  
זמן אחר  
א"י הכנס  
ולרעם  
א"י רב  
אין ב"ר  
דבר שאין  
אורים מ"ס  
נור וחמור  
דרכה לכל  
א"י אשה  
ל"ס שמה  
ל"ס דייקן  
א"י אשה  
גם שנים  
ד' מיתות  
י"ב משום  
ע"פ שם  
ביתא דיה  
יש דיוקן  
תקל ואלו  
דין אותה  
היא הכל  
תקל ולא  
א"י להחיל  
קל ונשא  
משואה בלא  
ב' דבש"י  
ת כריתות  
בין כפית  
גשון י"ז  
א"י רבנן  
הוא שם  
א"י אשה  
א"י שאין לו  
זמרת ל'  
לפי שאין  
לכל אדם  
מן הגדון  
פני שיה  
ה הרויח  
כמוצא  
ס רחם  
ל"ס ואלו  
ש נסתלק  
ח"כ תורה  
ע"כ שיה  
ובתברר  
ינו



ענין שבב

הוקשה לך למה הוצרכו להוות ב' זו בשביל הרוב מדין שהרי העבדים אינם

אלא כבהמה וטומאת כבלת בהמה אינה אלא טומאת ערב ואין לה הזאת ב' זו:
רע כי לא נסתפק אדם לעולם שהעבדים הם מטמאים במגע לענין טומאת ז' והזאת ב' זו שהרי מקרא מלא הוא שהרי מדין כל אורג נפש וכל נוגע בחלל תחטפו וזה בכל העבדים הא דמאי שאל ובראשון מניין מוכח הכי בפי' שהיו רוצין ללמוד שמשוין לא היה נזיר לפי שהיו נוגע במיני עבדים כגון בלתי האזור הכימי וכו' וכן ויקח את חליטתם ואף במשא הן מטמאין טומאת ז' כמ"ס בספרי בפ' חוקת אלא שכתב בריש הו' דין זה מוק' ומגלה ואף לו' כמו במגע חף על פי טומאת כבלת אלא טומאת ערב דלית לה דיו לבא מן הדיו להיות כבדון ור"ל דלית ליה דיו למד זה מהכתוב כל אורג נפש שהורגו בדבר התקבל טומאה כלו' דרך משא כמ"ס הרמב"ן ז"ל בפ' מטות ולא נתייבא העבדים ומדכתיב אדם כי ימות בזהל ודרשי' התם קרויים אדם ואין אומות העולם קרוין אדם אלא מטומאת האל והרי אמרו בפ' הבא על יבמתו רבינא אמר נתייבא טומאתו קרא לעמוי ביהל דכתיב אדם כי ימות בזהל ממוגע וממשה מי נתייבא קרא והרי זה מפור' שהעבדים מטמאין במגע ובמשה כישאל חף על פי שאין קרויים אדם ולענין טומאת האל הוא שנסתפק אם הם מטמאין בזהל דבפ' המקב' א"ר אבהו אשכחיה לאליהו דקאי בבית הקבוצת של עבדים א"ר אבהו לאליהו מר למו כהן הוא ח' ל' לא גמר מר סוד טהרות דתניא רש"י או' קברי עבדים אין מטמאין בזהל מכאן נראה דהלכה כר' שב"י כיון שאליהו ז"ל סבירא ליה כומיה והרבה הקו על זה שהרי באחרון מהלכות שנינו רש"י או' מדורות העבדים טמאים מפני שהקשים קוברות הם נפליהם ור"ל ז"ל פסק בן דק"ל כל ששה ר"ג במשנתנו הלכה כמותו ויש דוחין דלא ק"ל כהן כלל כמ"ס הר"ף ז"ל בפ' גט פשוט ואני או' דלי אשפר למידין להא דרש"ג שהרי סתם משנה היא ולא נזכר רש"ג בהלכות דמדורות עבדים אלא בתוספתא אבל במשנה סתם נשנית וק"ל הלכה כסתם משנה ועם כל זה אמר רש"י שאין לדחות דרש"י ב' משנה הא דמדורות עבדים דהיא לאו לענין טומאת האל נשנית אלא למידין טומאת ארץ העמים שגורו עליה טומאה ומדורות העבדים חף על פי שהם מארץ ישראל דנו אותם כדיון ארץ העמים לענין טומאה אע"ג דאשפר שאין קברי העבדים מטמאין בזהל כההיא דרש"י ועוד אמרים דחף הם תימני לו' שאין קברי עבדים מטמאין בזהל אותם מדורות הם מטמאים משום טומאת מגע שאין דרך לקבר הגפלים בעומק ושמה יתגלו העלמות ויגע בהם עוד הקשו ומדלא במס' מ"ק מינין שזיינין על הקבוצות שני' ויגלה עמם אדם ויבנה אלונין וההוא בני בוג ומגוב כתיב שהם עבדים אלא מטמאים מטמאין בזהל שאין זיינין אלא על טומאת האל כדאמ' החשונים דוחין דלעתיד על הכל זיינין כדי להרבות בטרה עוד הקשו מדרמרי בפ' חוקת ר' בנאה הוסיף זיינין מוערתה דלמס' הרמב"ן ז"ל דאברהם אבינו והם היו בנינו אלא עבדים מטמאין בזהל ז"ל שאלו שהיו לפני הדבר היו מטמאין בזהל והוכיחו בן מסמין והרמ"ן ז"ל דהא דההיא דספרי לענין מגע אומר וכ"כ רש"י ב"מ נזיר והרב ז"ל כתב שמשני כבודם היה זיינין לא מפני הטומאה אלא שאין מטמאין בזהל אלא ישראל שקבלו התורה אבל דעת ר"ל הוא לדחות ההיא דרש"י במשום הא דמדורות העבדים והרמ"ן ז"ל פסק כותיה שאין קברי העבדים מטמאין בזהל וכן נהגו להלכה בהגוי בקבוצת העבדים והרב ר' פרץ הכהן ז"ל אשר נפטר בדבר הלכה היה נזהר מפני המטמאין דק"ל אע"פ ששאל ישראל הא ושלוס לכס:

בגאיה בענין בלאי בגדים

ענין שכב

הראשונים ז"ל הם מפרשים כוונתו ולא שורר שהם מפר' האחרונים ז"ל ויזה לנו מזה שהבגדים שאינם שזורים יש בהם איסור בלאי התורה ובירו' מתבאר כדברי הראשונים ז"ל דאמרו' התם נשני

ומה ולא ירשם כלל שאע"פ שלפני התקנה יורש הכל כדיון נכסי מלוג כבר בטל זכותו והאומר או חפשי בתקנת חמנים כגון זה שזומנין לו ויירשו שני בניה הכל בשוה שאין דין בכורה נכסי האם וכן נראה דעתך בזה אלא שאם יתברר שאלותם נכסים נגבה אותם מנכסי בעלה והטרו בהם שהיה אביה' מוחזק בהם בחייו ולפני דין בכורה בהם ונולדה אפי' נתקיימה בעדים אין בה כלום וענין הבלתק אפי' גבתה אותה בחייה היה לו דין נכסי מלוג ויירשם הבעל כ"ש אם עדיין לא גבתה אותה שאין מולין מיד הבעל כלום ולא דברה התקנה אלא כדוניה שהם נכסי לאן ברזל אבל נכסי מלוג לא דברה וכשאר על דין תורה ולא סלק ענינו במה שאמר דין ודברי' אין לי עליך אלא במה שלא הכניסה לו בשומא שהם נכסי מלוג כמו שז' בשאלה אבל במה שלא הגיע לידו לא סלק ענינו והבלתק מתנה הוא והגותן מהנה לאשתו דק"ל בפ' חוקת דקתה ואין הבעל אוכל פירות בין בקרקע בין במטלטלין כתבו הגאונים ר' שיריה ור' האוי ז"ל בתשובה שאפי' נזכרה ונתנה ומתה הבעל יורש אותה וכ"כ הגיד רב שמואל והרמ"ן ז"ל בחדושו ור"ל ז"ל בספר הישר ואפי' סלק ענינו מהנכסי' וכ"כ בספר אבן העזר בשם הר"מ ז"ל שאפי' התנה עמה שלא יירשנה ורשה ומה שהאשה גובה כדאק נחיים כשתחייב לה הבעל בפ"מ דין הוא ואין לר"ך לבא בזה מדין תנאי שבמזון קיים כמו שכתבת מתשובת הר"ב שאלה נתנו טעם זה אלא כשהוא עוקר דין תורה כגון מה שאמרנו בירושלמי הלן דכתבין אין מיתת בלא בני תהדר תודלה לבו כשא' שהיא עוקר ירושת הבעל ומהני משום שהוא תנאי שבמזון וקיים וכגון הנקדש את האשה על מנת שאין לה עליו שאר וכמות אבל הכותב מתנה או חוב לאשתו שתגבה אפילו בחייו מן הדיון גובה אותה שהרי בפרס נתחייב לה כן ואינו עוקר דין תורה כלל שנלמד לבא בזה מדין תנאי ממון וקיים וכתבתי לך זה להבין הדברים בדקדוק:

ענין שכב

נתעוררת בענין אלה תשוב כחלה מומט' למט' אחר מי שהיו לו בנות נשואות לשבט אחר ולא היו לו יורשין אחרים וזלתי נקיבות וזמתי הבנות הם עומדות במקום זכרים לירש אביהן הנה בחלוקת הארץ בדור ההוא תעבור נחלה משבט לשבט או תאמר שלא ירשו מורשיהם זה אינו כי משפט הירשה לה תשתנה ומה נעשה ללאו דלא תסוב נחלה מומטה למטה ע"כ חורף דברך:

רע כי הרמ"ן ז"ל נתעורר על זה ותיירך בזה שלשה תירושים כי התורה לא רצתה לתקן אלא העת ההוא ואם יקרה אחר כך למות בלא בנים והבנות הנשואות לשבט אחד יירשום בניהם או בעלים לא תחוש התורה לזה כי לא היתה הקפדה אלא על עת חלוקת הארץ והתירוצן השני הוא שלא היו בכל הדור ההוא הבנות לארץ בנות יורשות נחלה אלא בנות ללמד ועליהם הוצרך לתקן ואם שמה אחר הדור ההוא תהיה בת יורשת נחלה לא תנשא לשבט אחר וזהו התי' הב' והתי' הג' הוא שלא תסוב נחלה הוא לאו לו' שאם באותו דור יש בנות נשואות לשבט אחר וימות אביהם או אחיה' ויהיו יורשות נחלה שאין בניהם ולא בנותיהם יורשים אותם כדי שלא תסוב נחלה מומטה למטה ותבטל ירושת הבעל בנכסיהם וזהו התי' הג':

ודע כי במושב אחד היינו בבית הכנסת זהו קרוב מ' שנה הר"ב ז"ל והרב ר' יצחק בוגאשתרוק ז"ל ואני הנעיר ואמ' ר' יצחק כי הרמ"ן ז"ל עשה פשט כנגד התלמוד לבטל ירושת הבעל בזה והיה תמה הרבה כי לא נמצא כן בגמרא ואמרתיו לו אל תתמה מזה כי כיוצא בו אמרו בגמרא כמו שאמרנו שם ויאמרו ירושת פליטה לבנינו ולא יומחה שבט מישאל אמ' ר' יצחק דבי ר' אמרי מלמד שהתנו על שבט בנימין שלא תירש בת הבן עם האחיים הרי שבטלו ירושת התורה כדי שלא תסוב נחלה מומטה למטה ועשו כן לבני בנימין לפי שלא נשארו מהם אלא מעט והארץ היתה גדולה והיתה העברה גדולה מומטה למטה אז ענה הרב ז"ל מעולם לא שמעתי כזה אמ' הר"ר יצחק בוגאשתרוק ז"ל הני זכר בו זה הפסוק זכר בגמרא אבל איני זוכר על מה וכשבאנו לבית הכנסת לתפלת מנחה הודו לדברי ושבחוני ואמתי יפה נתעוררת:

שעט כלו למה כתבה התורה שעטנו היה די שתכתוב שעט  
לאסור שוע וטווי למה הוסיפה כו והסיבו אלו כן כלו אם לא כתבה  
אלה שעט ולא כתבה כו הויא אמרין כו מותר כלו שאם הבגד  
הוא כו והא מותר ומתניתין לא אמרה כן ובפי' שמינו כו אסור שהרי  
מינו סוף של זמר ושל פשתן אסור מפני שזורים לאריב כלו  
למה הוסיף לכתוב שעטנו לפרש כי האריב הוא אסור משום כלאים  
הז' מובאר מהירו' כי כו הוא אריב לא שזור וא"כ הבגדים שהם  
שוע ועווי וארוב הם כלאים דלורייא דאע"פ שאינם שזורין וכלאים  
דבגדן ומה שכתב שם כלל הוא ומלוי הוא עליו אביו שבשמים אינו  
מוביח וסייה שזור אלא לו' שהלבוש כלאים הוא מלוי עליו אביו  
שבשמים והזכירה התורה שוע טווי ואם נתחבר באריבה או בקשר  
כדאמר' קשר עליו דלורייא לאסור מוכתב שעטנו ולא כתב  
שעט כוים כדאמרו' בגמרא יבמות ולא הזכירה התורה שזור כלל  
כי כללו הוא הלבוש לא המלבוש כי אין לו אב בשמים יליו עליו  
והדבר הוא מוכתב ממקומו שהבגדים שאינם שזורים אסורים משום  
כלאים תן התורה שלא למדנו היתר כלאים בזניית פס"ק דיבמות  
אלא ממה שחיבה התורה להטיל תכלת בבגדי פשתן ותכלת עמרמ  
הוא ובגדים הנאמרים בתורה כחם הם זמר ופשתים הרי שהתורה  
תכלת דהוא עמרמ בסדין של פשתן וסדינין של פשתן אינן שזורין  
לא הטלית עמה ולא השפה שבה תחובין הגזיות וזה לא אמרה  
אדם ומעולם שיהיו שפתי הסדינין שזורין כמו שפתי בגד זמר וא"כ  
כשהתורה סדין בזניית דהו כלאי' ואפילו בלא שזורין התורה ולולי  
שהתיר התור' היינו אומרים דהו כלאים ח"כ בגדים שאינן שזורין  
שלא במקום מצויהם בהם משום כלאים שיהי' הסדין אם חדר בו  
זמר הוא כלאי' חף על פי שאינו שזור שלא התירה התורה אלא  
זניית דתו עשה דלניית ודמי' לא תעשה דכלאים ודבר זה נראה  
עשוי לקיים דברי הראשונים להמיר בשל תורה וכן כתב' בס"מ  
כי מזה הדור יראה כן וגם ר' שמשון ז"ל דוחה דברי ר"ת ז"ל ומכאן  
בתבתי' אני שיש לחוש לדברי הראשונים ז"ל להמיר בשל תורה ולא  
בהבתי' וזה סייה נורא לענין אסור המל' אם כי בין שיהיה אסור  
בגדים שאינן שזורין מן התורה כדברי הראשונים ז"ל בין שיהיה  
מדרבנן כדברי האחרונים ז"ל בגד אריב זמר גפן ופשתן אסור הוא  
לחברו עם בגד זמר שלא התירה התורה לחבר זמר עם בגד פשתן  
מיוחד עם קבוצם אלא כשנתערבו על ידי טרוף כגון במסרק  
מזכירים יחד ויהיה הרוב קבוצם והמיעוט פשתן שברך או בטל  
הפשתן לגבי הקבוצם והוי' כאלו אינו מ"ה מותר לחברו עם בגד  
זמר ודמי' לקטרה שגפל בה טיפת חלב וכתבטלה ברוב ירקות  
שומרת לערב בה בשר כיון דהחלב כתבטל אבל אם לא נתערב  
הפשתן עם הקבוצם דרך טרוף אלא נשאר בעינו אפילו במעט  
פשתן שהוא בעין אסור לחברו עם זמר ודומה למעט גביה שגפלה  
בקטרה של ירקות והוא בעין שאסור לערב בה בשר שאין אסור  
העומר בעינו מתבטל מעולם ודבר זה כתבנו הראשונים כבר  
והאחרונים ז"ל וא"כ להאריך בזה ודבר זה נתפרש בירושלמי  
וזמנסתא דכלאים גבי הא דחנן זמר גמלים וזמר חללים שטרפן  
זה בזה אם רוב מן הגמלים מותר אם רוב מן החללים אסור וכן  
פשתן וקבוצם ותינו עלה בתום' כמה דברים אמורים שהביא פשתן  
גורף בניהם אבל הביא חוטי' זמר חללים וטרף בין חוטי' זמר  
גמלים אסור עכ"ל בתום' והענין בזה פי' בסמוך' כיון שהחוטים  
הם בעין לא בטלו וזהו ענין המל' ויביר' אמרו אבא בר רב הונא  
בשם ר' ירמיה זמר ופשתן שטרפן בטלו רב אמר אסור בתערובתן  
ומה פליג בתמיה כלו וכי חולק הוא על רב הונא בשם ר' ירמיה  
שהתירו ע"י טרוף אם רוב זמר גמלים וביחא להו מה דאמר רב  
בשעשאו בגד בפני עצמו מה דאמר ר' ירמיה דבעי מערבתייה עם  
חוק ז"ל הירו' ור"ל כי הטרף הוא מתיר כשמערב עם אחר כגון  
זמר רב שאסרו בשעשאו בגד בפני עצמו ופי' הרא"ש ז"ל בפסקיו  
משום דלא שייך ביה בטול ואפילו חוט אחד אסור כל הבגד מדתנית  
בגד שאבד בו כלאים ה"ל לא יוכרכו לעכו"ם שמה יחזור ויתכרו  
לישראל עכ"ל הרב ז"ל' ומה יתבאר שהבגד שנאמר בו חוטי' פשתן  
אפילו הוא בלא זמר גפן או קבוצם אסור לחברו עם בגד זמר ובדבר  
זה אין הפרש בין קבוצם לזמר גפן ולחטי' שהרי אסרו מותרין  
להדיא לחבר משיעם בגד זמר כמו שכתבו הראשונים ז"ל ולא  
ישייך למחלת העין שלא אסרה המשנה מפני מחלת העין אלא

השיראין והכלך ואין משי שהרי פי' בס' כמה מדליקין שיראין שירא  
פרגלא ובסוף סוטה אמרו דמשחבר בית המקדש נגזר שירא פרגלא  
וכן כתבו בתו' ור"ש ז"ל במשנה בלחים ור"כ כשאסור ביוזר דעה  
לחבר בגד ששתיו משי וערבו פשתן עם בגד זמר ה"ה ששתיו זמר  
גפן וערבו פשתן או הפך ככדון שלפנינו הכל הוא בכלל האיסור  
שאין האיסור מפני המשי אלא מפני הפשתן ומו שחילק בין משי  
לזמר גפן לא חש לקמחיה ודברים פשוטים הם וכתב ליר' שם  
טוב הלוי ז"ל בכתב ידו בזה הלשון ועל דרך האמת שאין לאסורם  
כ"ה מתורתא אם וכבר הודיתי לר' מיימון ז"ל בזה על הדרך שכתבתי  
לו ומו לא מודי עכ"ל כתבו ויהיה איסורו מן התורה כדעת  
הראשונים ז"ל וכלל בלאו דלא תלבש שעטנו או מדרבנן כדעת  
האחרונים ז"ל וכלל בלאו דלא תסור או מתורתא אם כדבריו וכל'  
בלאו מדברי קבלה דואל תטוש חורת אמן הכל הוא שיה' למנוע  
הכשלים בזה ולא תהיה האכילה האמת תחת ידי מי שיכול לחמו'  
ושלום לכם:

ענין שבה

זוי שכתב נכסיו לאשתו  
בשטר ישמעאל וחמותו'  
בו עדים ישמעאלים

שטר מתנה או קיים או בטל:  
פשוט שאינו אלא חספה בעלמא וזה מחמת עמימים  
הא' שזה השטר אינו אלא לראיה בעלמא ואינו שטר  
הקנאה שלא כתבו בו שדי קנייה לך שזה הוא לשון שטר הקנאה  
וכשהוא כתוב כן וחתימו בו עדים ומסרו ביד המקבל המתנה זכה  
בו ואין צורך להקנאה אחרת ועל זה אמר' שהקרקעות נקנין בשטר  
ואם אינו כתוב כן חף על פי שכתוב בו פלוני נחן קרקע פלוני  
לפלוני אינו אלא לראיה בעלמא ואפילו חתמו בו עדים כשרים וכ"כ  
בשטר העשוי בעדים ישמעאלים שאינו אלא ראיה שאינו כלום וכ"כ  
בש' השכן בשם הרא"ש ז"ל בס' רנ"ו ובש' הכשירו בגמרא שטרי  
מתנה בערכאות היבא דאיכא דינא דמלכותא כדאיתא בפ"ק  
דגטין לא הכשירו כן אלא בשטר הקנאה דהבי אמרי' התם במתני'  
קני ליה בהאי שטרא האי שטרא חספה בעלמא הוא ואסוקנא דדינא  
דמלכותא דינא משמע דלא אחכשר משום דינא דמלכותא אלא  
בשטר קנין אבל בשטר ראיה לא דינא דמלכותא לא מהני אלא  
לאכשורי ערכאות שאין בו פיסול אחר אלא פיסול עדים אבל אי  
איכא פיסולא אחרת בגופו של שטר לא מהני ביה דינא דמלכותא  
והכי מוכחא כולה סוגיא התם דמקשי' והא צריך לחזור בסופו של  
שטר מיעוט של שטר כדמהדר וקושיא אחר מקשה התם משמע  
דינא דמלכותא לא מהני אלא לאכשורי פסול גופן של ערכאות  
אבל לשאר ענייני השטר לא מהני דינא דמלכותא וא' כשטר מתנה  
שכתבין עדי ישמעאל אינו שטר כלל שאינו אלא לראיה בעלמא  
ולא להקנאה ואפילו בעדים כשרים פסול הוא אם לא כתבו וקנינא  
מניה ולא אפשר לאכשורי שטר מתנה הכתוב בלשון ישמעאל ועדי  
ישמעאל אלא אם כן הקנה העותן למוקבל בקנין סודר ועדי ישמעאל  
כתבו בפנינו הקנה פלוני בקנין סודר קרקעו לפלוני דבמתי'  
דחמסר קמיהו לא מרעי פפשיה' לאסאדי שקראו וכדאמרין התם  
אי לאו דיבב וזו קמיהו לא מרעי נפשיהו משמע דבעדות  
הגמסרת להם הם נאמנין אבל בלאו הכי לא מהני כלום שטר  
מתנה שכתבוהו עדי ישמעאל ואף מתורת הודאה לא מהני שהרי  
הם מעידים שהודה בפניהם שנתן לפלוני כך וכך ואף אם נודה  
שהודה בפניהם הויא הודאתו אינו כלום משום דלא מהניא הודאה  
אלא בשכיר מרע כהיא דאיסור גזירה בס' מי שמת משום דדברי  
שכיר מרע ככתובין וכמוסרין דמו אבל בדריא לא מיקנו לכסיה  
בסודאה דאי מקנו נכסיה בהודאה לא היינו כריבים לתקן הקנאות  
אחרות ולא אשכחן בשום דוכתא דלמירי דנכסי' נקנין בהודאה וכ"כ  
הרב בעל העטור ז"ל וכ"כ דעת הראשונים ז"ל שלא מנינו דרך  
להקנות מטבע אלא אב קרקע וכן הלוואה לא במעמד שלשון ואלו  
היתה הודאה מהניא בה אמאי לא אשכחו תקנתא דהיתירא וכ"כ אני  
בתשובה אל ה"ר משה גבאי נ"ע הלא היא כתובה בספר תשובות  
הראשון בס' קנ"ב והיא דפ' הנושא חייב אני לך מנה דמשמע  
דמיניא הודאה לא מוכחא דבמתי' אני לך מנה ליכא הקנאה אבל  
הודאה דהקנאה לא מהניא עד שיאמר בשטר שדי קנייה לך או  
יכתוב שדי פלוני כהיא דפ' השולח וימסור לו השטר הנה  
מפני הטעם זו בטלה מתנה זו' והכ' שאפילו היה השטר נכתב  
כאון

ההוא  
ל הרוב  
ס חיים  
עבר ואין  
ס במגז  
וא בהרוב  
פ"ס הוא  
יון ללמוד  
ת"ש בלתי  
ין משמתי  
יו דלין זה  
בכלה לוי  
גדון ור"ת  
גד המקבל  
מתעטו  
זייס הדם  
חמורו בט'  
וויי  
גדלה  
הוא ור"ת  
ל פי שאלו  
ס ומתא  
ת הקצוות  
נד מר סדר  
מכונן כהר  
ארבה הק  
ז העטמ'  
קן קדק'  
קני' כה  
ה למחיי  
בב כהר  
שית וק'  
ש"י חסמ  
הלא למני  
ה חף על  
בין שויה  
יה דרש  
מין כהר  
דך לקר  
קו מוח'  
הדם ונח  
מה עט'  
ה החיות  
עוד הק  
התמן  
בבל ז'  
ין חסמי  
דש"י בוס'  
שומחה  
ערת ר"ת  
גרת' בס'  
בו להכנס  
דבר ללוח  
ישאלו ה'

בהונן שטר הקאה ואית ביה דינא דמלכותא לאכשוויה חס' ה שטר  
 ותנה זה בטל הוא אשילו תחמו בו ישראלים לפי שבכל מתנה  
 צריך לכתוב כתובה בשוקי ומתמוהו בברא דלא תהוי כמתנה  
 עומרתא חלה אם היתה מתנה מעשאו והחוק המקבל בנכסים מיד  
 בת"ש הרי אף ז"ל בתשובה ובפ' חוקת קיים דבריו הרמ"ב ז"ל  
 וכ"כ בעל העטור ז"ל אבל בלאו הכי בטלה היא ואפילו כתוב בשטר  
 שאמר לעדים שיכתבו בכל לשון של זכות כמ"ש הרמ"ב ז"ל  
 בצדושו ועוד מתנה זו בטלה אפילו נעשית כהלכתה משום דק"ל  
 הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשה חלה אפטרופא ואין שטר זה  
 בטל בדינינו אע"פ שהם מוכרי' אותו בדיניהם אינו כשר בדינינו  
 שלא הכשירו העולים בערכאו' של עכו"ם חלה להכשיר העדים לפי  
 שהמלכות מקפדת לפסול עדיהם אבל אם דינו אינם כדניהם  
 אין המלכות מקפדת אם כן בדינינו שלא כדניהם וכ"כ בס'  
 התרומות לרב הסרדי ז"ל בשם תשובת הרמ"ב ז"ל בשער פ"ו  
 וכתוב בחשן משפט בס' ס' חוכ"כ ר' יונה ז"ל כמ"ש הרש"ב ז"ל  
 משום בחידושי גיטין וכ"כ הוא ז"ל בתשובה וכ"כ אפי' בתשובה אל  
 ה"ר עמרם מדרום ל"ע בגרנאסה הלא היא כתובה בס' זה למעלה  
 בס' ח' חמך שמעון כה"ר זמח זל"ה

מחריב בה יותר משל וקוף וכבר נכתב הגט לשמה וכבר נכתב  
 הגאונים ז"ל הראשונים בזה כמ"ש בה"ג פוסלין ויש מבשרין  
 בדיעבד וכבר נכלל המכתב בכל התקומות להכשיר אפילו לכתוב  
 ע"פ דברי גדולי האחרונים ז"ל וזאת הענה היעושה לפ' בגדון היה  
 שיכתו הבעל גם במקומות לשמו ולשמה וכתוב שם מקומות ומקומה  
 וכתוב שטר שלחות הולכה לאחר במקום האשה ואם לא ידע שם  
 מקומה יכתוב דמות דיירה או דריירת השתא אם ידעו מקומה או  
 דחילדית בדוך פלן ויכרך גט בסיונים מובהקים וימסרו  
 לעכו"ם והעכו"ם ימסרו לשליח והשליח ימסרו לאשה ואפ"י  
 שהבעל אינו מכיר לשליח לא מסתבר דלהוי עיבוד בדכ' והכי מוכח  
 בפ' כל הגט בעובדא דבבא דר' מנא ומימינו ובפ' התקבל אמרו שאומרו  
 כל השומע קולו וכתוב גט לאשתו כותבין היבא דליבא למיתא לשפ'  
 דחזו ליה בבואה דבבואה ופי' שהבעל אינו מכיר וכ"כ הראשונים  
 ז"ל ומי פש וספיר דמי' כתב שמעון כה"ר זמח זל"ה

עוד לארץ קשטילייה אל עיר שוריא

ענין שבו

מי שדן בענין היבמה הגדולה  
 למעלה בס' רפ"ה בד"ץ חלה  
 ומת אינו כן דכ"ן דק"ל כרענו  
 דרוב נשים ולד מעליה ילדן והסורה להתיבס והא' דהר"ר' לה  
 חליצה להתירה לשוק אינו חלה לחוס לרש"ב לכתחלה ח"כ וזאת  
 הבת חלו מתה בעודה על המשבר אחר שגילדה מיה היתה בחוקת  
 קיימת אם אח"כ מתה הרי היא בחוקתה כשעה ראשונה ואין  
 מוציאין מחוקתה חלה אם חרעו בה דברים אחר שגילדה המוציאין  
 אותה מחוקתה שהיה לה בשעת לידה ובפיהוק ומת אמר' דלא בר  
 קיימא הוא דקום להו לרבנן דפיהוק הוא סימון כפל אם פיהוק ומת  
 בשעת לידה כמו שכתב הרמ"ב בס' ז"ל בפ' המילה ובגמ' מן הגמ'  
 ואכלו ארי הרי הוא בחוקתו הראשונה שא' המקרים הם אשכנזי' וכל  
 קיימא ובחלה ומת הוא דלפינו חי דמי לפיהק או לנפל מן הגמ' וכל  
 זה אין לו ענין בגדון הוא שזאת הבת נולדה ומומה עומה ולא נוסף  
 בה ענין לאחר שגילדה וחלו מתה אחר שגילדה ודאי אמה חסודה  
 להתייבס דלא אחרע בה מילתא דלהוי הוכחה דנפל היא אפילו  
 האוסר בחלה ומת מודה בזה שאין באלו המומין הוכחה שהיא נפל  
 שאלו הן דברים יחרעו לבני קיימא שהרי דבקות האוננים אינו יותר  
 קשה מדבקות ובתימת פי הטבעת שא"ל להתקיים אפי' שעה א'  
 והוכירו רפואתו בנ"ח אמר אביי אמרה לי אם האי ינוקה דלית לה  
 נפקות' עבדי' ליה וכו' וכן העידו פילוספיון שרשו שור שלא היה  
 לו פי הטבעת כמ"ש בספריהם ואפילו נולד בלי אוננים בדיקת  
 הוא וכבר ראיתי אשה א' אנכעומיה דבוקת ומה שלא היתה ינוקה  
 ג"כ חולי מקבל רפוא' הוא דאמר אביי אמרה לי אם האי ינוקה דלא  
 מייז כו' ומה שלא השמיע קול חולי של בני קיימא דאמר אביי  
 א"ל אם האי ינוק' דלא מעיו כו' כדאיתא בפ' המילה וסתומת  
 העיניים חולי הוא לבני קיימא כדאמר' בפ' הערל ובגמ' דכאב  
 ליה עיניה ואיתפח והרבה נולדים סומים ומתקיימין והרבה ב"ח  
 נולדין סומין כמו גורי כלבים ויש סומים אחר הלידה י"ב יום  
 וכשיגדלו ימחו עיניהם ככרנו' זה בס' בעלי חיים וכתב כי הנה  
 הבחור מוליד גורים סומין וכשיגדלו יתפתחו עיניהם והזקן מוליד  
 סומים וכשארין כן וכן אמרו כי האולדים שבביעי נולדים סתומים  
 שבילי האוננים והנחריים וכשהם גדלים הם נפתחין כי למיתות  
 ינאחן להשגשג גדולם ברחם כמו התבוא' הבתלשת קודם גמול  
 בישראל ונגמר בישראל אחר שנתלשת מכל זה נרא' שאפילו למתן  
 דאית ליה חלה ומת שהוא נפל ויהי בגדון הזה שאסא' להתיבס  
 ונתבאר האיבור ביבוס לכל הגדולין ולענין המומות אפי' נכנס  
 לו דחלה ומת פלוגתא דאיימוראי היא אי חסודה להתיבס או לא ולי  
 זה יהיה בבניה פלוגתא דאיימוראי היא אי חסודה להתיבס או לא ולי  
 ספק מזור' מפני המתלוקת הוא אפי' אין להתיר לבא בקהל  
 משום דאמר' ספק מזור לא חסרה תורה שלא כאמר זה חלה בני  
 שלא נפל ריעותא בו אלא בדיעתו שלא ידענו בו אם הוא כשר  
 אם הוא מזור כגון שחוק ואסופי וכתי שהוא או כשר ואינו או לא  
 לחוס לספק ידיעתכם אבל בני שנפל בו ספק מפני ריעות שיש בו  
 כגון נגדון הוא שגולד מספק ערוה לא נאמר על זה לא חסרה  
 תורה אלא דאי מזור אדרבא אמר' ספיקא דאורייתא לחומרא וכן  
 אפי'

אל ארץ קשטילייה מעיר אוקניא

ענין שבו

מי שיצא למדינת הים  
 והניח אשתו עגונה והוא  
 במקום שיש חירוס בין ב'  
 המדינות ואין שירות מצויית לישראל להוליך לה גט בשליחות  
 הבעל מאו שיכתוב הגט במקומו וישלחנו עליד עכו"ם וימנה  
 שליח במקום האשה למסרו לה בשליחותו  
 הוא שאין העכו"ם בתורת שליח דבעינן אתם גם אתם  
 לרבות גלוהם מה אתם בני ברית אף שלוחם בני  
 ברית ואפי' אי חיבא למימר דמוכשרין לעבד משום ד'יתיה בתורת  
 ברית שהרי הוא מקבל גט שחרור מיד רבו אבל בעכו"ם דליתיה בן  
 ברית וליתיה בתורת ברית כלל לא וכדתנן במתנותין בפ' המביא  
 חגיגין הכל כשרין להביא את הגט חוץ מה'שו ועכו"ם ולפי זה חסד  
 ששולח גט לאשתו ע"י עכו"ם אין האשה נשאת באלוהו גט זה דבר  
 ששטו הוא אבל מה שיש לשאול בזה הוא צמי ששולח גט לשלוחו  
 שהוא במקום אשתו אם יכול למסור הגט ביד עכו"ם שימסרו ביד  
 השליח והשליח ימסרו ביד האשה בשליחות הבעל או לא כיון שלא  
 יצא הגט מתחת יד הבעל ליד השליח והיה אפשר לומר שיד העכו"ם  
 אינה כלום חלה כהן בעלמא' וכמ"ש בהעור והרובט כשמשמש  
 מעשה עץ בעלמא' שמש' וכן בפ' הוציאו לו ביומא אמרינן  
 דהולכת דם בור דעביד מעשה אינטבא' וא"כ זה הגט שהיה ביד  
 העכו"ם כאלו היה בקרקע והאומר לאשתו טלי גיטך מעל גבי  
 קרקע אינה מגורשת כדאיתא בפ"ד דגיטין ובפ' הזורק וכן השליח  
 ששטו מיד הגכרי הרי הוא כאלו נטלו מעל גבי הקרקע הגראה  
 שיש לחלק בין מעשה עץ ליד העכו"ם שכיון שיש בו דעת למסרו  
 והוא לא נתמעט חלה מגזרת הכתוב אם נעשה אומצעי בין הבעל  
 לאשה לא הוי טלי גיטך מעל גבי קרקע שהרי הבעל מהרו לבן דעת  
 שיתנהו לשליח והאשה כשתטלנו מיד השליח הרי הוא כאלו נטלנו  
 מיד הבעל וכ"ש בזה בהלכ' דלא פסול מגזרת הפסוק אינו בקרקע  
 ממש ולא דווקא עכו"ם חלה אפילו בעלי חיים אפשר להכשיר  
 כיוצא בזה בענין שליחות שהרי בפ' בכל מערבין בענין חוקת שליח  
 עושה שליחותו אמר' שהם שגר הערוב לשלוחו ע"י פיל או ע"י קוף  
 ואמר לו לקבלו הימנו שהוא כשר אע"פ שלא בא לידו מיד האומצע  
 ומה שהוכר פיל או קוף ולא שאר בעלי חיים אורחא דמיילתא קטן  
 שכן יש בהם קצת הבחנה לקיים מנות משלם כמ"ש הטבעיים  
 וכיון שכן לא גרע עכו"ם מפיל וקוף לענין זה ואע"פ דכריש זכחים  
 בענין חטאת ששחטה לשם עולה פסולה לשם חולין כשרה משום  
 דבת מינה מחריב בה דלאו בת מינה לא מחריב בה ואפי' אמר'  
 שאם כתב גט לשם עכו"ם פסול והכי נמי היה אפשר למימר דע"י  
 קוף כשר וע"י עכו"ם פסול דהוא בת מינ' ומחריב בה הא אמר' התם  
 דלאו משום בת מינה ומחריב בה הוא חלה משום דהאי עכו"ם כמי  
 שאינה היא והו' ליה סחמא ואם כתב גט סחם ולא כתב לשמה  
 פסול' חלה בעכו"ם להוליך גט לא בעי' שיהא זה לשמה כלל שיהא

פס דין פזו ה' ה' ס' כל כה' וז"ל שטר חול' הית

אפי' לפי הדין וכ"ש שאפילו באחופי ושאוקי וכתיב משום ועלה  
 דיוחסין אסור לכה בקהל וכתבאר האיסור מדינה דגמ' ומה שדן  
 בזה שהיה לאגמרו סימניו מפני אלו האומין א"כ כן דגמר סימניו  
 האזכרים בגמרה הוא בשעריו ובפטריו אבל מפני שאר מומין לא  
 חשבו' ליה לאגמרו סימניו וזה דבר ברור הוא בגמרה דגמרו  
 סימניו הוא בשעריו ובפטריו ואם גמרו סימניו אלו אפילו היו בו  
 כל מומין שבעולם בר קיימא הוא וכיון שלא נבדקה בסימניו ואלו  
 נבדקה ונמצאו בה סימניו בגמרה שעות ולפניהם היפה אסורה  
 להתיבס ועכשו שלא נבדקה באסרה מן הספק ולמעלה בס' רכ"ו  
 כתבתי אל המומין בזה הלשון ולענין הדקון האמת הוא שכולד לשמו"ל  
 ודאי ולאגמרו סימניו שהוא ודאי כפל וכן נראה מהגמ' וכ"כ הרש"ב  
 ז"ל בהדשו"ב בס' הערל ובפ' המולך אבל נראה מהדברי בעל הטורים  
 שד"ר ב' דברים להתירה לשוק שהיו' יום וגמר סימניו ובכל ענין  
 מולדת ולא מתיבתת וכן הם דברי הראש"ל ז"ל בס' הערל ולא הזכיר  
 יותר יבוס בלא שיהיו ובלא גמר סימניו כדן שמונה אש נתיקיים

אפילו שעה אחת שהרי הוא בחוקתו וי' ונראה בזה כנפל כמו  
 שהוא מביא בס' לא יחפור ובתוספתא דההלות פ' א' ודיו כגוסס  
 שהוא פוער השת אביו מן היבוס כמו שנזכר במשנת אהלנת וכן הם  
 דברי הרמב"ם ז"ל בס' מהלכות יבוס שאם כולד חי חוללת  
 מזדבן ומן התורה מותרת לשוק וכו' יאה ההוראה מן להתיר  
 שלא כהלכה ואם יש עדים שהוא ודאי בן ח' שלא גמרו סימניו יש  
 להקל בדיעבד על פי הרש"ב ז"ל בגלילות קטלוגיא המסתהגים  
 על פי הוראתיו אע"פ שהרמ"ב ז"ל כתב בס' המילה דהוי ספק כפל  
 ובגלילות מסדד יש להחמיר על פי הטורים וכ"ש אם הרמ"ב ז"ל  
 מסייע ואם אין שם עדים תשא לכולי עלמא וזכ"ל  
 חליצה וגט נמי בעיא כמו שכתב הרב  
 ר' משה בר חיימן ז"ל והאפשרים  
 ז"ל עד כאן כתב שמעון  
 כה"ר לוח  
 ולה"ה:

**תם ונשלם חלק שלישי כרת וכשורה  
 ה יעזרנו לקיים את כל דברי התורה:  
 יעלו בו שאלות ותשובו סך אורך ימים  
 בימינה בשמאלה עשר וכבוד**



**מפתחות לשאלות ותשובות מספר  
 התשבין כל ענין וענין בפני עצמו**

**חלק שלישי  
 הלכות מלמדי תינוקות**

ספר תורה שנמלא בו טעות	אם מותר לקלוף מקו' הדבוק הטעות	דף ח
ולחדיק בו גויל חדש ולכתוב עליו תקון הטעות	דף ח	לא
אם קדושה מיושב נאמרת ביחוד	דף יט	סו
לגלות מוב"ה בעת הולאת ס"ת	דף כה	כח
ערל און אם כשר להיות שליח כבוד	דף כז	קוב
מי שהוא מנוחה אם מותר משני מריבה	דף כז	קיו
רעועה של יד כמה טיעורה וזורת עדי בכריכה אם מעכב	דף כז	קיש
אם לא	דף כז	קכא
לתרגם ההפטרה ואם אסור לתרגם הברכות	דף כז	קכב
שאלת גשמים בשמים לתקופה	דף כח	קכה
ס"ת שקצת שפוחיו ארוכה וכן קצת דפין ארוכין	דף לה	קכה
להטעות ביום ערבה והמול ייזול ואם נפסל ס"ת שנמלא חסר או	דף לו	קס
מלא מה דינו	דף לו	קס
ש"ן שקורא לאחד לקרוא בתורה ואינו רוצה לק' תהיה הקריאה ע"י	דף לו	קסב
אחר	דף לו	קסב
אם קטן כשר לכו"ל הרבים ידי חובתן	דף לח	קעא
ס"ת בלוי אם טעון גניזה	דף מא	קעב
מקדשים ס"ת אם יש לו זכות למסרו לאחד מאוהביו להתכבד בו בכל	דף מא	קעג
יום שמחת התורה	דף מא	קעג
אם מותר לקרות הרבה כהנים בחתונה	דף מה	רע
אם אומרים ארבעה ועשרים רכות על הגשמים אחר	דף נח	רעד
ניסן	דף נח	רעד
למה נשים נוהגות שלא לעשות מלאכה ב'ח	דף נח	רעד
בענין פרשיות פתוחות וסתומות	דף נח	רעד

קבל ששכרו תלמד ונתבטל מלימודו אם נותנין לו שכרו  
 מושלם דף כז קט

**הלכות קריאת שמע וברכותיה**

צענין ק"ש שפרכה להיות קריאה תמה דף ח כח  
 אך בק"ש למפרע עדי ובמישור חיים דף יז כה  
 צענין ס' תיבות שיש בפרשת שמע דף יז ט

**דיני תפלה ובית הבנסת וציצית ותפילין  
 וסת ושין ושמן של ביה ותענית  
 צבור וקריאת ס"ת ומפטיר**

ענין שתי בתי כנסיות בעיר א' הא' קדום והב' מחדש דף א ה  
 פחת ימות אחת יצרת דף ח כט  
 כיס של תפילין אם כריך להיות טפס וכמה הוא טפס דף ח כז  
 פ"ת שנמלא בו טעות מהיכן חוזר לקרוא בס' כשר דף ח ל

הלכות חמין ומצה ופסח

חמין עששו שבעה ואזהרתו לעולם
חמין עששו שבעה ואזהרתו לעולם
חמין עששו שבעה ואזהרתו לעולם

ענין שמים כותבין שלש אין כותבין בלי שרטוט
ענין המפטיר והקדישים בשבתות שיש בהם ג' ס"ת
בהטבת גרות
וכתיב למנוחת

הלכות ברכות וקרוש היום והברלה

ענין ברכת התורה של שחרית אם לריכה מלכות
אם מקדשין על יין לבן
נוסח ברכת הגותן לשכוי בינה

הלכות קבורה והוכרת גשמה

בענין חפירת הקבר אם מותר ליעול שכן
בענין טלטול הימית והגלגלתו ב"ט ראשון
מקום שחין להם בית הקברות אם קוברין על הקברות הישנים
ובמה נרדף להיות בין קבר לקבר מן הגלדין
להזכיר המתים הקודם קודם

הלכות שבת ומלאכות שבת ושתופי

מבואות

חולה שיש בו סכנה אם נדחה שבת להאכילו שחוטא או
בבלה
בענין הכשר המצוי
אם מותר לתקן אם בשבת על ידי עכו"ם
אם מחללין שבת ע"פ חופה עכו"ם
ללאה בסגדלים מסומרים בשבת
לאסור קבורת המת ע"י עוממין בשבת
בענין הכשר מבואות וענין ישראל שהוא בעיר שכלה עכו"ם
מותר לטלטל בה

דיני ר"ה ויום הכיפורים ויט וחול

המועד וראש חדש

לומר זמן על הכוס ליל שני של ראש השנה
בשבת בנתיים אם אומרים אבינו מלכנו וכל נדרי מהו מתיר ואם
אומרים נדקתך בשבת שחל בו ר"ה
אם אומרים ב' ר"ה ויה"כ ותמלך אתה הוא ה' לבדך דף לט קפד
בחקיעות אם יש להפסיק בין שברים לתרועה והפשוטה אם לריכה
להיות קול פשוט
עכו"ם שהביא דורון לישראל פירות ב"ט או אם הביאם מחוץ
לתחום לזכרם בשוק והביא מהם דורון לישראל דף נג רנפ
להזכיר ר"ח בברכת ההפטרה
אם אומרים היום חרת עולם זה היום תחלת מעשיך
ב"ט של ר"ה שחל בשבת
ברכין המוקפין חומה בקריאת המנולה
סעודת פורים אם נעשית בשבת
ענין תרי קלי לא משתמעו בשני שופרות באיש אחד דף סב שה
על הענין הג' למעלה דשמע ט' תקיעות מט' בני אדם דף סב טו

דיני הדיינים

מאן דלא ציית לדינא מה משפטו

דיני עדות ושטרות ומשכונות וכתב

יד ופנקס

עם הארץ אם הוא פסול לעדות
אם משביעין את העדים להעיד אמת
שטר העולה בערכאותיהם אם דנין בו כפי דיניו או כפי
דיניהם
קיום בית דין אם לריד קיום אחד
מי שמת והוליו על יורשיו כתב ידו שהוא חייב ודין
מודעא
פסרה אם לריכה קנין
בענין משכנתא דסוריא וענין דיגרי זהב ופחת המשקל
ותוספת

הלכות מילה

מילה שנתאחד ליום ט' מפני שהיה יום ח'תענית ט"ב דף ב ח
המל אם לריד לטעום יין ובברכת חירושין וחתנים דף יח סה
גולד כשחא מהול
המל וביד על היין אם חייב לטעום כוס של ברכה דף כא עט
אם ספק מילה דוחה יום טוב שני ופי' לחם הפנים גאכל לט' לוי"ד
לאחד עשר אם יש למוול לשמנה ב"ט ב' של ר"ה דף נה רפד

דיני ברכת אירוסין ופריזון הבן

פשיעור פדיון הבן
למה מקדשין ואחר כך מברכין ברכת אירוסין

הלכות כבוד אב

אבידת אביו אם קודמת לאבידת רבו

ענין קרע הבא בתוך שלש שיטין
אם הסופר והעדים אחד שחתמו כאומנין לחזור בהן וסטר שכתבו
בו כאומנות ואין כתוב בו וקנינו מיניה על הגאמנות בפי' ל' מט רב
הטפסת השטר שנעשית בשנים
אם נאמן לומר פרוצול היה לי
הטפסת שטר בשלשה ושינים מהם גיסיים

הלכות

הל' נדרים ושבועות וחרמות ונדרים

הלכות שחיטה ומריפה

ט	ט	מיו שנשבע שלא יאח אשה אחת אם יש לו היתר	ט	ט	ט
כב	כב	נדר להשתענות ומלאו ימים טובים	קז	קז	קז
קז	קז	חרם שהוטל על השחוק אם יכולין להחיר	קטו	קטו	קטו
קטו	קטו	בני חכמים שמקללין אחרים אם מותר לקלל אבותיהם ת"ח ואם	קסו	קסו	קסו
קסו	קסו	נודה אותם החכם מה דינו	קסז	קסז	קסז
קסז	קסז	הטור לעלות לת"י אם עובר משום בל תאחר	קסח	קסח	קסח
קסח	קסח	מיו שקבל בחרם לתת בתוך הזמן ועבר הזמן	קסט	קסט	קסט
קסט	קסט	לענין נדויו של יהודה	קע	קע	קע
קע	קע	מיו שנשבע לתועלת חבירו אם מתירין שלא ברצון חבירו דף מד רי	קפב	קפב	קפב
קפב	קפב	העובר על נדויו אם אחרים מייבסם להסתרק ממונו דף מד ריא	קפג	קפג	קפג
קפג	קפג	נכור שהתירמו ורזים להתיר אם יסדר מנחה דף מד ריב			

הלכו טומאה וטהרה ודיני נדה ומקוה

ומבילה

א	א	בתים פתוחי לבית הקברות אם אסורי כהני ליכנסם שם דף א	א	א	א
ב	ב	על הענין הנזכר בדרך אחרת	ב	ב	ב
יב	יב	ענין מקוה חסר והשלימוהו	ג	ג	ג
לב	לב	ענין שיעור המקוה	ד	ד	ד
לד	לד	על הענין הנזכר	ה	ה	ה
לה	לה	על הענין בעלמו	ו	ו	ו
לו	לו	ענין שיעור רביעיית כמה הוא	ז	ז	ז
לז	לז	ענין מ"ש לא אירע קרי לכ"ו באיזה מקדש היה ראשון או שני וכן	ח	ח	ח
לח	לח	שאר נסים שנעשו בנה	ט	ט	ט
לט	לט	נדה מהו שתישן עם בעלה בנטה אחת	י	י	י
מ	מ	עשרים דינין יש בענייני נדה	יא	יא	יא
מא	מא	ענין מוסקי' בטהרה	יב	יב	יב
מב	מב	מקוה של ב"ה שלנו כמה מים מוכשרין אותו	יג	יג	יג
מג	מג	אם מותר להושיט דבר מידו ליד אשתו נדה	יד	יד	יד
מד	מד	אם בועלין על דם טוהר ואם עושין טבילה בנאר	טו	טו	טו
מז	מז	קרי אם מומעט בזיבה	טז	טז	טז
מח	מח	לא יאכל הזב עם הזבה בקערה א' אפי בכיו עמו	טז	טז	טז
מט	מט	הטבילה בזמנים	טז	טז	טז
מס	מס	למה האזכרו בהרזני מדין ג' וז' שהרי עכו"ם אינם	טז	טז	טז
מס	מס	אלה כבהמה			

דיני צבור ותקנותיהם ומסים וארגוניות

ומנהגות הקהל

טז	טז	עני עיירות הסמוכות זו לזו אם נקעת אחד מזו לזו עם מי יפרע	טז	טז	טז
טז	טז	היום	טז	טז	טז
טז	טז	ענין תבעו הקהל לקהל אחר לסייען במס ומק	טז	טז	טז
טז	טז	המלכות	טז	טז	טז
טז	טז	בני חכמים אם פטורים מהמס	טז	טז	טז
טז	טז	זמן המלך למי שהלך חוץ למקומו	טז	טז	טז
טז	טז	תלמוד תינוקות אם פטור ממים המלך ות"ח וש"ץ	טז	טז	טז
טז	טז	מיו שלקח עור היין שהטילו הגבור וטוענין שהיין היה חומץ ורזין	טז	טז	טז
טז	טז	לפטור עלמן	טז	טז	טז
טז	טז	נכור שייחדו אנשים להוציא נכור י"ח שנה א' ובתוך	טז	טז	טז
טז	טז	שנתם סלקום	טז	טז	טז
טז	טז	לפטור החון ממים המלך	טז	טז	טז

דיני אסור והיתר ויין נסך ומאכלות אסורות ובישולי עכו"ם ובטל בששים

טז	טז	ענין חמאה של עכו"ם שנהגה בה היתר וענין גבי' של עכו"ם דף ד	טז	טז	טז
טז	טז	ענין פולין המתליעין באביבין חוץ י"ב חדש והאספגניים וענין	טז	טז	טז
טז	טז	האל"ף לאב"י והאל קור"ם	טז	טז	טז
טז	טז	ענין יין שזא בלא שומר בספינה	טז	טז	טז
טז	טז	צילה אסורה בששים והוא או בששים ואחת	טז	טז	טז
טז	טז	גינה של עכו"ם אם יש לסמוך על הטמ	טז	טז	טז
טז	טז	המטהר ייבן של נכרי	טז	טז	טז
טז	טז	לב שחלו עכו"ם ואין ישראל רואה	טז	טז	טז
טז	טז	שמעתי גבאים נכנסו באוצר יין ועכברי' הנמלא' ביין דף לד קימח	טז	טז	טז
טז	טז	ענין המים שחופים הבק' מ"ה אל"ף בלשון ערב	טז	טז	טז
טז	טז	מתנגל ענין אל"ף טר"ר	טז	טז	טז
טז	טז	אם מותר לבשל בשר טרפה בחלב למכרו לעכו"ם ומתנגלל אם מותר	טז	טז	טז
טז	טז	למכור החלב	טז	טז	טז
טז	טז	אם מותר לבשל לעכו"ם טרפה	טז	טז	טז
טז	טז	אם מותר לבשל חמאה ולערבה עם בשר מבושל למוכרו	טז	טז	טז
טז	טז	לעכו"ם	טז	טז	טז
טז	טז	ענין אבר מן החי ולזמן עכו"ם בכני מועים	טז	טז	טז
טז	טז	החשוד לשתות יין כסך אם נאמן לומר יין זה כשר הוא דף סב שיב	טז	טז	טז

דיני עז והוקות העכו"ם וכלאים

טז	טז	מזה לשחוט לישמעאלים פסחם ולשאת ולתת עמהם ביום אידם	טז	טז	טז
טז	טז	ובזהמה הקנייה לפסחם אם מותר לישראל לקנותה	טז	טז	טז
טז	טז	השחוייה לעז' אם חייב תפילו שלא בפשוט ידים	טז	טז	טז
טז	טז	ורגלים	טז	טז	טז
טז	טז	ענין בלתי בגדים	טז	טז	טז

הלכות אירוסין וקדושין וסברונות

ונשואין

יד	יד	ענין קטלנית שנתארסה אם מותרת לינשא	יד	יד	יד
טז	טז	ארוסה אם יש לה מומות	טז	טז	טז
טז	טז	ענין האנוסים בקדושיהן ובגשויהן ונרשיותן	טז	טז	טז
טז	טז	מיו שכתב לאמו שתקדש במו	טז	טז	טז
טז	טז	דיו עד אחד שראה הקדושין ואמר לא ראה	טז	טז	טז
טז	טז	ה' זקדש במלוה במועמד שלשתן	טז	טז	טז
טז	טז	גד' א"ק אם יש לחוש לו לקדושיהן	טז	טז	טז
טז	טז	המקדש אשה בכוס של יין והיו שם כשרים ופסולים	טז	טז	טז
טז	טז	המקדש בטבעת שזולה ואם שאלה מהאשה ענמה	טז	טז	טז
טז	טז	וקדשה בה	טז	טז	טז
טז	טז	אם שליח הצעל לקדש נרדף עדים	טז	טז	טז
טז	טז	מיו שנתן לחבירו כוס של יין קדושין על בתו ולא קבלו	טז	טז	טז
טז	טז	בסוף הסיומן	טז	טז	טז

דיני גביית כתובה והעמדת אפטרופוס

ותפיסת אלמנה ומזונות האשה

והבנים ושאר הלכות אשות

טז	טז	אלמנה שמתה קודם שנשבעה מה יהיה בכתובתה	טז	טז	טז
טז	טז	מיו שצוה בשעת מותו שיתנו לבתו בכסוואיה כמו	טז	טז	טז
טז	טז	שנתן לבתו שגשת בחייו	טז	טז	טז

מפתחות

אשה שנשחטתה לפרוע חוב בעלה ומשכנה חכשיטה ומתה וארין הגורפה במטלטלים ואפי' כתב מקרקעי ואבין מטלטלי משום תקנת השוק דף כ עב ארש ואשתו נמצאו הרונים איך יהיו דין הנכסים דף כ עב כתובה שיש בה מטבע מקום ונעתיקו למקום אחר דף כא עד אס יש מטבע בכתובה ונשתנה המטבע דף כא עה שתי כתובות מיי קודמת דף כא עו עז מי שהלך לתדינה הים וחשש שמה כתובת עליו אשה דף כב פח מוזגות להוציא האשה ממקום למקום והוא אומר לעלות לא' והיא אומרת לא מה מפסדת דף כב פו לחייב אשה ללכת עם בעלה למקום אחר דף לו קגו אלמנה אם גובה כתובהה ויקרקע שהכניסה לו ממועות דף כה לט הפוסק לזון בני אשתו דף כה ק מי שיצא לתדינה אחרת ותפסה אשתו מטלטלין ואינה רונה לבא אליו דף כו קו דין אלמנה במוזגותיה ע"פ התלמוד וע"פ התקנות דף כב קכח אלמנה אם באמת לומר שבעלה מוכר חכשיטה בחייו דף כט קכט האומר בשעת מיתה שיצונו לאשתו כתובהה אם יש לה זכות יותר על הנכסים ואם קנס אותה ער העיר אם היושין חייבין לפדותה ופרעון כתובהה מלידה מעות דף כט קלד המגרש את אשתו אם תגבה כתובהה מכלים שהכניסה לו ובאיוו שומא כוללן וענין גביית תוספת ומגרשת ואם שמוין מה שעליה ומוזגותיה עד שלא קבלה גטה דף לב קמח וענין לא ישא אדם אשה במקום זה ויש לו אשה במקום אחר דף לב קמב יתום שאחות אביו רונה לזונו בחגס וקדם זקנו וזן אחותו אם הניח מעותיו על קרן הגבי דף לב קמד אשה שמתה ולפי התקנה בגיה יורשין אותה במקום בעל דף לד קנ אשה שערבה לבעלה והניח נכסים אם יכולה לדחות דף לו קסב ב"ח אלל הנכסים דף לו קסב קטנה שנשבעת ומתללו בה ונשאת לאיש אחד בחיי אביה שפדאה ונכדקה והיו לה סינינים אם חייב אביה לפורעו ואם מותרת לכהונה דף לח קעח במקום שיש שני צבורי חלוקים בתקמתיהם ונשאת אחת מלבור לא' מלבור אחר היאך תחייב בחיים ובמות דף לט קעט מי שקדש אשה שהיא במקום אחר וקבל לתת הוצאות עד בואה אללו דף לט קפה למנה שגבתה כדוכיא ותוספת אס גובה מנה ומאתי' דף מא קלה ענין שלש ארלות לנשאין וענינים הרבה דף מא קלח מי שמשכן חצרו ואח"כ נשא אשה מי קודם המושכנה לו דף מא קע הכתובה דף מא קע מי שיש לו בת במקום אחד ושלה אחריה וקרובותיה לא הניחה ללכת אם חייב במוזגותיה וענין מי שהיה במדינת הים אם ב"ד מוכרין נכסיו למוזגות בניו דף מז קיח אשה שתובעת תוספת ונעשית הכתובה במקום שאין מנבין תוספת דף מז קיט אלמנה שגבתה כתובהה ולא השיעוה מפני הריגה וענין מוזגותי' ושכר הקנה וערעור האפוטרופוס וענינים אחרים דף מז קך מי שקבל מעות כתובת אחותו ובה עלמה כתב לו שכבר קבלתם אם קיימת הדלה זו דף מט קלב ענין כתובה דלירכסא דף מט קלד הכותב לאשתו מטבע והוא אומר לא היה בלבי ליתן אלה פחות ואם חייב לתת תוספת לאלמנה דף מט קלה איש ואשה שנת עלמנו אם בדירתה אם בדירתו דף נא קמג כתובה שנמצא כתוב בה דהנעלת ליה מבית אמה והעד' אומרים שמעלתן כתבו כן דף נא קמח אשה שלקחה במומין אם הפסידה כתובהה דף נג קנח אשה טוענת על אישה ישען על ביתו ולא יעמו' ונעשר' דף נד קסב אלמנה שכנסה בפוגדק בעלה וגגבה משם נכסים והוערכו להקפיד המלכות מפני שנתפסה בגנב דף נה קסג

איש גירש אשתו מפני שגגבה כיסו והיא הודית בזה אם התגבה תוספת ובאיוה מטבע והתכשיטין אם שימתו ולענין מהותם על כתולה כמה הם ומטבע שנתח דף נז קכ אשה שהשיאה בתה בעוד בעלה במדינת הים מנכסי בעלה ועניני אחרים דף נח קכא נסח הכתובה ופירושה דף נט קכב פירוש התקנות של קהל אלגזאיר יע"ה דף סא קכג אשה נשאת במקום שיש להם תקנות אבל לא נזכר בכתובה עליו התקנות אם סתמן כפירושן ומנהגה מילתה בעלמא היא וענין קנסות המטבע והתוספת ואם שמוין מה שעליה ואם היא קודמת לבעל חובות ואם יש לה חוב על בעלה ואם הודית בשעת מיתה שהיא חייב להקדש ואם הבעל חובות גובי' בשוה ובעל חוב שקדם וגבה והוא שיש לו חוב על אחרים בבת בידי דף סב קכד אשה שיש לה מכה ברחם אם מותרת לבעלה דף סג קכה ראוין נולד לו בן ומרר בלבו לחת לו קנת מטלטלין אחר' מיתה אם הבן והאב עודינו מחייב בדבריו שהוא הקנה כ"ו מטלטלין לבעל בשטר ונשא אחרת ונדל הבן ומת האב והבן תובע המטלטלין שהקנה לו אביו בשטר ואשת אביו טוענת שהיא קודמת דף סד קכז אשה יש לה בגים שני' ונשאת לשני וכתיב לה גד"אק שתוכל ללבוש בחיים והנכסים לבנוכנייתה והשארית ברשותה נכסים אחרים ובעודה ארוסה כתב לה דין ודברים אין לי באותם נכסי' לא בחיים ולא במות ותקנת המקום הבעל יורש חצי כדוכיא אם חצי גד"אק יירשנו כמו חצי כדוכיא או יורשה יורשים אשתו ולזה מחמת מיתה שגבה הקטן יירשנה והעדים הם קרובים דף סד קכח

דיני גיטין ויבום וחליצה

ענין גט שלא נתקיים בחתמויו ולא נכתב ולא נחתם בפני השליח דף ה קכא ענין מי שיבם אשת אחיו והכניסה לו מנכסי אחיו וגם היא יצאה נכסים מה משפט הבעל בפירותיהן דף ח קכב גט שכתבו משומד דף י קכג גט שנכתב ונחתם בלא מלות הבעל דף יג קכד גט שכתבו אחד מהאבותים דף יד קכה עדות גט שכתב מנו א' אחי' ו'ן למליאנה בשטר קבלה ולא נתקיים בחתמויו ואם לריך תביעת הגט לשליח בפני ב"ד דף יח קכז ענין כופין לגרש ואחד ראה הקדושין ואחד לא ראה דף כב קכח אשה שהחזיקה עלמה ומגרשת אם נאמנת דף כד קכט מי שאמר בשעת מיתתו שכתו הייתה ממונת אם לאין לאסור אשתו במקו' יבם דף כו קל אשה שהנחית כתובי' כתובו אם הוא בטל ותתיב' ודין היבם עם יבמתו דף לב קל אשה שנשאת בעדי שקר אם צריכה גט מזה ומזה דף מ קסב מי שאמר על בתו שאינה בתו אם וקוקה אשתו ליב דף מז קל אס אדם רשאי לגרש אשתו קוד' שיפרעה דף נא קל אשה שילדה לספק חדשי' גמור' אם מתיבמת דף נג קל על ענין הגטל שנתבימה אמו דף נג קל כתב לקהל פח"ס על אשה שהפילה ומתיבמה דף נה קל כתב לקהל תלוז על הענין הגובר דף נו קל מי שהוא במדינת הים והניח אשתו עגונה והוא במקו' שיש מחיצין שתי המדינות אם יכתוב הגט במקומו ושלחנו ע"י עכו"ם ויחלה שליח במקו' האשה וימסרנו לה דף סה קל בענין היבמה הגו' בסיון רפה דף סה קל

הלכות נחלות וירושות ומתנות וצואה

שביב מרע וכתב ירו ופנקס המת שטר ש"מ שכתוב בו ומנו מרעא אהפער ועדים מעידים ש"מ יום היה בריא דף ב קכא על ענין אותו שטר בעלמנו הג"ל דף ב קכב ש"ט

דיני ממונות וטוען ונמען ודיני לוח ומלוה והלכות מבירה

סוחרים שהסכימו שלא ליכור לבעלי החנויות עד שיתנו וזו אחד בכל דיכר תוספת קנא לה קנא המלוה על המטבע ומשקנה קנא לה קנא סוחרים ששכרו שליח להוציא להם ציווי מאת המלך קנא לה קנא מי שהחזיק בקרקע ויאלץ עליו ערעור קנא לה קנא מי שערב לאשה ומשאלת ומת קנא לה קנא מי שמוסר ממוון להבירו לפרוע חובו וקבל עליו אחריות וקודם שכתב מת והדיין הכריחו להחזירם אם חייב מפני האחריות שקבל קנא לה קנא מי שכתב חייב בהרס לפרוע סך קרקע שקנה לזמן ואם יעבור הזמן יתן כ'ו שכירות קנא לה קנא מי שכתב שעבוד על עצמו מפני הבטחה שהבטיחו ולא קיימה קנא לה קנא סני להור נתלוה עם אחד בדרך וטען שבגב לו קנא לה קנא מי שמוסר סחורות לחברו ליתכס לאחד ולא נתכס חבל קנא לה קנא מברס וקנה סחורות אחרות והפסיד קנא לה קנא מי שנתן סחורות לחברו למכרם במקום פלוני ונדר לו שפרולא יוכל ללכת עם ונדר לו שכרו ומכרם וקנה אחרות אם חייב לתת לו שכרו קנא לה קנא רחובן מכר לשמעון סחורות ונתן לו שטר חוב שיש לו על הארס ולא יכול לגבותו קנא לה קנא ענין פוסק עליו לכתוב מטבע ופיחתו אותו קנא לה קנא המוסרר חפץ ובה' נתן לו סך אם רשאי לחזור בו קנא לה קנא ממוון המועיל בספק בכל הקותיו ובכל משפטיו כתובה בחלק שני בס' רע"ב קנא לה קנא רחובן נתן לשמעון ק' וזב להתעסק בהם והתפטר והשכר ביניהם בשוה וכתב לו שמעון שטר במאה זהב ומשכן לו הרבה אחת ושאל שמעון מתעסק זמן ארוך ורחובן תבע את שלו ורצה לתת לו שמעון מעות כפי מה שהיו שוים הזהובים בעת שקבלם ורחובן לא רצה לקבל כי אם זהב כמו שהוא כתוב בשטר מהו הדין ביה קנא לה קנא

הלכות גנבה וגולה

מי שטוען על אשתו שבגבה את כיסו קנא לה קנא הלכות שאלה ושכירות ודי שומרים

השוכר את החמור להביא עליו עשר מדות חטים והביא עליו י"א מדות שעורים קנא לה קנא השוכר בית של הקדש ובא אחר והוסיף עליו קנא לה קנא אחד שהפקידו אללו בהמה ששהא עושה ואוכלת ובאנסה קנא לה קנא

הלכות רבית וקצת דיני שותפין

לקנות סחורה ביותר על שער שבשוק להוליכם למקום אחר אם יש חשש רבית קנא לה קנא סוחרים שהעלילו עליהם והפסידו ממוון איך יחלקו קנא לה קנא ביניהם הפסד קנא לה קנא שותפים שנפטר אחד מהם אם יכול הב' לחלוק קודם שיגיע למקומו וענין מי שכירו פקדון ורובה ליק' קנא לה קנא חזר משותפות וכל אחד מוכיר חלקו ועמד א' ובנה בחלק חברו שלא ברשות אס יכולין לעכב על ידו קנא לה קנא

שני בני אחים שנתנו מתנה זה לזה מהיום ולאחר מיתה קנא לה קנא צ"ח אם קודם לירוש קנא לה קנא מי שליוה בשעת מותו שיתנו המשתתות ביד אשתו עד שיבא האסטרופוס אם זכתה האלמנה בכספים קנא לה קנא מי שליוה ואמר תנו בתי לפלוני ונת פלוני לבני אס מלוה לקיים דבריו קנא לה קנא מי שמת והניח אח וכן אח מי יורשנו קנא לה קנא ב' אחים שכתבו זה לזה שאם מת אחד מהם יירש האחר הכל ומה שגברו לתת לירוש רבע זהב ומפני הפסקת ירושה קנא לה קנא מי שמת ויש לו אחות יורשת ממוקום אחר והקדיש בכספיו מפני אימת חלכות שלא יירש בכסים קנא לה קנא מי שמת והניח בן ובת מאלה שמתה בחייו ובניו ובנות קטנים מהאלמנה איך תהיה חלוקתם בכסים קנא לה קנא מי שליוה שישאו שני בני בתו לשתי בנות בתו האחרת קנא לה קנא מי שמת ואין לו ליורשים אם ירושה ממשמשת ועולה ואם יש לו אשה משודרת אם יש לה דין בכסים קנא לה קנא מי שמת והניח בן ובת והניח קרקע והחזיקו ומכרם והחזיקו ומי שקבל עליו אחריות מכר קנא לה קנא חולה שנתפרס דעהו ואח"כ נשתפה וזו מחמת מיתה ונכתב במותנה שאח"כ כתבו וטענת פסול העד קנא לה קנא ש"ח שאמר הלוואתי לפלוני אם נרץ מעמד שלשן קנא לה קנא מתנה שישנה יורש אחד אם היא בעלה ואם הודאתו שאביו ח"ל ליתן תוספת לאשתו אם יכול לחזור בו קנא לה קנא התובע לירוש ממוון חייב לי אביך קנא לה קנא יורש שתובע דיני ישראל ובורע ומבטלין אותו קנא לה קנא על ענין הכו למעלה קנא לה קנא יורש מונעין אותו מירושת אביו בורע ולבטל מתנה קנא לה קנא ששעה קנא לה קנא על ענין הג"ל קנא לה קנא גמולן מתנה אם יוכל לחזור בו קודם הגיעה ליד המקבל קנא לה קנא מי שמת ויש לו שטר חוב ולא נשבע היורש ומת היורש קנא לה קנא בן בכספי אביו יכול למכור עד שיהיה בן כ' וכן מי שאינו סומך על שאלת אביו אם יש לו חזקה בכספי אביו קנא לה קנא אשה שמתה ויש לה קרוב במקום רחוק ומתאש מלבה והקדישה בכספי אס אומדין דעתה קנא לה קנא חנות מהגוררת בבית חתנה ויהיה ון ומפרנס אותה ומתה והגיעה מלטללין ברשותה אם לאמן לישבע כמה הוליא ויטול קנא לה קנא יורש קנא לה קנא ענין לא תסוב כחלה מומטה למטה בהרובה קנא לה קנא מי שכתב בכספיו לאשתו בשטר ישמעאל שטר מתנה וז קיים אז בטל קנא לה קנא

הלכות שלוחין ושותפין

אם נספין לשתוף לפרוע מה שחייב שותפו כתובה ודין גזויה כדן חוב קנא לה קנא הנותן עסק לחבירו להוליכו למקום והניחו ברשות אחר קנא לה קנא חלוקת שותף שלא מדעת חברו ושותף באומנות וכן השותפים שהיו מפרנסים נשים ובעיהם והולאת א' יותר מחברו קנא לה קנא שותפין שהיו נזונים לאחד וטען האחד יותר ממה שהרוממו הולאתו ואתה חייב ליתן לי מושלך קנא לה קנא מי ששכר שליח להביא בכסים ובאנסו בדרך והוליא הולאות להג"ל עצמו מן הסכמה אם נרץ לשלם מה ששכרו קנא לה קנא שותפין שהולרכו למעות ונתן להם אחר סחורות ומשתתף עמהם קנא לה קנא מי שותפין בחצר והאחד אינו כאן והאחד בנה וסתר קנא לה קנא דר בחצר קנא לה קנא





# אור הספרים שהבר הרב זל בעל ספר התשבץ וזה דבריו ולה

**פרק ד** בנחיות התורה כנגד שני האומות העכו"ם וההגרי בתשובות נחיות מדבריהם

**החלק השלישי** הוא נקרא חלק יעקב כי הוא מדבר בתחיית המתים ויעקב אבינו לא מת ויש בו ד' פרקים:

**פרק א** בדיעת האל יתברך

**פרק ב** בהשגחה

**פרק ג** בכיאת מלך המשיח

**פרק ד** בתחיית המתים והוא נחלק לשני נשאות

**הנשיא הראשון** בנחיות הכפש ובחיותה הן והחיותו ונכלל בזה מדות ובכח המרגיש והמשוש והטעם והראות והשמע ונכלל בו צורת האותיות והדקדוק וכח הדין וכח התנועה ונכלל בזה האצורים בכפד ובחיותו דמיון ובלתי דמיון ובעופות והדבר שפרדים ומוש האשוח והדמיון ונכלל כח הזכר והמתעורר והשכל ונכלל בזה הדבור בכשמה ובשארות ונביהגס ובגן עדן:

**הנשיא השני** בחידוש העולם ותחיית המתים

**החלק הרביעי** הוא נקרא חלק ה' עמו והוא ספר בפני עצמו וקראתיו חלק ה' עמו לפי שהוא מפרוש מוס' אבות ונבנו לפחות בזה כל ישראל יש להם חלק להע"ה

**ספר תשיעי** הוא נחלק לה' פרקים שהמסכת נחלקת והוא החלק הרביעי מספר מגן אבות:

**ספר עשירי** יהיה קדש לה' הוא קבוצ קונדריסין נפרדים ועשיתי כמו חכמי

ישראל לתרי עשר שהם ספרים קטנים ועשאוהו ספר אחד ויש בזה הספר תהלה פירוש מסכת עדיות עוד פירוש מסכת קנים וקיצור הלכות ר"ה ורמיון פסקי מסכת נדה ופירוש קצת פיוטים אשר יסדום רבנים וחכמים גדולים הוליו מהמדרש והם פיוט אשר אשש ליה"כ ופירוש השענות ופי' ווס ילאה כלת עדנים ופירוש עובדיה דברייה וקונדירס תחנות ופזמונים ומגן רהטוה בקשות סליחות תוכחות זולת גאולה מסתאב יסדהס אני ובתיס לשבת ארץ ישראל ולכבוד ההכס אבא מחרי רבי צמח ז"ל ולכבוד גסי אחי אשתי ה"ר שלמה בן הרב רבי יונה דסמאשתרי ז"ל והארץ השס ימי והוספתי קונדירס אחד בסוף הספר בפירוש משנת אחיו מקומן:

**ספר אחד עשר** והוספתי תהלה על חלונות הודעה לא יתברך

אשר הוסף על ימי וחברתי ספר אחד וקראתיו אור החיים מלא תשובות על ספר אחד שחבר הרב רבי חסדיו בר' יהודה ז"ל בפרסקתא אשר בארגון ויש בו ה"ן שערים סימן ויאמר לאדם ה"ן יראת ה' היא חכמה והספר הזה קראו מחברו אור ה' וכשחברתי זה הספר נכנסתי בשנת ע"ו שני' יותר משנה חדשים וכתיבתי זה כ"ה לירח אלול משנת חסדי דוד שהיא שנת **הנאמנים ג"כ** בפרשת כי היא חייך ואורך יינך:

ספר לה 35 ספר

**הנה** נא זקנתי ושפתי וכי משפתי את כל כלי מה סגלתי בזמן הבלי להכחיל אהבי יש ולבני הוד והדר מלאתי כי הכימותי בעניות דעתי הספרים האלה אני שומעון בהר"ר צמח זל"ה:

**ספר ראשון** פירוש הלכות ברכות להר"אף ז"ל וברכות לראש לדיק:

**ספר שני** פסקי מוסכת נדה מתחלת ועד סופס

**ספר שלישי** פסקי ההשגחה אשר קראתיו אהב משפט פי' יש בוגס פי' לאיוב

**ספר רביעי** ס' המנות קראתיו אהר הרקיע על שם האזהרות אשר בו מפורשות

**ספר חמישי** קראתיו ספר התשבץ על שם תשובות שומעון בה"ר צמח זל"ה הספר נחלק לה' חלקים והראשון שהוא הס' המנושי יש בו קונדירס קמ"ט:

**ספר ששי** והוא החלק השני מהתשבץ והוא זה הספר ויש בו קונדירס רמ"ן

**ספר שביעי** הוא החלק השלישי מהתשבץ ויש בו קונדירס שז"ן

**ספר שמיני** הוא ספר מגן אבות והוא נחלק לארבע חלקים:

**החלק הראשון** הוא נקרא חלק אלוה מנועל ויש בו חמשה פרקים:

**פרק א** לבאר מציאות האל במופטים

**פרק ב** לבאר ג"כ אחדותו

**פרק ג** לבאר ג"כ קדמותו וזרפתו לזה חיוב עבודתו

**פרק ד** לבאר התוארים האמרים בו יתברך

**פרק ה** לבאר בו מעין פרק הרביעי

**החלק השני** הוא נקרא חלק שומינו לפי שבו החלק בירתי יוזף בעלי הדמות המתחדשות אחר תורתנו הקדושה ויש בו ד' פרקים

**פרק א** בנבואה ופירשתי בו כל מעשה בראשית

**פרק ב** בנבואת משה רבינו ע"ה והשלמותי בו ענין מעשה בראשית ומציאות המלאכים ופירוש פרשת ראה אתה אומר אלי וענין מעמד הר סיני ועעס המשכן וכליו והקרבנות

**פרק ג** בתורה מן השמים ואפי' תורה שב"פ כנגד הכדוקים ופירשתי בו המרכבות של ישעיה ויחזקאל ותשלום ענין המלאכים

מד  
ע  
כד  
זו  
ע  
לו  
לו  
קה  
קלה  
קלו  
קלו  
רד  
רעו  
ריו  
רס  
רמה  
רש  
רש  
רש  
רש

שי



שמות הספרים

ספר שנים עשר

עוד זכיתי והארריך השם ימי על היום

מאמר אחד וקראתיו מאמר יבין שמועה על שמי הלכות שמיטה ובדיקת הריאה וכתבתי זה היום שלישי פרשת ותחיו את הילדים שנת ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר שנת ה' אלפים ומאתים ומשנותי קרוב לסוף לשוני ע"ט סופר מהיר

ספר ארבע עשר

עוד הארכתי ימים והיום שלישי בחודש

הששי באמצעו משנת שמי' משנותי חבתי מאמר אחד בהלכות הפסח וקראתיו מאמר חפץ ובסופו פירוש ההגדה קראתיו אשיקון שנת ה' חפץ למען צדקו ובסופו קובלתיים נקרא תפירת ישראל בענין האוללות

ספר שלש עשר

עוד זכיתי והארריך השם ימי חבתי

נשלמו שמות ארבעה עשר ספרים אשר חיבר הרב הגל בכתב חכמתו בעזרת האל סימן ולכל היד החזקה אשר עשה משה לעיני כל ישראל



אלה דברי המעתיק הראשון מכתובת ידי הרב המחבר זלה

ברוך ה' אלהים ישראל שהחיינו וקיימנו ועזרנו והגיענו שהשלמנו העתקת הספר הזה בהקראתו תש"ב למוריט הרשב"ן זל"ה ביום הששי עשרה ימים לחדש שבח יום התענית היפך לששון ולשמחה כביאת גואלנו שנת חמשה אלפים ומאתים ותשעים ואחד וסימנה יסד ארץ על ומכונה כל תמונת עולם ועד באלגוריה ונעתיק מספר שהוא כתיבת ידי המחבר הרב זל"ה ולפיכך אם יהיה בזה הספר שום טעות הוא ומימי אני המעתיק על כן אני משיב על הנוטין וקורא בספר זה או המעתיקו אם ימצא בו שום טעות יתקן אותו ושכרו הרבה מאד וגם אני משיב על כל המעתיקים הספר הזה יעתיק בסופו מגין הספרים הזכרים והעתיקו לבי התלמיד החשוב וזה שמו מנח"א השם למוען שמו יקיים בו מה שכתבתי לא ימוש מפך ומפי זרעך ומפי זרע אחר ה' מעתה ועד עולם אמן וכן יהי רצון ויזכנו להגות בו ולשמור מלותיו ובהם חמת הכדוקים המתענגים ומתענגים בן אלהים ולאור באור החיים הנלחמים כמו שכתוב תודיעני אורח חיים שבע שמות את פניך נעיונות בימיך נח"א אני נכדו המעתיקו המכונה דוראן וזה שמי שמעון בן הרב רבי מנח"א זל"ה

אלו דברי המעתיק השני מכתובת ידי נכדו של הרב המחבר זלה

לך אלה אבותי מזהוה ומשנה אלה די חיובו בבורתא ובהת לי עד שהשלמתי העתקת הספר הגדול הזה וסבת העתקתי לפי שנת בלה וקרב עד שכמעט ח"ו אבדה תקותו והיה הולך לאיבוד והיתה יגיעת הרב ע"ה ח"ו יגיעה לריק לכן עמד נכדו של הרב המחבר ה' החכם השלם הדיין מוריט הרב כמסור"ר בנימן דוראן נר"ו ואור חיל ושכס מתניו לחזק בתק הספר הלז עם היות שהאמן בוגד לנגדו חס"ה עמד בכל עוז לתקנו כדון ושלא כדון והעמום עלי אני החותם למטה להעתיקו פעם אחת ואם היות שלא העתקתו בקאם אלה בשכר שכרו מועט ושכרו האמתי רב מאד אל' אלהים יודע שמוס שהחלתי להעתיקו אני מבקש ומתחנן לאל הארריך ימי ושנותי עד שאזכה להשלימו מפני שאני יודע שיש לי זכות ושכר גדול מאת השם ב"ה מפני שכל מי שהיה רואה הספר הנזכר היה אומר שכבר נאבד ונפסד ולא היה בו תועלת ח"ו וכל מי שמעתיקו בודאי שיש לו שכר גדול ואני בעוונותי הרבים מיום היותי על פני האדמה כל ימי ומאובים וכתקיים בי מקרא שכתוב כי כלו ביגון חיי ושנותי באנחה כשל בעוונתי כחי ועצמי עשאו ונפסד בזמן הזה שהייתי עסוק בהעתיקו שהו' זמן זקנתי גדל כאבי וחליי עד מאד עד שכמעט בכל יום ויום הייתי אומר היום מלחתי ימי ושנותי ועתה ברוך ה' אלהי ישראל שהחיינו והגיענו לזמן הזה עד שהשלמתי ואינו בכחי ועוצם ידי אלה ודאי עזר אלהי הוא שעזרתי להעתיקו ולהשלימו עם היות שלי חש כח ואין לאל ידי שלי היום בן חמש ושבעים שנה והסימן כי אין מל"ה בלשוני והיתה השלמתי ביום הששי אחד עשר יום לחדש תמוז יה"ל סדר מה טובו אלהיך יעקב משכמתך ישראל שנת חמשת אלפים וארבע מאות וחמשה ומאת' לבריאת עולם והסימן נכספה וגם כלתה נפשי לחרות ה' יהי רצון מלפני אלהי השמים שיאמר לחרותינו די וישלח לנו תבואה במהרה בימינו אמן וכן יהי רצון נאם החותם בדמע ותמרוד משה ס"ט כהר אפרים נרוח נ"ע

נשלמו שמות הרבנים המעתיקים אשר נשמתם בישיבה של מעלה עם הצדיקים

